

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
Kmetijski inštitut Slovenije

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2013

Ljubljana, 30. junij 2014

Poročilo je pripravil KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo in okolje ter nekaterimi zunanjimi sodelovci kot del analitične naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2014.

Uredila:

Tina VOLK

PRI PRIPRAVI POROČILA SO SODELOVALI:

Kmetijski inštitut Slovenije - Oddelek za ekonomiko kmetijstva

Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev; Program razvoja podeželja 2007-2013)

Maja KOŽAR (FADN)

Ben MOLJK (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)

Marjeta PINTAR (zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi, poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe)

Tina VOLK (povzetek, makroekonomsko okolje, cene, ekonomski rezultati kmetijstva, proračunski izdatki, ukrepi kmetijske politike)

Barbara ZAGORC (obseg rastlinske pridelave, ekonomski rezultati po proizvodih)

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

Saša BELAJ, Tanja POLAK BENKIČ, Metka CERJAK, Joži CVELBAR (Strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin)

Vida ČADONIČ ŠPELIČ s sodelavci (Varnost hrane, veterinarstvo in varstvo rastlin)

Jana ERJAVEC (Podpore kmetijstvu na lokalni ravni, Raziskovalna dejavnost)

Petra FILIPI (Ribištvo)

Vida HOČEVAR (Program razvoja podeželja 2007-2013)

Tomaž HRASTAR (Kmetijsko izobraževanje)

Sonja JURCAN (Ekološko kmetovanje)

Uroš KORBAR (Gozdarstvo in lovstvo)

Mateja POŽAR (Zemljiške operacije, Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namembnosti)

Leon RAVNIKAR, Silvester KRANJEC, Peter NAGODE (Obseg kmetijskih zemljišč in površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe)

Jana TAVČAR (Strokovne naloge v živinoreji)

Marija ZAMUT (Obvladovanje tveganj v kmetijstvu)

Drugi

Aleš KUHAR - Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Katedra za agrarno politiko (Živilskopredelovalna industrija)

Jože OČKO - Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Sektor za kmetijsko svetovanje (Kmetijska svetovalna služba)

Mitja PIŠKUR, Nike KRAJNC - Gozdarski inštitut Slovenije (gozdni lesni sortimenti)

Katarina STANONIK ROTAR - Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

Kazalo vsebine

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV	10
1 STANJE V KMETIJSTVU.....	15
1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu.....	15
1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev.....	16
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje.....	16
1.4 Poraba kmetijskih proizvodov ter stopnje samooskrbe	20
1.5 Cene v kmetijstvu	23
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva.....	25
2 PRORAČUNSKI IZDATKI, POVEZANI S KMETIJSTVOM	29
2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna	29
2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem	31
2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko	33
2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva.....	36
2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni	38
3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI.....	40
4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA.....	46
4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje.....	46
4.2 Gibanje cen.....	47
4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije	48
4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge	48
4.3.2 Industrijska struktura ter gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih	51
5 KMETIJSKA POLITIKA	56
5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU	56
5.1.1 Ukrepi v okviru tržnih ureditev	56
5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem.....	56
5.1.3 Program razvoja podeželja 2007-2013	58
5.1.4 Drugi programi, sofinancirani z EU sredstvi	68
5.2 Nacionalni ukrepi kmetijske politike.....	68
5.3 Obvladovanje tveganj v kmetijstvu	69
5.3.1 Odprava posledic naravnih nesreč.....	69
5.3.2 Zavarovanje kmetijske proizvodnje	70
6 EKOLOŠKO KMETOVANJE	72
7 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI	74
7.1 Obseg kmetijskih zemljišč in površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe	74
7.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč	74
7.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja	76
7.2 Zemljiške operacije	81
7.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe	83
7.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ..	86

8	JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO	90
8.1	Javna služba kmetijska svetovanja	90
8.1.1	Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2013.....	90
8.1.2	Posebni poudarki dela javne kmetijske svetovalne službe v letu 2013	93
8.2	Strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin	96
8.3	Strokovne naloge v živinoreji	103
8.4	Raziskovalna dejavnost	108
8.5	Kmetijsko izobraževanje	111
8.6	Kmetijsko knjigovodstvo po metodologiji FADN	112
9	VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN.....	117
9.1	Varna hrana	117
9.2	Veterinarstvo.....	122
9.3	Varstvo rastlin	126
9.3.1	Področje zdravja rastlin	126
9.3.2	Področje rastlinskega semenskega materiala.....	129
9.3.3	Področje fitofarmacevtskih sredstev.....	130
10	GOZDARSTVO IN LOVSTVO.....	132
10.1	Gozdarstvo.....	132
10.1.1	Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa	132
10.1.2	Varstvo, obnova in nega gozdov	134
10.1.3	Dela na gozdnih prometnicah.....	135
10.1.4	Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine	136
10.1.5	Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva	139
10.1.6	Znanstveno raziskovalno delo in izobraževanje.....	139
10.1.7	Gozdarska inšpekcija	140
10.1.8	Gozdarstvo v EU in v svetu	141
10.2	Lovstvo.....	141
11	RIBIŠTVO	145
11.1	Morsko ribištvo in ribogojstvo	145
11.2	Sladkovodno ribištvo.....	147
11.3	Finančni ukrepi v ribištvu	148
	STATISTIČNE PRILOGE.....	152

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pregled gospodarskih gibanj; 2008-2013	15
Preglednica 2:	Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2008-2013	21
Preglednica 3:	Indeksi cen kmetijskih proizvodov in inputov za kmetijstvo (nominalno); 2008-2013.....	25
Preglednica 4:	Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2009-2013.....	27
Preglednica 5:	Proračunski izdatki, povezani s kmetijstvom (000 EUR); 2009-2013	29
Preglednica 6:	Struktura proračunskih izdatkov, povezanih s kmetijstvom, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2009-2013.....	31
Preglednica 7:	Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2009-2013	32
Preglednica 8:	Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2009-2013.....	33
Preglednica 9:	Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2009-2013	34
Preglednica 10:	Proračunska izplačila za prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2009-2013	35
Preglednica 11:	Proračunska izplačila za splošne podpore prestrukturiranju kmetijstva in živilstva ter gozdarstva (000 EUR); 2009-2013	35
Preglednica 12:	Proračunska izplačila za ukrepe spodbujanja razvoja podeželskih območij (000 EUR); 2009-2013	36
Preglednica 13:	Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2009-2013	37
Preglednica 14:	Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2009-2013	37
Preglednica 15:	Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo (000 EUR); 2009-2013	38
Preglednica 16:	Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2009-2013.....	38
Preglednica 17:	Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2009-2013.....	39
Preglednica 18:	Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2009-2013	40
Preglednica 19:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2012 in 2013	42
Preglednica 20:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2008-2013	44
Preglednica 21:	Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto=100); 2008-2013	47
Preglednica 22:	Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto=100); 2008-2013	48
Preglednica 23:	Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2008-2013	49
Preglednica 24:	Deleži proizvodnje hrane in pijač (10+11) v predelovalni dejavnosti (C); 2008–2013.....	50
Preglednica 25:	Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2013	51
Preglednica 26:	Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2012 in 2013	54
Preglednica 27:	Vrste in višina neposrednih plačil v okviru SKP; 2007-2013.....	57
Preglednica 28:	Neposredna plačila po uredbah za leto 2012 in 2013 (subvencijsko leto).....	57
Preglednica 29:	Črpanje razpoložljivih javnih sredstev po oseh PRP 2007-2013 (000 EUR)	58
Preglednica 30:	Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za ukrepe prve osi PRP 2007-2013 (skupaj do 31.12.2013)	59
Preglednica 31:	Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za ukrep 'posodabljanje kmetijskih gospodarstev' v okviru prve osi PRP 2007-2013 (skupaj do 31.12.2013)	60
Preglednica 32:	Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (skupaj do 31.12.2013).....	63

Preglednica 33:	Vrste in višina plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost; 2007-2013.....	63
Preglednica 34:	Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost po uredbah 2012 in 2013 (subvencijsko leto).....	64
Preglednica 35:	Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za kmetijsko okoljske ukrepe (skupaj do 31.12.2013)	64
Preglednica 36:	Vrste in višina plačil za ukrepe KOP (EUR/ha); 2007-2013.....	65
Preglednica 37:	Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za ukrepe tretje osi PRP 2007-2013 (skupaj do 31.12.2013)	66
Preglednica 38:	Izplačana finančna sredstva za izvajanje četrte osi PRP 2007-2013 (do 31.12.2013)	67
Preglednica 39:	Ocenjena škoda v kmetijstvu in odobrena sredstva za odpravo posledic; 2004-2013.....	70
Preglednica 40:	Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2008-2013.....	71
Preglednica 41:	Skupno število ekoloških kmetij in površina zemljišč v nadzoru ekološkega kmetovanja; 2008-2013.....	72
Preglednica 42:	Obseg površin, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2008-2013	72
Preglednica 43:	Skupno število živali na kmetijah, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja; 2008-2013	73
Preglednica 44:	Površina ozemlja in pokrovnost tal po različnih virih in evidencah	74
Preglednica 45:	Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2011-2013.....	75
Preglednica 46:	Evidenca GERK; 2006 in 2011-2013	76
Preglednica 47:	Obseg OMD iz PRP 2007-2013 po podatkih iz leta 2006.....	77
Preglednica 48:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost; 2013.....	77
Preglednica 49:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) v območjih Natura 2000; 2013.....	78
Preglednica 50:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) v zavarovanih območjih; 2013.....	79
Preglednica 51:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2013	81
Preglednica 52:	Podatki o komasacijah za leto 2013.....	81
Preglednica 53:	Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov (HMS), 2003-2013.....	83
Preglednica 54:	Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč ter spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo po OPN, ki so stopili v veljavo v letu 2012 ter skupne površine kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)	84
Preglednica 55:	Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč ter spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo po OPN, ki so stopili v veljavo v letu 2013 ter skupne površine kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)	85
Preglednica 56:	Površine kmetijskih zemljišč (ha), na katerih se načrtujejo spremembe rabe po državnih prostorskih načrtih, sprejetih v letu 2013.....	86
Preglednica 57:	Stanje zemljišč v Registru osnovnih sredstev Sklada, po evidenci MKO o dejanski rabi (ha).....	86
Preglednica 58:	Osnovni kazalniki gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči v letu 2013.....	87
Preglednica 59:	Licitiranje zakupnine v letu 2013	87
Preglednica 60:	Osnovni kazalniki gospodarjenja z gozdovi v letu 2013.....	88
Preglednica 61:	Prikaz časa, porabljenega za delo na področju kmetijskega svetovanja v okviru Sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo v letu 2013	90
Preglednica 62:	Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2013 v primerjavi s programom	91

Preglednica 63:	Novo registrirane dopolnilne dejavnosti na kmetijah v sodelovanju z JSKS v letu 2013.....	93
Preglednica 64:	Število organizacij v živinoreji v letu 2013.....	103
Preglednica 65:	Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2012 in 2013	104
Preglednica 66:	Število rejcev in število ovc in koz v kontroli; 2012 in 2013	106
Preglednica 67:	Število kobil vpisanih v rodovniške knjige po pasmah; 2006-2013.....	107
Preglednica 68:	Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2006-2013	107
Preglednica 69:	Sofinanciranje raziskav v kmetijstvu s strani MKO; 2012 in 2013	109
Preglednica 70:	Število dijakov in študentov po izobraževalnih ustanovah s področja kmetijstva, vrtnarstva, gozdarstva, živilstva in veterine; 2010-2013	111
Preglednica 71:	Število dijakov in študentov po področjih izobraževanja; 2010-2013	112
Preglednica 72:	Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2007-2012	112
Preglednica 73:	Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in po ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2010-2012.....	113
Preglednica 74:	Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2007-2012.....	115
Preglednica 75:	Osnovni ekonomski rezultati FADN knjigovodstva (EUR/gospodarstvo); 2007-2012.....	116
Preglednica 76:	Število živali in število izdanih certifikatov pri uvozu in izvozu v letu 2013	126
Preglednica 77:	Število fitosanitarnih pregledov in ugotovljenih neskladij v letu 2013	128
Preglednica 78:	Krčitve gozdov po vzrokih ter nezakoniti posegi v gozd (ha); 2003-2013.....	132
Preglednica 79:	Sanitarni posek (tisoč m ³); 2003-2013	134
Preglednica 80:	Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2003-2013.....	134
Preglednica 81:	Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2003-2013.....	134
Preglednica 82:	Opravljenega gojitvena dela (ha); 2003-2013.....	135
Preglednica 83:	Struktura obnove in nege gozdov; 2010-2013	135
Preglednica 84:	Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2004-2013.....	135
Preglednica 85:	Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2003-2013.....	136
Preglednica 86:	Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2011-2013.....	136
Preglednica 87:	Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2012 in 2013	137
Preglednica 88:	Zunanja trgovina s posameznimi kategorijami okroglega lesa; 2010-2013	137
Preglednica 89:	Izvozno-uvozne cene ter odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov na domačem trgu v letu 2013 (EUR/m ³ brez DDV).....	138
Preglednica 90:	Poraba sadik in semena za obnovo gozdov v letu 2013.....	138
Preglednica 91:	Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva (000 EUR); 2009-2013	139
Preglednica 92:	Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi; 2003-2013.....	142
Preglednica 93:	Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2013	143
Preglednica 94:	Škode, ki jih povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič ter ocena strukture škode po vrstah divjadi; 2003-2013	143
Preglednica 95:	Prikaz opravljenih biotehniških del; 2003-2013.....	143
Preglednica 96:	Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2008-2013.....	145
Preglednica 97:	Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvi in ribogojstvu (marikulturi); 2008-2012	146
Preglednica 98:	Vsa plovila v Registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opreми; 2008-2013	146
Preglednica 99:	Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2008–2013	147
Preglednica 100:	Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2008-2012.....	148
Preglednica 101:	Proračunska sredstva za ribištvo; 2009-2013.....	148

Kazalo slik

Slika 1: Indeksi kmetijske proizvodnje (2010=100); 2001-2013.....	17
Slika 2: Spremembe skupne površine in struktura kmetijske zemlje v uporabi	17
Slika 3: Skupna površina in setvena struktura njiv.....	18
Slika 4: Površine in rastlinski pridelki v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%).....	19
Slika 5: Število živali konec leta (000); 2001-2013.....	19
Slika 6: Živinorejska proizvodnja v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%)	20
Slika 7: Samooskrba z rastlinskimi proizvodi (%); 2008-2013	22
Slika 8: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2008-2013	22
Slika 9: Indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (realno; 2010=100); 2001-2013	23
Slika 10: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%)	24
Slika 11: Spremembe cen v živinoreji v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%).....	24
Slika 12: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%)	25
Slika 13: Osnovni kazalci ekonomskega računa za kmetijstvo (realno; stalne cene 2010); 2001-2013.....	27
Slika 14: Proračunska izplačila za podporo kmetijstvu (mio EUR); 2001-2013	29
Slika 15: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2001-2013.....	32
Slika 16: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2001-2013.....	34
Slika 17: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2001-2013.....	36
Slika 18: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2001-2013.....	40
Slika 19: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2012 in 2013.....	43
Slika 20: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2008-2013.....	44
Slika 21: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2001-2012	46
Slika 22: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2010=100); 2001-2013.....	46
Slika 23: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2010=100); 2001-2013	47
Slika 24: Paritete cenovnih indeksov živilskih proizvodov ter kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2010=100); 2001-2013	48
Slika 25: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v proizvodnji hrane, pijač in tobaknih izdelkov v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C=100); 2001-2013.....	50
Slika 26: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2012 in 2013.....	52
Slika 27: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)	77
Slika 28: Natura 2000	78
Slika 29: Narodni, regijski in krajinski parki	79
Slika 30: Vodovarstvena območja	80
Slika 31: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in po ekonomski velikosti (načrtovani vzorec=0%); 2010-2012	114
Slika 32: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2013.....	133
Slika 33: Gibanje poseka v gozdovih (tisoč m ³); 2001-2013.....	133

Kazalo okvirjev

Okvir 1: Cene v kmetijstvu.....	24
Okvir 2: Ekonomski računi za kmetijstvo.....	26
Okvir 3: Klasifikacija proračunskih izdatkov, povezanih s kmetijstvom.....	30
Okvir 4: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi	41
Okvir 5: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije	49
Okvir 6: FADN (Farm Accountancy Data Network).....	113

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

Poročilo obravnava osnovne rezultate slovenskega kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2013. Pripravljeno je na osnovi podatkov Statističnega urada RS, podatkov Ministrstva za kmetijstvo in okolje ter drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. maja 2014, izjemoma pa tudi kasneje. Preračuni in nekatere ocene so pripravljene na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Vsi vrednostni kazalci so prikazani v evrih. Serije podatkov, ki so izvirno izražene v tolarjih, so preračunane v evro po povprečnem tečaju Banke Slovenije za posamezno leto.

Leto 2013 je zaznamovalo nadaljevanje negativnih gospodarskih gibanj in zaostrovanje razmer na trgu dela. Po 2,5-odstotnem padcu v letu 2012 se je bruto domači proizvod v letu 2013 realno znižal še za 1,1%. Brezposelnost se je ponovno povečala, povečal pa se je tudi javnofinančni primanjkljaj. Ob tem je bilo v zadnjem četrtletju opaziti nekatere pozitivne premike, ki kažejo na umerjanje razmer in postopno okrevanje gospodarskih aktivnosti.

Stanje v kmetijstvu

Po rezultatih vzorčne raziskave strukture kmetijskih gospodarstev v letu 2013 se je ob podobnem obsegu kmetijskih zemljišč v uporabi kot v letu 2010 (477 tisoč ha), skupno število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za 3% (na 72,4 tisoč). Povprečna velikost kmetijskih gospodarstev je porasla na 6,6 ha kmetijske zemlje v uporabi (leta 2010 6,4 ha). Izboljšanje velikostne strukture je rezultat ponovnega zmanjšanja števila gospodarstev v najmanjših velikostnih razredih ob hkratnem povečanju števila gospodarstev v večjih velikostnih razredih (20 ali več ha KZU). Živinoreja ostaja prevladujoča proizvodna usmeritev. Z njo se ukvarja 80% vseh gospodarstev, povprečno število glav velike živine na teh gospodarstvih pa znaša 6,9 (leta 2010 7,2). V primerjavi z letom 2010 se je povprečno število GVŽ na gospodarstvo zmanjšalo za 4%, kar je v pretežni meri posledica drastičnega zmanjšanja števila prašičev (manjše za četrtino). V splošnem proces koncentracije v slovenskem kmetijstvu zlasti v zadnjih letih poteka prepočasi, da bi lahko pričakovali večje spremembe v produktivnosti kmetijstva.

Leto 2013 je bilo za kmetijstvo že drugo leto zapored izjemno neugodno, na kar so vplivale predvsem izredno slabe vremenske razmere. Deževen začetek pomladi je oviral pripravo tal za spomladansko setev, deževje in ohladitev v prvi polovici junija pa sta povzročila zastoj v rasti in težave pri spravilu krme s travinja. Poletje je bilo v znamenju rekordno visokih temperatur v kombinaciji s pomanjkanjem padavin, suša in vročinski stres pa sta močno prizadela zlasti pridelavo na njivah. Vegetacijsko obdobje se je zaključilo z mokrim in relativno hladnim septembrom, kar je negativno vplivalo na dozorevanje grozdja in sadja ter otežilo spravilo kmetijskih pridelkov. Obseg kmetijske proizvodnje se je po začasnih podatkih v letu 2013 zmanjšal za 4%, pri čemer je bil obseg rastlinske pridelave glede na leto prej manjši za 5%, obseg živinoreje pa se je zmanjšal za okoli 3%. Ob podobni površini kmetijske zemlje v rabi kmetijskih gospodarstev so bili zaradi neugodnih vremenskih razmer hektarski pridelki praktično pri vseh rastlinskih pridelkih podpovprečni, v glavnem pa tudi nižji kot v večino rastlinske pridelave izjemno neugodnem letu 2012. Močno so se glede na leto prej zmanjšali skupni pridelki žita in krompirja (za dobrih 20%), oljnic (-13%) in hmelja (-8%), nižji pa so bili tudi pridelki krme z njiv in travinja. Precej večji skupni pridelek je bil dosežen le pri sadju, kjer so bili hektarski pridelki v predhodnem letu med najnižjimi v zadnjem obdobju. V živinoreji se je nadaljeval trend zmanjševanja obsega prašičereje in prireje drobnice, zmanjšali pa so se tudi prirast govedi, proizvodnja mleka in prirast perutnine. Večja kot v letu 2012 je bila po začasnih podatkih le proizvodnja jajc in medu.

Ob manjši proizvodnji in praviloma manjših spremembah domače porabe so se v letu 2013 pri večini kmetijskih proizvodov stopnje samooskrbe zmanjšale. Domača poraba, ki med leti precej niha, je v letu 2013 opazneje porasla le pri medu in jajcih. Nekaj večja kot v letu prej je bila tudi poraba zelenjave in nekaterih vrst žita (rž) ter riža in sladkorja, poraba krompirja, vseh vrst mesa in mleka pa se je zmanjšala. Pri krompirju in mesu (z izjemo perutninskega) se poraba zmanjšuje že daljše obdobje. Podobno kot v letu prej je bila domača proizvodnja večja od domače porabe le pri mleku (stopnja samooskrbe 118%), perutninskem mesu (111%) in mesu govedi (107%), pri čemer je bila stopnja samooskrbe pri mleku in perutninskem mesu nekaj višja, pri mesu govedi pa nekaj nižja kot v letu prej. Stopnje samooskrbe so se najbolj zmanjšale pri žitu (od 70% na 55%), krompirju (od 55% na 46%) in prašičjem mesu (od 46% na 39%), kjer je bil tudi padec proizvodnje v letu 2013 največji. Nižja kot v letu prej je bila tudi stopnje samooskrbe z zelenjavo (33%) in jajci (91%), kar pa je predvsem posledica hitrejše rasti porabe od proizvodnje.

V letu 2013 so bile cene kmetijskih proizvodov na povprečni letni ravni 7,5% višje kot v letu 2012 (realno 5,7%). Cene rastlinskih pridelkov so se v povprečju povečale za 14,8% (realno za 12,8%), najbolj cene krompirja (več kot 2-krat večje), zelenjadnic (+24 %), sadja (+19%) in hmelja (+18%). Precej nižje kot v letu prej so bile po treh letih rasti cene žita (-12%), zlasti koruze (-19%), pa tudi cene oljnic in vina. V živinoreji so bile na agregatni ravni cene nominalno višje za 3,8% (realno za 2,0%). Najbolj so porasle cene mleka in perutnine (nominalno za okoli 7%), znižala pa se je le cena govedi (-2,2%). V letu 2013 so porasle tudi cene proizvodnih vložkov za kmetijstvo, med njimi najbolj cene krmil (9%) in sredstev za varstvo rastlin (+6%), medtem ko so bile cene gnojil nižje kot v letu prej. Na agregatni ravni so cene vseh proizvodnih vložkov porasle manj (nominalno +2,3%) kot cene kmetijskih proizvodov. Sicer neugodna cenovno-stroškovna razmerja v kmetijstvu so se zato v letu 2013 nekoliko izboljšala.

Kljub ugodnejšim cenovno stroškovnim razmerjem v letu 2013 so bili zaradi ponovno manjšega obsegu proizvodnje ekonomski rezultati kmetijstva na agregatni ravni nekaj slabši kot v letu 2012, dohodki pa so ostali med najnižjimi v zadnjem desetletju. Po začasnih podatkih ekonomskih računov (SURS, druga ocena) je bila bruto dodana vrednost realno za 1% nižja kot v letu prej, faktorski dohodek kmetijstva pa se je realno zmanjšal za okoli 3%. Ocene na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da so se ekonomski rezultati izboljšali le pri pridelavi krompirja in sadja, v okviru živinoreje pa so bili boljši kot v letu prej le pri prirerji perutninskega mesa, v ovčereji ter pri proizvodnji mleka.

Proračunski odhodki za kmetijstvo

Proračunska izplačila iz državnega proračuna, povezana s kmetijstvom (375,2 milijona EUR) so bila v letu 2013 2% manjša kot leta 2012, pri čemer so se izplačila iz nacionalnih sredstev zmanjšala za 11%, sredstva iz EU proračuna pa povečala za 1%. Delež sofinanciranja ukrepov s strani EU je tako porasel od 69% v letu 2012 na 71% v letu 2013. Največ proračunskih sredstev je bilo tudi v letu 2013 namenjeno tržnim ukrepom in neposrednim podporam (45%) ter razvoju podeželja (45%), delež namenjen financiranju splošnih storitev za kmetijstvo pa je ostal razmeroma nizek (10%). V okviru prvega stebra kmetijske politike so izplačila glede na leto 2012 porasla za slabe 4%. Precej več sredstev kot v letu prej je bilo izplačanih za odškodnine in druge specifične podpore kmetijskim gospodarstvom (predvsem na račun državne pomoči za sanacijo posledic suše v letu 2012) ter za ukrepe za zniževanje stroškov (več sredstev za sofinanciranje zavarovanja in vračila trošarine za gorivo), medtem ko je bilo za neposredna plačila proizvajalcem porabljeno manj sredstev kot v letu 2012. V okviru ukrepov strukturne politike in politike razvoja podeželja so se izplačila zmanjšala za 7%, pri čemer so se zmanjšala predvsem izplačila za ukrepe za izboljšanje okolja in krajine (manjša izplačila za območja z omejenimi dejavniki zaradi različne dinamike izplačil med leti) in spodbujanje razvoja podeželskih območij, kjer je bilo povečanje izplačil v predhodnem letu največje. Izplačila za splošne storitve za kmetijstvo so se glede na leto prej zmanjšala za 4%.

Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Kljub nadaljnjemu upadu gospodarske aktivnosti v letu 2013, se je skupna blagovna menjava agroživilskih proizvodov povečala za 3,5%, pri čemer je bil izvoz večji za 3,7%, uvoz pa za 3,4%. Pokritost uvoza z izvozom je ostala blizu ravni leta prej (44,8%), primanjkljaj pa je porasel in znašal 1.077 milijonov EUR.

Slovenija ostaja vrednostno neto uvoznik pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Vrednostni presežek v blagovni menjavi je bil tako v letu 2013 dosežen le pri živih živalih in izdelkih iz mesa, pri čemer se je pri živih živalih bilanca nekoliko izboljšala, pri izdelkih iz mesa pa poslabšala. Manjši primanjkljaj kot v letu prej je bil zabeležen pri krmu ter pijačah, medtem ko se je pri mleku in mlečnih izdelkih, sadju, vrtninah, mesu, žitu in izdelkih iz žita primanjkljaj povečal. V regionalni strukturi izvoza in uvoza v letu 2013 ni prišlo do velikih sprememb. Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov je, podobno kot v predhodnih letih, potekala z državami EU, pri čemer se je z vstopom Hrvaške v EU delež te skupine držav še povečal (72% izvoza in 87% uvoza), večji pa je bil tudi zunanjetrgovinski primanjkljaj. Pomemben zunanjetrgovinski partner so ostale tudi države nekdanje Jugoslavije (brez Hrvaške 18% izvoza, 4% uvoza), s katerimi je ostala bilanca pozitivna tudi v letu 2013, vendar je bil presežek manjši kot v letu prej (87 milijonov EUR).

Živilskopredelovalna industrija

V letu 2013 se je obseg industrijske proizvodnje zmanjšal tako v dejavnosti proizvodnje živil (-1,0%) kot proizvodnje pijač (-1,5%), cene živil in pijač pri proizvajalcih pa so bile nekaj višje kot v letu prej (+2,2% nominalno oziroma +0,4% realno). Ob tem so se poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije nekoliko izboljšali, a na agregatni ravni še vedno ostajajo negativni.

Dejavnost je obračunsko leto zaključila z 38,4 milijona EUR izkazanega čistega dobička in 62,0 milijona EUR čiste izgube oziroma z neto izgubo v višini 23,7 milijona EUR (leta 2012 28,5 milijona EUR). Večina izkazane izgube (več kot 75%) ponovno izhaja iz dejavnosti proizvodnje pijač, pri čemer je največ izgube ustvarilo pivovarstvo, kjer se je stanje v primerjavi s predhodnim letom še poslabšalo, pomemben delež k skupni izgubi pa sta prispevali tudi dejavnosti vinarstvo in proizvodnja brezalkoholnih pijač. Kot že nekaj zadnjih let so izgube v teh dejavnostih posledica oslabitev in odpisov, torej dogajanj, ki niso povezana neposredno z osnovno dejavnostjo, ampak z neuspešnim poskusom lastnjenja največjih podjetij. Ob dejavnostih proizvodnje pijač je z minimalno neto izgubo poslovala le še mlečno predelovalna industrija, ki je predhodno leto še imela skromen pozitiven rezultat. Druge živilskopredelovalne dejavnosti so poslovno leto zaključile z neto dobičkom, ki je bil v večini dejavnosti večji kot v letu prej. Poslovni rezultati so se močno izboljšali zlasti v dejavnosti proizvodnja drugih prehrabnih proizvodov, kjer je bila ob tem dosežena tudi najvišja dobičkovnost znotraj živilskopredelovalne panoge (donosnost prodaje 4,6%; donosnost sredstev 3,5%) ter v dejavnostih mlinarstvo, pekarstvo in predelava mesa, ki so v letu 2013 izkazale neto dobiček, medtem ko so v predhodnem letu poslovale z neto izgubo.

Ukrepi kmetijske politike

V letu 2013 ni bilo večjih sprememb v kmetijski politiki. Neposredna plačila v kmetijstvu so se izvajala po enaki shemi kot v letu 2012, ko so bile uveljavljene zadnje spremembe iz vmesnega pregleda skupne kmetijske politike EU. Po prenovljeni shemi so proizvodno vezana ostala le plačila za ekstenzivno rejo ženskih govedi ter za proizvodnjo mleka na gorsko višinskih in strmih kmetijah, preostala sredstva pa se dodeljujejo v obliki regionalnih enotnih plačil na površino in zgodovinskih dodatkov k tem plačilom. V letu 2013 je modulacija zajela gospodarstva, pri katerih je skupni znesek neposrednih plačil na gospodarstvo presegal 300.000 EUR in sicer v obliki znižanja skupnega zneska plačil za 4%. Nacionalna ovojnica za neposredna plačila, ki je znašala dobrih 144 milijonov EUR, je bila z letom 2013 prvič v celoti financirana iz skupnih sredstev EU (leta 2012 90%).

V okviru politike razvoja podeželja se je v letu 2013 v skladu s Programom razvoja podeželja 2007-2013 nadaljevalo izvajanje ukrepov v okviru vseh štirih prednostnih osi (izboljšanje konkurenčnosti, ohranjanje okolja in naravnih virov, izboljšanje kakovosti življenja na podeželju, krepitev lokalnih razvojnih pobud Leader). S šesto spremembo PRP 2007-2013, ki je bila uveljavljena v začetku junija 2013, je prišlo do nekaterih prerazporeditev sredstev znotraj programa, skupni obseg javnih sredstev za celotno programsko obdobje pa se je zaradi različnega deleža sofinanciranja po oseh povečal za 466 tisoč EUR in sedaj znaša 1,178 milijarde EUR (iz EU in nacionalnega proračuna). Do konca leta 2013 je bilo za ukrepe prve, tretje in četrte osi, ki se izvajajo na podlagi javnih razpisov, odobrenih 103% okvirno razpoložljivih sredstev za celotno programsko obdobje, izplačanih pa 69%. Ukrepi druge osi so se izvajali na podlagi zbirnih vlog v podobnem obsegu kot v letu prej.

Med ukrepi, ki niso predmet skupne kmetijske politike, so bili, podobno kot v preteklih letih, uporabljeni tudi nekateri specifični ukrepi podpore kmetijskim gospodarstvom. V okviru pomoči ob neugodnih vremenskih razmerah in drugih nepredvidenih dogodkih je bila med drugim izplačana državna pomoč za sanacijo posledic suše v letu 2012 ter finančna pomoč čebelarjem. Izvajati se je začel tudi nov ukrep za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov, ki je namenjen zadrugam, gospodarskim družbam in organizacijam proizvajalcev.

Gozdarstvo in lovstvo

Površina gozdov (1.183.433 ha) je bila v letu 2013 nekaj manjša kot leta 2012 (1.184.526 ha), gozdnatost pa je dosegala 58,4%. V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2013 posekanega 3.923.995 m³ lesa, od tega 2.190.572 m³ iglavcev in 1.733.423 m³ listavcev. V primerjavi z letom 2012 se je posek povečal za 0,3% in je v letu 2013 dosegel 65% možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih. Trajne zmogljivosti zasebnih gozdov še vedno niso dovolj izkoriščene predvsem zaradi majhnosti in razdrobljenosti zasebne gozdne posesti. Delež sanitarnega poseka (29%) je bil približno na ravni povprečja obdobja 1994-2013. V letu 2013 sta gozdove prizadela poletna suša ter novembrsko neurje z močnim vetrom in intenzivnimi padavinami.

Obseg izvedenih negovalnih del v gozdovih se je v primerjavi z letom 2012 zmanjšal za 12%. Dosegel je 32% v gozdnogospodarskih načrtih načrtovanega obsega. Izvajanje teh del, ki zagotavljajo tudi trajnost gozdov, za načrtovanim zaostaja zlasti v zasebnih gozdovih. Tu je bilo opravljenih le 19% negovalnih del, ki so predvidena v gozdnogospodarskih načrtih. Dela za obnovo gozda so bila izvedena na površini 1.240 ha, glede na leto 2012 pa so se zmanjšala za 2%.

V letu 2013 je bilo zgrajenih 17,4 km gozdnih cest oziroma 2,9 km več kot v letu 2012. Rekonstruiranih je bilo 0,5 km gozdnih cest, kar je 0,5 km več kot v letu 2012, ko rekonstrukcij sploh ni bilo. Za vzdrževanje 12.606 km gozdnih cest je bilo v letu 2013 iz vseh razpoložljivih virov zbranih 5,3 milijona EUR, kar je 5,7% več kot v predhodnem letu. Skupna sredstva za vzdrževanje gozdnih cest so v letu 2013 znašala 5,6 milijona EUR. Najpomembnejši vir za vzdrževanje gozdnih cest ostajajo pristojbine, ki jim sledijo proračunska sredstva države in občin, v državnih gozdovih pa Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS prispeva še dodatna sredstva. Sredstva občin so po območjih porazdeljena zelo neenakomerno. Največji prispevek občin je na območjih, kjer gozdne ceste služijo tudi v javne namene (npr. Območna enota ZGS Slovenj Gradec), medtem ko je na drugih območjih bistveno nižji ali ga sploh ni.

V letu 2013 je bil obseg pridobljenih gozdnih lesnih sortimentov (3.515 tisoč m³) na podobni ravni kot v zadnjih dveh letih, ko je dosegel najvišjo vrednost po drugi svetovni vojni oziroma odkar obstajajo zgodovinski podatki. Proizvodnja sortimentov listavcev je bila za 1% večja, proizvodnja sortimentov iglavcev pa za 3% večja kot v letu 2012. Trend zmanjševanja porabe okroglega industrijskega lesa v Sloveniji, ki je izrazit od leta 2007, se je v letu 2013 ustavil. Skupna poraba okroglega industrijskega lesa se je povečala za 5%. Poraba hlodovine za žago in furnir se je v letu 2013 dvignila za 6%, poraba lesa za celulozo in

plošče ter drugega industrijskega lesa pa za 3%. Slovenija je že nekaj let izrazit neto izvoznik okroglega (nepredelanega) lesa. Izvoz se je v letu 2013 povečal v vseh kategorijah okroglega industrijskega lesa in je dosegel 1.508 tisoč m³. Glavni smeri izvoza sta Avstrija in Italija. Izvoz v ti dve državi se razlikuje po strukturi, saj se v Italijo izvažata predvsem les slabše kakovosti in hlodovina listavcev, v Avstrijo pa hlodovina iglavcev. Izvoženega je bilo 11% več okroglega industrijskega lesa iglavcev ter 13% več listavcev. Prav tako se je v primerjavi z letom 2012 izrazito povečal uvoz (25%), in sicer predvsem na račun lesa slabše kakovosti. Neusklajena gibanja v gozdno - lesni verigi so se v letu 2013 nadaljevala. Pri predelavi hlodovine iglavcev sicer ni zaznati večjega preboja, obratujejo pa nekatera perspektivna podjetja, ki industrijsko predelujejo les slabše kakovosti in dosegajo visoke dodane vrednosti na zaposlenega ter so izvozno naravnana.

V letu 2013 je bilo 75 gozdnih požarov, kar je 55% manj kot v letu 2012. Ogenj je zajel 66 ha površin.

Realizacija načrtovanega pri upravljanju s populacijami divjadi je bila v letu 2013 podobna kot v letu 2012. Nekoliko slabša je realizacija pri divjem prašiču, vendar je bilo to pričakovano. Osnovna usmeritev, ob sprejemljivem vplivu na njihovo življenjsko okolje, ostaja ohranjanje vrstne pestrosti avtohtonih vrst divjadi. Posegi v populacije divjadi, obseg izvedenih biotehniških del ter škod v okolju, ki jih povzroča divjad kažejo, da se problemi umirjajo. Ukrepi pri upravljanju populacij divjadi se med seboj usklajujejo, kar zmanjšuje nevarnost prevelikih konfliktov, ki praviloma onemogočajo racionalno strokovno ravnanje.

V letu 2013 je bilo za financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, izplačano 22,5 milijona EUR javnih sredstev, kar je 3,5% manj kot v letu 2012.

1 STANJE V KMETIJSTVU

1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu

V letu 2013 se je bruto domači proizvod znižal že drugo leto zapored (-1,1%), vendar je bil zaradi rasti v zadnjem četrtletju skupni padec gospodarske aktivnosti manjši kot v letu prej (2012: -2,5%). K manjšemu padcu BDP je poleg manjšega padca domače potrošnje (-2,5%; leta 2012 -6,4%) največ prispevala večja rast izvoza (2,9%; leta 2012 0,6%) kot posledica okrevanja gospodarstva v glavnih trgovinskih partnericah. Manjša domača potrošnja je rezultat ponovnega zmanjšanja tako zasebne (-2,9%), kot tudi državne potrošnje (-1,6%), medtem ko se je investicijska potrošnja prvič po štirih letih malenkost povečala (0,2%).

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Prebivalstvo (000; 30.6.)	2.023	2.042	2.049	2.052	2.056	2.059
Realne stopnje rasti BDP (%)	3,4	-7,9	1,3	0,7	-2,5	-1,1
BDP (mio EUR)	37.244	35.420	35.485	36.150	35.319	35.275
Dodana vrednost po dejavnostih (mio EUR)	32.681	31.024	30.982	31.531	30.708	30.513
Struktura dodane vrednosti : - Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	2,3	2,4	2,5	2,8	2,7	2,9
- Industrija (B, C, D, E) (%)	25,3	22,9	23,4	24,4	25,2	25,7
- Gradbeništvo (F) (%)	8,4	7,9	6,5	6,0	5,9	5,7
- Storitve (G do U) (%)	63,9	66,8	67,6	66,8	66,2	65,7
Zaposlenost (000)	1.002	984	963	947	939	921
Struktura zaposlenosti: - Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	8,4	8,4	8,4	8,3	8,3	8,4
- Industrija (B, C, D, E) (%)	25,0	23,3	22,5	22,8	22,7	22,6
- Gradbeništvo (F) (%)	9,2	9,3	8,6	7,7	7,2	6,8
- Storitve (G do U) (%)	57,4	59,0	60,6	61,1	61,8	62,2
BDP na prebivalca (EUR)	18.420	17.349	17.320	17.610	17.172	17.128
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS; EUR)	22.700	20.200	20.600	21.200	21.400	:
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS EU-28=100; %)	91	86	84	84	84	:
Delež izdatkov za hrano, pijačo in tobak v končni porabi gospodinjstev (%)	19,4	19,8	19,9	20,4	20,4	:
Brezposelnost po anketi (%)	4,4	5,9	7,3	8,1	8,9	10,1
Registrirana brezposelnost (%)	6,7	9,1	10,7	11,8	12,0	13,1
Inflacija v povprečju leta (%)	5,7	0,9	1,8	1,8	2,6	1,8
Izvoz proizvodov (mio EUR)	20.042	16.269	18.639	20.999	21.061	21.628
Uvoz proizvodov (mio EUR)	23.038	17.276	20.101	22.555	22.078	22.197
Saldo menjave proizvodov s tujino (mio EUR)	-2.996	-1.007	-1.461	-1.556	-1.017	-569
Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP)	5,4	-0,5	-0,1	0,4	3,3	6,5
Javnofinančni saldo (% BDP)	-0,3	-5,5	-5,4	-4,3	-3,2	-4,4

Vir: SURS, UMAR, EUROSTAT

Ob slabih gospodarskih razmerah se je nadaljevalo tudi slabšanje razmer na trgu dela. Zaposlenost (po nacionalnih računih) se je zmanjšala za 2,0% (leta 2012 za 0,8%), število brezposelnih pa je bilo v povprečju leta višje za 8,8% (119,8 tisoč; leta 2012: 110,2 tisoč). Stopnja registrirane brezposelnosti je v povprečju leta znašala 13,1% (leta 2012 12%), anketne pa 10,1% (leta 2012 8,9%). Povprečna bruto plača na zaposlenega je nominalno ostala blizu ravni leta 2012 (-0,2%), realno pa se je znižala za 2,0%, pri čemer je realni padec bruto plače v javnem sektorju zaradi varčevalnih ukrepov znašal 4,1% (nominalno -2,3%), v zasebnem sektorju pa 1,1% (nominalno +0,7%).

Povprečna inflacija se je ob negativni gospodarski rasti ter znižanju cen nafte in ostalih surovin v primerjavi z letom prej občutno znižala (v povprečju leta 1,8%; leta 2012: 2,6%). V letu 2013 je bil ponovno zabeležen presežek na tekočem računu plačilne bilance in sicer večji kot v letu prej (6,5% BDP; leta 2012 3,3% BDP). K povečanju presežka je največ prispevala pozitivna blagovna bilanca (leta 2012 primanjkljaj), povečal pa se je tudi presežek v storitveni bilanci (UMAR, 2014). Javnofinančni primanjkljaj (brez upoštevanja finančnih

transakcij, povezanih s sanacijo bank) se je po precejšnjem zmanjšanju v letu 2012 leta 2013 zopet nekoliko povečal in znašal 4,4% BDP (leta 2012 3,2%).

Po podatkih nacionalnih računov je kmetijstvo skupaj z lovstvom, gozdarstvom in ribištvm v letu 2013 k skupni ustvarjeni dodani vrednosti prispevalo 2,9%, k skupni zaposlenosti pa 8,4%. Oba deleža sta se v primerjavi z letom prej nekoliko povečala, kar kaže na to, da je gospodarska kriza ta sektor prizadela manj, kot druge gospodarske dejavnosti.

1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev

Po podatkih vzorčnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev, ki je bil v letu 2013 prvič izveden kot računalniško podprto telefonsko anketiranje, se v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarja 72.377 kmetijskih gospodarstev. V primerjavi s popisom, ki je bil izveden leta 2010, se je število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za dobrih dva tisoč oziroma za 3%.

V letu 2013 so kmetijska gospodarstva uporabljala nekaj več kot 477 tisoč ha kmetijskih zemljišč, kar je praktično enako kot ob popisu leta 2010 (+0,5%). Ob manjšem številu kmetijskih gospodarstev in podobni površini kmetijskih zemljišč v uporabi, se je povprečna velikost kmetijskih gospodarstev povečala od 6,4 ha v letu 2010 na 6,6 ha v letu 2013 oziroma za skoraj 4%.

Največji delež kmetijske zemlje v uporabi zavzemajo trajni travniki in pašniki (58%), sledijo njive z dobro tretjino (36%) in trajni nasadi, ki obsegajo slabih 6% vseh kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU). To pomeni, da se raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih v primerjavi z letom 2010 ni bistveno spremenila. Delež gospodarstev, ki imajo v uporabi nad 20 ha kmetijskih zemljišč, se je povečal od 4,4% leta 2010 na 4,8% leta 2013, delež KZU na teh gospodarstvih pa od 28,9% na 30,7%.

Z živinorejo se je leta 2013 ukvarjalo nekaj manj kot 58 tisoč kmetijskih gospodarstev, kar je 900 gospodarstev oziroma slaba dva odstotka manj kot leta 2010. Ta gospodarstva so skupaj redila nekaj manj kot 400 tisoč glav velike živine (GVŽ), kar je dobrih 5% manj kot leta 2010. Živinorejska gospodarstva so v povprečju redila 6,9 GVŽ, kar je slabe 4% manj kot pred tremi leti, ko so redila 7,2 GVŽ na gospodarstvo. Upad števila GVŽ je predvsem posledica za četrtno manjšega števila prašičev kot leta 2010. Do zmanjšanja števila, ki pa ni bilo tako izrazito, je prišlo tudi pri ostalih vrstah živali, z izjemo kuncev in jelenjadi. Število GVŽ se je zmanjšalo v vseh velikostnih razredih, najbolj izrazito pa je bilo zmanjšanje v velikostnem razredu od 20 do 30 GVŽ (-10%).

Spremembe velikostne strukture kažejo, da se pri kmetijskih zemljiščih nadaljujejo procesi koncentracije, medtem ko so se v živinoreji ti procesi upočasnili.

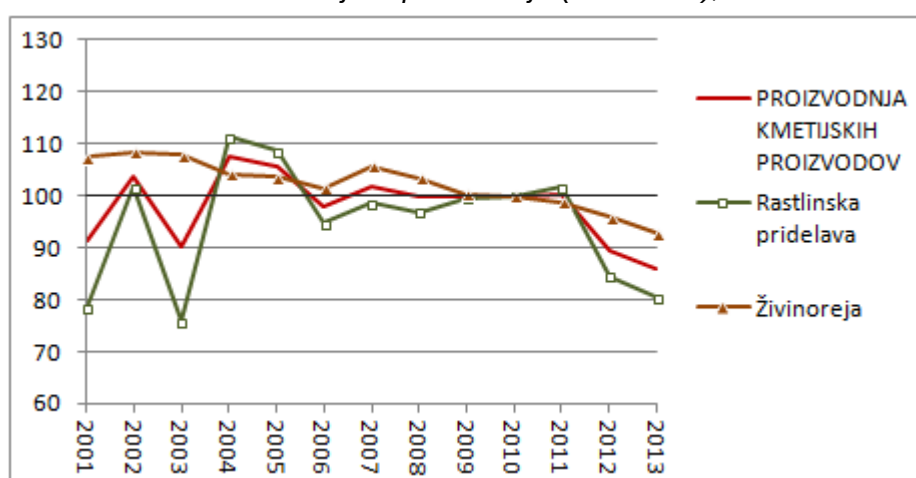
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje

Obseg kmetijske proizvodnje, zlasti rastlinske, je močno odvisen od naravnih razmer. V letu 2013 vreme rastlinski pridelavi že drugo leto zapored ni bilo naklonjeno. Zaradi deževnega vremena so imeli mnogi pridelovalci težave že s setvijo ozimnega žita v jeseni 2012. Marec so zaznamovali toplo začetno obdobje in nadpovprečna hladna zadnja dekada ter nadpovprečna količina padavin, ki je vplivala na zasičenost in poplavljanje kmetijskih tal. Temperature so narasle šele proti koncu aprila, ko so rastne razmere postale ugodne za setev koruze in drugih toplotno zahtevnih rastlin. Sredi maja je prišla deževna fronta z ohladitvijo, ki je povzročila zastoj v rasti koruze in plodovk, nizke temperature pa so se nadaljevale tudi v prvi polovici junija. Zaradi padavin so imeli pridelovalci velike težave s košnjo in spravilom krme. V drugi polovici junija smo bili priča prvemu vročinskemu valu, ki je v kombinaciji s podpovprečno količino padavin vplival tudi na poslabšanje vodne bilance, ki je bila junija v vzhodni polovici Slovenije že negativna. Julij in avgust sta bila nadpovprečno suha in topla, z rekordno visokimi temperaturami (z dvema vročinskima valoma) in

pomanjkanjem padavin. Kmetijsko pridelavo je tako že drugo leto zapored prizadela poletna kmetijska suša, sočasno z močnim vročinskim stresom. Razmere so se nekoliko umirile šele s preходом hladne fronte v zadnji dekadi avgusta, vodna bilanca v tleh pa se je popravila šele z nadpovprečno količino padavin v septembru. Vegetacijsko obdobje se je zaključilo z mokrim in relativno hladnim septembrom, kar je negativno vplivalo na dozorevanje grozdja in sadja ter otežilo spravilo kmetijskih pridelkov.

Začasni podatki kažejo, da je bila zaradi ponovno neugodnih vremenskih razmer rastlinska pridelava v letu 2013 manjša kot leto prej za okoli 5%, ob tem pa se je za okoli 3% zmanjšal tudi obseg živinorejske proizvodnje (SURs, druga ocena). Skupni obseg kmetijske proizvodnje je bil tako v primerjavi z izjemno neugodnim letom 2012 manjši še za okoli 4% in tako ostal med najnižjimi v zadnjem desetletju. Rastlinska pridelava je v letu 2013 k bruto vrednosti proizvodnje kmetijskih proizvodov prispevala okoli 53%, kar je podobno kot v predhodnem letu.

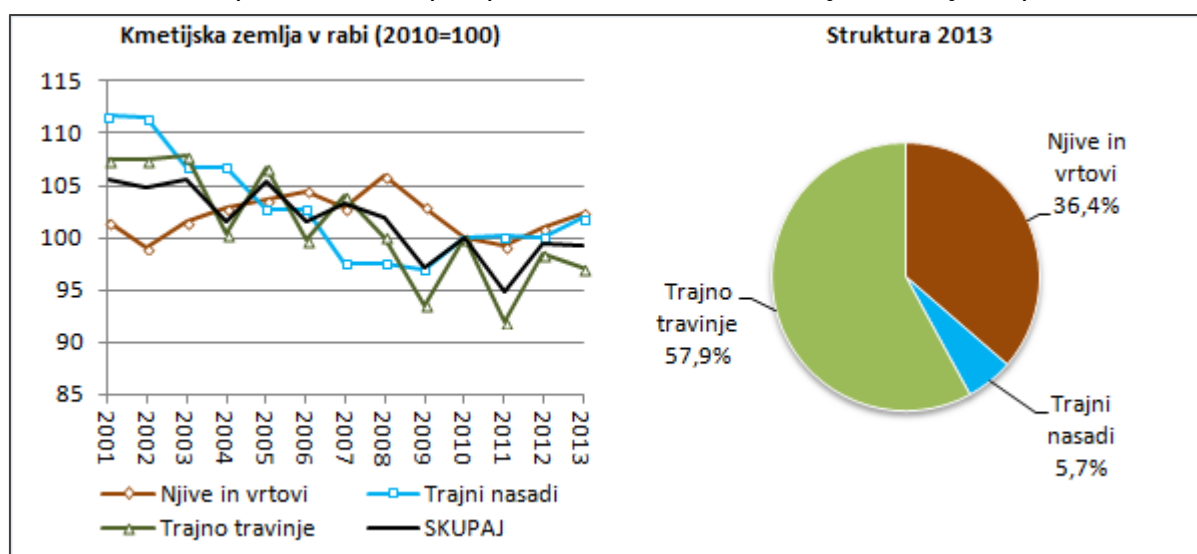
Slika 1: Indeksi kmetijske proizvodnje (2010=100); 2001-2013

Vir: SURS

Površina kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev se ob precejšnjih nihanjih po letu 2003 zmanjšuje.

Slika 2: Spremembe skupne površine in struktura kmetijske zemlje v uporabi

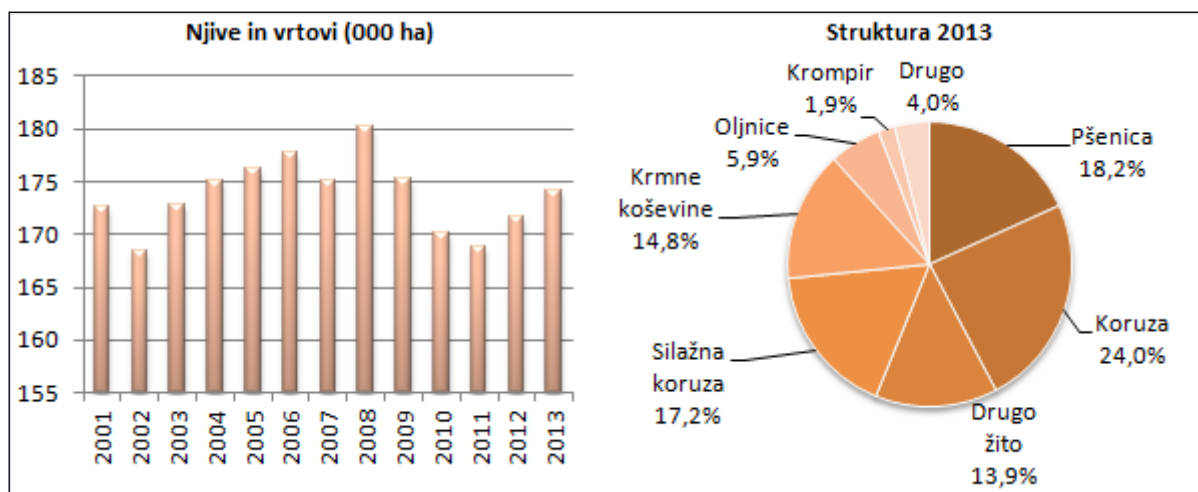

Vir: SURS

V letu 2013 je bilo, po podatkih letne statistike rastlinske proizvodnje, v uporabi okoli 479 tisoč ha kmetijskih zemljišč, kar je podobno kot v letu prej (-0,2%). Površina trajnih nasadov se je povečala za 1,8% (na 27,3 tisoč ha), površina njiv za 1,4% (na 174,1 tisoč ha), površina trajnega travinja pa se je zmanjšala za 1,3% (na 277,5 tisoč ha).

Več kot polovica njiv je namenjena pridelavi žita, zlasti koruze za zrnje in pšenice, skoraj tretjina pa pridelavi zelene krme, kjer prevladujeta silažna koruza ter krmne koševine (trave, travne, travno deteljne in deteljno travne mešanice). Spremembe setvene strukture so med leti razmeroma majhne. V letu 2013 so se med pomembnejšimi kulturami glede na leto prej za več kot odstotno točko spremenili le deleži pšenice (manjši za 1,9 odstotne točke) ter koruze za zrnje (večji za 1,2 odstotne točke) in za siliranje (večji za 1,3 odstotne točke).

Slika 3: Skupna površina in setvena struktura njiv

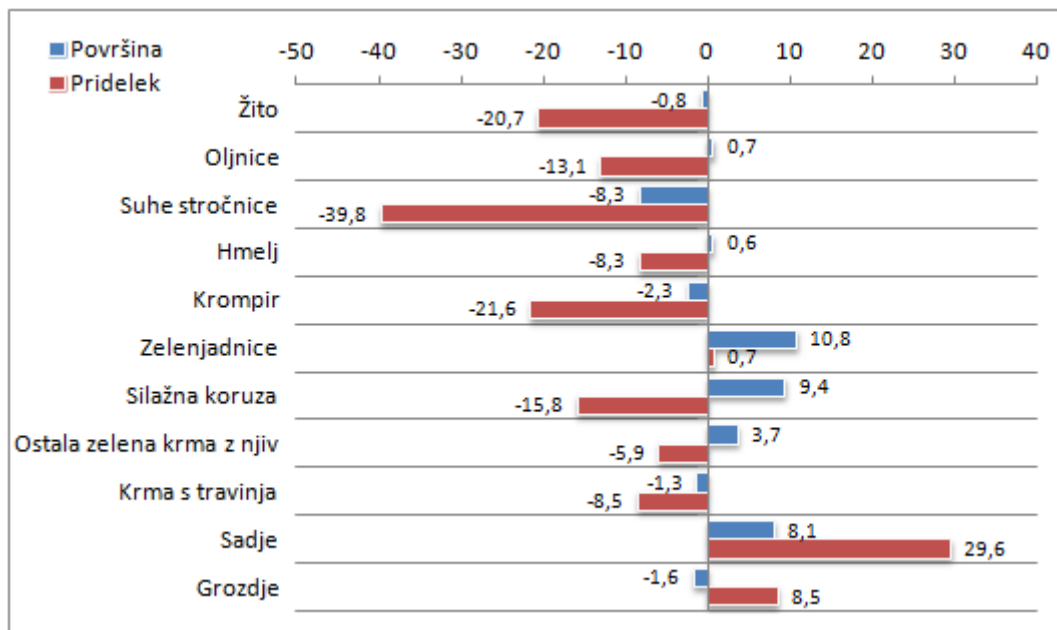
Vir: SURS

Leta 2013 je bilo žito pospravljeno z okoli 99 tisoč hektarov njiv (leta 2012 100 tisoč ha), pri čemer so bile površine s pšenico in piro manjše kot v letu prej za 8%, z ječmenom za 4%, površine s koruzo pa so bile 7% večje. Koruzi za zrnje je bilo namenjeno največ površin po letu 2008, površine pod pšenico in piro pa so bile 4% pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2008-2012). Po izrazitem zmanjšanju v letu 2010 so se tretje leto zapored precej povečale površine namenjene pridelavi zelenjadnic, porast površine pa je zabeležen tudi pri silažni koruzi in drugi zeleni krmi z njiv. Precej manj kot v letu prej je bilo površin s suhimi stročnicami in krompirjem. Pri hmelju in oljnicah so površine ostale blizu ravni leta 2012, pri čemer se je močno povečala površina oljne ogrščice (+19%), pomembno zmanjšala pa površina oljnih buč (-21%).

Letina 2013 je bila za vse njivske posevke slabša od predhodne. Hektarski pridelki strnega žita so bili okoli 18% manjši kot v letu prej, ko je bila letina rekordna, in 8% pod povprečjem zadnjih petih let (2008-2012). Še slabša kot pri strnem žitu je bila letina pri koruzi za zrnje, kjer je bil hektarski pridelek skoraj za četrtino slabši od zelo slabega v predhodnem letu in okoli 30% pod povprečjem zadnjih petih let. Tudi hektarski pridelki obeh najpomembnejših oljnic so bili pod petletnim povprečjem in precej manjši kot v letu 2012 (pri oljni ogrščici za 24%; pri oljnih bučah za 18%), podobno pa velja tudi za hektarske pridelke krompirja (-20%), zelenjadnic (-9%), hmelja (-9%) ter zelene krme z njiv (-19%) in travinja (-7%).

Skupni pridelek žita je bil v letu 2013 zaradi slabe letine za dobro petino manjši kot v letu 2012. Pridelek pšenice in pire se je ob manjših površinah zmanjšal za 27%, pridelek koruze pa je bil ob večjih površinah 18% manjši kot v letu prej. Zmanjšanje skupnega pridelka beležimo tudi pri oljnicah in to predvsem na račun oljnih buč (-38%), pri katerih se je ob slabi letini močno zmanjšala tudi pospravljena površina. Skupni pridelek zelenjadnic je bil zaradi večjih pospravljenih površin malenkost višji kot leto prej, pri drugih posevkih na njivah ter krmi s travinja pa so bili skupni pridelki nižji kot v letu 2012.

Slika 4: Površine in rastlinski pridelki v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%)

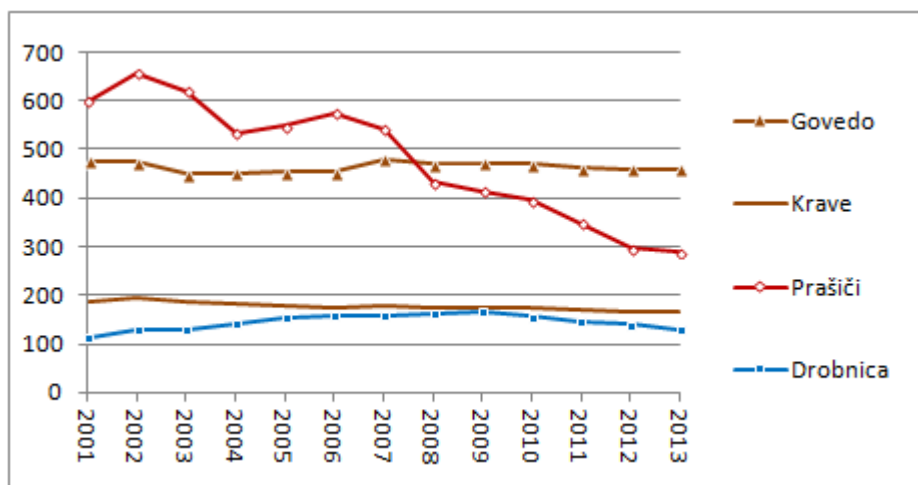
Vir: SURS

Sadje je v letu 2013 že drugo leto zapored slabo obrodilo tako v intenzivnih kot v ekstenzivnih nasadih. Skupni pridelek sadja je znašal 126,5 tisoč ton, kar je sicer skoraj 30% več kot v letu 2012, ko so bili pridelki daleč najnižji v zadnjih letih, v primerjavi s povprečjem zadnjega petletnega obdobja pa je bil manjši za 4%.

Tudi vinograde so v letu 2013 prizadele visoke temperature in suša. Letina grozdja je bila sicer boljša od zelo slabe predhodne, kakovost potrganega grozdja pa je bila povprečna. Skupni pridelek grozdja je znašal okoli 100 tisoč ton, kar je okoli 9% več kot leta 2012, vendar 7% pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

V živinoreji so spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi tu opazna določena nihanja med leti. Obseg živinorejske proizvodnje se po letu 2007 zmanjšuje in to predvsem zaradi občutnega zmanjšanja proizvodnje v prašičereji.

Slika 5: Število živali konec leta (000); 2001-2013

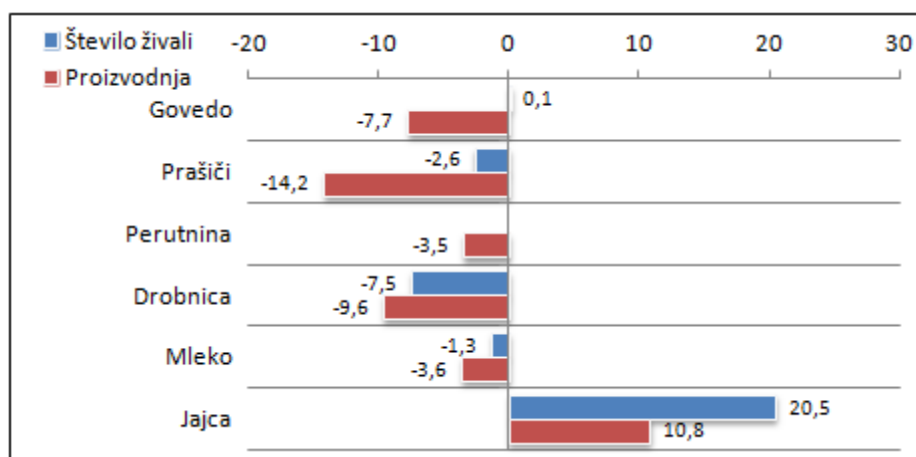
Vir: SURS

V številu govedi med leti ni večjih sprememb. Konec leta 2013 je njihovo število znašalo 460,6 tisoč glav (+0,1%), od tega 165,8 tisoč krav (-1,0%). Pri prašičih so se sicer običajna

ciklična nihanja po letu 2006 spremenila v trend zmanjševanja staleža. Konec leta 2013 je bilo število prašičev (288 tisoč glav) v primerjavi z letom 2012 manjše za 2,6%, v primerjavi z letom 2006 pa se je razpolovilo. V letu 2013 se je četrto leto zapored zmanjšalo tudi število drobnice. Konec leta je bilo njeno število (130 tisoč glav) 7,5% manjše kot v letu prej, pri čemer se je število ovac zmanjšalo manj (-5%) kot število koz (-19%).

Po začasnih podatkih statistike se v letu 2013 povečanje obsega proizvodnje kaže le pri proizvodnji jajc in medu, pri drugih pomembnejših živilorejskih proizvodih pa je bila proizvodnja manjša kot v letu prej.

Slika 6: Živilorejska proizvodnja v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%)

Vir: SURS

Prirast goved, ki med leti nekoliko niha, se je v letu 2013 po prvih ocenah statistike precej zmanjšal. Po končnih podatkih bo ta padec verjetno manjši od prvotno ocenjenega, prirast pa znotraj okvira cikličnih nihanj zadnjega obdobja. V prašičereji se je trend zmanjševanja obsega prireje nadaljeval, ob tem pa je bil padec prirasta v letu 2013 podoben kot v letu prej (-14%). Nadaljeval se je tudi trend zmanjševanja prirasta drobnice. Prirast perutnine se je po rahlem povečanju v letu 2012 (+1,8%) zmanjšal za 3,5%, za podoben odstotek pa je bil nižji tudi v primerjavi s povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Ob nekaj manjšem številu molznih krav (-1,3%) se je skupna količina namolzenega mleka po začnih podatkih glede na leto prej zmanjšala za 3,6%. V letu 2013 se je zmanjšala tudi oddaja mleka v mlekarne (za 3,4%), kar se je zgodilo prvič po letu 2008. Oddaja mleka v mlekarne je zajela 86% vsega namolzenega mleka (podobno kot leta 2012). Delež tujih mlekar v odkupu se je v primerjavi z letom prej povečal za 3 odstotne točke in znašal 36,4%. Precej se je po začnih ocenah statistike povečala proizvodnja jajc, še zlasti izrazito pa je v letu 2013 porasla proizvodnja medu (na 2,4 tisoč ton), ki je bila 2,3-krat večja kot leta 2012, ko je bilo zaradi neugodnih vremenskih razmer za medenje natočeno najmanj medu v zadnjem desetletju.

1.4 Poraba kmetijskih proizvodov ter stopnje samooskrbe

Med leti se poraba kmetijskih proizvodov za prehrano pri različnih kmetijskih proizvodih giba precej različno smerno. Po začnih podatkih za leto 2013 se je v primerjavi s predhodnim letom povečala poraba riža, zelenjave in sladkorja, medtem ko se je poraba ostalih rastlinskih pridelkov zmanjšala.

Poraba pšenice za prehrano na prebivalca je v letu 2013 znašala 70 kg (v ekvivalentu moke) in ostaja podobna porabi v letu prej ter tudi povprečni porabi zadnjega petletnega obdobja (2008-2012). V letu 2013 se je, za razliko od predhodnega leta, povečala poraba riža, ki znaša že skoraj 6 kg (+7% glede na predhodno leto), ponovno pa se je povečala tudi poraba sladkorja, ki v zadnjih letih presega 40 kg. Poraba zelenjave, ki med leti precej niha, je bila 3% višja od porabe leta 2012 ter na ravni petletnega povprečja (98 kg). Ponovno pa se je

tudi v letu 2013 zmanjšala poraba krompirja. V povprečju je prebivalec Slovenije v letu 2013 porabil manj kot 60 kg krompirja (-6% glede na leto 2012), kar je 10 kg manj kot v povprečju zadnjih petih let.

Preglednica 2: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
Žito	88,6	80,7	90,1	87,6	85,4	85,1	99,7
- pšenica	70,3	63,9	74,7	72,5	70,5	70,4	99,9
- rž	3,5	3,5	3,1	2,4	2,2	2,3	104,4
- koruza za zrnje	11,5	10,7	9,4	10,0	9,9	9,4	94,8
Riž	4,1	4,3	5,1	5,8	5,5	5,9	107,1
Krompir	77,5	72,0	70,3	66,4	63,3	59,4	93,9
Zelenjava	101,0	103,2	91,8	97,1	95,3	98,3	103,1
Sladkor	36,4	38,1	38,5	40,1	40,0	40,5	101,3
Meso	96,6	94,1	93,7	89,5	88,1	84,1	95,4
- meso govedí	21,3	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	98,4
- meso prašičev	43,2	40,5	41,6	39,6	37,7	36,0	95,6
- perutninsko meso	26,7	28,1	27,7	26,2	27,7	26,1	94,2
Mleko	234,1	229,9	223,7	218,9	225,9	220,1	97,4
Jajca	10,0	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	113,0
Med	1,0	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	146,1

* začasni podatki

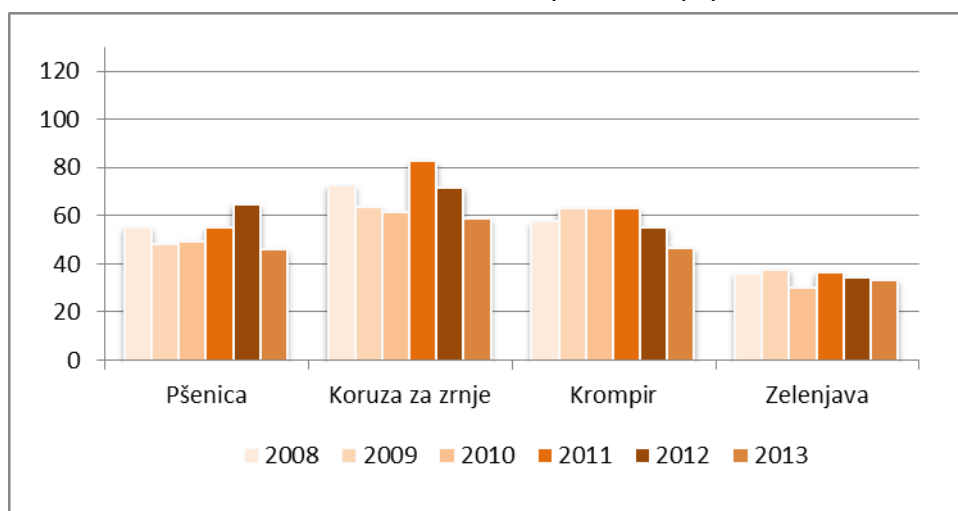
Vir: SURS, KIS

Tudi poraba živalskih proizvodov na prebivalca se je v letu 2013 gibala različno smerno: medtem ko sta se poraba mesa in mleka zmanjšali, se je poraba jajc ter medu povečala. K 5% manjši porabi mesa sta največ prispevali manjša poraba prašičjega in perutninskega mesa. V letu 2013 se je tako nadaljeval trend zmanjševanja porabe prašičjega mesa (-4% glede na 2012), ki je bila s 36 kg najnižja doslej ter za 4 kg nižja od petletnega povprečja. Za 6% se je po povečanju v letu prej zmanjšala poraba perutninskega mesa (na 26 kg), prav tako pa se je ponovno zmanjšala tudi poraba govejega mesa, kjer je poraba na prebivalca padla pod 19 kg (2008-2012; 20 kg). V letu 2013 se je poleg porabe mesa zmanjšala še poraba mleka. Poraba mleka, ki se je zmanjševala vse od leta 2009 dalje ter se v letu 2012 povečala na 226 kg, je v letu 2013 padla na 220 kg ter bila 6 kg manjša tudi od zadnjega petletnega obdobja (2008-2012). Opazno povečanje porabe je, predvsem zaradi podpovprečne porabe v letu 2012, zabeleženo pri jajcih, kjer se je poraba v letu 2013 povečala za dobro desetino (na dobrih 10 kg) ter pri medu, kjer je bila poraba leta 2013 (1,4 kg) enaka prav tako visoki porabi leta 2011.

Stopnja samooskrbe, ki kaže, v kolikšni meri domača proizvodnja pokriva domačo porabo, je pri rastlinskih pridelkih med leti močno odvisna od letine. Leto 2013 je bilo za rastlinske pridelke še bistveno manj ugodno od že neugodnega predhodnega leta, na kar so ponovno vplivale predvsem slabe vremenske razmere. Z izjemo rži so se tako stopnje samooskrbe pri vseh ostalih rastlinskih pridelkih znižale.

Stopnja samooskrbe z žitom se je po dveh letih rasti opazno znižala (od 70% na 55%), kajti pridelki strnih žit, ki so v letu 2012 ob rekordni letini omogočili visoke stopnje samooskrbe, so bili v letu 2013 zelo nizki. Po začnih podatkih se je stopnja samooskrbe s pšenico znižala na 46%, z ječmenom pa na 61%. Leto 2013 je bilo zaradi slabe letine precej neugodno tudi za koruzo (najnižji pridelek po letu 2003), zato se je stopnja samooskrbe znižala na 59% ter bila za 12 odstotnih točk nižja od povprečne samooskrbe v zadnjem petletnem obdobju (2008-2012).

Slika 7: Samooskrba z rastlinskimi proizvodi (%); 2008-2013

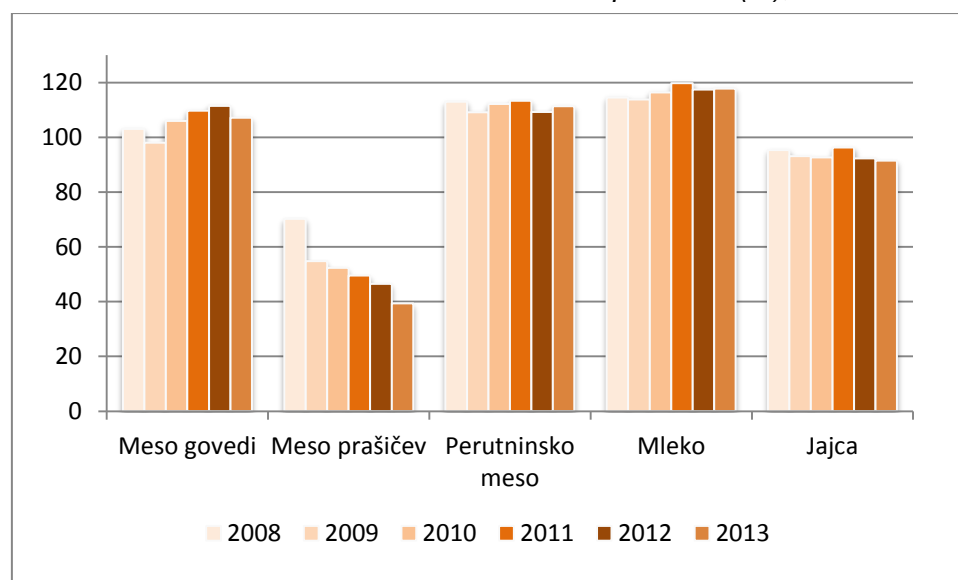

Vir: SURS, KIS

Ponovno manjši obseg pridelave (ob manjši porabi) je vplival tudi na znižanje stopnje samooskrbe s krompirjem (svež in predelan), ki je bila v letu 2013 najnižja od začetka 1990-ih. V letu 2013 je znašala 46% in bila za 14 odstotnih točk pod povprečjem zadnjih petih let. V Sloveniji je nizka tudi stopnja samooskrbe z zelenjavo, opazna pa so tudi velika medletna nihanja (predvsem zaradi nihanj v obsegu pridelave). V letu 2013 je bila stopnja samooskrbe, predvsem na račun večje porabe, nekoliko pod povprečjem zadnjih petih let (35%) in je znašala 33%.

Pri živalskih proizvodih so v primerjavi s stopnjami samooskrbe z rastlinskimi proizvodi dosežene stopnje samooskrbe višje ter nekoliko stabilnejše.

Slika 8: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2008-2013

Vir: SURS, KIS

Po letu 2008 (izjema leto 2010) se domača prireja mesa zmanjšuje, zmanjšuje pa se tudi domača poraba mesa. V letu 2013 je bila dosežena stopnja samooskrbe 80% in je bila najnižja doslej. V povprečju zadnjih petih let (2008-2012) je samooskrba z mesom znašala 85%. Pri posameznih vrstah mesa se dosežene stopnje samooskrbe precej razlikujejo. Zaradi manjše domače prireje mesa govedei v letu 2013 ter ob malenkost nižji domači porabi

se je stopnja samooskrbe z mesom govedi znižala za 4 odstotne točke v primerjavi z letom prej (na 107%), a je bila še vedno odstotno točko nad povprečno stopnjo samooskrbe v zadnjih petih letih. Zaradi bistveno večjega padca domače prireje prašičjega mesa v primerjavi z domačo porabo v letu 2013 se je ponovno znižala samooskrba s prašičjim mesom. V letu 2013 je znašala le 39% (leta 2012 46%) in bila za 31 odstotnih točk nižja od samooskrbe v letu 2008. Stopnja samooskrbe s perutninskim mesom se je glede na leto 2012 povišala za 2 odstotni točki (na 111%), saj se je ob sicer manjši domači prireji domača poraba zmanjšala še nekoliko bolj. Stopnja samooskrbe z mesom drobnice je znašala 98% ter je za odstotno točko nižja od predhodne ter tudi povprečne petletne stopnje samooskrbe.

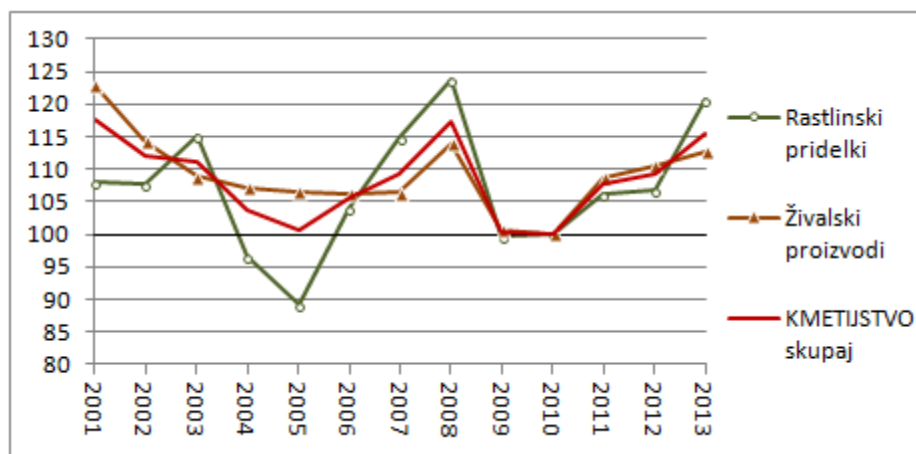
V letu 2013 je bila nižja tudi stopnja samooskrbe z jajci. Poraba jajc se je v tem letu povečala bolj kot proizvodnja, stopnja samooskrbe pa je bila najnižja doslej (91%). Stopnja samooskrbe z mlekom ostaja razmeroma stabilna, proizvodnja pa vseskozi presega domačo porabo. V letu 2013 je bila zaradi večjega padca domače porabe od proizvodnje stopnja samooskrbe glede na leto prej za odstotno točko višja (118%), oziroma 2 odstotni točki nad ravni petletnega povprečja.

1.5 Cene v kmetijstvu

Do leta 2005 je kmetijstvo spremljal dolgoletni trend padanja cen kmetijskih proizvodov, po tem letu pa so spremembe cen med leti izrazitejše in različno smerne. Po močnem padcu v letu 2009, v zadnjih letih beležimo ponovno intenzivno realno rast cen kmetijskih proizvodov, ki se je nadaljevala tudi v letu 2013.

Na letni ravni so se cene kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih po podatkih statistike cen v primerjavi z letom 2012 nominalno povečale za 7,5%, merjeno z inflacijo, ki je znašala 1,8%, pa so bile realno višje za 5,7%. Porasle so tako cene rastlinskih pridelkov kot cene živalskih proizvodov, pri čemer je bila rast cen rastlinskih pridelkov izrazitejša.

Slika 9: Indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (realno; 2010=100); 2001-2013

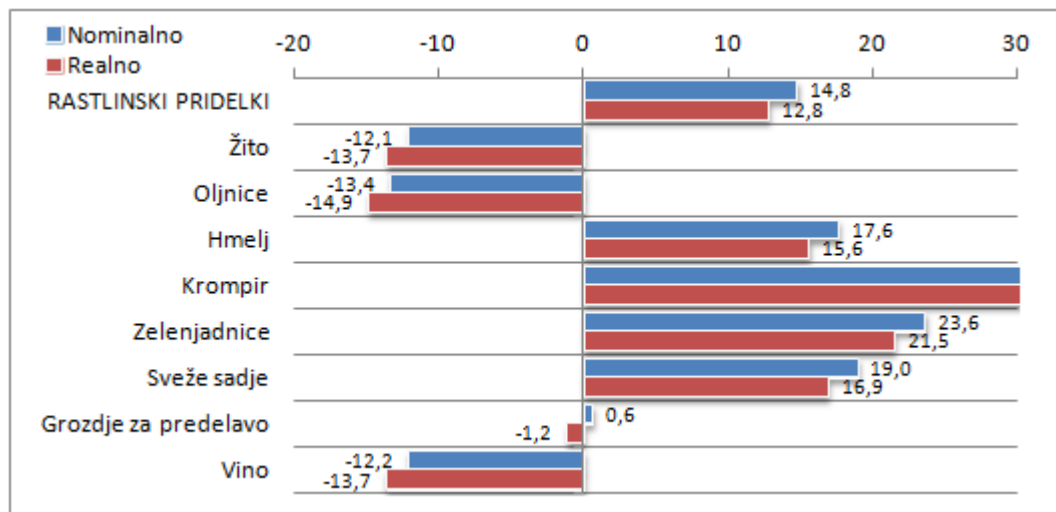

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov so bile na agregatni ravni v letu 2013 nominalno višje kot v letu 2012 za 14,8% (realno za 12,8%) in tako ostale med najvišjimi v zadnjem desetletju. Najbolj so v letu 2013 v povprečju porasle cene krompirja, ki so bile več kot 2-krat višje kot v povprečju leta 2012, občutno višje kot v letu prej pa so bile tudi cene zelenjadnic, sadja in hmelja.

Precej nižje so bile po treh letih rasti cene žit, predvsem koruze (-15%) in pšenice (-7%), na padec cen pa kažejo tudi podatki pri oljnicah, pri čemer je močno padla le cena oljne ogrščice (-20%). Večji padec cen v letu 2013 beleži statistika tudi pri vinu.

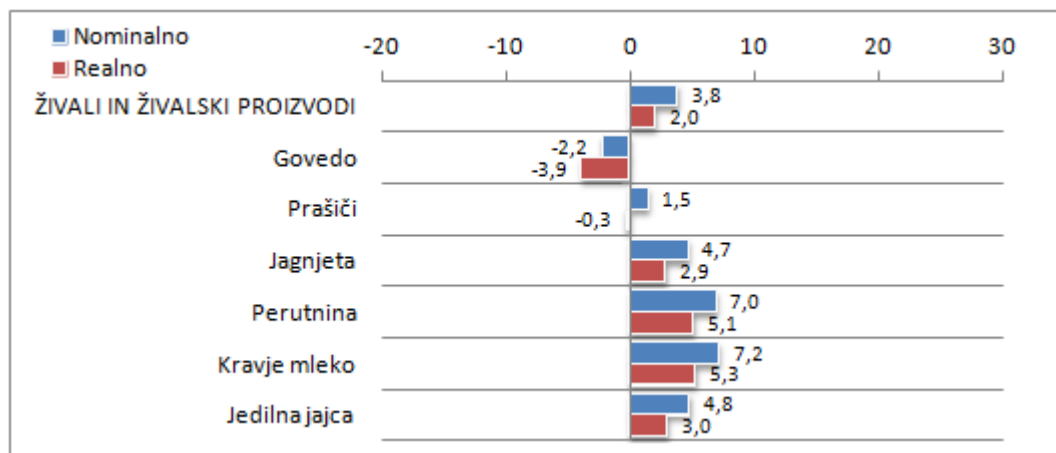
Slika 10: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

V živinoreji, kjer so spremembe cen na povprečni letni ravni praviloma bistveno manjše kot pri rastlinskih pridelkih, so v letu 2013 cene nominalno porasle za 3,8% (realno za 2,0%). Najbolj so v primerjavi z letom prej porasle odkupne cene mleka in perutnine, višje pa so bile tudi cene jagnjet in jajc. Cene prašičev so ostale blizu ravni leta 2012, odkupne cene govedi pa so se nekoliko znižale.

Slika 11: Spremembe cen v živinoreji v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Okvir 1: Cene v kmetijstvu

Z letom 2013 je Statistični urad RS premaknil bazo za izračun indeksov cen iz leta 2005 na leto 2010. Na osnovi uteži novega baznega leta so bili indeksi cen kmetijskih pridelkov in cen inputov preračunani za celotno obdobje od leta 2000 dalje. Zaradi sprememb uteži so se nekoliko spremenili tudi agregatni indeksi cen, vendar osnovne ugotovitve glede gibanja cen ostajajo podobne kot po stari seriji podatkov.

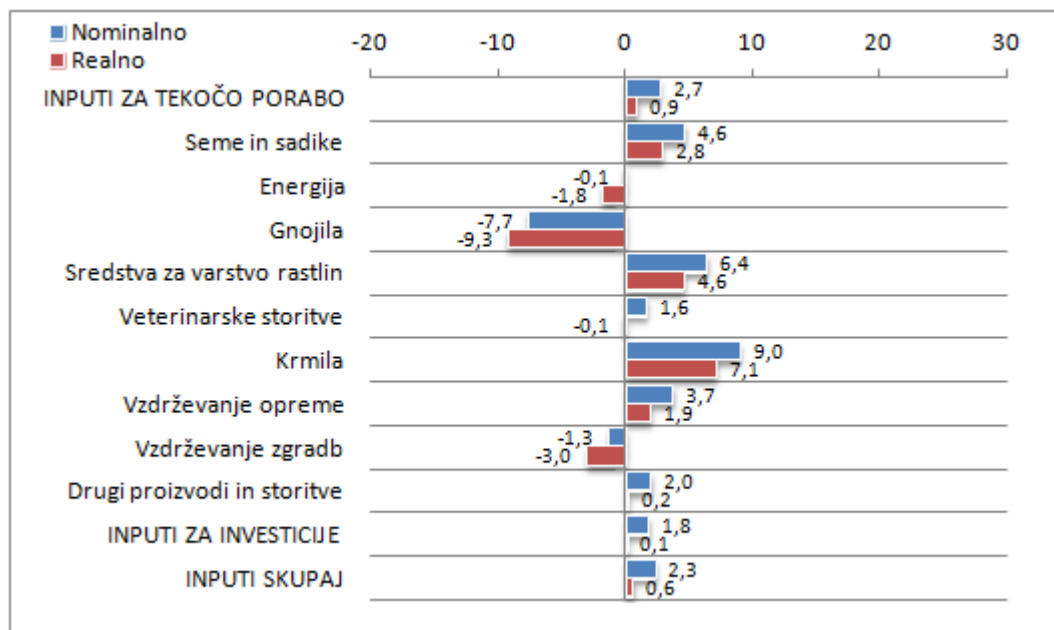
Letni indeksi se računajo na osnovi mesečnih indeksov cen in baznih mesečnih uteži, ki so za rastlinske pridelke prilagojene sezonskemu značaju pridelave in prodaje. Glede na to, da se dejanske mesečne uteži med leti nekoliko spreminjajo, medtem ko so mesečne uteži za izračun letnih indeksov stalne to pomeni, da pri cenah kmetijskih proizvodov indeksi, izračunani na osnovi mesečnih indeksov, lahko pomembno odstopajo od indeksov, izračunanih iz absolutnih povprečnih letnih cen posameznih kmetijskih pridelkov.

Izvedeni kazalec za analizo cen v kmetijstvu je cenovno-stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih in indeksom cen inputov. Če je ta indeks večji od 100, to pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večji porast oziroma manjši padec cen kmetijskih proizvodov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže na poslabšanje tega razmerja.

$$\text{Cenovno-stroškovno razmerje} = \text{Indeks cen kmetijskih proizvodov} / \text{Indeks cen inputov} * 100$$

Ob rasti cen kmetijskih proizvodov so v letu 2013 ponovno porasle tudi cene inputov za kmetijstvo, vendar bolj zmerno. Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1) so bile nominalno 2,7% višje kot v letu 2012 (realno 0,9%), cene vseh inputov (skupaj z inputi za investicije) pa so porasle za 2,3% (realno 0,6%). Porast cen inputov za kmetijstvo v letu 2013 je predvsem rezultat precejšnjega povečanja cen krmil, sredstev za varstvo rastlin, pa tudi semena in sadik. Rast cen drugih inputov je bila zmernejša, cene mineralnih gnojil pa so se v primerjavi z letom prej precej znižale.

Slika 12: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Zaradi manjše rasti cen inputov od rasti cen kmetijskih proizvodov se je v letu 2013 cenovno stroškovno razmerje (primerjava indeksov cen kmetijskih pridelkov in cen inputov) nekoliko izboljšalo, kar se je zgodilo prvič po letu 2006.

Preglednica 3: Indeksi cen kmetijskih proizvodov in inputov za kmetijstvo (nominalno); 2008-2013

	Predhodno leto = 100						2010 = 100					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kmetijski proizvodi pri proizvajalcih	113,3	86,4	101,4	109,8	103,9	107,5	114,1	98,6	100,0	109,8	114,1	122,7
Inputi za kmetijstvo (1+2)	117,6	93,8	101,7	110,6	104,2	102,3	104,8	98,3	100,0	110,6	115,2	117,9
Razmerje kmetijski pridelki / inputi	96,3	92,1	99,7	99,3	99,8	105,1	108,9	100,3	100,0	99,3	99,0	104,1

Vir: SURS, preračuni KIS

1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva

Ekonomske razmere za kmetijstvo so v zadnjih letih zaznamovale predvsem velike spremembe v cenah, ki so se skupaj s spremembami v obsegu proizvodnje in vmesne potrošnje odrazile tudi na nihanju dohodkov. Po rasti v letih 2010 in 2011, so v letu 2012 dohodki v kmetijstvu precej padli, na podobno nizki ravni pa so ostali tudi v letu 2013.

Okvir 2: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) v bistvu predstavljajo satelitski račun nacionalnih računov, ki upošteva specifičnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji obvezni del rednih statističnih raziskovanj. ERK vključuje proizvodne enote po načelu aktivnosti in praviloma zajema samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih in brez kmetijske proizvodnje izven kmetijskih gospodarstev).

ERK sestavlja niz medsebojno povezanih računov in tabel. Račun proizvodnje beleži transakcije povezane s proizvodnim procesom. Izdelan je po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (količini, cenah in vrednosti), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po t.i. osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene oziroma nabavne cene inputov, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi ipd.).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost, kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo in neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prvi element računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah ipd., po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih faktorjev (zemlja, kapital, delo).

Osnovni elementi računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK

Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah			
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah			Subvencije na proizvod minus Davki na proizvod
Vmesna potrošnja	Bruto dodana vrednost		
	Poraba fiksnega kapitala	Neto dodana vrednost	Subvencije na proizvodnjo minus Davki na proizvodnjo
		Faktorski dohodek	

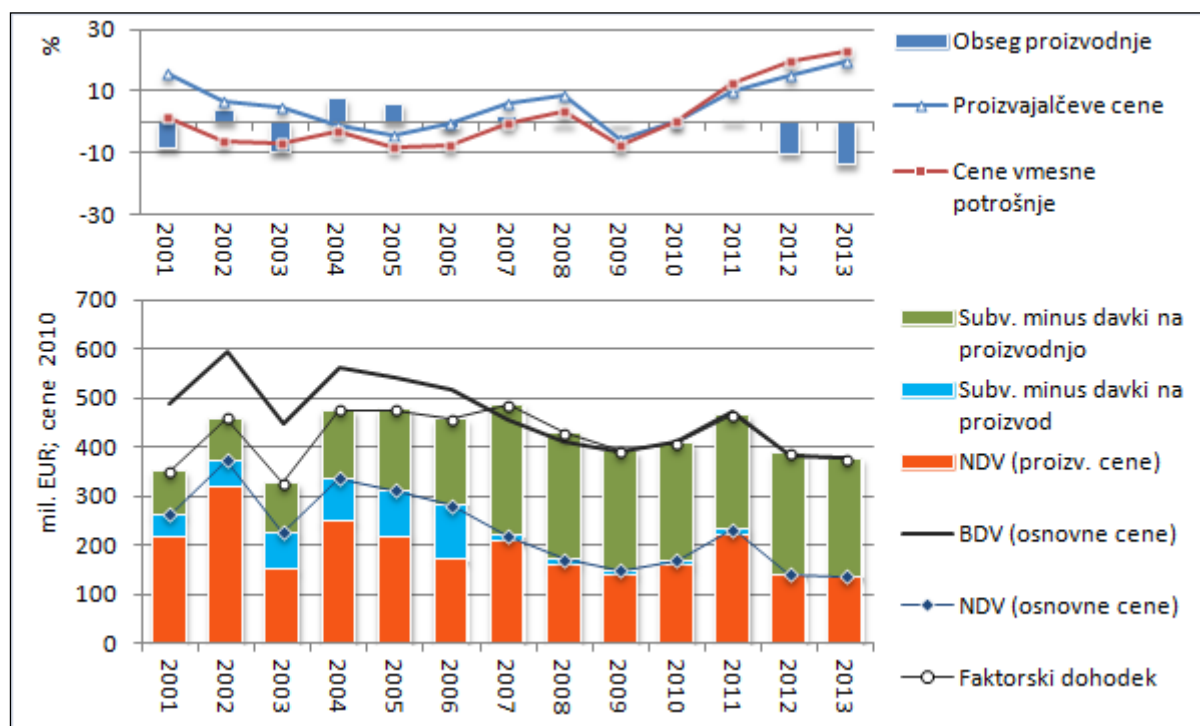
Zadnja postavka delitve dohodka znotraj ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti in odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln in vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah in transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije) in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda. Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalcev pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato daje podatke za analizo sprememb v strukturi, kakor tudi v obsegu in cenah po vseh elementih računov.

Indeksi cen v okviru ekonomskih računov za kmetijstvo večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta seznama skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in na proizvodnjo) v ekonomske račune za kmetijstvo vključene v višini dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, z letom 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij praviloma upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu, ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del dohodkovnih subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v določenem letu lahko velike.

Slika 13: Osnovni kazalci ekonomskega računa za kmetijstvo (realno; stalne cene 2010); 2001-2013

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Po začasnih podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, druga ocena) je vrednost proizvodnje po osnovnih cenah v letu 2013 znašala okoli 1,17 milijarde EUR ali slaba 2% več kot v letu prej. Okoli dve tretjini te vrednosti predstavlja vmesna potrošnja (780 milijonov EUR), preostanek pa bruto dodana vrednost (390 milijonov EUR). Ob nekaj večji porabi stalnega kapitala in nekaj manjših drugih subvencijah na proizvodnjo, je v letu 2013 faktorski dohodek nominalno ostal blizu ravni predhodnega leta (okoli 390 milijonov EUR). Ob 2,3% manjšem številu polnovrednih delovnih moči (PDM) v kmetijstvu je faktorski dohodek na PDM dosegel nekaj manj kot 5.200 EUR, kar je le okoli 36% povprečja EU 27.

Preglednica 4: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2009-2013

	Mio EUR (tekoče cene)					2013 2012	Realno (2010=100)					2013 2012
	2009	2010	2011	2012	2013*		2009	2010	2011	2012	2013*	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.061,4	1.109,2	1.235,0	1.149,1	1.169,5	101,8	94,6	100,0	110,0	102,2	102,2	0,1%
Vmesna potrošnja	666,6	699,7	757,4	762,2	779,7	102,3	94,2	100,0	107,0	107,4	108,1	0,6%
BDV po osnovnih cenah	394,8	409,5	477,5	387,0	389,8	100,7	95,3	100,0	115,2	93,2	92,3	-1,0%
Poraba stalnega kapitala	245,3	241,1	242,5	245,2	249,3	101,7	100,6	100,0	99,4	100,3	100,3	0,0%
NDV po osnovnih cenah	149,5	168,4	235,0	141,8	140,5	99,1	87,8	100,0	137,9	83,0	80,9	-2,6%
Druge subvencije na proizvodnjo	247,8	241,8	236,6	251,1	248,7	99,0	101,4	100,0	96,7	102,4	99,7	-2,6%
Drugi davki na proizvodnjo	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	102,0	96,9	100,0	97,5	97,3	97,6	0,3%
Faktorski dohodek	395,8	408,6	470,1	391,4	387,6	99,0	95,8	100,0	113,7	94,5	92,0	-2,6%
Število zaposlenih (000 PDM)	80,2	77,0	78,0	76,7	74,9	97,7	104,1	100,0	101,3	99,6	97,3	-2,3%
FD/PDM (EUR)	4.936	5.306	6.029	5.103	5.175	101,4	92,0	100,0	112,3	94,9	94,6	-0,3%
FD/PDM EU 27 (EUR)	11.140	12.884	14.326	14.466	14.499	100,2	84,7	100,0	108,4	108,3	107,0	-1,2%

* začasni podatki

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Realno, ob upoštevanju implicitnega deflatorja bruto domačega proizvoda, ki je v letu 2013 po oceni Eurostat znašal 1,7%, je ostala vrednost proizvodnje po osnovnih cenah podobna kot v letu prej, kot rezultat 4-odstotne realne rasti cen kmetijskih proizvodov na eni strani in 4-odstotnega zmanjšanja obsega proizvodnje na drugi strani. Ob tem je vrednost vmesne

potrošnje porasla za slab odstotek, pri čemer so cene porasle bolj (+2,5%) kot je padel obseg potrošnje (-1,9%).

Bruto dodana vrednost je po začasnih podatkih realno padla za 1%, neto dodana vrednost in faktorski dohodek kmetijstva pa sta bila realno nižja kot v letu 2012 za slabe 3%. Zaradi zmanjšanja zaposlenosti v kmetijstvu je faktorski dohodek na polnovredno delovno moč ostal praktično na ravni leta prej (manjši za 0,3%).

Ocene po posameznih kmetijskih proizvodih (modelne kalkulacije) kažejo, da so se v letu 2013 v okviru rastlinske pridelave ekonomski rezultati poslabšali zlasti pri pridelavi žita in oljnic, kjer so se cene v povprečju precej znižale, zaradi neugodnih vremenskih razmer pa je bil manjši tudi pridelek. Nižje cene v letu 2013 so negativno vplivale tudi na ekonomske rezultate v vinogradništvu, ki so bili med najslabšimi v zadnjem obdobju. Na izboljšanje ekonomskih rezultatov kažejo ocene le pri sadju in krompirju in to predvsem zaradi pomembno višjih cen ob zelo zmerni rasti stroškov.

V živinoreji modelne ocene kažejo na rahlo izboljšanje rezultatov pri prireji perutninskega mesa, proizvodnji mleka in pri reji drobnice, kar je predvsem posledica nadpovprečne rasti odkupnih cen teh proizvodov. Pri ostalih pomembnejših živalskih proizvodih so bili ekonomski rezultati slabši kot leto prej, pri čemer je poslabšanje ekonomičnosti reje v prašičereji in pri proizvodnji jajc predvsem posledica razmeroma visoke rasti stroškov, pri pitanju govedi pa predvsem nižjih odkupnih cen.

2 PRORAČUNSKI IZDATKI, POVEZANI S KMETIJSTVOM

2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna

Večino podpor na državni ravni, namenjenih kmetijstvu in razvoju podeželja, pri nas zagotavlja proračun ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO). V letu 2013 je realizacija proračuna MKO skupaj z organi v sestavi znašala 617,3 milijona EUR. Od tega je bilo za ukrepe kmetijske politike porabljenih 353,1 milijona EUR oziroma 57% celotnega proračuna MKO.

Podobno kot v predhodnih letih so bila tudi v letu 2013 sredstva iz proračuna MKO dopolnjena s sredstvi iz drugih proračunskih virov. V letu 2013 je bilo za sanacijo posledic suše v letu 2012 iz naslova državnih pomoči izplačanih 5,6 milijona EUR. Skupaj s temi sredstvi in vračilom trošarine za pogonsko gorivo, porabljeno v kmetijstvu in gozdarstvu, ki ga kmetijska gospodarstva uveljavljajo pri Ministrstvu za finance, so proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2013 znašala 375,2 milijona EUR ali 2% manj kot v letu prej.

Preglednica 5: Proračunski izdatki, povezani s kmetijstvom (000 EUR); 2009-2013

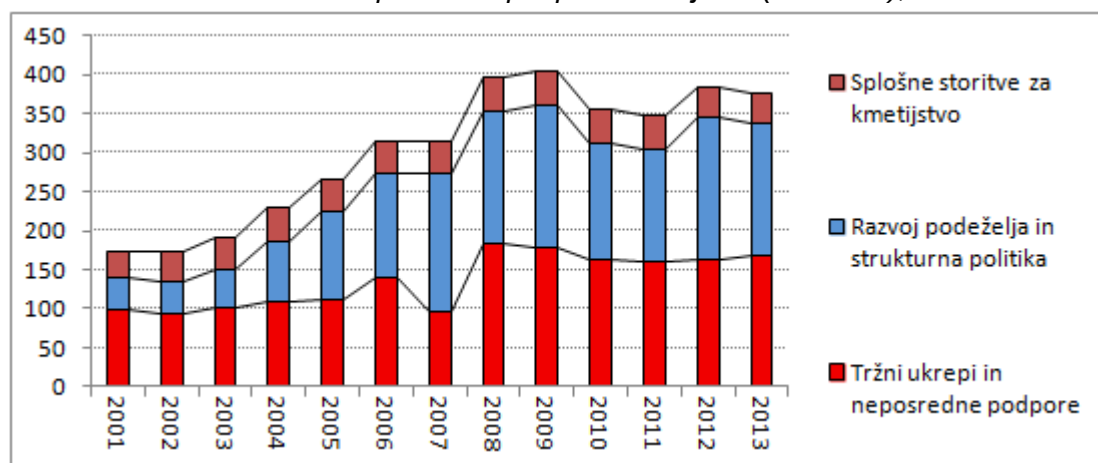
	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
ODHODKI PRORAČUNA MKO (skupaj z organi v sestavi)	:	:	:	604.215	617.335	102,2
Od tega:						
Gozdarstvo*	27.314	26.948	26.176	23.203	22.341	96,3
Ribištvo	957	3.589	4.623	5.749	5.559	96,7
Kmetijstvo	396.212	342.230	333.417	369.311	353.099	95,6
TRANSFERI V KMETIJSTVO IZ DRUGIH VIROV	8.070	13.445	15.163	14.839	22.099	148,9
Vračilo trošarine (MF)	7.731	13.418	15.126	14.839	16.496	111,2
Državna pomoč za sanacijo posledic naravnih nesreč	339	26	37	0	5.604	-
PRORAČUNSKI IZDATKI, POVEZANI S KMETIJSTVOM	404.282	355.675	348.580	384.151	375.199	97,7

* brez odškodnin za škodo od divjadi

Vir: MKO, MF, preračuni KIS

Proračunska sredstva za kmetijstvo so se po vstopu v EU, ko so se v financiranje in sofinanciranje večine ukrepov vključili evropski skladi, močno povečala. Rast izplačanih sredstev je bila v prvih letih članstva dokaj enakomerna, po letu 2006 pa obseg izplačil precej niha. Razlog je predvsem v razlikah v dinamiki izplačil med leti oziroma v različnih zamikih pri izplačilih glede na prevzete obveznosti.

Slika 14: Proračunska izplačila za podporo kmetijstvu (mio EUR); 2001-2013

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Okvir 3: Klasifikacija proračunskih izdatkov, povezanih s kmetijstvom

Proračunski izdatki za kmetijstvo zajemajo samo tiste postavke državnega proračuna, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izdatkov pokriva proračun ministrstva za kmetijstvo in okolje, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Pri izračunu proračunskih izdatkov za kmetijstvo je proračun MKO očiščen za vse postavke, ki se nanašajo na druge dejavnosti (npr. gozdarstvo, ribištvo, okoljska politika) ter na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški ipd., projekti splošnega značaja), dodana pa so izplačila drugih ministrstev, ki so namenjena kmetijstvu.

Klasifikacija kmetijske politike in njenih ukrepov temelji na delitvi v tri osnovne stebre, ki se nato delijo po načelu osnovnega namena in upravičenca.

Klasifikacija proračunskih izdatkov, povezanih s kmetijstvom po skupinah ukrepov

KMETIJSKA POLITIKA		
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva
Ukrepi za podporo trgu - izvozne podpore - intervencijski ukrepi - splošni stroški intervencij - podpore porabnikom Neposredne podpore proizvajalcem Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov - neposredna plačila proizvajalcem - ukrepi za zniževanje stroškov Odškodnine in druga izredna plačila - kompenzacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje - kompenzacijska plačila na površino/žival - druge odškodnine in nadomestila	Ukrepi za izboljšanje okolja in krajine - plačila za območja z omejenimi dejavniki - plačila za kmetijsko-okoljske ukrepe Ukrepi za prestrukturiranje - podpore prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev - splošne podpore prestrukturiranju kmetijstva in živilstva - podpore gozdarstvu Ukrepi za spodbujanje razvoja podeželskih območij - podpore ekonomski diverzifikaciji kmetij - podpore podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu - krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader)	Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve - raziskave in razvoj - svetovalna služba - kmetijsko šolstvo in infrastruktura - strokovne naloge Nadzor nad varnostjo in kakovostjo - ukrepi na področju veterine - fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo sort - ukrepi na področju varnosti in kakovosti hrane in krme Druge splošne storitve - podpore nevladnim organizacijam - identifikacija in registracija živali - tehnična pomoč - drugo

Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem zajemajo ukrepe, ki se praviloma nanašajo na kmetijsko proizvodnjo in posredno ali neposredno vplivajo na prihodek ali stroške večine proizvajalcev. V to skupino so uvrščeni vsi ukrepi za stabilizacijo trga, s katerimi politika vpliva na raven cen kmetijskih proizvodov, kakor tudi različne oblike neposrednih plačil in drugih neposrednih podpor proizvajalcem.

Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika zajema ukrepe, ki se praviloma nanašajo na posamezne proizvajalce, skupine proizvajalcev ali območja in so opredeljeni po programih. Njihov namen je vplivati na izboljšanje okolja in krajine, povečati konkurenčnost in učinkovitost kmetijskih proizvajalcev, podpreti razvoj predelovalne industrije, tržne organiziranosti, kakor tudi splošni razvoj podeželskih območij.

Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva praviloma zajemajo ukrepe, s pomočjo katerih država omogoča delo javnih služb in druge infrastrukture, kot tudi realizacijo različnih projektov, ki so pomembni za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni iniciativi. Ta skupina ukrepov v glavnem nima neposrednega vpliva na prihodek kmetijskih gospodarstev, čeprav lahko nekatere od njih razumemo tudi kot regresiranje storitev za proizvajalce (npr. del storitev svetovalne službe, del kontrole proizvodnosti v živinoreji).

Vsakoletno razporeditev in analizo proračunskih izdatkov po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKO. Izračun proračunskih izdatkov temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja Ministrstvo za finance in podrobni interni bazi podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja MKO. Posamezni ukrepi so razporejeni po vrstah politike in skupinah ukrepov glede na njihove osnovne značilnosti. V primeru, ko celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) odgovarja določeni skupini ukrepov, je v to skupino razvrščena v celoti, sicer pa samo tisti njen del, ki odgovarja tej skupini. Pri takšnem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami, skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Glede na to, da pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da se v posameznem letu zaradi poravnavanja že prevzetih obvez lahko pojavijo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

V letu 2013 so se proračunska izplačila za podporo kmetijstvu v primerjavi z letom prej povečala le v skupini tržnih ukrepov in neposrednih podpor proizvajalcem (+4%), medtem ko so bila izplačila za ukrepe za podporo strukturnim spremembam in razvoju podeželja ter za splošne storitve za kmetijstvo manjša kot v letu prej.

Z vstopom v EU je skupni evropski proračun prevzel tudi sofinanciranje ukrepov, ki so del skupne kmetijske politike, pri čemer delež sofinanciranja postopoma narašča. V letu 2013 so bila izplačila iz evropskih virov dober odstotek večja, iz nacionalnih pa 10% manjša kot v predhodnem letu. Delež sofinanciranja iz evropskih virov se je v primerjavi z letom 2012 povečal za 2 odstotni točki in znašal 71%. Pri ukrepih strukturne politike in politike razvoja podeželja ter pri tržnih ukrepih in neposrednih podporah so proračunska sredstva EU zavzemala skoraj 80-odstotni delež (78%). Bistveno manjši delež sofinanciranja s strani EU je pri splošnih storitvah za kmetijstvo (9%), ki v glavnem niso predmet skupne kmetijske politike in se zato financirajo pretežno le z nacionalnimi viri.

Preglednica 6: Struktura proračunskih izdatkov, povezanih s kmetijstvom, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Skupaj (SLO+EU)						
PRORAČUNSKI IZDATKI POVEZANI S KMETIJSTVOM	404.282	355.675	348.580	384.151	375.199	97,7
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	178.941	163.074	161.160	163.285	169.269	103,7
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	181.512	149.713	143.360	182.444	168.936	92,6
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	96,3
Struktura po skupinah ukrepov						
PRORAČUNSKI IZDATKI POVEZANI S KMETIJSTVOM	100%	100%	100%	100%	100%	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	44%	46%	46%	43%	45%	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	45%	42%	41%	47%	45%	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	11%	12%	13%	10%	10%	
Slovenija						
PRORAČUNSKI IZDATKI POVEZANI S KMETIJSTVOM	172.188	151.932	133.440	120.685	108.479	89,9
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	95.540	77.319	59.252	44.605	37.364	83,8
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	35.447	34.186	32.553	40.275	37.575	93,3
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	41.201	40.428	41.635	35.805	33.540	93,7
EU						
PRORAČUNSKI IZDATKI POVEZANI S KMETIJSTVOM	232.094	203.743	215.140	263.466	266.720	101,2
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	83.400	85.754	101.908	118.679	131.906	111,1
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	146.065	115.527	110.807	142.170	131.361	92,4
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	2.628	2.461	2.425	2.617	3.453	132,0
Delež EU						
PRORAČUNSKI IZDATKI POVEZANI S KMETIJSTVOM	57%	57%	62%	69%	71%	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	47%	53%	63%	73%	78%	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	80%	77%	77%	78%	78%	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	6%	6%	6%	7%	9%	

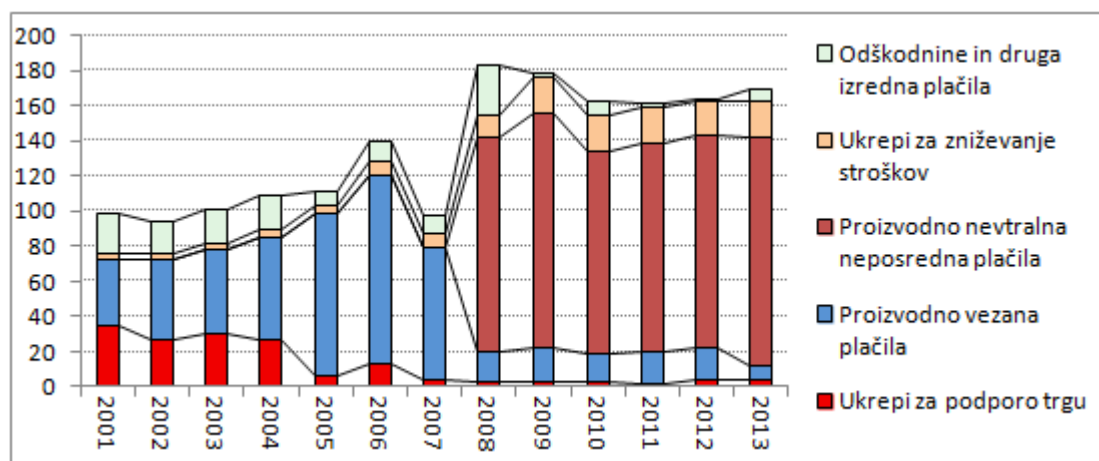
Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem

Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem so v zadnjih letih razmeroma stabilna¹. Do nihanj prihaja predvsem zaradi različne dinamike izplačil glede na prevzete obveznosti, deloma pa tudi zaradi sprememb v obsegu specifičnih (izrednih) ukrepov.

¹ Padec izplačil v letu 2007 in nato izjemen porast v letu 2008 sta bila posledica prenosa neposrednih plačil za tekoče leto (2007) po novi shemi v celoti v breme proračuna za naslednje leto (2008), poleg tega pa so bila v okviru reforme trga sladkorja v letu 2008 izvršena tudi (enkratna) izplačila nadomestil pridelovalcem sladkorne pese zaradi opustitve pridelave.

Slika 15: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2001-2013

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

V letu 2013 je bilo za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem skupaj izplačano 169,3 milijona EUR oziroma 4% več kot v letu prej. Od tega je bilo 81% sredstev porabljenih za neposredna plačila, 13% za ukrepe za zniževanje stroškov, 4% za odškodnine in druga izredna plačila, 2% pa za ukrepe za podporo trgu.

Preglednica 7: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Ukrepi za podporo trgu	3.120	2.341	1.561	3.414	3.653	107,0
Izvozne podpore (EU)	813	702	546	261	2	0,9
Intervencijski ukrepi (EU)	31	0	0	0	0	
Pomoč skladiščenju - vino	31	0	0	0	0	
Splošni stroški intervencij in drugo (EU+SLO)	98	64	3	206	0	
Podpore porabnikom	2.178	1.576	1.012	2.948	3.651	123,9
Podpora porabi koncentriranega mošta (EU)	90	93	86	32	0	
Šolsko mleko (EU)	2	2	1	6	5	73,6
Šolsko sadje (EU+SLO)	0	626	603	750	817	108,9
Programi za ogrožene osebe (EU+SLO)*	2.085	854	322	2.159	2.830	131,1
Neposredne podpore proizvajalcem	175.821	160.732	159.599	159.870	165.616	103,6
Neposredna plačila (EU+SLO)	152.364	131.643	137.494	140.249	137.873	98,3
Ukrepi za zniževanje stroškov	20.621	20.129	20.357	19.282	21.240	110,2
Vračilo trošarine (SLO)	7.731	13.418	15.126	14.839	16.496	111,2
Regres za zavarovanje (SLO)	12.890	6.648	5.174	4.387	4.670	106,5
Nadomestilo za vodenje FADN knjigovodstva (SLO)	:	62	58	56	75	134,3
Odškodnine in druga izredna plačila	2.835	8.960	1.748	339	6.502	1918,3
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE KMETIJSTVU	178.941	163.074	161.160	163.285	169.269	103,7

* Skupaj z DDV in administrativnimi stroški ukrepa.

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe za podporo trgu je bilo porabljeno 3,7 milijona EUR, pri čemer so bila sredstva praktično v celoti namenjena podpori porabe in sicer predvsem v obliki razdelitve hrane iz intervencijskih zalog socialno najbolj ogroženim osebam ter v obliki sheme šolskega sadja. Za izvozna nadomestila, ki se po vstopu v EU iz leta v leto zmanjšujejo, je bilo v letu 2013 izplačano le nekaj več kot 2 tisoč EUR.

Za vse oblike neposrednih plačil je bilo v letu 2013 izplačano 137,9 milijona EUR (2% manj kot v predhodnem letu), od tega 129,5 milijona EUR (94%) v obliki regionalnega enotnega plačila z dodatki oziroma plačilnih pravic. Izplačila predstavljajo poravnavo preostalih

obveznosti po uredbah za leto 2012 (okoli 92% vseh prevzetih obveznosti za to leto), izplačan pa je bil tudi del neposrednih plačil za odobrene vloge za tekoče leto (9,7 milijona EUR) in sicer kot predplačilo najbolj prizadetim v poletni suši.

Za ukrepe za zniževanje stroškov je bilo porabljeno 21,2 milijona EUR ali 10% več kot leta 2012. Večja so bila vračila trošarin za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (+11%), po nekaj letih zmanjševanja pa so se povečala tudi izplačila za sofinanciranja zavarovalnih premij (za skoraj 7%).

Odškodnine in druga izredna plačila so bila v letu 2013 pomembno večja kot v letu 2012. Za te namene je bilo izplačano 6,5 milijona EUR. Povečanje izplačil v tej skupini je posledica izplačila državne pomoči upravičencem za sanacijo posledic suše v letu 2012. Na račun neugodnih vremenskih razmer v letu 2012 (suša in pozeba v naravnem okolju) je bila v letu 2013 specifična pomoč izplačana tudi čebelarjem.

Preglednica 8: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Kompensacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje	329	501	524	10	0
Nadomestila zaradi opustitve pridelave sladkorne pese (EU)	0	0	0	10	0
Zelena trgatve grozdja (EU)	131	139	65	0	0
Trajna opustitev vinogradov (EU)	198	363	459	0	0
Druga kompensacijska plačila (SLO)	2.507	8.459	1.224	329	329
Specifična pomoč pridelavi pšenice (obilno deževje)	1.832	2	2	0	0
Specifična pomoč trsnicarstvu (težke ekonomske razmere)	0	0	149	0	0
Specifična pomoč zelenjadarjem (<i>E.coli</i> ; zimska pozeba)	0	0	225	24	1
Specifična pomoč mlečni proizvodnji (padec cen)	0	3.129	60	1	0
Specifična pomoč prašičereji (zmanjševanje staleža, padec cen)	1	1.199	0	0	0
Specifična pomoč čebelarstvu	14	0	135	0	138
Specifična nadomestila zaradi živalskih bolezni	38	0	0	0	0
Pomoč ob finančni in gospodarski krizi	0	3.751	66	0	0
Odškodnine s področja varne hrane*	125	197	396	198	611
Odškodnine za škodo od divjadi	157	132	150	104	150
Sanacija posledic naravnih nesreč	0	22	5	2	0
Sanacija posledic naravnih nesreč (rezerve)	339	26	37	0	5.604
Odškodnine in druga izredna plačila, skupaj	2.835	8.960	1.748	339	6.502

* Vključuje odškodnine v povezavi z zdravstvenim varstvom rastlin in živali in drugimi ukrepi s področja varne hrane.

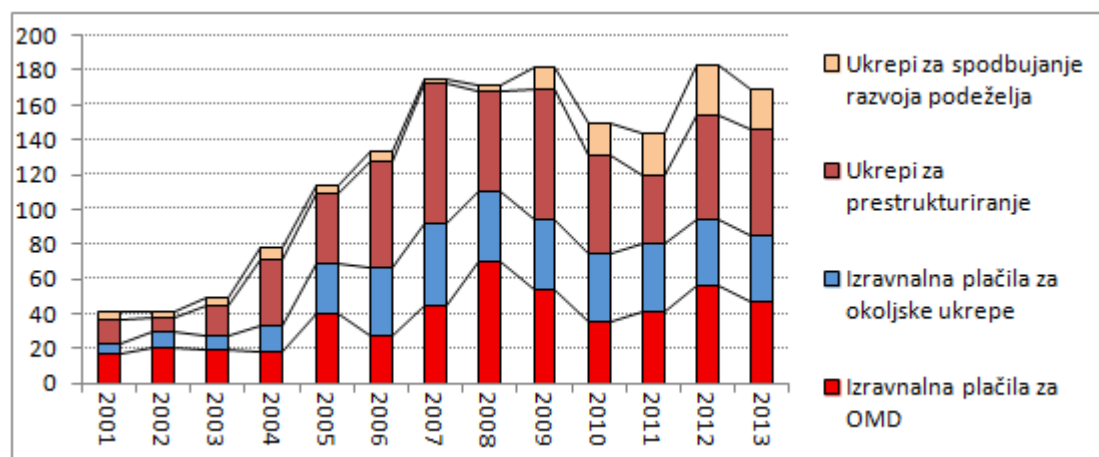
Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Odškodnine in druga izredna plačila so tudi v letu 2013 v celoti bremenila samo nacionalni proračun. Podobno velja tudi za izplačila v okviru ukrepov za zniževanje stroškov v kmetijstvu (zavarovanje, vračilo trošarin), medtem ko so drugi ukrepi v skupini tržnih ukrepov in neposrednih podpor proizvajalcem v celoti ali deloma financirani s sredstvi EU.

2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko

Hitra rast proračunskih podpor v okviru politike razvoja podeželja, ki je bila značilna za prva leta po vstopu v EU, ko je sofinanciranje večine ukrepov v visokem deležu prevzel evropski kmetijski sklad, se je po letu 2007 umirila. Poraba proračunskih sredstev za posamezno skupino ukrepov med leti precej niha, kar še posebej velja za izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki za kmetijsko proizvodnjo. Za ta ukrep se dinamika izplačil glede na prevzete obveznosti iz leta v leto močno spreminja, kar vpliva tudi na višino izplačil v koledarskem letu.

Slika 16: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2001-2013

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe kmetijske strukturne politike in politike razvoja podeželja je bilo v letu 2013 iz proračuna skupaj izplačanih 168,9 milijona EUR ali 7% več kot v letu prej. Od tega je bilo 51% (85,5 milijona EUR) porabljenih za izravnalna plačila druge osi PRP 2007-2013.

Preglednica 9: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Ukrepi za izboljšanje okolja in krajine	94.236	74.049	79.851	94.425	85.457	90,5
Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi - PRP	53.337	35.959	41.512	55.750	46.995	84,3
Izravnalna plačila za kmetijsko-okoljske ukrepe - PRP	40.899	38.091	38.338	38.675	38.463	99,5
Ukrepi za prestrukturiranje kmetijstva, živilstva in gozdarstva	75.216	56.587	39.400	59.484	61.113	102,7
Podpore prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev	33.762	27.474	17.633	34.049	36.505	107,2
Splošne podpore prestrukturiranju kmetijstva in živilstva	36.063	23.945	20.327	23.730	21.132	89,0
Podpore gozdarstvu	5.391	5.169	1.440	1.705	3.476	203,9
Ukrepi za spodbujanje razvoja podeželskih območij	12.060	19.076	24.109	28.535	22.366	78,4
Podpore ekonomski diverzifikaciji kmetij	4.412	3.335	2.763	4.664	2.076	44,5
Podpore podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	6.685	11.255	16.743	19.140	12.917	67,5
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader)	963	4.486	4.603	4.731	7.373	155,9
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	181.512	149.713	143.360	182.444	168.936	92,6

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Glede na leto 2012 so se izplačila za ukrepe za izboljšanje okolja in krajine zmanjšala za skoraj 10%, pri čemer so bila izplačila podpor za območja z omejenimi možnostmi manjša za 16%. S temi izplačili so bile poravnane preostale obveznosti iz leta 2012 (okoli 7% odobrenih vlog za to leto), poleg tega pa še blizu 95% prevzetih obveznosti za tekoče subvencijsko leto 2013. Izplačila podpor za okolju prijazno kmetijstvo so bila podobna kot v letu prej, z njimi pa so bile izplačane odobrene vloge iz leta 2012, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna za leto 2013 (načelo n+1).

Izplačila za ukrepe, ki so namenjeni prestrukturiranju kmetijstva, živilstva in gozdarstva, so bila v letu 2013 glede na leto prej večja za 3%. Za te ukrepe je bilo porabljeno 36% vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko (61,1 milijona EUR) in sicer 22% za ukrepe za prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (leta 2012 19%), 12% za druge oblike podpor prestrukturiranju kmetijstva in živilstva (leta 2012 13%) in 2% za podpore gozdarstvu (leta 2012 2%). Za podpore za prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev je bilo v letu 2013 izplačano 7% več sredstev kot v predhodnem letu (36,5 milijona EUR). K povečanju izplačil v tej skupini ukrepov so največ prispevala večja izplačila iz naslova podpor mladim kmetom in

naložbam v izboljšanje zemljiške infrastrukture v okviru PRP 2007-2013, ob tem pa so bila izplačila za podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih precej manjša kot v letu prej.

Preglednica 10: Proračunska izplačila za prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Podpore naložbam na gospodarstvih	22.326	19.061	16.219	26.419	23.106	87,5
Naložbe v posodobitev gospodarstev	17.888	14.634	12.419	21.010	14.689	69,9
<i>Naložbe na kmetijskih gospodarstvih - PRP</i>	<i>13.783</i>	<i>13.166</i>	<i>12.419</i>	<i>21.010</i>	<i>14.689</i>	
<i>Prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev - Reforma trga sladkorja (EU)</i>	<i>4.105</i>	<i>1.469</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
Naložbe v trajne nasade – prestrukturiranje vinogradov (EU)	2.789	2.915	2.854	4.089	4.220	103,2
Naložbe v izboljšanje zemljišč in infrastrukturo	1.649	1.511	946	1.320	4.197	317,9
<i>Komasacije (SLO)</i>	<i>63</i>	<i>54</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
<i>Infrastruktura, povezana z razvojem kmetijstva - PRP</i>	<i>1.586</i>	<i>1.457</i>	<i>946</i>	<i>1.320</i>	<i>4.197</i>	
Druge podpore prestrukturiranju gospodarstev	11.436	8.413	1.415	7.630	13.399	175,6
Mladi kmetje – PRP	11.060	7.841	1.025	7.380	13.062	177,0
Prilagajanje in izvajanje EU standardov – PRP (+SLO)	186	66	10	0	0	
Sodelovanje v shemah kakovosti	65	45	51	86	104	121,7
<i>Delno kritje stroškov kontrole ekološke in integrirane pridelave - PRP</i>	<i>39</i>	<i>8</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
<i>Sodelovanje kmetov v shemah kakovosti - PRP</i>	<i>26</i>	<i>37</i>	<i>50</i>	<i>86</i>	<i>104</i>	
Druge podpore gospodarstvom	125	461	329	164	233	141,8
<i>Pomoč kmetijskim gospodarstvom ob nepredvidenih dogodkih (SLO)</i>	<i>125</i>	<i>461</i>	<i>301</i>	<i>157</i>	<i>223</i>	
<i>Poračuni PRP 2004-06 (SLO)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>28</i>	<i>7</i>	<i>10</i>	
Podpore prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev	33.762	27.474	17.633	34.049	36.505	107,2

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Za splošne podpore prestrukturiranju kmetijstva in živilstva je bilo v letu 2013 porabljen 21,1 milijona EUR, od tega 14,1 milijona EUR oziroma 67% za podporo naložbam v posodobitev predelave iz naslova PRP 2007-2013. V primerjavi z letom 2012 so se izplačila za ta ukrep zmanjšala za 12%. Med ostalimi ukrepi v tej skupini je bilo največ sredstev izplačanih za zgodnje upokojevanje kmetov (2,5 milijona EUR) ter za informativne in promocijske aktivnosti skupin proizvajalcev (1,1 milijona EUR).

Preglednica 11: Proračunska izplačila za splošne podpore prestrukturiranju kmetijstva in živilstva ter gozdarstva (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Splošne podpore prestrukturiranju kmetijstva	4.427	3.912	3.931	3.594	3.319	92,4
Izboljšanje kmetijske infrastrukture – zemljiške operacije (SLO)	884	336	345	295	247	83,8
Vzdrževanje melioracij (Akcijski načrt – podnebne spremembe) (SLO)	0	0	236	0	0	
Zgodnje upokojevanje - PRP	2.641	2.794	2.569	2.604	2.377	91,3
Program podpor čebelarstvu (EU+SLO)	902	782	781	694	695	100,1
Podpore predelavi, trženju in promociji	31.636	20.032	16.396	20.136	17.812	88,5
Naložbe v posodobitev predelave - PRP	4.798	16.132	12.150	15.957	14.109	88,4
Marketing in promocija	2.748	2.750	2.891	2.619	2.483	94,8
<i>Pospeševanje prodaje (SLO)</i>	<i>283</i>	<i>135</i>	<i>315</i>	<i>493</i>	<i>730</i>	<i>148,3</i>
<i>Programi informiranja in promocije (EU+SLO)</i>	<i>780</i>	<i>966</i>	<i>651</i>	<i>380</i>	<i>377</i>	<i>99,0</i>
<i>Promocija hmelja (SLO)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>117</i>	<i>180</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>
<i>Tržne dejavnosti vinogradniško-vinarskega sektorja (SLO)</i>	<i>1.174</i>	<i>1.026</i>	<i>876</i>	<i>569</i>	<i>367</i>	<i>64,6</i>
<i>Promocija vina na tretjih trgih (EU)</i>	<i>511</i>	<i>623</i>	<i>932</i>	<i>997</i>	<i>821</i>	<i>82,4</i>
<i>Spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev (SLO)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>188</i>	
Skupine proizvajalcev	886	1.151	1.354	1.560	1.220	78,2
<i>Informativne in promocijske aktivnosti skupin proizvajalcev - PRP</i>	<i>814</i>	<i>1.060</i>	<i>1.184</i>	<i>1.457</i>	<i>1.076</i>	<i>73,8</i>
<i>Ustanavljanje skupin proizvajalcev - PRP</i>	<i>72</i>	<i>91</i>	<i>171</i>	<i>103</i>	<i>144</i>	<i>139,3</i>
Prestrukturiranje TSO – Reforma trga sladkorja (EU)	23.204	0	0	0	0	
Splošne podpore prestrukturiranju kmetijstva in živilstva	36.063	23.945	20.327	23.730	21.132	89,0
Podpore gozdarstvu - PRP	5.391	5.169	1.440	1.705	3.476	203,9

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Za investicije v gozdarstvu je bilo v letu 2013 izplačano 3,5 milijona EUR oziroma dvakrat več kot v letu prej.

Izplačila za ukrepe za spodbujanje razvoja podeželskih območij so v letu 2013 obsegala 22,4 milijona EUR, kar je 22% manj kot leta 2012. V tej skupini ukrepov so se v primerjavi z letom prej močno povečala le izplačila za ukrepe v okviru Leader, za katere je bilo namenjenih tudi največ sredstev (33%).

Preglednica 12: Proračunska izplačila za ukrepe spodbujanja razvoja podeželskih območij (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Podpore ekonomski diverzifikaciji kmetij - PRP	4.412	3.335	2.763	4.664	2.076	44,5
Podpore podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	6.685	11.255	16.743	19.140	12.917	67,5
Ustanavljanje in razvoj mikropodjetij - PRP	5.722	8.321	10.737	7.750	3.792	48,9
Obnova vasi - PRP	708	2.370	4.797	9.194	4.771	51,9
Infrastruktura na podeželju - PRP	0	0	0	0	2.096	
Ohranjanje dediščine podeželja - PRP	254	564	1.209	2.196	2.258	102,8
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader) - PRP	963	4.486	4.603	4.731	7.373	155,9
Ukrepi za spodbujanje razvoja podeželskih območij	12.060	19.076	24.109	28.535	22.366	78,4

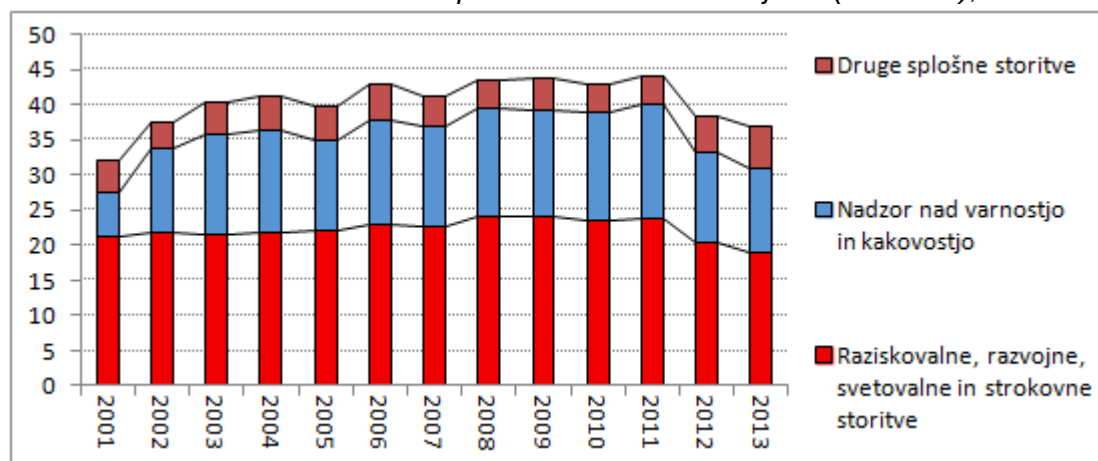
Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Večina ukrepov iz okvira razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike je predmet sofinanciranja s strani EU skladov. Ukrepov, ki se v celoti financirajo samo iz nacionalnih sredstev je malo (leta 2013 6) in predstavljajo le okoli 1% vseh izplačil tega stebra kmetijske politike.

2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva

Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo, ki predstavljajo posredno obliko podpore sektorju, se po daljšem obdobju razmeroma stabilne višine in strukture v zadnjih dveh letih zmanjšujejo.

Slika 17: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2001-2013

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Za financiranje in sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo je bilo v letu 2013 porabljenih 37 milijonov evrov, kar je 4% manj kot v letu prej in najmanj po letu 2001. Dobra polovica teh sredstev je bila namenjena raziskovalnim, razvojnim, svetovalnim in strokovnim storitvam (51%). Ukrepi povezani z varnostjo in kakovostjo hrane so predstavljali okoli 33% vseh izplačil v tej skupini ukrepov, preostalih 16% pa je bilo namenjeno financiranju in sofinanciranju drugih splošnih nalog in storitev.

Preglednica 13: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	24.208	23.660	23.897	20.329	18.887	92,9
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo	14.946	15.225	16.092	12.968	12.040	92,8
Druge splošne storitve	4.676	4.003	4.071	5.124	6.066	118,4
SPLOŠNE STORITVE V PODORO RAZVOJU KMETIJSTVA	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	96,3

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve je bilo v letu 2013 izplačano 18,9 milijona EUR (-7%). Od tega je bilo okoli 44% sredstev porabljenih za financiranje delovanja javnih svetovalnih služb v kmetijstvu, pri čemer so se sredstva za ta namen v primerjavi z letom prej zmanjšala za 14%. Podoben delež v tej skupini splošnih storitev zavzemajo tudi strokovne naloge (43%), obseg financiranja pa je bil glede na leto 2012 manjši za slabe 4%. Skoraj tretjino manjša kot v letu prej so bila sredstva, namenjena raziskavam in razvoju, močno pa so se povečala izplačila za kmetijsko izobraževanje. To povečanje je v celoti rezultat izplačil sredstev, namenjenih usposabljanju za delo v kmetijstvu in gozdarstvu v okviru PRP 2007-2013.

Preglednica 14: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Raziskave in razvoj	2.066	1.864	2.471	2.004	1.376	68,7
Kmetijsko znanstveno raziskovalno delo (SLO)	989	984	1.475	1.205	830	68,9
ERA-NET EUPHRESKO (EU)	4	11	4	2	3	105,3
Naloge genske banke (SLO)	400	404	368	316	170	53,7
Projekt SEEDNet (EU)	13	6	0	1	0	
FADN (EU)	98	169	135	143	156	109,2
Pomembni nacionalni projekti (SLO)	563	270	272	282	217	76,9
Drugi razvojni projekti (SLO)	0	20	218	54	0	
Svetovalna služba	11.624	11.585	11.069	9.739	8.396	86,2
Kmetijska svetovalna služba (SLO)	9.999	9.999	9.499	8.354	7.186	86,0
Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS (SLO)	853	853	810	731	633	86,6
Svetovalna služba za čebelarstvo (SLO)	772	732	760	653	577	88,3
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	413	400	398	168	995	592,1
Usposobitev javnih zavodov in ustanov (SLO)	206	206	205	0	0	
Sofinanciranje kmetijskega izobraževanja (praktični pouk) (SLO)	193	193	193	168	168	100,0
Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu - PRP	14	1	0	0	827	
Strokovne naloge	10.105	9.812	9.959	8.418	8.120	96,5
Strokovne naloge v živinoreji (SLO)	8.488	8.250	7.958	7.059	6.438	91,2
Strokovne naloge v rastlinski pridelavi (SLO)	520	487	472	410	705	172,0
Naloge v rastlinski pridelavi (Akcijski načrt – podnebne spremembe)(SLO)	0	0	462	0	0	
Strokovne naloge v hmeljarstvu (SLO)	307	307	352	315	351	111,4
Poskusni centri za sadjarstvo in vinogradništvo (SLO)	791	769	714	634	626	98,7
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	24.208	23.660	23.897	20.329	18.887	92,9

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Za naloge na veterinarskem in fitosanitarnem področju ter druge naloge, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, je bilo v letu 2013 izplačano 12 milijonov EUR, od tega 81% za ukrepe na področju veterine. Skupna izplačila za veterinarske ukrepe so se v primerjavi z letom 2012 zmanjšala za 8%, financiranje storitev na fitosanitarnem področju pa je bilo manjše za 18%. V primerjavi z letom prej se je močno povečalo le financiranje storitev na področju varnosti in kakovosti hrane in krme.

Preglednica 15: Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Ukrepi na področju veterine	12.662	13.125	12.710	10.566	9.765	92,4
Ukrepi v veterini (EU+SLO)	2.045	2.189	2.198	2.197	2.108	95,9
Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi (SLO)	8.302	8.475	7.732	6.161	5.596	90,8
Odstranjevanje klavničnih odpadkov (SLO)	2.314	2.461	2.781	2.208	2.061	93,3
Fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo sort	1.997	2.016	3.229	2.319	1.909	82,3
Ukrepi za varstvo rastlin (EU+SLO)	29	29	28	28	28	100,0
Zdravstveno varstvo rastlin (SLO)	881	977	1.958	1.325	1.169	88,2
Druge naloge s področja varstva rastlin (SLO)*	78	0	335	0	0	
Fitofarmacevtska sredstva (SLO)	427	428	410	425	385	90,4
Varstvo in registracija sort rastlin (SLO)	582	582	498	541	328	60,6
Ukrepi na področju varnosti in kakovosti hrane in krme (SLO)	287	84	152	83	365	441,7
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo	14.946	15.225	16.092	12.968	12.040	92,8

* Vključena izplačila v zvezi s prognozo rastlinskih škodljivih organizmov (oprema) ter naloge v okviru akcijskega načrta zmanjševanja posledic podnebnih sprememb
Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Med drugimi splošnimi storitvami, za katere je bilo v letu 2013 skupaj izplačano 6,1 milijona EUR (18% več kot leta 2012), je bilo največ sredstev namenjenih sofinanciranju Kobilarne Lipica (2,9 milijona EUR ali 31% več kot leta 2012), tehnični pomoči v okviru PRP 2007-2013 (2,3 milijona EUR) ter programu identifikacije in registracije živali (0,6 milijona EUR).

Preglednica 16: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Podpora nevladnim organizacijam	468	314	324	220	233	105,6
Stanovsko in interesno povezovanje (SLO)	168	269	280	187	200	
Državno in svetovno tekmovalstvo v oranju (SLO)	300	45	44	33	33	
Identifikacija in registracija živali (SLO)	961	828	847	702	629	89,7
Tehnična pomoč	1.737	1.646	1.800	2.012	2.345	116,5
Tehnična pomoč - PRP 2007-2013	1.737	1.646	1.763	2.009	2.324	
Tehnična pomoč - drugo	0	0	36	3	20	
Drugo	1.511	1.216	1.100	2.190	2.859	130,6
TF CFCU in sorodni projekti (EU+SLO)	393	93	0	0	0	
Obramba pred točo (SLO)	88	88	83	57	57	
Kobilarna Lipica (SLO)	1.029	1.035	901	2.133	2.803	
Naloge v gozdarstvu (Akcijski načrt – podnebne spremembe)(SLO)	0	0	116	0	0	
Druge splošne storitve	4.676	4.003	4.071	5.124	6.066	118,4

Vir: MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Podpore izvajanju splošnih storitev za kmetijstvo so praviloma predmet nacionalne kmetijske politike, ki se tudi po vstopu v EU v celoti financira iz nacionalnega proračuna. Iz EU skladov je bilo v letu 2013 financiranih ali sofinanciranih le 6 ukrepov (ERAnet, obdelava FADN podatkov, usposabljanje v kmetijstvu, tehnična pomoč, ukrepi za varstvo rastlin, ukrepi v veterini), za katere je EU prispevala skupaj 3,5 milijona EUR oziroma 9% vseh izplačil v tem stebru kmetijske politike.

2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni

Kmetijska dejavnost je deležna podpor za razvoj kmetijstva in podeželja tudi s strani lokalnih skupnosti (občine) in regionalnih javnih skladov (Javni sklad malega gospodarstva Goriške, Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja). Dajalci pomoči sredstva kmetijstvu pretežno dodeljujejo po priglašeni shemah državnih pomoči (skupinske izjeme na področju kmetijstva), v manjši meri pa tudi na podlagi priglašeni shem de minimis pomoči.

Izmed 211² občin in dveh javnih skladov je priglašanih 195 shem državnih pomoči na področju kmetijstva. V letu 2013 so bile od priglašanih shem državne pomoči dodeljene na podlagi javnih razpisov po 163 shemah pomoči.

Iz sredstev na lokalni ravni je bilo v letu 2013 za podpore kmetijstvu porabljenih 4,1 milijona EUR oziroma 12,2% manj kot leta 2012.

Struktura državnih pomoči po namenih se v primerjavi z zadnjimi leti ni pomembneje spremenila. Največ sredstev (okoli 84%) je bilo namenjenih za sofinanciranje naložb na kmetijskih gospodarstvih, predvsem v obliki pomoči za nakup kmetijske mehanizacije (66%). Pomembnejši delež zavzema še tehnična podpora kmetijskemu sektorju (okoli 14%), v okviru katere je bilo največ sredstev namenjenih izobraževanju in usposabljanju ter organizaciji forumov, tekmovanj, razstav in sejmov.

Podobno kot v predhodnih letih je bilo tudi v letu 2013 največ sredstev (98,7%) dodeljenih z instrumentom dotacij. Preostale državne pomoči so bile dodeljene v obliki ugodnih posojil iz javnih virov (0,5%) in subvencionirane obrestne mere (0,8%).

Preglednica 17: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Zavarovalne premije	121,6	96,9	82,3	79,4	61,2	77,1
Naložbe v kmetijska gospodarstva	4.259,1	4.187,8	3.962,5	3.871,3	3.384,0	87,4
Arondacija zemljišč	15,0	13,3	17,0	44,8	13,5	30,1
Proizvodnja in trženja kakovostnih kmetijskih proizvodov	5,6	11,6	7,5	5,2	5,5	105,8
Ohranjanje in varstvo tradicionalne krajine in stavb	95,8	83,5	98,6	46,5	39,4	84,7
Tehnična podpora kmetijskemu sektorju	708,3	646,4	672,1	611,6	547,9	89,6
- izobraževanje in usposabljanje kmetovalcev	519,3	448,1	454,1	398,1	374,7	94,1
- organizacija forumov, tekmovanj, razstav in sejmov	151,0	151,2	172,8	171,6	131,5	76,6
- svetovalne storitve	9,8	19,9	22,0	27,0	28,5	105,6
- informiranje in drugo	28,1	27,2	23,3	14,8	13,2	89,2
Ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja (de minimis - občine)	13,8	10,9	9,8	9,9	48,2	486,9
Skupaj	5.219,3	5.050,5	4.849,8	4.668,6	4.099,7	87,8

Vir: MKO

Ukrepi, ki se financirajo na lokalni ravni, so podobni ukrepom, ki se financirajo iz državnega proračuna. Dajalci državnih pomoči po skupinskih izjemah oziroma smernicah so zato zavezani pravilu kumulacije pomoči, kar pomeni, da morajo pred dodelitvijo pomoči medsebojno ugotoviti, da za isti namen upravičenec ni prejel pomoči iz drugega naslova oziroma, da intenzivnost pomoči ne presega dovoljene stopnje pomoči oziroma zgornje meje, ki je dovoljena s predpisi EU.

V letu 2013 so 3 občine kmetijstvu dodelile de minimis pomoč, ki se je v primerjavi s preteklim letom povečala za skoraj petkrat.

Za dodeljene pomoči po pravilu de minimis je vzpostavljena centralna evidenca v okviru ministrstva. Dajalci pomoči pred dodelitvijo pomoči ministrstvu posredujejo poizvedbo o že dodeljenih de minimis pomočeh v zadnjih 3 letih, da se prepreči prekomerno izplačilo pomoči na upravičenca, ki je na področju kmetijstva omejeno na 7.500 EUR kadarkoli v obdobju treh proračunskih let, hkrati pa skupna de minimis pomoč na nacionalni ravni ne sme presegati 0,75% vrednosti letne proizvodnje.

² Občina Ankaran ni upoštevana, ker bo začela delovati s 1.1.2014.

3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Začasni podatki za leto 2013 kažejo, da se je skupna blagovna menjava po padcu v letu 2012 ponovno povečala. Tudi blagovna menjava z agroživilskimi proizvodi se je glede na preteklo leto povečala, vendar je ostala nekoliko pod doseženo blagovno menjavo agroživilskih proizvodov v letu 2011. Večja blagovna menjava agroživilskih proizvodov v primerjavi z letom 2012 je posledica tako večjega uvoza kot izvoza. Uvoz agroživilskih proizvodov se je povečal za 3,4%, izvoz pa za 3,7%. Povečal se je tudi primanjkljaj, ki je znašal 1.057 milijonov EUR in že tretje leto zapored presega milijardo evrov. Pokritost uvoza z izvozom je v letu 2013 ostala podobna kot v letu 2012, izvoz pa je pokril 44,8% uvoza (44,7% v letu 2012). V letu 2013 je zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi predstavljala 4,0% slovenskega blagovnega izvoza ter 8,6% uvoza, delež v skupni blagovni menjavi pa je znašal 6,3%. Vsi omenjeni deleži so se v primerjavi z letom 2012 povečali.

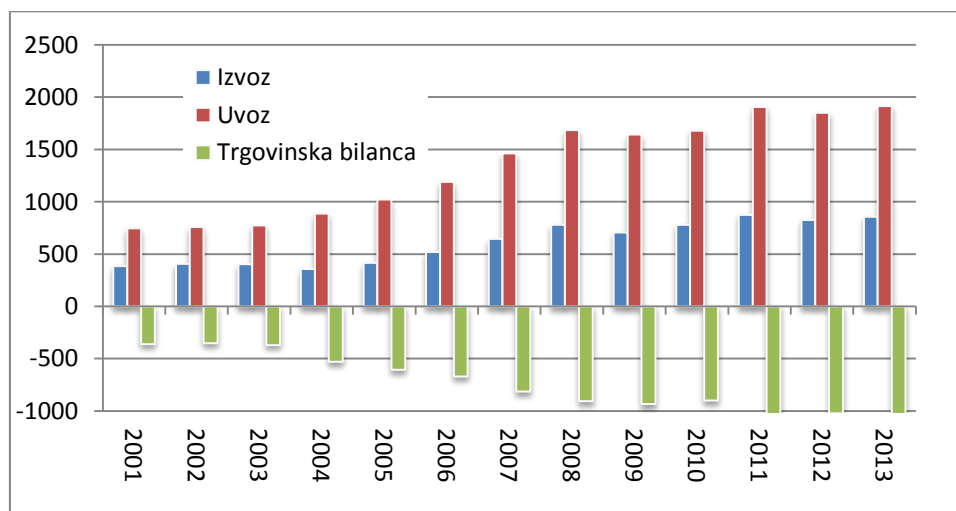
Preglednica 18: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
Blagovna menjava agroživilstva (mio EUR)	2.349,9	2.461,9	2.781,2	2.677,9	2.772,0	103,5
- izvoz (mio EUR)	707,6	781,0	875,3	827,1	857,4	103,7
- uvoz (mio EUR)	1.642,3	1.680,9	1.905,8	1.850,8	1.914,6	103,4
- bilanca (mio EUR)	-934,7	-900,0	-1.030,5	-1.023,7	-1.057,1	103,3
Pokritost uvoza z izvozom (%)	43,1	46,5	45,9	44,7	44,8	
Delež agroživilskih proizvodov v skupni blagovni menjavi (%)	7,0	6,4	6,4	6,2	6,3	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (%)	4,3	4,2	4,2	3,9	4,0	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga (%)	9,5	8,4	8,4	8,4	8,6	

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Slika 18: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2001-2013

Vir: SURS, preračuni KIS

Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga

V letu 2013 večina pomembnejših skupin agroživilskih proizvodov beleži vrednostno povečanje izvoza v primerjavi z letom 2012. Najbolj (+24%) se je, za razliko od predhodnega leta, povečal izvoz v skupini ostanki in odpadki živil, krma, kjer v zadnjih letih izvoz med leti precej niha. Ponovno se je povečal izvoz v skupini razna živila (+18%), ki ima vsako leto pomembnejši delež v strukturi izvoza. Večji izvoz je bil dosežen tudi v skupinah mleko in mlečni izdelki (+8%), izdelki iz mesa (+4%), pijače, alkoholi in kis (+3%) ter žive živali in meso (+1%). V teh skupinah (izjemi sta skupini pijač in mesa) je bil izvoz največji doslej. Med

pomembnejšimi skupinami je manjši vrednostni izvoz v letu 2013 opazen predvsem pri skupinah oljna semena in plodovi (-16%), žita (-15%) in sladkor in sladkorni proizvodi (-10%). Izvoz v skupini oljna semena in plodovi, ki med leti niha, se je zmanjšal že drugo leto zapored, izvoz žita pa, kljub zmanjšanju glede na leto 2012, še vedno ostaja velik.

Okvir 4: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Pojem »kombinirana nomenklatura« carinske tarife pomeni poimenovanje posameznih oddelkov, poglavij in podpoglavij, tarifnih števil ter opomb, temeljna pravila razvrščanja blaga po kombinirani nomenklaturi in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem Harmoniziranem sistemu nazivov in šifriranja blaga. Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov - rimske številke), poglavja (2-mestni nivo) in podpoglavja (4-mestni nivo) na osnovi 8-mestnih tarifnih števil, ki so v celoti usklajene z EU (Kombinirana nomenklatura EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statistiki zunanje trgovine od leta 2004 dalje prikazuje SURS podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Sočasno zadovoljuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovinske statistike ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska Komisija, v Sloveniji pa Ministrstvo za gospodarstvo. Ažurira se enkrat letno.

Od 01.05.2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh ločenih virov: Intrastat in Extrastat. Intrastat je statistika blagovne menjave med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegla t.i. vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegli med letom. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oz. prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU za obdobje od maja 2004 naprej vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistika blagovne menjave držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oz. enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od nacionalne carinske zakonodaje, ki je bila s 01.05.2004 dokončno usklajena z evropsko (Taric). V Extrastat so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zajetje, ne glede na višino statistične vrednosti in neto mase (statistični prag ni določen).

Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oz. transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja idr., glede na v pogodbi prikazane dobavne pogoje. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice). Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je glede na naravo proizvoda mogoče določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, kjer je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij 01 do 24 kombinirane nomenklature carinske tarife. Seznam carinskih tarif oz. proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske ni v celoti usklajen z EU. Po definiciji EU se med agroživilske proizvode v okviru statistike zunanje trgovine uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03; 051191; 1604; 1605; 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501-3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101-4103, 4301, 5001-5003, 5101-5103, 5201-5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi zajemajo poglavja 01 do 24 kombinirane nomenklature.

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je zaradi priključitve Hrvaške Evropski uniji v letošnjem poročilu prikazana po naslednjih skupinah držav: stare članice EU (EU-15), nove članice EU (EU-10, EU-2 ter EU-HR), države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija) in ostale države (vse druge države, razen naštetih).

Struktura izvoza v letu 2013 ostaja podobna strukturi izvoza v letu 2012. Največji delež je zavzemalo mleko (17%), sledita pa skupini razna živila (12%) ter pijače (11%), ki sta glede na leto 2012 zamenjali vrstni red. Največja sprememba deleža je zabeležena pri skupini ostanki in odpadki živil, krma, kjer se je delež povečal za dve odstotni točki (od 8% na 10%), pri drugih skupinah pa so zabeležene manjše spremembe. Meso in mesni izdelki so v letu 2013 skupaj predstavljali 16% vrednosti izvoza, kar je podobno kot v letu prej.

Preglednica 19: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2012 in 2013

CT	Ime	Izvoz					Uvoz				
		Mio EUR		2013 2012	%		Mio EUR		2013 2012	%	
		2012	2013*		2012	2013*	2012	2013*		2012	2013*
01	Žive živali	45,8	46,3	101,2	5,5	5,4	20,7	20,7	99,9	1,1	1,1
02	Meso in drugi klavnični proizvodi	61,0	61,4	100,6	7,4	7,2	183,2	188,6	102,9	9,9	9,8
03	Ribe, raki	1,8	1,0	55,9	0,2	0,1	39,8	37,4	93,8	2,2	2,0
04	Mlečni izdelki, jajca, med	132,8	143,6	108,1	16,1	16,7	134,9	153,8	114,0	7,3	8,0
05	Proizvodi živalskega porekla	2,7	2,3	85,3	0,3	0,3	7,6	7,3	95,5	0,4	0,4
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	6,4	5,9	91,2	0,8	0,7	40,6	39,5	97,2	2,2	2,1
07	Užitne vrtnine	12,2	12,2	100,1	1,5	1,4	95,1	108,1	113,6	5,1	5,6
08	Užitno sadje	30,1	32,0	106,4	3,6	3,7	138,7	153,8	110,9	7,5	8,0
09	Kava, čaj, začimbe	8,8	13,1	148,2	1,1	1,5	46,8	45,6	97,3	2,5	2,4
10	Žita	39,0	33,0	84,7	4,7	3,9	68,2	85,3	125,0	3,7	4,5
11	Proizvodi mlinске industrije	9,1	3,8	42,0	1,1	0,4	33,3	32,8	98,4	1,8	1,7
12	Oljna semena in plodovi	37,5	31,6	84,3	4,5	3,7	43,2	37,3	86,2	2,3	1,9
13	Šelak, gume, ekstrakti	7,8	6,5	83,9	0,9	0,8	8,4	10,1	119,6	0,5	0,5
14	Rastlinski material za pletarstvo	0,0	0,0	95,4	0,0	0,0	0,4	0,4	116,8	0,0	0,0
15	Masti in olja	21,1	16,4	77,7	2,6	1,9	75,8	70,9	93,5	4,1	3,7
16	Izdelki iz mesa	67,9	70,9	104,5	8,2	8,3	61,9	65,5	105,8	3,3	3,4
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	39,6	35,8	90,4	4,8	4,2	97,2	87,4	89,9	5,3	4,6
18	Kakav in kakavovi izdelki	14,4	15,0	104,0	1,7	1,7	76,4	83,1	108,8	4,1	4,3
19	Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka	37,9	43,1	113,8	4,6	5,0	128,4	135,1	105,2	6,9	7,1
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	12,5	11,0	88,3	1,5	1,3	76,0	79,0	103,8	4,1	4,1
21	Razna živila	83,4	98,7	118,4	10,1	11,5	133,2	141,9	106,5	7,2	7,4
22	Pijače, alkoholi in kis	87,9	90,4	102,8	10,6	10,5	112,4	104,3	92,8	6,1	5,4
23	Ostanki in odpadki živil, krma	67,2	83,1	123,7	8,1	9,7	149,7	158,1	105,6	8,1	8,3
24	Tobak	0,1	0,1	159,8	0,0	0,0	78,8	68,8	87,3	4,3	3,6
	SKUPAJ	827.1	857.4	103.7	100.0	100.0	1.850.8	1.914.6	103.4	100.0	100.0

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Tudi uvoz agroživilskih proizvodov se je v letu 2013 pri večini pomembnejših skupin v primerjavi s predhodnim letom vrednostno povečal. Najbolj, za 14%, se je povečal uvoz mleka in mlečnih izdelkov, ki je bil tudi največji doslej. Tudi uvoz sadja, ki se je povečal za 11%, je bil v letu 2013 največji doslej. Uvoz v skupini razna živila je bil večji za 7%, za 6% oziroma 5% pa je bil večji uvoz v skupini ostanki in odpadki živil, krma ter izdelki iz žit in moke. Vrednostni uvoz mesa, ki v strukturi zajema največji delež, se je povečal za 3% in prav tako zabeležil najvišjo vrednost doslej. Manjši uvoz drugo leto zapored beležimo pri sladkorju (-10%), uvoz v skupini pijač pa se je, po dosedanji rasti, v letu 2013 prvič zmanjšal (-7%). Sicer ostaja struktura uvoza podobna kot pretekla leta, saj so bile v vseh skupinah dosežene spremembe manjše od odstotne točke. Največji delež v uvozu zavzema meso (10%), sledijo pa ostanki in odpadki živil, krma ter sadje (vsak po 8%), z enakim odstotkom (8%) pa zaradi velikega uvoza v letu 2013 tudi mleko in mlečni izdelki.

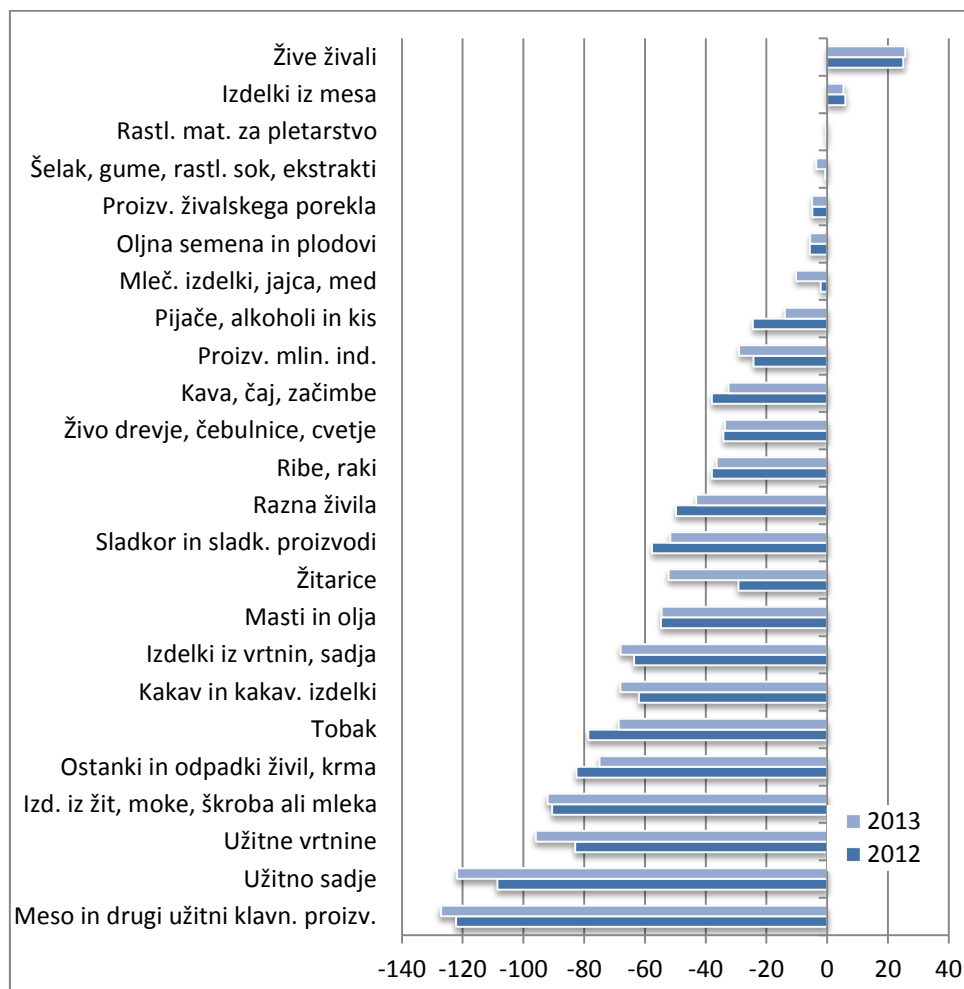
Pozitivni zunanjetrgovinski saldo je bil v letu 2013, podobno kot v predhodnem letu, dosežen pri živih živalih in izdelkih iz mesa. V primerjavi z letom 2012 se je zunanjetrgovinski presežek v skupini živih živali malenkostno povečal (+2%), medtem ko se je v skupini izdelkov iz mesa nekoliko zmanjšal (-9%). Od leta 2006 dalje, ko je v skupini živih živali izvoz vrednostno večji od uvoza, je doseženi presežek v letu 2013 največji doslej.

Pri drugih skupinah proizvodov je bil uvoz v letu 2013 vrednostno večji od izvoza. Največji primanjkljaj je bil ponovno zabeležen pri mesu in sadju, sledijo pa vrtnine ter skupina izdelkov iz žit, moke, škroba ali mleka. V vseh omenjenih skupinah je primanjkljaj v letu 2013 še porastel, najbolj izrazito v skupini vrtnin (za 15%), ter dosegel najvišje vrednosti doslej.

V zadnjih letih so precejšnja nihanja opazna v skupini mleko in mlečni izdelki (sem spadajo tudi jajca in med). Po letu 2011 se bilanca v tej skupini ponovno poslabšuje. Izvoz se sicer

stalno povečuje, vendar predvsem izvoz mleka in smetane (tarifna skupina 0401), medtem ko pri uvozu prevladujejo mlečni izdelki, predvsem sir in skuta (tarifna skupina 0406).

Slika 19: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2012 in 2013

Vir: SURS, preračuni KIS

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

S priključitvijo Slovenije Evropski uniji je blagovna menjava agroživilstva v precejšnji meri usmerjena k državam EU. Od leta 2007 dalje, ko sta se EU priključili Romunija ter Bolgarija, je blagovna menjava z EU obsegala nekaj manj kot tri četrtine vse blagovne menjave, z letom 2013, ko se je EU priključila še Hrvaška, pa se je delež blagovne menjave povečal na dobre štiri petine (delež držav nekdanje Jugoslavije pa se je skoraj prepolovil). Hrvaška je namreč zelo pomemben zunanjetrgovinski partner Sloveniji. V letu 2013 je bila pri izvozu iz Slovenije Hrvaška druga najpomembnejša država, medtem ko je bila pri uvozu peta najpomembnejša država.

V letu 2013 se je blagovna menjava z EU-28 povečala za 4%; s takim odstotkom sta se povečala tako izvoz kot uvoz (primerjava zaradi izključitve vpliva širitve EU upošteva EU-28 tudi v predhodnih letih). Za 6% se je povečala blagovna menjava z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije (brez Hrvaške), pri čemer se je uvoz povečal za 14%, izvoz pa za 2%. V letu 2013 je Slovenija ponovno povečala tudi izvoz v ostale države (+3%), medtem ko se je uvoz iz teh držav drugo leto zapored zmanjšal (-5%), tako, da je bila blagovna menjava glede na leto prej manjša za 3%.

Regionalna struktura izvoza tudi v letu 2013 ohranja osnovne značilnosti iz preteklih let in je skoraj nespremenjena v primerjavi s predhodnim letom. Delež izvoza v države EU-28 je znašal 72% (enako tudi 2012), za odstotno točko se je zmanjšal delež izvoza v države nekdanje Jugoslavije (od 19% v letu 2012 na 18% v letu 2013), skoraj nespremenjen pa ostaja tudi delež izvoza v ostale države (10%).

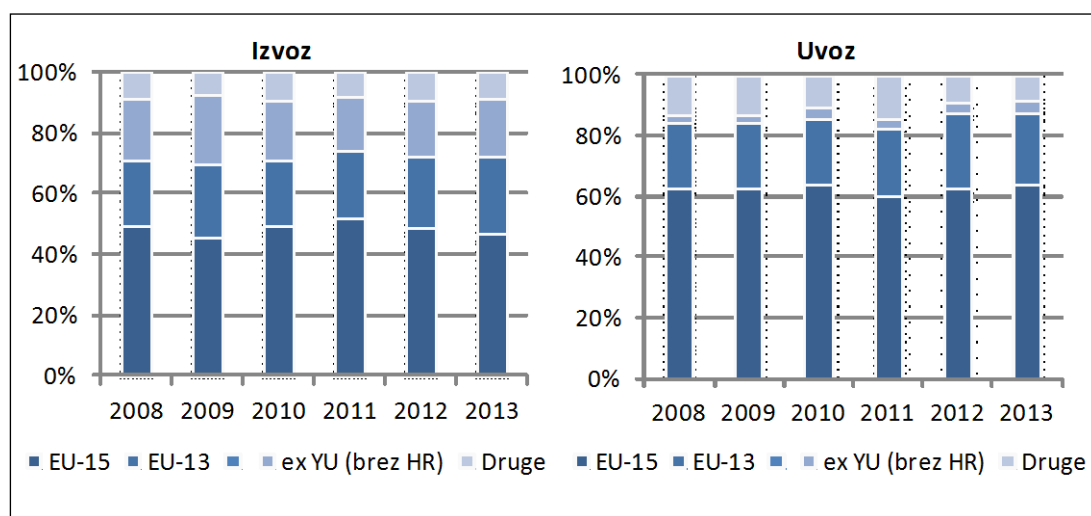
Preglednica 20: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
IZVOZ	779,2	707,6	781,0	875,3	827,1	857,4	103,7
EU-28	550,2	489,9	548,8	644,9	591,7	616,5	104,2
EU-15	380,5	317,5	383,2	447,8	396,2	398,9	100,7
EU-10	62,0	82,7	78,8	95,4	95,1	103,2	108,5
EU-2	21,5	19,3	18,3	26,7	14,0	14,0	100,2
EU-Hrvaška	86,1	70,4	68,5	75,0	86,5	100,3	116,1
Nekdanja YU (brez Hrvaške)	156,0	158,0	153,3	154,3	154,3	157,8	102,2
Ostale države	73,0	59,7	78,9	76,1	81,1	83,2	102,6
UVOZ	1.684,9	1.642,3	1.680,9	1.905,8	1.850,8	1.914,6	103,4
EU-28	1.410,5	1.376,5	1.437,1	1.562,1	1.611,0	1.675,0	104,0
EU-15	1.054,7	1.027,9	1.071,4	1.145,9	1.158,0	1.216,6	105,1
EU-10	267,5	241,4	253,9	290,5	322,1	326,0	101,2
EU-2	7,8	8,7	10,1	12,2	15,8	18,8	118,6
EU-Hrvaška	80,5	98,5	101,7	113,4	115,0	113,6	98,8
Nekdanja YU (brez Hrvaške)	51,0	46,4	59,4	69,7	61,5	70,4	114,5
Ostale države	223,4	219,4	184,4	274,0	178,3	169,2	94,9
BILANCA	-905,7	-934,7	-900,0	-1030,5	-1023,7	-1057,1	103,3
EU-28	-860,3	-886,5	-888,3	-917,2	-1019,3	-1058,5	103,8
EU-15	-674,1	-710,4	-688,2	-698,1	-761,8	-817,7	107,3
EU-10	-205,5	-158,7	-175,2	-195,1	-227,0	-222,8	98,1
EU-2	13,7	10,6	8,2	14,5	-1,9	-4,8	257,4
EU-Hrvaška	5,7	-28,0	-33,1	-38,4	-28,6	-13,3	46,4
Nekdanja YU (brez Hrvaške)	105,0	111,6	93,8	84,6	92,8	87,3	94,1
Ostale države	-150,4	-159,7	-105,5	-197,9	-97,2	-85,9	88,4

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Slika 20: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2008-2013

Vir: SURS, preračuni KIS

Malenkost večje so v zadnjih letih spremembe v strukturi uvoza, kjer se na račun zmanjševanja deleža uvoza iz ostalih držav povečuje delež uvoza iz držav EU-28. V letu 2013 je ostal delež EU-28 nespremenjen (87%), za odstotno točko pa sta se spremenila

delež uvoza iz držav na območju nekdanje Jugoslavije (od 3% v letu 2012 na 4% v letu 2013) ter delež ostalih držav (od 10% v letu 2012 na 9% v letu 2013).

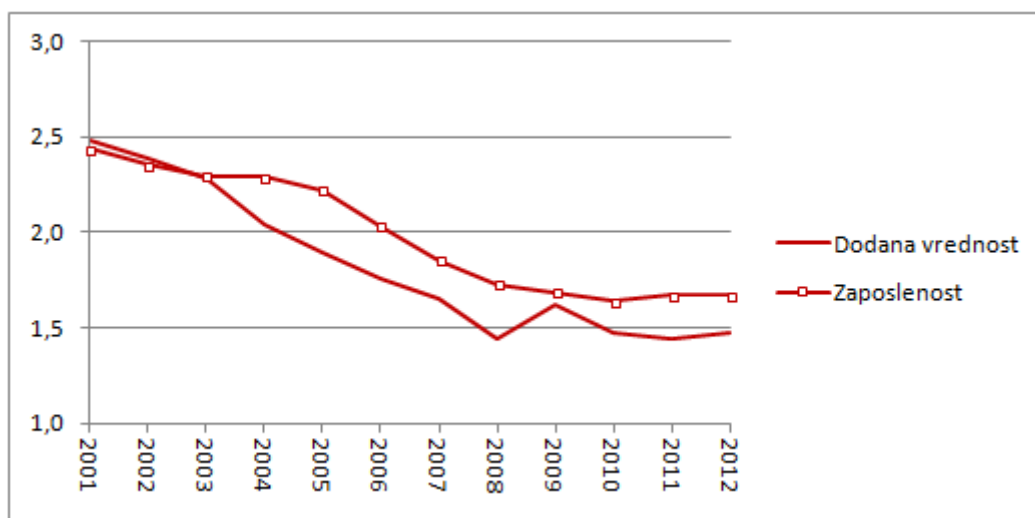
V letu 2013 ostajajo osnovne značilnosti zunanjetrgovinske bilance po skupinah držav nespremenjene. Negativni saldo z državami EU-28 se je zaradi hitrejše rasti uvoza v primerjavi z izvozom ponovno povečal ter drugo leto zapored presegel milijardo EUR (1.058 milijonov EUR). Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije je bil tudi v letu 2013 pozitiven, vendar se je nekoliko zmanjšal (na 87 milijonov EUR ali za 6%). V trgovini z ostalimi državami se primanjkljaj zaradi povečevanja izvoza, predvsem pa na račun zmanjševanja uvoza, zmanjšuje in je v letu 2013 znašal 86 milijonov EUR (-12% glede na leto 2012).

4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje

V zadnjih letih proizvodnja hrane in pijač k skupni dodani vrednosti gospodarskih dejavnosti prispevata okoli 1,5%, k skupni zaposlenosti pa okoli 1,7%. Oba deleža sta po letu 2008 razmeroma stabilna, kar kaže na zaustavitev izrazitega trenda zmanjševanja deleža živilskopredelovalnih dejavnosti v makroekonomskih agregatih, ki smo mu bili priča po pristopu Slovenije k EU in je bil predvsem posledica večjih konkurenčnih pritiskov ob liberalizaciji zunanje trgovine.

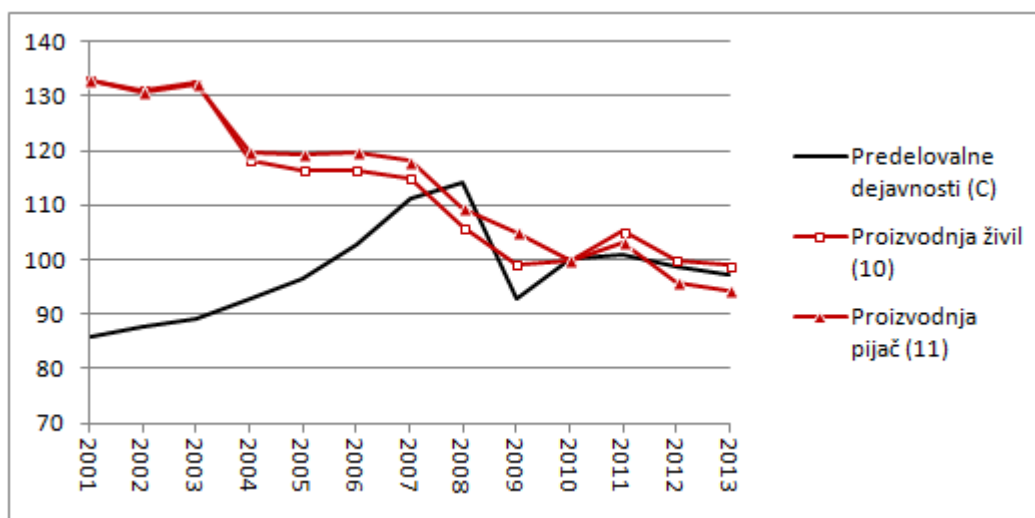
Slika 21: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2001-2012

Vir: SURS

Gospodarska recesija in z njo povezana upad in sprememba končnega povpraševanja, se jasno odraža tudi v obsegu proizvodnje slovenske živilskopredelovalne industrije. Obseg proizvodnje živil se je močno zmanjšal v letih 2008 in 2009, v zadnjih letih pa so spremembe manjše, smeri sprememb pa podobne kot v predelovalnih dejavnostih kot celoti. Pri proizvodnji pijač se razmeroma izrazit trend zmanjševanja obseg proizvodnje še nadaljuje.

Slika 22: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2010=100); 2001-2013

Vir: SURS

Leto 2013 je bilo ponovno neugodno tako za industrijo in predelovalne dejavnosti, kot tudi za živilskopredelovalno industrijo. Obseg proizvodnje živil se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 1%, obseg proizvodnje pijač pa za 1,5%. Podobno zmanjšanje obsega proizvodnje v tem letu beležijo tudi predelovalne dejavnosti (-0,9%) in industrija kot celota (-1,5%).

Preglednica 21: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto=100); 2008-2013

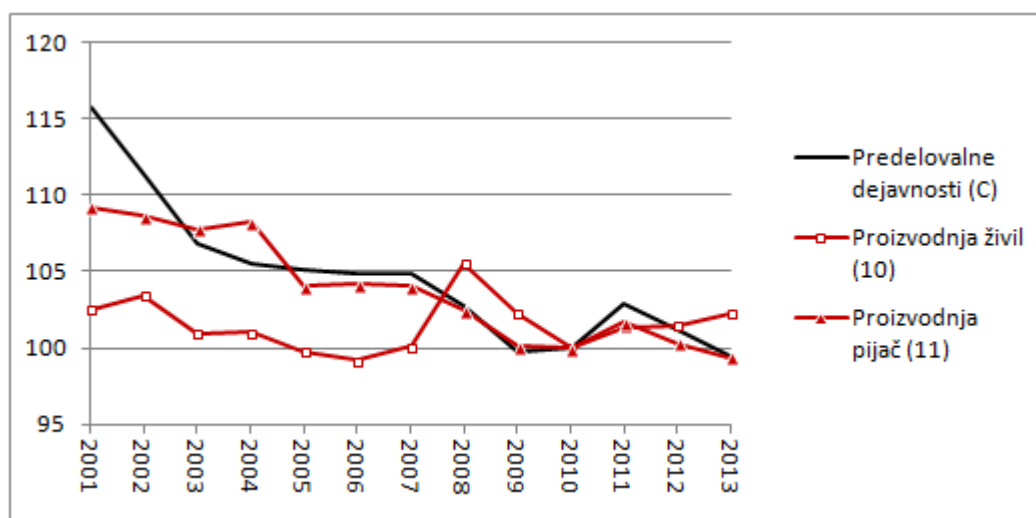
	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Industrija (B+C+D)	102,5	82,7	107,1	101,3	98,9	99,1
Predelovalne dejavnosti (C)	102,6	81,3	107,6	101,1	97,7	98,5
Proizvodnja živil (10)	92,2	93,5	100,9	105,2	95,0	99,0
Proizvodnja pijač (11)	92,5	96,1	95,2	103,2	93,0	98,5

* začasni podatki
Vir: SURS

4.2 Gibanje cen

Pri proizvodnji živil so bile v zadnjem desetletju realne spremembe cen pri proizvajalcih razmeroma majhne in različno smerne. Izrazitejšemu povečanju cen živil pri proizvajalcih v letu 2008 je sledil padec v letih 2009 in 2010, v zadnjih letih pa beležimo rahlo rast teh cen. Na drugi strani je pri proizvodnji pijač opazen trend realnega zniževanja cen, ki je značilen tudi za proizvajalčeva cene v predelovalni dejavnosti kot celoti. Predelovalna dejavnost je bila občutnih cenovnih pritiskov deležna že v letih hitre gospodarske rasti, v obdobju recesije pa se cene znižujejo predvsem zaradi šibkega povpraševanja doma in na izvoznih trgih.

Slika 23: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2010=100); 2001-2013

Vir: SURS

Cene živil in pijač pri proizvajalcih so se v letu 2013 drugo leto zapored povečale bolj kot cene v povprečju predelovalnih dejavnosti. Cene v proizvodnji živil so bile 2,5% višje kot v letu prej, cene v proizvodnji pijač pa so porasle za 0,8%. Merjeno z inflacijo, ki je v letu 2013 znašala 1,8%, to pomeni 0,7-odstotno realno rast cen pri proizvodnji živil in 0,9-odstotni realni padec cen pri proizvodnji pijač. Rast cen pri proizvajalcih za povprečje predelovalnih dejavnosti je bila v letu 2013 nominalno 0,1-odstotna, kar pomeni realno znižanje za 1,7%. S podobnim realnim znižanjem cen so se podjetja v tem agregatu soočila že v letu 2012.

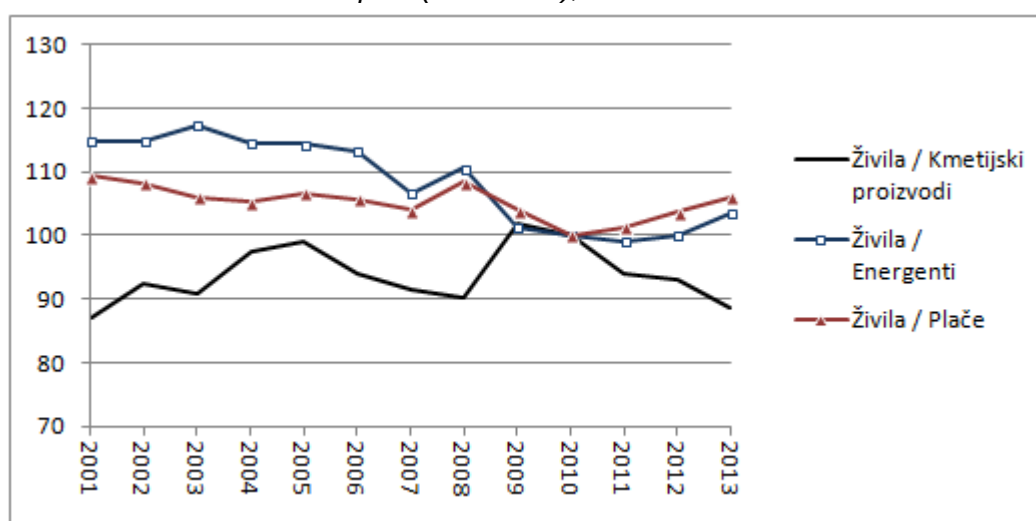
Preglednica 22: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto=100); 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Industrija (B+C+D)	103,8	98,7	102,1	104,5	100,9	100,0
Predelovalne dejavnosti (C)	103,5	97,9	102,2	104,7	100,9	100,1
Proizvodnja živil (10)	111,4	97,7	99,6	103,1	102,8	102,5
Proizvodnja pijač (11)	104,0	98,6	101,7	103,5	101,2	100,8
Proizvodnja živil in pijač (10+11)	110,1	97,9	99,9	103,2	102,5	102,2

Vir: SURS

Primerjava indeksov cen živil pri proizvajalcih z gibanjem cen ključnih kategorij proizvodnih vložkov kaže, da se v zadnjih letih izrazito slabšajo cenovno-stroškovna razmerja za proizvodnjo živil v primerjavi s cenami kmetijskih proizvodov, medtem ko se je trend slabšanja cenovno-stroškovnega razmerja do cen energentov in stroškov dela zaustavil.

Slika 24: Paritete cenovnih indeksov živilskih proizvodov ter kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2010=100); 2001-2013

Vir: SURS

4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije

4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge

V letu 2013 je bilo v 642 podjetjih živilskopredelovalne industrije zaposlenih 12.516 delavcev. Število registriranih podjetij v tej dejavnosti se je v primerjavi z letom prej povečalo za 4,1%, število zaposlenih pa zmanjšalo za skoraj 3%. Trend povečevanja števila podjetij in zmanjševanja števila zaposlenih je opazen že daljše obdobje, ob tem pa se spreminja tudi velikostna struktura panoge. Povprečno število zaposlenih se zmanjšuje, saj se ustanovljajo predvsem mikro in majhna podjetja.

Živilskopredelovalna podjetja so v letu 2013 upravljala z 2,36 milijarde EUR bilančnih sredstev, kar je realno 6,5% manj kot v predhodnem letu. Zmanjšanje sredstev je primerljivo z letom 2011 (-6,4%), vendar občutno manjše kot v letu 2009 (-15,6%). Tudi v letu 2013 so spremembe sredstev posledica zmanjšanja vrednosti kapitalskih naložb (odpisi) oziroma njihove odprodaje, deloma pa tudi negativnih poslovnih trendov.

Prihodki živilske panoge so v letu 2013 znašali 2 milijardi EUR, kar je realno 2,5% manj kot v predhodnem letu. Podobno zmanjšanje prihodkov je panoga izkazala tudi v letu 2012. Zmanjšanje prihodkov je predvsem posledica zmanjšanja obsega proizvodnje, ki ga minimalna korekcija cen navzgor ni kompenzirala.

Preglednica 23: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks (realno) 2013/12
Število podjetij	532	560	592	599	617	642	104,1
Število zaposlenih	14.358	13.329	13.007	12.823	12.886	12.516	97,1
Sredstva (mio EUR)	2.996	2.572	2.453	2.570	2.483	2.363	93,5
Prihodki od prodaje (mio EUR)	1.675	1.875	1.840	2.005	2.010	1.995	97,5
Prihodki od izvoza (mio EUR)	384	343	372	424	449	439	96,1
Izvozna usmerjenost (%)	18,6	18,3	20,2	21,1	22,3	22,0	98,5
Produktivnost (000 EUR)	143,4	140,7	141,5	159,4	156,0	159,4	100,4
Dodana vrednost (mio EUR)	466	454	432	424	430	431	98,4
Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)	32,5	34,1	33,2	33,1	33,4	34,4	101,3
Čisti dobiček (mio EUR)	47,7	40,6	30,1	32,3	24,8	38,4	152,2
Čista izguba (mio EUR)	35,8	150,0	22,4	34,8	53,3	62,0	114,4
Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR)	11,9	-109,4	7,7	-2,5	-28,5	-23,7	-
Dobiček / izguba na zaposlenega (000 EUR)	0,8	-8,2	0,6	-0,2	-2,2	-1,9	-
Donosnost sredstev (ROA) (%)	0,40	-4,25	0,31	-0,10	-1,15	-1,00	-
Donosnost prodaje (ROS) (%)	0,58	-5,83	0,42	-0,13	-1,42	-1,19	-

Vir: AJPES, lastni preračuni

Prvič po treh letih rasti je upadla tudi izvozna aktivnost. V letu 2013 se je vrednost izvoza realno zmanjšala za 3,9% (na 439 milijonov EUR). Kazalnik izvozne usmerjenosti, ki meri delež izvoznih prihodkov v celotnih prihodkih od prodaje, je v letu 2013 znašal 22%, kar je 0,3 odstotne točke manj kot v letu prej.

Pri produktivnosti, merjeni s prihodki od prodaje na zaposlenega, v letu 2013 ugotavljamo rahlo realno rast. V povprečju je zaposleni v slovenskih živilskopredelovalnih podjetjih ustvaril 159,4 tisoč EUR prihodkov, kar je realno 0,4% več kot v predhodnem letu. Ob tem se je realno povečala tudi dodana vrednost na zaposlenega. V povprečju je zaposleni v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2013 ustvaril 34.440 EUR, kar je realno 1,3% več kot v predhodnem letu. Izboljšanje obeh kazalnikov je predvsem rezultat manjšega realnega padca prihodkov in dodane vrednosti od zmanjšanja števila zaposlenih.

Okvir 5: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije

Kazalniki, ki temeljijo na podatkih iz računovodskih bilanc, so pogosto vključeni v analizo konkurenčnosti in uspešnosti poslovanja industrijskih panog. Pri analizi uspešnosti poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije so uporabljeni podatki, ki jih pripravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Metodologija za izračun kazalnikov računovodske analize je bila povzeta po slovenskih računovodskih standardih ter nemških in francoskih standardih računovodske analize.

Prihodki na tujih trgih = Čisti prihodki iz prodaje proizvodov in storitev na tujem trgu (aop 094) + Čisti prihodki iz prodaje blaga in materiala na tujem trgu (aop 095)

Izvozna usmerjenost = Prihodki na tujih trgih / Čisti prihodki iz prodaje (aop 090)

Dodana vrednost = Kosmati donos od poslovanja (aop 102) - Stroški blaga, materiala in storitev (aop 104) - Drugi poslovni odhodki (aop 124)

Neto čisti dobiček oz. izguba = Čisti dobiček obračunskega obdobja (aop 167) - Čista izguba obračunskega obdobja (aop 168)

Produktivnost = Čisti prihodki iz prodaje (aop 090) / Povprečno število zaposlencev (aop 169)

Dodana vrednost na zaposlenega = Dodana vrednost / Povprečno število zaposlencev (aop 169)

Neto čisti dobiček oz. izguba na zaposlenega = Neto čisti dobiček oz. izguba / Povprečno število zaposlencev (aop 169)

Donosnost sredstev (ROA) = Neto čisti dobiček oz. izguba / Sredstva (aop 001)

Donosnost prodaje (ROS) = Neto čisti dobiček oz. izguba / Čisti prihodki iz prodaje (aop 090)

Rahli rasti ustvarjene dodane vrednosti v letu 2013 je sledilo tudi izboljšanje kazalnikov dobičkovnosti. Panoga je poslovno leto zaključila z nekoliko manjšo neto izgubo kot v letu

2012. Nerevidirani izkazani dobiček je v letu 2013 znašal 38,4 milijona EUR, kar je 52% več kot v predhodnem letu, izkazana izguba pa 62 milijonov EUR ali 14% realno več kot v letu prej. Neto čista izguba je tako znašala 23,7 milijona EUR (leta 2012 realno -28,5 milijona EUR), neto čista izguba na zaposlenega pa 1.892 EUR (leta 2012 -2.211 EUR). Vzporedno sta se izboljšala tudi kazalnika donosnosti sredstev in donosnosti prodaje. Izkazana neto izguba je v letu 2013 predstavljala 1,0% vrednosti sredstev (ROA) ter 1,19% prihodkov od prodaje (ROS). V zadnjem obdobju kazalniki dobičkovnosti močno nihajo, kar ni mogoče pripisati samo običajnim spremembam v ekonomskem okolju, ampak gre v precejšnji meri za izredne poslovne dogodke, ki so povezani z odpisi in procesi lastninjenja.

V poslovnem letu 2013 so se deleži, ki jih slovenska živilskopredelovalna industrija predstavlja v agregatu predelovalnih dejavnosti, večinoma zmanjšali, kar kaže na ponovno relativno neugodne razmere v panogi v primerjavi s povprečjem gospodarstva. V zadnjem letu se je delež živilskopredelovalne dejavnosti v prihodkih od prodaje znižal za 0,1 odstotne točke (na 8,8%), delež v dodani vrednosti pa za 0,2 odstotne točke (na 7%). Pozitivne spremembe ugotavljamo le pri deležu živilskih podjetij v izkazani izgubi, ki je v letu 2013 upadel na 9,2% (leta 2012 12,3%), ter pri deležu v skupnem izkazanem dobičku, ki se je povečal na 3,9% (leta 2012 2,9%).

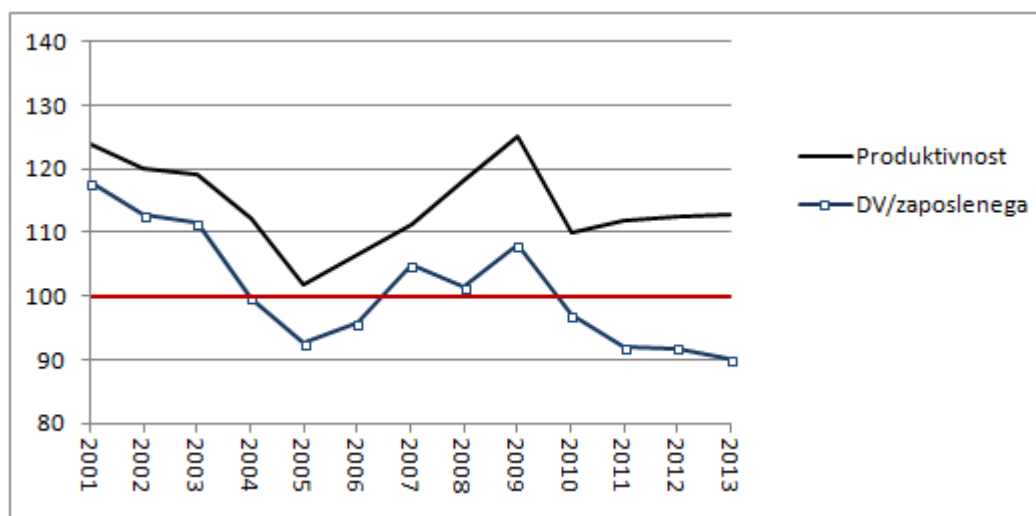
Preglednica 24: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10+11) v predelovalni dejavnosti (C); 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Število podjetij	8,0	8,3	8,6	8,5	8,6	8,8
Število zaposlenih	7,3	7,7	7,8	7,7	7,9	7,8
Sredstva	12,8	11,6	10,9	11,2	11,0	10,6
Prihodki od prodaje	8,6	9,7	8,6	8,7	8,9	8,8
Dodana vrednost	7,4	8,3	7,6	7,1	7,2	7,0
Dobiček	5,5	5,4	4,1	3,7	2,9	3,9
Izguba	8,0	27,8	5,9	10,4	12,3	9,2
Prihodki od izvoza	2,6	2,8	2,7	2,8	3,0	2,9

Vir: AJPES, lastni preračuni

Po produktivnosti je živilskopredelovalna industrija v letu 2013 za slabih 13% presegla povprečje agregata predelovalnih dejavnosti, kar je primerljivo z letoma 2012 in 2011, vendar pod dolgoletnim povprečjem.

Slika 25: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v proizvodnji hrane, pijač in tobaknih izdelkov v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C=100); 2001-2013

Vir: AJPES, lastni preračuni

Trendi pri dodani vrednosti na zaposlenega so manj ugodni, saj je po tem kazalniku živilstvo že četrto leto zapored pod povprečjem predelovalnih dejavnosti. Dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni dejavnosti je bila v letu 2013 10% pod povprečjem predelovalne panoge, kar je 1,8 odstotne točke slabše, kot v predhodnem letu.

4.3.2 Industrijska struktura ter gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih

Temeljni kazalniki strukture slovenske živilskopredelovalne industrije se v zadnjih letih ne spreminjajo opazneje. Največji delež k številu podjetij je tudi v letu 2013 prispevalo pekarstvo, saj je bilo v tej dejavnosti registriranih več kot polovica vseh živilskopredelovalnih podjetij. Po deležu v številu zaposlenih, kot tudi po ustvarjenih prihodkih in dodani vrednosti, poleg pekarstva med vodilnimi živilskopredelovalnimi dejavnostmi ostaja mesnopredelovalna industrija. Le-ta je v letu 2013 prispevala več kot 30% prihodkov od prodaje, kar je nekaj desetink več kot v predhodnem letu. Še nekoliko opazneje se je povečal delež mlečnopredelovalne industrije, ki je s 14,6% druga največja dejavnost po prihodkih. Pekarstvo se s 13,3% uvršča na tretje mesto. Po deležu prihodkov od prodaje na tujih trgih se najvišje uvršča proizvodnja drugih prehranskih izdelkov, ki prispeva že več kot tretjino celotnega izvoza živilske dejavnosti. Po izvoznem deležu sledi mesnopredelovalna industrija z 21%, kar je skoraj pol odstotne točke več kot v predhodnem letu, za še nekoliko več pa se je povečal izvozni delež podjetij v dejavnosti predelave mleka (na 19%). Po prispevku k dodani vrednosti je predelava mesa že nekaj zadnjih let najpomembnejša dejavnost slovenske živilske industrije. V letu 2013 so podjetja v tej dejavnosti ustvarila 22,8% skupne dodane vrednosti, dobro petino pa so prispevala podjetja v pekarstvu.

Pivovarstvo in proizvodnja brezalkoholnih pijač sta tudi v letu 2013 izgubljala deleže, ki jih prispevata k najpomembnejšim strukturnim kazalnikom živilske dejavnosti. Tako je dodana vrednost pivovarstva predstavljala le še 13,5% celotne živilske panoge (leta 2012 14%). Ponovno izstopa izrazito velik delež, ki ga ta dejavnost predstavlja pri izkazani čisti izgubi. V zadnjem letu je tako pivovarstvo prispevalo 62% celotne izkazane čiste izgube v živilski industriji, če pa k tej vrednosti prištejemo še dejavnosti proizvodnja brezalkoholnih pijač in vinarstvo pa ugotovimo, da več kot tri četrtine izgube izkazujejo podjetja v pododdelku proizvodnje pijač. To izgubo gre še vedno pripisati dinamičnim procesom v povezavi z lastniško konsolidacijo v največjih družbah.

Preglednica 25: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2013

	Število podjetij	Število zaposlenih	Prihodki od prodaje	Prihodki na tujih trgih	Dodana vrednost	Čisti dobiček	Čista izguba
Proizvodnja živil in pijač (mio EUR) (10+11)	642	12.516	1.995	439	431	38,4	62,0
Struktura (%; 10+11=100)							
10 Proizvodnja živil	89,3	88,7	86,4	89,9	81,0	98,3	24,5
10.1 Pro. mesa in mesnih izdelkov	12,9	28,5	30,1	21,0	22,8	16,9	5,1
10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov	0,8	0,8	0,6	1,2	0,7	0,9	0,0
10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave	4,2	4,9	4,6	5,6	5,2	10,5	2,1
10.4 Pro. rastlinskih in živalskih olj in maščob	1,1	0,9	1,5	1,0	1,0	0,3	0,0
10.5 Predelava mleka	4,2	9,0	14,6	19,0	10,0	7,3	4,6
10.6 Mlinarstvo, pro. škroba in škrobnih izd.	1,6	4,3	3,5	1,9	3,5	3,6	0,1
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	51,7	29,0	13,3	4,7	20,4	16,2	8,5
10.8 Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov	10,9	8,3	12,6	33,2	14,0	36,1	3,6
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	1,9	3,0	5,8	2,3	3,5	6,5	0,4
11 Proizvodnja pijač	10,7	11,3	13,6	10,1	19,0	1,7	75,5
11.2 Proizvodnja vina iz grozdja	4,7	2,5	1,2	0,4	2,2	0,9	6,2
11.5 Proizvodnja piva	2,2	5,6	9,5	7,9	13,5	0,0	62,1
11.7 Pro. brezalkoholnih pijač in vod	2,3	2,9	2,8	1,7	3,2	0,7	6,6

Vir: AJPES, lastni preračuni

Pivovarstvo je v letu 2013 ustvarilo 38,5 milijona EUR neto izgube, dejavnost proizvodnje brezalkoholnih pijač slabe 4 milijone EUR, le nekoliko manjša (3,5 milijona EUR) pa je bila izkazana neto izguba v vinarski industriji. Neto izguba se je v primerjavi z letom 2012 povečala le v pivovarstvu (večja za okoli 60%), pri proizvodnji brezalkoholnih pijač in v vinarstvu pa je bila precej manjša (več kot 20%) kot v letu prej. Večino vodilnih podjetij v sektorju pijač bremenijo posledice izgub iz finančnega dela bilance uspeha. Kot kaže, so se aktivnosti odpisov vrednosti naložb v ne-osnovnih dejavnostih največjih družb v zadnjem letu celo intenzivirale.

Med dejavnostmi, ki so v letu 2013 izkazale negativen finančni rezultat, je poleg proizvodnje pijač le še predelava mleka, kjer pa je bila izkazana izguba majhna (25 tisoč EUR). Preostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije so v letu 2013 izkazovale neto dobiček in to praviloma nekaj večji kot v letu prej.

Slika 26: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2012 in 2013

Vir: AJPES, lastni preračuni

Največ neto čistega dobička so v letu 2013 ponovno izkazali v dejavnosti proizvodnja drugih živilskih izdelkov (11,2 milijona EUR), znotraj katere dominira podjetje v podskupini predelava čaja in kave, ki je tudi sicer največje podjetje po prihodkih v slovenski živilskopredelovalni industriji. Neto dobiček v tej podskupini je znašal 9,4 milijona EUR. Občutno izboljšanje ugotavljamo v mesnopredelovalni dejavnosti, ki je v zadnjem letu izkazala 3,3 milijona EUR neto dobička, medtem ko je leto 2012 zaključila z 1,7 milijona EUR neto izgube. Nekaj manj kot 3 milijone EUR neto dobička izkazuje tudi predelava sadja in zelenjave. Dejavnost mlinarstva je izkazala za okoli 1,2 milijona EUR neto dobička, pekarstvo pa je poslovno leto zaključilo s slabim milijonom EUR neto dobička (leta 2012 2,8 milijona EUR neto izgube).

Največji delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje že nekaj let ustvarijo v dejavnosti proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov (58%), vendar je v tej dejavnosti izvozna usmerjenost v letu 2013 upadla za več kot eno odstotno točko. Po izvozni usmerjenosti sledita predelava rib (45%) in predelava mleka (29%). Slednja je ohranila enako vrednost kazalnika, v predelavi rib pa ugotavljamo zmanjšanje izvozne usmerjenosti za skoraj dve odstotni točki že drugo leto zapored. Razmeroma visok delež izvoza v prihodkih izkazuje še predelava sadja in zelenjave (27%), preostale dejavnosti pa dosegajo izvožno usmerjenost, ki je pod povprečjem panoge (pod 22%). Podjetja v dejavnosti pivovarstvo so sicer dosegla le 18,2-odstotno izvožno usmerjenost, vendar je ta 2,6 odstotne točke večja kot v predhodnem letu. Povečuje se tudi letna rast izvozne usmerjenosti v dejavnosti proizvodnje brezalkoholnih pijač, ki je v letu 2013 znašala 13,9% (leta 2012 12,8%). V mesnopredelovalni

dejavnosti so v izvozu ustvarili 15,4% prihodkov, kar je nekaj manj kot v letu 2012, in kaže na nadaljevanje trenda zmanjševanja izvozne usmerjenosti te dejavnosti. Najnižjo izvozno usmerjenost v živilski panogi dosegata dejavnosti vinarstvo (7,8%) in pekarstvo (7,7%). V vinarstvu se je delež izvoznih prihodkov v primerjavi z letom 2012 zmanjšal za 0,4 odstotne točke, v pekarstvu pa se vrednost tega kazalnika ni spremenila. V povprečju so živilskopredelovalna podjetja po izvozni usmerjenosti še vedno občutno pod povprečjem slovenskih predelovalnih podjetij, ki so v letu 2013 z izvozom ustvarila 67,1% vseh prihodkov od prodaje (leta 2012 66,9%).

V letu 2013 so največje prihodke od prodaje na zaposlenega (produktivnost) znotraj živilske panoge dosegle dejavnosti proizvodnja krme (305 tisoč EUR), pivovarstvo (269 tisoč EUR) ter oljarstvo in predelava mleka (obe po 259 tisoč EUR). Pri tem se je v primerjavi z letom prej produktivnost izboljšala le pri proizvodnji krmil (+1,2% realno) ter v mlekarstvu (+0,5% realno), v pivovarstvu (-10%) in oljarstvu (-3%) pa je bila realno nižja kot leta 2012. Ti dve dejavnosti pri produktivnosti nazadujeta že nekaj časa, vendar se je trend upadanja v letu 2013 občutno upočasnil. Najnižjo produktivnost v živilskopredelovalni panogi sta tudi v letu 2013 izkazali dejavnosti pekarstvo (73 tisoč EUR na zaposlenega) in proizvodnja vina (75 tisoč EUR), pri čemer se je v pekarstvu vrednost kazalca glede na leto 2012 realno znižala za skoraj 5%, v vinarstvu pa je bila produktivnost nižja za dobrih 11%.

Po dodani vrednosti na zaposlenega je bilo tudi v letu 2013 med živilskopredelovalnimi dejavnostmi na prvem mestu pivovarstvo z 82 tisoč EUR, pri čemer je bila dodana vrednost na zaposlenega realno dobrih 5% manjša kot v predhodnem letu, a še vedno 2,5 krat večja kot v povprečju živilskopredelovalne panoge (34 tisoč EUR). V dejavnosti proizvodnja drugih prehranskih izdelkov so v letu 2013 ustvarili 58 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega, v proizvodnji krmil pa 40 tisoč EUR, pri čemer se je v prvi dejavnosti vrednost kazalnika realno povečala za skoraj desetino, pri proizvodnji krmil pa zmanjšala za 6,6%. Med dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega se praviloma zaradi strukturnih značilnosti uvrščajo pekarstvo (24 tisoč EUR), predelava mesa in mlinarstvo (obe po 28 tisoč EUR). V letu 2013 je vrednost kazalnika glede na leto prej v mlinarstvu realno porasla za 13%, v mesnopredelovalni dejavnosti je bila večja za skoraj 7%, v pekarstvu pa je bila dodana vrednost na zaposlenega 4,6% nižja kot v letu 2012. Dodana vrednost na zaposlenega se je znižala tudi v dejavnosti predelava mleka (realno -2,4%), ki se sicer v letu 2013 po vrednosti tega kazalnika (39 tisoč EUR) uvršča nekoliko nad povprečje živilskopredelovalne panoge.

Po neto izgubi na zaposlenega v letu 2013 izstopa dejavnost pivovarstva, kjer so izkazali za skoraj 55 tisoč EUR neto izgube na zaposlenega, sledita pa vinarstvo in proizvodnja brezalkoholnih pijač s po okoli 11 tisoč EUR neto izgube na zaposlenega. Minimalno neto izgubo na zaposlenega izkazuje še dejavnost predelave mleka (-23 EUR). Največ neto dobička na zaposlenega so v letu 2013 ustvarili v dejavnosti proizvodnja drugih prehranskih proizvodov (11 tisoč EUR), predvsem zaradi izjemne rasti dobička v podskupini predelava čaja in kave. Po rasti dobička na zaposlenega sledi dejavnost predelave sadja in zelenjave (4 tisoč EUR; realno +56%). Primerljivo rast izkazujejo tudi podjetja v dejavnosti predelave rib, kjer pa je bil neto dobiček na zaposlenega nekoliko nižji (dobrih 3 tisoč EUR). Zelo visok dobiček na zaposlenega so tudi v letu 2013 dosegli v dejavnosti proizvodnje krmil (6 tisoč EUR). Uspešnost poslovanje se je na letni ravni pomembno povečala v mlinarstvu, ki je poslovno leto 2013 zaključilo z neto dobičkom (okoli 2.500 EUR na zaposlenega), medtem ko so v predhodnem letu beležili neto izgubo (skoraj 200 EUR na zaposlenega). Podobno velja tudi za mesnopredelovalno dejavnost (leta 2013 slabih tisoč EUR neto dobička na zaposlenega; leta 2012 okoli 500 EUR neto izgube na zaposlenega).

Preglednica 26: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2012 in 2013

DEJAVNOST	Izvozna usmerjenost (%)		Produktivnost (000 EUR)		Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)		Dobiček /izguba na zaposlenega (000 EUR)		Donosnost prodaje (ROS) (%)		Donosnost sredstev (ROA) (%)	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	66,9	67,1	138,6	141,5	36,4	38,3	2,6	2,0	1,9	1,4	1,9	1,4
Proizvodnja živil in pijač (10+11)	22,3	22,0	156,0	159,4	33,4	34,4	-2,2	-1,9	-1,4	-1,2	-1,1	-1,0
10 Proizvodnja živil	23,7	22,9	151,2	155,2	30,1	31,4	0,4	2,0	0,3	1,3	0,3	1,4
10.1 Pro. mesa in mesnih izdelkov	15,6	15,4	158,1	168,1	25,4	27,6	-0,5	0,9	-0,3	0,5	-0,3	0,6
10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov	47,0	45,2	102,9	118,6	26,0	29,8	2,1	3,4	2,1	2,9	2,0	2,4
10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave	27,1	27,0	138,4	148,2	34,7	36,3	2,8	4,4	2,0	3,0	2,0	2,9
10.4 Pro. rastlinskih in živalskih olj in maščob	15,1	14,7	284,3	259,3	32,1	36,2	0,5	0,8	0,2	0,3	0,3	0,4
10.5 Pred. mleka	28,7	28,7	253,4	259,3	38,5	38,2	0,7	-0,0	0,3	-0,0	0,4	-0,0
10.6 Mlinarstvo, pro. škroba in škrobnih izd.	17,9	11,9	120,2	127,8	24,1	28,0	-0,2	2,4	-0,1	1,9	-0,1	2,0
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	7,7	7,7	75,4	73,1	25,0	24,2	-0,8	0,3	-1,0	0,4	-0,9	0,4
10.8 Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov	59,4	58,1	244,5	241,3	52,2	57,9	4,0	11,2	1,6	4,6	1,3	3,5
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	12,5	8,9	296,1	305,1	42,3	40,2	6,1	5,9	2,0	1,9	2,3	2,3
11 Proizvodnja pijač	14,2	16,3	193,2	192,1	59,3	58,2	-23,0	-32,8	-11,9	-17,1	-4,2	-6,3
11.2 Proizvodnja vina iz grozdja	8,2	7,8	82,7	74,8	28,2	30,0	-13,3	-11,1	-16,0	-14,8	-6,2	-5,5
11.5 Proizvodnja piva	15,6	18,2	272,3	268,9	85,3	82,3	-33,9	-54,5	-12,5	-20,3	-4,0	-7,1
11.7 Pro. brezalk. pijač in vod	12,8	13,9	151,9	150,5	41,2	38,0	-12,9	-10,5	-8,5	-7,0	-3,7	-3,1

Vir: AJPES, lastni preračuni

Podobno sliko uspešnosti poslovanja kot dobiček oziroma izguba na zaposlenega kažeta tudi kazalnika donosnosti prodaje (ROS) in donosnosti sredstev (ROA). Neto izguba v pivovarstvu je v letu 2013 predstavljala 20% prihodkov in 7% sredstev, oba kazalnika pa sta bila v primerjavi s predhodnim letom občutno manj ugodna. V preostalih dveh dejavnostih proizvodnje pijač ugotavljamo rahle pozitivne premike, a sta kazalnika kljub temu še vedno izrazito negativna. V mlekarstvu je v letu 2013 ustvarjena neto izguba predstavlja praktično zanemarljiv delež prihodkov od prodaje oziroma sredstev (ROS in ROA okoli -0,01%), vendar kaže ob tem upoštevati, da je bil v tej dejavnosti v letu 2012 dosežen sicer skromen, a pozitiven poslovni rezultat (neto dobiček v višini 0,3% prihodkov od prodaje in 0,4% vrednosti sredstev). V preostalih dejavnostih, ki so v letu 2013 izkazale neto dobiček, je bil le-ta v deležu prihodkov in sredstev najvišji v dejavnosti proizvodnje drugih prehranskih proizvodov (ROS 4,5%, ROA 3,5%), kjer beležimo tudi največje izboljšanje obeh kazalnikov. Občutno rast kazalnikov ugotavljamo tudi v dejavnosti predelave sadja in vrtnin, saj sta oba dosegla vrednost 3% (leta 2012 2%). Še večje izboljšanje rezultatov izkazuje dejavnost pekarstvo, v kateri je bila dosežena sicer občutno nižja vrednost obeh kazalnikov (0,4%), a je dejavnost predhodno leto zaključila z neto izgubo, ki je predstavljala okoli 1% prihodkov in sredstev. Kazalnika donosnost prodaje in sredstev sta se v letu 2013 pomembno izboljšala tudi v mesnopredelovalni panogi. Kazalnik ROS je dosegel vrednost 0,5%, kazalnik ROA pa 0,6%, medtem ko sta bila v letu 2012 oba negativna (-0,3%).

5 KMETIJSKA POLITIKA

5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU

5.1.1 Ukrepi v okviru tržnih ureditev

Obseg in vloga ukrepov skupne kmetijske politike (SKP), ki so namenjeni stabilizaciji kmetijskih trgov in jih praktično v celoti financira skupni proračun EU, se v splošnem postopoma zmanjšuje. V letu 2013 je bil v tem okviru po obsegu sredstev ponovno najpomembnejši ukrep humanitarna pomoč v hrani iz intervencijskih zalog EU (2,6 milijona EUR po programu za leto 2013). Poleg tega so se v omejenem obsegu izvajali še ukrepi podpore izvozu na tretje trge (za izdelke iz perutninskega mesa) ter shema šolskega mleka (povračila za dobavo mleka in določenih mlečnih izdelkov šolskim ustanovam). Ukrep dobave hrane najbolj ogroženim se je v letu 2013 kot del SKP izvajal zadnjič. V naslednjem finančnem obdobju (2014-2020) bo tovrstna pomoč postala del socialne politike EU, sredstva pa se bodo zagotavljala v okviru na novo vzpostavljenega Sklada za ogrožene.

V okviru ureditve trga s svežim sadjem in zelenjavo se je nadaljevalo izvajanje sheme šolskega sadja, ki ga EU sofinancira 75-odstotno. Šole lahko pridobijo pomoč za nabavo svežega sadja in zelenjave za brezplačno razdelitev otrokom. V šolskem letu 2013/14 je bilo v ta ukrep vključenih 417 šol s 148.756 učenci.

V okviru skupne ureditve trga za vino so se izvajali ukrepi podpore prestrukturiranju vinogradov (leta 2013 288 ha), podprta pa je bila tudi promocija vina na tretjih trgih za povečanje prepoznavnosti slovenskih vin. Pridelovalci so lahko uveljavljali tudi podporo za zeleno trgatavo grozdja, za kar pa v letu 2013 ni bilo interesa. Podpore v okviru tržne ureditve za vino se dodeljujejo za že izvedena dela oziroma aktivnosti, financirane pa so v celoti s sredstvi EU (v letu 2013 5 milijonov EUR).

Program ukrepov v čebelarstvu EU sofinancira 50-odstotno. Program za obdobje 2011-2013, podobno kot prejšnji, zajema tehnično pomoč čebelarjem (sofinanciranje nakupa čebelarске opreme, podpora začetnikom z nakupom treh novih naseljenih panjev z opremo, posode in točila); nadzor nad varozo (brezplačna dobava zdravil in enotno zatiranje varoj); kakovost medu (financiranje analiz medu) ter obnavljanje čebeljega fonda (brezplačna menjava čebeljih matic, subvencioniranje vzrejevalcev čebeljih matic, financiranje spremljanja kakovosti vzrejenih matic kranjske čebele ter spremljanje vpliva kakovosti prehrane na dolgoživost čebel in vitalnost čebeljih družin).

Nadaljevalo se je tudi sofinanciranje akcij informiranja in promocije na notranjem trgu EU in tretjih trgih s ciljem povečanja ugleda kmetijskih proizvodov s poreklom Evropske unije. Za podporo tovrstnim programom, izbranim na podlagi javnih razpisov, EU prispeva 62,5% sredstev. V letu 2013 so se izvajali trije programi ('Mlečno je super' – promocija v BH in Makedoniji; 'Bioužitek' – promocija ekoloških proizvodov v Sloveniji; 'Sveže in naravno' – promocija zelenjave v Sloveniji).

5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem

V letu 2013 so se neposredna plačila v kmetijstvu izvajala po enaki shemi kot v letu 2012, ko so bile uveljavljene zadnje spremembe iz vmesnega pregleda SKP. Po prenovljeni shemi so proizvodno vezana ostala le plačila za ekstenzivno rejo ženskih govedi (plačila na glavo) ter za proizvodnjo mleka na gorsko višinskih in strmih kmetijah (plačila na kg kvote), ki predstavljajo okoli 6% nacionalne ovojnice, preostala sredstva pa se dodeljujejo v obliki regionalnih enotnih plačil na površino in zgodovinskih dodatkov k tem plačilom. V letu 2013 se je vrednost regionalnega plačila povečala za 6,15 EUR/ha in to na račun dela nacionalne ovojnice za posebne premije za biko in vole, ki je ostal neizkoriščen po razvezi teh premij v

letu 2012. Nacionalna ovojnica za neposredna plačila, ki je znašala dobrih 144 milijonov EUR, je bila z letom 2013 prvič v celoti financirana iz skupnih sredstev EU (leta 2012 90%).

V letu 2013 je modulacija zajela gospodarstva, pri katerih je skupni znesek neposrednih plačil na gospodarstvo presegal 300 tisoč EUR in sicer v obliki znižanja skupnega zneska plačil za 4%. Poleg tega je bil v letu 2013 prvič uporabljen ukrep finančne discipline, ki ga Evropska komisija uvede v primeru, ko kaže, da bo evropski proračun za kmetijstvo presežen. V letu 2013 so bila v tem okviru vsem gospodarstvom, pri katerih so neposredna plačila presegla znesek 2 tisoč EUR na gospodarstvo, le-ta znižana za 2,45%.

Pogoj za uveljavljanje vseh pravic do neposrednih plačil je spoštovanje pravil in zahtev navzkrižne skladnosti, ki so predpisane z evropsko in nacionalno zakonodajo in se nanašajo na področje zdravja živali in rastlin, ohranjanja virov pitne vode ter ohranjanje rastlinskih in živalskih habitatov. V tem okviru v letu 2013 ni bilo večjih sprememb.

Preglednica 27: Vrste in višina neposrednih plačil v okviru SKP; 2007-2013

	2007/2008/2009	2010/2011	2012/2013
Neposredna plačila za rastlinske pridelke (EUR/ha)			
Neposredno plačilo za hmelj	120,00	-	-
Pomoč za stročnice	38,89/44,45/50,00	55,57	-
Pomoč za energetske rastline	45,00	-	-
Neposredno plačilo za lupinasto sadje	84,52/96,60/108,67	120,75	-
Neposredna plačila za živinorejo (EUR/glavo)			
Posebna premija za bike in vole	136,50 in 97,50	136,50 in 97,50	-
Osnovna premija za ovce mesnih pasem in drobnico mlečnih pasem	10,50 in 8,40	-	-
Dodatna premija za drobnico	3,50	-	-
Plačilo za ekstenzivno rejo ženskih govedi*	161,0/193,2/182,3	133,5/133,4	151,8/126,1
Plačilo za mleko za gorsko višinske in strme kmetije (EUR/t kvote)*	-	17,06/17,50	16,57/16,67
Regionalno enotno plačilo (EUR/ha)			
- njive (tudi hmeljišča, oljčniki, intenzivni sadovnjaki)	332,00	332,00	332/338,15
- trajno travninje (tudi travniški sadovnjaki)	108,70	108,70	108,7/114,85
Individualni (zgodovinski) dodatki	**	**	**

* določena skupna masa sredstev; plačilo na enoto odvisno od števila uveljavljenih pravic

** od leta 2007 dalje zgodovinski dodatki za sladkorno peso, mleko in govedorejo, od leta 2010 dodatno za hmelj, drobnico in živinorejo na travinju, od leta 2012 tudi za bike in vole ter lupinasto sadje in stročnice

Vir: Uradni list RS (različne številke), MKO

Agencija je odločbe za neposredna plačila po uredbah za leto 2013 začela izdajati že oktobra tekočega leta (predplačila za prizadete ob poletni suši), večina izplačil po shemi enotnih plačil pa je bila izvedena v začetku leta 2014. Do 31.5.2014 je bilo 56.656 kmetijskim gospodarstvom izplačano 139,9 milijona EUR neposrednih plačil, od tega 94% za enotna regionalna plačila skupaj z individualnimi zgodovinskimi dodatki (plačilne pravice). Plačilne pravice so bile izplačane 56.521 kmetijskim gospodarstvom in sicer za 412.745 ha kmetijskih zemljišč.

Preglednica 28: Neposredna plačila po uredbah za leto 2012 in 2013 (subvencijsko leto)

		Uredba 2012 (izplačano do 31.5.2013)			Uredba 2013 (izplačano do 31.5.2014)		
		Število KMG	Število enot	000 EUR	Število KMG	Število enot	000 EUR
Plačilo za ekstenzivno rejo ženskih govedi	glave	15.388	43.291	6.571	16.640	51.496	6.493
Plačilo za mleko na gorsko višinskih in strmih kmetijah	t kvote	2.011	116.576	1.931	1.708	116.465	1.941
Proizvodno vezana plačila skupaj				8.503			8.434
Regionalna plačila (plačilne pravice)	ha	56.818	415.069	130.639	56.521	412.745	131.497
SKUPAJ neposredna plačila		56.903		139.142	56.656		139.931

Vir: ARSKTRP

V primerjavi s subvencijskim letom 2012 (stanje 31.5.2013) v letu 2013 v višini in strukturi izplačil po vrstah ukrepov ni bilo večjih sprememb, podobno pa je ostalo tudi skupno število kmetijskih gospodarstev, ki so uveljavljala neposredna plačila.

Neposredna plačila se bodo po enaki shemi kot v letu 2013 izvajala tudi še v letu 2014, skladno s spremembami, ki jih prinaša novo programsko obdobje SKP 2014-2020, pa bo nacionalna ovojnica glede na leto 2013 manjša za 3,7% (138,98 milijona EUR). Sorazmerno temu bo manjša tudi višina neposrednih plačil na enoto. Z letom 2014 prihaja do določenih sprememb tudi pri predpisanih zahtevah ravnanja ter dobrih kmetijskih in okoljskih pogojih pri kmetovanju, zlasti v povezavi z gnojenjem. Med drugim so bili v tem okviru spremenjeni datumi prepovedi gnojenja (z organskimi gnojili in mineralnimi gnojili, ki vsebujejo dušik) ter določen največji dovoljeni vnos dušika (80 kg/ha) na GERK-ih s povprečnim nagibom nad 20%, na katerih obstaja nevarnost odtekanja tekočih organskih gnojil.

5.1.3 Program razvoja podeželja 2007-2013

Tudi v letu 2013 se je večina ukrepov kmetijske strukturne politike in politike razvoja podeželja izvajala v okviru štirih prednostnih osi Programa razvoja podeželja (PRP) 2007-2013 (izboljšanje konkurenčnosti, ohranjanje okolja in naravnih virov, izboljšanje kakovosti življenja na podeželju, krepitev lokalnih razvojnih pobud Leader). S šesto spremembo PRP 2007-2013, ki je bila uveljavljena v mesecu juniju 2013, je prišlo do nekaterih prerazporeditev sredstev znotraj programa, skupni obseg javnih sredstev za celotno programsko obdobje pa se je zaradi različnega deleža sofinanciranja po oseh povečal za 466 tisoč EUR in sedaj znaša 1,178 milijarde EUR (iz EU in nacionalnega proračuna). Za ukrepe 1. osi je po novem namenjeno 416 milijonov EUR (pred spremembo 414 milijona EUR), za ukrepe 2. osi pa 574 milijonov EUR (pred spremembo 581 milijonov EUR). Skupen obseg sredstev za izvajanje 3. in 4. osi je ostal nespremenjen. Za ukrepe 3. osi je na voljo 136 milijonov EUR, medtem ko za ukrepe 4. osi, ki se izvajajo po načelih Leader, predviden obseg za celotno programsko obdobje znaša skoraj 34 milijonov EUR. Za tehnično pomoč je po novem namenjeno 17 milijonov EUR, kar je dobrih 5 milijonov več kot pred spremembo.

Preglednica 29: Črpanje razpoložljivih javnih sredstev po oseh PRP 2007-2013 (000 EUR)

	Razpoložljivo 2007-2013	Izplačano do 31.12.2013	Delež izplačanega (%)
Os 1: Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva	416.476,4	295.211,5	70,9
Os 2: Ohranjanje kulturne krajine in izboljšanje okolja	574.440,9	538.995,3	93,8
Os 3: Izboljšanje kakovosti življenja in spodbujanje diverzifikacije	136.308,0	85.878,6	63,0
Os 4: Leader	33.760,0	22.156,7	65,6
Tehnična pomoč	17.230,2	10.745,8	62,4
Skupaj	1.178.215,6	952.987,8	80,9

Vir: MKO

Izboljšanju konkurenčnosti agroživilstva in gozdarstva je v celotnem programskem obdobju namenjeno 35% sredstev (os 1), ohranjanju kulturne krajine in varovanju okolja 49% (os 2), izboljšanju kakovosti življenja in diverzifikaciji dejavnosti 12% (os 3), gradnji lokalnih zmogljivosti (Leader) 3% (os 4) ter tehnični pomoči 1% sredstev. Stopnja sofinanciranja s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja znaša 75% za prvo in tretjo os (in tehnično pomoč) ter 80% za drugo in četrto os. Za ukrepe oziroma aktivnosti, ki se izvajajo v okviru Evropskega načrta za oživitve gospodarstva, znaša stopnja sofinanciranja 90%. Do konca leta 2013 je bilo za vse ukrepe že izplačano štiri petine (81%) vseh razpoložljivih sredstev.

Os 1: Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva

V okviru prve osi, ki je namenjena izboljšanju konkurenčnosti kmetijskega, živilskega in gozdarskega sektorja, je bilo do konca leta 2013 objavljenih 75 javnih razpisov za 10

ukrepov, od katerih jih je bilo 73 že zaključenih. Skupaj je bilo dodeljenih 102% okvirno razpoložljivih sredstev te osi za celotno programsko obdobje, delež že izplačanih sredstev pa je znašal 71%.

Za ukrep **usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu** sta bila do sedaj objavljena dva javna razpisa. Na prvem javnem razpisu je bilo odobrenih samo 85 vlog, zato so že od leta 2010 potekale aktivnosti za poenostavitev izvajanja in izboljšanje učinkovitosti ukrepa. Po novem se na javne razpise v okviru tega ukrepa prijavljajo izobraževalne institucije, ki izvajajo izobraževanja po potrjenih izobraževalnih programih. Usposabljanja se morajo nanašati na optimizacijo proizvodnih procesov in tehnologij, uvajanje novih proizvodov, spodbujanje tradicionalnih znanj, podjetništva, soočenje z novimi izzivi ter vsebine s področja zakonodaje, varstva pri delu in informacijsko komunikacijskih znanj.

S šesto spremembo PRP, ki je stopila v veljavo junija 2013, so se razpoložljiva sredstva za ta ukrep zmanjšala od 3 na 2,5 milijona EUR. V okviru te spremembe so se spremenile tudi ciljne vrednosti kazalnikov, tako da naj bi po novem do konca programskega obdobja 2.500 udeležencev opravilo tisoč dni usposabljanj. Na drugem razpisu, ki je bil objavljen konec leta 2011 je bilo odobrenih 21 vlog za 59 različnih usposabljanj v skupni višini 2,5 milijona EUR. Do konca leta 2013 je 6.354 udeležencev opravilo 1.952 dni usposabljanj, kar pomeni, da so zastavljeni cilji že močno preseženi.

Preglednica 30: Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za ukrepe prve osi PRP 2007-2013 (skupaj do 31.12.2013)

	Število vlog		Javna sredstva (000 EUR)		
	Prejete	Odobrene	Razpisana	Dodeljena	Izplačana
Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	131	106	8.000,0	2.492,2	841,8
Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	2.623	2.265	54.300,0	46.985,4	47.135,9
Zgodnje upokojevanje kmetov*	216	201	25.760,0	24.805,7	14.093,1
Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	4.817	3.011	191.817,6	133.460,8	86.958,6
Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	2.429	1.357	27.425,7	24.626,3	21.676,4
Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	1.086	596	160.654,7	111.362,6	66.646,3
Izboljšanje infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	81	74	56.105,7	25.690,3	9.521,4
Podpora izvajanju EU standardov				41.814,4	41.814,4
Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	944	667	6.432,4	307,3	303,5
Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje za proizvode, vključene v sheme kakovosti	108	72	14.936,3	12.103,3	5.624,2
Ustanavljanje skupin proizvajalcev	31	24	3.847,2	762,1	595,9
Skupaj Os 1	12.466	8.373	549.279,7	424.410,3	295.211,5

* višina dodeljenih 10-letnih rent skupaj s sprejetimi obveznostmi iz PRP 2004-2006
Vir: MKO

Pomoč mladim prevzemnikom kmetij se izvaja v obliki enkratne finančne pomoči. Do podpore so upravičeni kmetje, stari od 18 do 40 let, ki so prvič lastniško prevzeli kmetijsko gospodarstvo kot gospodarji. Do konca leta 2013 je bila podpora odobrena 2.265 gospodarjem, kar za tretjino presega zastavljeni cilj programa, ki predvideva, da bo v celotnem programskem obdobju finančno podprtih 1.700 prevzemnikov kmetij. Povprečna starost gospodarja je ob prevzemu znašala 33 let, pri čemer je bila večina (83%) moškega spola. Skupno je bilo do sedaj prenesenih 55.344 ha vseh zemljišč, od tega 31.149 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Do konca leta 2013 je bilo že izplačano 121% razpoložljivih sredstev za ta ukrep. S šesto spremembo PRP so se razpoložljiva sredstva za ta ukrep povečala za dobre 3 milijone EUR. Pri tem ukrepu je višina izplačanih sredstev višja od odobrenih. To je posledica tega, da imajo nekatere vloge status ustavitve, ni pa še prišlo do celotnega vračila sredstev.

Do podpore v okviru ukrepa **zgodnje upokojevanje** so upravičeni gospodarji, starejši od 57 let, ki prenehajo opravljati kmetijsko in gozdarsko dejavnost na kmetijskem gospodarstvu. Podpora se izplačuje v obliki rente največ deset let in največ do dopolnjene starosti 70 let.

Pričakuje se, da se bo do konca programskega obdobja v okviru tega ukrepa upokojilo 210 gospodarjev, ki bodo na izbrane prevzemnike prenesli 1.751 ha zemljišč.

S šesto spremembo so se razpoložljiva sredstva za ta ukrep zmanjšala za 3,5 milijona EUR, tako da je sedaj za celotno programsko obdobje na voljo dobrih 20 milijonov EUR. Do konca leta 2013 se je upokojil 201 gospodar, pri čemer je bilo na prevzemnike preneseno 2.511 ha primerljivih kmetijskih površin. Dodeljenih je bilo 121% razpoložljivih sredstev, pri čemer jih je bilo dobri dve tretjini (69%) tudi že izplačanih.

Namen ukrepa **posodabljanje kmetijskih gospodarstev** je spodbuditi prestrukturiranje in povečati učinkovitost gospodarjenja na kmetijskih gospodarstvih. V tem programskem obdobju naj bi 3.722 kmetijskih gospodarstev izvedlo naložbe v skupni vrednosti 399,9 milijona EUR. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 3.011 vlog za katere je bilo dodeljenih 131,7 milijona EUR (99% razpoložljivih sredstev za ta ukrep), izplačani pa sta bili slabi dve tretjini (65%) vseh razpoložljivih sredstev.

Do konca leta 2013 je bilo za ta ukrep objavljenih 22 javnih razpisov, ki so bili večinoma sektorsko naravnani. Samo v letu 2013 je bilo objavljenih pet javnih razpisov v skupni vrednosti 37 milijonov EUR. Na začetku leta sta bila objavljena razpisa za naložbe mladih prevzemnikov kmetij in za naložbe na vodovarstvenih območjih. Za naložbe mladih prevzemnikov je bilo odobrenih 27 vlog v skupni vrednosti 4,1 milijona EUR, na vodovarstvenih območjih pa se bo izvedlo 63 naložb v skupni vrednosti 16,5 milijona EUR. Na tretjem javnem razpisu, ki je bil namenjen naložbam na področju novih izzivov, je bilo odobrenih 121 vlog v skupni vrednosti 16,4 milijona EUR. V drugi polovici leta 2013 sta bila objavljena še razpisa za naložbe mladih prevzemnikov kmetij in za naložbe v namakalno infrastrukturo in postavitve protitočnih mrež, za katera pa še ni bilo izdanih odločb. Vloge, ki so prispele na zadnja dva razpisa še niso bile obdelane.

Preglednica 31: Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za ukrep 'posodabljanje kmetijskih gospodarstev' v okviru prve osi PRP 2007-2013 (skupaj do 31.12.2013)

	Število vlog		Javna sredstva (000 EUR)		
	Prejete	Odobrene	Razpisana	Dodeljena	Izplačana
Razpis za leti 2007 in 2008	1.336	856	20.349,8	18.527,7	17.799,8
Razpis za postavitve in prestrukturiranje hmeljišč	65	54	3.500,0	3.025,4	2.292,5
Razpis za področje vrtnarstva za leto 2009	92	67	3.000,0	2.644,8	2.584,1
Razpis za obnovo v povezavi z naravnimi nesrečami v letu 2008	57	44	2.000,0	1.354,3	1.260,9
Razpis za prestrukturiranje reje prašičev in perutnine za leto 2009	39	25	10.000,0	6.213,6	4.198,2
Razpis za naložbe v trajne nasade	138	101	8.000,0	6.684,2	6.227,7
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij	14	9	12.000,0	343,7	337,3
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij	292	263	12.000,0	10.365,6	10.001,7
Razpis namenjen že začetim naložbam	164	139	8.537,8	7.203,6	6.002,7
Razpis za področje živinoreje in medu	780	453	8.000,0	11.802,3	9.775,0
Posodabljanje kmetijskih gospodarstev na področju novih izzivov	63	48	13.000,0	6.865,1	5.207,4
Razpis za področje rastlinske pridelave	276	185	12.000,0	9.922,5	4.125,4
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij	270	221	9.000,0	8.388,6	7.199,4
Razpis za področje živinoreje	105	78	4.000,0	11.908,4	5.598,7
Razpis za naložbe v trajne nasade	66	62	16.000,0	2.751,0	827,0
Razpis za področje prašičereje	71	65	4.000,0	3.045,3	694,6
Razpis za področje rastlinske pridelave	145	130	9.430,0	4.951,9	1.022,2
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij	30	27	8.000,0	1.498,1	0,0
Razpis za naložbe na vodovarstvenih območjih	264	63	4.000,0	8.000,0	55,3
Posodabljanje kmetijskih gospodarstev na področju novih izzivov	208	121	8.000,0	6.215,9	0,0
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij	342	0	15.000,0	0,0	0,0
Razpis v namakalno infrastrukturo in protitočne mreže	0	0	2.000,0	0,0	0,0
Obveznosti iz EPD 2004-2006				1.748,7	1.748,7
Skupaj	4.817	3.011	191.817,6	133.460,8	86.958,6

Vir: MKO

Več kot polovica vseh vlog (55%) je bila odobrena za naložbe v govedoreji, sledijo pa jim naložbe v sadjarstvu (12%) in prašičereji (9%). Glede na namen investicije je bilo največ vlog odobrenih za nakup kmetijske mehanizacije in opreme, sledijo pa jim naložbe v zgradbe. V manjšem obsegu so se izvajale še naložbe v nakup in izboljšanje kmetijskih zemljišč, izgradnjo infrastrukture na kmetijskih gospodarstvih in drugo. Za naložbe v novogradnje je bilo porabljenih 31% sredstev, za nakup kmetijske mehanizacije in opreme pa je bilo do konca leta 2013 namenjenih 48% do sedaj odobrenih sredstev.

V okviru ukrepa **povečanje gospodarske vrednosti gozdov** je mogoče pridobiti podporo za naložbe v zasebne gozdove, nakup mehanizacije ter gradnjo in rekonstrukcijo gozdne infrastrukture. Pričakuje se, da bo do konca programskega obdobja tisoč lastnikov gozdov izvedlo naložbe v višini 54 milijonov EUR. V celotnem obdobju izvajanja programa je bilo odobrenih 1.357 vlog za 1.099 vlagateljev, kar za desetino presega zastavljeno ciljno vrednost. Skupna vrednost do sedaj podprtih naložb je znašala 51,7 milijona EUR. Skoraj dve tretjini vlog (63%) je bilo odobrenih za naložbe v gradnjo gozdnih cest in gozdnih vlak, medtem ko je bilo za nakup gozdarske mehanizacije in opreme odobrenih 37% vlog. Za nakup gozdarske mehanizacije je bilo porabljenih 72% odobrenih sredstev. Do konca leta 2013 je bilo za ta ukrep odobreno 109% vseh razpoložljivih sredstev, pri čemer jih je bilo 96% tudi že izplačanih.

Namen ukrepa **dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom** je uvajanje novih proizvodov in učinkovito trženje. Do podpor, ki se dodelijo za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih, živilskih in gozdarskih proizvodov, so upravičena podjetja živilsko predelovalne industrije ter kmetijska gospodarstva, ki so registrirana za opravljanje dopolnilne dejavnosti. Z uveljavitvijo šeste spremembe PRP so se razpoložljiva sredstva povečala za skoraj 8 milijonov EUR, spremenile pa so se tudi ciljne vrednosti pri izvajanju tega ukrepa. Predvideva se, da bo do konca programskega obdobja podprto 558 naložb v skupni vrednosti 321 milijonov EUR.

V celotnem obdobju izvajanja programa je bilo objavljenih 14 javnih razpisov, od tega so bili trije objavljeni v letu 2013. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 107% razpoložljivih sredstev, skupna vrednost podprtih naložb pa znaša 346 milijonov EUR, kar je 8% več od zastavljenega cilja v celotnem programskega obdobju. Za naložbe, ki prispevajo k trženju in predelavi kmetijskih proizvodov, je bilo odobrenih 71% vseh vlog, preostalih 29% pa je bilo odobrenih za naložbe v sektorju gozdarstva. Po vrstah naložb so se izvajale predvsem naložbe v dozidave in preureditev proizvodnje ter v nakup strojne opreme. 70% vseh podprtih naložb je bilo namenjenih uvajanju novih proizvodov ali tehnologij.

Z ukrepom **izboljšanje infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva** se podpirajo naložbe v komasacije, izgradnjo novih in tehnološke posodobitve obstoječih namakalnih sistemov ter izgradnjo demonstracijsko izobraževalnih namakalnih centrov. V okviru tega ukrepa naj bi se v celotnem programskega obdobju izvedlo 54 naložb v skupni vrednosti 29 milijonov EUR.

Do konca leta 2013 je bilo v okviru tega ukrepa objavljenih 9 javnih razpisov. Od tega je bilo pet javnih razpisov za izvedbo komasacij in agromelioracij na komasacijskih območjih, štirje pa za izgradnjo velikih namakalnih sistemov in tehnološke posodobitve velikih namakalnih sistemov. Na razpisih za izvedbo komasacij je bilo do sedaj odobrenih 53 vlog. Do konca leta 2013 je bilo v komasacije vključenih 10.014 hektarov kmetijskih zemljišč, skupna vrednost podprtih projektov pa je znašala 16,1 milijona EUR.

Na razpise, ki so bili namenjeni izgradnji in posodobitvi velikih namakalnih sistemov, je prispelo 11 vlog, od katerih je bilo do konca leta 2013 pozitivno rešenih devet. Skupna velikost območja, ki ga obsegajo namakalni sistemi, znaša 2.149 ha. Dve naložbi sta se nanašali na izgradnjo namakalnih sistemov na površini 525 ha, dve pa na tehnološko posodobitev namakalnih sistemov na površini 396 ha. Skupna vrednost podprtih projektov je znašala 15,9 milijona EUR, odobreno pa je bilo 11,5 milijona EUR javnih sredstev.

Cilj ukrepa **podpora izvajanju EU standardov** je pomoč kmetijskim gospodarstvom pri prilagajanju EU standardom na področju varstva okolja, zdravja rastlin in varstva pri delu. Ta ukrep se je izvajal v programskem obdobju 2004-2006, vendar je Slovenija prenesla del prevzetih obveznosti v novo programsko obdobje, da bi omogočila zaključek naložb v izgradnjo skladiščnih kapacitet za živinska gnojila. V obdobju 2007-2009 je bilo iz tega naslova 24.477 upravičencem izplačano nekaj manj kot 42 milijonov EUR, kar ustreza celotnim za ta namen razpoložljivim sredstvom v PRP 2007-2013.

V okviru ukrepa **sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane** se dodeljujejo podpore kmetijskim gospodarstvom, ki že imajo pridobljen certifikat, za delno pokritje stalnih stroškov, ki nastanejo zaradi sodelovanja v upravičenih shemah kakovosti. Do konca programskega obdobja naj bi bilo v različne sheme kakovosti vključeno 150 kmetijskih gospodarstev. S šesto spremembo PRP so se razpoložljiva sredstva za ta ukrep zmanjšala za 0,5 milijona EUR, tako da je v celotnem programskem obdobju za ta ukrep sedaj na voljo 869 tisoč EUR. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 667 vlog, ki jih je vložilo 325 kmetijskih gospodarstev. Do sedaj je bila dodeljena in izplačana le nekaj več kot tretjina razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Glavni razlogi za slabo črpanje sredstev so nepoznavanje ukrepa in nizki zneski upravičenih stroškov.

Pri ukrepu **podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje za proizvode, ki so vključeni v sheme kakovosti** so do podpore upravičene skupine proizvajalcev, ki tržijo izdelke iz upravičenih shem kakovosti in uporabljajo pripadajoče simbole kakovosti oziroma zaščitne znake. V okviru šeste spremembe PRP so se razpoložljiva sredstva za ta ukrep zmanjšala za 723 tisoč EUR in sedaj znašajo 12,1 milijona EUR. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 72 vlog, ki jih je vložilo 42 skupin proizvajalcev. Za ta ukrep so bila že dodeljena vsa razpoložljiva sredstva, slaba polovica (46%) pa jih je bila tudi že izplačanih. Več kot tretjina vseh vlog (35%) je bila odobrena za promocijo vina z označbo porekla, nadaljnjih 30% pa za promocijo skupin proizvajalcev integrirane ali ekološke pridelave. V celotnem programskem obdobju naj bi bilo v okviru tega ukrepa podprtih 65 aktivnosti, tako da je predviden cilj že presežen.

V okviru ukrepa **ustanavljanje skupin proizvajalcev** so se z uveljavitvijo šeste spremembe PRP razpoložljiva sredstva za celotno programsko obdobje zmanjšala za dobrih 300 tisoč EUR, tako da je sedaj za ta ukrep na voljo 870 tisoč EUR. V letu 2013 so bile na novo potrjene 3 skupine proizvajalcev, s tem pa se je število v celotnem programskem obdobju povzpelo na 24. V celotnem programskem obdobju naj bi bilo v Sloveniji ustanovljenih 10 skupin proizvajalcev s skupnim obsegom bruto prihodka 9 milijonov EUR. Do sedaj je bilo za ta ukrep objavljenih šest javnih razpisov na katerih je bilo dodeljeno 88% razpoložljivih sredstev za ta ukrep, izplačanih pa 69%. Glavna razloga za slabše črpanje sredstev sta nepoznavanje ukrepa in nizek odstotek podpore, ki lahko znaša le 5% lastnega obsega proizvodnje.

Os 2: Ohranjanje kulturne krajine in izboljšanje okolja

V okviru izvajanja druge osi, ki se nanaša na območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in kmetijsko okoljske ukrepe, se sredstva dodeljujejo na podlagi uredb in zbirnih vlog za posamezno leto. Cilj ukrepov te osi je prispevati k obdelanosti podeželja in prilagoditvi tehnologij v smeri, ki zmanjšuje negativne vplive kmetijstva na okolje.

Plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) so namenjena izravnavi višjih stroškov pridelave v hribovsko gorskih območjih ter drugih in posebnih območjih z omejenimi dejavniki, ki skupaj pokrivajo 86% površine Slovenije. V celotnem programskem obdobju je za ta območja namenjeno 302,3 milijona EUR. Z uveljavitvijo šeste spremembe je obseg sredstev za območja z omejenimi možnostmi ostal nespremenjen, prišlo pa je do prerazporeditve sredstev med območji.

Preglednica 32: Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (skupaj do 31.12.2013)

	Število odobrenih vlog (vsaj v enem letu)		Javna sredstva (000 EUR)	
	Število KMG	Površina (ha)	Razpoložljiva	Izplačana
Hribovsko gorska območja	37.094	266.301	236.644,2	236.060,2
Druge in posebna območja	14.359	102.582	65.683,8	67.425,7
Skupaj		356.747	302.328,0	303.485,9

Vir: MKO

Hribovsko gorska območja obsegajo največji delež OMD. Za hribovsko gorska območja je sedaj na voljo 236,6 milijona EUR, kar je 17 milijonov manj kot pred spremembo. Pričakuje se, da bo v celotnem programskem obdobju v tem ukrepu sodelovalo 33 tisoč kmetijskih gospodarstev, ki bodo oddala vloge za 226 tisoč ha kmetijskih zemljišč. Do konca leta 2013 je v okviru tega ukrepa prejelo podporo 37.094 kmetijskih gospodarstev za 266.301 ha kmetijskih zemljišč. Pri tem so upoštevana vsa kmetijska gospodarstva, ki so v celotnem programskem obdobju vsaj enkrat prejela plačilo za ta ukrep. Do sedaj je bilo izplačanih 236,1 milijona EUR, kar predstavlja 99,8% razpoložljivih sredstev.

Za druga in posebna območja, ki niso hribovsko gorska, je po uveljavitvi šeste spremembe PRP 2007-2013 namenjenih 65,7 milijona EUR (17 milijonov več). V celotnem programskem obdobju bi naj bilo podprtih 11 tisoč kmetijskih gospodarstev, ki obdelujejo 74 tisoč ha kmetijskih zemljišč. Do konca leta 2013 je odobrene in izplačane zahteve vsaj v enem letu prejelo 14.544 kmetijskih gospodarstev za skupno 104.156 ha kmetijskih zemljišč. Za ta ukrep je bilo do sedaj izplačanih 67,4 milijona EUR, kar predstavlja 103% razpoložljivih sredstev.

Tudi v letu 2013 se pogoji za pridobitev izravnalnih plačil za OMD niso spremenili. Višina plačila je od leta 2010 sestavljena iz fiksnega in variabilnega dela. Fiksni del (55%) je vezan na območje težavnostnih razmer, v katerem se gospodarstvo nahaja, variabilni del (45%) pa je individualen ter izračunan iz števila točk, ki odražajo dejanske razmere na posameznem gospodarstvu. V prvi polovici leta 2013 je bila izvedena revizija izračuna točk za vse kmetije, ki ležijo v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, ki je prinesla povečanje skupnega števila točk pri nekaterih kmetijah, posledično pa tudi višje skupne zneske plačil. Poračun premalo izplačanih zneskov za obdobje 2010-2012 v skupni višini okoli 2,4 milijona EUR je bil izveden septembra 2013.

Preglednica 33: Vrste in višina plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost; 2007-2013

	Enota	2007	2008-09	2010-13
Fiksni del plačil				
Gorsko višinska območja	EUR/ha	185,30	183,45	114,45
KMG-planine	EUR/ha	185,30	183,45	114,45
Strma območja	EUR/ha	158,40	156,82	85,69
Kraška območja	EUR/ha	158,40	156,82	99,18
Gričevnato hribovita območja	EUR/ha	130,30	129,00	70,49
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	EUR/ha	63,90	63,26	34,43
Osnovna KMG	EUR/ha	25,00	25,00	13,66
Variabilni del plačil				
Vrednost točke za variabilni del	EUR	-	-	0,43
Delež variabilnega dela	%	-	-	45,0

Vir: Uradni list RS (različne številke), MKO

Podobno kot v predhodnem letu, je ARSKTRP začela izdajati odločbe za izravnalna plačila za OMD za leto 2013 že v mesecu novembru 2013, do 31.5.2014 pa je bilo po vlogah za leto 2013 skupaj izplačanih skoraj 45 milijonov EUR. Plačila je prejelo 46.717 kmetijskih gospodarstev za 326.431 ha kmetijskih zemljišč. Število kmetijskih gospodarstev, skupna izplačana sredstva in skupna površina so ostale podobne kot v subvencijskem letu 2012.

Preglednica 34: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost po uredbah 2012 in 2013 (subvencijsko leto)

	Uredba 2012 (izplačano do 31.5.2014)			Uredba 2013 (izplačano do 31.5.2014)		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorsko višinska KMG	12.674	93.981	16.869	12.681	94.175	16.906
KMG – planine	198	6.008	1.051	193	5.957	1.045
Strma KMG	2.254	19.066	2.937	2.242	18.985	2.922
Kraška KMG	5.895	42.258	6.322	5.941	42.496	6.383
Gričevnato hribovita KMG	12.970	77.621	9.755	13.042	78.003	9.821
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	8.140	57.101	6.159	8.116	57.544	6.215
Osnovna KMG	4.516	29.352	1.676	4.502	29.271	1.675
Skupaj	46.647	325.386	44.770	46.717	326.431	44.967

Vir: ARSKTRP

Izvajanje ukrepa podpore OMD se pod enakimi pogoji in v enaki višini nadaljuje tudi še v letu 2014.

Kmetijsko okoljski ukrepi so se tudi v letu 2013 izvajali samo po shemi kmetijsko okoljskih ukrepov iz PRP 2007-2013 (KOP), saj so se z letom 2010 zaključile obveznosti kmetijsko okoljskih ukrepov iz PRP 2004-2006 (SKOP). S sprejetjem šeste spremembe PRP v letu 2013 se je skupni obseg sredstev za kmetijsko okoljske ukrepe zmanjšal za 7 milijonov EUR, tako da je za te ukrepe sedaj na voljo 272,1 milijonov EUR.

Pričakuje se, da bo v celotnem programskem obdobju v ta ukrep vključenih 23 tisoč kmetijskih gospodarstev, ki bodo kmetijsko okoljske ukrepe izvajala na 363 tisoč ha zemljišč, vsaj en kmetijsko okoljski ukrep pa na 200 tisoč ha zemljišč. Do konca leta 2013 je vsaj v enem letu zahtevke vložilo 27.574 kmetijskih gospodarstev za 417.763 ha kmetijskih zemljišč. Odobrene in izplačane zahtevke je prejelo 27.422 kmetijskih gospodarstev za 408.066 ha zemljišč. Ker se na istem zemljišču lahko izvaja več kmetijsko okoljskih ukrepov, je bilo dejansko podprto 271.452 ha zemljišč. Vsako kmetijsko gospodarstvo je v povprečju izvajalo nekaj več kot dva ukrepa. Do konca leta 2013 je bilo za kmetijsko okoljska plačila izplačanih 235,5 milijona EUR, kar predstavlja 87% vseh razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 35: Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za kmetijsko okoljske ukrepe (skupaj do 31.12.2013)

	Število odobrenih vlog (vsaj v enem letu)		Površina (ha)		Javna sredstva (000 EUR)	
	Število vlog	Število KMG	Bruto	Neto	Razpoložljiva	Izplačana
SKOP	14.991	7.414	75.738	45.863		9.093,0
KOP	45.447	20.008	332.328	225.589		226.416,3
Skupaj		27.422	408.066	271.452	272.113,0	235.509,3

Vir: MKO

V okviru sheme KOP so bile z letom 2013 prvič izplačane podpore za podukrepa 'ekološko kmetovanje – preusmerjanje' in 'neprezimni posevki'. Pri KOP ukrepih v letu 2013 sicer ni bilo več mogoče podaljšati izvajanja petletnih obveznosti, omogočeno pa je bilo prevzemanje novih obveznosti za nekatere pod-ukrepe (ekološko kmetovanje, travniški sadovnjaki, strmi vinogradi, avtohtone in tradicionalne pasme, ekstenzivni kraški pašniki, posebni traviščni habitati, traviščni habitati metuljev, steljniki, vlažni ekstenzivni travniki, na nekaterih VVO pa tudi kolobar in ozelenitev).

V letu 2014 so lahko vsi, ki so v letu 2012 podaljšali svoje obveznosti za dve leti, in tisti, ki se jim je petletna obveznost iztekla konec leta 2013, podaljšali svoje obveznosti še za eno leto, omogočeno pa je bilo tudi prevzemanje nekaterih novih obveznosti in sicer za iste pod-ukrepe kot v letu 2013. V letu 2014 se je poleg tega začel izvajati tudi ukrep iz okvira PRP 2014-2020 'dobrobit živali', ki je namenjen spodbujanju rejcev prašičev k izvajanju zahtev dobrobiti živali, ki presegajo standardne zahteve reje, kot so boljša osvetlitev, preprečevanje vročinskega stresa, izpusti, večja talna površina ipd.

Preglednica 36: Vrste in višina plačil za ukrepe KOP (EUR/ha); 2007-2013

	2007-09	2010-11	2012-13
Zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje			
Ohranjanje kolobarja	91,84	91,84	91,84
Ozelenitev njivskih površin	172,20	172,20	172,20
Neprezimni posevki	-	-	61,09
Integrirano poljedelstvo	197,21	197,21	197,21
Integrirano sadjarstvo	336,61	336,61	336,61
Integrirano vinogradništvo	381,71	381,71	381,71
Integrirano vrtnarstvo	184,91	184,91	184,91
Ekološko kmetovanje			
- ekološko kmetovanje, njive, poljščine	298,07	298,07	298,07
- ekološko kmetovanje, vrtnine na prostem	551,45	551,45	551,45
- ekološko kmetovanje, vrtnine v zavarovanih prostorih	487,90	487,90	487,90
- ekološko kmetovanje, intenzivni sadovnjaki in oljčniki	554,73	554,73	554,73
- ekološko kmetovanje, travniški visokodebelni sadovnjaki	237,80	237,80	237,80
- ekološko kmetovanje, vinogradi, hmeljišča, drevesnice	578,92	578,92	578,92
- ekološko kmetovanje, travinje (travniki, travinje na njivah, pašniki): obtežba 0,2-0,5 GVŽ/ha	227,55	213,20	213,20
- ekološko kmetovanje, travinje (travniki, travinje na njivah, pašniki): obtežba 0,5-1,9 GVŽ/ha	227,55	227,55	227,55
Ekološko kmetovanje - preusmerjanje			
- ekološko kmetovanje, njive, poljščine			357,52
- ekološko kmetovanje, vrtnine na prostem			600,00
- ekološko kmetovanje, vrtnine v zavarovanih prostorih			600,00
- ekološko kmetovanje, intenzivni sadovnjaki in oljčniki			753,58
- ekološko kmetovanje, travniški visokodebelni sadovnjaki			411,23
- ekološko kmetovanje, vinogradi, hmeljišča, drevesnice			635,91
- ekološko kmetovanje, travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,2-0,5 GVŽ/ha			197,21
- ekološko kmetovanje, travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,5-1,9 GVŽ/ha			450,00
Ohranjanje naravnih danosti, biotske pestrosti, rodovitnosti tal in tradicionalne kulturne krajine			
Planinska paša			
- planinska paša brez pastirja	61,09	61,09	61,09
- planinska paša brez pastirja + pastir	72,57	72,57	72,57
Košnja strmih travnikov			
- košnja strmih travnikov, 35-50%	90,20	90,20	90,20
- košnja strmih travnikov, nad 50%	147,27	147,27	142,27
Košnja grbinastih travnikov	132,84	132,84	132,84
Travniški sadovnjaki	93,89	93,89	94,30
Strmi vinogradi			
- nagib 30-40%	-	326,77	326,77
- nagib nad 40%	-	900,00	900,00
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali*	89,38	89,38	89,38
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	102,91	102,91	102,91
Sonaravna reja domačih živali	84,46	84,46	84,46
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	48,38	48,38	48,38
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	-	191,40	191,40
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	29,11	29,11	29,11
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	66,83	121,36	121,36
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	66,83	121,36	121,36
Ohranjanje steljnikov	143,91	198,44	198,44
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (Natura 2000)	83,23	83,23	83,23
Pokritost tal na vodovarstvenem območju			
- pokritost tal na vodovarstvenem območju, njive**	83,64	83,64	83,64
- pokritost tal na vodovarstvenem območju, travni nasadi**	184,50	184,50	184,50
- pokritost tal na vodovarstvenem območju, travinje	31,57	31,57	31,57

* EUR/GVŽ

** od leta 2011 so na najožjih vodovarstvenih območjih plačila nižja: 55,76 EUR/ha za njive; 140,63 EUR/ha za trajne nasade

Vir: Uradni list RS (različne številke)

Os 3: Izboljšanje kakovosti življenja in spodbujanje diverzifikacije gospodarskih dejavnosti

Osnovni namen ukrepov tretje osi je izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in diverzifikacija podeželskega gospodarstva. Ukrepe v okviru te razvojne osi lahko razdelimo v dve skupini. V prvi skupini sta ukrepa 'diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti' in 'podpora ustanavljanju in razvoju mikro podjetij'. Namen obeh je ustvarjanje novih delovnih mest, zagotavljanje dodatnih virov dohodka in izboljšanje socialnih ter ekonomskih razmer na podeželju. V drugi skupini so ukrepi 'obnova in razvoj vasi', 'ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja' in 'osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo'. Ti ukrepi prispevajo k izboljšanju življenjskih pogojev lokalnega prebivalstva, ohranjanju naravne in kulturne dediščine ter vplivajo na večjo gospodarsko vitalnost podeželja.

Za ukrepe tretje osi je bilo do konca leta 2013 objavljenih in tudi že zaključenih 28 javnih razpisov (od tega trije v letu 2013). V tem letu so bila izvedena prva plačila na ukrepu 'osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo', na ravni celotne osi pa je bilo že izplačanih 63% razpoložljivih sredstev.

Preglednica 37: Število vlog ter odobrena in izplačana sredstva za ukrepe tretje osi PRP 2007-2013 (skupaj do 31.12.2013)

	Število vlog		Javna sredstva (000 EUR)		
	Prejete	Odobrene	Razpisana	Dodeljena	Izplačana
Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti	712	314	67.500,0	31.287,2	18.190,8
Ustanavljanje in razvoj mikro podjetij	1.232	484	82.000,0	53.617,3	37.270,4
Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	6	3	4.268,9	3.775,4	2.096,3
Obnova in razvoj vasi	695	277	70.000,0	47.992,5	21.840,3
Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja	544	158	29.847,0	10.454,8	6.480,8
Skupaj Os 3	3.189	1.236	253.615,8	147.127,2	85.878,6

Vir: MKO

Za ukrep **diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti** je bilo do konca leta 2013 dodeljenih 102% razpoložljivih sredstev v celotnem programskem obdobju, izplačano pa jih je bilo 59%. V tem času je bilo 301 upravičencu odobrenih 314 naložb v skupni vrednosti skoraj 72,4 milijona EUR. Z uveljavitvijo šeste spremembe so se spremenile ciljne vrednosti kazalnikov. V okviru tega ukrepa naj bi se v celotnem programskem obdobju izvedlo 330 naložb (pred spremembo 360 naložb) v skupni vrednosti 52 milijonov EUR.

Do konca leta 2013 je bilo 60% odobrenih vlog v okviru tega ukrepa namenjenih naložbam v turizmu na kmetijskih gospodarstvih, nadaljnji četrtino (26%) pa predstavljajo naložbe v obnovljive vire energije.

Glede na predvidene aktivnosti ciljna vrednost števila naložb najverjetneje ne bo dosežena, medtem ko bo skupna vrednost podprtih naložb močno presežena, saj je bila ta vrednost konec leta 2013 že 40% višja od predvidenega cilja. Nesorazmerje pri doseganju ciljev ukrepa je posledica tega, da je manjše število upravičencev izvedlo večje naložbe kot je bilo načrtovano.

Pri ukrepu **podpora ustanavljanju in razvoju mikro podjetij** so bila do konca leta 2013 že dodeljena vsa razpoložljiva sredstva, od katerih je bilo 98% tudi že izplačanih. Z uveljavitvijo šeste spremembe PRP so se razpoložljiva sredstva zmanjšala za dobra dva milijona EUR, spremenile pa so se tudi vrednosti kazalnikov. Na koncu programskega obdobja naj bi bilo v okviru tega ukrepa podprtih 600 mikro podjetij s skupnim obsegom naložb v višini 90,5 milijona EUR.

Največje zanimanje je bilo za naložbe v nakup nove opreme na področju predelave lesa in proizvodnje pohištva (30%), sledijo pa naložbe v izdelavo kovinskih izdelkov (19%), turizmu (18%), in energetiko (8%). Skupna vrednost podprtih naložb je znašala 123 milijonov EUR. Tudi pri tem ukrepu je ciljna vrednost števila naložb težko dosegljiva (do konca leta 2013 je

bilo podprtih 484 naložb), medtem ko je skupna vrednost podprtih naložb že močno presežena.

Na razpisu za ukrep **osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo**, katerega glavni namen je vzpostavitev omrežja širokopasovnega interneta v pomurski regiji, so bile do konca leta 2013 odobrene tri vloge. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep na razpolago 4,3 milijona EUR javnih sredstev. Za ta ukrep je bilo dodeljeno 88% razpoložljivih sredstev, pri čemer jih je bila skoraj polovica (49%) tudi že izplačana.

Za ukrep **obnova in razvoj vasi** so se z uveljavitvijo šeste spremembe PRP spremenile vrednosti kazalnikov. Predvideno je, da se bo do konca programskega obdobja izvedlo 300 naložb (prej 230), v skupni vrednosti 50 milijonov EUR (prej 38 milijonov EUR).

Do konca leta 2013 je bilo objavljenih 8 javnih razpisov, od tega en v letu 2013. Skupno je bilo odobrenih 277 vlog, dodeljenih pa 48 milijonov EUR javnih sredstev, kar predstavlja 124% razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Glede na namen investicije je bila skoraj polovica (44%) odobrenih vlog usmerjena v obnovo in izgradnjo večnamenskih stavb skupnega pomena, sledijo pa naložbe v izgradnjo infrastrukture ter urejanje vaških jader in skupnih površin. Konec leta 2013 je celotna vrednost naložb znašala 94 milijonov EUR, kar že močno presega zastavljeni cilj za celotno programsko obdobje.

Za ukrep **izboljšanje in ohranjanje dediščine podeželja** lahko prijavitelji pridobijo podporo za obnovo kulturne in etnološke dediščine, postavitev eko-muzejev in muzejev na prostem, ureditev prostorov za postavitev stalnih razstav ter ureditev tematskih poti. Ciljna vrednost na koncu programskega obdobja za ta ukrep je 150 projektov v skupni vrednosti 11 milijonov EUR. Do sedaj je bilo v celotnem programskem obdobju objavljenih 6 javnih razpisov. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 158 naložb (105% ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 17,7 milijona EUR, kar predstavlja 161% načrtovanega cilja. Po namenu naložbe je bila velika večina (135 vlog) odobrenih za obnovo kulturne in etnološke dediščine, za kar je bilo porabljenih 83% vseh odobrenih sredstev v okviru tega ukrepa.

Os 4: Leader

Posebnost četrte osi Leader je, da se izvaja po pristopu od spodaj navzgor. Lokalno prebivalstvo se združuje v Lokalne akcijske skupine (LAS), ki predstavljajo lokalno javno zasebno partnerstvo na opredeljenem podeželskem območju. Sestavljajo jih predstavniki javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja. V tem programskem obdobju v Sloveniji deluje 33 LAS. Z njimi je pokritega 19.349,6 km² slovenskega podeželja, na katerem živi 1.269.308 prebivalcev. LAS so izdelale lokalne razvojne strategije, ki so strateško operativni dokumenti, v katerih so jasno opredeljeni razvojni problemi in potrebe območja ter podane razvojne usmeritve za njihovo reševanje. Vsaka LAS letno pripravi letni izvedbeni načrt, v katerem so opredeljeni projekti, ki sledijo prednostnim nalogam iz lokalne razvojne strategije.

Za izvajanje ukrepov osi Leader je v programskem obdobju 2007-2013 namenjeno 33,8 milijona EUR. Sredstva se lokalnim akcijskim skupinam dodeljujejo za vsako leto posebej na podlagi opredeljenih kriterijev. Do konca leta 2013 je bilo odobreno 104% razpoložljivih sredstev, pri čemer jih je bilo dve tretjini tudi že izplačanih.

Preglednica 38: Izplačana finančna sredstva za izvajanje četrte osi PRP 2007-2013 (do 31.12.2013)

	Izplačano (v 000 EUR)					
	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Izvajanje projektov	437,6	3.796,2	3.877,5	4.046,9	6.544,6	18.703,2
Vodenje LAS	525,1	690,1	726,0	683,8	828,6	3.453,5
Skupaj Leader	962,7	4.486,2	4.603,5	4.730,7	7.373,2	22.156,7

Vir: MKO

V letu 2013 se je zaključilo dodeljevanje pravic porabe sredstev. Vloženi so bili zadnji načrti izvedbenih projektov, s katerimi so bila razdeljena sredstva v višini 697 tisoč EUR (rezerva iz naslova neporabljenih sredstev, znižanj, vračil in sankcij). Do sredstev je bilo upravičenih pet najuspešnejših lokalnih akcijskih skupin, ki so iz naslova teh sredstev prijavile 32 projektov.

V celotnem programskem obdobju je bilo do sedaj potrjenih 1.447 izvedbenih projektov (v letu 2013 218), od tega jih je bilo 1.063 tudi že zaključenih.

Večina projektov (86%) prispeva k ciljem tretje osi in le redki k ciljem prve in druge osi PRP. Po vsebini se izvajajo predvsem inovativni projekti, ki prispevajo k razvoju turizma na podeželju, ohranjanju naravne in kulturne dediščine ter k bolj učinkovitemu trženju kmetijskih pridelkov. Med izvedbenimi projekti je bilo do konca leta 2013 zaključenih tudi osem projektov sodelovanja, od katerih so štirje medregijski in štirje projekti čezmejnega sodelovanja.

Tehnična pomoč

Namen tehnične pomoči je zagotoviti učinkovito izvajanje programa. Za vse aktivnosti tehnične pomoči je bilo v celotnem obdobju izvajanja programa do sedaj porabljenih 10,7 milijona EUR. V letu 2013 so se sredstva namenila za zagotavljanje ustrezne kadrovske podpore (38 zaposlenih na MKO, 25 zaposlenih na ARSKTRP), izvedbo različnih ekspertiz in vrednotenj ter za izvedbo aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti. Za te aktivnosti je bilo v tem letu porabljeno 2,3 milijona EUR, pri čemer je 81% namenjeno upravljanju programa.

5.1.4 Drugi programi, sofinancirani z EU sredstvi

Poleg ukrepov prvega in drugega stebra skupne kmetijske politike, EU sofinancira tudi nekatere ukrepe na področju veterinarstva, varstva rastlin in nekatere druge projekte splošnega značaja, ki pa so po obsegu sredstev bistveno skromnejši.

Ukrepe v veterini Evropska komisija sofinancira do 50%, v nekaterih primerih pa v določenem najvišjem znesku. Izvajajo se na podlagi odobrenega programa za izkoreninjenje, spremljanje in preprečevanje posamezne živalske bolezni.

Na področju varstva rastlin EU s 50-odstotnim deležem sofinancira ukrepe za preprečevanje vnosa, širjenja in zatiranje rastlinskih karantenskih škodljivih organizmov.

Evropska komisija redno namenja sredstva tudi za financiranje delovanja Mreže za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev (FADN – *Farm Accountancy Data Network*) in sicer v delu, ki se nanaša na vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov s poročevalskih kmetij. Nadomestila poročevalskim kmetijam za vodenje računovodstva po metodologiji FADN se financirajo z nacionalnimi sredstvi.

5.2 Nacionalni ukrepi kmetijske politike

Po vstopu v EU se število ukrepov, ki se v celoti financirajo samo iz nacionalnega proračuna, zmanjšuje. Ukrepi, ki dopolnjujejo ukrepe skupne kmetijske politike, se deloma izvajajo v obliki državnih pomoči, ki jih je potrebno prigrasiti Evropski komisiji, deloma pa v obliki pomoči po pravilu *de minimis*, ki je zaradi omejene višine na upravičenca (7.500 EUR v obdobju treh let za fizične osebe) dovoljena brez posebnih dodatnih omejitev. Slednje velja tudi za ukrepe, ki zaradi svojega splošnega značaja ne ogrožajo enotnega trga oziroma ne izkrivljajo konkurence.

V okviru nacionalnih ukrepov je bil po obsegu sredstev tudi v letu 2013 najpomembnejši ukrep **sofinanciranje zavarovalnih premij** za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, spomladanske pozebe, poplave, viharja ter živali za primer bolezni. Višina sofinanciranja se v primerjavi z letom 2012 ni spremenila in je za

rastlinske pridelke znašala 50%, za živali pa 30% obračunane zavarovalne premije, pri čemer občine lahko sofinancirajo še dodatni del premije do 50%. V imenu upravičencev sofinanciran del premije uveljavljajo zavarovalnice. Za ta ukrep je bilo v letu 2013 iz proračuna MKO izplačano 4,7 milijona EUR (glej poglavje 5.3.2).

Poleg rednih odškodnin (zatiranje rastlinskih in živalskih bolezni, škoda po divjadi), so bili podobno kot v letu 2012, tudi v letu 2013 uporabljeni nekateri **specifični ukrepi**, namenjeni blažitvi poslabšanja ekonomskega položaja na kmetijskih gospodarstvih, prizadetih zaradi nepredvidenih naravnih in drugih razmer. V tem okviru kaže omeniti finančno pomoč čebelarjem, prizadetim zaradi zmanjšane medenja kot posledica suše in pozebe v naravnem okolju (pomoč v obliki plačila na čebeljo družino) ter pomoč kmetijskim gospodarstvom, prizadetim zaradi nepredvidenih dogodkov kot so požar, strela, smrt, invalidnost, nesposobnost za delo ipd.. Izvajati se je začel tudi nov ukrep za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov (ekološki proizvodi, hmelj, pitani prašiči, sveže sadje in zelenjava), ki je namenjen zadrugam, gospodarskim družbam in organizacijam proizvajalcev (sofinanciranje stroškov zaposlitve, izobraževanja ter promocije).

Med redne nacionalne ukrepe sodi **podpora promocijskim dejavnostim**, pri čemer je največ sredstev namenjeno vinogradniško-vinarskemu sektorju kot dopolnilo k ukrepom skupne kmetijske politike na trgu vina (sodelovanje na sejmi, tržne raziskave, svetovalne dejavnosti, izobraževanje vinarjev), poleg tega pa se sredstva namenjujejo tudi izvajanju različnih projektov informiranja in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov doma in v tujini (predstavitve na sejmi, promocijske kampanje za povečanje potrošnje slovenske hrane), deloma pa tudi financiranju drugih predstavitev.

Sredstva nacionalnega proračuna se redno namenjujejo tudi za **zemljiško infrastrukturo** oziroma za upravljanje in investicijsko vzdrževanje javnih hidromelioracijskih sistemov ter vzdrževanje akumulacije Vogršček, medtem ko se tekoče vzdrževanje melioracijskih sistemov večinoma financira iz zbranih prispevkov uporabnikov (glej poglavje 7.2). V okviru nacionalnih sredstev za zemljiško infrastrukturo se še vedno izvaja tudi ukrep sanacije nedokončanih komasacij, nove komasacije, kakor tudi naložbe v namakalno infrastrukturo, pa so podprte v okviru prve osi PRP 2007-2013.

Redno se izvajajo tudi številne **splošne storitve za kmetijstvo**, kamor sodijo predvsem aktivnosti javnih služb in javnih zavodov, strokovne in svetovalne naloge, izobraževanje in raziskovanje, nadzor kakovosti, spremljanje stanja in preventivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd. (glej poglavje 8 in 9). Obseg dela in vsebine se določajo pretežno na podlagi sprejetih letnih programov dela, financirajo pa se praktično v celoti iz nacionalnih sredstev.

Med ukrepi, ki ne sodijo v okvir pristojnosti resornega ministrstva, kaže omeniti **vračilo trošarine** za energente, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije. Od sredine leta 2009 odstotek vračila trošarine na plinsko olje za porabo v kmetijstvu in gozdarstvu znaša 70%. Pravne osebe, samostojni podjetniki in večje kmetije vračilo trošarine uveljavljajo že med letom, ostali upravičenci pa enkrat letno za preteklo leto.

5.3 Obvladovanje tveganj v kmetijstvu

5.3.1 Odprava posledic naravnih nesreč

Kmetijstvo je zaradi neposredne odvisnosti od okoljskih vplivov med najbolj občutljivimi sektorji, ki jih izredni vremenski dogodki najbolj prizadenejo. Občasne neugodne vremenske razmere lahko uničijo ali močno prizadenejo kmetijske pridelke in s tem zmanjšajo dohodek na kmetijskem gospodarstvu. V zadnjih letih so največ škode slovenskemu kmetijstvu povzročile suša, toča in neurja, v manjšem obsegu pa tudi druge neugodne vremenske razmere kot so močan veter, žled, močne padavine, poplave ter vremensko pogojene bolezni in škodljivci.

Preglednica 39: Ocenjena škoda v kmetijstvu in odobrena sredstva za odpravo posledic; 2004-2013

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ocenjena škoda (000 EUR)	34.671	42.028	59.546	16.511	9.340	9.015	5.897	7.067	56.510	106.205
Izplačana državna pomoč (000 EUR)	8.857	11.652	12.335	4.623	1.168	-	-	-	5.651	5.310
Delež pomoči (%)	25,5	27,7	20,7	28,0	12,5	-	-	-	10,0	5,0

Vir: MKO

V letu 2013 je bila meteorološka suša tako obsežna, da je bila razglašena za naravno nesrečo, saj je slovenskemu kmetijstvu povzročila zelo veliko škode. Za odpravo njenih posledic je Vlada, skladno z Zakonom o odpravi posledic naravnih nesreč, dodelila sredstva iz proračunske rezerve. Suša v letu 2013 je povzročila ocenjeno neposredno škodo na kmetijskih kulturah v skupni višini 106.205.331 EUR v 194 občinah na 185.551 ha kmetijskih površin. Zaradi suše je bil v letu 2013 glede na ocenjeno škodo najbolj prizadet pridelek koruze za zrnje, krme s trajnega travinja (tri in večkosna raba), jabolk in koruze za silažo. Škodo v tekoči kmetijski proizvodnji zaradi suše v letu 2013 je uveljavljalo 25.764 oškodovancev. Za izvedbo programa odprave posledic je v letu 2014 namenjeno 5.310.267 EUR sredstev iz proračunske rezerve, kar pomeni 5% ocenjene neposredne škode v kmetijstvu zaradi suše v letu 2013.

5.3.2 Zavarovanje kmetijske proizvodnje

V letu 2006 se je pričelo s sofinanciranjem zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje in ribištva, zato za odpravo posledic škode po naravnih nesrečah ni možno pridobiti sredstev, če je bila za odpravo teh posledic omogočena pridobitev državne pomoči v obliki sofinanciranja zavarovalne premije. Zavarovanje postaja tako temeljna oblika varovanja pred posledicami naravnih nesreč. S sofinanciranjem zavarovalnih premij država spodbuja kmetijska gospodarstva, da zavarujejo svoje pridelke in živali in si na ta način zagotavljajo večjo ekonomsko in socialno varnost tudi v povezavi s škodami, ki nastajajo zaradi naravnih nesreč. Pri odpravi posledic naravnih nesreč država še vedno sodeluje le v primeru škode, ki nastane zaradi pojavov oziroma nesreč, ki jih zavarovalnice ne zavarujejo npr. v primeru škode po suši.

Država vstopa v sistem zavarovanja preko sofinanciranja zavarovalnih premij. Tveganja zaradi škode po naravnih nesrečah se s tem porazdelijo med državo, ki zagotovi sredstva za sofinanciranje premij, med zavarovalnice, ki ocenijo in izplačajo odškodnino za škodo ter kmetovalca, ki nosi del škode v obliki odbitne franšize in plača del zavarovalne premije.

Višina zavarovalne premije je pri zavarovanju posevkov in plodov odvisna od količine in cene zavarovanega pridelka ter premijske stopnje, ki določa, kakšen del vrednosti zavarovanega predmeta je potrebno plačati za zavarovanje. Posamezne zavarovalnice imajo na različnih območjih in za različne pridelke različne premijske stopnje, ki jih oblikujejo v skladu s svojo zavarovalniško politiko. V Sloveniji imajo dovoljenje za sklepanje zavarovalnih poslov na področju kmetijstva Zavarovalnica Triglav, Zavarovalnica Maribor, Tilia, Adriatic Slovenica in Agro Zavarovalnica. Največji tržni delež ima Zavarovalnica Triglav.

Zaradi vsakoletnih nesreč in izplačil škod je bil v letih 2009 in 2010 zavarovalno tehnični rezultat zelo slab, zavarovalnice pa so na področju kmetijskih zavarovanj beležile izgubo. Zavarovalni pogoji so se zaostрили, kar se je odrazilo tudi na obsegu sklenjenih zavarovanj.

V letu 2013 je prišla na slovenski trg nova zavarovalnica, ki ponuja zavarovanje kmetijske proizvodnje. To je slovenska podružnica Österreichische Hagelversicherung – avstrijska kmetijska zavarovalnica, Agro Zavarovalnica. S tem so imeli kmetijski pridelovalci dodatno možnost izbire. V letu 2013 so se povečale tudi nekatere zavarovalne vsote, kar naj bi povečalo interes za zavarovanje.

Preglednica 40: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Izplačana sredstva (000 EUR)	6.351	12.890	6.648	5.173	4.386	4.670
Zavarovane površine, skupaj (ha)	61.243	73.546	55.067	46.751	46.971	46.971
Sadje (intenzivni nasadi)	2.033	2.176	1.729	1.190	1.230	1.257
Hmelj	1.443	1.551	1.009	937	683	775
Vinogradi	6.083	6.539	3.225	1.419	1.232	1.675
Žito	41.414	49.228	35.078	31.973	33.229	28.942
Druge rastline	10.270	14.052	14.026	11.233	10.972	8.962
Skupaj zavarovane površine	61.243	73.546	55.067	46.751	46.971	41.610
Število zavarovanih živali, skupaj (brez perutnine in rib)	336.743	169.549	226.719	204.851	159.258	54.529
Govedo	96.433	81.348	70.795	53.122	49.501	31.631
Prašiči	235.552	81.835	150.165	147.445	106.116	19.538
Konji, osli	1.615	2.198	2.205	2.214	1.657	1.552
Drobnica (ovce, koze)	3.143	4.168	3.554	2.070	1.984	1.808

Vir: MKO

6 Ekološko kmetovanje

V letu 2013 je bilo v ekološko kontrolo vključenih 3.049 kmetijskih gospodarstev s 38.664 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Od teh je 2.232 kmetij že zaključilo preusmeritveno obdobje, ki traja najmanj 24 mesecev od prve prijave v kontrolo, in pridobilo ekološki certifikat.

Preglednica 41: Skupno število ekoloških kmetij in površina zemljišč v nadzoru ekološkega kmetovanja; 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ekološke kmetije v kontroli (število)	2.067	2.096	2.218	2.363	2.682	3.049
- delež od vseh kmetij	2,6%	2,6%	2,9%	3,2%	3,6%	4,1%
Ekološko obdelane površine v kontroli (ha)	29.836	29.388	30.689	32.149	35.101	38.664
- delež od vse KZU	6,1%	6,3%	6,5%	7,0%	7,3%	8,4%
Število certifikatov	1.789	1.853	1.897	1.999	2.104	2.232
Biodinamične kmetije	21	21	21	23	28	28

Vir: MKO

Število kmetijskih gospodarstev z ekološkim kmetovanjem je bilo v letu 2013 13,6% večje kot v letu 2012. Skupno število kmetijskih gospodarstev v sistemu nadzora tako predstavlja 4,1% vseh kmetijskih gospodarstev. To je sicer napredek v primerjavi z letom 2000, ko je bilo kmetijskih gospodarstev v sistemu nadzora le za dobro polovico odstotka, a se je v tem obdobju tudi število vseh kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za skoraj 14%. Po Akcijskem načrtu razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji do leta 2015 (ANEK) naj bi delež kmetijskih gospodarstev v sistemu nadzora narasel na 15% vseh kmetijskih gospodarstev.

Kmetijska zemljišča v uporabi z ekološko pridelavo v sistemu nadzora so se v letu 2013 glede na leto 2012 znova povečala in to za 10,2%. Obsegala so 8,4% vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. Po ANEK-u bi moral delež kmetijskih zemljišč v uporabi v sistemu nadzora doseči 20% površin kmetijskih zemljišč v uporabi.

Največji delež kmetijskih zemljišč v uporabi z ekološko pridelavo v kontroli je tudi v letu 2013 predstavljalo travinje (86,7%), sledijo poljščine na njivah (8,1%) ter sadovnjaki (2,9%) in vinogradi (1,0%). Oljčniki ter vrtnine so zavzemali pod 1% skupne površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem.

Preglednica 42: Obseg površin, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Travinje (vključno s travinjem na njivah)	26.983,5	26.251,3	27.041,0	28.364,4	30.664,6	33.530,3
Njive	1.843,8	1.987,2	2.354,2	2.400,0	2.752,6	3.148,3
Vinogradi	190,7	203,3	296,6	287,2	323,9	401,3
Oljčniki	16,2	50,0	76,6	91,6	184,5	208,3
Sadovnjaki skupaj	711,5	782,4	798,0	857,9	994,4	1.148,3
- Intenzivna raba	139,0	174,0	182,0	193,0	260,1	291,3
- Ekstenzivna raba	573,0	609,0	614,0	664,8	734,3	857,0
Vrtnine (na prostem in v zaščitenem prostoru)	90,7	114,3	122,1	147,7	180,7	228,0
SKUPAJ	29.836,4	29.388,4	30.688,5	32.148,7	35.100,7	38.664,5

Vir: MKO

Stalež živali na kmetijah, ki so v sistemu nadzora ekološkega kmetovanja, se iz leta v leto povečuje. Po številu živali je na prvem mestu perutnina, sledita pa drobnica in govedo. Obseg čebelarstva je zanemarljiv.

Preglednica 43: Skupno število živali na kmetijah, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja; 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Govedo	18.174	18.238	20.623	22.915	22.977	25.168
Drobnica	42.446	41.320	43.654	40.617	41.108	40.150
Kopitarji	2.486	2.784	2.755	2.955	3.262	3.544
Prašiči	2.543	2.149	2.367	2.219	2.485	2.798
Perutnina	20.090	21.904	27.751	29.558	52.757	54.757
Čebelarje družine	1.592	1.912	1.342	1.646	1.598	1.803
Ribe	300	370	700	700	1.150	108.150
Ostalo (kunci, jelenjad, itd)	2.378	1.543	801	2.531	3.000	3.124

Vir: MKO

Delež ekološko pridelanih živil v prodaji je bil leta 2010 komaj 1%, v ANEK-u pa je predviden 10% delež do leta 2015. Delež ekoloških živil slovenskega porekla je le 20% vsega prometa z ekološkimi živali, oziroma 0,2% (vir: Inštitut za trajnosti razvoj).

Število kmetijskih gospodarstev z ekološkim kmetovanjem v Sloveniji počasi narašča, več je tudi novo registriranih kmetijskih gospodarstev s pridelavo v preusmeritvi. Vendar pa dinamika rasti ekološke pridelave ni zadovoljiva, kljub finančnim podporam ustanavljanju skupin proizvajalcev ter sami promociji in trženju, kot tudi podporam v obliki neposrednih plačil na ha za različno pridelavo kultur. Dosedanji porast ekološke pridelave, zlasti tržno usmerjene, ne omogoča doseganja ciljev ANEK-a in močno zaostaja za dinamiko rasti povpraševanja po ekoloških živilih. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in ne mesnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), medtem ko v pridelavi prevladuje živinoreja oziroma travinje. Zato se še vedno kaže nujna potreba po ukrepih za povečanje količin ekoloških pridelkov in organiziranem nastopanju na tržišču, potrebni pa so tudi drugi ukrepi za celovit razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in ekoloških živil.

Največji problemi se kažejo na področju organiziranosti in povezovanja pridelovalcev, v premajhnem obsegu pridelave in predelave, še posebej sadja in zelenjave, ter na področju izobraževanja in svetovanja. Možnosti za nadaljnji razvoj so še precejšnje. Rezerve so na področju trženja, še posebej kar se tiče sadja in zelenjave. Povpraševanje po slovenskih ekoloških proizvodih narašča tudi v vzgojno izobraževalni zavodih, saj se vedno več vrtcev odloča, da bo otrokom ponudilo ekološki zajtrk, malico ali kosilo. Tudi zakon o javnih naročilih omogoča, da naročniki pri naročanju živil v javnih ustanovah (vrtci, šole) lahko dajejo prednost ekološkim in lokalno pridelanim živilom.

Ekološko kmetovanje je idealna priložnost za lokalno samooskrbo. Z dajanjem prednosti lokalni oskrbi lahko povečamo proizvodnjo ekološkega sadja in zelenjave, saj ravno v tem segmentu povpraševanje v tem trenutku močno presega ponudbo.

7 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

7.1 Obseg kmetijskih zemljišč in površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe

7.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč

Pokrovnost tal in evidenca dejanske rabe zemljišč

Podatke o kmetijskih zemljiščih zbirata Statistični urad Republike Slovenije (SURS) in MKO.

SURS podatke o pokrovnosti tal prikazuje na podlagi satelitskih posnetkov iz leta 2005, z ločljivostjo 30 x 30 m. Najmanjša enota kartiranja kmetijskih, gozdnatih in odprtih površin je 1 ha.

MKO vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč. Podatki se zajemajo na podlagi ortofoto ločljivosti 0,5 x 0,5 m. Najmanjša enota kartiranja je 10 m². Evidenca dejanske rabe 2013 obsega v celoti obnovljene podatke za območje Slovenije, in sicer na podlagi ortofoto iz leta 2013 (40%), 2012 (30%) in 2011 (30%). Metodologija zajema podatkov v evidenci dejanske rabe se je po letu 2005 nekoliko spremenila zaradi uvedbe grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev (GERK). Zaradi uporabe evidence dejanske rabe za namen kontrole vpisanih GERK, je bila potrebna natančnejša razmejitev med kmetijskimi in nekmetijskimi površinami. Znotraj večjih površin pretežne rabe se je pred letom 2006 takšna območja generaliziralo. GERK se lahko nahaja tudi znotraj naselja, zato se dejanska raba znotraj naselij v primeru prijave GERK, ki je po ortofoto v kmetijski rabi, zajame po dejanskem stanju.

Zaradi različnih podlag in metodologij zajema podatkov se podatki SURS in MKGP o deležih vrst pokrovnosti nekoliko razlikujejo. MKO pod vrsto rabe gozd vodi le gozdne površine, ki jih je po evidenci dejanske rabe slabih 60%, medtem ko SURS v podatek o gozdnatosti (66%) zajema tudi površine v zaraščanju ter z drevesi in grmičevjem pokrita zemljišča. Kmetijske površine po podatkih SURS obsegajo pretežno površine z dejansko ali potencialno kmetijsko rabo in predstavljajo 28% površine Slovenije, medtem ko je po podatkih MKO iz evidence dejanske rabe iz leta 2013 delež kmetijskih površin 33%.

Preglednica 44: Površina ozemlja in pokrovnost tal po različnih virih in evidencah

	Gozdne površine	Vse kmetijske površine	Odprte površine	Vode	Pozidano, ceste, železnice	Skupaj Slovenija
SURS (planimetrično); 2005						
Površina (ha)	1.338.654	562.753	31.764	13.503	80.626	2.027.300
Struktura (%)	66,0	27,8	1,6	0,7	4,0	100,0
MKO (ortofoto); 2012						
Površina (ha)	1.202.325	670.144	30.390	14.072	108.944	2.027.402
Struktura (%)	59,3	33,1	1,5	0,7	5,4	100,0

Po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč je v Sloveniji največ travniških površin. Trajni travniki, skupaj z barjanskimi travniki in kmetijskimi zemljišči, poraslimi z gozdnim drevjem, zavzemajo 54,2% vseh kmetijskih zemljišč (2013). Njiv je nekaj več kot 27%, ekstenzivnih sadovnjakov 3,8%, vinogradov 2,9%, intenzivnih sadovnjakov 0,6%, ostalih kmetijskih rab pa je zelo malo (manj kot 1%).

V kategoriji drevesa in grmičevje, ki zajema posamične površine, manjše od 2.500 m², vključuje pa tudi mejice in obvodno zarast (ozki linijski pasovi), je 4% kmetijskih površin. Ta vrsta rabe predstavlja biološko pestre habitate, koristne za kmetijstvo in okolje. Zaskrbljujoče je, da je od vseh kmetijskih zemljišč kar 5% površin v zaraščanju. Obseg kmetijskih zemljišč v zaraščanju se povečuje. Vzroki za opuščanje kmetijskih zemljišč so različni, kot na primer nezainteresiranost lastnikov kmetijskih zemljišč za obdelovanje le-teh, nezadosten inšpekcijski nadzor preprečevanja zaraščanja in podobno.

Preglednica 45: Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2011-2013

Šifra	Raba	Površina (ha)				Indeks 2013/06	Indeks 2013/12	Struktura (%)			
		2006	2011	2012	2013			2006	2011	2012	2013
1100	Njiva	181.336	182.293	181.934	182.610	100,7	100,4	27,5	27,4	27,4	27,2
1160	Hmeljišče	2.077	1.970	1.966	1.921	92,5	97,7	0,3	0,3	0,3	0,3
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	309	335	334	342	110,7	102,4	0,0	0,1	0,0	0,1
1190	Rastlinjak	105	130	139	139	132,4	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1211	Vinograd	22.278	21.445	21.111	19.588	87,9	92,8	3,4	3,2	3,2	2,9
1212	Matičnjak	37	55	55	43	116,2	78,2	0,0	0,0	0,0	0,0
1221	Intenzivni sadovnjak	4.793	4.365	4.340	4.179	87,2	96,3	0,7	0,7	0,7	0,6
1222	Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	20.688	24.088	24.576	25.529	123,4	103,9	3,1	3,6	3,7	3,8
1230	Oljčnik	1.618	1.812	1.822	1.964	121,4	107,8	0,2	0,3	0,3	0,3
1240	Ostali trajni nasadi	329	418	419	485	147,4	115,8	0,0	0,1	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	369.662	361.491	359.101	346.517	93,7	96,5	56,1	54,3	54,0	51,7
1321	Barjanski travnik	6.458	6.008	5.948	5.930	91,8	99,7	1,0	0,9	0,9	0,9
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7.317	9.922	9.952	10.407	142,2	104,6	1,1	1,5	1,5	1,6
	Kmetijska zemljišča v uporabi	617.007	614.332	611.697	599.654	97,2	98,0	93,7	92,4	92,0	89,5
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	21.594	26.309	27.343	33.527	155,3	122,6	3,3	4,0	4,1	5,0
1420	Plantaža gozdnega drevja	317	272	225	334	105,4	148,4	0,0	0,0	0,0	0,0
1500	Drevesa in grmičevje	18.648	18.258	18.723	26.497	142,1	141,5	2,8	2,7	2,8	4,0
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	1.107	6.038	6.572	10.132	915,3	154,2	0,2	0,9	1,0	1,5
	Kmetijska zemljišča skupaj	658.673	665.209	664.560	670.144	101,7	100,8	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: MKO

V primerjavi z evidenco dejanske rabe kmetijskih zemljišč 2006 se struktura rabe kmetijskih zemljišč v letu 2013 ni bistveno spremenila, podobna pa je ostala tudi skupna površina kmetijskih zemljišč. Opaziti pa je jasno izražen trend zaraščanja kmetijskih zemljišč.

Med pomembnejšimi vrstami kmetijske rabe se je glede na leto 2006 najbolj povečala površina ekstenzivnih (travniških) sadovnjakov (+23,4%), kar je gotovo tudi posledica natančnejšega izločanja manjših površin iz travnikov in ne toliko novega vzpostavljanja ekstenzivnih sadovnjakov. Nekaj je k povečanju gotovo prispeva tudi definicija intenzivnih sadovnjakov, kjer je pogoj intenzivnosti ena sadna vrsta, vendar pa se opaža, da se v nasadih vse bolj poslužujejo intenzivne pridelave mešanih sadnih vrst, ki se jih torej uvrsti v ekstenzivni sadovnjak. Površina oljčnikov od 2006 še vedno narašča (+21,4%), zmanjšala pa se je površina intenzivnih sadovnjakov (-12,8%), kjer gre nekaj zmanjšanja gotovo na račun že zgoraj pojasnenega povečanja ekstenzivnih sadovnjakov. Seštevek ekstenzivnih in intenzivnih sadovnjakov kaže, da je bilo v letu 2013 sadovnjakov kar 4.227 ha več (+16,5%) kot leta 2006.

Hmeljišča so v upadu v primerjavi z letom 2006 (-7,5%), prav tako se nadaljuje upad vinogradov (-12,1%). Pri njivah je opaziti rahel trend naraščanja površin (+0,7%) in upad travniških površin (trajno travinje, skupaj z barjanskimi travniki in kmetijskimi zemljišči, poraslimi z gozdnim drevjem -5%), tudi na račun natančnejše določitve ekstenzivnih sadovnjakov. Čeprav je skupno le 139 ha rastlinjakov, je povečanje glede na leto 2006 precejšnje (za 32,4%).

Med drugimi vrstami rabe kmetijskih zemljišč so največje spremembe pri kmetijskih zemljiščih v zaraščanju (+55,3% glede na leto 2006) ter pri neobdelanih kmetijskih zemljiščih, kjer se je površina glede na evidenco dejanske rabe 2006 povečala 9,15 krat. Porast površin neobdelanih kmetijskih zemljišč je v določeni meri tudi posledica krčitve gozda, gradnje plinovoda ipd., pri čemer v času posnetka še ni bila vzpostavljena kmetijska raba.

Evidenca grafičnih enot rabe kmetijskega gospodarstva (GERK)

Podatki v evidenci dejanske rabe, ki jo vodi MKO, so tudi podlaga za vpis GERK, ki od leta 2006 predstavljajo identifikacijski sistem za zemljišča za potrebe dodeljevanja podpor v kmetijstvu. GERK so vrisani na digitalne letalske posnetke po mejah dejanske rabe zemljišča in mejah uporabe tega zemljišča. GERK lahko vsebuje le strnjeno površino z eno vrsto dejanske rabe, ki je v uporabi enega kmetijskega gospodarstva. Izločene morajo biti vse površine z nekmetijsko rabo (npr. zelenice okoli hiš, zaraščene površine ipd.).

V letu 2013 je bilo v register kmetijskih gospodarstev prijavljenih 480.831 ha GERK, od tega 479.149 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. V primerjavi z letom 2006 so se skupne prijavljene površine zmanjšale za 6.374 ha oziroma za 1,3%, v primerjavi z letom 2012 pa povečale za 1.142 ha oziroma za 0,2%.

Preglednica 46: Evidenca GERK; 2006 in 2011-2013

Šifra	Raba	Površina (ha)				Indeks 2013/06	Indeks 2013/12	Struktura (%)			
		2006	2011	2012	2013			2006	2011	2012	2013
1100	Njiva	172.507	172.358	172.564	173.321	100,5	100,4	35,4	36,1	36,1	36,1
1160	Hmeljišče	1.902	1.822	1.780	1.790	94,1	100,6	0,4	0,4	0,4	0,4
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	270	359	356	370	137,0	103,9	0,1	0,1	0,1	0,1
1190	Rastlinjak	60	94	101	107	178,3	105,9	0,0	0,0	0,0	0,0
1211	Vinograd	15.432	15.952	16.008	15.855	102,7	99,0	3,2	3,3	3,3	3,3
1212	Matičnjak	-	42	41	44	-	107,3	-	0,0	0,0	0,0
1221	Intenzivni sadovnjak	4.132	3.983	3.938	3.899	94,4	99,0	0,8	0,8	0,8	0,8
1222	Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	5.738	6.514	6.838	7.211	125,7	105,5	1,2	1,4	1,4	1,4
1230	Oljčnik	554	776	886	965	174,2	108,9	0,1	0,2	0,2	0,2
1240	Ostali trajni nasadi	415	456	457	451	108,7	98,7	0,1	0,1	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	275.779	265.799	266.844	266.739	96,7	100,0	56,6	55,6	55,6	55,6
1321	Barjanski travnik	4.091	4.315	4.337	4.313	105,4	99,4	0,8	0,9	0,9	0,9
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	286	3.708	3.899	4.084	1.428,0	104,7	0,1	0,8	0,8	0,8
	Kmetijska zemljišča v uporabi	481.166	476.178	478.049	479.149	99,6	100,2	98,8	99,7	99,6	99,6
	Ekstenzivni kraški pašnik	-	461	457	479	-	104,8	-	0,1	0,1	0,1
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	3.093	-	-	-	-	-	0,6	-	-	-
1420	Plantaža gozdnega drevja	336	212	193	75	22,3	38,9	0,1	0,0	0,0	0,0
1500	Drevesa in grmičevje	2.187	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	423	888	991	1.128	266,7	113,8	0,1	0,2	0,2	0,2
	Kmetijska zemljišča skupaj	487.205	477.739	479.689	480.831	98,7	100,2	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: MKO

V letu 2010 je prišlo do zmanjšanja prijavljenih površin zaradi ukinitve GERK z rabo »kmetijsko zemljišče v zaraščanju« in GERK z rabo »drevesa in grmičevje« ter posodobitve sistema GERK, pri kateri so bile na podlagi obnovljene evidence dejanske rabe iz GERK izločene vse neupravičene površine za prijavo. Po vzpostavitvi sistema GERK (2006) sta bila na novo uvedena GERK z rabo matičnjak (v letu 2007) in GERK z rabo ekstenzivni kraški pašnik (v letu 2010), ki vsebuje mešano rabo (prepletanje zaraščenih površin s travinjem).

Tudi pri GERK s primerjavo med leti 2006 in 2013 zasledimo enake trende, kot v evidenci dejanske rabe.

7.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja

Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

V Sloveniji so območja OMD določena na podlagi uredbe EU in potrjena s Programom razvoja podeželja 2007-2013 (PRP). Glede na kriterije, ki se uporabljajo za določitev teh

območij, se delijo v tri skupine in sicer hribovsko gorska območja (HGO), druga OMD (DO) in območja s posebnimi omejitvami (PO).

Preglednica 47: Obseg OMD iz PRP 2007-2013 po podatkih iz leta 2006

Območja	Površina katastrskih občin (ha)	Delež skupne površine (%)	Kmetijska zemljišča v rabi	
			Površina (ha)	Delež (%)
Hribovsko gorska območja	1.468.300	72,4	328.000	54,2
Druga OMD	81.400	4,0	23.000	3,8
Območja s posebnimi omejitvami	201.400	9,9	98.000	16,2
Skupaj OMD	1.751.100	86,3	449.000	74,2
Območja izven OMD	276.200	13,7	156.000	25,8
Slovenija	2.027.300	100,0	605.000	100,0

Vir: MKO

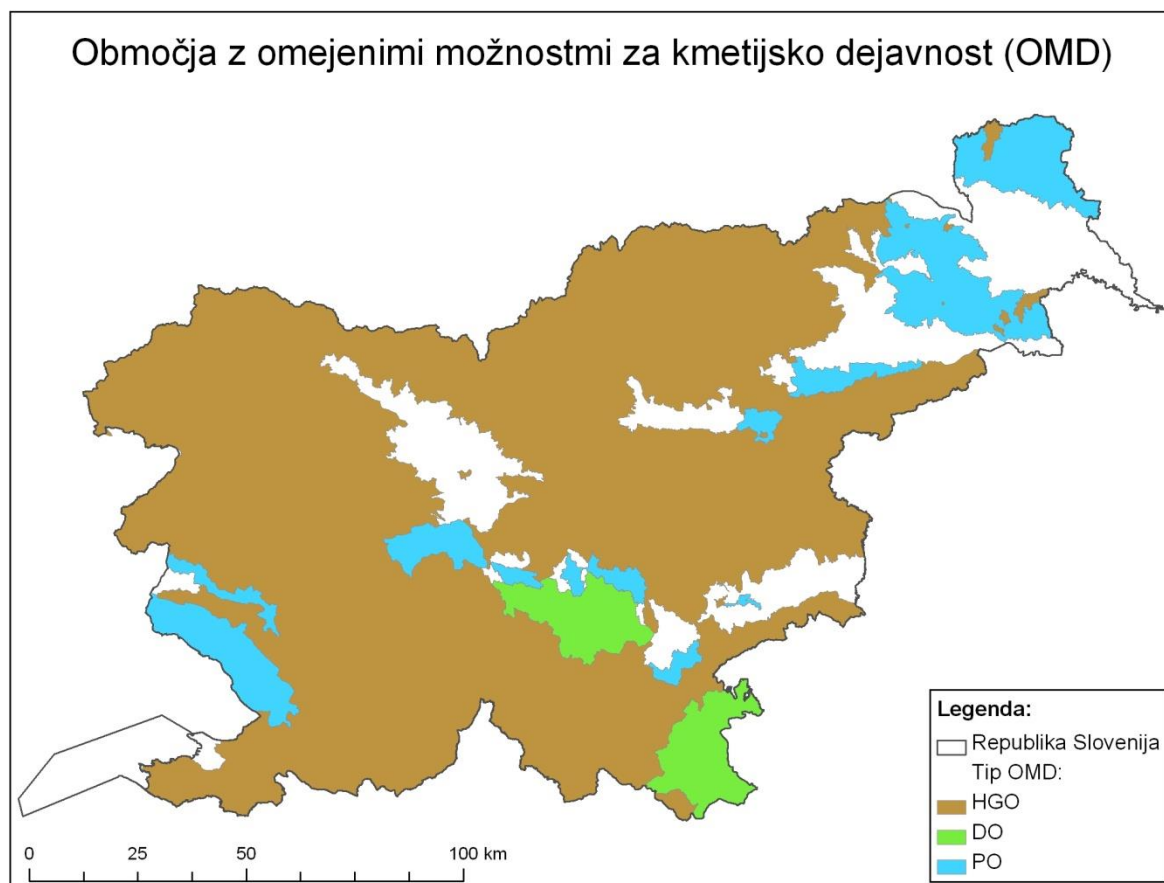
V letu 2013 je skupna površina KZU v OMD znašala 450.803 ha, kar je podobno površini, ki je bila v letu 2006 izračunana za potrebe priprave PRP 2007-2013. Ob tem površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK v OMD znašajo 353.927 ha in pokrijejo le 78,5% površin KZU v OMD.

Preglednica 48: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost; 2013

	Skupaj	SKUPAJ OMD	Hribovsko gorska	Druga	Posebne omejitve
Skupna površina		1.751.159	1.467.481	81.196	202.482
KZU - dejanska raba	599.654	450.803	333.388	20.970	96.445
GERK KZU	479.149	353.927	258.662	16.799	78.466

Vir: MKO

Slika 27: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)

Vir: MKO

Natura 2000

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. Evropska unija je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega od pomembnih delov izvajanja habitatne direktive in direktive o pticah. Direktivi podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. V omrežje Natura 2000 je v Sloveniji po dopolnitvi območij v aprilu 2013 vključenih dobrih 37% celotnega ozemlja.

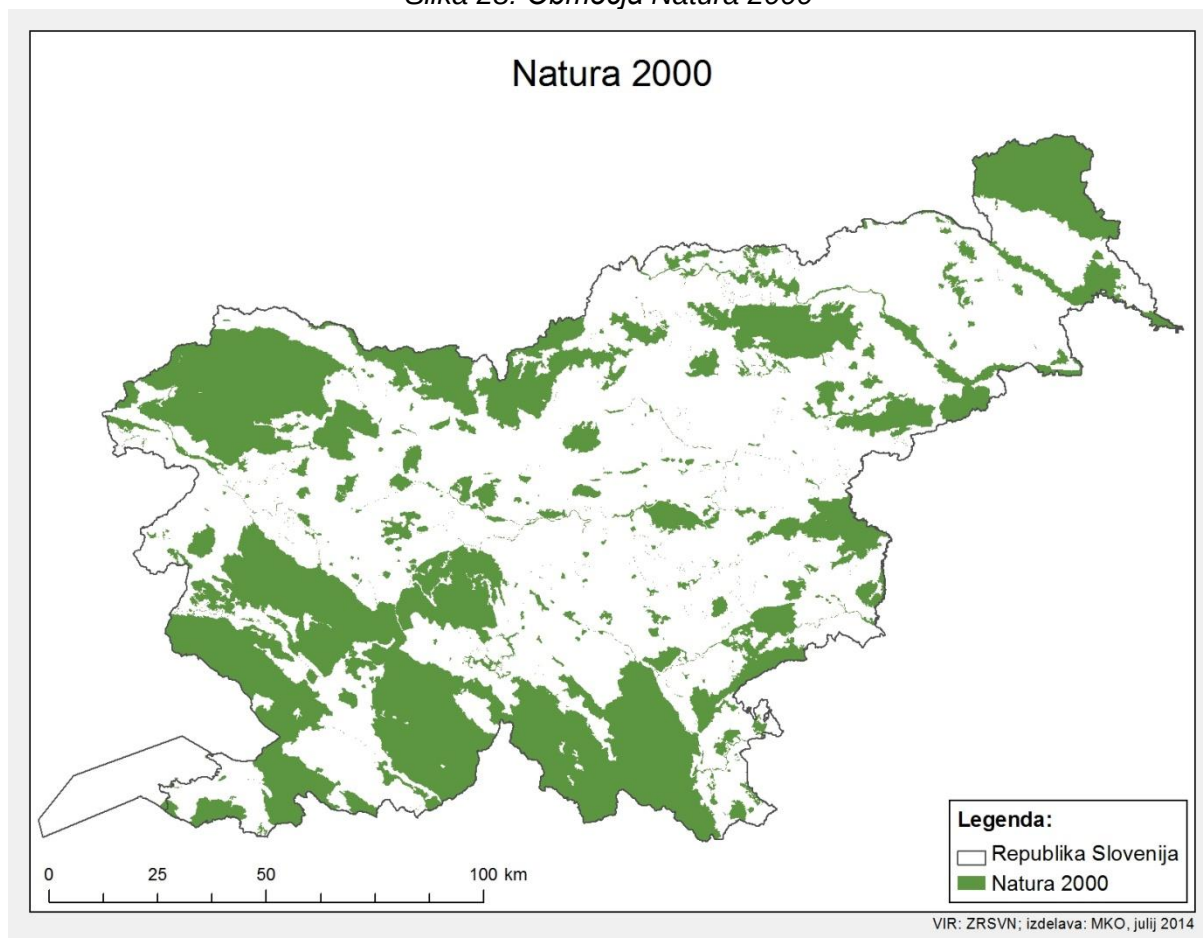
V letu 2013 je skupna površina KZU v območjih Natura 2000 znašala 148.714 ha, v registru kmetijskih gospodarstev pa je vpisanih 111.058 ha GERK KZU na teh območjih. Površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK na območjih Natura 2000, pokrijejo 74,6% skupne površine KZU v teh območjih.

Preglednica 49: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) v območjih Natura 2000; 2013

	Skupaj	Natura 2000
Skupna površina		768.288
KZU - dejanska raba	599.654	148.714
GERK KZU	479.149	111.058

Vir: MKO

Slika 28: Območja Natura 2000

VIR: ZRSVN; izdelava: MKO, julij 2014

Narodni, regijski in krajinski parki

Slovenija ima kot ena od držav z najvišjo stopnjo biodiverzitete v Evropski uniji trenutno z različnimi varstvenimi kategorijami zavarovanih 12% svojega ozemlja. Zavarovanih območij oziroma parkov je 48, od tega en narodni, trije regijski in 44 krajinskih parkov.

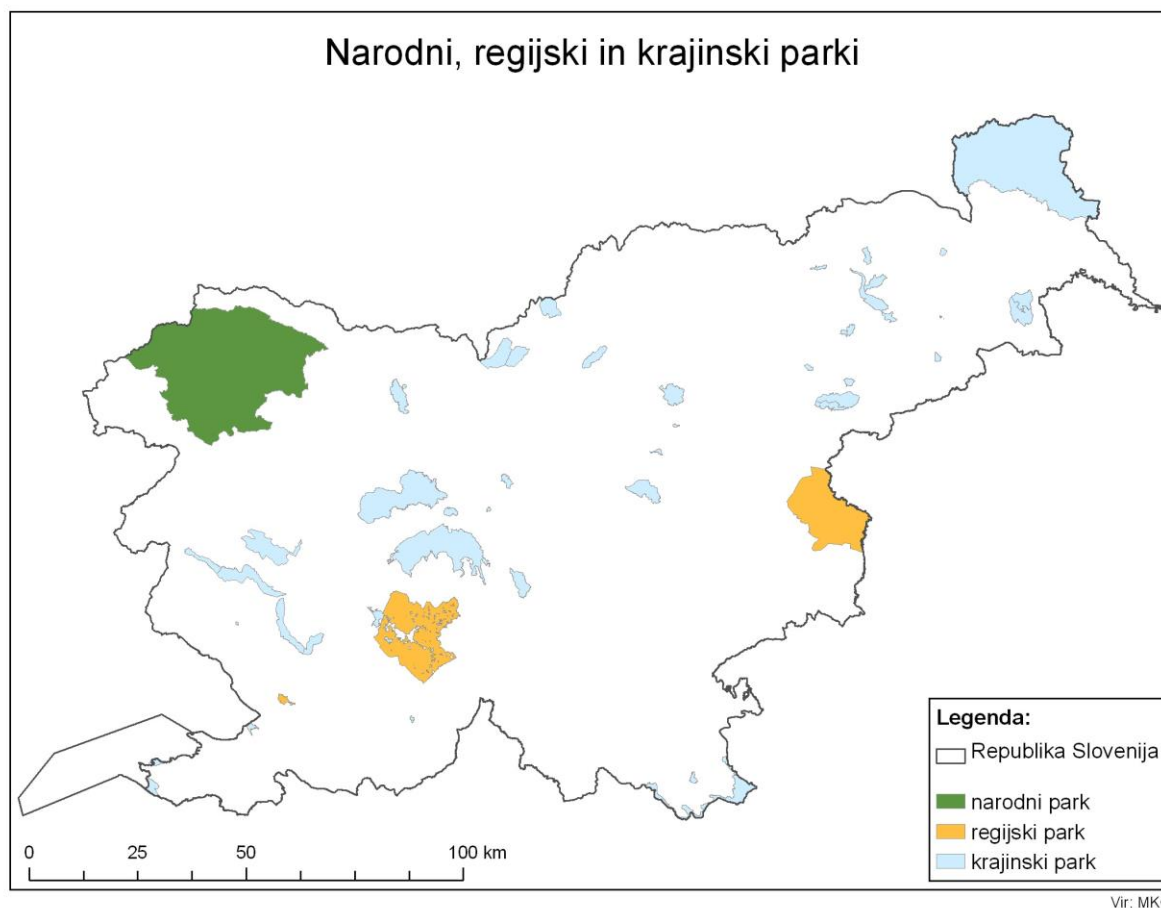
Skupna površina KZU v zavarovanih območjih je v letu 2013 znašala 64.761 ha, kot GERK KZU na teh območjih pa je v registru kmetijskih gospodarstev vpisanih 51.124 ha. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v zavarovanih območjih, tako pokrijejo 78,9% skupne površine KZU v teh območjih.

Preglednica 50: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) v zavarovanih območjih; 2013

	Skupaj	Parki			
		Narodni	Regijski	Krajinski	SKUPAJ
Skupna površina		83.808	42.992	117.008	243.808
KZU - dejanska raba	599.654	7.352	14.416	42.993	64.761
GERK KZU	479.149	3.722	11.611	35.791	51.124

Vir: MKO

Slika 29: Narodni, regijski in krajinski parki

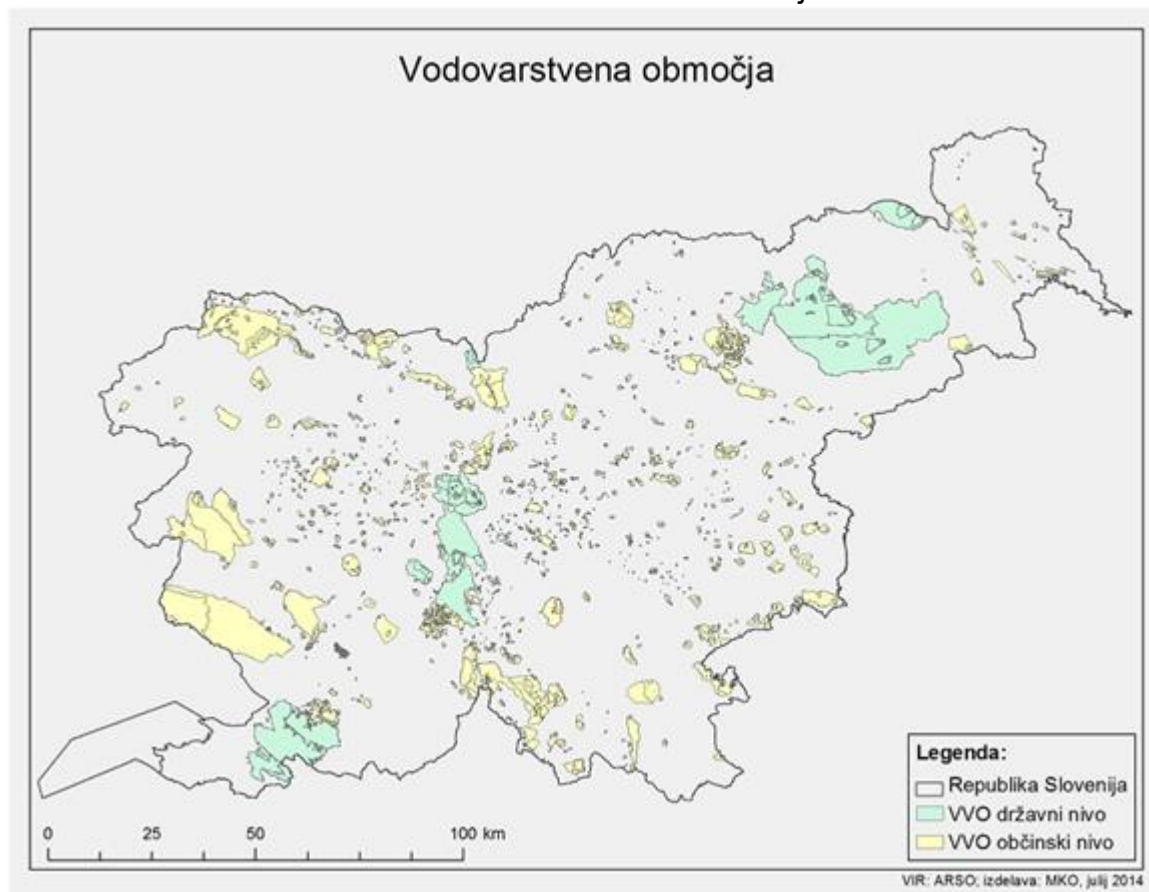
Vir: MKO

Vodovarstvena območja

Vodovarstvena območja so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odvzem pitne vode. Takšen način zavarovanja je poznal zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so vodovarstvena območja določile občine. Nov zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve direktive EU o ukrepi na področju vodne politike, prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo. Vodovarstvena

območja ureja deset uredb in sicer za vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja, vodno telo vodonosnika Apaškega polja, vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, vodno telo vodonosnikov Rižane, vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko ter za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice .

Slika 30: Vodovarstvena območja

Z uredbami so določena vodovarstvena območja in vodovarstveni režimi. Znotraj vodovarstvenega območja so določene različne stopnje varovanja, ki so odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij in sicer: VVO I (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmacevtskih sredstev), VVO II (ožja območja) in VVO III (širša območja).

Poleg vodovarstvenih območij, ki so določena z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih sprejemale občinske skupščine do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim zakonom o vodah in se jih v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporablja.

V evidenci vodovarstvenih območij, ki jo vodi Agencija RS za okolje, se vodovarstvena območja, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, vodovarstvena območja, določena z občinskimi odloki pa pod nazivom »občinski nivo«.

Površina vodovarstvenih območij v Sloveniji je v letu 2013 znašala 343.596 ha kar predstavlja 16,9% površine države. Kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) na teh območjih je

bilo 91.966 ha, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 71.690 ha GERK KZU. Na VVO I območjih je bilo 2.315 ha KZU oziroma 1.920 ha GERK KZU.

Preglednica 51: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2013

	Skupaj	VVO skupaj		VVO Državni nivo		VVO Občinski nivo	
		VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I
Skupna površina		343.596	7.432	129.175	3.479	214.421	3.953
KZU - dejanska raba	599.654	91.966	2.315	51.193	1.536	40.773	779
GERK KZU	479.149	71.690	1.920	41.411	1.280	30.279	640

* Podatki niso primerljivi s podatki iz predhodnih poročil zaradi različnih grafičnih slojev vodovarstvenih območij, ki so se uporabljali za analizo obsega površin. V predhodnih letih so se je uporabljali sloji, določeni na podlagi administrativnih meja, pričujoči podatki pa so pridobljeni iz sloja, določenega na podlagi strokovnih meja vodovarstvenih območij.

Vir: MKO

7.2 Zemljiške operacije

Razdrobljenost zemljišč je ena od največjih razvojnih težav slovenskega kmetijstva. Da bi bila kmetijska gospodarstva v zaostrenih gospodarskih razmerah konkurenčna, bi bila potrebna koncentracija posesti, izboljšanje kakovosti zemljišč ter prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev.

Slovenija se vse pogosteje sooča tudi s posledicami podnebnih sprememb, predvsem z daljšimi sušnimi obdobji, ki zaradi premalo namakalnih površin povzročajo velik izpad pridelkov in s tem dohodkov v kmetijstvu. Zaradi neprimerne upravljanja z zemljišči v kmetijstvu in gozdarstvu, onesnaževanja, širjenja mestnih območij in podnebnih sprememb so, podobno kot v številnih delih Evrope, opazni procesi degradacije tal, vendar je dejansko škodo, zaradi kompleksnosti problematike, manjkajočih podatkov o ogroženih območjih ter ocen posredne škode, težko oceniti.

Namen izvajanja zemljiških operacij, kot so komasacije, agromelioracije in hidromelioracije, je izboljšanje posestne in zemljiške strukture ter izboljšanje pogojev obdelave kmetijskih zemljišč.

Komasacije

Po podatkih upravnih enot so bile v letu 2013 zaključene 3 komasacije na skupno 441 ha kmetijskih zemljišč. V letu 2013 je bilo na novo uvedenih 7 komasacijskih postopkov na skupno 1.580 ha kmetijskih površin.

Preglednica 52: Podatki o komasacijah za leto 2013

Upravna enota	Zaključeni komasacijski postopki		Novo uvedeni komasacijski postopki	
	Število	Površina (ha)	Število	Površina (ha)
Grosuplje	1	61	0	0
Murska Sobota	0	0	3	574
Domžale	0	0	1	62
Cerknica	0	0	1	164
Lendava	0	0	1	567
Ribnica	0	0	1	213
Ptuj	2	380	0	0
Skupaj	3	441	7	1.580

Vir: MKO

ARSTRP je v letu 2013 v okviru javnega razpisa PRP 2007-2013 za ukrep komasacije in agromelioracije na komasacijskih območjih prejela 10 vlog za uvedbo komasacij na skupno 1.801 ha kmetijskih zemljišč in 9 vlog za uvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih na skupno 389 ha kmetijskih zemljišč. Tri vloge so na javnem razpisu kandidirale neuspešno.

V letu 2013 je ARSKTRP skupno vodila postopke za 70 vlog za pridobitev sredstev iz omenjenega ukrepa in v celotnem obdobju 2007-2013 odobrila vloge za 13.443 ha kmetijskih zemljišč (skupaj komasacije in agromelioracije na komasacijskih območjih).

V program dokončanja komasacijskih postopkov je bilo leta 2013 vključenih 37 komasacijskih območij. Sredstva iz tega ukrepa so se izplačevala le za odškodnine na podlagi pravnomočne odločbe drugostopenjskega organa odločanja.

Večjih težav pri izvajanju komasacij ni zaznati. Težava so ponekod še vedno nerešeni stari komasacijski postopki, ki so vključeni v program dokončanja komasacijskih postopkov. V nekaterih občinah, ki so investitorice komasacijskih postopkov, se pojavlja problem financiranja komasacijskih postopkov. Težavo bo deloma omilil nov PRP 2014-2020, ki širi nabor investorjev in tudi potencialnih vlagateljev na prihajajoče javne razpise.

Agromelioracije

V letu 2013 je MKO prejelo 56 vlog za izvedbo agromelioracij na kmetijskih zemljiščih v skupni površini 67,1 ha, kar je nekaj manj v primerjavi z letom 2012, ko je bilo prejetih 78 vlog. V letu 2013 so se v okviru agromelioracij izvajala predvsem nasipavanja kmetijskih zemljišč, odstranitev kamnitih osamelcev ter čiščenje zarasti, kar je prispevalo k izboljšanju zemljišč. Pomembno težo so pridobile agromelioracije na komasacijskih območjih, kar je povezano z izvajanjem ukrepa 125 PRP 2007-2013, ki sofinancira izvajanje takih agromelioracij.

Hidromelioracije

Hidromelioracije, med katere spadajo namakalni in osuševalni sistemi, so ukrep, ki omogoča usposobitev kmetijskih zemljišč v ekstenzivni rabi na območjih neugodnega vodnega režima z regulacijo vlage v tleh. Ti ukrepi so usmerjeni v gradnjo novih velikih namakalnih sistemov in gospodarjenje z obstoječimi velikimi hidromelioracijskimi sistemi. K tem vsebinam spadajo tudi storitve upravljanja s hidromelioracijskimi sistemi, storitve izdelave in vzdrževanja katastrov in evidenc hidromelioracij ter druge storitve, povezane s temi vsebinami.

V letu 2013 so se izvajale naloge v okviru programov upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov po posameznih sklopih za leto 2013 na podlagi pogodb med upravljavcem sistemov in izvajalci. Na 108 hidromelioracijskih sistemih se vzdrževanje ni izvajalo, saj ni prišlo do sklenitve pogodbe med upravljavcem sistema in izvajalci. Izvedle so se nekatere nadgradnje evidence in katastra melioracijskih sistemov in naprav v Sloveniji.

V letu 2013 MKO ni izdalo nobene odločbe o uvedbi velikega namakalnega sistema.

V letu 2013 je MKO prejelo 31 vlog za **uvedbo malega namakalnega sistema** v skupni površini 57,4 ha kmetijskih zemljišč. MKO ugotavlja, da je trend uvedbe namakalnih sistemov še vedno izpostavljen v vzhodni Sloveniji, medtem ko je v zahodnem delu države želja po uvedbi malega namakalnega sistema bistveno manjša.

Sredstva za **vzdrževanje melioracijskih sistemov** se zbirajo v skladu z določbami Zakona o kmetijskih zemljiščih. Upravljavec hidromelioracijskih sistemov (Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS), poskrbi za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, ki so usklajeni z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen. V letu 2013 se je na podlagi sprejete odredbe izvedla vsakoletna odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracij. V odmero je bilo vključenih 213 hidromelioracijskih sistemov, oziroma 18.734 zavezancev kot fizične osebe in 296 zavezancev kot pravne osebe. Zakonski postopek zbiranja sredstev za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov se je prvič izvedel leta 2003. V letih 2005 in 2006 se odmera zaradi predvidenih zakonskih sprememb ni izvajala. Od leta 2007 odmera vsako leto poteka nemoteno.

Preglednica 53: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov (HMS), 2003-2013

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Število HMS v odmeri	207	345	/	/	247	205	216	212	213	213	213
Zbrana sredstva (000 EUR)	277	490	/	/	640	535	554	505	657	563	653

Vir: MKO

V letu 2013 so se vzdrževalna dela izvajala glede na zbrana sredstva iz odmere za leto 2012. V letu 2013 je bilo vzdrževanih 105 hidromelioracijskih sistemov na skupno 13.769 ha kmetijskih zemljišč. V letu 2013 je bilo število vzdrževanih hidromelioracijskih sistemov manjše kot leto poprej, zaradi ne podpisa pogodbe med upravljavcem hidromelioracijskih sistemov in izvajalcem vzdrževalnih del. V največjem obsegu se je izvajala košnja trave na brežinah jarkov, v manjšem obsegu pa posek zarasti na brežinah, poglobljanje jarkov in popravilo poti. Končnih podatkov o izvedenih vzdrževalnih delih na hidromelioracijskih sistemih za leto 2013 še ni.

Akumulacija Vogršček je največja akumulacija in namakalni razvod v državi. Velikost akumulacije, ki znaša okrog 8 milijonov m³ vodnega zajetja, predstavlja pomembno strateško ter varnostno (glede stabilnosti pregrade) nalogo, zato država in lastniki melioriranih zemljišč redno zagotavljajo sredstva za vzdrževanje tega namakalnega sistema in akumulacije.

7.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe

Pritisk urbanizacije in s tem pozidava kmetijskih zemljišč z visokim pridelovalnim potencialom je z nastankom številnih novih občin v Sloveniji močno narasla, saj so interesi in težnje po spremembi namenske rabe kmetijskih zemljišč v urbane namene najbolj izrazite na ravninskih predelih ob naseljih, kjer so najboljša kmetijska zemljišča. Velik problem predstavlja tudi razmeroma ekstenzivna in razpršena gradnja stanovanjskih objektov ter načrtovanje večjih novih trgovskih centrov in obrtnih oziroma industrijskih con v odprtem kmetijskem prostoru.

Po podatkih Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter objavah v uradnem listu ali občinskih glasilih, je v letu 2012 stopilo v veljavo 17 občinskih prostorskih načrtov (OPN; za OPN se šteje tudi prostorski red občine). V letu 2013 je bilo uveljavljenih 39 OPN, od tega so se 4 OPN (Cerknica, Loška Dolina, Makole, Radovljica) nanašali na spremembe in dopolnitve tekstualnega dela OPN (spremembe prostorskih izvedbenih pogojev oziroma meril in pogojev za urejanje prostora), 1 OPN (Žiri) pa se je nanašal na spremembe podrobnejše namenske rabe obstoječih stavbnih zemljišč.

Izračun sprememb namenske rabe zemljišč za posamezno občino je bil narejen z geografskim informacijskim sistemom ArcGIS, in sicer na podlagi vektorskih podatkov (*shp) namenske rabe prostora, ki je veljala pred sprejemom občinskega prostorskega akta (obstoječa namenska raba) ter namenske rabe prostora uveljavljenega občinskega prostorskega načrta (namenska raba OPN). Podatka o namenskih rabah sta bila pridobljena iz strežnika Ministrstva za infrastrukturo in prostor, razen v primerih, ki so navedeni.

Pri občinah Cerkno, Dobrova – Polhov Gradec, Ig, Loška Dolina, Mengeš, Miren – Kostanjevica, Ravne na Koroškem in Tolmin je obstoječa namenska raba, pridobljena s strežnika, enaka namenski rabi OPN. V izračunu je bil zato uporabljen podatek o obstoječi namenski rabi, ki ga je MKO prejel v času priprave OPN (izdaja smernic ali mnenj), razen pri občini Ig. Za občino Ig izračuna sprememb namenske rabe zemljišč ni bilo mogoče narediti, saj MKO v času priprave prostorskega reda občine, podatka o obstoječi namenski rabi ni prejel. Podatek o obstoječi namenski rabi, ki ga je MKO prejel v času priprave OPN, je bil uporabljen tudi pri izračunu sprememb namenske rabe zemljišč v občinah Trebnje in Cerknica, saj obstoječa namenska raba, pridobljena s strežnika, ni bila popolna oziroma na strežniku ni bila objavljena. Za občino Radovljica spremembe namenske rabe zemljišč glede

na uveljavljen prostorski red občine v letu 2012 ni bilo mogoče izračunati, saj obstoječa namenska raba na strežniku ni bila objavljena, prav tako je MKO ni prejelo v času priprave prostorskega reda občine.

Kljub temu, da so se spremembe in dopolnitve OPN Žiri oziroma prostorskega reda občine Radovljica nanašale na spremembe podrobnejše namenske rabe obstoječih stavbnih zemljišč oziroma tekstualni del OPN, je izračun sprememb namenske rabe zemljišč pokazal, da se je z uveljavitvijo sprememb in dopolnitev v manjši meri spremenila tudi namenska raba.

Popolni podatki o površinah spremenjene namenske rabe zemljišč glede na uveljavljeni OPN so na voljo za 10 občin v letu 2012 oziroma 30 občin v letu 2013. Podatek o spremembi namenske rabe kmetijskih zemljišč se nanaša na spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (najboljša in druga kmetijska zemljišča) v območja stavbnih zemljišč (stanovanja, centralne dejavnosti, proizvodne dejavnosti, posebna območja, zelene površine, prometne površine, komunikacijska infrastruktura, energetska infrastruktura, okoljska infrastruktura, območja obrambe v naselju, površine razpršene poselitve, razpršena gradnja) in območja drugih zemljišč (mineralne surovine, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja obrambe zunaj naselij, ostala območja). Podatek o vračanju zemljišč v kmetijska zemljišča se nanaša na spremembo nekmetijskih namenskih rab (stavbna in druga zemljišča) v namensko rabo kmetijskih zemljišč (najboljša in druga kmetijska zemljišča).

Z uveljavitvijo 10 OPN v letu 2012 se je spremenila namenska raba 753 ha kmetijskih zemljišč, od tega 373 ha najboljših kmetijskih zemljišč, in sicer v stavbno ali drugo zemljišče. V kmetijsko namensko rabo je bilo spremenjenih 513 ha zemljišč, od tega 149 ha v najboljše kmetijsko zemljišče.

Preglednica 54: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč ter spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo po OPN, ki so stopili v veljavo v letu 2012 ter skupne površine kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)³

Občina	Spremembe KZ (glede na obstoječo namensko rabo)			Vračanje v KZ (glede na obstoječo namensko rabo)			Površine KZ (po uveljavitvi OPN)		
	Najboljša	Druga	Skupaj	Najboljša	Druga	Skupaj	Najboljša	Druga	Skupaj
Cerknica	7,56	33,91	41,47	2,41	46,56	48,98	1.492,61	6.233,74	7.726,35
Destričnik	:	:	49,76	14,15	1,92	16,07	1.961,88	271,17	2.233,05
Dobrna	11,22	16,25	27,47	14,32	7,19	21,51	665,99	531,52	1.197,51
Ig - PRO	:	:	:	12,74	17,85	30,59	2.538,50	1.855,11	4.393,61
Kuzma	7,83	3,95	11,78	4,07	4,66	8,73	534,78	520,04	1.054,82
Logatec	:	:	102,69	20,61	3,02	23,63	3.491,44	519,92	4.011,36
Loška Dolina	1,85	16,33	18,18	5,26	24,64	29,91	772,05	1.583,21	2.355,26
Nova Gorica	150,00	135,74	285,75	102,14	183,88	286,02	4.362,30	2.340,80	6.703,09
Odranci – SD PRO	4,75	0,03	4,78	0,01	0,00	0,01	519,37	11,72	531,08
Radovljica - PRO	:	:	:	:	:	:	2.247,26	1.181,07	3.428,32
Ribnica	42,62	54,91	97,53	2,25	2,79	5,04	1.937,85	1.927,79	3.865,63
Rogašovci	:	:	72,20	6,15	15,65	21,80	1.510,96	1.079,67	2.590,63
Sevnica	:	:	548,11	58,51	177,25	235,76	3.579,32	6.210,15	9.789,47
Središče ob Dravi	:	:	17,71	10,13	0,86	10,99	1.762,06	52,15	1.814,21
Šmarješke Toplice	96,85	20,80	117,65	4,19	6,01	10,20	1.511,06	306,55	1.817,61
Tolmin	31,46	93,88	125,34	13,02	88,23	101,25	3.044,35	4.710,72	7.755,07
Turnišče - SD OPN	18,76	4,25	23,01	1,26	0,02	1,28	1.615,73	147,96	1.763,69
Skupaj 10 občin	372,90	380,06	752,96	148,93	363,99	512,93	16.456,07	18.314,05	34.770,12
Skupaj 17 občin							33.547,49	29.483,28	63.030,77

Vir: MKO

³ Podatki o površinah spremenjene namenske rabe kmetijskih zemljišč, prikazani v lanskem poročilu, temeljijo na metodologiji, ki se razlikuje od metodologije v letih 2010 in 2011, zato so podatki o površinah spremenjene namenske rabe kmetijskih zemljišč, glede na uveljavljeni OPN, objavljeni ponovno. Dodatno so objavljeni tudi podatki o površinah zemljišč, ki se glede na uveljavljen OPN, vračajo v namensko rabo kmetijskih zemljišč.

Z uveljavitvijo 30 OPN v letu 2013 se je spremenila namenska raba 2.354 ha kmetijskih zemljišč, od tega 1.322 ha najboljših kmetijskih zemljišč, in sicer v stavbno ali drugo zemljišče. V kmetijsko namensko rabo je bilo spremenjenih 741 ha zemljišč, od tega 186 ha v najboljše kmetijsko zemljišče.

Preglednica 55: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč ter spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo po OPN, ki so stopili v veljavo v letu 2013 ter skupne površine kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)

Občina	Spremembe KZ (glede na obstoječo namensko rabo)			Vračanje v KZ (glede na obstoječo namensko rabo)			Površine KZ (po uveljavitvi OPN)		
	Najboljša	Druga	Skupaj	Najboljša	Druga	Skupaj	Najboljša	Druga	Skupaj
Apače	11,87	2,19	14,06	6,09	10,80	16,89	3.139,09	353,01	3.492,10
Cerkno	27,59	48,09	75,68	12,07	110,16	122,22	1.067,02	2.612,77	3.679,79
Dobrova - Polhov Gradec	45,88	12,11	57,98	4,65	12,31	16,96	2.461,44	829,19	3.290,64
Dobrovnik	79,94	2,64	82,59	1,61	2,22	3,83	1.598,56	180,03	1.778,59
Dornava	:	:	44,61	5,82	0,44	6,27	1.688,34	89,19	1.777,53
Grosuplje	40,70	67,46	108,17	3,86	18,20	22,06	2.663,11	2.334,55	4.997,67
Ivančna Gorica	106,99	157,93	264,92	8,84	103,19	112,03	4.207,40	3.941,20	8.148,60
Kanal ob Soči	:	:	129,06	13,40	31,90	45,30	1.463,94	1.972,58	3.436,52
Kidričevo	43,16	0,84	44,00	4,52	0,00	4,52	4.457,82	64,04	4.521,86
Kobarid	:	:	122,56	1,48	1.082,20	1.083,68	2.026,20	2.822,93	4.849,13
Komenda	24,28	2,68	26,96	1,24	2,07	3,31	1.077,73	83,24	1.160,97
Kostanjevica na Krki	:	:	36,84	2,28	3,93	6,21	838,29	967,89	1.806,19
Ljutomer	53,65	26,58	80,23	25,44	19,51	44,95	5.281,73	1.337,17	6.618,90
Majšperk	38,97	26,86	65,83	4,15	5,42	9,56	1.555,17	1.368,13	2.923,30
Makole	18,31	11,05	29,36	7,93	6,94	14,87	606,58	996,22	1.602,80
Mengeš	7,77	7,35	15,12	2,28	0,78	3,06	959,65	42,05	1.001,70
Metlika	44,74	39,30	84,04	5,21	125,50	130,71	2.626,34	1.996,02	4.622,36
Mežica	21,62	1,57	23,20	11,02	1,88	12,90	616,29	54,53	670,82
Miren - Kostanjevica	32,71	25,21	57,93	12,44	11,42	23,85	1.184,64	643,38	1.828,02
Mokronog - Trebelno	55,82	46,73	102,54	1,54	16,63	18,17	1.497,62	1.110,22	2.607,84
Ormož	54,70	13,14	67,84	21,40	13,80	35,20	7.921,81	964,02	8.885,84
Radovljica - SD PRO	0,02	0,00	0,02	0,01	0,00	0,01	2.247,25	1.181,07	3.428,31
Ravne na Koroškem	38,82	37,56	76,39	5,42	14,66	20,07	1.475,59	288,63	1.764,22
Ruše - SD OPN	22,68	13,32	36,00	3,62	7,58	11,20	433,69	174,05	607,74
Semič	24,14	133,52	157,65	0,21	4,36	4,57	421,66	3.421,53	3.843,18
Straža	94,09	23,74	117,83	0,84	4,76	5,60	755,79	288,09	1.043,88
Šentjernej - SD OPN	1,49	0,13	1,62	0,47	0,61	1,08	4.094,14	380,15	4.474,29
Šentrupert	78,08	47,08	125,16	0,21	24,94	25,15	1.097,75	918,97	2.016,72
Šmartno pri Litiji	:	:	69,34	30,59	58,03	88,62	876,10	1.584,13	2.460,23
Trebnje	186,63	185,63	372,26	19,57	17,66	37,24	4.051,60	2.129,80	6.181,41
Trnovska vas	:	:	19,42	4,05	1,02	5,08	1.491,56	68,80	1.560,36
Velike Lašče	58,10	0,18	58,28	13,24	0,05	13,29	2.560,82	5,30	2.566,12
Žalec	83,27	58,66	141,93	0,84	1,60	2,44	3.832,44	1.322,94	5.155,38
Železniki	20,11	23,82	43,94	5,78	9,08	14,86	1.526,48	1.633,37	3.159,85
Žetale	5,93	16,28	22,21	1,58	8,97	10,55	333,34	1.147,45	1.480,79
Žiri - SD OPN	0,01	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	941,64	562,47	1.504,11
Skupaj 30 občin	1.322,09	1.031,65	2.353,74	186,06	555,12	741,18	66.694,20	32.363,60	99.057,80
Skupaj 36 občin			2.775,58	243,69	1.732,65	1.976,33	75.078,64	39.869,12	114.947,76

* SD – spremembe in dopolnitve

Vir: MKO

Po podatkih MKO je bilo v letu 2013 sprejetih 8 državnih prostorskih načrtov (DPN), ki se načrtujejo na namenski rabi kmetijskih zemljišč. Podatek o površini DPN se nanaša na celotno ureditveno območje DPN. V okviru posameznega DPN bo dejansko spremenjen le določen odstotek kmetijskih zemljišč.

Preglednica 56: Površine kmetijskih zemljišč (ha), na katerih se načrtujejo spremembe rabe po državnih prostorskih načrtih, sprejetih v letu 2013

DPN	Ime DPN	ha
Ceste	Obvoznica Tolmin	8,5
	Izven nivojsko križanje Središče ob Dravi	5,1
	Preložitve regionalne ceste Podrož - Češnjica skozi Železnike ter ureditev za zagotavljanje poplavne varnosti Železnikov	33,5
	Državna cesta od priključka Velenje jug do priključka Slovenj Gradec jug	168,5
Daljnovodi, hidroelektrarne	HE Mokrice	1.034,7
Plinovodi	Prenosni plinovod Trojane Hrastnik	86,2
Ureditev vodotokov	Ureditev Dravinje od Stogovcev do Koritnega	5,3
Poplavna varnost	Zagotavljanje poplavne varnosti JZ dela Ljubljane in naselij v občini Polhov Gradec	134,1
Skupaj		1.475,9

Vir: MKO

7.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (Sklad) je leta 1993 ustanovila država z namenom, da upravlja in razpolaga s kmetijskimi zemljišči, kmetijami in gozdovi v lasti Republike Slovenije. Po podatkih o dejanski rabi tal v naravi, kot jo vodi MKO, je Sklad, glede na svoj Register osnovnih sredstev in ob upoštevanju solastniških deležev, na dan 31.12.2013 gospodaril z 58.756 ha kmetijskih zemljišč, kar znaša dobrih 19% vseh zemljišč, s katerimi gospodari ter 234.781 ha gozdov, kar je nekaj manj kot 77% vseh zemljišč, s katerimi gospodari. Skupno je bilo konec leta 2013 v gospodarjenju Sklada 305.333 ha zemljišč.

Preglednica 57: Stanje zemljišč v Registru osnovnih sredstev Sklada, po evidenci MKO o dejanski rabi (ha)

Vrsta rabe	Šifra	31.12.2012	31.12.2013
Njiva	1100	24.737	25.112
Hmeljišče	1160	1.067	985
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	100	96
Rastlinjak	1190	10	10
Vinograd	1211	3.819	3.638
Matičnjak	1212	6	4
Intenzivni sadovnjak	1221	1.294	1.116
Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	1222	510	553
Oljčnik	1230	680	732
Ostali trajni nasadi	1240	2	1
Trajni travnik	1300	18.376	17.253
Barjanski travnik	1321	653	648
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	3.269	3.801
Plantaža gozdnega drevja	1420	163	183
Drevesa in grmičevje	1500	1.502	2.556
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	642	1.079
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	1800	971	988
Kmetijska zemljišča skupaj		57.800	58.756
Gozd	2000	240.731	234.781
Druga zemljišča		11.073	11.797
SKUPAJ		309.604	305.333

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči in gozdovi je v letu 2013 potekalo v skladu z zastavljenimi cilji.

Na področju urejanja evidenc nepremičnin se je Sklad v letu 2013 opredelil do 31.673 parcel, ki so v seznamu potencialnega predmeta prenosa na Sklad, sodeloval pa je tudi pri razčiščevanju upravljanja za 49.762 nepremičnin (43.110 zemljiških parcel in 6.652 objektov), za katere je bil s strani Geodetska uprava RS (GURS) Sklad predlagan kot začasni upravljavec v okviru sprejemanja Zakona o davku na nepremičnine.

V letu 2013 je Sklad na podlagi doseženih sporazumov s strankami razdružil skupno 103 ha kmetijskih zemljišč in gozdov, v končanih nepravdnih postopkih pa je razdružil 15 ha kmetijskih zemljišč in gozdov. V letu 2013 je Sklad za podpis strank pripravil 24 pogodb.

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči

Sklad je v letu 2013 kupil 126,4 ha kmetijskih zemljišč, od tega 34,5 ha (27%) na zavarovanih in varovanih območjih ter 37,7 ha (30%) v 10 kilometrskem obmejnem pasu.

Preglednica 58: Osnovni kazalniki gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči v letu 2013

	Število	Površina (ha)	Vrednost	
			EUR	EUR/ha
Nakupi kmetijskih zemljišč		126,4	1.055.583	8.351
v tem:				
nakup na zavarovanih območjih		34,5	169.118	4.902
nakup v 10 kilometrskem obmejnem pasu		37,7	287.270	7.620
Prodaja kmetijskih zemljišč		7,1		
Zakup (najem, brezplačni zakup)	16.774	55.374	6.741.355	117* (124)
Ponudbe za zakup	495	1.428		
od tega prvič objavljen razpis za zakup		871		
Obnovljene oz. nove zakupne pogodbe	1.395			
Prvič oddano v zakup		736		
V denacionalizaciji vrnjena kmetijska zemljišča		457	509.398	1.115

* Skupaj z brezplačnimi zakupnimi pogodbami

Sklad je imel v letu 2013 sklenjenih 16.774 zakupnih pogodb za 55.374 ha kmetijskih zemljišč. Pravne osebe imajo sklenjenih 476 zakupnih pogodb za skupno površino 23.684 ha zemljišč (v povprečju 49,8 ha na osebo), fizične osebe pa 16.159 zakupnih pogodb za skupno površino 28.810 ha kmetijskih zemljišč (v povprečju 1,8 ha na osebo).

Predvsem za njivske površine je povpraševanje po zakupu zemljišč v gospodarjenju Sklada večje od razpoložljive ponudbe. Sklad med prijavljenimi izbere zakupnika glede na prednostni vrstni red, kot ga določa Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) in Skladov Pravilnik o zakupu kmetij in kmetijskih zemljišč. V primerih, ko tudi ob upoštevanju prednosti po ZKZ na koncu sprejemniki ponudbe za zakup še vedno ostanejo povsem izenačeni, Sklad med njimi bodočega zakupnika izbere na način izbiranja najboljšega ponudnika. Na poziv Sklada sprejemniki ponudbe v zaprtih kuvertah pošljejo ponudbe, v katerih opredelijo višino zakupnine, ki so jo za razpisano zemljišče pripravljeni plačati. Ponudijo odstotek povišanja, za katerega se nato, glede na trenutno veljavni cenik, poviša vsakoletna zakupnina.

Preglednica 59: Licitiranje zakupnine v letu 2013

	Število licitacij	Število parcel	Razpisana zakupnina (EUR)	Izlicitirana zakupnina (EUR)	Indeks
JV Slovenija	8	15	894,47	1.682,64	188
Osrednja Slovenija	13	45	1.568,46	3.268,21	208
JZ Slovenija	26	135	4.147,70	9.407,61	227
SV Slovenija	35	148	9.058,98	21.602,14	238
Skupaj	82	343	15.669,61	35.960,60	229

V letu 2013 je Sklad opravil 82 postopkov izbire najboljšega ponudnika z licitacijo (leta 2012 72), za 343 parcel (leta 2012 238). Izbrani ponudniki so v povprečju ponudili 2,3 krat višjo

zakupnino, kot je bila razpisana, razpisana pa je bila po Skladovem ceniku zakupnin za kmetijska zemljišča za leto 2013.

V letu 2013 je Sklad poknjižil v tem letu zaključene komasacije v katere je vložil 74 ha zemljišč, iz njih pa pridobil 69 ha kmetijskih zemljišč.

V postopkih denacionalizacije je bilo vrnjenih 457 ha kmetijskih zemljišč.

Nadzor obdelave zakupljenih zemljišč poteka v skladu z določilom zakupne pogodbe in tudi po zakonu, ki ureja kmetijska zemljišča, mora zakupnik le-ta obdelovati na predpisan način in kot dober gospodar. V skladu s Pravilnikom o podrobnejši opredelitvi obsega krajevne in stvarne pristojnosti območnih izpostav in upraviteljstev Sklada, mora vsaka območna izpostava letno pregledati obdelanost na površini 5% vseh v zakup oddanih zemljišč svojega območja, pri čemer se izbira parcel opravi računalniško. Medtem ko večino ugotovljenih primerov neprimerne obdelave zemljišč uslužbenci Sklada rešujejo sami, brez pomoči inšpektorjev, pa nedovoljene posege na zemljišča, kot so črne gradnje in razna nedovoljena nasipavanja, prijavljajo pristojnim inšpekcijskim službam.

Sklad je v letu 2013 na območju celotne države inšpekcijskim službam prijavil 506 nedovoljenih objektov, ki presegajo kategorijo pomožnih objektov in so neločljivo povezani s tlemi. Zaradi sistematičnega pregleda je bilo največ prijav v občini Izola, in sicer 421; v občini Koper 36, Celje 6, po 5 v občini Novo mesto in Piran ter manjše število tudi po drugih občinah. Skupaj s preteklimi leti je Sklad inšpekcijskim službam prijavil 1.164 objektov.

V postopku kontrole je Sklad v letu 2013 evidentiral še 503 enostavne pomožne kmetijske objekte, za katere zakupniki niso predložili dokazil o njihovi legalnosti, od tega 414 enostavnih objektov na območju občine Izola in 44 na območju občine Koper. Vse stranke v povezavi z navedenimi objekti so v letu 2013 prejele pozive za predložitev morebitnih dokazil o legalnosti, za ureditev stanja oziroma za odstranitev objektov. Primeri so v reševanju.

Gospodarjenje z gozdovi

Sklad je v letu 2013 na področju gospodarjenja z gozdovi iz naslova koncesij za izkoriščanje gozdov dosegel povprečni donos 14,27 EUR/m³ (v letu 2012 - 13,49 EUR/m³).

Preglednica 60: Osnovni kazalniki gospodarjenja z gozdovi v letu 2013

	Površina ha	Vrednost	
		EUR	EUR/ha
Koncesijska dajatev		15.882.012	
Nakupi gozdov	283,3	826.479	2.917
v tem:			
nakup na zavarovanih območjih	29,6	100.190	3.385
nakup v 10 kilometrskem obmejnem pasu	10,4	59.183	5.691
Prodaja gozdov	14	210.037	15.003
V denacionalizaciji vrnjeni gozdovi	3.505	6.670.881	1.903

V letu 2013 Sklad ni objavil javnega razpisa za izbor najugodnejših ponudnikov za podelitev koncesije za izkoriščanje gozdov v lasti RS, in sicer zaradi priprave spremembe uredbe, ki je na novo opredelila pogoje za izbiro koncesionarja med fizičnimi osebami – kmeti. Kljub temu je Sklad podpisal 2 koncesijski pogodbi z najugodnejšima ponudnikoma iz leta 2012, saj je pritožbeni organ v postopku odločil v prid Sklada in je bila odločitev o izbiri koncesionarja pravomočna. Za en sklop se vodi spor pred Upravnim sodiščem.

V letu 2013 je Sklad na podlagi Uredbe o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti RS podpisal tudi eno koncesijsko pogodbo neposredno brez javnega razpisa, in sicer s Srednjo gozdarsko in lesarsko šolo Postojna.

Realizacija poseka in plačila koncesijske dajatve pri novih koncesionarjih ni bila zadovoljiva, saj je bilo posekanih samo 933 m³ oziroma 12% od planiranih sečenj. Vzrok za ne realizacijo plana je predvsem v slabi organiziranosti izbranih koncesionarjev.

Skupni prihodki izven koncesij so znašali 837.260 EUR. Skupni posek je znašal 29.840 m³, pri čemer se glavčina poseka nanaša na posek drevja, ki ga je Sklad oddal na javnem razpisu.

Število nedovoljenih posekov na zemljiščih v gospodarjenju Sklada se je v letu 2013, v primerjavi z letom 2012, zmanjšalo, saj se je število primerov v primerjavi s predhodnim letom znižalo za 21%. Sicer pa lahko Sklad delo na tem področju oceni kot zelo uspešno, saj je visok odstotek odkritih nedovoljenih sečenj posledica intenzivnejših kontrol Sklada na terenu.

Vsi državni gozdovi, s katerimi gospodarji Sklad, so certificirani po shemi FSC. Sklad je certifikat FSC prejel leta 2007, v letih 2010, 2011, 2012 in 2013 pa je proces certificiranja razširil tudi na zasebni gozdarski in lesno-predelovalni sektor. V letu 2013 je bilo na novo certificiranih štirinajst podjetij, od tega enajst predelovalcev lesa, dva lesna trgovca in ena zasebna gozdna posest. Skupaj je v okviru Skladove FSC sheme 50 podjetij, površina certificirane zasebne gozdne posesti znaša 28.435 ha. Sklad želi z vključevanjem podjetij v Skladovo shemo FSC pomagati pri vzpostavitvi slovenske gozdno lesne verige, saj je kot eno od kritičnih točk slovenskega gozdno lesnega sektorja prepoznal problematiko težavnega vstopa lesnih podjetij na svetovni trg zaradi ne-certificiranih gozdno lesnih proizvodov.

8 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

8.1 Javna služba kmetijska svetovanja

Delo javne kmetijske svetovalne službe (JSKS) v letu 2013 je temeljilo na programu dela za leto 2013. Vsebinsko se delo vsako leto nadgrajuje, glavni okvir dela pa predstavlja zakonodaja, ki opredeljuje javno službo kmetijskega svetovanja.

Kmetijski svetovalci specialisti in terenski svetovalci delujejo v oddelkih za kmetijsko svetovanje pri kmetijsko gozdarskih zavodih, ki jih vodijo vodje oddelkov. Kmetijski svetovalci specialisti strokovno delujejo po panogah ali strokovnih področjih na celotnem območju oddelka (v regiji), izjemoma pa tudi na večjih območjih. Terenski svetovalci in svetovalke za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na kmetijah delujejo na izpostavah za kmetijsko svetovanje, praviloma na območju upravne enote, kot sestavni deli oddelkov za kmetijsko svetovanje. Na vsaki izpostavi je glede na kriterije (število kmetij, velikost enote, razvitost ipd.) določeno število terenskih svetovalcev. Delo izpostave koordinira vodja izpostave.

Delo kmetijske svetovalne službe vodi, usmerja in nadzoruje Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo v okviru Zborničnega urada KGZS. Delo na področju kmetijskega svetovanja na Sektorju za kmetijstvo in gozdarstvo je tudi v letu 2013 potekalo v okviru sedmih nalog:

- vodenje, načrtovanje, spremljanje in nadzor dela javne službe kmetijskega svetovanja,
- svetovanje in izobraževanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti,
- svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih programov in projektov,
- svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike,
- svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju stanovskih organizacij na terenu,
- delo na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov,
- ostale aktivnosti.

Glavnino programa dela sektor za kmetijstvo in gozdarstvo opravi na svetovanju v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti, vodenju javne službe kmetijskega svetovanja in delu na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov.

Preglednica 61: Prikaz časa, porabljenega za delo na področju kmetijskega svetovanja v okviru Sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo v letu 2013

Naloga	Ure	Delež (%)
Vodenje, načrtovanje, spremljanje in nadzor dela javne službe kmetijskega svetovanja	5.772	18
Svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti	12.201	39
Svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih programov in projektov	1.426	5
Svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike	1.901	6
Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju stanovskih organizacij na terenu	268	1
Delo na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov	6.513	21
Ostale aktivnosti	3.239	10
Skupaj	31.320	100

8.1.1 Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2013

Program dela kmetijske svetovalne službe je bil v letu 2013 razdeljen v naslednje naloge:

1. Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov
2. Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje
3. Izvajanje ukrepov kmetijske politike
4. Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja
Splošne organizacijske naloge; Naloge po naročilu MKO; Subvencijska kampanja

Program dela je bil realiziran v celoti. Pri posameznih aktivnostih je prišlo do manjših odstopanj od programa, vendar so bili cilji doseženi preko drugih aktivnosti. Izvajale so se naloge, ki tečejo že vrsto let in so opredeljene v Zakonu o kmetijstvu ter s strani MKO v okviru delovanja javne službe kmetijskega svetovanja, pa tudi številne nove naloge za izvedbo reforme skupne kmetijske politike v Sloveniji in so podpora kmetom in agroživilski industriji za prodor na skupni evropski trg.

Preglednica 62: Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2013 v primerjavi s programom

Naloga	Program	Realizacija	Indeks
Tehnološko - okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov	183.362	190.287	104
Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje	34.900	47.380	136
Informiranje vlagateljev pri izvajanju ostalih ukrepov kmetijske politike	8.000	13.553	169
Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja	14.000	18.219	130
Priprava strokovnih podlag za zakonodajne in druge dokumente ter druge naloge po naročilu MKO	14.944	19.191	128
Vlaganje zahtevkov za ukrepe kmetijske politike - subvencijska kampanja (plača kmet)	57.200	55.383	97
Vodenje, poročanje, lastna organizacija dela in izobraževanje	49.722	56.890	114
Aktivnosti KGZ financirane iz drugih virov	122.634	72.850	59
Skupaj	484.762	473.753	98

JSKS je veliko pozornosti namenila ciljnemu izobraževanju kmetov in članov njihovih družin, strokovni pomoči posameznim kmetijam pri prestrukturiranju, sodelovanju pri izvajanju programov razvoja podeželja, strokovni pomoči oblikam združevanja kmetov in kmetic ter mladih na podeželju, svetovanju in pomoči pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike, sodelovanju z drugimi institucijami na področju kmetijstva in promociji slovenskega kmetijstva. S tem je uresničevala temeljne cilje dela javne kmetijske svetovalne službe, ki so skladni s cilji kmetijske politike v Sloveniji (konkurenčnost agroživilstva in gozdarstva, ohranjanje proizvodnih potencialov kmetijstva in kulturne krajine ter izboljšanje kakovosti življenja v podeželskih območjih in spodbujanje diverzifikacije).

Tudi tokrat je bil uspešno izveden projekt mreže računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev (FADN). Pripravljeno je bilo zbirno letno poročilo za Slovenijo za vključitev v informacijski sistem RICA-1 Evropske komisije za 908 vzorčnih kmetij. Poleg zagotovitve ustreznega števila poročevalskih kmetij (908), je bilo veliko dela vloženega tudi v zagotavljanje oziroma izboljšanje kakovosti poročil s kmetij. Svetovalci so pomagali tudi vsem kmetijam, ki vodijo FADN zaradi pridobitve investicijskih podpor (t.i. obvezniki).

Po zavodih so potekala številna izobraževanja kmetov, ki so morali s 1. januarjem začeti obvezno voditi računovodstvo. Računovodstvo kmetijam vodijo tudi računovodske pisarne na Kmetijsko gozdarskih zavodih.

Kmetijska politika od kmetov zahteva, da nepovratna investicijska sredstva uporabijo namensko in da nove investicije pomembno vplivajo na dvig konkurenčnosti njihovih kmetij. V letu 2013 so kmetijski svetovalci obiskali vse kmetije mladih prevzemnikov, ki so prejeli sredstva na 2. javnem razpisu za mlade prevzemnike pred petimi leti. Teh kmetij je bilo blizu 400. Poleg tega je svetovalna služba kmete informirala o novih razpisih PRP in jim nudila pomoč pri pripravi vlog, aktivno pa je bila vključena tudi v pripravo PRP 2014-2020 in njegovih izvedbenih dokumentov.

Za potrebe kmetijsko okoljskega programa (KOP) je bilo izvedenih 605 izobraževanj, ki se jih je udeležilo preko 32 tisoč udeležencev. Organizirana so bila tudi številna druga izobraževanja. Pripravljen je bil izbor sort krušne pšenice za leto 2014 glede na kakovost, odpornost na bolezni in primernost za različna tla ter posredno tolerantnost na sušo. Pripravljena je bila tudi zgibanka Kmetovanje na vodovarstvenih območjih. S pomočjo JSKS je v okviru projekta Nacionalne poklicne kvalifikacije v letu 2013 pridobilo certifikate 257 kandidatov.

Naloga 1: Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov

Ukrepi prve naloge so bili namenjeni predvsem kmetijskim gospodarstvom, ki jim kmetijstvo predstavlja osnovni ali najpomembnejši vir dohodka. Vključuje kmetijska gospodarstva, ki potrebujejo visoko raven tehnoloških in podjetniških znanj, ob tem pa tudi znanj, ki se nanašajo na okoljske vsebine, ki so povezane s kmetijstvom in predelavo hrane.

V okviru te naloge se je izvajalo svetovanje in izobraževanje v zvezi s tehnološkim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti ter prenos znanj neposredno do uporabnikov in pomoč pri vključevanju znanstvenih in strokovnih dognanj v prakso. V okviru te naloge poteka sodelovanje z domačimi in tujimi institucijami za potrebe tehnološkega napredka v kmetijstvu. Ta naloga zajema tudi izobraževanje za izvajanje kmetijske okoljskih vsebin, svetovanje in druge aktivnosti v zvezi z navzkrižno skladnostjo, agrarne operacije in naloge zdravstvenega varstva rastlin – opazovalno napovedovalne službe. V okviru te naloge se je izvajalo izobraževanje kmetijskih svetovalcev in kmetov o novostih na vseh tehnoloških področjih. Velika pozornost je bila namenjena spodbujanju ekološkega kmetovanja, spodbujanju pridelave vrtnin, zdravstvenemu varstvu rastlin, živinoreji ter prilagajanju na podnebne spremembe. V tej nalogi je zajeto tudi izvajanje PRP 2007-2013.

Objavljeni so bili strokovni članki na svetovnem spletu za zainteresirano javnost.

Naloga 2: Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje

V okviru te naloge se je izvajalo svetovanje in izobraževanje v zvezi z ekonomskim in podjetniškim svetovanjem in poslovnim povezovanjem. Ukrepi te naloge so namenjeni spodbujanju in pomoči pri uvajanju dopolnilnih in dodatnih dejavnosti na kmetijah, ki iz osnovne kmetijske dejavnosti ne morejo dosegati ustreznega dohodka oz. imajo interes po pridobitvi dodatnega dohodka in večjega števila delovnih mest v družini, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo.

Poseben poudarek pri izvajanju te naloge v letu 2013 je bil na naslednjih aktivnostih:

- spodbujanje povezovanja kmetov za skupno trženje,
- vzpostavitev podpornega okolja za uvajanje socialnega podjetništva,
- informiranje in pomoč novoustanovljenim in že delujočim socialnim podjetjem,
- motiviranje kmetov za sodelovanje v shemah višje kakovosti,
- spodbujanje kmetov k lokalni trajnostni pridelavi in oskrbi,
- izvajanje nacionalnih projektov: tradicionalni slovenski zajtrk, vzpostavitev kratkih, verig oskrbe, shema šolskega sadja in zelenjave, shema šolskega mleka,
- posredovanje vseh potrebnih informacij za vodenje FADN knjigovodstva vsem zainteresiranim kmetijam,
- svetovanje kmetijam ob prehodu na nov sistem obdavčitve,
- tehnološko ekonomsko svetovanje.

Naloga 3: Izvajanje ukrepov kmetijske politike

Ukrepi tretje naloge so namenjeni uspešnemu in učinkovitemu izvajanju ukrepov kmetijske politike predvsem z izvajanjem elektronskega izpolnjevanja zbirnih vlog in zahtevkov ter svetovanja in tolmačenja odločb in dopolnitve vlog z namenom pomoči kmetovalcem pri pridobivanju proračunskih sredstev. V tem okviru je bila nudena pomoč skoraj vsem vlagateljem zbirnih vlog v letu 2013 (to je skoraj 59 tisoč). Pri tem ni bilo zaznati skoraj nobenih težav, čakalnih vrst, večje slabe volje, ipd.

Naloga 4: Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja

Namen naloge je organiziranje in strokovna pomoč pri delovanju različnih oblik povezovanja kmetov in prebivalcev na podeželju ter povezovanje vseh organizacijskih struktur razvoja podeželja. JSKS je sodelovala pri organizaciji strokovnih prireditev zvez in društev. Ta naloga je vključevala tudi delo na povečanju ekonomske varnosti kmetij predvsem zaradi

škod, ki nastajajo zaradi naravnih nesreč, preko svetovanja ustreznih agrotehničnih ukrepov za zmanjšanje nastale škode.

8.1.2 Posebni poudarki dela javne kmetijske svetovalne službe v letu 2013

V programu dela za 2013 je bil večji poudarek na tehnološkem svetovanju. Naloge so vsebinsko nadgrajene in sledijo temeljnim dolgoročnim ciljem. Večji poudarek je dan razvoju dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, ekonomskim vsebinam, reji drobnice, pridelavi vrtnin,...

Delo na področju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah

V obdobju zadnjih dveh let se je število dopolnilnih dejavnosti na kmetijah še posebej povečalo. Razlogi za hitro rast števila dopolnilnih dejavnosti na kmetijah so v povečevanju brezposelnosti in veliki aktivnosti kmetijske svetovalne službe na tem področju dela. JSKS je z ozaveščanjem prebivalstva in rednim izobraževanjem nudila informacije o vrstah, obsegu in pogojih dela na področju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Osnovni načini splošnega informiranja so se izvajali s predavanji, organiziranjem ekskurzij, delavnic, izvajanjem tečajev in izdajanjem publikacij ter prek sodelovanja na sejmih in razstavah.

Preglednica 63: Novo registrirane dopolnilne dejavnosti na kmetijah v sodelovanju z JSKS v letu 2013

	KGZ CE	KGZ KR	KGZ LJ	KGZ MB in KGZ Ptuj	KGZ MS	KGZ NG	KGZ NM	Skupaj
Predelava	62	41	23	72	13	48	62	321
Prodaja	9	12	3	18		8		50
Turizem	15	14	5	23	2	12	27	98
Znanja	26	6				1	2	35
OVE	28	8		9	5	8	7	65
Storitve	61	45	19	95		43	62	325
Izobraževanje	9		3	9		1	5	27
Kompostiranje								0
Ribogojstvo							2	2
Aranžiranje				1		4	17	22
Preostalo	3	6	8	31	52	12		112
Skupaj	213	132	61	258	72	137	184	1.057

Delo na izdelavi strateških načrtov za kmetije

V programu dela za leto 2013 je bilo v Nalogi 1. Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov, predvideno tudi svetovanje pri načrtovanju celovitega razvoja kmetijskih gospodarstev. V okviru te aktivnosti je bila predvidena izdelava strateških načrtov (celostnih razvojnih načrtov kmetij).

Za izdelavo strateških načrtov je bila uporabljena metodologija interaktivnega strateškega managementa, ki jo uporabljajo tudi v drugih evropskih državah. V Sloveniji je bila ta metodologija že večkrat praktično uporabljena in preizkušena v sklopu projekta Leonardo da Vinci, katerega nosilec je bila Biotehniška fakulteta (BF), sodelovala pa je tudi KGZS. Metodo interaktivnega strateškega managementa je razvil Kmetijski ekonomsko raziskovalni inštitut LEI z Nizozemske. Metoda predvideva skupinsko delo na delavnicah. Postopek vključuje zbiranje podatkov, proučitev in razlago teh podatkov ter sporazumevanje o tem z drugimi udeleženci na delavnicah. V prvem koraku je predviden opis trenutnega stanja kmetije, v drugem pa iskanje strategij. V pomoč je razvito tudi spletno računalniško orodje.

Izobraževanje za izdelavo strateških načrtov in izdelava strateških načrtov sta na vseh kmetijsko gozdarskih zavodih potekala v okviru dveh delavnic pod vodstvom BF. Na prvi delavnici so udeleženci ob asistenci kmetijskih svetovalcev s pomočjo računalnika in računalniškega programa ugotavljali trenutno stanje kmetije ter iskali možne strategije. Nato

so imeli udeleženci en teden časa, da so na podlagi rezultatov, ki so jih pridobili na prvi delavnici, pripravili strateški načrt, vsak za svojo kmetijo. Na drugi delavnici, so kmetije druga drugi predstavile razvojno vizijo svoje kmetije. Tudi pri pripravi (power point) predstavitev so kmetom, kadar je bilo potrebno, pomagali kmetijski svetovalci.

Delo na področju informiranja in svetovanja o ukrepih Programa razvoja podeželja za 1., 3. in 4. os

Obveščanje in informiranje javnosti o razpisih PRP izvaja mreža INFO TOČK. Delo KGZS-INFO TOČK opravljajo specialisti za razvoj podeželja. V nekaterih zavodih so za informiranje o razpisih poleg specialistov za razvoj podeželja dodatno zadolženi še nekateri specialisti z drugih strokovnih področij. Tako v okviru KGZS deluje 20 INFO TOČK. Seznam KGZS INFO TOČK je objavljen v aktualnem razpisu, na spletnih straneh KGZS in na spletnih straneh MKO (<http://www.program-podezelja.si/sl/obvescanje-javnosti/info-tocke>). V času odprtja javnih razpisov se lahko kmetje informirajo po telefonu, na voljo pa imajo tudi osebno svetovanje o razpisu.

Svetovalci preko INFO TOČK, spletne strani zavoda, lokalnih medijev, predavanj, osebnih svetovanj na izpostavah svetovalne službe in na najrazličnejše krajevno značilne načine obveščajo kmete in ostale ciljne skupine o posameznih javnih razpisih in pogojih, ki veljajo na teh razpisih. Vsem zainteresiranim in potencialnim investitorjem že predhodno svetujejo pri pripravi dokumentacije, upravičenih stroškov, zahtevah razpisa in obveznostih. To zagotovo pripomore k boljšemu osveščanju kmetov in koriščenju sredstev.

Vzpostavljene INFO TOČKE po KGZS so zelo pomembne, saj se z njihovo pomočjo rešujejo odprta vprašanja hitreje kot bi se sicer. Delujejo namreč na tak način, da se pri njih zbirajo odprta vprašanja potencialnih prijaviteljev na PRP razpise. Nato INFO TOČKE stopijo v kontakt z drugimi kmetijskimi svetovalci oziroma z Agencijo ali po potrebi z MKO. Na ta način hitro tečejo informacije v vse smeri in tako so odprta vprašanja hitreje in kakovostneje rešena.

KGZS ugotavlja, da so se kmetje že popolnoma navadili na to, da vse splošne informacije o PRP razpisih pridobijo pri kmetijskih svetovalcih, največ pa na INFO TOČKAH. Opazno je tudi, da se vsako leto pojavlja vedno več pripravljalcev vlog, ki pa zlasti kmetom ne dajo zadostnih informacij, ker kmetijstva kot panoge ne poznajo dobro. To svetovalna služba izve na raznih izobraževanjih in pregledih investicij – včasih je to že prepozno in glede na zakonodajo ne more storiti nič več.

Delo na področju reje drobnice

JSKS je v letu 2013 vsem zainteresiranim rejcem nudila svetovanje s področja reje drobnice. Kmetijski svetovalci, ki delajo na področju reje drobnice, so svetovali glede tehnologije reje, pri izboru ustreznih pasem, optimiziranju krmnih obrokov ter varstvu živali pred zajedavskimi ter t.i. gospodarskimi boleznimi. Svetovali so jim tudi pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike, jih seznanjali z zahtevami navzkrižne skladnosti, omejitvami v okviru kmetijske okoljskih plačil in pripravljali vloge za investicije.

Pri svojem delu so se kmetijski svetovalci posluževali različnih metod dela: predavanj, delavnic, krožkov ter osebnih svetovanj. Prav tako so veliko nasvetov posredovali osebno, pri obiskih kmetij, na delovnem mestu in po telefonu. Objavili so navodila in nasvete v različnih medijih ter pripravili številna tehnološka navodila za rejo drobnice. Poudarek je bil dan področju trženja (promocija, povezovanje, iskanje novih trgov). Svetovalci na kmetijsko gozdarskih zavodih so rejce spodbujali k povezovanju in združevanju.

Rejcem so nudili informacije o pogojih za vključevanje v razne sheme kakovosti, poudarjali pomen ekološke reje drobnice za meso in mleko ter že vključenim v različne sheme kakovosti nudili svetovanje v skladu z zahtevami in omejitvami. Rejcem so svetovali tudi glede registracij dopolnilnih dejavnosti na kmetijah in glede obdavčitev.

Pri svojem delu so zaposleni vse skozi sodelovali s strokovnimi in raziskovalnimi organizacijami, ki delujejo na področju reje drobnice ter državnimi organi.

Delo na področju vrtnarstva

Vrtnarstvo predstavlja poseben izziv za JSKS. Panoga ima namreč na eni strani veliko možnosti za razvoj, predvsem je to možnost pridelave na večini območij Slovenije, pa tudi majhna posestna struktura ni tako velika ovira za razvoj kot pri drugih kmetijskih panogah. Obenem se interes kupcev po slovenski zelenjavi v zadnjem času zelo povečuje. Vendar je vrtnarstvo delovno zelo intenzivna panoga, zato se za pridelavo vrtnin pridelovalci težje odločajo. Na kmetijah so dostikrat ostareli lastniki, kmetije so tehnološko zastarele, manjka tudi ustreznega tehnološkega znanja. Pridelovalci se soočajo s številnimi boleznimi in škodljivci na vrtninah, za katere ni mogoče registrirati učinkovitih sredstev za varstvo rastlin. Za ustrezen razvoj panoge je ovira tudi neugodna posestna struktura. Ključne ovire pa so prav na področju trženja.

Ker potrošniki vedno bolj povprašujejo po slovenski zelenjavi, je bil v letu 2013 dosežen pomemben cilj v delu zelenjavne verige, katere delo koordinira KGZS. Podpisan je bil Dogovor o sodelovanju in krepitvi partnerstva v zelenjavni verigi. Podpisniki dogovora so predstavniki pridelovalcev, distributerjev in trgovcev (KGZS, GZS, ZZS, GIZ Slovenska zelenjava, Mercator, Tuš). Glavni cilji dogovora so: potrošniku v trgovinskih sistemih omogočiti možnost izbire pestre in kakovostne zelenjave, pridelane v Sloveniji, zagotoviti razvoj vsem deležnikom zelenjavne verige, z enakovredno odgovornostjo deležnikov pri prizadevanjih za povečanje tržne pridelave in med deležniki zelenjavne verige vzpostaviti poslovne odnose, ki bodo omogočili razvoj blagovnih znamk za trženje slovenske zelenjave.

Zaradi naravnih danosti je možno povečanje pridelovalnih površin na vseh območjih Slovenije. Za povečanje proizvodnje je nujen tehnološki napredek v panogi, posodobiti in povečati je potrebno delež namakanih površin in povečati delež pridelave v zaščitениh prostorih. Pomembna pa je tudi dodelava vrtnin in priprava vrtnin za trg. Možnost za dvig dodane vrednosti je tudi predelava vrtnin. Ključna za razvoj panoge je ureditev trga. Pri tem je zelo pomembno organiziranje in povezovanje pridelovalcev ter ustrezna promocija. Ravno to so bila glavna področja dela JSKS v letu 2013.

Zaradi vseh zgoraj navedenih razlogov je bilo v programu dela JSKS eno od prioritetenih področij v letu 2013 tudi vrtnarstvo. Pri svojem delu je služba sledila strateškim in razvojnim ciljem Resolucije o strateških usmeritvah kmetijstva in živilstva do leta 2020, ki so:

- povečanje obsega pridelave zelenjave,
- povečanje konkurenčnosti pridelave zelenjave s poudarkom na povečanju produktivnosti ter učinkoviti in trajnostni rabi virov,
- povečanje tržnega deleža slovenske zelenjave.

S tem namenom je svoje aktivnosti izvajala predvsem na naslednjih področjih:

- optimiziranje tehnologije pridelave vrtnin,
- dvig strokovne usposobljenosti pridelovalcev,
- uvedba tehnoloških novosti v pridelavi vrtnin,
- dvig samooskrbe (povečanje obsega pridelave vrtnin, povečanje števila pridelovalcev vrtnin, povečanje količine pridelane zelenjave, povečanje kakovosti pridelane zelenjave, povečanje deleža slovenske zelenjave na trgu),
- skrb za ohranjanje naravnih (proizvodnih) virov,
- prilagajanje na podnebne spremembe.

8.2 Strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin

V skladu z zakonom o kmetijstvu se kot javna služba v kmetijstvu izvajajo strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin, v okviru katerih se na različnih lokacijah v Sloveniji preverjajo genetske lastnosti in uporabna vrednost sort v sortnih in tehnoloških poskusih ter izvaja selekcija in ekološka rajonizacija sort ter preizkušanje sort v različnih agroklimatskih razmerah ob uporabi različnih tehnologij pridelovanja. Te naloge se izvajajo s ciljem, da bi slovenskim pridelovalcem zagotovili kakovostno seme in sadilni material sort, ki v naših pridelovalnih razmerah dajejo kakovostne in stabilne pridelke ob čim manjši uporabi fitofarmacevtskih sredstev in mineralnih gnojil, kakor tudi da bi zagotovili čim hitrejši prenos novih tehnologij pridelave v prakso.

Strokovno delo v hmeljarstvu

Javno službo v hmeljarstvu izvaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (IHPS) na podlagi zakonodaje, ki ureja delo javnih služb ter ureditev trga s hmeljem. Obsega strokovne naloge s področja žlahtnjenja hmelja, tehnologije pridelave in predelave hmelja, ocenjevanja letnika hmelja ter posebnega preizkušanja sort hmelja.

Osnovni namen **žlahtnjenja hmelja** je vzgoja novih sort hmelja, ki ustrezajo zahtevam trga in pogojem pridelovanja v Sloveniji, s poudarkom na izboljšani kakovosti ter odpornosti proti pomembnejšim boleznim in škodljivcem. S pomočjo kontinuiranega procesa žlahtnjenja hmelja je bilo v Sloveniji v zadnjih 60 letih vzgojenih 14 sort hmelja, od katerih jih 7 pokriva 98% slovenskih hmeljišč. V letu 2013 je bila vpisana v sortno listo zadnja sorta Styrian Eureka⁴, ki jo odlikuje višja vsebnost grenčic in odpornost na več pomembnejših boleznih hmelja. V letu 2013 je IHPS izvedel vse zastavljene naloge, ki so bile opravljene na poskusnem posestvu IHPS, v okolici Žalca in na Plevni, z opazovanji žlahtniteljskih rastlin pri hmeljarjih, v rastlinjakih, na poskusni postaji za določanje verticilijske uvelosti hmelja in v laboratorijih IHPS (za agrokemijo, varstvo rastlin, molekularno genetiko in fitopatologijo). Ustrezno so bili oskrbovani nasadi križancev hmelja. Izvedena je bila selekcija na odpornost na najpomembnejše bolezni hmelja. Precejšen poudarek je bil na izboru rastlin dišavnih križancev. Več časa je bilo namenjeno organoleptični oceni suhih storžkov hmelja in določanju vrednosti omenjenih križancev. Z rezultati so bili večkrat letno seznanjeni tudi hmeljarji.

Dolgoročni cilj strokovnega dela na področju **tehnologije pridelave in predelave hmelja** je na osnovi tehnoloških poskusov in izboljšav agrotehničnih ukrepov omogočiti obstoj in nadaljnji razvoj panoge ob upoštevanju vse ostrejših okoljskih zahtev, klimatskih sprememb ter specifičnosti trga. Med redne oziroma osnovne naloge sodijo napovedi agrotehničnih ukrepov v hmeljarstvu, ki zajemajo napovedi namakanja, gnojenja, dognojevanja, tehnološke zrelosti in pridelka posameznih sort hmelja, opazovanje in napovedovanje pomembnejših boleznih in škodljivcev ter določitev optimalnega časa uporabe fitofarmacevtskih sredstev, determinacijo in kvantifikacijo boleznih, škodljivcev in plevelov na dostavljenih vzorcih, svetovanje varstva hmelja na terenu, spremljanje novih boleznih in škodljivcev v hmeljarstvu ter obdelavo meteoroloških podatkov za namen spremljanja rasti in razvoja hmelja. IHPS je izdelal sistemsko analizo razmer ponudbe hmelja na svetovnem trgu ter modelno analizo stroškov pridelave hmelja v Sloveniji. V okviru strokovne naloge so se izvajali tudi tehnološki poskusi na področjih, za katere vlada med hmeljarji največje zanimanje in se postavlja največ vprašanj: dognojevanje hmelja na podlagi analize listov in meritev Nmin v tleh, vzdrževanje pH tal v hmeljiščih, zamenjava vodil v hmeljarstvu z vodili iz naravnih, hitreje razgradljivih materialov, ekološka pridelava hmelja (poskusna pridelava na sorti Aurora na 32 arov), ekološko zatiranje hmeljeve pepelovke in ekološko varstvo hmelja pred škodljivci, obvladovanje pojavov zanašanja fitofarmacevtskih sredstev pri pršenju hmeljišč, določanje optimalnega roka setve biofumigantnih rastlin v hmeljišča ter dodelava

⁴ Odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin št. 3432-167/2008-9 (14.5.2013).

tehnologije sušenja sorte Styrian Eureka. IHPS je pripravil in izdal 9 števil Hmeljarskih informacij, ki so bile poslane vsem pridelovalcem hmelja, se udeležil vseh tehnoloških sestankov hmeljarjev s prispevki in organiziral ter izvedel Seminar o hmeljarstvu. V začetku leta je bil izdan Hmeljarski zvezek za leto 2013.

Namen **ocene letnika hmelja** je določitev kakovosti reprezentativnih vzorcev pridelka hmelja po posameznih sortah z analizami na vsebnost vlage, delež listov in pecljev, hmeljskega odpada, vsebnost semena in vsebnost alfa-kislin. Reprezentativni vzorci, kakor tudi dobljeni rezultati opravljenih analiz, omogočajo spremljanje vpliva dejavnikov okolja na kakovost pridelka v posameznih letih in prilagajanje tehnoloških ukrepov tem vplivom. Na podlagi analize površin pod hmeljem in zastopanosti posameznih sort, je bilo v letu 2013 pobranih, analiziranih in statistično obdelanih 135 vzorcev hmelja. Povprečne vrednosti alfa-kislin, preračunane na 11% vlage, so bile naslednje: Aurora 5,7%, Savinjski golding 2,1%, Bobek 2,1%, Celeia 2,2%, Hallertauer Magnum 7,9% in Dana 7,8%. Povprečno so vzorci vsebovali 1%-2% primesi, 1%-2% odpada ter 0%-0,5% semena. Ocene kažejo, da je bil letnik hmelja 2013 glede vsebnosti alfa-kislin najslabši v zadnjih desetih letih, glede ostalih kakovostnih parametrov pa je bil med najboljšimi v zadnjih desetih letih.

Cilj raziskave v okviru strokovne naloge **posebno preizkušanje sort hmelja** je bil določiti ustrezeni čas rezi pri sorti Styrian gold. Dveletno vrednotenje kaže, da je najbolj primeren termin rezi od 5. do 10. aprila; pričakuje se, da bo to tezo potrdilo vrednotenje poskusa v letu 2014. Ponovno so bile opažene fiziopatije, ki povzročajo odmiranje terminalnih poganjkov. Poskus bo ponovljen in zaključen v letu 2014. Pri opazovanju bolezni in škodljivcev je Styrian gold v obeh letih kazal visoko stopnjo odpornosti na primarno okužbo s hmeljevo peronosporo, medtem ko je pojav ostalih bolezni in škodljivcev primerljiv z referenčnimi sortami, ki izražajo zaželeno odpornost (Aurora). Rezultati so bili posredovani uporabnikom.

Naloge sadjarskih centrov

Osnovna naloga sadjarskih centrov je proizvodnja in oskrba domačih drevesničarjev z zdravim izhodiščnim materialom, ki temelji na oskrbi z brezvirusnimi (certificiranimi) in standardnimi (C.A.C.) cepiči različnih sadnih vrst, sort ter podlag. Izvajajo se preizkušanja novih sort in podlag ter preverjanja in uvajanja novih tehnologij pridelovanja sadja.

V letu 2013 je **pridelava cepičev in podlag** tekla v skladu z programom. Sadjarski center Gačnik oskrbuje v matičnem nasadu 1.600 matičnih dreves jablan (1,95 ha; 0,34 ha odpornih in starih sort). Pridelano je bilo 100 tisoč certificiranih cepičev in 20 tisoč standardnih (C.A.C.) cepičev jablan. Vsi ukrepi za vzdrževanje nasadov so bili izvedeni pravočasno in kakovostno, nadzori pa so potrdili pravilnost postopka pridelave.

V sadjarskem centru Bilje so matična drevesa koščičarjev posajena v matičnem nasadu Vogrsko in Bilje za pridelavo cepičev češenj in višenj kategorije standardni, v mrežniku I za namen pridelave brezvirusnih (certificiranih) cepičev breskev, nektarin in marelic ter v mrežniku II za pridelavo cepičev breskev, nektarin, marelic in sliv standardne kategorije. V matičnih nasadih koščičarjev so bili po programu opravljeni zdravstveni pregledi dreves in odvzeti vzorci za analize na virus šarke (PPV) in fitoplazmo koščičarjev (ESFY). Skupno je bilo v zimskem in poletnem času narezanih 40.520 oces standardnega (C.A.C.) materiala in 30.380 oces certificiranega materiala koščičastih sadnih vrst.

V okviru **preskušanja novih sort**, katerega namen je uvajati v slovenski prostor nove oziroma novejšje sorte in podlage različnih sadnih vrst, se je v letu 2013 nadaljevalo spremljanje fenoloških faz razvoja (začetek brstenja, začetek cvetenja, vrh in konec cvetenja, T–stadij), spremljanje poteka dozorevanja in vrednotenje količine pridelka na drevo pri novejših sortah in klonih. Izvedena so bila pomoločka opazovanja (masa pridelka, velikost plodov, obarvanost plodov, zrelostni parametri plodov za določanje obirnega okna kot so trdota, sladkor, kisline, škrob, škrobni indeks), meritve vegetativnih in generativnih lastnosti preskušanih sort na različnih podlagah, kar bo pomembno vplivalo na možne bodoče izbire in priporočene kombinacije sort in podlag. Na centru Gačnik je potekalo preskušanje podlag

in sort jablan, sort češenj, marelic, orehov in lešnikov. V preskušanje je vključen tudi nasad, v katerem so zbrane najzanimivejše na škrlup odporne sorte jablan, ki služi za proučevanje proizvodnih potencialov teh sort in oblikovanje priporočil za gojenje v ekoloških sadovnjakih. V preskušanje so vključene tudi stare sorte (Carjevič, Šampanjska reneta, Krivopecelj, Mošancelj, Bobovec) in nove odporne sorte (Harmony, Produkta, Gold Rush, Enterprise), na katerih so bile v letu 2013 izvedene meritve.

Na centru Bilje so spremljali fenološke faze razvoja novejših sort različnih sadnih vrst (breskev, češenj, marelic, kakija), opravljali meritve pridelka na drevo, fizikalno-kemijske analize plodov (meritve mase in trdote plodov, vsebnosti sladkorjev in kislin). Opravili so fenološka opazovanja (začetek, sredina in konec cvetenja, ocena nastavka cvetov in plodov, datum zorenja) pri 10 sortah breskev in 10 sortah marelic na dveh lokacijah. V preskušanju je bilo tudi 17 sort češenj in 4 sorte kakija. Pri podlagah se je spremljalo vpliv podlag na bujnost dreves (meritev obsega debla in volumna krošnje) ter rodnost pri breskvah, češnjah in hruškah (meritev pridelka na drevo). V proučevanju je 11 podlag za breskev, 6 šibkih podlag za češnjo v skupnem poskusu dežel Alpe-Adria, 5 različnih podlag za hruško in 4 za marelico. V sadjarskem centru Bilje so spremljali 41 sort raznih koščičarjev in kakija ter različne sorte na 26 podlagah s posebnim poudarkom na spremljanju občutljivosti sort na škodljive organizme, odpornost na ekstremnejše razmere pridelave ter prilagodljivost na dane okoliščine pridelave. V zimskem času so delo razširili tudi na spremljanje fizioloških motenj in bolezni, ki bi se lahko pojavile med skladiščenjem ter s tem razširili možnost uveljavitve določene sorte.

Pridobljeni rezultati služijo za oceno primernosti uspevanja novih sort v naših pedoklimatskih razmerah, kar se s pridom uporabi pri izboru sort za Sadni izbor Slovenije, ki je revidiran vsake 4 leta. Rezultati neposredno koristijo sadjarjem, da se pri obnovah nasadov lažje odločajo za sortiment zasaditve.

Na področju **preverjanja in iskanja novih tehnologij pridelave** je strokovno delo usmerjeno v iskanje in preskušanje primernih tehnologij pridelave, tudi v spremenjenih podnebnih razmerah, v poskusnih nasadih z večjim številom dreves pri odbranih sortah in podlagah iz prve faze introdukcije (specifične zahteve glede gostote sajenja, gojitvene oblike, časa in načina rezi in drugih agrotehničnih ukrepov), kakor tudi v preverjanje, soustvarjanje in uvajanje novih, okolju in potrošnikom prijaznejših tehnologij pridelovanja sadja. V letu 2013 je bilo izvedeno testiranje stroja za obdelavo pasov pod drevesi, tehnično preskušanje stroja Darwin za mehanično redčenje cvetov jablan, aplikativni poskus strojne rezi, različne tehnike rezi, ukrepi za zmanjšanje izmenične rodnosti, ukrepi umirjanja rasti vrhov, dinamika spremljanja pojava škodljivcev, konfuzija-metoda zbeganja, preskušanje različnih škropilnih programov, delo pa je potekalo tudi na drugih področjih razvoja integriranega in ekološkega pridelovanja. Rezultati lahko pripomorejo k racionalizaciji in optimizaciji tehnologije pridelave kot del alternative rabi herbicidov. Praktični prikazi so bili zelo dobro sprejeti pri pridelovalcih. V nasadu z novimi protitočnimi mrežami so bile izvedene meritve in opazovanja mikroklimatskih razmer in razvoja škodljivih organizmov (rdeča sadna pršica, listne uši, jabolčni zavijač). Kot del projekta CRP še zadnje leto poteka spremljanje nanosa fitofarmacevtskih sredstev po metodi 0,0 ostankov na plodovih. V sadjarskem centru Bilje so spremljali ustreznost pokrivanja češenj proti pokanju plodov v času zorenja ter različnih gostot sajenja sorte Regina, spremljali so bujnost in rodnost dveh gojitvenih oblik pri jablanah, ugotavljali primernost uporabe na bolezni odpornejših sort sliv iz dveh načinov pridelave (integrirane in ekološke) ter ugotavljali primerno gostoto sajenja šibkih podlag za češnjo.

Naloga selekcijsko trsničarskih središč

Naloga selekcijsko trsničarskih središč je izvajanje selekcijskih programov ter pridelava certificiranih brezvirusnih trsnih cepljenk in korenjakov za potrebe slovenskih trsničarjev in s tem zagotavljanje kakovostnega sadilnega materiala za obnovo vinogradov.

V letu 2013 se je nadaljeval novi ciklus klonske selekcije z novimi potrjenimi 39 kloni vinske trte ter nov ciklus odbire klonov gospodarsko pomembnih vinskih sort. Seleksijski cilj je odbrati take nove slovenske klone, ki bodo kar najbolj prilagojeni spremenjenim klimatskim razmeram (toleranca na sušni stres) ter sorte, ki bodo dajale zmerne pridelke in bodo odpornejše na grozdno gnilobo. Pri novem ciklusu bo dana prednost elitam sort Laški rizling, Renski rizling, Šipon, Rumeni muškat, Sivi pinot, Muškat ottonel, Kraljevina, Ranfol, Modra frankinja in podlagam 5M, 6M in 8BČ.

V letu 2013 je bilo v Seleksijsko trsničarskem središču **Ivanjковci** cepljenih 16.875 trsnih cepljenk z izplenom 70,6% prvorazrednih cepljenk. Pridelali so 114.470 očes cepičev baza, in 161 tisoč ključev podlag. Opravili so fenološka spremljanja določenih fenofaz za vse posajene slovenske klone v matičnem nasadu. V fazi predklonske selekcije pri opredelitvi elementov razpoznavnosti novega klonskega kandidata je bila posebna pozornost posvečena odbiri klonskih kandidatov, ki so bolj prilagojeni naravnim danostim in imajo že vgrajeno toleranco na stresne situacije. Posebna pozornost je bila na osnovi vrste tal namenjena fenotipskemu izgledu klonskega kandidata ob nastopu stresnih situacij ter pridelku grozdja in lesa v spremenjenih razmerah. Ker je postopek klonske selekcije dolgotrajen in je spremljanje trenutno v fazi predklonske selekcije, pridobljeni podatki za enkrat niso bili še predstavljeni, bodo pa uporabljeni kot eden izmed kriterijev pri nadaljevanju postopka klonske selekcije pri klonskih kandidatih. Pri potrjenih klonih se ti podatki uporabijo za končno poročilo o preizkušanju klona.

V Seleksijsko trsničarskem središču **Vrhopolje** je bilo pridelano 7 tisoč baznih trsnih cepljenk, 3 tisoč trsnih cepljenk odbranih elit in ostalih starih sort. Pridelali so 156 tisoč cepičev potrjenih slovenskih klonov, od katerih so jih četrtno porabili za lastno pridelavo trsnih cepljenk. V STS Vrhopolje imajo v baznem vinogradu posajene potrjene slovenske klone, ki pomenijo za vinogradništvo izhodiščni material visoke genetske in zdravstvene vrednosti. Spremljali in zapisovali so fenofaze, pojav suše in sončnih ožigov. Vzorčili so liste in opravili analize le-teh, proučili podatke o vsebnosti makro in mikrohranil kot predhodnih pokazateljev sušnega / vodnega stresa. Vzorčili so grozdje pred trgatvijo in spremljali dinamiko dozorevanja. Na zemljišču v k.o. Lože je urejena sodobna kolekcija t.j. genska banka vinske trte, v kateri je 650 trt starih sort. V STS Vrhopolje so opravili selekcijo, odbrane pa so bile trte na sortah Refoš, Rebula, Malvazija, Zeleni sauvignon, Laški rizling, Vitovska grganja, Poljšakica, Pergolin, Merlot, Cipro, Pokalca in Črna Borgonja. Dosajene so bile tudi interspecifične sorte. Na izbranih trtah so bili nabrani vzorci listov in narejeni ELISA testi (testiranje na viruse). Dosajena je bila kolekcija v Pradah pri Kopru in urejena seleksijska knjiga – posajenih je 24 različnih istrskih sort.

Naloge poskusnega centra za oljkarstvo

Na področju oljkarstva se strokovno delo nanaša tako na pridelavo oljk, kot na predelavo v oljčno olje. V letu 2013 sta se na področju pridelave oljk v Poskusnem centru za oljkarstvo po programu strokovnih nalog KIS izvajali dve nalogi: posebno preskušanje sort ter selekcija in vzgoja novih sort oljk. Posebno preskušanje sort se je izvajalo v koleksijskem nasadu v Strunjanu na 28 sortah ter v koleksijskem nasadu na Purissimi na 23 sortah. Določal se je indeks zrelosti (v obeh primerih spremljanje rasti in rodnosti ter občutljivosti na bolezni, škodljivce in nizke temperature), meritev pridelka na drevo, teže 100 plodov in oljevitosti. Zaradi velikih količin padavin v pomladnem času je bilo precej težav z boleznimi (pavje oko), dolgo poletno obdobje brez padavin pa je vplivalo na upočasnjeno dozorevanje in nizke dobiti olja. Plodovi so bili v povprečju v začetku obiranja bolj drobni kot običajno, kasneje pa so se zaradi obilice padavin napihnili z vodo.

V okviru naloge selekcija in vzgoja novih sort oljk se na celotnem območju Slovenske Istre odbirajo sorte. V opazovanje je vključenih več kot 130 rastlin oljk, večji poudarek pa je na sorti Istrska belica. V letu 2013 so bila izmerjena socvetja, prešteti cvetovi v socvetju in opisana socvetja (35) ter izvedene meritve listov (20), plodov in koščic (72). Stehtani so bili posamezni plodovi in koščice ter izračunano razmerje med obema. Rastline, listi, plodovi in

koščice so bili opisani po sistemu UPOV in RESGEN. Določena je bila teža in trdota plodov, indeks zrelosti ter dobit olja v oljarni. Med opazovanimi vzorci so bile velike razlike v debelini ploda. Pri triindvajsetih zanimivih vzorcih so bile opravljene analize posameznih biofenolov, tokoferolov, sestave maščobnih kislin in sterolov. Obe nalogi služita reviziji sadnega izbora. Stalna naloga ostaja oskrba matičnega nasada sorte Istrska belica. Naslednja naloga je ugotavljanje rodnosti sorte Istrska belica pri različnem načinu razmnoževanja (od leta 2001), z namenom raziskati vpliv podlage na rodnost in občutljivost na nizke temperature in obnovo po pozebah. Spremljal se je pridelek oljk in olja (trije načini gnojenja in namakanja) na potaknjencih in na cepljenkah. V okviru naloga preverjanje vpliva založenosti tal in vsebnosti listnih hranil na rodnost oljk, ki poteka v sodelovanju s kmetijsko svetovalno službo Koper, je poskus potekal v petih oljčnikih Istrske belice, kjer je bilo opravljenih 35 foliarnih analiz, da bi ugotovili stanje prehranjenosti rastlin med letom tekom rasti. Spremljalo se je varstvo pred oljčnim moljem, kjer so bile v letu 2013 med 15 lokacijami ugotovljene velike razlike, in varstvo pred oljkovo kozjavostjo in sivo oljkovo pegavostjo na sortah Istrska belica in Leccino, kjer je bilo ugotovljeno, da je bila v letu 2013 okužba še vedno visoka, vendar manj kot leta 2012. Na Istrski belici in Leccinu se je spremljalo tudi dozorevanje z vidika oljevitosti (spremljanje obarvanosti plodov in vsebnosti olja v plodovih), da bi lahko napovedali primeren čas obiranja (skupaj 77 vzorcev na 7 lokacijah za Istrsko belico in 62 vzorcev na 6 lokacijah za Leccino ter 4 vzorci za Maurino); informacije so bile objavljene na spletni strani Kmetijsko gozdarske zbornice Nova Gorica ter posredovane po e-pošti na več kot 160 naslovov oljkarjev. Prav tako se je na teh dveh sortah spremljalo dozorevanje z vidika kakovosti, v okviru katerega so bili plodovi odvzeti na dveh lokacijah v 6 terminih in nato predelani v olje, ki je bilo kemično analizirano na vsebnost biofenolov in sestavo maščobnih kislin (24 vzorcev za analizo).

Selekcija in vzgoja novih sort sadnih rastlin in vinske trte ter selekcija in ekološka rajonizacija zdravih zelišč

Glavni namen selekcije in vzgoje novih sort sadnih rastlin in vinske trte je vzgoja novih domačih sort in klonov, ki v naših podnebnih in talnih razmerah dajejo stalne in kakovostne pridelke ter povečujejo gospodarnost pridelave, poleg tega pa tudi zagotavljanje genetsko in zdravstveno neoporečnih izvornih matičnih rastlin za nadaljnje razmnoževanje in pridelavo kakovostnih sadik ter nadzorovano uvajanje novih domačih sort in klonov v redno pridelavo.

Delo pri **vzgoji novih sort sadnih rastlin** trenutno poteka pri oljki, orehu in kostanju. Pridobivanje novih domačih sort, klonov in tipov je pri teh sadnih vrstah pri nas v glavnem vezano na odbiro ustreznih genotipov iz avtohtone populacije. Odbrani, perspektivni genotipi so nato vključeni v ustrezna preizkušanja, ki vključujejo podrobnejše opazovanje in primerjavo s standardnimi, že uveljavljenimi sortami. Skupno je bilo v letu 2013 v postopku vzgoje novih sort sadnih rastlin analiziranih 163 odbranih genotipov oljke, 261 genotipov oreha ter 80 iz domače populacije odbranih tipov kostanja. Različni genotipi oljke ter različni tipi oreha in kostanja so bili odbrani na raznih lokacijah po Sloveniji. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena od podlag za spremembe ter dopolnitve slovenskega sadnega izbora.

Klonska selekcija vinske trte se izvaja na podlagi selekcijskih knjig in rezultatov pozitivne množične selekcije v standardnih matičnih vinogradih. Trsi, ki so bili v postopku množične selekcije ocenjeni z najvišjimi ocenami, se kot elitni trsi vključijo v podrobnejše opazovanje še za nadaljnja 3 do 4 leta. To je faza predklonske selekcije, ki se konča z odbiro najboljših trsov, to je klonskih kandidatov. Nadaljnji postopek klonske selekcije obsega spremljanje fenofaz, ampelografsko obdelavo, tehnološke meritve, preverjanje zdravstvenega stanja (ELISA, indeksiranje) ter mikroviniifikacije s kemijsko analizo in organoleptično oceno vina. Zbrane ugotovitve služijo za odbiro končnih klonskih linij, ki so nato vključene v pripravo vloge za postopek uradne potrditve novih klonov oziroma njihovih baznih matičnih trsov. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena od podlag za spremembe ter dopolnitve zakonsko določenega izbora vinskih sort (trsni izbor), katerih gojenje je priporočeno oziroma dovoljeno v posameznih rajonizacijskih enotah.

V letu 2013 je bilo v postopek odbire klonskih kandidatov in selekcije klonov, na 17 lokacijah v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije, vključenih pri 21 vinskih sortah skupno več kot 144 klonov, klonskih kandidatov ter elitnih linij. V ta namen je bilo pregledanih nad 8.600 trsov. Opravljena so bila vsa predvidena zdravstvena preverjanja (ELISA) in mikroviniifikacije.

Namen **selekcije in ekološke rajonizacije zdravilnih zelišč** je ponudba pravilnega izbora ekotipov klonov semena in sadik slovenskim pridelovalcem, ki bi zagotavljal uspešno pridelovanje zdravilnih zelišč in ki bi tudi predelovalcem zelišč in industriji (farmacevtska in prehranska) zagotovil kakovostno domačo surovinsko bazo. Naloga vključuje proučevanje različnih tehnologij pridelave posameznih zelišč, določanje količine pridelane droge in kakovosti pridelka. V letu 2013 so poskusi potekali na žajblju (*Salvia officinalis* L.), vrtnem timijanu (*Thymus vulgaris* L.) in visokostebelnem jegliču (*Primula elatior* L.).

Posebno preizkušanje sort sadnih rastlin, vinske trte in zelenjadnic za opisno sortno listo

Posebno preizkušanje sort poljščin, sadnih rastlin, vinske trte in zelenjadnic za opisno sortno listo se izvaja na podlagi Programa posebnega preizkušanja sort 2007-2013.

Glavni cilj **posebnega preizkušanja sort sadnih rastlin** je preizkušanje tržno zanimivih novih tujih sort, ki bi lahko izboljšale našo ponudbo sadja glede na tiste tehnološke značilnosti, ki so pomembne za gospodarno pridelavo kakovostnega sadja v naših agro-ekoloških razmerah, usklajevanje sadnega izbora sort s tržnimi usmeritvami doma in v tujini ter preizkušanje sort, ki so odpornejše proti različnim škodljivim organizmom v skladu z usmeritvijo k okolju prijaznim načinom pridelave. Na podlagi rezultatov posebnega preizkušanja sort se vsaka 4 leta pripravi Sadni izbor, v katerega so pri najpomembnejših vrstah sadnih rastlin vključeni tudi podatki o tehnologiji pridelovanja sort.

Skupno je bilo v letu 2013 v posebno preizkušanje sort sadnih rastlin vključenih 169 sort in podlag 15 sadnih vrst (jablana, hruška, breskev, nektarina, češnja, marelica, sliva, oljka, kaki, oreh, leska, kostanj, jagoda, malina, ameriška borovnica) na 14 lokacijah v Sloveniji.

Glavni cilj **posebnega preizkušanja sort poljščin** je uporaba primernih sort, ki so prilagojene na rastne razmere, imajo dober pridelek ustrezne kakovosti in so dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, kar je ključnega pomena za uspešno pridelavo. Namen naloge je pridobiti nevtralne in strokovno relevantne podatke o sortah, preizkušenih na različnih lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe sort v naših pridelovalnih razmerah. V program so vključene sorte iz slovenske in evropske sortne liste. Pridobljeni podatki so podlaga za pripravo opisne sortne liste, kjer so za posamezne sorte prikazani podatki o pridelku, o kakovosti pridelka, primernosti za pridelovanje v posameznih ekoloških območjih Slovenije in primernosti za različne namene pridelovanja in uporabe pridelka. V letu 2013 so bile v posebno preizkušanje vključene naslednje vrste poljščin: strna žita (krmni ječmen, pšenica, tritikala), koruza za zrnje in silažo, krompir, trave, metuljnice, zrnate stročnice in ozimna oljna ogrščica.

Pri **vinski trti** sta **posebno preizkušanje** vrednosti sort za pridelavo in vpis v sortno listo obvezna. Posebno preizkušanje se izvaja pri novo introduciranih sortah vinske trte in podlagah (rod *Vitis* L.) ter pri novo selekcioniranih klonih sort trte in predstavlja podlago za pripravo opisne sortne liste – trsni izbor. Naloga obsega preizkušanje novih sort za nadomeščanje ali dopolnitev izbora vinskih sort, preizkušanje novih doma vzgojenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort s ciljem doseganja boljše kakovosti in izenačene rodnosti, večje vsebnosti nekaterih snovi v vinu (npr. polifenoli) ali večje odpornosti proti boleznim in škodljivcem trte (npr. proti grozdni gnilobi) ter preizkušanje podlag, ki so odpornejše proti boleznim in škodljivcem (npr. trsno uš, nematode, bakterijske bolezni in fitoplazme), tolerantnejše na stresne rastne razmere (npr. sušo) ali, ki fiziološko bolj ustrezajo našim sortam vinske trte. Glavni namen je izboljšanje trsnega izbora glede na tiste tehnološke značilnosti sort, ki so pomembne za gospodarno pridelavo kakovostnega grozdja in vina.

V letu 2013 so se nadaljevali postopki posebnega preizkušanja uvoženih ter doma selekcioniranih sort vinske trte v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije. V vinorodni deželi Posavje so bile v postopek posebnega preizkušanja vključene 4 nove vinske sorte in klone na eni lokaciji. V vinorodni deželi Primorska je bilo v postopek posebnega preizkušanja vključenih skupno 13 vinskih sort in klonov na 3 lokacijah.

Vpis sort zelenjadnic v sortno listo je obvezen, vendar brez obveznega preverjanja njihovih agronomskih lastnosti oziroma vrednosti za pridelovanje in uporabo. **Posebno preizkušanje sort zelenjadnic** temelji na odločitvi, da je zaradi ugotavljanja prilagojenosti na naše rastne razmere potrebno preverjanje sort zelenjadnic v naših pridelovalnih razmerah.

Namen in cilj naloge, ki jo izvajata vrtnarska centra v okviru Biotehniške fakultete v Ljubljani in Kmetijskega inštituta Slovenije ter vrtnarske postaje v okviru srednjih kmetijskih šol, je pridobiti nevtralne in strokovno relevantne podatke o sortah, preizkušanih na različnih lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe v naših pridelovalnih razmerah. Ugotavljanje agro-ekološke prilagojenosti in tehnološke vrednosti sort iz drugih geografskih območij, ki bi bile lahko pridelovalno in tržno zanimive tudi v naših pridelovalnih razmerah, predstavlja podlago za pripravo opisne sortne liste, ki je namenjena dobaviteljem semenskega materiala, strokovnjakom kmetijske svetovalne službe, predvsem pa pridelovalcem zelenjadnic.

V poskuse za posebno preskušanje so bile v letu 2013 vključene naslednje vrste zelenjadnic: rdeče zelje (8 sort), jajčevci (6 sort), kitajski kapus (8 sort), paprika bela babura (8 sort), čebula jesenska (15 sort). Vrtnarske postaje in centra vsako leto prirejajo dneve odprtih vrat, na katerih omogočijo ogled svojih poskusnih polj in predstavijo svoje delo kmetijskim svetovalcem in pridelovalcem iz različnih območij Slovenije. Glede tehnoloških poskusov je bilo opravljeno terminsko pridelovanje izbranih zelenjadnic in prilagajanje tehnologij pridelave zelenjadnic. Pri rdečem zelju, jajčevcih, nizkem fižolu za stročje, krhkolistni solati so bili sortni poskusi v različnih pridelovalnih območjih nadgrajeni s preizkušanjem v različnih terminih pridelave z namenom določiti najprimernejše roke setve in izbrati najprimernejše sorte za posamezne termine pridelave. Vključena je bila pridelava v zaščitenem prostoru, saj takšna pridelava omogoča večji nadzor nad pogoji pridelave in s tem izven sezonsko pridelavo.

V letu 2013 so bili izvedeni tudi naslednji tehnološki poskusi: vpliv termina sajenja na količino in kakovost pridelka česna, vpliv gnojenja z žveplom in dušikom na kakovost in količino pridelka česna, poskusno kisanje zelja, preskušanje izbranih sort jajčevca na prostem in v zaprtem prostoru, pridelava mini lubenic na cepljenih sadikah. Pidelava plodovk je zaradi pritiska bolezni in možnosti podaljšanja obdobja pobiranja pridelka vezana izključno na zaščiten prostor, poleg tega pa zaščiteni prostori tudi pri drugih vrstah zelenjadnic ponujajo možnost podaljšane sezone pridelave in zmanjšujejo tveganje v vse bolj nepredvidljivih vremenskih razmerah. Naloga vrtnarskih centrov in postaj je tudi uvajanje gojenja manj razširjenih vrst zelenjadnic ter širjenje znanja na nove pridelovalce z namenom popestriti ponudbo na trgu s presnimi vrtninami.

Ohranjanje in trajnostna raba rastlinskih genskih virov za prehrano in kmetijstvo

Ohranjanje rastlinskih genskih virov poteka v okviru strokovne naloge Slovenska rastlinska genska banka, ki se kot strokovna naloga izvaja od leta 1996. V zbirkah genske banke je z letom 2013 shranjenih več kot 6 tisoč akcesij rastlinskih genskih virov.

Naloge genske banke so zlasti zbiranje in evidentiranje avtohtonega genskega materiala, vključno s starimi domačimi ali udomačenimi sortami kmetijskih rastlin, ocenjevanje in vrednotenje zbranega genskega materiala po mednarodnih merilih, hranjenje in obnavljanje vzorcev zbranega genetskega materiala ter razmnoževanje in izmenjava genskega materiala. Način hranjenja je odvisen od rastlinske vrste: vzorce (genske vire) se hranijo v obliki semena ali kot klonski material v pogojih *ex situ* (izven lokacije zbiranja), *in situ* (v naravi) ali *in vitro* (v tkivnih kulturah).

V okviru **Slovenske rastlinske genske banke** se hranijo slovenske sorte, linije in klone kmetijskih rastlin ter ekotipi travniških in drugih avtohtonih rastlin, pomembnih za kmetijstvo. Med drugimi so zbrani že številni genski viri solate, čebule, zelja, fižola in ostalih zelenjadnic, krompirja, boba, pšenice, trav, detelj, zdravih rastlin in dišavnic, jagodičja, hmelja, sadnih vrst in vinske trte, poleg tega pa tudi slovenske sorte, ki so bile z intenzivnim programom žlahtnjenja, začetega neposredno po drugi svetovni vojni, vzgojene pri slovenskih žlahtniteljih.

Slovenska rastlinska genska banka hrani genske vire izven lokacije zbiranja v obliki semena, v za to posebej prirejenih prostorih. Kratkotrajno se seme hrani pri temperaturi +4°C, za dolgotrajno hranjenje pa so namenjeni prostori na Kmetijskem inštitutu Slovenije pri temperaturi –20°C. Prostor za dolgotrajno hranjenje je namenjen tudi celotnemu programu Slovenske rastlinske banke, kjer je shranjeno seme vseh inštitucij (Kmetijski inštitut Slovenije, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru ter Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani), ki sodelujejo v programu. V okviru Slovenske rastlinske banke se genski viri hranijo tudi v naravi (genska banka vinske trte, sadnih rastlin, hmelja...).

Do materiala v genski banki lahko dostopajo žlahtnitelji, raziskovalci in pridelovalci v okviru mednarodnega t.i. večstranskega sistema izmenjave genskih virov. Iz avtohtonih populacij in ekotipov so bile tako že vzgojene nove slovenske sorte trav, detelje, fižola, zelja in pšenice ter nove sorte krompirja.

8.3 Strokovne naloge v živinoreji

Javna služba strokovnih nalog v živinoreji se izvaja v skladu s potrjenimi rejskimi programi za posamezne vrste in pasme domačih živali. Posamezne naloge iz potrjenega rejskega programa izvajajo organizacije v živinoreji, ki so za to pridobile odločbo MKO.

Preglednica 64: Število organizacij v živinoreji v letu 2013

Vrsta živali	Priznane rejske organizacije	Druge priznane organizacije	Odobrene organizacije	Skupaj
Govedo	5	13	8	26
Drobnica	1	10	2	13
Prašiči	1	11	2	14
Konji	9	4	3	16
Kunci	1			1
Perutnina	1			1
Čebele	1	1	28	30
Skupaj	19	39	43	101

Vir: MKO

V okviru potrjenih rejskih programov se izvajajo naslednje strokovne naloge: vodenje rodovniških knjig za čistopasemske plemenske živali in registrov za hibridne plemenske živali, vodenje izvornih rodovniških knjig za slovenske avtohtone pasme živali, registracija in preverjanje porekla, naloge na področju razmnoževanja in plodnosti plemenskih živali, meritve in obdelava proizvodnih lastnosti živali, vodenje in vzdrževanje informacijskih sistemov, preizkušanje, ocenjevanje in odbiranje plemenskih živali, opravljanje bioloških in genskih testov, napovedovanje genetskih vrednosti, obdelave zbranih podatkov in objave rezultatov, izdajanje zootehniških dokumentov, kontrola prireje mleka in mesa, spremljanje proizvodnosti domačih živali, interpretacija rezultatov, opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje, spremljanje velikosti populacije in strukture plemenske črede, vzdrževanje genetskih rezerv domačih živali, izdaja publikacij, označevanje plemenskih živali, izvajanje uradnih preizkušanj plemenskih živali oziroma njihovih potomcev, obdelava podatkov merjenj in testiranj, opravljanje laboratorijskih analiz mesa, mleka, disekcij klavnih trupov, vodenje

katastra čebelarje paše, napoved medenja v čebelarstvu, zbiranje rezultatov na tekmovanjih s kopitarji za potrebe selekcijskega dela ter razvojno raziskovalne naloge s področja izvajanja rejskih programov.

Z izvajanjem strokovnih nalog v živinoreji se zagotavlja genetski napredek pri domačih živalih, ohranitev biotske raznovrstnosti, zadostno število plemenskega materiala, povečevanje števila plemenskih živali, ki so vpisane v rodovniške knjige in registre ter doseganje boljše kakovosti živinorejskih proizvodov oziroma višje kakovosti hrane za potrošnika.

Govedoreja

V Sloveniji so na področju govedoreje potrjeni rejski programi za naslednje pasme goveda: lisasta, rjava, črno-bela, limuzin, šarole in cikasto govedo. Proizvodni rezultati živali se ugotavljajo s kontrolo proizvodnje mleka in mesa.

Leta 2013 je bilo na 3.965 kmetijskih gospodarstvih vključenih v kontrolo prireje mleka 79.329 krav ali 79,6 % vseh molznic.

Preglednica 65: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2012 in 2013

Pasma	2012						2013					
	Število zaključkov	Mleko kg	Maščobe		Beljakovine		Število zaključkov	Mleko kg	Maščobe		Beljakovine	
			kg	%	kg	%			kg	%	kg	%
LS	22.126	5.167	209,1	4,05	174,3	3,37	21.222	5.283	213,9	4,05	178,2	3,37
LSX	10.178	5.828	237,0	4,07	195,0	3,35	9.535	5.923	240,7	4,06	198,1	3,34
ČB	32.316	7.345	290,2	3,95	240,3	3,27	32.294	7.385	293,1	3,97	241,3	3,27
RJ	11.519	5.587	227,0	4,06	189,3	3,39	10.773	5.554	225,5	4,06	188,3	3,39
CK	11	2.923	115,0	3,94	94,6	3,24	23	2.691	103,3	3,84	88,9	3,30
Druge	5.872	5.981	238,8	3,99	198,4	3,32	5.916	6.047	241,6	3,99	200,5	3,32
Skupaj	82.022	6.224	249,1	4,00	206,7	3,32	79.763	6.303	252,8	4,01	209,1	3,32

Vir: KIS (CPZ govedo)

V kontroli mlečnosti prevladujejo krave črno-bele, lisaste in rjave pasme. Kontrolirana kmetijska gospodarstva so leta 2013 v povprečju redila 20 krav molznic (leta 2012: 19, leta 2011: 18,7; leta 2010: 18,2). Povprečna mlečnost se je v primerjavi z letom 2012 povečala za 79 kg in je v letu 2013 znašala 6.303 kg mleka s 4,01% maščobe in 3,32% beljakovin. V primerjavi z letom poprej se je mlečnost povečala pri črno-beli in lisasti pasmi, pri rjavi pasmi pa se je znižala. Pri vsebnosti maščob in beljakovin so spremembe majhne. Pri cikasti pasmi je bilo le 23 laktacijskih zaključkov.

Leta 2013 je bilo v kontrolo prireje mesa vključenih 1.998 živali, od tega 1.250 telet. V letu 2013 je bil povprečni prirast od starosti 90 do 210 dni pri limuzin pasmi 994 g/dan, pri lisasti pasmi 980 g/dan in pri šarole pasmi 678 g/dan. V primerjavi z letom 2012 se je dnevni prirast povečal pri limuzin pasmi, pri šarole pasmi in lisasti pasmi pa se je prirast zmanjšal. Zbrani podatki kontrole prireje mesa se uporabljajo pri odbiru plemenskih živali v mesnih čredah, pri načrtovanju tehnologije reje krav dojilj in pri gospodarskem križanju.

Poleg priprave podatkov za nacionalne obračune plemenskih vrednosti, različnih raziskav, poročil in razstav živali, ima selekcija eno najpomembnejših vlog pri odbiru bikovskih mater, saj so njihovi potomci kandidati za bodoče plemenske bike. V letu 2013 je bilo registriranih 753 bikovskih mater, največ za lisasto pasmo (238) in najmanj za cikasto pasmo (41). S predpisi in potrjenimi rejskimi programi je natančno določeno, katera plemenska žival je čistopasemska in s tem primerna za vpis v rodovniško knjigo. Pogoje za vpis v rodovniško knjigo izpolnjuje 77.323 krav, kar je 97,4% vseh krav, vključenih v kontrolo prireje mleka. V letu 2013 je 63,0% vseh krav, ki so vpisane v rodovniško knjigo in vključene v kontrolo prireje mleka, izpolnjevalo pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige (čistopasemske plemenske živali). V kontroli prireje je opazen trend zniževanja odstotka čistopasemskih plemenskih živali. V letu 2013 je bilo v register plemenskih bikov vpisanih 333 novih plemenskih bikov.

Na vzrejališčih se vzreja potomce načrtnega parjenja bikovskih mater in elitnih bikov. Na testnih postajah za testiranje potomcev plemenskih bikov na rastnost se testira potomce mladih bikov, vključenih v osemenjevanje. Teleta po posameznem biku se izbere na terenu in v hlevi v testno postajo, kjer se pitajo pod enakimi pogoji, s čimer se močno zmanjša vpliv okolja in so zato genetske razlike med njimi natančneje ocenjene. Po zaključenem testu se vsi podatki o masah ob posameznem tehtanju in podatki, ki so bili zbrani v klavnici, vpišejo v podatkovno bazo. Na podlagi pridobljenih podatkov se izračunavajo različni parametri klavne kakovosti, končni cilj pa je izračun plemenske vrednosti posameznih bikov.

Z razrezom klavnih polovic se pridobi najbolj objektivne podatke o njihovi sestavi, kar je najboljši kazalec klavne kakovosti. Pri bikih mesnih pasem je preizkušnja sorodnikov izredno pomembno, saj se najboljše živali uporablja za gospodarsko križanje.

Prašičereja

Potrjen rejski program SloHibrid vključuje naslednje pasme prašičev: slovenska landrace (linija 11), large white (linija 22), duroc (33), pietrain (44), slovenska landrace (linija 55), large white (linija 66) in krškopoljski prašič ter naslednje linije prašičev: hibrid 12, hibrid 21, hibrid 53, hibrid 45 in hibrid 54.

Rodovniška knjiga je seznam čistopasemskih plemenskih živali z osnovnimi podatki o identifikaciji, poreklu in izvoru. V rodovniško knjigo so vpisane plemenske živali, ki izpolnjujejo z rejskim programom določene pogoje in so odbrane za razmnoževanje. Rodovniška knjiga se vodi za vse pasme čistopasemskih plemenskih živali in je glede na njihove značilnosti razdeljena na glavni del z razdelki in dodatni del z razdelki. Na selekcijskih in razmnoževalnih farmah, vzrejnih središčih in pri ostalih rejcih, selekcionerji podeljujejo rodovniške številke. V letu 2013 je bilo skupno podeljenih 967 rodovniških števil čistopasemskim plemenskim živalim in 2.613 registrskih števil hibridnim plemenskim živalim. Kakovost plemenskih prašičev se preverja na osnovi podatkov o plemenski vrednosti, proizvodnih podatkov in podatkov o poreklu.

Število živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo pri vseh pasmah skupaj se povečuje. V letu 2013 je bilo v povprečju 13,15 živorojenih in 11,36 odstavljenih pujskov na gnezdo. Hkrati se znižuje število porabljenih krmnih dni na živorojenega pujska. V letu 2013 je bilo na živorojenega pujska porabljenih 14,2 krmnih dni. Število gnezd na svinjo letno se znižuje v povprečju za 0,02 gnezdi na leto. Pri krškopoljskem prašiču se rahlo povečuje število živorojenih, znižuje pa število odstavljenih pujskov na gnezdo. Število krmnih dni na živorojenega pujska se zvišuje za 0,30 dni na leto. V letu 2013 je bilo v gnezdu povprečno 9,16 živorojenih in 7,32 odstavljenih pujskov, na živorojenega pujska pa je bilo porabljenih 27,9 krmnih dni.

Preizkus mladic v proizvodnih razmerah se izvaja na farmah in vzrejnih središčih. Preizkus zajema identifikacijo, oceno zunanosti, tehtanje živali ter meritev debeline hrbtna slanina z ultrazvokom. Podatki se vnašajo v informacijski sistem in uporabljajo za odbiro mladic.

V okvir molekularno genetskih metod sodijo testi na sindrom maligne hipertermije, preverjanje porekla, določanje mikrosatelitov, itd. Rejcem se posredujejo analize za njihove živali, rezultat za posamezno žival pa je vpisan v zootehniškem spričevalu.

Na osemenjevalnih središčih je bilo v letu 2013 prodanih 27.508 doz merjaščevega semena. Pri odvzemu semena se ocenjuje libido merjascev in opravlja laboratorijske preglede semena. Pri živalih se preverja poreklo in načrtuje parjenja ter s tem zagotavlja genetske povezave in preprečuje parjenje v sorodu.

Reja drobnice

Na področju reje drobnice potrjeni rejski programi vključujejo naslednje pasme ovc: jezersko solčavska ovca, oplemenjena jezersko solčavska ovca, belokranjska pramenka, istrska

pramenka, bovška ovca in oplemenjena bovška ovca ter naslednje pasme koz: drežniška koza, burska, slovenska srnasta in slovenska sanska.

Osnova selekcije pri reji drobnice je aktivna populacija ovc in koz, ki se redijo v tropih, vključenih v kontrolo porekla in proizvodnje. Opravlja se biološki test ter ocenjevanje in razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na lastnosti zunanosti in lastnosti proizvodnosti sorodnikov. V letu 2013 je bilo v rejski program vključenih 15.228 ovc in 5.208 koz. V tropu je bilo povprečno 67,7 ovc in 29,4 koz.

Preglednica 66: Število rejcev in število ovc in koz v kontroli; 2012 in 2013

	2012				2013			
	ŠTEVILO REJCEV		ŠTEVILO ŽIVALI		ŠTEVILO REJCEV		ŠTEVILO ŽIVALI	
	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso
Ovce	42	204	4.827	13.006	41	184	4.678	10.550
Koze	36	158	2.371	3.073	38	139	2.537	2.671

Vir: BF

V letu 2013 je bilo v mlečno kontrolo vključenih 4.678 ovc v 41 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 199 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je bila v povprečju 203 kg in se je v primerjavi z letom 2012 zmanjšala za 6 kg. Mleko ovc je v letu 2013 v povprečju vsebovalo 6,3% maščobe, 5,3% beljakovin in 4,6% laktoze. Povprečna vsebnost suhe snovi je bila 16,2%.

V mlečno kontrolo je bilo v letu 2013 vključenih 2.537 koz v 38 tropih. Povprečna količina mleka v letu 2013 je bila 430 kg in se je v primerjavi z letom 2012 zmanjšala za 28 kg. V povprečju je kozje mleko vsebovalo 3,2% maščobe, 3,0% beljakovin in 4,4% laktoze.

Kontrola porekla in proizvodnje v tropih, ki redijo mesne pasme ovc in koz, se opravlja po A metodi. V kontrolo porekla in proizvodnje je bilo leta 2013 vključenih 10.550 ovc mesnih pasem v 184 tropih in 2.671 koz mesnih pasem v 139 tropih. V letu 2013 so imele ovce v povprečju 1,29 rojenih in 1,26 živorojenih jagnjet na gnezdo, koze pa 1,58 rojenih in 1,49 živorojenih kozličev na gnezdo.

Testiranje ovnov je potekalo na testni postaji v Logatcu in testni postaji na Jezerskem. V času testiranja so ovni trikrat stehani (interval 30 ± 5 dni). Krmljeni so s senom po volji in kilogramom krmil na dan. Postopek testiranja in meritev je enak tudi na testni postaji Jezersko, kjer so ovni v času testa na paši, brez dodajanja krmil.

Test na testni postaji Logatec je v letu 2013 končalo 243 ovnov, na testni postaji Jezersko pa je test zaključilo 25 moških jagnjet pasme jezersko solčavska ovca.

Konjereja

V Sloveniji se vodijo rodovniške knjige za pasme: lipicanski konj, slovenski hladnokrvni konj, posavski konj, hafliški konj, ljutomerski kasač, kasaški konj, slovenski toplokrvni konj, angleški polnokrvni konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj in islandski konj.

Za vse živali naštetih pasem, ki so vpisane v rodovniške knjige, se vodi in izdaja zootehniška dokumentacija. V letu 2013 je bilo v register kopitarjev vpisanih skupno 3.139 živali, od tega 1.426 živali vpisanih v rodovniške knjige in 1.713 živali za rejo in rabo. Na vzrejnih pregledih se opravlja identifikacijski in registracijski pregled žrebet. Pregledanih, označenih in registriranih je bilo 1.465 žrebet.

Letni pregled rodovniških kobil in naraščaja ter žrebec za sprejem v rodovnik, je v letu 2013 potekal na vnaprej določenih preglednih mestih za vse pasme konj in naknadno določenih preglednih mestih za živali slovenske toplokrvne, kasaške in arabske pasme. V rodovniške knjige je bilo vpisanih 251 kobil.

Preglednica 67: Število kobil vpisanih v rodovniške knjige po pasmah; 2006-2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenske hladnokrvne kobile	216	180	227	217	198	158	168	110
Posavske kobile	89	65	75	94	92	71	70	70
Haflinške kobile	40	30	47	41	43	19	25	22
Kasaške kobile	24	40	15	44	31	6	15	7
Slovenske toplokrvne kobile	32	38	23	15	19	20	3	12
Ljutomerski kasač						7	8	4
Angleške polnokrvne kobile	3	8	4	6	2	1	11	8
Arabske polnokrvne in arabske kobile	15	12	7	10	7	2	4	2
Islandske kobile	9	9	9	4	11	5	11	5
Lipicanske kobile	24	42	27	22	16	7	9	10
Šetlandske kobile					11	4	4	1
Skupno sprejete v rodovnik	452	424	434	453	430	300	328	251

Vir: VF

V plemenilni sezoni 2013 je plemenilo 324 plemenjakov vseh pasem. Strokovna komisija za odbiro, ocenjevanje in priznavanje plemenjakov je za plemenilno sezono 2014 odbrala 324 plemenjakov. V letu 2013 je bilo odbranih 10 žrebcev slovenske hladnokrvne pasme, 5 žrebcev posavske pasme in 3 haflinški žrebci.

Čebelarstvo

V Sloveniji čebelarimo s kranjsko čebelo, ki je avtohtona pasma. Delovna skupina za pregled vzrejališč čebeljih matic je opravila pregled vzrejališč za vzrejo matic v letu 2013. V vzrejališčih čebeljih matic je bilo za potrebe odbire matičarjev zbranih in pregledanih 196 vzorcev čebel. V vzorcu iz vsake družine, ki je potencialni matičar, je bilo okoli 30 čebel delavk.

V letu 2013 je bilo opravljeno progeno testiranje na 517 maticah. Rezultati so zanesljivi, saj je imela vsaka matica dovolj testiranih potomk. Povprečna ocena mirnosti v letu 2013 je bila 3,25. Matice s povprečno oceno mirnosti pod tri se ne priporočajo za nadaljnjo vzrejo. Povprečna ocena rojivosti v letu 2013 je bila 3,25. Povprečna ocena donosa medu v letu 2013 je bila 26,1 kg. Trend povečevanja letnega donosa medu ostaja približno 0,3 kg na leto. Pri 385 testiranih družinah se je ocenjevala tudi obarvanost čebel. Poprečna ocena obarvanosti je bila 3,65 od možnih štirih točk.

Preglednica 68: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2006-2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Število matic	12.872	12.826	16.281	17.212	26.265	28.901	31.268	29.892
<i>Od tega rodovniških</i>	<i>128</i>	<i>187</i>	<i>379</i>	<i>289</i>	<i>423</i>	<i>472</i>	<i>291</i>	<i>189</i>
Prodaja matic: Doma	9.486	8.263	10.195	12.062	14.160	16.799	15.218	17.218
EU	2.906	3.853	5.417	4.373	10.744	9.558	11.280	10.127
Izven EU	480	710	669	777	1.361	2.544	3.938	2.547

Vir: KIS

Delo opazovalno napovedovalne službe medenja je v letu 2013 obsegalo zbiranje vzorcev za umetno fenološko pospeševanje, terenske preglede zarodnih oblik proizvajalcev mane, kontrolo razvoja proizvajalcev mane in stanja medečih virov, lovljenje ličink kaparja na plošče ter ugotavljanje paritvenega in zalegalnega uspeha proizvajalcev mane.

Kunčjereja

Rejski program v kunčjereji se izvaja v dveh selekcijskih centrih in sicer pri maternalni liniji A in pri očetovski liniji C. V letu 2013 je bilo v rodovniško knjigo vpisanih 16 samcev in 480 samic maternalne linije A ter 25 samcev in 78 samic terminalne C linije.

V maternalni liniji A se redno izvaja nadzor nad splošnim stanjem populacije. Zaradi krize v kunčereji, ki je posledica zdravstvenih težav, uporaba plemenskih samic linije A v praksi še vedno ne dosega pričakovanj. V letu 2013 je bilo v gnezdu povprečno 8,39 živorojenih mladičev oziroma 0,33 manj kot v predhodnem letu, na samico pa je bilo vzrejenih 55,04 mladičev.

V očetovski liniji C se je v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 število živorojenih mladičev zmanjšalo in sicer od 7,01 na 6,93, na samico pa je bilo vzrejenih 30,8 mladičev. Število mladičev v gnezdu je bilo dovolj veliko, saj gre za selekcijo očetovske linije, kjer so lastnosti plodnosti drugotnega pomena.

Plemenske vrednosti so bile v letu 2013 napovedane za velikost gnezda pri obeh linijah in za telesno maso pri liniji C.

Perutninarstvo

Selekcija in odbira živali je potekala na domačih linijah kokoši, namenjenih predvsem za kmečke reje, ob dobri nesnosti, manjši zahtevnosti za rejo ter še vedno dobrih klavnih lastnostih izločenih kokoši. Na področju perutninarstva se izvaja selekcija za kokoši lahkega tipa in kokoši težkega tipa.

V selekcijsko delo lahkega tipa kokoši so bile v letu 2013 vključene pasme slovenska rjava kokoš, slovenska srebrna kokoš, slovenska grahasta kokoš in avtohtona štajerska kokoš. Uspešnost se ocenjuje predvsem na križankah, ki so rezultat selekcijskega dela na posameznih pasmah.

Rejski cilj do leta 2015 je, da bi pasme slovenska grahasta, rjava in srebrna spolno dozorele pri starosti 20-22 tednov, štajerska kokoš pa pri starosti 24-26 tednov. V letu 2013 je bil ta cilj dosežen pri vseh pasmah. Pri štajerski kokoši je rezultat ugoden, saj je v zadnjih dveh letih dozorela v 21. tednu starosti, kar tri tedne pred postavljenim ciljem. V selekcijo težkega tipa kokoši je vključena slovenska pozno operjena kokoš, ki se uporablja za pridobivanje končnega križanca, namenjenega za pitanje, prelux-bro.

8.4 Raziskovalna dejavnost

MKO je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2013 na področju raziskovalne dejavnosti v kmetijstvu sodelovalo kot sofinancer v aplikativnih, razvojnih in ciljnih raziskovalnih programih ministrstva, pristojnega za znanost in sicer pri raziskovalnih projektih, katerih predlog in izvedba izkazuje strateško pomembnost in uporabnost projekta za razvoj resornih področij ministrstva.

Aplikativni raziskovalni projekti, ki predstavljajo izvirno raziskovanje, s katerim naj bi pridobili nova znanja ter so usmerjeni v določene praktične cilje ali namene, pomembne za področje kmetijstva, MKO podpira v višini do 25%. Ta delež sofinanciranja s strani MKO prijavitelj predstavlja kot sredstva zainteresiranih uporabnikov. Po javnem razpisu za zbiranje predlogov za financiranje projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja na področju matematičnih, tehničnih, biotehničnih, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved (Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS) iz leta 2011, je MKO kot interesent v letu 2013 pričelo s sofinanciranjem treh aplikativnih projektov.

Skupna prevzeta obveznost za podporo izvajanja aplikativnih projektov je v letu 2013 predstavljala 3,5% izplačil za raziskovalno dejavnost na področju kmetijstva. Aplikativni raziskovalni projekti so koristno dopolnilo in korektor drugim programskim strukturam raziskovanja, predvsem ciljnim raziskovalnim programom, zlasti z vidika načina pridobivanja idej in rešitev.

V okviru raziskovalne dejavnosti ima ministrstvo najpomembnejšo vlogo pri projektih ciljnega raziskovalnega programa (CRP), kjer nastopa kot naročnik raziskav in sofinancira projekte

CRP med 50% in 60%. Ciljni raziskovalni programi so bili oblikovani kot posebna programska struktura Nacionalnega raziskovalnega programa kot podpora sektorskemu razvojnemu načrtovanju.

Težišča v letu 2006 oblikovanega CRP »Konkurenčnost Slovenije 2006–2013« temeljijo na ciljih Strategije razvoja Slovenije, ki odgovarjajo petim razvojnim prioritetam države, ki so: (1) Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast, (2) Družba znanja: izobraževanje, vzgoja, raziskave in razvoj, (3) Učinkovita in cenejša država, (4) Moderna socialna država in večja zaposlenost, (5) Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja. V skladu s cilji in prednostnimi nalogami v Strategiji razvoja Slovenije in drugih državnih razvojnih dokumentih, vsebine raziskav za spremljanje in oblikovanje celostnega in trajnostnega razvoja kmetijstva ter podeželja z zagotavljanjem pridelave in predelave varne in zdrave hrane v največjem delu pokriva težišče 5 in delno težišče 1.

V letu 2011 je bil oblikovan nov sektorski CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri«, ki temelji na strateških ciljih, opredeljenih v sektorskih dokumentih (Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva, Resolucija o nacionalnem gozdnem programu, Strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam), ki so skladni s strateškimi usmeritvami Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije in odgovarjajo tudi dvema razvojnim prioritetama Strategije razvoja Slovenije in sicer: (i) Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast ter (ii) Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja.

Usmeritve za pripravo javnega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« za leto 2011 so bile določene s prioritetskimi vsebinami v okviru štirih težišč in sicer:

- I. Prehranska varnost Slovenije
Cilj: Zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane
- II. Konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov
Cilj: Povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva, gozdarstva, ribištva in živilstva
- III. Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri
Cilj: Trajnostna raba proizvodnih potencialov in zagotavljanje s kmetijstvom, gozdarstvom in ribištvom povezanih javnih dobrin
- IV. Razvoj podeželja
Cilj: Zagotavljanje skladnega in socialno vzdržnega razvoja podeželja

V letu 2013 se je nadaljevalo financiranje 33 projektov, ki so bili v financiranje uvrščeni v okviru javnega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« iz leta 2011. Nadaljevalo se je tudi financiranje 6 projektov CRP »Konkurenčnost Slovenije 2006-2013«, izbranih na razpisu v letu 2010. Izdatki za podporo projektom CRP so predstavljali 84% sredstev za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu.

Preglednica 69: Sofinanciranje raziskav v kmetijstvu s strani MKO; 2012 in 2013

	Število projektov		Prevzete obveznosti v letu 2013 (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)		Indeks 2013/12
	2012	2013		2012	2013	
Aplikativni in razvojni programi	1	3	28,9	17,6	28,9	164,1
CRP Konkurenčnost Slovenije	38	6	31,4	243,6	31,4	12,9
CRP Zagotovimo.si hrano za jutri	36	33	666,1	851,0	666,1	78,3
ERA-NET CORE ORGANIC 2	5	5	103,9	93,0	103,9	111,7
Raziskovalno delo skupaj	80	47	830,3	1.205,2	830,3	68,9

Vir: MKO

Za sofinanciranje projektov CRP je bilo v letu 2013 prevzetih 31,3% manj obveznosti kot v letu 2012. Konec leta 2012 začete priprave za nov CRP razpis so bile v sredini leta 2013, tik pred objavo predvidenega razpisa, prekinjene zaradi rebalansa proračuna, ki se je odrazil v

rezanju vseh integralnih proračunskih sredstev, kjer s pogodbami še niso bile prevzete obveznosti. Z rebalansom proračuna so bila sredstva za raziskovalno dejavnost v zadnjih dveh letih med najbolj okrnjenimi.

Kljub stalnemu zniževanju sredstev za raziskovalno dejavnost, rezultati raziskovalnih projektov pomembno pripomorejo k prilagajanju kmetijske politike, oblikovanju strategij, razvoju novih tehnologij v kmetijstvu v povezavi z varstvom okolja in ohranjanjem kulturne krajine, prilagajanju in razvoju na področju živilsko predelovalne industrije, pridelavi zdrave hrane in varovanju in zaščiti potrošnika, razvoju podeželja in večnamenskosti kmetijstva, vzpostavitvam monitoringov v kmetijstvu in informacijskih sistemov. Dosedanje izkušnje kažejo, da je ob pomoči ciljnega raziskovalnega programa mogoče v veliko večjem obsegu podpreti izvajanje nacionalnih strategij po posameznih področjih dela ministrstva, rezultati raziskav pa se tudi uspešno prenašajo v kmetijsko prakso in prispevajo tudi k tehnološkemu razvoju in povečevanju inovacij v praksi. Za prenos rezultatov do uporabnikov in v kmetijsko prakso raziskovalne skupine organizirajo javne predstavitve tako za financerje, kot tudi svetovalce in kmete. Dosežke raziskav raziskovalci tudi uspešno publicirajo.

Na področju evropskega znanstvenega sodelovanja je MKO kot partner vključen v dva ERA NET projekta (CORE Organic 2 in EUPHRESKO 2).

V letu 2012 se je nadaljevalo financiranje petih projektov, izbranih na prvem in drugem javnem razpisu za sofinanciranje nadnacionalnih raziskovalnih projektov v okviru iniciative »ERA-NET CORE ORGANIC 2«. CORE ORGANIC je akronim za koordinacijo evropskega nadnacionalnega raziskovanja na področju ekološkega kmetijstva in prehranskih sistemov, ustanovljeno s ciljem izboljšati sodelovanje med nacionalnimi raziskovalnimi dejavnostmi na področju ekološkega kmetijstva.

CORE ORGANIC 2 se je iz 11 evropskih partnerskih držav, ki so sodelovale v CORE ORGANIC 1, doslej razširil na 22 partnerskih držav. Posebna cilja mreže CORE ORGANIC 2 sta izboljšati izmenjavo informacij in strokovnega znanja ter usklajevati obstoječe raziskave. Ozadje teh ciljev je, da so za javna evropska raziskovalna in razvojna prizadevanja na področju ekološko pridelane hrane in kmetovanja značilne majhne raziskovalne skupnosti, ki so pogosto razpršene in porazdeljene tako geografsko, kot tudi institucionalno. To ustvarja potrebo po zbiranju razpršenega strokovnega znanja in izkušenj v kritično maso za ohranjanje in izboljšanje konkurenčne kakovosti in relevantnosti raziskovanja.

Glede na nacionalno zakonodajo na področju raziskav se Slovenija vključuje v nadnacionalni razpis na podlagi nacionalnega javnega razpisa po mehanizmu »virtual common pot«. To pomeni, da vsak partner - financer, zagotavlja finančna sredstva samo za tiste raziskovalne skupine svoje države, ki so vključene v nadnacionalne konzorcije izbranih projektov.

Za celotno obdobje izvajanja triletnih projektov je Slovenija prevzela obveznosti v višini 347.996 EUR, od tega 103.850 EUR v letu 2013, kar predstavlja 12,5% sredstev za raziskave v kmetijstvu.

V okviru druge evropske iniciative ERA-NET EUPHRESKO so se v letu 2013 nadaljevali projekti po »nekonkurenčnem mehanizmu« (Non competitive mechanism – NC). Slovenija sodeluje pri izvajanju dveh projektov, enem s področja pospiviroidov (DEP 2) in enem s področja zlate trsne rumenice (GRAFDEPI). Sredstva sodelujoče institucije zagotavljajo iz virov sredstev v okviru strokovnih nalog Fitosanitarne uprave RS.

V letu 2013 je bil objavljen nov nadnacionalni razpis, v okviru katerega je predvideno izvajanje izbranih projektnih predlogov po mešanem modelu (kombinacija NC in VP mehanizma). Projekti iz razpisa se bodo začeli financirati v letu 2014.

Podroben pregled raziskovalnih projektov, sofinanciranih s strani MKO, je podan v prilogi 57.

8.5 Kmetijsko izobraževanje

Skrb in odgovornost za načrtovanje in izvajanje izobraževanja v državi je v pristojnosti Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, področje usposabljanja odraslih pa v pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. MKO v sodelovanju s področnimi organizacijami in socialnimi partnerji nastopa kot enakopraven partner pri vseh tistih vprašanjih, ki so vezana na izobraževanje s področja kmetijstva, gozdarstva, živilstva, ribištva in veterine.

Uspešno prilagajanje kmetijstva je v veliki meri odvisno od tega, kako uspe uveljaviti in izkoristiti svoje posebnosti in prednosti, saj le tako lahko preseže svoje pomanjkljivosti. Visoko in kakovostno usposobljene strokovne službe in izobraženi kmetovalci so prav gotovo ključ do uspeha, zastavljenega tudi v programskih dokumentih. Za doseg ciljev MKO sodeluje pri oblikovanju poklicnega in strokovnega izobraževanja, saj ima kot socialni partner v Področnem odboru za poklicne standarde kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, prehrana in veterina pri Centru za poklicno izobraževanje tudi svojega predstavnika, ki v odboru deluje kot predsednik.

MKO izvaja ukrepe, ki izobraževalnim ustanovam, ki izvajajo programe rednega in izrednega formalnega izobraževanja, pomagajo pri izvedbi načrtovanih izobraževanj. V preteklih letih so se tako sredstva namenjala za sofinanciranje opremljanja šolskih posestev in učnih delavnic šol za izvajanje praktičnega pouka, pri katerem se učenci usposabljaajo za delo in uspešen ter kakovosten prenos znanja v prakso. V letu 2012 zaradi slabih gospodarskih razmer tega ukrepa prvič ni bilo mogoče izpeljati, saj ni bilo zadosti sredstev, prav tako pa se ukrep ni izvedel v letu 2013. Ukrep sofinanciranja praktičnega pouka pa je ostal. Z njim se je, tako kot tudi vsa leta doslej, prispevalo k pridobivanju znanja za varnejše delo pri kmetijski pridelavi in predelavi ter seznanjalo udeležence v izobraževalnem procesu o razvoju tehnologij. Sredstva iz naslova ukrepa (168.010 EUR) so se dodelila na podlagi izvedenega javnega razpisa, za uspešno kandidaturo pa so morali imeti vlagatelji zagotovljena tudi lastna sredstva. Upravičenci, ki so jim bila sredstva odobrena in na podlagi dokazil tudi izplačana, so potrdili, da z razpisanimi sredstvi lažje in učinkoviteje dosegajo zastavljene cilje.

V letu 2013 je v Sloveniji delovalo 15 izobraževalnih ustanov s področja kmetijstva, vrtnarstva, gozdarstva, naravovarstva, živilstva in veterine, na katere je bilo skupaj vpisanih 4.254 dijakov in 3.328 študentov. Tako je bilo na kmetijskih izobraževalnih ustanovah skupaj vpisanih 7.582 dijakov in študentov.

Preglednica 70: Število dijakov in študentov po izobraževalnih ustanovah s področja kmetijstva, vrtnarstva, gozdarstva, živilstva in veterine; 2010-2013

	Število dijakov				Število študentov			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Biotehniški center Naklo	468	575	571	632	154	163	185	179
Biotehniški izobraževalni center Ljubljana	759	774	764	843	304	441	253	287
Biotehniška šola Maribor	359	380	426	513	-	-	-	-
Biotehniška šola Rakičan	141	128	128	118	-	-	-	-
Grm Novo mesto, Center biotehnike in turizma	630	365	782	572	159	305	339	186
Izobraževalni center Piramida Maribor	320	210	275	277	266	189	176	127
Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna	299	309	162	381	-	-	-	-
Šolski center Ptuj, Biotehniška šola	198	233	167	173	85	69	76	70
Šolski center Šentjur	308	312	301	317	318	271	273	256
Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje	141	121	171	109	190	150	124	117
Tehniški šolski center Nova Gorica, Biotehniška šola	303	306	318	319	123	102	70	110
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta	-	-	-	-	843	1.088	953	936
Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta	-	-	-	-	452	445	444	378
Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede	-	-	-	-	559	497	612	633
Univerza v Novi Gorici, Visoka šola za vinogradništvo in vinarstvo	-	-	-	-	63	44	39	49
Skupaj	3.926	3.713	4.065	4.254	3.516	3.764	3.544	3.328

V letu 2013 je porastel vpis dijakov na področju kmetijstva, medtem ko so vpisi na ostalih področjih ostali na ravni predhodnih let. Število dijakov s področja kmetijstva, vrtnarstva, gozdarstva, naravovarstva, živilstva in veterine je sicer nekoliko poraslo, na drugi strani pa je nekoliko upadlo število študentov.

Preglednica 71: Število dijakov in študentov po področjih izobraževanja; 2010-2013

	Število dijakov				Število študentov			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Kmetijstvo	1.066	1.020	999	1.142	1.480	1.479	1.414	1.487
Gozdarstvo	134	137	162	163	175	207	213	191
Hortikultura	668	586	547	521	190	150	124	117
Naravovarstvo	99	263	386	422	-	182	249	286
Veterina	507	548	562	616	452	206	163	378
Živilstvo	861	819	835	863	1.007	887	811	775
Druga področja	591	340	574	527	212	653	570	94
Skupaj	3.926	3.713	4.065	4.254	3.516	3.764	3.544	3.328

Največ dijakov in študentov je bilo tudi v letu 2013 vpisanih na izobraževalne programe s področja kmetijstva in živilstva, ki tudi predstavljajo največje deleže vpisa.

8.6 Kmetijsko knjigovodstvo po metodologiji FADN

Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN

FADN je harmoniziran sistem poenostavljenega kmetijskega knjigovodstva, ki temelji na spoštovanju enakih računovodskih načel v vseh državah članicah EU. Izvaja se na vzorcu kmetijskih gospodarstev. Namenjen je spremljanju absolutnih in relativnih sprememb dohodkov na ravni kmetijskega gospodarstva za potrebe agrarno ekonomskih analiz ter za podporo agrarno političnim odločitvam. V Sloveniji začetki FADN knjigovodstva segajo v leto 1994, od leta 2004 pa je FADN knjigovodstvo določeno s predpisi na ravni EU.

Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu FADN za Slovenijo se je v letu 2012 glede na leto 2011 občutno povečalo in sicer za okoli 23%, v primerjavi z letom 2007 pa je bil dejanski vzorec večji za okoli 51%. Po velikosti je dejanski vzorec FADN za obračunsko leto 2012 že tretje leto zapored presegel načrtovanega (za 26%).

Preglednica 72: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vzorčni okvir za nabor	44.194	44.194	42.966	41.323	41.323	41.323
Načrtovani vzorec	900	904	911	908	908	908
Dejanski vzorec	755	826	856	959	929	1.143

Vir: MKO (načrti vzorčenja 2007-2012), FADN RICA (individualni podatki 2007-2012 na podlagi SO, april 2014), preračuni KIS

V primerjavi z letom 2011 je pokritost načrtovanega z dejanskim vzorcem FADN za obračunsko leto 2012 večja za vse analizirane skupine kmetijskih gospodarstev (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti). V primerjavi z letom poprej se je tako povečalo število kmetijskih gospodarstev v vseh proizvodnih tipih in razredih ekonomske velikosti, v absolutnem smislu najboljše v tipih mleko in pašna živina ter v srednjem razredu ekonomske velikosti (od 25.000 do <100.000 EUR SO).

Okvir 6: FADN (Farm Accountancy Data Network)

V okviru FADN se zbirajo računovodski podatki za vzorec kmetijskih gospodarstev po enotni predpisani metodologiji v vseh državah članicah EU. V vzorec so lahko vključena le gospodarstva, ki presegajo določen prag ekonomske velikosti. Razred ekonomske velikosti, ki je prag zajetja kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir za nabor poročevalskih kmetij, določi vsaka država sama. Gospodarstva v vzorcu morajo biti izbrana na način, ki zagotavlja reprezentativnost po regijah, ekonomski velikosti in tipu kmetovanja, osnova za vzorčenje pa so statistični podatki strukturnih raziskovanj kmetijstva.

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se od vključno obračunskega leta 2010 dalje opredeljuje na podlagi standardnega prihodka (Standard Output ali SO). SO je standardna vrednost bruto kmetijske proizvodnje po cenah na kmetiji (v EUR), brez DDV, davkov na proizvode in subvencij, izračunava pa se kot petletno povprečje. Dovoljena izjema pri tem je bil izračun nove tipologije FADN v obračunskem obdobju 2007-2010 na podlagi triletnega povprečja SO 2004. V Sloveniji je za obračunska leta 2004-2009 prag ekonomske velikosti kmetijskega gospodarstva za vključitev v FADN vzorec znašal 2 ESU (2.400 EUR standardiziranega pokritja ali SGM), od leta 2010 pa je ta prag enak 4.000 EUR SO. Rezultati FADN knjigovodstva po tipologiji na podlagi SO niso neposredno primerljivi z rezultati po predhodni tipologiji (na podlagi SGM).

Poročevalska enota je kmetijsko gospodarstvo, ki ustreza postavljenim kriterijem in se odloči za vodenje računovodstva. Obračunsko obdobje računovodstva je koledarsko leto. Na začetku koledarskega leta kmetje skupaj s kmetijskimi svetovalci izpolnijo popisne liste o zmogljivostih na kmetijskem gospodarstvu, v mesečnih poročilih pa sporočajo poslovne dogodke, ki jih pristojni na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije sproti vnašajo v podatkovni model. Vnos, obdelavo in arhiviranje knjigovodskih podatkov financira EU, nadomestila poročevalskim kmetijam za vodenje računovodstva pa se financirajo z nacionalnimi sredstvi.

FADN metodologija predpisuje izračunavanje več kot 150 standardnih rezultatov, ki so izračunani kot tehtana povprečja, pri čemer vsakemu poročevalskemu kmetijskemu gospodarstvu pripada ustrezna utež glede na število gospodarstev v določeni skupini (stratumu). Vsota uteži vseh kmetijskih gospodarstev v vzorcu predstavlja skupno število gospodarstev v naboru poročevalskih kmetijskih gospodarstev.

Osnovni pojmi

Tip kmetovanja je definiran na podlagi deleža, ki ga posamezna kmetijska aktivnost prispeva k skupni vrednosti ekonomskega merila (SO) na kmetijskem gospodarstvu. V prikazih standardnih rezultatov so poročevalska kmetijska gospodarstva razporejena v osem razredov splošnih tipov kmetovanja (TF8).

Vložek dela zajema plačano in neplačano delo, izraženo v ekvivalentu polnovredne delovne moči (PDM), ki predstavlja letno delovno obveznost enega polno zaposlenega delavca (1.800 ur/leto). Vložek neplačanega dela se nanaša na delo družinskih članov (PDMd).

Vrednost proizvodnje vključuje vrednost prodaje, vrednost doma pridelane krme in semen, vrednost porabe v gospodinjstvu in vrednost daril v naravi ter spremembe vrednosti živine in zalog rastlinskih pridelkov.

Vmesna poraba vključuje vse skupne splošne in posebne stroške, povezane z opravljanjem kmetijske dejavnosti v obračunskem letu, vključno s stroški doma pridelanih in porabljenih pridelkov za reprodukcijo na kmetijskem gospodarstvu. Ne vključuje pa finančnih obveznosti (plačane obresti, najemnine), stroškov dela in amortizacije.

Bilanca tekočih subvencij in davkov zajema subvencije in davke, ki izhajajo iz tekoče proizvodnje v obračunskem letu (seštevek v obračunskem letu odobrenih kmetijskih subvencij in bilance DDV na tekoče poslovanje, zmanjšan za kmetijske davke).

Bruto dodana vrednost kmetije je vrednost proizvodnje, zmanjšana za vmesno porabo ter povečana (zmanjšana) za bilanco tekočih subvencij in davkov.

Amortizacija predstavlja letno nadomestilo za uporabo stalnega kapitala (zgradbe, stroji in oprema, ipd.).

Neto dodana vrednost kmetije (NDV) se izračuna kot bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo. Predstavlja nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor (delo, zemlja, kapital: domače in najeto) ter za podjetniška tveganja.

Stroški z zunanjimi dejavniki predstavljajo nadomestila za vložke (delo, zemlja in kapital), ki niso v lasti imetnika kmetijskega gospodarstva ter zajemajo stroške plač, najemnin in plačanih obresti.

Bilanca subvencij in davkov na investicije zajema subvencije in davke, ki ne izhajajo iz tekoče proizvodne dejavnosti v obračunskem letu. Izračuna se kot seštevek subvencij za investicije in premij za opustitev mlečne proizvodnje, zmanjšan za DDV, plačan za investicije.

Dohodek kmečke družine je neto dodana vrednost kmetije, zmanjšana za stroške z zunanjimi dejavniki ter povečana (zmanjšana) za bilanco subvencij in davkov na investicije. Ta kazalec predstavlja povračilo za stalne proizvodne dejavnike v lasti kmetijskega gospodarstva (delo, zemlja, kapital) in nadomestilo za podjetniška tveganja.

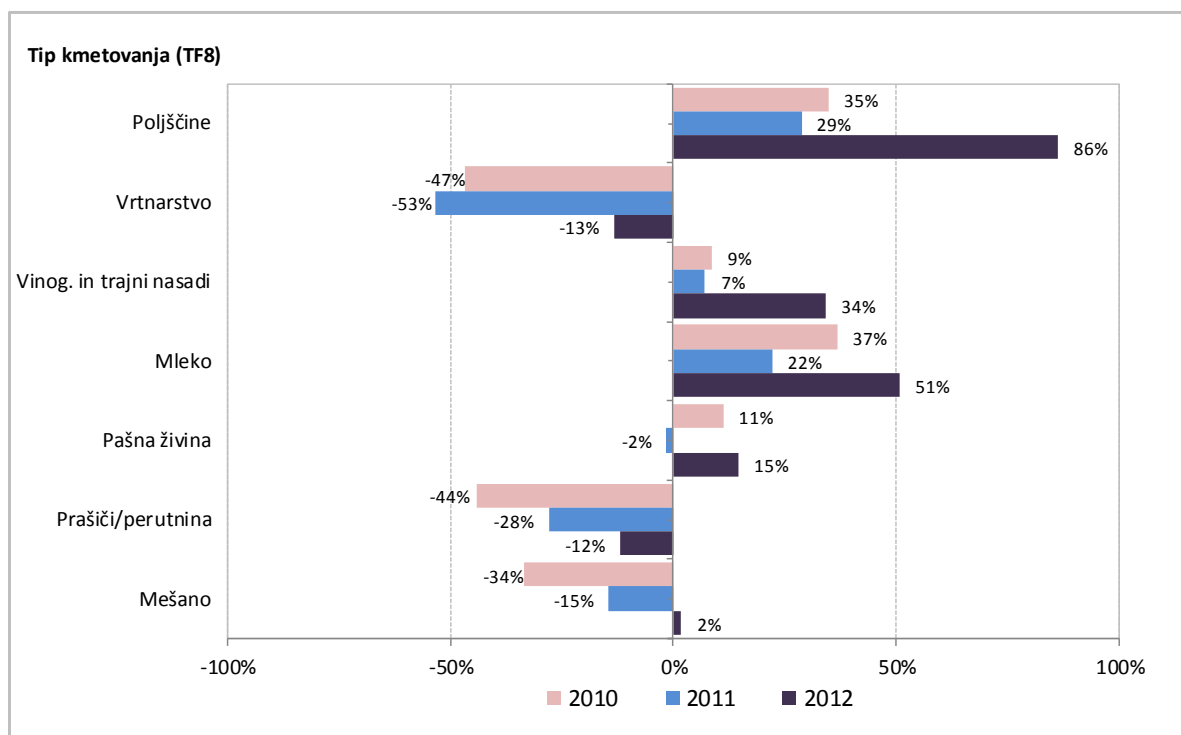
Preglednica 73: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in po ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2010-2012

Tip kmetovanja (TF8)	Načrtovani vzorec			Dejanski vzorec		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Poljščine	66	66	66	89	85	123
Vrtnarstvo	15	15	15	8	7	13
Vinogradništvo in trajni nasadi	70	70	70	76	75	94
Mleko	220	220	220	301	269	332
Pašna živina	292	292	292	325	287	335
Prašiči/perutnina	25	25	25	14	18	22
Mešano	220	220	220	146	188	224
Skupaj	908	908	908	959	929	1.143
Razredi ekonomske velikosti (SO)	Načrtovani vzorec			Dejanski vzorec		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
4.000 - <8.000 EUR	386	386	386	71	110	118
8.000 - <25.000 EUR	342	342	342	327	335	359
25.000 - <100.000 EUR	126	126	126	408	370	492
100.000 - <500.000 EUR	35	35	35	152	114	171
>= 500.000 EUR	19	19	19	1	0	3
Skupaj	908	908	908	959	929	1.143

Vir: MKO (načrti vzorčenja 2010-2012), FADN RICA (individualni podatki 2010-2012 na podlagi SO, april 2014), preračuni KIS

Večje število kmetijskih gospodarstev v posameznih skupinah izboljšuje zanesljivost agregatnih rezultatov za te skupine, kljub temu pa pokritost posameznih analiziranih skupin v vzorcu FADN še vedno ni optimalna. Potrebno bi bilo povečati število kmetijskih gospodarstev v tipih vrtnarstvo in prašiči/perutnina ter v po ekonomski velikosti najmanjšem (od 4.000 do <8.000 EUR SO) in največjem razredu (od 500.000 EUR SO).

Slika 31: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in po ekonomski velikosti (načrtovani vzorec=0%); 2010-2012

Vir: MKO (načrti vzorčenja 2010-2012), FADN RICA (individualni podatki 2010-2012 na podlagi SO, april 2014), preračuni KIS

Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost po tipih kmetovanja

V letu 2012 so po najnovejših podatkih FADN kmetijska gospodarstva v povprečju uporabljala 11,6 ha KZU, kar je okoli 4% več kot leta 2011 in skoraj dvakrat več od nacionalnega povprečja po podatkih statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev 2013 (6,5 ha KZU; začasni podatki). Glede na leto 2011 se je obseg KZU na kmetijsko gospodarstvo najizraziteje povečal pri proizvodnih tipih poljščine (za 12%), vrtnarstvo in mešano (pri obeh za 9%), najizraziteje pa se je zmanjšal pri proizvodnem tipu trajni nasadi (za 16%). Po obsegu KZU so v povprečju največja kmetijska gospodarstva v tipu prašiči/perutnina, najmanjša pa v tipih vinogradništvo in trajni nasadi.

Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2012 ohranilo na ravni predhodnega leta in doseglo 12,6 GVŽ. Tudi po številu GVŽ so kmetijska gospodarstva po najnovejših podatkih FADN občutno nad nacionalnim povprečjem po raziskovanju strukture kmetijskih gospodarstev 2013 (6,9 GVŽ; upoštevana kmetijska gospodarstva z živino; začasni podatki). V primerjavi z letom 2011 se je število GVŽ relativno najizraziteje povečalo pri tipu prašiči/perutnina (za okoli 7%), najizraziteje pa zmanjšalo pri tipih trajni nasadi (za skoraj dve petini) in vrtnarstvo (za skoraj tretjino). Enako kot v predhodnem letu so v letu 2012 največ GVŽ imela kmetijska gospodarstva v tipih prašiči/perutnina in gospodarstva s prirejo mleka.

V letu 2012 se je povprečna poraba dela (plačanega in neplačanega) po najnovejših podatkih FADN knjigovodstva na kmetijskih gospodarstvih glede na predhodno leto nekoliko zmanjšala (za okoli 2%) in znašala 1,5 PDM na kmetijsko gospodarstvo, kar pa je še vedno izrazito nad slovenskim povprečjem po rezultatih popisa kmetijstva 2010 (1,0 PDM). Glede na leto 2011 se je povprečna poraba dela najizraziteje povečala pri proizvodnih tipih vinogradništvo (za okoli 16%) in poljščine (za okoli 9%), najizraziteje pa zmanjšala pri tipih trajni nasadi in vrtnarstvo (pri obeh za okoli četrtno). V letu 2012 je bila povprečna poraba dela najvišja pri proizvodnih tipih vrtnarstvo (okoli 3 PDM) in mleko (1,9 PDM), najnižja pa pri tipih poljščine (1,1 PDM), trajni nasadi in pašna živina (pri obeh okoli 1,3 PDM).

Preglednica 74: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2007-2012

Tip kmetovanja	Skupaj KZU (ha/gospodarstvo)						Skupaj število GVŽ na gospodarstvo					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Poljščine	9,6	10,4	9,8	9,8	10,3	11,4	2,1	1,6	1,9	1,5	1,6	1,7
Vrtnarstvo	6,2	8,7	9,9	8,2	8,3	9,1	0,8	0,4	1,0	0,7	3,1	2,1
Vinogradništvo	5,3	5,1	4,8	4,2	4,4	4,2	0,4	0,7	0,6	0,3	0,3	0,3
Trajni nasadi	4,0	4,0	4,1	6,3	5,3	4,5	0,4	0,3	0,5	0,7	0,5	0,3
Mleko	12,8	12,5	17,8	18,3	17,9	17,2	18,5	18,5	27,2	28,3	28,3	26,2
Pašna živina	11,4	10,8	10,5	11,4	11,1	11,3	10,7	10,7	11,0	11,0	10,5	10,4
Prašiči/perutnina	18,9	22,6	25,8	31,3	24,0	25,5	71,1	74,8	87,1	118,3	97,5	104,0
Mešano	9,5	9,7	9,1	9,4	9,2	10,0	9,7	9,5	9,5	9,4	10,0	10,1
Skupaj	10,8	10,8	10,9	11,4	11,1	11,6	12,7	12,6	12,4	12,5	12,6	12,6
Tip kmetovanja	Skupaj vložek dela (PDM/gospodarstvo)						Ekonomska velikost (000 EUR SO*/gospodarstvo)					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Poljščine	1,5	1,5	1,4	1,2	1,0	1,1	14,3	14,1	13,4	18,2	15,2	17,7
Vrtnarstvo	3,2	6,8	3,9	3,3	4,0	3,0	94,8	104,3	87,4	72,6	53,7	51,2
Vinogradništvo	1,7	2,2	2,0	3,2	1,5	1,7	12,8	12,1	12,9	11,5	10,7	11,3
Trajni nasadi	1,5	1,5	1,6	2,1	1,8	1,3	11,2	12,4	17,1	29,0	25,2	20,8
Mleko	2,0	1,9	2,1	2,1	2,1	1,9	29,2	29,1	48,7	50,2	49,9	47,0
Pašna živina	1,6	1,6	1,6	1,7	1,3	1,3	12,1	11,7	12,3	12,5	12,1	12,2
Prašiči/perutnina	1,7	1,7	1,8	2,1	1,8	1,8	63,5	66,2	84,1	110,5	90,7	102,7
Mešano	1,8	1,6	1,4	1,5	1,4	1,4	14,0	13,9	15,2	15,4	15,5	15,9
Skupaj	1,7	1,7	1,6	1,8	1,5	1,5	19,4	19,2	20,8	21,9	21,5	22,1

* 2007-2008: SO2004, 2009-2012: SO2007

Vir: FADN RICA (individualni podatki 2007-2012 na podlagi SO, april 2014), preračuni KIS

V letu 2012 so kmetijska gospodarstva po FADN v povprečju dosegala ekonomsko velikost okoli 22.100 EUR standardnega prihodka na kmetijsko gospodarstvo, kar je skoraj 3-odstotno povečanje glede na leto poprej. V povprečju so po ekonomski velikosti največja kmetijska gospodarstva v proizvodnih tipih prašiči/perutnina, vrtnarstvo in mleko, najmanjša pa v tipih pašna živina in vinogradništvo.

Ključni ekonomski rezultati FADN knjigovodstva

Najnovejši podatki FADN knjigovodstva kažejo poslabšanje ekonomskega stanja kmetijskih gospodarstev v letu 2012. Vrednost proizvodnje se je glede na predhodno leto zmanjšala za okoli 2%, skupni prihodek pa se je ob 6-odstotnem povečanju neto subvencij ohranil na ravni predhodnega leta. Vrednost vmesne porabe se je v primerjavi z letom poprej povečala skoraj za 5%, povečali pa so se tudi stroški amortizacije (za skoraj desetino), kar je prispevalo k zmanjšanju neto dodane vrednosti kmetije za več kot petino.

Preglednica 75: Osnovni ekonomski rezultati FADN knjigovodstva (EUR/gospodarstvo); 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Skupaj vrednost proizvodnje	23.170	25.397	23.589	24.910	27.072	26.604
Bilanca tekočih subvencij in davkov	5.366	6.506	7.372	7.652	6.609	6.983
Skupni prihodek	28.536	31.903	30.961	32.562	33.681	33.587
Skupaj vmesna poraba	15.406	17.725	16.862	18.196	19.030	19.926
Bruto dodana vrednost kmetije	13.130	14.178	14.099	14.366	14.651	13.661
Amortizacija	5.404	8.236	7.030	7.506	7.126	7.797
Neto dodana vrednost kmetije	7.727	5.943	7.069	6.860	7.525	5.864
Neto dodana vrednost kmetije na PDM (EUR/PDM)	4.419	3.405	4.291	3.888	5.067	4.025

Vir: FADN RICA (individualni podatki 2007-2012 na podlagi SO, april 2014), preračuni KIS

Preračunano na PDM, je neto dodana vrednost v letu 2012 znašala 4.025 EUR/PDM, kar je za petino manj kot v letu 2011. Med vzroke za izrazito slabše ekonomske rezultate v letu 2012 lahko poleg višjih stroškov (vmesna poraba, amortizacija) štejemo tudi izredno neugodne vremenske razmere v letu 2012, ki so se odrazile v izrazito slabši letini (predvsem pri tipih vinogradništvo in trajni nasadi), prav tako pa tudi popravke vhodnih podatkov FADN in izračunov za pretekla obračunska leta.

Ekonomske rezultate kmetijskih gospodarstev po najnovejših podatkih FADN knjigovodstva so za leto 2012 glede smeri sprememb dokaj primerljivi z rezultati ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK) za to leto. Spremembe vrednosti neto dodane vrednosti kmetije (FADN) in faktorskega dohodka kmetijstva (ERK), neposredno najbolj primerljivih dohodkovnih kazalcev po obeh metodologijah, so za leto 2012 glede na prehodno leto razmeroma primerljive (FADN -22%; ERK -17%). Neto dodana vrednost kmetije na PDM po najnovejših podatkih FADN za Slovenijo tudi za leto 2012 ostaja za okoli petino nižja od faktorskega dohodka na PDM po ERK (leta 2012 5.103 EUR/PDM), kljub dejstvu, da so bila v vzorec zajeta nadpovprečno velika kmetijska gospodarstva.

9 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

V začetku leta 2013 je prišlo do reorganizacije služb na področju varne hrane, vključno z uradnim nadzorom. Za zakonodajne naloge, strokovne naloge kot tudi naloge uradnega nadzora na področju celotne živilske verige, razen javne prehrane, prehranskih dopolnil in živil za posebne prehranske namene, je od začetka leta 2013 pristojna nova Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR). Znotraj uprave je prišlo tudi do združitve inšpekcijskih služb. Tako je nadzor s področja živil živalskega in neživalskega izvora, od primarne pridelave do končnega potrošnika, s področja zdravja in dobrobiti živali ter s področja varstva rastlin, združen v organizacijski enoti Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

V letu 2013 so bile na področju živil določene naslednje prioritete naloge: priprava zakonodaje s področja pristojnosti UVHVVR in sodelovanje pri pripravi EU zakonodaje z uveljavljanjem javnega interesa Slovenije in slovenskih nosilcev dejavnosti, priprava programov dela uradnega nadzora in spremljanj v skladu z zakonodajo EU ter njihova izvedba, notificiranje ugotovljenih zdravju škodljivih pošilk živil in krme v hitri sistem obveščanja (RASFF), vzpostavljanje poenotenja pristopov na različnih področjih nadzora, pričetek združevanja registrov obratov v enotni register nosilcev živilske dejavnosti in poenotenja postopka registracije obratov v pristojnosti UVHVVR. Pri izvedbi nadzora je bila posebna pozornost posvečene sledljivosti, preprečevanju goljufivih praks in izvedbi rednih nalog nadzora v skladu s planom dela.

9.1 Varna hrana

Nadzor na področju varne hrane, je potekal v skladu s predvidenimi programi pregledov obratov (npr. registracija, higiena, HACCP, sledljivost, umik / odpoklic, označevanje, ...), kot tudi s programi vzorčenja živil.

Živila

Vzorci živil so bili odvzeti z namenom preverjanja biološke/mikrobiološke varnosti, vključno s preverjanjem protimikrobne rezistence (*Salmonella* spp., *Listeria Monocytogenes*, *Escherichia coli*, *Campilobacter* spp., *Bacillus cereus*, *Yersinia enterocolitica*, *Vibrio Parahaemolyticus*, virus hepatitis A, norovirus, ESBL, MRSA, koliformne bakterije, toksini), kemijske varnosti (pesticidi, residua, aditivi in arome, tako v živilih živalskega kot neživalskega izvora, sadju in zelenjavi - več kot 25 vzorcev, bonbonih - več kot 40 vzorcev, brezalkoholnih pijačah - več kot 30 vzorcev, mesnih izdelkih - več kot 50 vzorcev, mlečnem sladoledu - 15 vzorcev, biotehnologije - 9 vzorcev). V vzorčenje in preverjanje skladnosti so bile poleg živil vključene tudi proizvodne/delovne površine.

V okviru uradnega nadzora je bilo na **vsebnost onesnaževal** v letu 2013 odvzetih 1.027 vzorcev živil. Od tega je bilo 840 (81,8%) vzorcev rastlinskega izvora (sveža zelenjava, sadje, gobe, žita in izdelki iz žit, procesirana živila, živila v pločevinkah, čaji, lupinarji, zemeljski oreščki, kava, kakav, semena oljnic, suho sadje, masti in olja) in 187 (18,2%) vzorcev živalskega izvora (prekajene ribe, meso ter mesni izdelki, svinjina, drobovina svinjine, govedina, velike morske ribe, morski sadeži, konzervirani izdelki iz rib, jajca, mlečni izdelki). Po poreklu/izvoru je bilo 418 vzorcev (40,7%) iz Slovenije, 347 vzorcev (33,8%) iz drugih držav EU, 257 vzorcev (25,0%) iz tretjih držav in 5 vzorcev (0,5%) neznanega izvora.

Rezultati preiskav glede vsebnosti onesnaževal v odvzetih vzorcih so pokazali, da je:

- 950 vzorcev živil (92,5%) glede analiziranih onesnaževal skladnih s predpisi in posledično ocenjenih kot varnih;
- v 4 vzorcih (0,4%) skladnosti glede prisotnih onesnaževal (vsebnost kadmija in atropina v ajdovi moki ter živega srebra v bakalarju), zaradi zakonodajno nereguliranega področja, ni bilo možno podati; v vseh primerih je bila za opredelitev

tveganja za zdravje ljudi izdelana ocena tveganja, katere ugotovitve so vse vzorce opredelile kot varne;

- v 13 preiskanih vzorcih (1,3%) so vsebnosti nekaterih onesnaževal (kadmij, živo srebro, aflatoksin B1, deoksinivalenol, fumonizini B1, B2, benzo(a)piren, vsota dioksinov in furanov ter dioksinom in furanom podobni in nepodobni PCB) presegale mejne vrednosti, zato so bili ocenjeni kot ne varni;
- v 3 vzorcih (0,3%) ocena skladnosti glede prisotnih onesnaževal ni bila možna (v vzorcu ajdove moke zaradi prisotnih alkaloidov atropina in skopolamina ter v dveh vzorcih blitve zaradi prisotnosti nitratov), izdelana ocena tveganja pa je opredelila tveganje za zdravje ljudi, zato so bili vsi trije vzorci ocenjeni kot ne varni;
- v 12 vzorcih (1,2%) ocene skladnosti in varnosti zaradi prisotnosti onesnaževala (procesnega onesnaževala furana v praženi kavi ter v živilih v pločevinkah in kozarčkih ter akrilamida v koruznih izdelkih) ni bilo možno opredeliti, bodisi zaradi zakonodajno nereguliranega področja tega onesnaževala, bodisi zaradi premalo znanih podatkov, ki bi bili v pomoč pri izdelavi ocene tveganja;
- v 44 vzorcih (4,3%) je bila vsebnost analiziranega onesnaževala pod LOQ uporabljene metode v primeru furana oz. pod priporočeno vsebnostjo za posamezno vrsto živila v primeru etilkarbamata in akrilamida, zato so bili vzorci ocenjeni kot skladni s priporočili;
- v 1 vzorcu (0,1%) prepečenca je bila z analizo dokazana vsebnost akrilamida, tudi ob upoštevanju merilne negotovosti, smiselno višja od navedene okvirne vrednosti za kekse, krekerje, hrustljav kruh in podobno (500 ug/kg).

Pri rezultatih analiznih izvidov vzorcev živil, ki so izkazovali nevarnost za potrošnike, so bila živila umaknjena s trga. V kolikor tega ni naredil že sam nosilec živilske dejavnosti, je bil za to odrejen ukrep inšpektorja.

V letu 2013 je bilo na **vsebnost ostankov pesticidov** preiskanih 1.075 vzorcev živil, od tega 533 vzorcev zelenjave (sveže ali zamrznjene), 337 vzorcev sadja (svežega ali zamrznjenega), 88 vzorcev žit in izdelkov iz žit, 77 vzorcev predelanih živil in živil, ki se ne uvrščajo v eno izmed zgoraj navedenih skupin živil (čaji, konoplja, rozine, suho sadje, vino, začimbe) in 40 vzorcev živil živalskega izvora. Od skupaj 1.075 vzorcev živil je bilo 807 vzorcev (75,1%) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 203 vzorcev (18,9%) v okviru dodatnega nadzora in 65 vzorcev (6,0%) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po izvoru je bilo 545 vzorcev (50,7%) iz Slovenije, 368 vzorcev (34,2%) iz drugih držav EU in 162 vzorcev (15,1%) iz tretjih držav. Od skupno 545 vzorcev po izvoru iz Slovenije je bilo 296 vzorcev odvzetih v primarni pridelavi (27,5% vseh preiskanih vzorcev).

Na vsebnost pesticidov je bilo preiskanih 337 vzorcev sadja, od tega 167 vzorcev (49,5%) po izvoru iz Slovenije, 102 vzorca (30,3%) iz drugih držav EU in 68 vzorcev (20,2%) iz tretjih držav. Od skupno 167 vzorcev po izvoru iz Slovenije je bilo 111 vzorcev odvzetih v primarni pridelavi (32,9% vseh preiskanih vzorcev sadja). Od skupaj 337 vzorcev sadja je bilo 236 vzorcev (70,0%) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 66 vzorcev (19,6%) v okviru dodatnega nadzora in 35 vzorcev (10,4%) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. V okviru preiskav sadja na vsebnost ostankov pesticidov je bilo analiziranih do 331 pesticidov in njihovih metabolitov.

Na vsebnost pesticidov je bilo preiskanih 533 vzorcev zelenjave, od tega 267 vzorcev (50,1%) po izvoru iz Slovenije, 209 vzorcev (39,2%) iz drugih držav EU in 57 vzorcev (10,7%) iz tretjih držav. Od skupno 267 vzorcev po izvoru iz Slovenije je bilo 151 vzorcev odvzetih v primarni pridelavi (28,3% vseh preiskanih vzorcev zelenjave). Od skupaj 533 vzorcev zelenjave je bilo 405 vzorcev (76,0%) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 105 vzorcev (19,7%) v okviru dodatnega nadzora in 23 vzorcev (4,3%) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. V okviru preiskav zelenjave na vsebnost ostankov pesticidov je bilo analiziranih do 332 pesticidov in njihovih metabolitov.

Na vsebnost pesticidov je bilo preiskanih 88 vzorcev žit in izdelkov iz žit, od tega 68 vzorcev (77,3%) po izvoru iz Slovenije, 18 vzorcev (20,4%) iz drugih držav EU in 2 vzorca (2,3%) iz tretjih držav. Od skupno 68 vzorcev po izvoru iz Slovenije je bilo 30 vzorcev odvzetih v primarni pridelavi (34,1% vseh preiskanih vzorcev žit in izdelkov iz žit). Od skupaj 88 vzorcev žit in izdelkov iz žit je bilo 64 vzorcev (72,7%) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja in 24 vzorcev (27,3%) v okviru dodatnega nadzora. V okviru preiskav žit in izdelkov iz žit na vsebnost ostankov pesticidov je bilo analiziranih do 331 pesticidov in njihovih metabolitov.

Na vsebnost pesticidov je bilo preiskanih 77 vzorcev predelanih in ostalih živil, od tega 19 vzorcev (24,7%) po izvoru iz Slovenije, 24 vzorcev (31,2%) iz drugih držav EU in 34 vzorcev (44,1%) iz tretjih držav. Od skupno 19 vzorcev po izvoru iz Slovenije sta bila 2 vzorca (2,6%) odvzeta v primarni pridelavi. Od skupaj 77 vzorcev predelanih in ostalih živil je bilo 62 vzorcev (80,5%) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 8 vzorcev (10,4%) v okviru dodatnega nadzora in 7 vzorcev (9,1%) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. V okviru preiskav predelanih in ostalih živil na vsebnost ostankov pesticidov je bilo analiziranih do 333 pesticidov in njihovih metabolitov.

Na vsebnost pesticidov je bilo preiskanih 40 vzorcev živil živalskega izvora, od tega 24 vzorcev (60%) po izvoru iz Slovenije, 15 vzorcev (37,5%) iz drugih držav EU in 1 vzorec (2,5%) iz tretjih držav. Od skupno 24 vzorcev po izvoru iz Slovenije sta bila 2 vzorca (5,0%) odvzeta v primarni pridelavi. Od skupaj 40 vzorcev živil živalskega izvora je bilo vseh 40 vzorcev (100%) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja. V okviru preiskav živil živalskega izvora na vsebnost ostankov pesticidov je bilo analiziranih do 65 pesticidov in njihovih metabolitov.

Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 1.062 vzorcev (98,8%) živil glede vsebnosti analiziranih pesticidov skladnih z zakonodajo. 629 vzorcev (58,5%) ni vsebovalo ostankov pesticidov, 10 vzorcev (0,9%) pa so bili ugotovljeni naslednji pesticidi: dimetoat in ometoat, flonikamid, klorfenapir, metidation, tiakloprid in dinotefuran.

Monitoring rezidua – uradni nadzor nad prepovedanimi in nedovoljenimi snovmi, ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini ter nad določenimi onesnaževali in pesticidi v živilih živalskega izvora - UVHVVR izvaja z namenom, da se odkrije uporaba prepovedanih substanc, nedovoljena uporaba substanc in navzočnost reziduirov v živih živalih, njihovih iztrebkih, telesnih tekočinah in tkivih, v živalskih proizvodih ter v krmi in vodi za napajanje. Poleg nadzora v okviru programa monitoringa se uradni nadzor nad ostanki škodljivih snovi izvaja tudi z odvzemom uradnih vzorcev na podlagi utemeljenega suma. V letni načrt monitoringa rezidua so vključeni tudi določeni pesticidi ter kontaminanti.

Letni načrt monitoringa rezidua se je v letu 2013 izvajal od januarja do decembra v klavnicah, pakirnih centrih jajc, ribogojnicah, v zbiralnicah uplenjene divjadi in na kmetijskih gospodarstvih. Vzorčenje se je izvajalo ciljno, pri tem pa so se upoštevali vsi minimalni kriteriji, ki so predpisani s predpisi skupnosti, ter dodatni nacionalni kriteriji za ciljni odvzem vzorcev.

Monitoring rezidua se izvaja tudi na mejnih veterinarskih postajah (MVP) skladno z letnim načrtom monitoringa rezidua za MVP. Vrsta vzorcev ter nabor preiskav so bili določeni glede na naravo (vrsto proizvodov oz. živali) in število pošiljk, ki so bile preko naših MVP v preteklem letu uvožene v EU, ter glede na notifikacije v sistemu za hitro obveščanje (RASFF).

UVHVVR je v letu 2013 v okviru NRCP v notranjosti države od planiranih 1.833 odvzel 1.825 vzorcev, od katerih je bilo 9 vzorcev neskladnih z zakonodajo, kar pomeni, da je znašal delež neskladnih vzorcev glede na celotno število vzorcev, odvzetih v okviru monitoringa na rezidua v notranjosti države v letu 2013, okoli 0,5%.

Pregledi v obratih so poleg preverjanja splošnih higienskih zahtev (prostori, oskrba z vodo, oprema, prevoz, ravnanje z živali, osebna higiena, merilne naprave, sledljivost, usposobljenost, ostanki živil, umik/odpoklic...), preverjanja posebnih higienskih zahtev

(skladnost temperatur, vzorčenj in analiz, mikrobiološki kriteriji...), preverjanja sistema HACCP (lastni ali po smernicah), obsegali tudi preglede živil glede skladnosti označevanja (obveznega in prostovoljnega – npr. po shemah kakovosti, prehranske in zdravstvene trditve). V primeru ugotovljenih neskladnosti je inšpektor ukrepal z izdajo odločbe za ureditev stanja. V primeru kazenskih določb je uvedel tudi prekrškovni postopek.

V okviru pregledov obratov ter v povezavi z rezultati vzorčenja živil, so se v inšpekcijskih postopkih izvajali ukrepi za zagotavljanje varovanja zdravja potrošnikov in tudi za zagotavljanje pravice obveščenosti potrošnikov glede hrane, ki jo kupuje in uživa.

Posebna pozornost je bila namenjena tudi področju aditivov in alergenov. Uradni nadzor nad **aditivi v živilih** je del širšega sistema uradnega nadzora nad živili, ki vključuje vzorčenje, kvantitativno določanje vsebnosti aditivov ter oceno skladnosti in varnosti vzorca glede vsebnosti analiziranih aditivov. V okviru letnega programa so bili odvzeti vzorci v tistih kategorijah živil, ki v večji meri vsebujejo aditive, jih pogosto uživajo otroci ali spadajo med živila, ki jih pogosto uživa splošna slovenska populacija. Analizirani aditivi spadajo med najbolj pogosto uporabljene v preiskovanih kategorijah živil.

V skupini sadnih izdelkov je bilo odvzetih 21 vzorcev. 10 vzorcev suhega sadja (po poreklu 3 iz Slovenije, 2 iz drugih držav EU in 5 iz tretjih držav) je bilo analiziranih na vsebnost žveplovega dioksida, 5 od njih tudi na vsebnost sorbinske kisline. 10 vzorcev zamrznjenih sadnih sorbetov (po poreklu vsi iz drugih držav EU) je bilo analiziranih na vsebnost umetnih barvil, 1 vzorec nizkokaloričnega džema (po poreklu iz drugih držav EU) na vsebnost umetnih barvil, sorbinske in benzojske kisline ter umetnih sladil.

V skupini zelenjavnih izdelkov je bilo odvzetih 5 vzorcev in sicer 3 vzorci sušene bele zelenjave (po poreklu 1 vzorec iz drugih držav EU in 2 vzorca iz tretjih držav) in 2 vzorca sušenega paradižnika (oba iz drugih držav EU), ki so bili analizirani na vsebnost žveplovega dioksida.

Odvzetih je bilo 44 različnih vrst bonbonov in žvečilnih gumijev. 30 vzorcev bonbonov vseh vrst (1 vzorec iz Slovenije, 25 iz drugih držav EU in 4 iz tretjih držav) je bilo analiziranih na vsebnost umetnih barvil in umetnih sladil, 2 vzorca bonbonov vseh vrst s sladili (1 iz Slovenije in 1 iz tretjih držav) ter 12 vzorcev žvečilnih gumijev (5 iz drugih držav EU in 7 iz tretjih držav) pa je bilo poleg na vsebnost umetnih barvil in umetnih sladil analiziranih še na vsebnost sorbinske in benzojske kisline.

V skupini brezalkoholnih pijač in pripravkov je bilo odvzetih 37 vzorcev. 10 vzorcev sirupov in praškov za pripravo brezalkoholnih napitkov (8 vzorcev iz Slovenije in 2 iz drugih držav EU) in 12 vzorcev brezalkoholnih pijač (8 po poreklu iz Slovenije, 1 iz drugih držav EU in 3 iz tretjih držav) je bilo preiskanih na vsebnost umetnih barvil in konzervansov (sorbinske in benzojske kisline), 15 vzorcev brezalkoholnih pijač, nizko energijskih oz. s sladili (7 vzorcev iz Slovenije, 7 iz drugih držav EU in 1 vzorec neznanega porekla) pa je bilo analiziranih na vsebnost umetnih barvil in sladil ter konzervansov (sorbinske in benzojske kisline).

Odvzetih je bilo 11 vzorcev čilija in izdelkov iz čilija, kurkume in currya (6 iz tretjih držav in 5 neznanega izvora), v katerih se je preverjala vsebnost nedovoljenih barvil (Sudan red I, II, III, I, Para red, biksin E160b).

Odvzetih je bilo tudi 50 vzorcev mesnih izdelkov (barjenih klobas in paštet). Od tega je bilo 20 vzorcev analiziranih na vsebnost nitrita in nitrata (po poreklu 17 vzorcev iz Slovenije in 3 vzorci iz drugih držav EU), 30 vzorcev pa na vsebnost polifosfatov (25 vzorcev iz Slovenije in 5 iz drugih držav EU).

V okviru letnega programa je bilo odvzetih 15 vzorcev mlečnega sladoleda. Od tega je bilo 10 vzorcev analiziranih na vsebnost umetnih barvil (po poreklu 6 iz Slovenije in 4 iz drugih držav EU) in 5 vzorcev na vsebnost umetnih sladil (po poreklu 4 iz Slovenije in 1 iz drugih držav EU).

Dodatno so bili odvzeti tudi vzorci v katerih so se analizirale težke kovine in se je preverjala skladnost specifikacij posameznih aditivov. V 3 vzorcih (1,5%) (vzorec bombonov, dva vzorca barjenih klobas in paštet) je bila dokazana nedovoljena uporaba aditiva glede na določila, predpisana v zakonodaji, zato so bili vzorci ocenjeni kot neskladni. V neskladnem vzorcu bombonov je bila ugotovljena presežena vsebnost nedovoljenega barvila E110, v dveh neskladnih vzorcih barjenih klobas pa nedovoljena raba aditiva nitrata (E251, E252). Za oceno varnosti navedenih vzorcev so bile izdelane ocene tveganja, ki so vse tri vzorce glede vsebnosti aditivov ocenile kot varne.

Pri preverjanju specifikacij aditivov je bilo 9 vzorcev (83,3%) skladnih z zakonodajo. V 1 vzorcu (3,3%) je bila ugotovljena vsebnost kumarina, ki je tudi ob upoštevanju merilne negotovosti presegala najvišjo dovoljeno vsebnost za fine pekovske izdelke, razen tradicionalnih in/ali sezonskih pekovskih izdelkov, na katerih je označeno, da vsebujejo cimet, vendar pa ni presegala najvišje dovoljene vsebnosti za tradicionalne in/ali sezonske pekovske izdelke, na katerih je označeno, da vsebujejo cimet in za katere velja višja dovoljena vsebnost. Ker iz označbe vzorca ni bilo razvidno, v katero skupino se vzorec uvršča, ocena skladnosti za omenjeni vzorec ni bila možna, zato je bila za vzorec izdelana ocena tveganja za zdravje ljudi. Na osnovi izračuna izpostavljenosti vzorec ni predstavljal tveganja za zdravje ljudi in je bil ocenjen kot varen.

Na področju arom so bili prav tako na osnovi letnega programa odvzeti vzorci sestavljenih živil v katerih so se določale vsebnosti nekaterih snovi (kumarin, tujon, cianovodikova kislina), ki so naravno prisotne v aromah in/ali sestavinah živil z aromatičnimi lastnostmi. V letu 2013 je bilo odvzetih 30 vzorcev sestavljenih živil, katerim so bile dodane arome in/ali sestavine živil z aromatičnimi lastnostmi. V vzorcih sestavljenih živil se je spremljala vsebnost kumarina (v žitnih izdelkih za zajtrk in v finem pekovskem pecivu - 10 vzorcev), cianovodikove kisline (v konzerviranem koščičastem sadju in nugatu, marcipanu in njegovih nadomestkih ali podobnih izdelkih - 10 vzorcev) in tujona (v alkoholnih pijačah - 10 vzorcev). Po izvoru je bilo 11 vzorcev (36,7%) iz Slovenije in 19 vzorcev (63,3%) iz drugih držav EU.

Nadzor je potekal po celotni živilski verigi od primarnih pridelovalcev do končnega potrošnika in seveda tudi ob uvozu/izvozu iz tretjih držav. Vse odkrite nevarne pošiljke živil (razvidne iz dokumentacije ali po izvedenem vzorčenju in neskladnih analiznih izvidih) na vstopnih točkah v Slovenijo in EU, so bile zavrnjene in o tem preko sistema RASFF notificirane druge države.

Poleg načrtovanih nalog je UVHVVR v letu 2013 kot posledica afere s konjskim mesom sodelovala pri poostrenem nadzoru, koordiniranem s strani Komisije, v Sloveniji pa je bila izvedena obširnejša akcija nadzora pekarn in sledljivosti sadja in zelenjave. Ugotovitve nadzora je UVHVVR uporabila pri pripravi novele Zakona o kmetijstvu.

Krma

Za področje izvajanja nadzora na področju krme je pristojna UVHVVR. Uradni nadzor v obratih nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo se je izvajal v skladu s programom dela UVHVVR (v katerem so določene naloge in frekvenca pregledov na področju uradnega nadzora krme), ter smernicami in navodili za izvajanje uradnega nadzora na področju krme.

V letu 2013 je bilo v registrih, ki so se vodili na OU UVHVVR, 52 odobrenih in 2.382 registriranih obratov nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo (1,5% več). Dodatno je bilo za različne dejavnosti na področju primarne pridelave krme registriranih tudi 50.639 kmetijskih gospodarstev (centralna evidenca kmetijskih gospodarstev kot krmnih obratov).

Registrirani in odobreni proizvajalci krme v Sloveniji (izvzeta je primarna pridelava krme) so v letu 2013 proizvedli 561 tisoč ton različne krme, od tega je bilo 391.457 ton krmnih mešanic, 2.113 ton premiksov, 3.972 ton krmnih dodatkov in 163.461 ton posamičnih krmil. Največ krmnih mešanic je bilo proizvedenih za perutnino (56%), nato za govedo (25%) in prašiče (14%). Primerjava z letom prej pokaže, da je proizvodnja krmnih mešanic v letu 2013 upadla za 1,1%.

V letu 2013 je bilo proizvedenih 4.868 ton medicirane krme (28% manj kot v letu 2012), od tega je bilo 97% medicirane krme namenjene prašičem, 3% pa perutnini in ribam. Razlog za upad proizvodnje medicirane krme leži v naglem upadanju števila prašičev. Poleg tega je bilo v letu 2013 v odobrenih obratih proizvedenih tudi 95.541 ton krmnih mešanic s kokcidiostatiki. 98% proizvedene količine je bilo namenjene perutnini, 2% pa kuncem.

UVHVVR izvaja uradni nadzor nad stanjem skladnosti na področju mikrobiološke in kemijske varnosti krme, na področju medicirane krme in krme s kokcidiostatiki ter ugotavlja nezaželene ter prepovedane snovi v krmi.

V letu 2013 je bilo na temo prepovedi krmljenja predelanih živalskih beljakovin opravljeno 54 inšpekcijskih pregledov. Neskladnosti niso bile ugotovljene. Odvzeti so bili 103 vzorci krme na prisotnost tkiv živalskega izvora. Vsi rezultati preiskav so bili skladni.

V okviru posebnega nadzora na področju uporabe krmnih proizvodov pri čebelah je bilo odvzetih 15 vzorcev za ugotavljanje vsebnosti hidroksimetilfurfurala (HMF). Razlog za ugotovljene visoke vsebnosti HMF v 6 krmnih mešanicah za čebele, ki niso bile slovenskega izvora, ni bil ugotovljen.

V okviru posebnega nadzora je bilo med drugim odvzetih tudi 24 vzorcev na teobromin (10 krmnih mešanic za pse in 14 krmnih mešanic za konje). Vsi rezultati preiskav so bili negativni.

V okviru posebnega nadzora na področju encimov, ki se uporabljajo v krmni verigi, je bilo usmerjeno odvzetih 10 vzorcev na kloramfenikol. Vsi rezultati preiskav so bili negativni.

V letu 2013 je UVHVVR pri različnih nosilcih dejavnosti poslovanja s krmo odvzela skupaj 383 uradnih vzorcev krme. 27 jih je bilo neskladnih. Od skupnega števila izvedenih preiskav je bilo 2% neskladnih.

V letu 2013 je UVHVVR izvedla pri nosilcih dejavnosti poslovanja s krmo 441 uradnih kontrol (izvzeti so pregledi z namenom odvzema vzorcev krme, pregledi na področju prepovedi krmljenja ter pregledi na področju označevanja krme). V 199 obratih so bile ugotovljene neskladnosti in izvedeni so bili predpisani ukrepi v skladu z zakonodajo.

Na podlagi izvedenih nadzorov v krmnih obratih, kjer so bile ugotovljene neskladnosti, se še vedno ugotavlja, da imajo nosilci dejavnosti poslovanja s krmo (zlasti posredniki) največ težav z vzdrževanjem stalnih pisnih postopkov na podlagi načel HACCP. Pri nadzoru dobaviteljev krme se ugotavlja, da vsi nosilci dejavnosti poslovanja s krmo (zlasti prevozniki in posredniki s spletnimi trgovinami) še vedno niso priglasili dejavnosti poslovanja s krmo pri pristojnemu organu.

Na področju označevanja krme je bilo ugotovljenih 27% neskladnih oznak krmnih proizvodov.

Pri pregledih kmetijskih gospodarstev se še vedno ugotavlja neustrezne priglasitve dejavnosti (oz. vpise) v centralni register primarnih pridelovalcev krme. Pri nadzoru higienskih standardov na kmetijskih gospodarstvih so bile ugotovljene neskladnosti na področju vodenja evidenc o tretiranju in porabi FFS ter v povezavi z zagotavljanjem sledljivosti in hrambo dokumentacije.

V okviru zagotavljanja nemotenega trgovanja, izvoza in uvoza krme je UVHVVR nudila nosilcem dejavnosti poslovanja s krmo tudi informacijsko podporo glede zakonodajnih zahtev.

9.2 Veterinarstvo

Prioritete dela na področju veterinarstva so bile naslednje: priprava predpisov s področja pristojnosti zdravja živali in sodelovanje pri pripravi evropske zakonodaje z uveljavljanjem javnega interesa Slovenije in slovenskih nosilcev dejavnosti, izvedba predpisanega uradnega

nadzora na področju zdravja živali, dobrobiti živali, varnosti krme in varnosti živil živalskega izvora, izvedba predpisanih programov monitoringov s področja krme in živil živalskega izvora, vzdrževanje pridobljenih zdravstvenih statusov živali, črpanje EU sredstev za sofinanciranje programov zdravstvenega varstva živali in razvoj sistema CIS-VURS.

V letu 2013 je Slovenija ohranila status države, proste tuberkuloze in bruceloze govedi, enzootske goveje levkoze, bruceloze ovac in koz ter bolezni Aujeszkoga. Pripravljeni so bili nacionalni programi spremljanja in izkoreninjenja bolezni za steklino, klasično prašičjo kugo, bolezen modrikastega jezika in aviarno influenco, ki so sofinancirani s strani Evropske komisije. V letu 2013 je Slovenija pridobila OIE status države z zanemarljivim tveganjem za BSE. Pripravljen in sprejet je bil Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaščiti živali. Sprememba je bila potrebna predvsem zaradi implementacije direktive EU o zaščiti živali, ki se uporabljajo v znanstvene namene. Poleg tega je bil namen predlaganih sprememb izboljšati stanje na področju dobrobiti živali.

Zaščita živali

V letu 2013 je bilo načrtovanih najmanj 507, opravljenih pa 474 pregledov gospodarstev z rejnimi živalmi glede izpolnjevanja kriterijev dobrobiti živali. Skladnih s predpisi je bilo 61% rej. V ta delež so vračunane tudi reje piščancev za prirejo mesa, kjer je bilo od 74 pregledanih rej s predpisi skladnih 35 rej (47%), kar kaže na izboljšanje v primerjavi z letom 2012, ko je bilo skladnih s predpisi le slabih 30% pregledanih rej piščancev za prirejo mesa. Brez rej piščancev za prirejo mesa je delež skladnih rej 64%, kar kaže, da se delež skladnih pregledanih rej povečuje.

V letu 2013 so bile vse pregledane reje drobnice skladne s predpisi.

Število pregledanih rej kokoši nesnic v letu 2013 je bilo manjše (25% rej kokoši nesnic), saj so bili v prejšnjih 4 zaporednih letih vsako leto opravljeni pregledi vseh rej zaradi zagotavljanja izpolnjevanja evropskih predpisov v zvezi s prepovedjo reje kokoši nesnic v neobogatenih kletkah. Delež skladnih rej je bil 85%.

Pregledane reje govedi so bile skladne v 75%. V rejah s teleti je bilo skladnih 60% pregledanih rej, kar je podobno deležu v letu 2012. V pregledanih rejah prašičev je bilo skladnih 57% rej. Najbolj izrazito izboljšanje na področju skladnosti s predpisi je ugotovljeno v rejah piščancev za prirejo mesa, kar se pripisuje dejstvu, da se je že v letu 2012 začel intenziven nadzor uveljavitve novih predpisov o zaščiti piščancev za prirejo mesa, ki se je nadaljeval v letu 2013.

Nadzor salmonel

V okviru nacionalnega programa nadzora salmonel v matičnih jatah kokoši (*Gallus gallus*), ki vključuje vzorčenje nosilcev dejavnosti in uradno vzorčenje, je bilo v letu 2013 opravljeno vzorčenje in preiskave na salmonelo v 139 odraslih matičnih jatah in 101 vzrejni matični jatl. *Salmonela* je bila ugotovljena v 4 odraslih matičnih jatah, v vzrejnih matičnih jatah pa *salmonela* v letu 2013 ni bila ugotovljena.

Pri odraslih matičnih jatah je bila pri vseh 4 jatah *salmonela* ugotovljena pri prvem uradnem vzorčenju na gospodarstvu. V 3 odraslih matičnih jatah je bila *S.Ohio* in v 1 odrasli matični jati *S.Stanleyville*.

Uradno vzorčenje v odraslih matičnih jatah je bilo v letu 2013 opravljeno v 139 jatah na gospodarstvu in 119 jatah v valilnici. Pri 1 jati je bilo v enem primeru uradno vzorčenje namesto v valilnici opravljeno na gospodarstvu, zaradi izvoza ali trgovanja z valilnimi jajci. Skupno je bilo pri uradnem vzorčenju na prisotnost salmonel preiskanih 346 vzorcev vpojnih obuval in 186 vzorcev jajčnih lupin.

V okviru nacionalnega programa nadzora salmonel v jatah kokoši nesnic (*Gallus gallus*), ki vključuje vzorčenje nosilcev dejavnosti in uradno vzorčenje, je bilo opravljeno vzorčenje in

preiskave na salmonelo v 182 odraslih in 131 vzrejnih jatah nesnic. Salmonela je bila ugotovljena v 7 odraslih in 1 vzrejni jati nesnic.

V vzrejni jati nesnic je bila ugotovljena S.Coeln pri vzorčenju na gospodarstvu, ki ga je opravil nosilec dejavnosti dva tedna pred preходом živali v nesnost.

V odraslih jatah nesnic je bila, od skupno 182 vzorčenih jat, salmonela ugotovljena v 7 jatah. V dveh jatah odraslih nesnic je bila ugotovljena S.Enteritidis, v dveh jatah S.Ohio, v po eni jati pa S.Coeln, S.Agona in Salmonella skupine O7.

Uradno rutinsko vzorčenje je bilo opravljeno na vseh gospodarstvih z več kot tisoč nesnicami in na približno eni tretjini gospodarstev z manj kot tisoč nesnicami. Skupno je bilo uradno vzorčenje opravljeno v 74 jatah, od tega je bilo 61 jat vzorčenih na gospodarstvih z več kot tisoč nesnicami in 13 jat na gospodarstvih z manj kot tisoč nesnicami.

Poleg uradnega rutinskega vzorčenja je bilo v eni jati opravljeno tudi uradno vzorčenje zaradi ugotovitve S.Enteritidis v vzorcu nosilca dejavnosti, v treh jatah je bilo uradno vzorčenje opravljeno zaradi ugotovitve S.Enteritidis na gospodarstvu ter v eni jati zaradi vselitve v hlev, kjer je bila v predhodni jati ugotovljena S.Enteritidis.

Uradno vzorčenje je bilo opravljeno tudi v eni vzrejni jati nesnic zaradi ugotovljenih neskladnosti pri uradnem rutinskem pregledu.

V okviru nacionalnega programa nadzora salmonel v jatah brojlerjev je bilo v letu 2013 pred zakolom testiranih 2.218 jat brojlerjev, pri čemer je bila salmonela ugotovljena v 50 jatah na 33 gospodarstvih. Na 22 gospodarstvih je bila salmonela ugotovljena v 1 jati, na 6 gospodarstvih v 2 jatah, na 4 gospodarstvih v 3 jatah in na 1 gospodarstvu v 4 jatah brojlerjev. Ugotovljeni so bili naslednji serovari: S.Infantis (v 42 jatah), S.Coeln (v 2 jatah), S.Enteritidis (v 2 jatah) in v po eni jati S.Corvallis, S.Senfthenberg, S.Typhimurium in S.Saintpaul.

Uradno rutinsko vzorčenje je bilo opravljeno v 43 jatah na 42 gospodarstvih z več kot 5 tisoč brojlerji. Za uradno vzorčenje je bilo 35 gospodarstev izbranih naključno izmed gospodarstev, na katerih od začetka izvajanja nacionalnega programa nadzora salmonel uradno vzorčenje še ni bilo opravljeno, na 6 gospodarstvih pa je bilo uradno vzorčenje opravljeno zaradi ugotovitve S.Typhimurium/S.Enteritidis oziroma ugotovitve ostalih serovarov salmonel tri ali večkrat v letu 2012. Dodatno je bilo uradno vzorčenje opravljeno tudi na enem gospodarstvu, ki je bilo za uradno vzorčenje planirano v letu 2012, vendar nosilec dejavnosti v letu 2012 brojlerjev ni vseljeval.

Skupaj je bilo pri uradnem rutinskem vzorčenju testiranih 43 jat brojlerjev, salmonela je bila pri uradnem vzorčenju ugotovljena v 9 jatah, pri čemer je bila v 8 jatah ugotovljena S.Infantis in v 1 jati S.Coeln.

Uradni pregledi so bili opravljeni na 36 gospodarstvih, ki so bila naključno izbrana za uradno vzorčenje. Na gospodarstvih, kjer je bilo uradno vzorčenje opravljeno zaradi ugotovitve salmonel v letu 2012, je bilo opravljeno samo uradno vzorčenje, saj so bili uradni pregledi opravljeni že v letu 2012.

V okviru nacionalnega programa nadzora salmonel v jatah puranov je bilo v letu 2013 pred zakolom testiranih 137 jat puranov. Salmonela je bila ugotovljena v 4 jatah puranov, pri čemer je bila v 2 jatah salmonela ugotovljena dvakrat zaradi ločenega vzorčenja puric in puranov. V eni jati je bila dvakrat ugotovljena S.Chartres, v eni jati je bila ugotovljena S.Chartres in S.Saintpaul, v eni jati S.Agona in v eni jati S.Stanley.

Uradno vzorčenje je bilo opravljeno v eni ali več jatah na 13 gospodarstvih z več kot 500 purani. Skupaj je bilo uradno vzorčenih 17 jat puranov, salmonela pa je bila pri uradnem vzorčenju ugotovljena v 1 jati (S. Saintpaul).

Transmisivne spongiformne encefalopatije

V letu 2013 se je pri govedu, ovcah in kozah izvajal pasivni in aktivni monitoring BSE oziroma TSE.

Pasivni monitoring TSE se nanaša na testiranje živali, ki kažejo klinične znake značilne za BSE pri govedu ali TSE pri drobnici. Ob sumu uradni veterinar odredi ukrepe na kmetijskem gospodarstvu. Pri aktivnem monitoringu TSE/BSE gre za sistematično vzorčenje in testiranje različnih rizičnih skupin govedi, ovc in koz.

Od 1. junija 2013 dalje v RS ni več potrebno testiranje redno zaklanih govedi rojenih v državah članicah EU, z izjemo Romunije, Bolgarije in Hrvaške ter govedi rojenih v tretjih državah.

V letu 2013 je bilo na BSE preiskanih 12.656 govedi, od tega jih je bilo 3.937 iz rednega zakola (zdrave zaklane živali), 8.719 pa iz različnih rizičnih skupin živali (poginule živali, v sili zaklane živali in živali s kliničnimi znaki pri pregledu pred zakolom ter sumljive živali). Število testiranih govedi iz rednega zakola se je v primerjavi z letom 2012 več kot prepolovilo, saj je s 1. junijem 2013 Slovenija prenehala testirati redno zaklano govedo.

Vzorci zaklanih govedi so odvzeli uradni veterinarji v odobrenih klavnicah za zakol govedi, ostale vzorce pa so odvzeli strokovni delavci Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (v obratih za zbiranje in obdukcijo živalskih trupel). Vse preiskave je opravil NVI. V letu 2013 v RS ni bilo uradno potrjenih primerov BSE.

V letu 2013 je bilo na TSE skupaj pregledanih 914 ovc in 234 koz, kar je dvakrat več kot v letu 2012. (510 ovac in 103 koze). V Odredbo o izvajanju sistematičnega spremljanja stanja bolezni in cepljenj živali v letu 2013 je bilo poleg testiranja minimalnega vzorca 500 ovc in 100 koz vključeno tudi obvezno testiranje vseh poginulih ovc in koz, starejših od 18 mesecev iz rej, ki so vključene v rejski program.

Vse vzorce za preiskave na TSE pri poginulih živalih so odvzeli strokovni delavci NVI v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (obratih za zbiranje in obdukcijo živalskih trupel). Vse preiskave je opravil NVI. V letu 2013 je bil pri eni ovci ugotovljen primer atipičnega praskavca. V reji je bilo skupno 80 ovac, 20 jagnjet in 1 oven. Ovca, pri kateri je bil potrjen atipični praskavec, je bila genotipa AFRQ/AFRQ.

Del programa eradikacije in monitoringa TSE so tudi genotipizacije, s katerimi se pri ovcah ugotavlja odpornost posameznih živali proti klasičnemu praskavcu. V letu 2013 so bile genotipizacije izvedene pri naslednjih kategorijah živali:

- pri vseh pozitivnih primerih TSE pri ovcah; vzorce je odvzel NVI v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (zbiranje in obdukcija živalskih trupel);
- pri odbranih ovnih na testnih postajah, ovnih, namenjenih za pripust v skladu z rejskim programom, in določenemu številu ovc v skladu z rejskim programom; seznam rej in živali, katerim je bilo potrebno odvzeti vzorce za genotipizacijo, je pripravila priznana rejska organizacija; vzorce so odvzele veterinarske organizacije; v program genotipizacij v okviru rejskih programov za leto 2013 so bile vključene vse živali, ki so bile v preteklem letu na novo vključene v trope v rejskem programu, vse živali, ki zaradi kakršnega koli vzroka niso bile genotipizirane v preteklih letih in so bile mlajše od 5 let, kakor tudi vse živali iz tropov, ki so bili v letu 2013 na novo vključeni v rejski program;
- pri naključno izbranih poginulih ali evtanaziranih ovcah; vzorce je odvzel NVI v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (zbiranje in obdukcija živalskih trupel).

V letu 2013 je bilo skupno opravljenih 2.026 genotipizacij, od tega 1.907 v okviru rejskih programov, in 126 v okviru monitoringa. Ena genotipizacija je bila opravljena po potrditvi atipičnega primera praskavca pri ovci.

Prepoved krmljenja

V letu 2013 se je izvajal poostren nadzor glede omejitev pri krmljenju živali s krmo živalskega izvora, v sklopu katerega se je opravljalo tudi vzorčenja krme za preiskave na prisotnost tkiv živalskega izvora. Z namenom, da se zagotovi izvajanje predpisov, so bili v letu 2013 s strani UVHVVR izvedeni usmerjeni inšpekcijski pregledi v 12 obratih nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo in na 42 kmetijskih gospodarstvih.

V letu 2013 so bili na prisotnost tkiv živalskega izvora preiskani 103 vzorci krme (od planiranih 100). Kršitve prepovedi krmljenja niso bile ugotovljene.

Trgovanje, izvoz in uvoz

V okviru zagotavljanja nemotenega trgovanja, izvoza in uvoza živih živali in živalskih proizvodov je UVHVVR nudil nosilcem dejavnosti vse potrebne informacije glede zakonodajnih zahtev. V letu 2013 se je izvoz živih živali skozi Luko Koper povečal za 100%, saj je žive živali odpeljalo 49 ladij. Proizvajalcem je UVHVVR nudili tudi podporo pri pogajanjih s tretjimi državami glede pogojev izvoza in priprave veterinarskih spričeval.

Preglednica 76: Število živali in število izdanih certifikatov v letu 2013

Vrsta	Država izvora Slovenija		Namembna država Slovenija	
	Količina (živali/proiz.)	Št. certifikatov	Količina (živali/proiz.)	Št. certifikatov
Konji	1.748	213	374	225
Govedo	44.026	2.253	22.579	738
Prašiči	24.786	173	139.775	812
Ovce	821	28	2.119	10
Koze	262	10	171	7
Perutnina	2.018.624	566	5.980.468	910
Kamele	7	3	1	1
Sesalci	215	10	42.502	108
Ptice	3.570	13	50.878	55
Kopenske živali	188	2	10.009	31
Ribe, žive	12.325	46	1.154.768	232
Primate	3	3		
Papige	75	3		
Polži			20	1
Plazilci	1.494	8	21.514	45
Čebele	12.000	202	25	3
Drugo			3.454	17
SKUPAJ	2.120.144	3.533	7.428.657	3.195

9.3 Varstvo rastlin

9.3.1 Področje zdravja rastlin

Težišče dela je bilo v letu 2013 usmerjeno v obvladovanje pojava karantenskih in drugih nadzorovanih škodljivih organizmov, zlasti v pripravljanje ukrepov v zvezi s preprečevanjem njihovega vnosa in širjenja, v organiziranje izvedbe terenskih pregledov, vzorčenja in laboratorijskega testiranja, v izplačevanje odškodnin zaradi izvedbe fitosanitarnih ukrepov, seznanjanje javnosti s sprejetimi ukrepi in poročanje Evropski komisiji. V letu 2013 je bilo zagotovljeno delovanje sistema fitosanitarnega nadzora, ki komaj še omogoča ustrezno

varovanje rastlin v Sloveniji, saj se je v zadnjih letih zaradi globalizacije, povečane mednarodne izmenjave blaga in negativnih učinkov podnebnih sprememb, ki omogočajo naselitev novih organizmov, povečal tudi vnos tujerodnih škodljivih organizmov, za katere je bilo potrebno pripraviti strokovne in pravne podlage za ukrepanje ter zagotoviti dodatna finančna sredstva.

Sprejetih in izvedenih je bilo 22 programov posebnih nadzorov škodljivih organizmov (od tega en povsem nov, in sicer za orjaške vodne polže *Pomacea* spp), na podlagi rezultatov katerih se je potrdila odsotnost ali prisotnost oziroma določil status škodljivih organizmov v Sloveniji ter izvedli ukrepi za njihovo zatiranje in preprečevanje širjenja. Z izvajanjem posebnih nadzorov se je posledično preprečevala večja gospodarska škoda v kmetijstvu in gozdarstvu ter zagotavljala obveznost nadzora v skladu z evropsko zakonodajo ter mednarodna obveznost poročanja o statusu škodljivih organizmov v državi.

Na podlagi rezultatov posebnih nadzorov v letu 2013 lahko sklepamo, da je izvajanje fitosanitarnega nadzora ob uvozu in v notranjosti države uspešno, saj je Slovenija še vedno prosta nekaterih izjemno nevarnih škodljivih organizmov, kot so borova ogorčica (*Bursaphelenchus xylophilus*), kitajski in azijski kozliček (*Anoplophora chinensis* in *A. glabripennis*), krompirjeva obročkasta gniloba (*Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*), krompirjevi bolhači (*Epitrix*), virus Pepino Mosaic, borov smolasti rak (*Gibberellae circinata*) in orjaški vodni polži (*Pomacea*). To velja tudi za palmovega rilčkarja (*Rhynchophorus ferrugineus*), ki se je na Primorskem pojavil v letu 2009, bil izkoreninjen in od takrat ni bil več odkrit. Za krompirjevo belo ogorčico (*Globodera pallida*) in krompirjevo rjavo gnilobo (*Ralstonia solanacearum*) so potekali ukrepi izkoreninjenja v letu 2011 zaradi prve oz. nove najdbe. Tudi rumena krompirjeva ogorčica (*Globodera rostochiensis*) v zadnjih nekaj letih ni bila najdena. Fitoftorna sušica vejic (*Phytophthora ramorum*) je bila do sedaj odkrita le v vrtnih centrih v prestreženih pošiljkah okrasnih rastlin iz drugih držav članic EU. Enako velja za viroidno vretenatost krompirjevih gomoljev (PSTVd).

Pri nekaterih škodljivih organizmih so bile zabeležene nove najdbe, vendar do večjih izbruhov v letu 2013 ni prišlo zaradi že uvedenih ukrepov nadzora in zatiranja. Bo pa treba nadaljevati z okrepljenim inšpekcijskim nadzorom izvajanja predpisanih ukrepov in obveščanjem ter osveščanjem pridelovalcev, distributerjev in uvoznikov.

Podobno kot v drugih državah EU se predpisani EU ukrepi za preprečevanje širjenja zaradi njihove biologije v primeru koruznega hrošča (*Diabrotica virgifera virgifera*) in kostanjeve šiškarice (*Dryocosmus kuriphilus*) tudi v Sloveniji niso izkazali za učinkovite in sta se oba škodljiva organizma naravno razširila na celotnem ozemlju države, kar je razvidno iz rezultatov programov spremljanj. Zaradi velike razširjenosti ukrepi preprečevanja širjenja niso več smiselni, zato je bila podana pobuda za spremembo predpisov (tudi EU predpisi prenehajo veljati v letu 2014).

Tudi nadzor paradižnikovega molja (*Tuta absoluta*) in plodove vinske mušice (*Drosophila suzukii*) je potrdil razširjenost teh škodljivcev, pri katerih pa večja gospodarska škoda ni bila zabeležena. V prihodnje bo treba z ocenami tveganja ponovno opredeliti status te škodljivih organizmov in določiti morebitne drugačne ukrepe. Prav tako je nadzor potrdil razširjenost rdeče pegavosti borovih iglic (*Mycosphaerella pinus*), vendar ni bila ugotovljena večja gospodarska škoda.

Zaradi povečanega pojava določenih škodljivih organizmov v letu 2013 je bilo pridelovalcem izplačano 591.234 EUR iz naslova odškodnin, kar je največ do sedaj. Največ odškodnin se je za odrejeno uničene rastline izplačalo vinogradnikom zaradi trsnih rumenic in hmeljarjem zaradi viroidne zakrnelosti hmelja in hmeljeve uvelosti.

Poleg sistematičnega nadzora karantenskih škodljivih organizmov je tudi v letu 2013 potekalo redno spremljanje in napovedovanje nevarnosti pojava gospodarskih škodljivih organizmov (prognoza) pri varstvu vinske trte, sadnega drevja, vrtnin, hmelja, žita, krompirja in drugih poljščin. Na podlagi podatkov o vremenskih razmerah, razvoju rastlin in bolezni ter na podlagi izkušenj in drugih podatkov so izvajalci javne službe zdravstvenega varstva rastlin

tekom celega leta objavljali napovedi o nevarnosti pojava in širjenja škodljivih organizmov ter nasvete o načinu varstva pred njimi. Poleg klasičnega načina obveščanja preko tiska in avtomatskih telefonskih odzivnikov je potekalo tudi elektronsko obveščanje s pomočjo informacijskega prognostičnega sistema, dostopnega v okviru FITO-INFO spletne strani in Agrometeorološkega portala Slovenije: <http://agromet.mkgp.gov.si/APP/Home/METEO/-1>, kjer so za širšo javnost dostopni podatki o meritvah iz agrometeoroloških postaj (senzorji za temperaturo, zračno vlažnost, omočenost listja, za padavine, na nekaterih postajah smer in hitrost vetra, temperatura tal, vsote efektivnih temperatur in fenološki podatki).

Nadaljevalo se je tudi z vodenjem t.i. FITO registra (register pridelovalcev, predelovalcev, distributerjev in uvoznikov določenih rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov) ter letne prijave pridelave. Z vodenjem ažurnega registra in preko rastlinskih potnih listov se zagotavlja sledljivost in omogoča celovit nadzor nad pridelavo, distribucijo in uvozom rastlin.

Fitosanitarni nadzor

Na podlagi Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin, podzakonskih predpisov in EU predpisov se izvaja fitosanitarni nadzor, ki zajema:

- stalni zdravstveni nadzor rastočih rastlin, vključno z obdelovalnimi površinami (polja, nasadi, drevesnice, rastlinjaki) ter rastlinami v skladiščih ali med prevozom;
- spremljanje škodljivih organizmov in izvajanje ocen tveganja zaradi nevarnosti škodljivih organizmov ter njihovo obvladovanje;
- fitosanitarni nadzor vnosa organizmov, škodljivih za rastline ali rastlinske proizvode, v EU in proti njihovemu širjenju v EU;
- izvajanje posebnega nadzora škodljivih organizmov, zlasti fitosanitarnih pregledov, načrtovanega spremljanja zdravstvenega stanja rastlin in sistematičnih preverjanj;
- fitosanitarno potrjevanje, zlasti opravljanje fitosanitarnih pregledov rastlin in rastlinskih proizvodov na ozemlju Slovenije zaradi izdajanja fitosanitarnih spričeval, rastlinskih potnih listov in drugih uradnih dokumentov;
- fitosanitarno ukrepanje.

Fitosanitarni inšpektorji so v letu 2013 opravili skupno 11.236 fitosanitarnih pregledov. Pri nadzoru pošilk iz uvoza so opravili 1.438 fitosanitarnih pregledov in pri izvozu 5.489 fitosanitarnih pregledov. V notranjosti države so fitosanitarni inšpektorji skupno opravili 4.309 fitosanitarnih pregledov.

Preglednica 77: Število fitosanitarnih pregledov in ugotovljenih neskladij v letu 2013

Lokacija pregleda	Število fitosanitarnih pregledov	Število ugotovljenih neskladij
Uvoz	1.438	1
Izvoz	5.489	0
Mesta pridelave	794	89
Trg	329	43
Pridelava izven registriranih mest /nekmetske površine	3.186	1.814
Skupaj	11.236	1.947

Na mestih pridelave razmnoževalnega materiala je bilo največ neskladij ugotovljenih zaradi neustrezno oddane prijave obsega in lokacije pridelave (42).

Na trgu je bilo, največ neskladij (24) ugotovljenih zaradi neustreznih ali manjkajočih rastlinskih potnih listov na rastlinah s seznama V.A. ali kadar potni list ni bil nameščen na najmanjšo enoto pakiranja pri rastlinah s seznama V.A.I/1.

Največje število neskladij zaradi navzočnosti škodljivih organizmov so fitosanitarni inšpektorji ugotovili pri pregledih pridelave izven registriranih mest pridelave oz. pri nadzoru na nekmetijskih površinah, predvsem pri nadzoru v žariščih in varnostnih območjih zlate trsne rumenice zaradi neizvajanja predpisanih tretiranj ali sporočanja o sumu na trsno rumenico ter neizvajanja predpisanih ukrepov pri okužbi s hmeljevo uvelostjo in viroidno zakrnelostjo hmelja.

9.3.2 Področje rastlinskega semenskega materiala

Glavnino dela na področju rastlinskega semenskega materiala je v letu 2013 poleg vodenja upravnih postopkov, priprave predpisov, izvajanja organizacijskih ter z njimi povezanih strokovnih nalog, predstavljalo delo pri obravnavi predloga nove EU uredbe o rastlinskem razmnoževalnem materialu.

V letu 2013 se je število prijav za vpis sort v sortno listo glede na leto 2012 zmanjšalo. Vloženih je bilo 114 novih prijav, kar je 58 manj kot v letu 2012, a še vedno več kot leta 2011. V sortno listo je bilo vpisanih 20 novih sort poljščin in zelenjadnic, ponovno je bilo vpisanih 6 sort poljščin in zelenjadnic, ki jim je ali poteklo desetletno obdobje vpisa ali pa se je spremenil status sorte. Vpisani sta bili tudi 2 novi domači sorti oreha in 1 nova domača sorta hmelja. Nadaljeval se je vpis starih domačih ali udomačenih tujih sort sadnih rastlin in tako je bilo v letu 2013 vpisanih še 6 takih sort. Iz sortne liste je bilo izbranih 10 sort. Konec leta 2013 je bilo v slovenski sortni listi vpisanih skupaj 552 sort kmetijskih rastlin, od tega kar 110 starih sort sadnih rastlin, 7 ohranjevalnih sort poljščin in zelenjadnic ter 15 vrtničarskih sort zelenjadnic. Za sorte, ki so bile v postopku vpisa v sortno listo, je bilo izdanih 6 odločb o dovolitvi trženja semenskega materiala. O vseh prijavah za vpis sort v sortno listo in o predlogih za poimenovanje sorte je bil uradno obveščen tudi Urad Skupnosti za rastlinske sorte (CPVO) in pristojni organi drugih držav članic EU. Prav tako je bilo Evropski komisiji poslanih 6 uradnih notifikacij o sortah, ki so bile vpisane v sortno listo, s predlogom za vključitev teh sort v skupni katalog sort poljščin in zelenjadnic. Podatki o prijavah, predlogih za poimenovanje sort, odločitvah v postopku vpisa in ostala obvestila so bili objavljani v uradnem glasilu »Objave UVHVVR«. Pripravljena in objavljena je bila Sortna lista poljščin, zelenjadnic, trte in sadnih rastlin za leto 2013, ki je bila poslana zainteresirani strokovni javnosti. V letu 2013 sta bili skupaj s KIS pripravljeni in objavljeni še opisna sortna lista za koruzo 2013 in opisna sortna lista za pšenico 2013.

Leta 2013 je bilo v SEME register na novo vpisanih 47 in izbranih 24 dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin. Tako je bilo konec leta 2013 v SEME registru vpisanih 684 dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin, od tega jih je 205 imelo tudi dovoljenje, da sami izdajajo etikete dobavitelja.

Na področju zakonodaje je bil v letu 2013 sprejet nov Pravilnik o trženju razmnoževalnega materiala in sadik hmelja. Zaradi uskladitve z evropskim pravnim redom sta bila spremenjena in dopolnjena še pravilnik o trženju semena krmnih rastlin in pese ter pravilnik, ki ureja postopek vpisa sorte v sortno listo.

Zaradi reorganizacije organov v sestavi MKO (vključitev nekdanje FURS v novo UVHVVR) je za izvajanje nalog na področju rastlinskih genskih virov in na področju posebnega preizkušanja sort od leta 2013 pristojno MKO, Direktorat za kmetijstvo. Tako je UVHVVR v letu 2013 izvajala strokovne naloge le na področju sort rastlin in semenarstva. KIS je kot pooblaščen izvajalec za preizkušanje sort, uradno potrjevanje semenskega materiala in hranjenje standardnih vzorcev v okviru Programa strokovnih nalog s področja registracije sort rastlin in semenarstva za leto 2013 opravil naslednje naloge: preizkušanje sort poljščin in zelenjadnic v postopku vpisa sort v sortno listo, hranjenje uradnih standardnih vzorcev semenskega materiala registriranih sort, uradno potrjevanje semena ter razmnoževalnega in sadilnega materiala poljščin, zelenjadnic, vinske trte, sadnih rastlin in hmelja, naknadno

kontrolno semenskega materiala kmetijskih rastlin ter nadzor nad vzdrževanjem sort, ki so bile prijavljene za obnovo vpisa v sortno listo. Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije je kot pooblaščen izvajalec za preizkušanje sort in uradno potrjevanje semenskega materiala opravil naslednje naloge: preizkušanje uporabne vrednosti sort (VPU) ter razločljivosti, izenačenosti in nespremenljivosti (RIN) sort hmelja, ki so v postopku vpisa v sortno listo, uradno potrjevanje sadik hmelja ter vzgojo osnovnega genetskega materiala hmelja.

9.3.3 Področje fitofarmaceutskih sredstev

Sektor za fitofarmacevtska sredstva (FFS) je v letu 2013 opravljal upravne, strokovne in razvojne naloge na področju registracije, prometa ter uporabe FFS ter strokovno sodeloval pri nadzoru navedenih področij v Sloveniji.

Po uveljavitvi zakona o fitofarmaceutskih sredstvih se je v letu 2013 nadaljevala prenova sistema dodatnega usposabljanja svetovalcev, prodajalcev in uporabnikov FFS, testiranja naprav za nanašanje FFS in prometa FFS s sprejetjem novih podzakonskih predpisov in pripravo javnih razpisov za nova pooblastila za zunanje izvajalce. Osnutek novih pravil za integrirano varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi je bil dan v javno razpravo in usklajevanje z vsemi deležniki. V sodelovanju med Kmetijskim inštitutom Slovenije in Upravo je bilo pripravljeno in izdano gradivo za usposabljanje »Temeljna načela dobre kmetijske prakse varstva rastlin«, njegova elektronska verzija pa je na razpolago tudi na spletnih straneh Uprave. Navedeni ukrepi so del nacionalnega akcijskega programa za doseganje trajnostne rabe FFS, ki ga je konec leta 2012 s sklepom sprejela Vlada.

Na področju registracije FFS je Slovenija obravnavala nacionalne registracije FFS, izdajala razna dovoljenja za FFS, aktivno sodelovala v conskih postopkih ocenjevanja FFS, kjer je izdelala dve conski oceni in poročili o FFS v angleškem jeziku za srednjo cono ter sprejela vlogo za novo oceno aktivne snovi na ravni EU. Uprava je v letu 2013 izdala 102 odločbi s področja registracije FFS, podaljšanja registracije FFS ter dovoljenj za izjemno uporabo, vzporedno trgovanje, raziskave in razvoj ter razširitve uporabe. Na dan 31.12.2013 je bilo v Sloveniji registriranih 438 fitofarmaceutskih sredstev.

Z namenom varovanja čebel sta ministrstvo in Uprava v sodelovanju z vsemi deležniki izvedla številne ukrepe za obveščanje javnosti o pravilni rabi FFS in njihovem vplivu na čebele in okolje.

Sodelavci sektorja za FFS so sodelovali pri pripravi programa in poročila o izvajanju nadzora nad ostanki pesticidov v živilih in krmi za leto 2012, ki je bilo posredovano EFSA.

Na področju prometa FFS je Uprava izdala 40 odločb o dovoljenjih za opravljanje prometa s FFS in te distributerje vpisala v register, v katerem je bilo vpisanih 390 distributerjev FFS. Distributerji morajo v skladu z zakonom voditi letno evidenco prodaje, ki jo morajo do marca tekočega leta poslati Upravi skozi internetni program za prejšnje leto. Uprava je podatke o prodaji FFS za leto 2012 zbrala in jih poslala Statističnemu Uradu RS, ki je podatke objavil na podatkovnem portalu SI-STAT⁵.

V letu 2013 je dodatno usposabljanje svetovalcev, prodajalcev in uporabnikov FFS izvajalo 15 pooblaščenih izvajalcev. Skupaj so organizirali 214 obnovitvenih tečajev, ki se jih je udeležilo 10.524 udeležencev, in 34 osnovnih tečajev, ki se jih je udeležilo 799 udeležencev. Tem so po opravljenem izpitu izdali 799 izkaznic / potrdil o dodatnem usposabljanju.

Preglede naprav za nanašanje FFS je izvajalo 9 pooblaščenih izvajalcev. Skupaj so opravili 8.427 pregledov naprav in podelili 8.418 znakov o rednem pregledu. Le devet pregledanih naprav ni izpolnjevalo predpisanih pogojev za naprave za nanašanje FFS, kar je zelo nizek

5

http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Okolje/15_kmetijstvo_ribistvo/07_reprodukcija_material/02_15172_prodaja_pesticidov/02_15172_prodaja_pesticidov.asp

odstotek (0,1%). Sistem spodbuja imetnike naprav, da neskladne naprave popravijo in na podlagi ponovnega pregleda in pozitivne ocene pridobijo znak o rednem pregledu.

Za namen informiranja javnosti o registriranih FFS v RS, varni uporabi FFS, varstvu okolja (čebel, drugih organizmov, voda) so bile v sodelovanju z deležniki izdane brošure in gradiva o pravilni in varni uporabi, vse informacije s področja FFS pa so javnosti dostopne tudi na spletnih straneh Uprave.

Nadzor nad izvajanjem zakona o FFS in predpisov izdanih na njegovi podlagi opravljajo fitosanitarni inšpektorji. Letni program nadzora na področju prometa s FFS je del plana dela Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, ki se pripravi skupaj s Sektorjem za FFS. Naloge nadzora so: nadzor ustreznosti fitofarmacevtskih sredstev v prometu, registracija, označenost, embalaža, nadzor označenosti tretiranega semena s FFS in vzorčenje semena za analizo vsebnosti deklariranih FFS, pregled vzporednega trgovanja, vzorčenje semena in zelenih delov rastlin koruze za preverjanje morebitne prisotnosti neonikotinoidov, nadzor pri izvajalcih usposabljanja za ravnanje s FFS, nadzor preglednikov naprav za nanašanje FFS, nadzor distributerjev, ki opravljajo promet s FFS na debelo in drobno, ter registrirane neživilske prodajalne, nadzor uporabe FFS, nadzor uporabe FFS na javnih površinah.

Fitosanitarni inšpektorji opravljajo pregled FFS pri distributerjih in pri uporabnikih na kmetijskih gospodarstvih.

V letu 2013 je bilo opravljenih 3.433 pregledov, 257 ugotovljenih nepravilnosti in uvedenih 15 prekrškovnih postopkov. Inšpekcijski pregled na kmetijskem gospodarstvu zajema pregled evidence rabe FFS, potrdila o dodatnem usposabljanju uporabnika, potrdila in nalepke o testiranju naprav za nanašanje FFS, skladiščnih prostorov za FFS in ravnanja z odpadnimi FFS ter zeleno vzorčenje tretiranih rastlin med vegetacijo. Največ nepravilnosti pri uporabnikih je ugotovljenih zaradi nedoslednega vodenja predpisane evidence o uporabi FFS ter rabe neregistriranega sredstva za predpisano kulturo.

Pri distributerjih je bilo v letu 2013 največ nepravilnosti ugotovljenih pri opremljenosti prostorov za prodajo FFS.

V letu 2013 so inšpektorji obravnavali 12 pomorov čebel in odvzeli 16 vzorcev. Ugotavlja se, da gre za posamične padce čebel na skoraj celotnem območju Slovenije, razen na Gorenjskem. Skupna ugotovitev je količinsko majhen padec čebel, v nekaterih prijavljenih padcih čebel je bila količina mrtvic tako majhna, da je zadostovala le za vzorec. Iz analiznih izvidov je razvidno, da padci čebel niso neposredno povezani z nepravilno rabo fitofarmacevtskih sredstev. Ugotovljena je prisotnost biocidnih pripravkov, zdravil za zatiranje varoje in v 5 primerih so ugotovljeni ostanki fitofarmacevtskih sredstev v sledeh, v enem primeru je ugotovljena prisotnost aktivne snovi klorpirifis-metil (RELDAN 22EC).

10 GOZDARSTVO IN LOVSTVO

10.1 Gozdarstvo

10.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa

Površina gozdov

Po podatkih iz na novo izdelanih načrtov gozdnogospodarskih enot za leto 2013 se tako imenovano zaraščanje opuščeni kmetijskih zemljišč v Sloveniji po več kot 130 letih zaključuje. V primerjavi z letom 2012 se je tudi v letu 2013 površina gozdov spet nekoliko zmanjšala, in sicer za 1.093 ha in znaša 1.183.433 ha ali 58,4% površine Slovenije. Površina t.i. gospodarskih gozdov je znašala 1.074.985 ha, varovalnih gozdov 98.947 ha, gozdnih rezervatov pa 9.501 ha.

V letu 2013 so bile krčitve gozdov izvedene na skupni površini 483 ha, kar je več kot v letu 2012 (415 ha). Največji pritiski na zmanjševanje gozdnih površin so še vedno v primestnih območjih in v območjih intenzivnega kmetijstva. V strukturi obsega posegov v gozd in gozdni prostor je bilo leta 2013 na prvem mestu kmetijstvo (72%), sledijo pa infrastruktura (9%), rudarstvo v skupini drugo (7%) ter urbanizacija (6%).

Preglednica 78: Krčitve gozdov po vzrokih ter nezakoniti posegi v gozd (ha); 2003-2013

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Krčitve gozdov skupaj	182	211	114	240	163	433	676	724	521	415	471
Od tega Infrastruktura	38	85	40	129	58	41	33	97	164	39	42
Urbanizacija	28	27	33	40	51	131	25	57	52	23	29
Kmetijstvo	51	22	12	7	30	196	577	496	269	316	337
Drugo	65	77	29	64	25	65	41	74	36	37	63
Nezakoniti posegi v gozd	0	6	7	8	23	33	221	89	36	46	25

Vir: ZGS

V letu 2013 je bilo 150 nezakonitih posegov v gozd in gozdni prostor, njihova skupna površina pa je znašala 24,6 ha, kar je skoraj pol manj kot v predhodnem letu.

Lastništvo gozdov

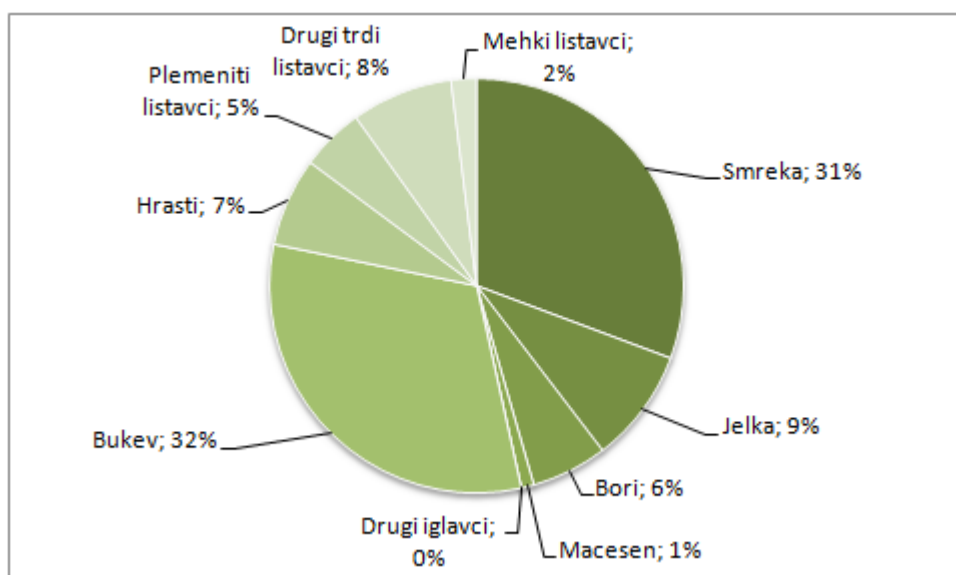
Po podatkih iz Povzetka gozdnogospodarskih načrtov območij za obdobje 2011-2020 je 76% gozdov v zasebni lasti. Državnih gozdov je 21%, lokalne skupnosti pa imajo v lasti 3% vseh gozdov.

Lesna zaloga

Ob upoštevanju podatkov iz gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot, ki jih je izdelal Zavod za gozdove Slovenije v letu 2013, se je lesna zaloga v skupnem obsegu povečala za 1,4% in je ob koncu leta 2013 znašala 342.408.614 m³ oziroma 289 m³ na hektar. Razmerje med iglavci in listavci v lesni zalogi je 45,8 : 54,2.

Letni prirastek je znašal 8.491.883 m³, od tega 3,7 milijona m³ pri iglavcih in 4,8 milijona m³ pri listavcih oziroma skupaj 7,17 m³ na ha. V primerjavi z letom 2012 se je povečal za 0,9 %.

Slika 32: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2013

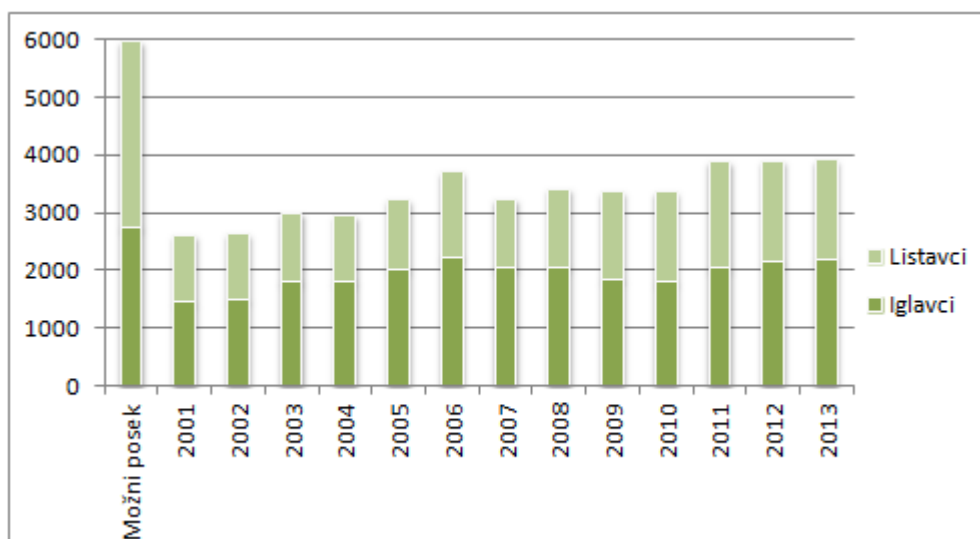

Vir: ZGS

Posek lesa v gozdovih

V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2013 evidentirano posekanega 3.923.995 m³ lesa, od tega 2.190.572 m³ iglavcev (1,8% več kot v letu 2012) in 1.733.423 m³ listavcev (1,4% manj kot v letu 2012). Skupni posek se je v primerjavi z letom 2012 povečal za 0,3%, vendar še vedno zaostaja za možnim posekom (5.991.527 m³) po gozdnogospodarskih načrtih gozdnogospodarskih enot (posek je dosegel 65% možnega poseka). Nadaljuje se trend nerealiziranega poseka v zasebnih gozdovih, predvsem v mlajših razvojnih fazah. Vzrokov za nerealizirane sečnje v zasebnih gozdovih je več. Najpogostejši razlog, zlasti v sestojih s tanjšim drevjem, je premajhna ekonomičnost pridobivanja lesa. Lastnik gozda se lahko v tem primeru od drevesa do drevesa odloča, zelo selektivno odloča, kaj bo posekal in kaj ne.

Slika 33: Gibanje poseka v gozdovih (tisoč m³); 2001-2013

Vir: ZGS

Struktura poseka po debelini dreves je bila v letu 2013 nekaj ugodnejša kot v letu 2012. Povprečni volumen posekanega drevesa je bil 0,85 m³ (leta 2012 0,84 m³). V letu 2013 je bilo zabeleženih 7 nedovoljenih posekov na golo s skupno površino 4,3 ha.

10.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov

Varstvo gozdov

Sanitarni posek, skupaj s posekom med sečnjo prizadetega drevja, je v letu 2013 znašal 1.128.389 m³ drevja (67% iglavcev in 33% listavcev) in je predstavljal 29% celotnega poseka. Delež sanitarnega poseka od celotnega poseka je v letu 2013 znašal pri iglavcih 67% in pri listavcih 34%. Delež sanitarnega poseka v celoletnem poseku leta 2013 je bil 29%, kar je podobno povprečnemu deležu sanitarnega poseka v obdobju 1994-2013 (30%). V letu 2013 je poletna suša je prizadela tudi gozdove, najbolj v severovzhodni Sloveniji in na priobalnem območju. Največjo škodo je povzročil novembrski močan veter, ki je v kombinaciji z močnim deževjem poškodoval več kot 262.320 m³ drevja. Naravne ujme, še zlasti snegolomi in vetrolomi, so bile tako s 44% deležem (12% celotnega poseka) najpogostejši vzrok za sanitarni posek. Sledijo jim poseki zaradi škodljivih žuželk s 30% (9% celotnega poseka).

Preglednica 79: Sanitarni posek (tisoč m³); 2003-2013

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Iglavci	853	922	1.078	990	945	905	698	539	509	536	811
Listavci	123	134	134	207	135	223	231	159	151	179	567
Skupaj	976	1.055	1.212	1.197	1.080	1.128	929	698	660	715	1.377
Delež celotnega poseka (%)	32	36	37	33	33	33	28	21	17	18	29

Vir: ZGS

Največji delež porabljenega časa za izvajanje varstvenih del v gozdovih je bil namenjen varstvu pred rastlinojedo parkljasto divjadjo (44%), sledijo dela za varstvo pred gozdnemu drevju škodljivimi žuželkami (29%) in ukrepi požarnega varstva gozdov (23%). Za izvedbo drugih varstvenih del je bilo porabljenega 4% delovnega časa za varstvo gozdov.

Preglednica 80: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2003-2013

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Varstvo pred divjadjo	6.694	5.484	8.666	12.903	10.095	8.333	7.342	7.076	6.586	4.401	3.419
Varstvo pred podlubniki	10.943	10.756	14.761	10.285	6.772	6.388	6.209	5.543	4.228	1.864	2.253
Varstvo pred požari	2.130	1.949	1.396	645	5.535	2.457	2.493	3.731	6.045	1.659	1.748
Drugo varstvo	0	1.414	564	526	2.060	1.015	714	541	551	338	266

Vir: ZGS

V letu 2013 v Sloveniji kljub sušnemu in vročemu poletju ni bilo veliko gozdnih požarov, saj je bila količina padavin spomladi nadpovprečna. Tako je bilo evidentiranih 75 gozdnih požarov, s skupno pogorelo površino 66 ha (61% visokega gozda, 11% panjevcev, 1% grmišč in grmičavega gozda ter 27% negozdnih površin). Povprečna pogorela površina v gozdnih požarih je bila 0,88 ha.

Preglednica 81: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2003-2013

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Število požarov	224	51	73	112	133	74	122	32	114	168	75
Površina pogorišč (ha)	2.100	138	280	1.401	124	75	201	120	288	1.006	66

Vir: ZGS

Obnova in nega gozdov

V letu 2013 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na površini 4.477,4 ha. Glede na letni program je to 39% negovalnih del, v odnosu do načrtovane nege v gozdnogospodarskih načrtih pa 32%, kar je manj kot v predhodnem letu (43%). V zasebnih gozdovih so bila negovalna dela opravljena na 1.791,4 ha, kar je 23% v primerjavi s programom vlaganj v gozdove 2013 in 19% obsega negovalnih del, predvidenih z gozdnogospodarskimi načrti. V primerjavi z letom 2012 je bilo v zasebnih gozdovih izvedeno

9% manj negovalnih del. Na nižjo realizacijo programa negovalnih del v primerjavi z letom 2012 so vplivala znatno manjša proračunska sredstva za vlaganja v gozdove. Na obseg opravljenih negovalnih del torej še naprej negativno vplivata predvsem pomanjkanje proračunskih sredstev za sofinanciranje nege v zasebnih gozdovih in nezadostna pripravljenost lastnikov gozdov za izvajanje teh del. Stanje je bistveno boljše v državnih gozdovih, kjer so bila negovalna dela opravljena na 2.656,3 ha, kar je 71% v primerjavi s programom del in 60% obsega negovalnih del, predvidenih z gozdnogospodarskimi načrti.

Dela za obnovo gozda, skupaj s pripravo sestoja za naravno nasemenitev in s sanacijo v ujmah poškodovanih gozdov, so bila v letu 2013 opravljena na površini 1.240 ha in so dosegla 35% del, načrtovanih v gozdnogospodarskih načrtih. Stopnja realizacije letnega programa obnove gozdov je bila 42% pri pripravi sestoja in tal za obnovo gozda, 77% pri obnovi s sadnjo in 14% pri setvi.

Preglednica 82: Opravljena gojitvena dela (ha); 2003-2013

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obnova	2.031	2.123	2.018	1.963	2.080	1.723	1.953	1.686	1.668	1.267	1.129
- od tega umetna	767	972	743	707	653	501	458	412	550	278	255
Nega	8.905	8.581	8.814	9.142	7.962	7.275	5.938	6.033	6.987	5.090	4.477

Vir: ZGS

Preglednica 83: Struktura obnove in nege gozdov; 2010-2013

Vrsta dela	Program (ha)				Realizacija (ha)				Indeks (program = 100)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Priprava sestoja	1.932	2.059	2.837	2.076	1.273	1.290	989	874	66	63	35	42
Priprava tal	230	199	0	179	208	173	0	111	90	87		62
Saditev in setev	493	386	429	395	413	377	278	255	84	98	65	65
Skupaj obnova	2.655	2.644	3.266	2.650	1.894	1.840	1.267	1.240	71	70	39	47
Obžetev	1.556	1.861	1.831	1.654	1.540	1.630	1.191	979	99	88	65	59
Nega mladja	1.157	1.727	6.081	1.485	797	938	1.789	583	69	54	29	39
Nega gošče	2.238	3.655		3.033	1.496	1.591		1.109	67	44		37
Redčenja (I. in II.)	2.680	5.753	6.781	5.317	2.200	2.826	2.111	1.807	82	49	31	34
Skupaj negovalna dela	7.631	12.997	14.694	11.490	6.033	6.987	5.090	4.478	79	54	35	39
Skupaj gojitvena dela	10.286	15.614	17.960	14.140	7.927	8.827	6.357	5.719	77	57	35	41

Vir: ZGS

10.1.3 Dela na gozdnih prometnicah

Po podatkih iz evidence o gozdnih cestah (EGC), ki jo vodi Zavod za gozdove Slovenije, je v letu 2013 skupna dolžina gozdnih cest (gozdne ceste in protipožarne gozdne ceste) znašala 12.606 km (8.381 km v državnih gozdovih, 4.073 km v zasebnih gozdovih in 151 km v gozdovih lokalnih skupnosti). V letu 2013 je bilo zgrajenih 17,4 km gozdnih cest, kar je 2,9 km več kot v letu 2012. Rekonstruiranih je bilo 0,5 km gozdnih cest, kar je 0,5 km več kot v letu 2012, ko rekonstrukcij sploh ni bilo. V letu 2013 je Zavod za gozdove Slovenije trasiral okoli 360 km gozdnih vlak. Pripravljenih in novo zgrajenih je bilo 318 km, rekonstruiranih pa 155 km gozdnih vlak.

Preglednica 84: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2004-2013

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zasebni gozdovi - novogradnje	145,8	138,4	147,8	144,5	185,2	295,3	174,4	336,3	308,3	177,8
- rekonstrukcije	101,5	96,6	98,2	110,6	152,2	148,4	90,0	72,6	74,1	42,7
Državni gozdovi - novogradnje	220,3	182,9	198,6	190,8	180,2	168,6	348,1	193,4	173,0	139,9
- rekonstrukcije	204,4	196,7	219,3	242,0	182,3	169,5	112,7	137,5	118,9	112,4
Skupaj - novogradnje	366,1	321,3	346,4	335,3	365,4	463,9	522,5	529,7	481,3	317,7
- rekonstrukcije	305,9	293,3	317,5	352,6	334,5	317,9	202,7	210,1	193,0	155,1

Vir: ZGS

Skupna sredstva za vzdrževanje gozdnih cest so v letu 2013 znašala 5,6 milijona EUR. Najpomembnejši vir za vzdrževanje gozdnih cest ostajajo pristojbine, ki jim sledijo proračunska sredstva države in občin, v državnih gozdovih pa Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov prispeva še dodatna sredstva za sanacijo gozdnih cest. Sredstva občin so po območjih porazdeljena zelo neenakomerno. Največji prispevek občin je na območjih, kjer gozdne ceste služijo tudi v javne namene (npr. Območna enota ZGS Slovenj Gradec), medtem ko je na drugih območjih bistveno nižji ali ga sploh ni.

Preglednica 85: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2003-2013

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Skupaj (000 EUR)*	3.919	3.881	4.281	4.787	4.221	6.296	5.801	5.619	5.253	5.276	5.639
Struktura (%):											
Proračun RS	26	26	25	24	31	21	22	23	24	24	22
Lastniki gozdov	50	49	45	49	36	40	38	35	38	38	36
Sklad KZGRS	6	5	3	4	10	20	14	16	14	17	18
Občine	18	20	27	23	23	17	22	26	24	21	24
Ostalo	0	0	0	0	-	-	3	-	-	-	-

* do leta 2007 preračunano po povprečnem letnem tečaju Banke Slovenije (tekoči tečaji)

Vir: ZGS

Že vrsto let sredstva za vzdrževanje gozdnih cest ne pokrivajo dejanskih potreb, ki so po ocenah Zavoda za gozdove Slovenije v letu 2013 znašale okoli 9 milijonov EUR.

10.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine

Gozdni lesni sortimenti

V letu 2013 je obseg pridobljenih gozdnih lesnih sortimentov ostal na podobni ravni (3.515 tisoč m³) kot v letih 2012 in 2011, in je dosegel najvišjo vrednost po drugi svetovni vojni oziroma odkar obstajajo zgodovinski podatki. Proizvodnja sortimentov listavcev je bila za 1%, proizvodnja sortimentov iglavcev pa za 3% večja kot v letu 2012. Proizvodnja v državnih gozdovih se je v letu 2013 (1.140.784 m³) v primerjavi z letom 2012 (1.103.981 m³) povečala za 3%, pri čemer se je proizvodnja sortimentov listavcev (530 tisoč m³) povečala za 2%, proizvodnja sortimentov iglavcev (610 tisoč m³) pa za 5%.

Preglednica 86: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2011-2013

	2011			2012			2013		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	1.297	284	1.582	1.390	252	1.641	1.429	266	1.695
Les za celulozo in plošče	222	158	380	232	302	534	251	241	492
Drug okrogel industrijski les	63	27	90	41	23	65	42	79	121
Les za kurjavo	177	1.159	1.336	192	1.009	1.201	194	1.013	1.207
Skupaj	1.759	1.629	3.388	1.855	1.586	3.440	1.915	1.599	3.515

Vir: SURS

Trend zmanjševanja porabe okroglega industrijskega lesa, ki je izrazit od leta 2007, se je v letu 2013 ustavil. Skupna poraba okroglega industrijskega lesa se je povečala za 5% in sicer se je poraba hlodovine za žago in furnir v letu 2013 povečala za 6%, poraba lesa za celulozo in plošče ter drugega industrijskega lesa pa se je povečala za 3%.

Značilnosti proizvodnje, predelave in zunanje trgovine okroglega lesa tako niso enoznačne. Po eni strani ni zaznati večjega preboja pri predelavi hlodovine iglavcev, po drugi strani pa imamo nekatera perspektivna podjetja, z doseženimi visokimi dodanimi vrednostmi na zaposlenega in izvozno naravnostjo, ki industrijsko predelujejo les slabše kakovosti v lesne kompozite, mehansko celulozo ter kemikalije. Največji predelovalec takšnega lesa je proizvajalec vlaknenih plošč podjetje Lesonit d.o.o., ki je v letu 2012 dosegel 75 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega in ima za dodajanje vrednosti slovenskemu lesu pomembno vlogo, saj večina lesa v njihovi proizvodnji izvira iz Slovenije. Mehansko celulozo

iz manj kakovostnega lesa iglavcev proizvajajo v podjetjih Količevo Karton in VIPAP Videm Krško. Predelava manj kakovostnega lesa listavcev (kostanj, hrast) v kemikalije se izvaja v podjetju Tanin Sevnica.

Slovenija je že nekaj let izrazit neto izvoznik okroglega (nepredelanega) lesa. Izvoz se je v letu 2013 povečal v vseh kategorijah okroglega industrijskega lesa in je dosegel 1.507.672 m³. Glavni smeri izvoza sta Avstrija in Italija. Izvoz v ti dve državi se razlikuje po strukturi, saj se v Italijo izvažata predvsem les slabše kakovosti in hlodovina listavcev, v Avstrijo pa hlodovina iglavcev.

Preglednica 87: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2012 in 2013

	Izvoz 2012		Uvoz 2012		Izvoz 2013*		Uvoz 2013*	
	000 m ³	000 EUR	000 m ³	000 EUR	000 m ³	000 EUR	000 m ³	000 EUR
Okrogel industrijski les	1.030	71.107	204	21.603	1.148	82.144	327	29.628
Od tega - Iglavci	671	51.134	119	7.841	743	58.150	198	13.804
- Listavci	358	19.974	85	13.762	405	23.994	129	15.824
Les za kurjavo	294	19.928	256	15.468	360	25.616	247	16.193
Skupaj	1.324	91.035	460	37.071	1.508	107.760	575	45.821

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni GIS

Izvoz se je v letu 2013 povečal za 12%, pri čemer je bil izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev večji za 11%, listavcev pa za 13%. Prav tako se je v primerjavi z letom 2012 povečal tudi uvoz (za 25%) in sicer predvsem na račun lesa slabše kakovosti. Podrobna analiza zunanje trgovine pri uvozu lesa slabše kakovosti kaže, da določen del izvoza lesa za kurjavo izvira iz predhodnega uvoza le tega iz držav izven EU 27. V zadnjih letih je ta delež znašal več kot 70.000 m³ letno.

Preglednica 88: Zunanja trgovina s posameznimi kategorijami okroglega lesa; 2010-2013

		IZVOZ (m ³)				UVOZ (m ³)			
		2010	2011	2012	2013*	2010	2011	2012	2013*
Hlodovina za žago in furnir	Iglavci	257.352	411.339	527.157	574.037	10.246	15.695	4.301	10.293
	Listavci	92.679	113.054	163.945	134.831	35.327	42.420	21.212	40.791
Les za celulozo in plošče ter drug okrogel industrijski les	Iglavci	80.127	101.547	144.034	169.116	48.999	88.084	114.915	188.065
	Listavci	135.459	182.327	194.378	270.152	98.944	99.432	63.988	88.099
Les za kurjavo	Listavci	278.399	334.147	294.108	359.535	113.347	202.556	255.777	247.489
Skupaj		844.016	1.142.414	1.323.622	1.507.672	306.863	448.187	460.193	574.737

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni GIS

V letu 2013 se je v primerjavi s predhodnim letom za 9% povečal izvoz hlodovine iglavcev. Izvoz hlodovine listavcev je bil glede na leto 2012 nižji za 18%. V uvozu se, podobno kot v letu 2012, povečuje predvsem uvoz lesa za celulozo in plošče ter drugega industrijskega lesa (54%) zaradi povečanega obsega predelave tega sortimenta v Sloveniji (proizvodnja mehanske celuloze). Večino tega lesa uvozimo iz Avstrije.

Izvoz hlodovine je v letu 2013 predstavljal 42% proizvedene količine teh sortimentov, izvoz lesa za celulozo in plošče ter drugega okroglega industrijskega lesa 71% in izvoz lesa za kurjavo 30% proizvedenega lesa te kakovosti. Celoten izvoz gozdnih lesnih sortimentov v letu 2013 tako predstavlja 43%, za potrebe v Sloveniji pa ostaja 57% pridobljenega okroglega lesa iglavcev in listavcev ter les iz uvoza.

Čeprav so razlike med odkupnimi cenami na domačem trgu in izvoznimi cenam (v splošnem) iz leta v leto manjše, razlike v ceni za podobno kakovost na domačem trgu in v izvozu že same po sebi povzročajo odliv okroglega lesa na trge, ki ponujajo več (Avstrija, Italija). Na drugi strani je Slovenija v letu 2013 les listavcev za kurjavo uvažala predvsem iz Bosne in Hercegovine ter Hrvaške, hlodovino listavcev (primanjkuje nam predvsem hrastovine) pa s Hrvaške in Madžarske.

Preglednica 89: Izvozno-uvozne cene ter odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov na domačem trgu v letu 2013 (EUR/m³ brez DDV)

	Izvozne cene*	Uvozne cene*	Cene na domačem trgu		
			2013	I. 2013	XII. 2013
Hlodovina - iglavci	88,12	110,76	73,25	73,41	72,86
- bukev	65,49	66,68	59,64	60,40	60,05
- hrast	179,74	395,87	89,56	98,23	91,37
Celulozni les in drug industrijski les iglavcev	44,74	67,34	30,86	30,89	30,83
Drug industrijski les listavcev	48,59	46,22	40,55	38,51	38,34
Les za kurjavo - listavci	71,25	65,43	38,79	37,61	40,14

* Izvozno-uvozne cene so preračunane na pariteto franko slovenska meja in sicer so jim prišteti ali odšteti stroški natovarjanja, prevoza in zavarovanja; cene niso povsem primerljive zaradi različnih paritet in strukture v okviru združenih kategorij sortimentov (http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/24-017-MP.htm).

Vir: SURS, GIS

Povprečna cena za hlodovino iglavcev je v letu 2013 pri izvozu znašala 88 EUR/m³, kar je 5% več kot v letu 2012, povprečna cena izvoženega lesa za kurjavo pa je bila višja za 4%. Dosežene odkupne cene na domačem trgu (franko kamionska cesta) so v povprečju dosegle za hlodovino iglavcev 73 EUR/m³ (4% več kot v letu 2012) ter za les za kurjavo 39 EUR/m³ (2% več kot v letu 2012).

Velike razlike med uvoznimi cenami hlodovine listavcev na eni strani ter izvoznimi in odkupnimi cenami na drugi strani so predvsem posledica strukture uvoza, kjer je v letu 2013 prevladovala hlodovina višje kakovosti (za proizvodnjo rezanega in luščenega furnirja). Cene v kategoriji celulozni les in drug industrijski les iglavcev so v uvozu višje, ker uvažamo predvsem kakovostnejši t.i. brusni les, izvažamo pa predvsem celulozni les slabše kakovosti.

Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo

Na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje je bilo v letu 2013 v register dobaviteljev gozdnega reprodukcijskega materiala vpisanih devet dobaviteljev (Semesadike Mengeš, Semesadike HGP, Drevesnica Omorika, G2J – družba za hortikulturno dejavnost, Gozdno in lesno gospodarstvo Murska Sobota, Drevesnica Štivan, Hortikultura, plantaže in gradnje Brežice, Vrtnarstvo in Zavod za gozdove Slovenije), ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem in uporabo gozdnega reprodukcijskega materiala. Ta obsega semenski material, dele rastlin in sadilni material tistih drevesnih vrst in umetnih križancev, ki se v skladu s predpisi uporabljajo za obnovo gozdov s sadnjo in setvijo, pogozdovanje, snovanje in vzdrževanje trajnih zaščitnih ali protierozijskih pasov gozdnega drevja ter snovanje in vzdrževanje plantaž gozdnega drevja.

V letu 2013 je bilo za obnovo gozdov in za sanacijo po ujmah in v požarih poškodovanih gozdov uporabljenih 507.687 sadik, od tega 55% iglavcev in 45% listavcev ter 426 kg semena črnega bora in puhastega hrasta.

Preglednica 90: Poraba sadik in semena za obnovo gozdov v letu 2013

Lastništvo	SADIKE (kosi)			SEME (kg)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Zasebni gozdovi	206.855	140.997	347.852	17	408	425
Državni gozdovi	50.825	83.785	134.610	1	-	1
Občinski gozdovi	500	1.125	1.625	-	-	-
SKUPAJ	258.180	225.907	484.087	18	408	426

V skladu z zakonom o gozdnem reprodukcijskem materialu je Zavod za gozdove Slovenije pripravil, minister pa sprejel program oblikovanja rezerv semenskega materiala za leto 2013 za potrebe trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. V letu 2013 se je za semensko hranilnico zagotovilo dobavo 10,5 kg semena smreke predalpske provenience.

10.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva

V letu 2013 je bilo za financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, porabljen 22,5 milijona EUR. Glede na potrebe in načrtovana vlaganja v gozdove po gozdnogospodarskih načrtih se primanjkljaj razpoložljivih sredstev izkazuje zlasti pri sofinanciranju vlaganj v gozdove in pri vzdrževanju gozdnih cest. S težavami se je soočal tudi Zavod za gozdove Slovenije, tako na tržni dejavnosti kot pri izvajanju javne gozdarske službe.

Preglednica 91: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva (000 EUR); 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
JAVNA GOZDARSKA SLUŽBA	22.656,9	22.654,5	21.524,0	20.317,5	19.429,8	95,6
PROGRAM OBNOVE, NEGE IN VARSTVA GOZDOV	2.723,4	2.476,8	2.646,3	1.101,9	1.262,9	114,6
Obnova gozdov	423,8	381,2	414,8	307,0	270,0	87,9
Obnova gozdov na pogoriščih in od ujrm poškodovanih gozdov	772,2	441,7	371,4	66,0	104,9	158,9
Nega gozdov	390,4	570,0	676,8	341,0	383,9	112,5
Varstvo gozdov	1.055,7	1.007,0	1071,3	341,6	448,2	131,2
Semenarska in drevesničarska dejavnost	7,3	2,6	14,1	3,3	5,9	178,8
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	73,9	74,3	97,9	43,0	50,0	116,2
VZDRŽEVANJE IN GRADNJA GOZDNIH CEST	1.268,3	1.257,1	1.233,5	1.266,7	1.264,5	99,8
SPREMLJAJOČI UKREPI V GOZDARSTVU	680,4	691,4	922	621,3	533,7	85,9
Nakup varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom	3,4	76,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izvršba odločb ZZG Slovenije	3,5	4,3	7,3	0,13	0,16	123,1
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	8,0	2,0	0,0	2,6	2,1	80,7
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	4,7	18,5	4,7	3,3	3,7	112,1
Znanstveno raziskovalno delo	504,1	458,8	760,4	511,2	378,2	74,0
Odškodnine za škodo od divjadi	156,6	131,9	149,6	104,1	149,5	143,7
SKUPAJ NALOGE PO ZAKONU O GOZDOVIH	27.329,0	27.079,8	26.325,9	23.307,4	22.490,9	96,5
Intenzivni monitoring gozdov (Forest focus) (EU)	141,8	-	-	-	-	-
Ukrepi v okviru Programa razvoja podeželja 2007-2013 (EU+SLO)	5.391,3	5.169,2	1.440,1	1.704,7	3.476,3	203,9
Ukrepi v okviru Akcijskega načrta strategije prilagajanja podnebnim spremembam	-	-	116,3	-	-	-

Vir: MKO

Največ sredstev je bilo tudi v letu 2013 namenjeno javni gozdarski službi, ki jo izvajata Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije v skladu s programom dela in finančnim načrtom, ki ga potrdi Vlade RS oziroma MKO. Za izvedbo programa nalog javne gozdarske službe je bilo v letu 2013 Zavodu za gozdove Slovenije zagotovljenih 18,8 milijona EUR, Gozdarskemu inštitutu Slovenije pa 0,6 milijona EUR.

Tako kot v preteklih letih, je bil tudi v letu 2013 program vlaganj v gozdove in program varstva gozdov omejen na najnujnejše in prioritetne naloge obnove, nege in varstva gozdov, za kar se je v proračunu zagotovilo 1,3 milijona EUR. Sredstva proračuna za vzdrževanje gozdnih cest so ostala na ravni preteklih let. Skupaj s sredstvi zbranih pristojbin za vzdrževanje gozdnih cest in lastnimi sredstvi občin to zadostuje le za okrog 50% potrebnega vzdrževanja gozdnih cest.

10.1.6 Znanstveno raziskovalno delo in izobraževanje

MKO je tudi v letu 2013 nadaljevalo sofinanciranje aplikativnih projektov in projektov v okviru ciljnih raziskovalnih programov (CRP). Vsi sofinancirani raziskovalni projekti se nanašajo na teme, ki so v Resoluciji o nacionalnem gozdnem programu (NGP) opredeljene ko prednostne, upoštevajo pa se tudi ostali razvojni dokumenti na nacionalni ravni.

V letu 2013 se je kot najpomembnejši del podpore raziskovalnemu delu s področja gozdarstva in lovstva nadaljevalo sofinanciranje 13-tih raziskovalnih projektov. Vsi projekti so bili izbrani v letu 2011, ko je bil realiziran prvi razpis CRP »Zagotovimo si hrano za jutri«. Kot pomembna novost tega razpisa je tudi določitev t.i. vsebinskih spremljevalcev izvajanja projektov, ki so tudi v letu imeli s projektno skupino vsaj dva sestanka s podrobnim pregledom realizacije zastavljenih ciljev.

V letu 2013 se je zaključilo sofinanciranje dveh aplikativnih raziskovalnih projektov s področja ekološke sanacije naravnih ujm ter tokov ogljika v gozdnih tleh. Prvi rezultati aplikativnega projekta »Ekološka sanacija naravnih ujm v gozdovih« so zaradi pojava obsežnega žledoloma v slovenskih gozdovih (v letu 2014) že bili uporabljeni pri pripravi sanacijskega načrta.

Raziskovalno delo v gozdarstvu, ki ga je sofinanciralo MKO, sta tudi v letu 2013 večinoma opravila Gozdarski inštitut Slovenije in Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta. V izvajanje projektov s področja lovstva in gozdarstva sta bila vključena še Inštitut Erico Velenje in Znanstvenoraziskovalni center SAZU.

MKO je nadaljevalo sodelovanje v okviru ERA-NET projekta FORESTERRA. Podrobnejši pregled raziskav in višina sofinanciranja sta navedena v prilogi 66.

V Srednji gozdarski in lesarski šoli v Postojni (SGLŠ) se je v letu 2013 v program gozdarski tehnik vpisalo 106 dijakov in program gozdar 62 dijakov, šolanje pa je končalo 40 dijakov v IP gozdarski tehnik in gozdar. Skupno je bilo v šolo v začetku šolskega leta 2013/2014 vpisanih 168 dijakov v gozdarske izobraževalne programe.

SGLŠ je samostojno pripravila 105 tečajev s področja varnega dela z motorno žago in z gojitvenimi orodji, traktorskega spravila in varnega dela s traktorsko prikolico in dvigalom, strojne sečnje, krojenja gozdnih lesnih sortimentov ter dela v nevarnih razmerah. Na teh tečajih je skupno sodelovalo 2.018 udeležencev. SGLŠ je v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije za lastnike gozdov pripravila 87 tečajev s področja varnega dela z motorno žago in traktorjem, na katerih je skupno sodelovalo 1.349 tečajnikov. SGLŠ je iz naslova aktivne politike zaposlovanja za Zavod RS za zaposlovanje izvedla 4 tečaje s področja varnega dela z motorno žago, ki se jih je udeležilo 46 tečajnikov. Šola je iz naslova ukrepa 111 Programa razvoja podeželja 2007-2013 pripravila tudi 11 tečajev s področja varnega dela z motorno žago, ki se jih je skupno udeležilo 121 tečajnikov.

Na Biotehniški fakulteti je na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire v letu 2013 diplomiralo skupno 39 študentov. Obveznosti študijskega programa Gozdarstvo je v letu 2013 zaključilo 17 diplomantov, od tega 12 univerzitetni študij in 5 visokošolski strokovni študij. Univerzitetni študij 1. stopnje Gozdarstvo in obnovljivi gozdni viri je končalo 11 diplomantov, 7 diplomantov pa je končalo visokošolski strokovni študijski program 1. stopnje Gozdarstvo. Skupno je na 1. stopnji študij končalo 18 študentov. V letu 2013 so študij končali štirje diplomanti magistrskega študijskega programa 2. stopnje Gozdarstvo in upravljanje gozdnih ekosistemov.

10.1.7 Gozdarska inšpekcija

Gozdarska inšpekcija, ki deluje v Inšpektoratu RS za kmetijstvo in okolje, šteje 17 gozdarskih inšpektorjev, ki opravljajo neposredni inšpekcijski nadzor in vodjo inšpekcije. Sedež inšpektorjev je v območnih enotah in izpostavah inšpektorata, območje delovanja pa je omejeno z mejami gozdnogospodarskega območja. Tako imajo inšpektorji celotni pregled gozdarstva v določenem gozdnogospodarskem območju. V ljubljanskem in mariborskem gozdnogospodarskem območju so zaradi večjega števila kršitev zaposleni trije oziroma dva inšpektorja. 7 gozdarskih inšpektorjev opravlja poleg nalog gozdarske inšpekcije še naloge lovskih inšpektorjev.

Prioritete nadzora v letu 2013 so bile nadzor prevozov lesa, izvajalcev del v gozdovih, posegov v gozd in gozdni prostor in sečnje v nasprotju s predpisi. Najpogostejše ugotovljene kršitve

predpisov so bile pri sečnji drevja, zmanjševanju rastnosti in rodovitnosti rastišč in zmanjševanju funkcij gozdov, izvajanju del v gozdovih, posegih v gozd in gozdni prostor, gradnji in uporabi gozdnih prometnic, ograjevanju posameznih delov gozda, nabiranju gozdnih sadežev in gob, vožnji z vozili v naravnem okolju, nedovoljeni paši v gozdovih, prevozu lesa in pri nedovoljenem kurjenju v gozdovih.

10.1.8 Gozdarstvo v EU in v svetu

Na podlagi ministrskega pooblastila o začetku pogajanj o pravno zavezujočem instrumentu o gozdovih Evrope, ki ga je podpisala Slovenija na ministrski konferenci Gozdovi Evrope v Oslu 2011, so se v letu 2013 nadaljevala pogajanja o vseevropski konvenciji o gozdovih. Na pogajanjih v Antalyi (28.1.-1.2.2013), Varšavi (10.-14.6.2013) in Ženevi (7.-8.11.2013) je bil dosežen kompromis glede nekaterih najpomembnejših opredelitev npr. trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ekosistemskih storitev, nacionalnega gozdnega programa, nezakonite sečnje, degradacije gozdov itd. Dosežen je bil dogovor, da je namen konvencije poleg krepitev trajnostnega gospodarjenja z gozdovi tudi zagotavljanje večnamenske vloge gozdov. Kompromis je bil dosežen tudi glede vsebin o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi, glede prispevka gozdov k globalnemu kroženju ogljika, vitalnosti in zdravju gozdov, proizvodnih funkcij gozdov, gozdne biodiverzitete, zaščitne funkcije gozdov ter socio-ekonomskih funkcij gozdov. Glede indikatorjev trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, je bil dogovor, da se jih oblikuje na konferenci pogodbenic navedene konvencije (COP). Glede konvencije so ostala odprta še predvsem vprašanja povezana s sekretariatom, glasovalnimi pravicami, postopek sprejema konvencije, začetek veljavnosti ipd.

V letu 2013 je bila sprejeta Nova gozdarska strategija EU: za gozdove in gozdarski sektor, kjer je Komisija določila strateška načela ureditve gozdarstva v EU. Glavna načela strategije so: trajnostno gospodarjenje z gozdovi in večnamenska vloga gozdov (uravnoteženo zagotavljanje različnih proizvodov in storitev ter zagotavljanje varstva gozdov); učinkovita raba virov (optimizacija prispevka gozdov in gozdarskega sektorja k razvoju podeželja, rasti in ustvarjanju delovnih mest) ter globalna odgovornost za gozdove.

10.2 Lovstvo

Organiziranost slovenskega lovstva ter upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem temelji v pretežni meri na Zakonu o divjadi in lovstvu, ki je začel veljati sredi leta 2004. Zakon je prinesel novo, posodobljeno ureditev na področju upravljanja, načrtovanja, ohranjanja in trajnostnega gospodarjenja z divjadjo, v nekaterih delih pa ohranja že uveljavljeni pravni red na tem področju. Tako je divjad še naprej državna lastnina in tudi lovska pravica pripada državi, ki pa jo lahko prenese na usposobljeno pravno osebo. Bistvena je tudi koncesija, ki jo državi plačujejo upravljavci lovišč - lovske družine ter stroga ločitev prosto živčih živali na divjad (lovne vrste) in zavarovane vrste. Med divjad tako niso več uvrščene velike zveri (rjavi medved, volk in ris), ki so zavarovane s posebno uredbo.

V Sloveniji je ustanovljeno 411 lovišč in 12 lovišč s posebnim namenom. Upravljaivec v 10 loviščih s posebnim namenom je Zavod za gozdove Slovenije, v enem lovišču Triglavski narodni park, v lovišču s posebnim namenom Brdo pri Kranju pa Javni gospodarski zavod protokolarne storitve RS. Sicer z divjadjo v loviščih trajnostno gospodarijo lovske družine. Trenutno na območju Slovenije deluje 416 lovskih družin (411 lovskih družin je pridobilo koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo), ki so v veliki večini združena v 18 območnih zvez lovskih družin oz. lovskih zvez, te pa naprej v Lovsko zvezo Slovenije.

Zakon o divjadi in lovstvu med lovske organizacije uvršča tudi območna združenja upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom, kamor se morajo združevati vsi upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom v določenem lovsko upravljavskem območju. Njihova glavna naloga je urejanje in usklajevanje nalog pri upravljanju z divjadjo in

njenim življenjskim okoljem, v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije pa v javnem interesu opravljajo tudi letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi.

Usmerjanje razvoja populacij prosto živečih živali

Zavod za gozdove Slovenije je tudi v letu 2013 pripravil in izdelal predloge letnih lovsko upravljavskih načrtov območij v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda RS za varstvo narave, območnimi enotami Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, lokalnimi skupnostmi in drugimi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem. Osnovna usmeritev vseh predloženih letnih lovsko upravljavskih načrtov območij, ki jih je kasneje s sklepom sprejel minister, pristojen za lovstvo, je ohranjanje vrstne pestrosti avtohtonih vrst divjadi, ob sprejemljivem vplivu na njihovo življenjsko okolje (škode). Usmeritve, ki jih določajo načrti, so napisane na podlagi smernic iz dolgoročnih lovsko upravljavskih načrtov lovsko upravljavskih območij za obdobje 2011-2020, ki jih je izdelal Zavod za gozdove Slovenije ob sodelovanju lovskih organizacij ter jih uskladi z Zavodom RS za varstvo narave.

Cilj trajnostnega gospodarjenja z rastlinojedimi parkljarji (jelenjad, srnjad, muflon, gams in damjak) in divjim prašičem so zdrave populacije divjadi s stabilno spolno in starostno strukturo, ki so usklajene tudi s populacijami drugih vrst in njihovim okoljem. Stanje male poljske divjadi ostaja enako kot prejšnja leta. Stanje se je izboljšalo na tistih območjih, kjer se je zaradi garij in povečanega lova znižala številčnost plenilcev male divjadi (lisice, kune belice in zlatice). V letu 2013 so posamezne lovske organizacije in celo skupine lovišč na podlagi ocene stanja poročale o povečanju številčnosti divjega prašiča. Uresničevanje določil letnih lovsko upravljavskih načrtov območij pri oblikovanju primerne okolja za te vrste divjadi iz preteklih let ter ustreznost pri poseganju v populacije se bosta v nadaljnjih letih gotovo še obrestovali.

Pregled odstrela in ugotovljenih izgub

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2013 niso bistveno drugačni kot leto pred tem, razen pri divjem prašiču, kjer se je odzem znižal, kar je pričakovano, saj je bil v letu 2012 dosežen rekorden odzem, ki ga bo težko doseči.

Preglednica 92: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi; 2003-2013

Divjad	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Srna	43.249	43.404	44.733	42.675	42.123	43.067	42.844	41.830	40.726	41.927	41.204
Navadni jelen	5.034	4.784	5.125	5.066	4.716	5.099	5.198	5.369	5.131	5.780	5.983
Damjak	143	135	106	123	163	140	174	244	202	245	226
Muflon	734	715	788	670	673	649	628	713	595	672	659
Gams	2.634	2.604	2.517	2.679	2.638	2.685	2.675	2.516	2.424	2.483	2.416
Divji prašič	6.280	6.440	7.038	5.359	6.267	9.347	7.908	8.958	7.305	13.159	8.820
Medved	72	80	95	126	108	92	85	108	64	132	63
Ris	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Volk	11	4	6	11	6	0	9	10	10	14	3
Poljski zajec	3.353	3.463	3.654	3.724	4.107	3.834	3.619	3.240	3.506	3.480	3.064
Fazan	35.541	36.909	30.474	27.183	26.574	26.853	23.636	21.095	23.952	21.195	17.187
Poljska jerebica	2.446	2.266	2.176	1.914	1.504	1.379	1.517	1.515	1.532	1.463	1.509
Raca mlakarica	5.888	6.073	4.609	4.059	4.075	3.914	4.289	3.811	3.935	3.645	3.605

Vir: Statistični podatki lovskih organizacij, ZGS

Pregled odstrela, izgub, načrta odstrela, realizacije načrta in izločeno število štirih najpomembnejših vrst divjadi na 100 ha skupne površine v štirih najbolj reprezentativnih lovsko upravljavskih območjih v Sloveniji kaže, da je bil načrt odstrela srnjadi v nižinskem Slovensko-goriškem lovsko upravljavskem območju praktično v celoti realiziran. V Kočevsko-belokranjskem lovsko upravljavskem območju je bil načrt odstrela jelenjadi realiziran 89%,

izločeno število na 100 ha pa se je malenkost znižalo. V Triglavskem lovsko upravljavskem območju je izločeno število gamsov na 100 ha upadlo. V Primorskem lovsko upravljavskem območju se je odstrel divjega prašiča nekoliko povečal.

Preglednica 93: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2013

Vrsta divjadi	Leto 2013			Izločeno število na 100 ha lovne površine LUO		
	Odstrel in ugotovljene izgube	Načrt odstrela	Realizacija načrta (%)	Povpr. LUO	Max. LUO	Lovsko upravljavsko območje (LUO)
Srna	2.621	2.705	97	2,19	4,04	Slovensko - goriško
Navadni jelen	1.858	2.085	89	0,32	0,91	Kočevsko - belokranjsko
Gams	638	689	93	0,13	0,56	Triglavsko
Divji prašič	2.707	2.300	118	0,47	2,03	Primorsko

Vir: ZGS

Škode, ki jih povzroča divjad

Škode, ki jih povzroča divjad, so eden od najpomembnejših bioindikatorjev, na osnovi katerega lahko posredno sklepamo o številčnosti teh vrst in njihovem vplivu na okolje.

Škode, ki jih povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič precej nihajo in so v letu 2013 dosegle maksimum.

Preglednica 94: Škode, ki jih povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič ter ocena strukture škode po vrstah divjadi; 2003-2013

Vrsta divjadi	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Škode, ki jih povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič (000 EUR)	434,8	562,0	402,0	364,6	369,3	658,7	463,0	391,1	422,7	599,2	778,3
Struktura škode po divjadi (%)											
Divji prašič	50	40	44	35	41	64	39	28	41	47	55
Ostala parkljasta divjad	22	28	17	23	14	12	13	11	11	11	20
Ostala divjad	2	2	3	2	2	2	1	1	1	1	1
Zveri	26	30	36	40	44	22	47	60	47	42	24
SKUPAJ vsa divjad	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Povprečni delež škod, ki jih povzroča divji prašič, znaša v obravnavanem obdobju 55%, delež škod zaradi parkljaste divjadi pa 20%. Škode od ostalih vrst divjadi so zanemarljive.

Odškodnine za škodo, ki jo povzročajo zavarovane živali ter odškodnine za škodo po divjadi na nelovnih površinah, so bile tudi v letu 2013 plačane iz sredstev proračuna RS.

Biotehniška dela

Biotehniški ukrepi so pomemben del zmanjševanja negativnega vpliva divjadi na njeno življenjsko okolje, predvsem na obseg škod. Zimsko in preprečevalno krmljenje je v večini povezano s divjim prašičem in jelenjadjo. Manjši delež zavzemata gams, muflon in damjak. Čeprav ima zimsko krmljenje tudi negativne učinke, še posebej takrat kadar krma ni primerna, pa je zimsko krmljenje v večini primerov koristno. Gre za to, da se divjad odvrča od kmetijskih in gozdnih površin, kjer bi lahko nastale večje škode. Podoben učinek kot krmljenje imajo tudi krmne njive. Razlika je v tem, da so lahko krmne njive za poljsko divjad tudi remize, kjer najdejo mesto za kritje, parjenje, valjenje in vzrejo mladičev.

Preglednica 95: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2003-2013

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zimsko in preprečevalno krmljenje (t)	4.594	4.207	3.889	2.850	3.404	3.191	3.484	3.419	3.383	2.772	2.793
Krmne njive (ha)	524,4	472,3	450,1	459,2	480,2	433,3	458,2	459,0	520,7	481,0	423,6
Pridelovalne njive (ha)	151,8	140,8	92,3	115,1	102,8	107,6	94,3	98,5	110,7	95,0	95,3

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Prikaz posegov v populacije divjadi, izvedenih biotehniških del ter škod v okolju, ki jih povzroča divjad kažejo na umirjanje problemov in da se ukrepi med seboj usklajujejo. V usmerjanju in izvajanju upravljanja populacij divjadi je potrebno te odnose oziroma ukrepe usklajevati in odpravljati nevarnosti za ustvarjanje prevelikih konfliktov, ki praviloma onemogočajo racionalno strokovno ravnanje.

Vzdrževanje življenjskega okolja prosto živečih živali

Za vzdrževanje življenjskega okolja prosto živečih živali državni proračun vsako leto namenja določena sredstva, ki so v veliki meri odvisna od motivacije lastnikov gozdnih parcel. Sredstva so namenjena izključno lastnikom gozdnih zemljišč. Lastniki gozdov so izkoristili pretežni del teh sredstev, ostalo pa so prejeli izvajalci del, zlasti lovske organizacije. V kolikor lastniki gozdov nimajo interesa, da bi delo opravili sami, lahko s pooblastilom in odstopno izjavo odstopijo delo in pravico do prejema subvencije izvajalcu del (upravljavcu lovišča oziroma lovski družini). Večji del dela za izboljšanje življenjskega okolja prosto živečih živali izvedejo lovske organizacije, ki od lastnika pridobijo objekt za delo (zemljišče), medtem ko lastniki zadržijo subvencijo kot obliko medsebojne poravnave za najem zemljišča. Pomemben delež pri zagotavljanju primernih pogojev za prosto živeče živali so prispevali tudi delavci Zavoda za gozdove Slovenije s strokovnim delom ter lastniki gozdov z delom v gozdovih skladno z nasveti in gozdno gojitvenimi načrti. S strokovno pravilnimi in ob pravem času izvedenimi deli v gozdovih se lahko namreč znatno prispeva k izboljšanju življenjskega okolja prosto živečih živali. Upoštevanje usmeritev za prilagojeno gospodarjenje z gozdom je še posebej pomembno za ohranitev redkih in ogroženih vrst.

11 RIBIŠTVO

11.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo

Vzreja in ulov v morskem ribištvu

V letu 2013 so slovenski morski gospodarski ribiči iztovorili okoli 238 ton svežih ribiških proizvodov. Skupna masa morskih organizmov, ki so bili v letu 2013 iztovorjeni v slovenskih ribiških pristaniščih, je bila v primerjavi z letom 2012 manjša za 27,7%. Na to zmanjšanje je vplivalo predvsem izvajanje ukrepa trajne ukinitve ribolovnih dejavnosti v okviru Evropskega sklada za ribištvo. Iztovor rib, ki predstavlja večino iztovora slovenskih ribičev, se je glede na leto 2012 zmanjšal za 26,7%. Manjši je bil tudi iztovor glavonožcev (za 32,5%) in rakov (za 53,8%), iztovor školjk in polžev pa se je povečal za 33,3%.

V iztovoru rib je v letu 2013 prevladoval iztovor pridnenih rib (t.i. bela riba), ki je znašal 48,2% celotnega iztovora rib, medtem ko je delež iztovora pelagičnih rib (t.i. plave ribe) znašal 37,4%.

Preglednica 96: Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Morski iztovor skupaj	686,5	866,6	763,6	719,1	329,1	238,1	72,3
Ribe	636,7	808,0	700,3	660,5	278,9	204,3	73,3
Glavonožci	37,3	49,1	51,0	51,6	48,6	32,8	67,5
Raki	6,4	4,3	5,5	4,2	1,3	0,6	46,2
Školjke in polži	6,1	5,3	6,9	2,8	0,3	0,4	133,3
Marikultura skupaj	274,5	376,7	119,3	494,9	364,3	422,0	115,8
Vzreja morskih rib	50,0	64,9	41,6	56,2	52,0	57,0	109,6
Vzreja mehkužcev	224,5	311,8	77,7	438,7	312,3	365,0	116,9
Prostočasni ribolov	28,3	26,6	5,1	9,2	9,3	17,6	189,2
Morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov skupaj	989,3	1.269,9	888,0	1.223,1	702,7	677,7	96,4

Vir: MKO, SURS, ZZRS

Vzreja morskih rib in mehkužcev (marikultura skupaj) se je v letu 2013 glede na leto 2012 povečala za 15,8%. Povečali sta se tako vzreja mehkužcev (16,9%), kot vzreja morskih rib (za 9,6%).

V okviru prostočasnega ribolova, ki združuje športni in rekreacijski ribolov, je bilo, glede na poročilo Zveze za športni ribolov na morju, v letu 2013 ujetih 17,6 ton rib, kar sicer pomeni 89,2% več kot v letu prej. Vendar gre tu za dodatne ocenjene količine ob izdelanem poročilu na začetku leta. Ko bodo na Zavodu za ribištvo Slovenije v bazi BIOS vneseni vsi surovi podatki z vrnjenih dovolilnic, ne pričakujemo bistvenih sprememb glede na prejšnja leta, morda le neznatno rast uplena športnih ribičev.

Skupno so se morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov v letu 2013 zmanjšali za 3,6% glede na predhodno leto. Glavni razlog za to je zmanjšanje iztovora morskih gospodarskih ribičev zaradi izvajanja ukrepa trajne ukinitve ribolovnih dejavnosti.

Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribolovu in morskem ribogojstvu (marikulturi)

V letu 2012 je bilo v dejavnostih morskega gospodarskega ribolova in marikulture udeleženi 152 delovno aktivnih oseb. V primerjavi z letom 2011 to pomeni 6 oseb manj. Od 152 delovno aktivnih oseb se jih je 113 ukvarjalo z gospodarskim ribolovom (10,3% manj kot leta 2011), 39 pa z marikulturo oziroma morskoukvarstvom (21,9% več kot leta 2011).

Med osebami, ki so se v letu 2012 ukvarjale z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova, so po podatkih SURS-a prevladovali ribiči, ki so bili samozaposleni. Teh je bilo 73. Ostale osebe (40) so bile zaposlene v podjetjih ali pri ribičih - samostojnih podjetnikih. Število zaposlenih v podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih se je v primerjavi z letom 2011 zmanjšalo za 28,6%, število samozaposlenih pa se je povečalo za 4,3%.

Preglednica 97: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in ribogojstvu (marikulturi); 2008-2012

	Število delovno aktivnih oseb					Število delovno aktivnih oseb s polnim delovnim časom				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Gospodarski ribolov	115	117	124	126	113	81	92	92	93	78
Marikultura	29	30	30	32	39	18	18	16	20	28
Skupaj	144	147	154	158	152	99	110	108	113	106

Vir: SURS

V letu 2012 se je z dejavnostjo gospodarskega morskega ribištva za polni delovni čas ukvarjalo 106 oseb, kar je 6,2% manj kot leta 2011. 78 oseb s polnim delovnim časom je delalo v dejavnosti morskega gospodarskega ribolova in 28 oseb v dejavnosti marikulture.

Ribiška plovila in oprema v morskem ribištvu in ribogojstvu

Število vseh plovil z dovoljenjem za morski gospodarski ribolov, ki so bila na dan 31. december zabeležena v Registru ribiških plovil v informacijskem sistemu InfoRib, s katerim upravlja MKO, se je zmanjšalo od 175 v letu 2012 na 170 v letu 2013.

Tudi v letu 2013 so v slovenski ribiški floti, tako kot v preteklih letih, po številu prevladovala plovila celotne dolžine do 5,9 m (47% vseh plovil), ki so jim sledila plovila celotne dolžine med 6 m in 11,9 m (44%). Manj je bilo plovil celotne dolžine med 12 m in 17,9 m (8%) ter 18 m in več (1%).

Glede na prvo ribolovno orodje so v slovenski ribiški floti tudi v letu 2013 po številu prevladovala plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami (slednje so bile kot prvo ribolovno orodje navedene pri 149 plovilih oziroma 87,7% plovil z veljavnimi dovoljenji za gospodarski ribolov). Sledila so jim plovila, ki so imela kot prvo ribolovno orodje v veljavnem dovoljenju navedene vlečne mreže (16 oziroma 9,4% plovil) ter plovila z obkroževalnimi mrežami (5 plovil oziroma 2,9% plovil z veljavnimi dovoljenji za gospodarski ribolov v letu 2013). Ob tem kaže opozoriti, da pomemben delež celotnega ulova ujamejo plovila z vlečno mrežo, čeprav jih je po številu manj.

Preglednica 98: Vsa plovila v Registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2008-2013

	Plovila v Registru ribiških plovil*						Aktivna plovila**					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dolžina 18 m in več	3	3	3	3	1	1	2	2	2	2	0	0
Dolžina 12 do 17,9 m	19	19	19	19	15	13	18	17	18	16	14	12
Dolžina 6 do 11,9 m	75	78	78	80	78	76	40	40	41	35	29	38
Dolžina do 5,9 m	84	85	85	84	81	80	28	28	30	32	45	33
Plovila skupaj	181	185	185	186	175	170	88	87	91	85	88	83
Plovila glede na prvo ribolovno orodje***												
Zabodne in zapletne mreže	152	156	156	157	115	149	61	62	65	61	70	64
Vlečne mreže	22	22	22	22	14	16	20	19	20	18	13	14
Obkroževalne mreže	7	7	7	7	6	5	7	6	6	6	5	5

* stanje na dan 31. december posameznega leta

** vsaj en oddan ladijski dnevnik v posameznem letu

***segmentirana na podlagi prvega ribolovnega orodja v zadnjem izdanem dovoljenju za gospodarski ribolov

Vir: MKO (InfoRib)

Med aktivnimi plovili, to je tistimi, ki so oddala vsaj en ladijski dnevnik v posameznem letu (v ladijske dnevnike se beleži ulov), je bilo v letu 2013 po številu največ aktivnih ribiških plovil celotne dolžine med 6 m in 11,9 m (45,8% vseh aktivnih plovil). Sledila so jim plovila celotne dolžine do 5,9 m (39,8%), tem pa plovila celotne dolžine med 12 m in 17,9 m (14,5%). V dolžinski kategoriji 18 m ali več v letu 2013 ni bilo aktivnih ribiških plovil.

Aktivna plovila so v posameznem letu segmentirana na podlagi tistega ribolovnega orodja, ki ga imajo vpisanega kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenju za gospodarski ribolov. To pomeni, da so lahko nekatera ribiška plovila v posameznem letu aktivna z ribolovnimi orodji, ki niso vpisana kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenjih za gospodarski ribolov oziroma, da so bila aktivna z ribolovnim orodjem (orodji), ki so v dovoljenjih za gospodarski ribolov navedena za prvim oziroma glavnim ribolovnim orodjem.

Glede na prvo ribolovno orodje, ki so ga imela aktivna plovila v letu 2013 vpisana v dovoljenju za gospodarski ribolov, so bila med aktivnimi plovili najbolj številna plovila, ki so uporabljala zabodne in zapletne mreže (77,1%), sledila so jim plovila z vlečnimi mrežami (16,9% aktivnih plovil), najmanj plovil pa je uporabljalo obkroževalne mreže (6%).

Število plovil v marikulturi (morskem ribogojstvu) se glede na leto 2012, ko je eno plovilo vstopilo v floto (v velikostnem segmentu dolžine od 6 m do 11,9 m), ni spremenilo, prav tako se niso spremenili deleži plovil po različnih dolžinskih kategorijah. Tako je bilo v Sloveniji leta 2013 skupaj 14 plovil za marikulturo, od tega jih je bilo 35,7% (5 plovil) celotne dolžine do 5,9 m, 50% (7 plovil) celotne dolžine od 6 m do 11,9 m ter 14,3% (2 plovili) dolžine med 12 m in 17,9 m. Plovil za marikulturo celotne dolžine 18 m in več ni bilo.

11.2 Sladkovodno ribištvo

Vzreja in ulov v sladkovodnem ribištvu

V Sloveniji je v celinskih oziroma sladkih vodah dovoljen le prostočasni oziroma rekreacijski ribolov. Večino ulova predstavljajo toplovodne vrste. Ribe, ki so vzrejene v ribnikih za trženje športnega ribolova, se po metodologiji štejejo kot v akvakulturi vzrejene ribe. Zato so podatki o ribah, vzrejenih v ribnikih za trženje športnega ribolova, vključeni v podatke o vzreji rib v ribogojnicah.

V letu 2013 je bilo v ribogojnicah vzrejenih 775 ton sladkovodnih rib, kar je 1,9% manj kot leto prej. Pri tem je prevladovala vzreja hladnovodnih rib, ki je znašala 610 ton in se je glede na predhodno leto zmanjšala za 3,8% in je še vedno pod dolgoletnim povprečjem. Manjša vzreja je predvsem posledica dolgotrajne suše v letu 2013.

Vzreja toplovodnih rib se je glede na leto 2013 povečala za 5,8% in je znašala 165 ton.

Preglednica 99: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Vzreja v ribogojnicah	1.044,3	930,7	603,9	901,9	790,3	775	98,1
- hladnovodne ribe	863,3	731,2	430,0	682,0	634,4	610	96,2
- toplovodne ribe	181,0	199,5	173,9	219,9	155,9	165	105,8
Športni sladkovodni ribolov	183,0	162,7	201,4	172,3	159,7	154,1	96,5
- hladnovodne ribe	28,0	25,9	26,1	34,2	25,8	20,8	80,6
- toplovodne ribe	155,0	136,8	175,3	138,1	133,9	133,3	99,6
Skupaj sladkovodno ribištvo	1.227,3	1.093,4	805,3	1.074,2	950,0	929,1	97,8

Vir: MKO, Javni zavod za ribištvo Slovenije (Ribiški kataster), SURS

Ulov v športnem sladkovodnem ribolovu je v letu 2013 znašal okoli 154 ton, kar je 3,5% manj kot v letu 2012. Glede na leto 2012 se je ulov hladnovodnih rib zmanjšal za 19,4%, ulov toplovodnih rib pa za 0,4%. Vzreja in ulov sladkovodnih rib skupaj sta se v letu 2013 glede na leto 2012 zmanjšala za 2,2%.

Delovno aktivne osebe v sladkovodnem ribogojstvu

Z vzrejo sladkovodnih rib se je v letu 2012 ukvarjalo 171 oseb. Skupno število delovno aktivnih oseb v vzreji rib v celinskih vodah je v letu 2012 v primerjavi z letom 2011 ostalo skoraj enako.

Preglednica 100: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2008-2012

		2008	2009	2010	2011	2012
Po pogostosti dela:	- polni delovni čas	49	55	51	53	53
	- skrajšani delovni čas	117	143	137	121	118
Po vrsti dela:	- ribogojec	119	147	134	110	100
	- drugo	47	51	54	64	71
Po zaposlitvenem statusu:	- zaposlen	68	71	74	76	80
	- samozaposlen	98	127	114	98	91
Skupaj		166	198	188	174	171

Vir: SURS

Glede na strukturo delovno aktivnih oseb v sladkovodni akvakulturi so tudi v letu 2012, podobno kot v predhodnih letih, prevladovali osebe s skrajšanim delovnim časom (69%; leta 2011 69,5%), ribogojci (53,5%; leta 2011 63,2%) ter samozaposlene osebe (53,2%; leta 2011 56,3%).

11.3 Finančni ukrepi v ribištvi

MKO je tudi v letu 2013 finančno podprlo razvoj ribištva.

Preglednica 101: Proračunska sredstva za ribištvo; 2009-2013

	Izplačano (000 EUR)					Indeks 2013/12
	2009	2010	2011	2012	2013	
Informacijski sistem ribištva	178,2	61,6	3,2	16,2	3,9	24,3
Javni zavod za ribištvo Slovenije	565,1	565,2	537,6	471,8	415,4	88,0
Varstvo naravnih virov v ribištvi	12,7	32,6	101,8	14,7	-	-
Ukrepi v ribištvi (EU+SLO)	144,8	185,8	230,7	214,1	245,4	114,6
Evropski sklad za ribištvo 2007-13 (EU+SLO)	55,6	2.744,2	3.749,7	5.032,4	4.894,2	97,3
Skupaj državni proračun	956,5	3.589,4	4.623,0	5.749,2	5.558,9	96,7
Evropski sklad za ribištvo 2007-13 (sredstva občin)	-	209,7	279,5	51,5	163,4	317,3
Skupaj ribištvo	956,5	3.799,1	4.902,5	5.800,7	5.722,3	98,7

Vir: MKO

V letu 2013 so bila sredstva za informacijski sistem ribištva namenjena za mesečna plačila signala za satelitski nadzor ribiških plovil.

Zavodu za ribištvo Slovenije je bilo v letu 2013 zagotovljeno financiranje javne službe na področju ribištva, ki se izvaja na podlagi potrjenega letnega programa dela ter finančnega načrta in zajema naslednje naloge: vodenje ribiškega katastra, priprava soglasij in strokovnih mnenj za poseg na vodah, izvajanje monitoringa rib in populacij rib, izdelava ribiško gojitvenih načrtov, priprava strokovnih podlag za podeljevanje koncesij, upravljanje z izločenimi vodami, raziskovanje ribolovnih virov, spremljanje stanja za zagotavljanje trajnostne rabe rib ter poročanje državnim organom in organom EU.

Sredstva v okviru ukrepov v ribištvi 2007-2013 so bila, skladno s predpisi EU, namenjena za delovanje sistema zbiranja in poročanja podatkov o ribištvi in za nadzor ribiških plovil.

Za izvajanje Operativnega programa za razvoj ribištva v Republiki Sloveniji 2007-2013 je bilo iz Evropskega sklada za ribištvo v letu 2013 izplačanih skupaj 5 milijonov EUR javnih sredstev, od tega 3,8 milijona EUR (75%) iz Evropskega sklada za ribištvo.

Izvajali so se ukrepi vseh petih prednostnih osi. V okviru prve prednostne osi se je izvajal ukrep Trajna ukinitvev ribolovnih dejavnosti. V okviru druge prednostne osi so se izvajali ukrepi Produktivne naložbe v ribogojstvo, Predelava in trženje ter Varovanje javnega zdravja, v okviru tretje prednostne osi pa ukrepa Ribiška pristanišča, mesta iztovora in zavetja ter Razvoj novih trgov in promocijske kampanje. V okviru četrte prednostne osi se je izvajal ukrep Trajnostni razvoj ribiških območij in v okviru pete prednostne osi tehnična pomoč.

LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 31.05.2013)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije), 2013:

Osnovni podatki po naročilu.

- Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),
- Količine in vrednosti prodanih pridelkov in proizvodov na živilskih trgih, Slovenija (letni podatki),
- Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1-24; 8-mestna) (mesečni podatki),
- Proizvodnja, zaloge, poraba in prodaja živilskih proizvodov, Slovenija (mesečni podatki)

Prve objave s področja Okolje in naravni viri, podpodročje Kmetijstvo in ribištvo.

- Popis trznega vrtnarstva, Slovenija 2013 - končni podatki. Prva objava, 31.03.2014.

http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=6141

- Rastlinska pridelava, Slovenija, 2013 - končni podatki. Prva objava, 28.03.2014.

http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=6146

- Realni dohodek iz kmetijstva - druga ocena, Slovenija, 2013. Prva objava, 31.01.2014.

http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=6030

- Živinoreja, Slovenija, 2013 - začasni podatki. Prva objava, 15. 05.2014.

http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=6227

SI-STAT podatkovni portal.

- Različne objave s področja Okolje in naravni viri, podpodročje Kmetijstvo in ribištvo ter drugih področij (Ekonomsko področje - podpodročje Nacionalni računi, Cene, Rudarstvo in predelovalne dejavnosti).

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp>

- Popis intenzivnih sadovnjakov za leto 2012. Podatki.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Okolje/15_kmetijstvo_ribistvo/04_rastlinska_pridelava/04_15P65_popis_sadovnjakov_2012/04_15P65_popis_sadovnjakov_2012.asp

- Popis intenzivnih sadovnjakov. Metodološka pojasnila.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Okolje/15_kmetijstvo_ribistvo/04_rastlinska_pridelava/04_15P65_popis_sadovnjakov_2012/1506800S_INFO.doc

Eurostat, 2013:

Eurostat, Database. Različne objave s področja Kmetijstvo.

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/data/database>

Eurostat, Main tables. Različne objave s področja Kmetijstvo.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/data/main_tables

European Commission (Evropska komisija), 2013:

Agricultural Markets:

- General market issues – EU Market prices for representative products (mesečni podatki),
- Animal products (Sheepmeat and goatmeat; Pigmeat; Poultrymeat; Eggs).

http://ec.europa.eu/agriculture/markets/index_en.htm

EU agriculture - Statistical and economic information.

http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/agricultural/index_en.htm

Drugi podatki, 2013:

AJPES. Informacije o poslovanju gospodarskih družb s področja predelovalnih dejavnosti v Republiki Sloveniji.

Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

http://www.ajpes.si/Letna_porocila/Druzbe_in_zadruge/Informacije?md_id_menu=87

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja:

- Tržna poročila.

http://www.arsktrp.gov.si/si/storitve_ukrepi/trzni_ukrepi/trzno_informacijski_sistem_trzna_porocila

- Novice.

http://www.arsktrp.gov.si/nc/si/splosno/cns/arhiv_novic/

- Storitve (Ukrepi).

http://www.arsktrp.gov.si/si/storitve_ukrepi

CPZ Govedo. 2013. Centralna podatkovna zbirka Govedo (CPZ Govedo). Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

http://www.govedo.si/pls/gss/portal_pkg.startup

FADN RICA. Individualni standardni rezultati za Slovenijo na podlagi SO:

- Obračunska leta 2007-2012 (posredovani od Evropske Komisije, april 2014).

MKO/ARSKTRP. Specifikacija proračuna po proračunskih postavkah in namenih (interni, neobjavljeni podatki).

Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za kmetijske

trge in razvoj podeželja.

MKO. Podatki iz Registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje Republike Slovenije.

MKO. Podatki iz Registra kmetijskih gospodarstev (podatki za hmelj). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje Republike Slovenije.

Modelne kalkulacije KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

<http://www.kis.si/pls/kis/!kis.web?m=177&j=SI#nav>

Semenarske informacije KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

2) Drugi viri

Javni razpisi MKO. 2013. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje Republike Slovenije.

[http://www.mko.gov.si/si/javne_objave/javni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1\[category\]=all&tx_t3javnirazpis_pi1\[year\]=2013](http://www.mko.gov.si/si/javne_objave/javni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1[category]=all&tx_t3javnirazpis_pi1[year]=2013)

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. 6.

Sprememba programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 (14. 6. 2013):

http://www.program-podezelja.si/images/phocadownload/Arhiv_PRP_2007-2013/prp_2007_2013_6_sprememba.pdf

Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje: delovno gradivo

UMAR. 2014. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2014. Ljubljana, marec 2014. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

<http://www.umar.gov.si/napovedi/>

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2013

Statistične priloge

Kazalo prilog

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE	156
Priloga 1: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2010=100); 2001-2013	156
Priloga 2: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2001-2013	157
Priloga 3: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2001-2013	158
Priloga 4: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2001-2013	159
Priloga 5: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2001-2013	160
Priloga 6: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2001-2013	161
Priloga 7: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2001-2013	162
Priloga 8: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2001-2013	163
Priloga 9: Zakol živine v klavnicah; 2001-2013	164
Priloga 10: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2001-2013	165
Priloga 11: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2001-2013	166
 CENE V KMETIJSTVU	 167
Priloga 12: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih (2010=100); 2001-2013	167
Priloga 13: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih in primerjava z EU (2010=100); 2001-2013	168
Priloga 14: Indeksi cen inputov za kmetijstvo in primerjava z EU (2010=100); 2001-2013	169
Priloga 15: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2001-2013	170
 EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO	 171
Priloga 16: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2001-2013	171
Priloga 17: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2001-2013	172
Priloga 18: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2001-2013	173
Priloga 19: Osnovni kazalci ekonomskega računa za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2001-2013	174
Priloga 20: Indeksi osnovnih kazalcev ekonomskega računa za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2010=100); 2001-2013	175
 PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	 176
Priloga 21: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013	176
Priloga 22: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013	177
Priloga 23: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013	178
Priloga 24: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013	179

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI 180

Priloga 25: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2001-2013.....	180
Priloga 26: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2001-2013	181
Priloga 27: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2001-2013 .	182
Priloga 28: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2001-2013 ...	183
Priloga 29: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2001-2013	184
Priloga 30: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2001-2013	185
Priloga 31: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-15 (000 EUR); 2001-2013.....	186
Priloga 32: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-15 (000 EUR); 2001-2013	187
Priloga 33: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-15 (000 EUR); 2001-2013	188
Priloga 34: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-12 (000 EUR); 2001-2013	189
Priloga 35: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-12 (000 EUR); 2001-2013	190
Priloga 36: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-12 (000 EUR); 2001-2013	191
Priloga 37: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2001-2013....	192
Priloga 38: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2001-2013	193
Priloga 39: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2001-2013.....	194
Priloga 40: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-28 (000 EUR); 2001-2013	195
Priloga 41: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-28 (000 EUR); 2001-2013	196
Priloga 42: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-28 (000 EUR); 2001-2013	197
Priloga 43: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2001-2013	198
Priloga 44: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2001-2013	199
Priloga 45: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2001-2013	200

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE..... 201

Priloga 47: Višina neposrednih plačil na enoto za rastlinske pridelke ter regionalna enotna plačila (tekoči tečaj); 2001-2013	202
Priloga 48: Višina neposrednih plačil na enoto za živalske proizvode ter zgodovinski dodatki (tekoči tečaj); 2001-2013	203
Priloga 49: Neposredna plačila po letnih uredbah (subvencijsko leto); 2009-2013	204
Priloga 50: Višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2001-2013	205
Priloga 51: Izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki po letnih uredbah (subvencijsko leto); 2009-2013	205
Priloga 52: Višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001-2013.....	206
Priloga 52: Višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001-2013 - nadaljevanje	207
Priloga 53: Kmetijsko-okoljska plačila po letnih uredbah (subvencijsko leto); 2008-2012	208

Priloga 54: Javni razpisi in sredstva v okviru prve osi Programa razvoja podeželja 2007-2013 (do 31.12.2013).....	209
Priloga 54: Javni razpisi in sredstva v okviru prve osi Programa razvoja podeželja 2007-2013 (do 31.12.2013) - nadaljevanje	210
Priloga 54: Javni razpisi in sredstva v okviru prve osi Programa razvoja podeželja 2007-2013 (do 31.12.2013) - nadaljevanje	211
Priloga 55: Javni razpisi in sredstva za ukrepe tretje osi Programa razvoja podeželja 2007-2013 (do 31.12.2013)	212
JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO	213
Priloga 56: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2013	213
Priloga 57: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2013 financiralo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje	216
GOZDARSTVO	219
Priloga 58: Posek v gozdovih v primerjavi z načrtovanim; 1991-2013.....	219
Priloga 59: Struktura poseka po lastništvu in debelinskih razredih; 2001-2013.....	220
Priloga 60: Struktura poseka po vrstah sečenj (%); 2001-2013.....	221
Priloga 61: Pregled virov za financiranje vzdrževanja gozdnih cest; 2001-2013	222
Priloga 62: Gozdni lesni sortimenti pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2001-2013.....	223
Priloga 63: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2001-2013.....	223
Priloga 64: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2004-2013	224
Priloga 65: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013	225
Priloga 66: Raziskovalni projekti s področja gozdarstva, ki jih je v letu 2013 financiralo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.....	226
RIBIŠTVO	227
Priloga 67: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013.....	227

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

Priloga 1: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2010=100); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	2013/12
Žito	86,5	104,8	69,2	98,8	98,2	84,8	92,3	99,7	93,1	100,0	108,2	103,2	83,7	-18,9%
Industrijske rastline	88,7	113,9	93,4	109,5	127,0	125,3	88,9	82,6	93,5	100,0	103,5	77,7	58,2	-25,1%
Krmne rastline	71,2	89,8	63,5	95,1	105,7	83,5	94,0	96,8	97,0	100,0	93,0	81,0	71,2	-12,1%
Zelenjadnice, sadike in okrasne rastline	97,9	116,4	92,6	147,8	151,7	133,1	112,5	126,3	138,8	100,0	115,2	111,6	100,0	-10,4%
Krompir	121,0	138,1	90,3	136,0	114,1	91,2	116,7	93,2	87,4	100,0	95,8	78,0	62,9	-19,4%
Sadje, grozdje, oljke	83,7	110,5	86,8	117,9	98,1	99,6	100,7	89,9	89,1	100,0	91,9	64,4	79,9	24,1%
Vino	66,8	105,3	85,3	128,9	103,0	93,3	101,6	89,5	99,2	100,0	112,2	82,3	93,0	13,0%
Oljčno olje														
Drugi rastlinski proizvodi	222,3	121,9	114,3	200,0	100,0	106,7	106,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0%
Rastlinska pridelava	78,5	101,7	75,9	111,3	108,5	94,9	98,6	96,8	99,6	100,0	101,6	84,6	80,6	-4,7%
Govedo	110,9	108,1	110,1	106,4	103,9	99,0	103,2	98,9	99,7	100,0	102,1	100,8	97,9	-2,9%
Prašiči	152,2	154,5	157,5	152,9	142,5	149,5	140,0	130,8	104,6	100,0	88,7	75,9	70,2	-7,5%
Konji	117,3	80,3	115,8	73,5	96,0	101,9	91,4	94,2	95,0	100,0	108,9	118,8	118,8	0,0%
Drobnica	73,9	100,7	86,6	104,7	112,7	110,1	108,9	99,6	99,7	100,0	83,7	81,2	77,4	-4,7%
Perutnina	94,3	85,9	91,2	85,0	88,5	80,2	95,9	96,3	98,8	100,0	95,1	96,9	94,7	-2,3%
Druge živali	110,5	110,5	113,1	113,1	113,1	102,1	89,8	87,3	96,1	100,0	68,3	61,2	61,2	0,0%
Mleko	99,4	107,0	103,0	100,1	101,9	99,3	103,0	101,1	99,3	100,0	99,6	102,3	99,0	-3,2%
Jajca	101,8	95,8	78,0	70,7	68,8	72,9	90,2	101,3	100,9	100,0	103,4	90,4	87,4	-3,3%
Drugi živalski proizvodi	81,9	88,7	81,4	94,7	91,6	99,2	100,9	97,2	105,4	100,0	131,7	79,8	79,8	0,0%
Živinoreja	107,4	108,5	107,8	104,2	103,5	101,4	105,8	103,3	100,2	100,0	98,8	95,9	92,7	-3,3%
Proizvodnja kmetijskih proizvodov	91,2	103,6	90,0	107,5	105,8	97,9	101,9	99,8	99,9	100,0	100,4	89,6	86,0	-4,1%
Kmetijske storitve	102,9	102,9	102,9	106,4	115,8	115,8	99,6	104,4	100,1	100,0	97,2	97,2	97,2	0,0%
Kmetijska proizvodnja	91,4	103,6	90,2	107,5	105,9	98,2	101,8	99,9	99,9	100,0	100,3	89,7	86,1	-4,0%

* začasni podatki

Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

Priloga 2: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	509.624	505.462	509.709	490.520	508.759	490.318	498.466	492.424	468.496	482.653	458.195	479.653	478.888	99,8
Trajni nasadi	29.915	29.872	28.608	28.608	27.539	27.538	26.147	26.148	26.003	26.796	26.848	26.827	27.303	101,8
Sadovnjaki	12.447	12.216	11.066	11.066	9.997	9.997	8.928	8.928	8.783	9.191	9.243	9.223	9.949	107,9
- Intenzivni sadovnjaki	4.681	4.450	4.450	4.450	4.442	4.442	4.022	4.022	3.893	3.901	3.952	3.933	3.917	99,6
- Ekstenzivni sadovnjaki	7.766	7.766	6.617	6.617	5.555	5.555	4.906	4.906	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	114,0
Vinogradi	16.602	16.602	16.556	16.556	16.428	16.427	16.086	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	98,4
Oljčniki	633	828	814	814	820	820	910	910	910	892	892	892	925	103,7
Drevesnice in trsnice	233	226	172	172	294	294	224	224	224	362	362	362	344	95,0
Travniki in pašniki	307.037	307.176	308.348	286.831	304.906	285.000	297.284	285.973	267.304	285.713	262.603	281.159	277.475	98,7
Njive in vrtovi	172.672	168.414	172.753	175.081	176.314	177.780	175.035	180.303	175.189	170.144	168.744	171.667	174.110	101,4
Žito	103.871	98.277	98.286	99.345	94.637	95.951	98.586	105.016	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	99,4
Suhe stročnice	362	512	723	770	2.009	3.905	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	91,7
Krompir	7.785	7.113	6.832	6.833	6.306	5.900	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	97,7
Krmne korenovke ipd.	1.346	1.112	1.231	930	954	357	527	559	469	352	231	260	248	95,4
Sladkorna pesa	4.700	4.450	5.359	4.658	5.057	6.684	0	0	0	0	0	0	0	0
Oljnice	2.577	5.757	6.559	5.772	6.580	7.500	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	100,7
Hmelj	1.682	1.817	1.662	1.524	1.453	1.507	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	100,6
Druge industrijske rastline	53	59	13	14	17	27	17	17	17	46	27	50	73	146,0
Zelenjadnice in jagode	2.828	2.575	3.162	2.979	2.995	3.273	2.861	3.545	3.516	2.378	3.387	3.923	3.987	101,6
Zelena krma z njiv	45.857	44.855	47.922	50.219	53.665	51.361	51.467	54.404	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	105,8
Seme	297	358	441	441	246	216	183	183	183	230	230	230	187	81,3
Cvetje in okrasne rastline	124	105	169	169	169	139	154	154	154	76	78	72	96	133,3
Drugo na njivah*	373	960	74	139	118	88	42	37	37	112	24	24	13	54,2
Neobdelane njive	816	464	320	1.288	2.108	872	1.887	584	714	349	479	487	448	92,0

* sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo nespecificirano

Vir: SURS

Priloga 3: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Trajni nasadi	5,9	5,9	5,6	5,8	5,4	5,6	5,2	5,3	5,6	5,6	5,9	5,6	5,7
Sadovnjaki	2,4	2,4	2,2	2,3	2,0	2,0	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	1,9	2,1
Vinogradi	3,3	3,3	3,2	3,4	3,2	3,4	3,2	3,3	3,4	3,4	3,6	3,4	3,4
Oljčniki	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Drevesnice in trsnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Travniki in pašniki	60,2	60,8	60,5	58,5	59,9	58,1	59,6	58,1	57,1	59,2	57,3	58,6	57,9
Njive in vrtovi	33,9	33,3	33,9	35,7	34,7	36,3	35,1	36,6	37,4	35,3	36,8	35,8	36,4
Žito	20,4	19,4	19,3	20,3	18,6	19,6	19,8	21,3	21,4	19,5	20,5	20,5	20,4
Suhe stročnice	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,8	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Krompir	1,5	1,4	1,3	1,4	1,2	1,2	1,2	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7
Krmne korenovke ipd.	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Sladkorna pesa	0,9	0,9	1,1	0,9	1,0	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oljnice	0,5	1,1	1,3	1,2	1,3	1,5	1,9	1,7	1,9	2,4	2,4	2,1	2,2
Hmelj	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2
Druge industrijske rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjadnice in jagode	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,8	0,5	0,7	0,8	0,8
Zelena krma z njiv	9,0	8,9	9,4	10,2	10,5	10,5	10,3	11,0	11,5	11,3	11,6	11,0	11,6
Seme	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Cvetje in okrasne rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo na njivah	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neobdelane njive	0,2	0,1	0,1	0,3	0,4	0,2	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 4: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Žito*	104.516	99.414	99.305	99.775	95.547	96.186	99.275	105.564	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99,2
- pšenica in pira	39.335	35.729	35.585	32.385	30.059	32.083	32.040	35.413	34.534	31.946	29.665	34.586	31.759	91,8
- koruza za zrnje	47.571	45.525	44.137	45.996	42.369	39.839	40.906	43.698	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	106,9
- ječmen	12.664	12.392	13.789	15.324	15.451	17.044	18.532	19.229	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	96,4
- rž	745	620	630	1.109	1.320	766	820	714	892	796	808	902	1.489	165,1
- oves	1.917	2.014	1.964	1.854	2.731	2.471	2.332	1.887	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	87,9
- tritikala	1.227	1.661	1.820	2.124	1.986	2.869	3.091	3.241	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	95,9
- drugo žito*	1.057	1.473	1.380	983	1.631	1.114	1.554	1.382	1.568	1.605	1.655	2.103	1.860	88,4
Suhe stročnice	362	512	723	770	2.009	3.905	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	91,7
Krompir	7.785	7.113	6.832	6.833	6.306	5.900	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	97,7
Krmne korenovke ipd.*	3.778	3.686	4.048	3.401	3.472	1.834	1.977	1.564	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	93,8
Sladkorna pesa	4.700	4.450	5.359	4.658	5.057	6.684	-	-	-	-	-	-	-	-
Oljnice	2.577	5.757	6.559	5.772	6.580	7.500	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	100,7
- oljna ogrščica	398	2.433	2.705	1.945	2.260	2.809	5.358	4.442	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	119,3
- sončnice	20	25	107	56	40	156	246	256	227	203	374	367	273	74,4
- soja	37	67	40	78	172	226	126	49	66	109	107	140	278	198,6
- druge oljnice**	2.122	3.232	3.707	3.693	4.108	4.309	3.936	3.414	4.337	6.172	5.770	4.594	3.627	79,0
Hmelj	1.682	1.817	1.662	1.524	1.453	1.507	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	100,6
Zelena krma z njiv*	49.290	49.414	55.717	56.985	61.704	57.869	59.207	61.454	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	106,2
- silažna koruza	24.491	23.933	30.200	27.045	31.525	27.008	26.802	26.543	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	109,4
- drugi enoletni posevki	1.168	1.447	1.326	2.289	2.357	1.655	2.182	986	1.127	983	915	1.061	856	80,7
- detelje in lucerna	1.892	2.021	2.168	2.357	3.070	2.481	3.090	4.351	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	107,2
- trave in travno deteljne mešanice	21.739	22.013	22.023	25.294	24.752	26.725	27.133	29.574	30.624	29.956	28.849	27.627	28.699	103,9
Zelenjadnice*	3.531	3.229	3.982	3.631	3.614	4.099	3.550	4.294	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	110,8
Sadje***	12.544	12.293	11.141	11.141	10.101	10.101	9.037	9.052	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	108,1
- jabolka	6.408	6.426	5.817	5.817	5.385	5.385	4.855	4.855	4.697	4.945	4.915	4.882	4.889	100,1
- hruške	1.360	1.270	1.183	1.183	1.054	1.054	890	890	881	928	926	932	981	105,2
- breskve	956	862	806	806	799	799	674	674	669	591	617	557	590	106,0
- drugo sadje	3.820	3.736	3.335	3.335	2.863	2.863	2.619	2.634	2.647	2.829	2.884	2.932	3.595	122,6
Grozdje	16.602	16.602	16.556	16.556	16.428	16.427	16.086	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	98,4
Oljke	633	828	814	814	820	820	910	910	910	892	892	892	925	103,7
Krma s trajnih travnikov in pašnikov	307.037	307.176	308.348	286.831	304.906	285.000	297.284	285.973	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	98,7

* skupaj z naknadnimi posevki
 ** do 2008 vključene samo oljne buče
 *** skupaj z jagodami
 Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 5: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Žito*	495.964	610.726	398.747	583.173	576.287	493.560	531.888	579.634	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	79,3
- pšenica in pira	181.083	174.868	122.919	146.829	141.293	134.449	133.339	160.297	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	73,5
- koruza za zrnje	257.546	371.365	224.223	357.621	351.168	276.106	308.259	319.902	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	81,7
- ječmen	44.490	48.135	39.733	59.729	61.239	61.623	67.904	76.788	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	81,8
- rž	2.266	2.038	1.368	3.486	4.092	2.126	2.509	2.080	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	146,5
- oves	4.950	5.885	3.647	5.296	7.629	6.285	5.547	4.987	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	71,4
- tritikala	4.282	6.567	5.501	8.893	7.846	10.946	12.032	13.260	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	79,4
- drugo žito*	1.348	1.868	1.356	1.319	3.020	2.025	2.298	2.320	2.437	2.217	2.379	2.567	2.407	93,8
Suhe stročnice	663	1.271	833	1.986	5.640	10.475	6.005	4.248	2.089	1.921	3.281	1.527	920	60,2
Krompir	148.279	165.962	107.610	171.475	144.714	106.974	131.049	100.319	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	78,4
Krmne korenovke ipd.*	81.463	88.956	63.048	74.283	73.461	35.089	38.841	31.648	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	95,0
Sladkorna pesa	185.732	232.209	202.077	213.092	260.095	262.031	-	-	-	-	-	-	-	-
Oljnice	3.039	8.535	8.052	8.144	8.730	9.258	18.333	13.321	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	86,9
- oljna ogrščica	1.156	5.179	4.831	5.418	5.352	4.991	14.740	10.949	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	90,5
- sončnice	22	36	122	79	89	190	427	414	330	476	976	868	506	58,3
- soja	104	161	68	226	333	527	348	137	193	290	292	343	463	135,0
- druge oljnice**	1.757	3.159	3.031	2.422	2.957	3.550	2.818	1.821	2.532	3.939	4.084	2.589	1.730	66,8
Hmelj	2.158	2.199	1.488	2.398	2.501	1.916	2.157	2.304	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	91,7
Zelena krma z njiv*	975.806	1.236.126	1.018.527	1.415.078	1.670.526	1.246.439	1.335.869	1.374.488	1.433.188	1.389.256	1.427.350	1.245.105	1.066.651	85,7
- silažna koruza	833.230	1.066.141	900.579	1.209.739	1.472.972	1.052.364	1.121.160	1.133.259	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	84,2
- drugi enoletni posevki	8.752	8.121	14.406	20.358	25.275	16.293	16.716	15.140	15.385	12.529	14.562	11.300	8.717	77,1
- detelje in lucerna	11.772	15.219	9.813	16.697	23.004	15.763	21.084	29.461	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	98,2
- trave in travno deteljne mešanice	122.052	146.645	93.729	168.284	149.275	162.019	176.909	196.628	210.207	205.227	188.315	146.350	138.331	94,5
Zelenjadnice*	61.168	70.332	64.311	82.063	87.579	78.831	65.223	78.194	83.866	59.984	77.292	70.759	71.273	100,7
Sadje***	107.015	173.912	135.734	190.584	142.166	157.861	152.423	132.342	132.822	153.666	142.355	97.587	126.455	129,6
- jabolka	78.444	135.865	101.641	139.917	106.196	119.176	114.493	102.893	95.662	117.569	105.355	74.263	90.541	121,9
- hruške	8.796	12.940	11.326	14.216	8.213	11.447	11.823	9.299	11.459	10.889	11.425	6.509	10.186	156,5
- breskve	5.432	10.026	6.048	14.418	13.337	11.158	9.252	6.780	9.950	7.960	8.603	6.203	6.588	106,2
- drugo sadje	14.343	15.081	16.719	22.033	14.420	16.079	16.855	13.370	15.751	17.248	16.972	10.612	19.140	180,4
Grozdje	106.633	122.985	104.394	134.792	120.868	105.486	122.543	105.719	112.855	108.541	121.397	92.323	100.177	108,5
Oljke	878	2.502	861	2.145	2.907	1.893	1.604	2.455	1.823	1.895	1.704	740	1.479	199,9
Krma s trajnih travnikov in pašnikov	1.228.304	1.560.732	976.995	1.553.050	1.712.588	1.331.878	1.525.022	1.572.063	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	91,5

* skupaj z naknadnimi posevki

** do 2008 vključene samo oljne buče

*** skupaj z jagodami

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 6: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Žito*	4,75	6,14	4,02	5,84	6,03	5,13	5,36	5,49	5,28	6,00	6,40	5,78	4,62	80,0
- pšenica in pira	4,60	4,89	3,45	4,53	4,70	4,19	4,16	4,53	3,96	4,80	5,18	5,44	4,35	80,0
- koruza za zrnje	5,41	8,16	5,08	7,78	8,29	6,93	7,54	7,32	7,84	8,54	8,69	7,08	5,41	76,5
- ječmen	3,51	3,88	2,88	3,90	3,96	3,62	3,66	3,99	3,52	4,28	4,54	4,72	4,00	84,9
- rž	3,04	3,29	2,17	3,14	3,10	2,78	3,06	2,91	2,60	3,36	3,52	3,79	3,37	88,7
- oves	2,58	2,92	1,86	2,86	2,79	2,54	2,38	2,64	2,40	2,91	3,16	3,18	2,58	81,3
- tritikala	3,49	3,95	3,02	4,19	3,95	3,82	3,89	4,09	3,98	4,05	4,41	4,37	3,62	82,8
- drugo žito*	1,28	1,27	0,98	1,34	1,85	1,82	1,48	1,68	1,55	1,38	1,44	1,22	1,29	106,0
Suhe stročnice	1,83	2,48	1,15	2,58	2,81	2,68	2,57	2,69	2,03	2,17	2,89	2,04	1,34	65,7
Krompir	19,05	23,33	15,75	25,10	22,95	18,13	22,85	22,66	24,77	24,54	26,42	23,41	18,79	80,3
Krmne korenovke ipd.*	21,56	24,13	15,58	21,84	21,16	19,13	19,65	20,24	19,06	18,15	15,38	14,84	15,03	101,3
Sladkorna pesa	39,52	52,18	37,71	45,75	51,43	39,20	-	-	-	-	-	-	-	-
Oljnice	1,18	1,48	1,23	1,41	1,33	1,23	1,90	1,63	1,42	1,72	1,75	2,00	1,73	86,4
- oljna ogrščica	2,90	2,13	1,79	2,79	2,37	1,78	2,75	2,46	2,23	2,93	2,92	3,25	2,47	75,9
- sončnice	1,11	1,44	1,14	1,41	2,23	1,22	1,74	1,62	1,45	2,34	2,61	2,37	1,85	78,4
- soja	2,81	2,40	1,70	2,90	1,94	2,33	2,76	2,80	2,92	2,66	2,73	2,45	1,67	68,0
- druge oljnice**	0,83	0,98	0,82	0,66	0,72	0,82	0,72	0,53	0,58	0,64	0,71	0,56	0,48	84,6
Hmelj	1,28	1,21	0,90	1,57	1,72	1,27	1,37	1,41	1,61	1,39	1,57	1,15	1,05	91,2
Zelena krma z njiv*	19,80	25,02	18,28	24,83	27,07	21,54	22,56	22,37	22,49	22,28	23,33	20,26	16,34	80,6
- silažna koruza	34,02	44,55	29,82	44,73	46,72	38,96	41,83	42,70	44,90	43,79	45,78	38,53	29,66	77,0
- drugi enoletni posevki	7,49	5,61	10,86	8,89	10,72	9,84	7,66	15,35	13,65	12,75	15,91	10,65	10,18	95,6
- detelje in lucerna	6,22	7,53	4,53	7,08	7,49	6,35	6,82	6,77	5,89	6,97	6,50	5,65	5,18	91,6
- trave in travnodeteljne mešanice	5,61	6,66	4,26	6,65	6,03	6,06	6,52	6,65	6,86	6,85	6,53	5,30	4,82	91,0
Zelenjadnice*	17,32	21,78	16,15	22,60	24,23	19,23	18,37	18,21	19,62	21,40	19,09	16,19	14,71	90,9
Sadje***	8,53	14,15	12,18	17,11	14,07	15,63	16,87	14,62	14,94	16,54	15,24	10,49	12,58	119,9
- jabolka	12,24	21,14	17,47	24,06	19,72	22,13	23,58	21,19	20,37	23,77	21,44	15,21	18,52	121,8
- hruške	6,47	10,19	9,57	12,02	7,79	10,86	13,29	10,45	13,01	11,74	12,34	6,99	10,39	148,7
- breskve	5,68	11,63	7,50	17,89	16,70	13,97	13,73	10,06	14,87	13,47	13,94	11,14	11,16	100,2
- drugo sadje	3,75	4,04	5,01	6,61	5,04	5,62	6,44	5,08	5,95	6,10	5,88	3,62	5,32	147,1
Grozdje	6,42	7,41	6,31	8,14	7,36	6,42	7,62	6,57	7,02	6,64	7,42	5,65	6,23	110,3
Oljke	1,39	3,02	1,06	2,64	3,55	2,31	1,76	2,70	2,00	2,12	1,91	0,83	1,60	192,7
Krma s trajnih travnikov in pašnikov	4,00	5,08	3,17	5,41	5,62	4,67	5,13	5,50	5,75	5,74	5,53	4,56	4,23	92,7

* skupaj z naknadnimi posevki
 ** do 2008 vključene samo oljne buče
 *** skupaj z jagodami
 Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 7: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)														
Govedo	477.075	473.242	450.226	451.136	452.517	454.033	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	100,1
- od tega krave	188.582	194.991	185.876	182.074	177.228	173.021	177.636	175.962	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	99,0
Prašiči	599.895	655.665	620.506	533.998	547.432	575.116	542.590	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	97,4
- od tega plemenske svinje	46.887	49.981	49.371	41.141	41.176	42.501	37.054	31.500	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	98,7
Drobnica	113.968	129.377	128.952	142.296	154.832	159.326	159.408	163.186	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	92,5
- od tega plemenska drobnica	80.832	92.640	89.107	100.439	107.488	109.335	109.803	111.825	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93,6
Perutnina (000)	5.217	5.266	4.534	3.268	3.177	3.057	4.559	4.575	5.212	4.618	4.007	4.839	4.907	101,4
Konji**			16.879		19.249		19.623			22.673				
Kunci**			138.953		130.106		115.572			85.088				
Čebelarje družine**			24.606		40.105		41.245			59.857				
Damjaki in navadna jelenjad**			5.551		4.513		4.803			7.341				
PROIZVODNJA (000 t)														
Prirast (živa masa)														
Govedo	81,7	77,8	81,0	80,2	80,6	76,5	77,8	77,2	74,7	77,6	80,2	77,7	71,7	92,3
Prašiči	84,6	85,7	91,3	85,0	79,2	83,1	77,7	72,2	57,8	55,3	49,2	42,3	36,3	85,8
Perutnina	81,4	73,7	78,8	73,4	76,4	68,8	82,6	83,2	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	96,5
Drobnica	2,8	3,5	3,2	3,9	4,2	4,1	4,2	4,0	4,3	3,7	3,3	3,2	2,9	90,4
Domača prireja mesa (klavna masa)														
Govedo	48,0	44,6	50,1	45,0	44,1	42,2	43,0	44,5	41,0	43,2	44,7	43,4	41,2	94,9
Prašiči	66,4	61,8	73,3	71,2	61,4	63,1	62,4	61,3	45,3	44,5	40,2	36,0	29,1	80,8
Perutnina	58,6	53,1	56,8	52,9	55,0	50,1	59,8	60,9	62,5	63,6	60,9	62,2	59,8	96,1
Drobnica	1,4	1,5	1,8	1,7	2,0	2,0	2,1	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	91,3
Vse pridobljeno meso (klavna masa)														
Govedo	49,1	42,7	49,9	47,1	45,4	39,4	38,4	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	95,2
Prašiči	66,4	62,0	73,7	71,3	62,6	61,2	57,3	54,6	44,1	44,2	39,0	35,6	29,6	83,1
Perutnina	58,6	53,1	56,8	52,9	55,0	49,6	59,5	59,9	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	96,5
Drobnica	1,4	1,5	1,8	1,7	2,0	2,0	2,1	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	91,6
Namolzeno mleko	655,0	729,7	663,7	652,3	660,8	644,0	668,3	655,7	627,8	605,8	603,3	622,6	600,0	96,4
Kravage mleko	652,8	727,6	661,7	650,4	659,0	642,3	666,5	653,7	625,5	603,9	601,6	620,9	598,6	96,4
Ovčje in kozje mleko	2,2	2,1	2,1	1,9	1,7	1,7	1,8	2,0	2,3	1,9	1,7	1,7	1,4	85,1
Znesena jajca (mil. kosov)	355,7	335,1	267,5	242,0	238,8	263,4	322,4	358,8	360,3	357,1	369,2	322,7	357,6	110,8
Natočen med	2,6	2,5	1,9	2,4	1,7	2,3	1,5	1,6	1,9	1,7	2,5	1,0	2,4	232,8
Nastrižena volna	0,13	0,15	0,14	0,17	0,18	0,18	0,18	0,19	0,19	0,18	0,16	0,16	0,15	94,8

* začasni podatki

** stanje sredi leta (strukturno raziskovanje)

Vir: SURS

Priloga 8: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
RASTLINSKI PRIDELKI														
Žito	121.064	146.817	114.215	122.360	103.182	80.237	101.763	108.224	130.915	132.079	147.917	170.799	118.718	69,5
od tega														
- Pšenica	108.529	116.244	89.640	77.084	68.422	51.147	52.532	54.528	56.584	64.777	74.116	99.570	67.242	67,5
- Koruza	11.584	28.699	22.769	39.726	31.752	25.726	44.288	46.786	68.497	59.258	65.131	59.376	42.634	71,8
- Ječmen	266	1.114	672	3.938	2.476	2.261	3.169	5.667	3.029	6.056	6.742	9.345	5.712	61,1
Fižol za zrnje	158	124	84	75	77	89	92	79	138	90	66	71	47	65,4
- odkup	3	11	9	0	1	2	1	2	2	5	1	1	1	37,4
- prodaja na tržnicah	155	112	75	75	76	87	92	76	136	85	64	70	46	66,0
Krompir	18.688	15.132	13.652	10.567	11.310	6.025	6.634	7.076	6.550	7.902	7.124	5.875	4.626	78,7
- odkup	17.305	14.017	12.718	9.664	10.455	5.241	5.655	6.078	5.671	7.100	6.365	5.220	4.122	79,0
- prodaja na tržnicah	1.383	1.115	934	904	856	784	979	998	879	802	760	655	504	76,9
Oljnice	1.081	5.296	4.026	3.801	4.865	5.369	11.031	4.779	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	98,2
Hmelj	1.493	1.674	1.707	1.956	1.845	1.528	1.792	1.064	1.608	1.715	977	1.331	1.128	84,8
Zdravilna zelišča	36	20	19	28	27	24	4	9	2	16	21	42	33	79,0
Zelenjadnice	13.461	15.960	13.554	14.932	14.399	12.516	13.302	10.929	9.677	9.193	8.571	7.594	8.090	106,5
- odkup	9.633	12.943	11.091	12.454	11.463	9.613	9.792	7.664	6.953	6.545	6.268	5.496	5.999	109,2
- prodaja na tržnicah	3.828	3.016	2.462	2.478	2.935	2.902	3.510	3.265	2.724	2.648	2.303	2.098	2.090	99,6
Sadje	43.674	50.765	46.161	47.558	49.011	40.230	42.667	35.666	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	92,2
- odkup	41.870	49.264	44.864	46.273	47.794	39.022	41.179	34.180	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	92,0
- prodaja na tržnicah	1.804	1.501	1.297	1.285	1.217	1.208	1.488	1.486	1.265	1.265	936	834	829	99,3
Grozdje za predelavo	31.341	30.352	27.580	35.425	33.442	24.953	33.234	27.415	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	97,6
Vino (000 l)	13.441	16.766	16.524	15.090	14.850	14.909	12.874	12.391	13.412	13.499	10.892	10.791	15.528	143,9
Oljčno olje (odkup in tržnice) (000 l)	7,7	7,9	8,6	3,2	7,5	3,1	1,2	0,8	1,1	1,5	2,3	2,5	1,9	75,4
ŽIVALSKI PROIZVODI														
Kravje mleko	462.498	482.288	488.791	499.725	508.341	511.017	530.374	524.311	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	96,6
Jedilna jajca (000)	174.891	142.586	137.625	142.041	131.085	137.520	130.563	131.021	121.825	121.950	133.315	136.481	141.012	103,3
- odkup	170.307	138.489	134.558	138.955	128.135	134.263	127.123	127.378	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	103,7
- prodaja na tržnicah	4.584	4.098	3.067	3.085	2.950	3.257	3.440	3.642	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	81,2
Valilna jajca (000)	13.844	14.593	16.702	17.619	22.045	23.920	17.528	18.609	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	84,4
Med	540	692	742	644	295	576	364	319	450	340	395	198	192	97,1
- odkup	498	653	696	586	253	525	318	249	366	203	264	111	132	118,1
- prodaja na tržnicah	42	40	46	58	42	51	47	70	84	137	131	87	61	70,2

Vir: SURS

Priloga 9: Zakol živine v klavnicah; 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
ŠTEVILO														
Govedo*	140.393	150.749	162.320	151.029	137.618	136.785	128.087	131.533	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	95,3
Prašiči*	467.383	482.807	476.973	442.870	391.788	409.590	405.311	380.703	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	90,2
Perutnina (000)	28.077	26.283	29.616	27.492	27.777	26.626	33.356	33.893	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	100,9
Drobnica	8.243	8.364	9.078	9.464	8.801	9.471	10.663	10.143	9.548	9.413	9.678	9.290	7.863	84,6
Konji	1.685	1.301	1.411	1.467	1.029	1.096	1.379	1.315	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	80,9
Kunci	124.003	123.039	77.787	50.557	40.355	32.123	22.119	29.615	24.441	17.730	13.452	12.971	14.209	109,5
MASA TRUPOV (t)														
Govedo*	39.159	40.472	43.136	40.079	37.382	37.908	36.203	36.943	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	97,0
Prašiči*	35.787	37.083	37.256	34.621	31.675	33.626	33.187	31.406	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	90,1
Perutnina	56.646	51.401	56.046	51.999	53.417	48.137	58.910	58.692	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	97,3
Drobnica	111	114	124	122	110	119	134	125	119	116	118	115	92	80,1
Konji	367	296	328	330	239	253	324	305	352	382	381	381	307	80,4
Kunci	157	214	134	69	49	43	29	38	32	23	17	17	18	109,6
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo	278,9	268,5	265,8	265,4	271,6	277,1	282,6	280,9	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	101,8
Prašiči	76,6	76,8	78,1	78,2	80,9	82,1	81,9	82,5	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	99,9
Perutnina	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	96,5
Drobnica	13,4	13,6	13,7	12,9	12,5	12,5	12,6	12,3	12,5	12,4	12,2	12,4	11,7	94,7
Konji	217,8	227,9	232,7	224,9	231,9	231,3	235,3	232,2	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	99,4
Kunci	1,3	1,7	1,7	1,4	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	100,0

* skupaj z uvoženo klavno živino

Vir: SURS

Priloga 10: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
Žito** (brez riža)	100,2	93,5	91,8	88,6	92,0	93,0	91,9	88,6	80,7	90,1	87,6	85,4	85,1	99,7
- pšenica**	82,7	77,0	74,5	72,2	74,2	75,3	72,4	70,3	63,9	74,7	72,5	70,5	70,4	99,9
- koruza**	14,4	13,4	12,7	11,6	11,1	10,5	12,4	11,5	10,7	9,4	10,0	9,9	9,4	94,8
- rž**	0,7	1,0	2,2	2,3	3,5	3,9	3,6	3,5	3,5	3,1	2,4	2,2	2,3	104,4
Riž	3,6	3,8	3,6	3,3	4,0	4,1	4,2	4,1	4,3	5,1	5,8	5,5	5,9	107,1
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	79,6	79,8	72,4	75,8	76,8	78,9	81,4	77,5	72,0	70,3	66,4	63,3	59,4	93,9
Sladkor***	35,8	33,6	32,7	36,0	39,6	33,4	33,1	36,4	38,1	38,5	40,1	40,0	40,5	101,3
Zelenjava (sveža in predelana)	73,4	78,7	81,5	89,0	91,3	95,6	90,3	101,0	103,2	91,8	97,1	95,3	98,3	103,1
Vino (l) - tržno leto	:	:	:	:	43,4	39,5	39,6	37,1	37,8	37,7	39,7	37,5	:	
Meso (skupaj z drobovino)	93,0	88,0	99,2	98,6	97,3	94,2	94,7	96,6	94,1	93,7	89,5	88,1	84,1	95,4
- goveje in telečje meso	20,2	19,2	23,6	23,4	23,6	20,7	21,1	21,3	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	98,4
- prašičje meso	41,3	39,9	42,4	44,6	44,2	45,2	42,0	43,2	40,5	41,6	39,6	37,7	36,0	95,6
- perutninsko meso	26,1	24,1	24,9	23,1	24,7	23,0	26,1	26,7	28,1	27,7	26,2	27,7	26,1	94,2
- meso drobnice	0,7	0,8	0,9	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	92,6
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	227,9	234,6	228,7	235,7	235,3	218,9	223,6	234,1	229,9	223,7	218,9	225,9	220,1	97,4
Mlečni izdelki - tržna bilanca														
- sveže mleko	61,1	61,9	61,7	61,2	63,5	51,3	54,3	58,0	56,0	53,5	53,4	52,2	54,8	105,0
- fermentirani izdelki	12,9	12,5	13,8	14,8	16,6	17,6	17,9	17,8	19,0	19,4	19,5	19,1	18,5	96,8
- smetana	6,3	7,2	7,7	8,4	7,3	6,9	7,8	8,5	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	105,2
- sir in skuta	9,9	10,3	10,8	11,4	12,2	13,0	14,0	15,0	14,7	14,3	14,3	14,6	14,6	100,0
- maslo	1,0	1,1	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	107,6
Jajca	10,1	9,6	6,8	6,2	6,5	7,0	8,9	10,0	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	113,0
Med	1,2	1,2	1,0	1,2	1,1	1,4	0,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	146,1

* začasni podatki

** v ekvivalentu moke

*** v ekvivalentu belega sladkorja

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 11: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Žito (brez riža)	46,1	62,8	37,6	63,3	60,0	50,0	53,6	63,5	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7
- pšenica	58,0	63,2	47,3	53,7	48,0	44,0	46,6	55,1	47,9	49,3	54,9	64,8	46,0
- koruza	45,2	74,8	37,6	77,3	72,1	57,0	58,0	72,3	63,3	61,5	82,4	71,5	58,7
- ječmen	33,2	34,4	24,3	45,2	50,5	44,7	52,7	57,1	52,8	54,3	68,0	81,3	61,5
- rž	18,4	17,1	20,6	42,1	36,3	17,3	21,6	18,8	22,0	31,1	43,2	49,6	74,5
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	78,5	85,0	64,5	86,0	74,1	59,8	70,4	57,4	62,8	62,9	63,0	55,1	46,4
Sladkor	32,9	48,7	40,3	40,7	48,5	58,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjava (sveža in predelana)	39,4	42,1	37,2	43,3	44,9	38,6	33,8	36,0	37,4	30,1	36,5	34,0	33,3
Vino - tržno leto	:	:	:	:	95,5	91,3	105,1	96,8	100,2	96,3	102,1	82,3	:
Meso (skupaj z drobovino)	99,6	97,1	97,3	91,9	88,4	88,1	92,5	91,0	82,6	84,2	84,7	83,4	80,2
- goveje in telečje meso	119,1	116,9	106,7	96,5	93,4	101,4	101,3	103,1	98,1	106,0	109,7	111,5	107,1
- prašičje meso	80,7	77,8	86,5	79,9	69,5	69,7	73,6	70,2	54,8	52,3	49,5	46,5	39,3
- perutninsko meso	113,3	110,4	114,5	115,1	112,4	108,2	113,7	112,9	109,1	112,2	113,3	109,3	111,4
- meso drobnice	100,0	100,2	100,1	99,9	99,7	99,6	99,1	98,6	97,4	99,0	98,9	99,0	97,5
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	116,5	115,2	115,6	113,8	113,4	120,2	120,3	114,5	113,8	116,4	119,7	117,4	117,8
Mlečni izdelki - tržna bilanca													
- sveže mleko	147,6	139,3	129,0	146,4	135,2	116,4	126,7	98,6	105,5	110,8	107,9	109,0	112,0
- fermentirani izdelki	158,0	155,5	134,9	119,2	101,1	97,3	92,3	92,1	82,8	79,5	83,9	86,3	91,7
- smetana	104,4	101,7	100,6	108,8	105,8	99,4	96,8	92,6	95,9	114,5	101,9	106,1	96,6
- sir in skuta	109,6	110,3	112,4	104,6	89,9	77,8	66,5	64,5	61,5	63,7	63,6	59,8	54,2
- maslo	175,1	191,0	245,0	192,9	156,5	119,5	102,2	93,0	86,7	89,8	89,1	76,8	62,8
Jajca	97,7	96,7	103,9	102,9	94,4	96,8	95,1	95,4	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4
Med	104,5	105,3	97,5	102,0	75,2	81,0	77,9	81,6	85,1	74,2	85,2	51,2	81,4

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

CENE V KMETIJSTVU

Priloga 12: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih (2010=100); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013/12
Rastlinski pridelki	77,7	83,3	94,2	81,9	77,5	92,4	105,9	120,5	98,0	100,0	108,2	111,7	128,2	14,8%
Žito	77,7	78,9	88,6	83,4	71,5	75,9	124,3	111,3	78,7	100,0	128,8	139,3	122,4	-12,1%
- navadna pšenica	89,4	94,5	101,7	88,1	80,7	79,4	123,6	133,3	89,3	100,0	143,7	144,7	134,1	-7,3%
- koruza za zrnje	64,5	61,1	75,9	75,4	59,8	70,2	123,2	88,1	65,6	100,0	111,1	131,8	106,6	-19,1%
- krmni ječmen	103,1	113,4	94,8	120,3	103,2	102,6	141,5	141,5	113,7	100,0	168,3	164,0	173,9	6,0%
Krompir	72,8	87,5	124,2	98,1	60,0	131,5	141,4	114,2	88,1	100,0	106,4	95,8	201,8	110,6%
Oljnice	55,0	76,9	72,8	62,5	60,9	67,3	77,0	130,3	99,0	100,0	135,0	153,6	133,0	-13,4%
Druge industrijske rastline (hmelj)	83,8	82,3	76,4	81,2	93,8	97,6	176,0	371,6	175,7	100,0	81,8	85,8	100,9	17,6%
Zelenjadnice	76,0	74,8	96,6	67,0	70,9	83,9	87,5	96,9	89,1	100,0	102,0	111,8	138,2	23,6%
Cvetje, okrasne rastline, sadike	109,0	110,2	122,6	120,2	109,6	110,5	98,6	104,1	109,8	100,0	113,3	112,3	111,9	-0,4%
Sveže sadje	73,2	84,6	92,3	75,0	74,3	81,0	97,9	128,8	103,1	100,0	107,3	112,3	133,6	19,0%
Grozdje za predelavo	78,1	89,5	87,7	90,9	93,6	114,2	101,7	116,2	105,5	100,0	96,6	103,9	104,5	0,6%
Vino	73,7	75,0	75,1	77,0	78,6	88,5	100,1	103,9	94,3	100,0	110,7	108,5	95,3	-12,2%
Oljčno olje	111,5	110,0	113,1	102,8	94,8	87,3	87,3	100,0	100,0	100,0	100,0	90,9	100,0	10,0%
Živali in živalski proizvodi	88,4	88,5	89,0	90,8	92,5	94,5	98,0	110,9	98,9	100,0	110,6	115,4	119,8	3,8%
Govedo	79,3	80,3	77,9	79,5	89,6	94,0	95,0	100,1	100,6	100,0	111,0	122,6	119,9	-2,2%
Prašiči	116,4	100,6	95,0	98,1	103,5	104,3	96,8	107,9	99,7	100,0	107,5	121,4	123,2	1,5%
Jagnjeta	87,3	92,1	96,9	89,4	89,8	95,3	97,8	99,1	101,6	100,0	96,5	97,6	102,2	4,7%
Perutnina	73,5	74,7	80,0	87,0	80,5	81,0	89,1	105,5	100,4	100,0	106,3	107,8	115,3	7,0%
Konji	107,3	112,9	94,9	91,7	85,6	103,9	99,3	94,9	106,0	100,0	96,6	106,1	105,3	-0,8%
Mleko, kravje	99,0	100,1	101,0	99,9	99,3	100,5	105,1	123,6	98,0	100,0	113,9	113,2	121,3	7,2%
Jajca, jedilna	63,9	77,0	74,2	80,2	82,3	80,8	92,0	95,8	96,9	100,0	101,8	112,0	117,4	4,8%
Drugi živalski proizvodi	59,1	53,9	96,7	91,2	91,0	106,9	105,3	92,1	52,9	100,0	123,0	122,8	138,4	12,7%
KMETIJSKI PROIZVODI, skupaj	84,8	86,7	90,8	87,8	87,4	93,8	100,7	114,1	98,6	100,0	109,8	114,1	122,7	7,5%

Vir: SURS

Priloga 13: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih in primerjava z EU (2010=100); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013/12
Rastlinski pridelki	107,9	107,6	115,2	96,7	89,3	103,9	114,9	123,8	99,8	100,0	106,3	106,9	120,6	12,8%
Žito	107,9	101,9	108,4	98,5	82,4	85,3	134,9	114,3	80,1	100,0	126,5	133,4	115,2	-13,7%
- navadna pšenica	124,2	122,1	124,4	104,0	93,0	89,3	134,1	136,9	90,9	100,0	141,1	138,5	126,2	-8,9%
- koruza za zrnje	89,6	78,9	92,9	89,0	68,9	78,9	133,7	90,5	66,8	100,0	109,1	126,2	100,3	-20,5%
- krmni ječmen	143,2	146,5	116,0	142,1	118,9	115,4	153,6	145,3	115,8	100,0	165,3	157,0	163,6	4,2%
Krompir	101,1	113,0	151,9	115,8	69,1	147,9	153,4	117,3	89,7	100,0	104,5	91,7	189,8	107,0%
Oljnice	76,4	99,3	89,1	73,8	70,2	75,7	83,6	133,8	100,8	100,0	132,6	147,0	125,1	-14,9%
Druge industrijske rastline (hmelj)	116,4	106,3	93,5	95,9	108,1	109,7	191,0	381,7	178,9	100,0	80,3	82,1	94,9	15,6%
Zelenjadnice	105,5	96,6	118,2	79,1	81,7	94,3	95,0	99,5	90,7	100,0	100,2	107,0	130,0	21,5%
Cvetje, okrasne rastline, sadike	151,4	142,4	150,0	141,9	126,3	124,2	107,0	106,9	111,8	100,0	111,3	107,5	105,3	-2,1%
Sveže sadje	101,7	109,3	112,9	88,6	85,6	91,1	106,2	132,3	105,0	100,0	105,4	107,5	125,7	16,9%
Grozdje za predelavo	108,5	115,6	107,3	107,3	107,8	128,4	110,4	119,4	107,4	100,0	94,9	99,5	98,3	-1,2%
Vino	102,3	96,9	91,9	90,9	90,5	99,5	108,6	106,7	96,0	100,0	108,7	103,9	89,7	-13,7%
Oljčno olje	154,8	142,1	138,4	121,4	109,2	98,2	94,7	102,7	101,8	100,0	98,2	87,0	94,1	8,1%
Živali in živalski proizvodi	122,8	114,3	108,9	107,2	106,6	106,3	106,4	113,9	100,7	100,0	108,6	110,5	112,7	2,0%
Govedo	110,1	103,7	95,3	93,9	103,2	105,7	103,1	102,8	102,5	100,0	109,0	117,4	112,8	-3,9%
Prašiči	161,6	130,0	116,2	115,8	119,2	117,3	105,0	110,8	101,5	100,0	105,6	116,2	115,9	-0,3%
Jagnjeta	121,2	119,0	118,5	105,6	103,5	107,2	106,1	101,8	103,5	100,0	94,8	93,4	96,1	2,9%
Perutnina	102,1	96,5	97,9	102,7	92,7	91,1	96,7	108,4	102,2	100,0	104,4	103,2	108,5	5,1%
Konji	149,0	145,8	116,1	108,3	98,6	116,8	107,8	97,5	108,0	100,0	94,9	101,6	99,1	-2,5%
Mleko, kravje	137,5	129,3	123,6	118,0	114,4	113,0	114,1	127,0	99,8	100,0	111,9	108,4	114,1	5,3%
Jajca, jedilna	88,7	99,5	90,8	94,7	94,8	90,9	99,8	98,4	98,7	100,0	100,0	107,2	110,4	3,0%
Drugi živalski proizvodi	82,1	69,6	118,3	107,7	104,8	120,2	114,3	94,6	53,9	100,0	120,8	117,6	130,2	10,8%
KMETIJSKI PROIZVODI, skupaj	117,8	112,0	111,1	103,7	100,7	105,5	109,3	117,2	100,4	100,0	107,8	109,2	115,4	5,7%
EU 27														
Rastlinski pridelki	99,9	97,5	102,0	97,4	92,0	96,7	109,4	107,5	90,7	100,0	105,7	109,0	:	
Živali in živalski proizvodi	114,1	104,4	101,6	101,9	100,6	100,9	102,4	107,6	98,2	100,0	107,0	110,3	:	
KMETIJSKI PROIZVODI, skupaj	106,6	100,8	101,9	99,7	96,0	98,6	106,0	107,5	94,3	100,0	106,3	109,6	:	

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 14: Indeksi cen inputov za kmetijstvo in primerjava z EU (2010=100); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013/12
NOMINALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	65,9	67,5	70,7	76,9	77,3	80,6	88,9	109,6	97,6	100,0	114,0	120,0	123,2	2,7%
Semena in sadike	69,9	75,0	79,4	86,9	87,8	86,2	95,6	106,8	110,9	100,0	110,5	116,2	121,6	4,6%
Energija; Maziva	55,4	55,7	59,3	65,3	78,0	83,4	85,0	99,8	86,7	100,0	112,0	122,8	122,7	-0,1%
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	60,2	58,6	57,5	61,5	63,5	65,6	74,4	143,9	107,4	100,0	127,7	136,8	126,3	-7,7%
Sredstva za varstvo rastlin	73,7	77,6	82,4	82,0	84,2	86,1	87,4	91,5	97,4	100,0	104,2	109,2	116,2	6,4%
Veterinarske storitve	56,2	61,8	66,5	69,8	72,5	87,1	89,6	95,1	98,1	100,0	101,9	103,7	105,4	1,6%
Krmila	79,8	76,7	80,3	90,8	76,9	77,0	96,6	121,6	98,9	100,0	124,4	129,2	140,8	9,0%
Vzdrževanje opreme	57,9	60,2	61,9	66,0	70,0	75,2	81,1	90,7	97,1	100,0	102,5	104,8	108,7	3,7%
Vzdrževanje zgradb	66,0	69,5	70,8	76,1	79,7	85,0	89,7	96,3	99,4	100,0	101,4	106,2	104,8	-1,3%
Drugi proizvodi in storitve	67,0	82,3	88,8	91,4	93,5	95,7	97,4	98,5	99,8	100,0	99,8	100,4	102,4	2,0%
Inputi za investicije (2)	68,6	73,3	75,8	82,2	85,5	86,4	89,5	94,1	99,7	100,0	102,9	104,3	106,2	1,8%
Oprema	71,3	75,9	76,8	80,0	84,0	85,8	88,3	92,8	100,7	100,0	102,7	103,9	105,8	1,8%
Mehanizacija in druga oprema	70,7	76,3	78,3	81,6	84,2	85,4	88,3	93,0	101,2	100,0	102,5	103,4	104,7	1,3%
Transportna oprema (traktorji)	72,1	75,4	75,3	78,3	83,7	86,1	88,2	92,6	100,2	100,0	103,0	104,3	107,0	2,6%
Zgradbe	61,9	66,9	73,3	87,7	89,4	87,9	92,4	97,2	97,2	100,0	103,5	105,2	107,1	1,8%
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1+2)	66,8	69,2	72,3	78,5	79,9	82,4	89,1	104,8	98,3	100,0	110,6	115,2	117,9	2,3%
REALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	91,5	87,2	86,5	90,8	89,1	90,6	96,5	112,6	99,4	100,0	112,0	114,9	115,9	0,9%
Semena in sadike	97,1	96,9	97,1	102,6	101,1	96,9	103,7	109,7	112,9	100,0	108,5	111,2	114,4	2,8%
Energija; Maziva	76,9	72,0	72,5	77,1	89,9	93,8	92,2	102,5	88,3	100,0	110,0	117,6	115,4	-1,8%
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	83,6	75,7	70,3	72,6	73,2	73,8	80,7	147,8	109,4	100,0	125,4	131,0	118,8	-9,3%
Sredstva za varstvo rastlin	102,3	100,2	100,8	96,8	97,0	96,8	94,8	94,0	99,2	100,0	102,3	104,5	109,3	4,6%
Veterinarske storitve	78,0	79,8	81,4	82,4	83,5	97,9	97,2	97,7	99,9	100,0	100,1	99,3	99,2	-0,1%
Krmila	110,8	99,1	98,2	107,2	88,6	86,6	104,8	124,9	100,7	100,0	122,2	123,7	132,5	7,1%
Vzdrževanje opreme	80,4	77,8	75,7	77,9	80,6	84,6	88,0	93,2	98,9	100,0	100,7	100,3	102,3	1,9%
Vzdrževanje zgradb	91,7	89,8	86,6	89,9	91,8	95,6	97,3	98,9	101,2	100,0	99,6	101,7	98,6	-3,0%
Drugi proizvodi in storitve	93,0	106,3	108,6	107,9	107,7	107,6	105,7	101,2	101,6	100,0	98,0	96,1	96,3	0,2%
Inputi za investicije (2)	95,3	94,7	92,7	97,1	98,5	97,1	97,1	96,7	101,5	100,0	101,1	99,9	99,9	0,1%
Oprema	99,0	98,1	94,0	94,5	96,8	96,5	95,8	95,3	102,6	100,0	100,9	99,5	99,5	0,1%
Mehanizacija in druga oprema	98,2	98,6	95,8	96,4	97,0	96,0	95,8	95,5	103,1	100,0	100,7	99,0	98,5	-0,5%
Transportna oprema (traktorji)	100,1	97,4	92,1	92,5	96,4	96,8	95,7	95,1	102,0	100,0	101,2	99,9	100,7	0,8%
Zgradbe	86,0	86,4	89,7	103,6	103,0	98,8	100,3	99,8	99,0	100,0	101,7	100,7	100,8	0,0%
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1+2)	92,8	89,4	88,4	92,7	92,0	92,6	96,7	107,6	100,1	100,0	108,6	110,3	110,9	0,6%
EU 27														
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1+2)	93,5	92,0	91,7	93,7	93,0	94,1	98,6	108,5	100,9	100,0	106,7	108,2	:	

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 15: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
RASTLINSKI PRIDELKI														
Pšenica (brez semenske)	131,3	136,3	140,3	119,0	105,9	109,1	170,9	178,4	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	92,5
Koruza za zrnje (brez semenske)	112,3	101,0	120,3	116,9	91,8	109,6	199,1	114,3	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	84,7
Krmni ječmen	166,2	152,6	120,0	98,2	100,2	110,0	145,7	159,4	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	98,7
Rž	126,2	134,7	131,2	122,8	92,5	107,9	193,4	165,8	159,8	147,8	193,6	219,6	189,8	86,5
Oves	154,7	156,6	161,6	123,2	121,3	127,8	176,1	221,8	175,5	177,7	187,5	166,8	203,0	121,7
Jedilni krompir	139,3	155,7	220,1	128,6	105,4	225,5	219,7	199,7	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	220,6
Fižol v zrnju (suh)	1.563,8	1.644,6	1.579,4	1.256,0	1.039,5	1.849,8	1.460,5	1.353,5	2.515,1	2.933,4	2.938,2	3.136,7	3.730,3	118,9
Oljna ogrščica	177,6	198,1	217,6	196,7	175,8	198,3	220,3	380,8	255,3	273,5	421,7	449,6	358,4	79,7
Seme buč	1.618,7	2.055,8	2.078,8	1.640,9	1.492,5	2.033,7	1.987,6	2.389,1	2.610,2	3.111,8	2.998,4	2.938,4	2.833,5	96,4
Hmelj	3.223,4	3.197,1	2.814,5	2.905,4	3.285,4	3.886,1	8.746,1	13.240,5	5.310,4	3.377,3	2.599,5	3.243,2	3.384,8	104,4
Čebula	299,8	287,7	344,0	207,6	182,0	364,5	410,3	283,5	408,5	414,8	324,2	432,4	542,7	125,5
Korenje	347,5	380,3	357,9	300,7	277,4	336,6	387,3	429,3	244,9	489,2	468,9	493,9	438,0	88,7
Paradižnik	487,5	427,1	617,5	485,0	549,1	665,4	625,7	671,1	519,8	624,9	515,9	907,7	944,4	104,0
Cvetača	528,6	616,5	565,6	387,1	501,9	606,8	677,9	586,4	644,5	706,0	622,1	697,9	753,3	107,9
Zelje	184,0	163,6	291,3	127,8	140,3	171,4	195,8	229,9	196,7	223,5	235,3	240,2	312,4	130,1
Solata	691,8	543,8	693,5	503,1	540,7	527,5	639,1	718,7	641,7	653,1	567,2	584,4	981,1	167,9
Namizna jabolka	322,2	323,9	375,0	303,2	308,6	316,1	418,5	592,2	434,5	410,6	452,0	473,6	575,2	121,5
Namizne hruške	532,8	517,3	623,3	512,2	529,8	567,8	589,3	674,9	647,3	747,7	713,4	722,1	817,7	113,2
Namizne breskve	664,1	567,2	824,3	509,4	490,5	556,5	596,8	747,6	696,5	709,2	658,9	834,9	1.052,5	126,1
Grozdje za predelavo	374,0	411,2	392,2	394,6	399,9	491,5	446,3	439,2	461,0	445,0	426,4	474,7	461,4	97,2
Vino (000 l)	1.724,8	1.657,5	1.538,9	1.610,9	1.616,2	1.749,2	2.030,2	2.160,6	1.985,8	2.161,0	2.373,5	2.243,7	1.912,0	85,2
Oljčno olje (000 l)	13.352,9	12.629,4	12.524,2	10.439,8	11.950,2	13.631,8	12.806,1	10.160,4	18.893,3	13.703,5	13.187,0	13.092,4	16.799,2	128,3
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI														
Živina za zakol (živa masa)														
Teleta	2.233,6	2.180,4	2.052,0	1.966,6	2.044,7	2.167,3	2.270,5	2.282,3	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	102,9
Mlado govedo (vse kategorije)	1.316,7	1.298,1	1.251,1	1.243,8	1.385,7	1.441,3	1.444,5	1.523,8	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	97,2
Biki do 24 mesecev	1.327,5	1.312,4	1.268,3	1.260,3	1.403,6	1.455,5	1.459,4	1.537,7	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	96,6
Prašiči (do 150 kg)	1.432,8	1.185,2	1.083,0	1.098,3	1.152,8	1.162,4	1.080,0	1.204,6	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	101,8
Piščanci	825,3	801,5	829,6	880,6	821,3	824,3	905,1	1.083,0	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	107,7
Jagnjeta	1.972,0	2.002,3	2.040,4	1.833,7	1.853,4	1.998,2	2.050,1	2.069,4	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	104,6
Konji	1.968,4	2.064,3	1.678,6	1.587,3	1.470,5	1.584,2	1.764,7	1.574,0	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	99,5
Kunci	1.679,4	1.835,6	1.694,1	1.747,5	1.754,0	1.755,0	1.759,5	1.819,8	2.472,2	1.646,1	1.930,0	2.142,1	2.626,1	122,6
Kravje mleko	289,9	281,6	274,7	266,1	263,3	266,6	278,3	327,9	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	107,1
Jedilna jajca (000 kosov)	66,3	76,3	71,6	75,5	77,3	76,1	86,8	90,2	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	104,8
Med	1.852,8	2.035,3	2.242,5	2.363,2	2.196,0	2.209,9	1.780,5	1.979,3	2.407,0	3.184,4	3.675,7	3.388,3	4.035,4	119,1

Vir: SURS, preračuni KIS

EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO

Priloga 16: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
Žito	77,4	88,1	70,9	89,5	80,3	80,1	94,6	79,6	54,8	79,6	105,6	109,0	77,8	71,4
od tega Pšenica	33,2	32,7	24,9	25,7	22,8	23,7	22,3	28,1	16,0	20,4	29,0	36,2	24,4	67,4
Ječmen	8,5	9,0	7,3	9,4	9,7	11,3	9,3	11,5	6,9	8,2	13,5	14,4	12,4	86,1
Koruzza za zrnje	33,5	43,3	35,9	50,6	42,8	40,3	58,7	35,0	28,9	46,4	57,1	52,7	36,5	69,2
Industrijske rastline	19,0	26,6	22,7	25,1	28,2	30,1	30,3	41,5	25,5	25,6	26,8	21,3	15,5	72,8
od tega Oljnice	3,5	8,9	9,0	6,4	6,7	9,8	9,1	8,8	9,2	16,7	18,6	14,6	10,0	68,6
Hmelj	7,8	7,3	4,8	8,0	8,8	8,1	19,0	30,7	14,4	7,0	5,6	4,3	:	
Krmne rastline	141,8	164,2	121,2	189,9	178,1	146,1	176,5	173,5	167,9	185,3	205,0	193,1	201,7	104,4
od tega Silažna koruza	29,7	34,1	33,0	45,7	46,8	36,7	37,3	31,4	30,2	33,5	43,5	42,8	:	
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	52,5	59,7	57,2	58,8	68,9	69,2	63,8	76,0	83,0	65,0	71,6	75,3	77,6	103,1
od tega Sveže vrtnine	30,9	31,2	36,1	34,3	39,2	42,6	39,3	50,5	52,2	41,8	50,0	50,7	53,4	105,2
Krompir	17,2	21,8	20,0	19,6	14,0	23,2	28,1	23,5	18,8	20,7	19,3	15,9	26,9	169,3
Sadje, grozdje, oljke	61,2	80,0	68,7	77,5	71,5	80,8	94,7	102,0	89,3	99,6	105,2	79,6	113,4	142,5
Sadje	39,1	58,2	51,8	59,6	49,7	60,2	71,8	82,0	69,3	81,0	87,2	64,4	96,9	150,4
Grozdje	20,6	17,7	15,3	14,2	16,8	16,7	19,9	16,3	17,0	14,4	15,1	13,9	15,0	108,1
Oljke	1,5	4,2	1,5	3,7	5,0	3,8	3,0	3,7	3,0	4,2	2,9	1,3	1,5	120,6
Vino	61,5	93,8	70,4	111,4	89,6	87,6	110,7	103,8	106,1	116,0	142,9	99,1	99,4	100,3
Oljčno olje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Drugi rastlinski proizvodi	0,5	0,4	0,3	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	111,1
Rastlinska pridelava	431,1	534,4	431,4	572,2	530,8	517,1	598,9	600,1	545,5	591,9	676,6	593,4	612,5	103,2
Živina	338,2	314,3	322,5	318,3	323,4	330,2	310,0	327,2	304,8	302,1	315,2	315,8	308,6	97,7
od tega Govedo	136,5	135,6	145,0	144,5	154,8	160,2	136,0	136,9	138,7	138,1	154,5	154,2	146,4	94,9
Prašiči	120,3	101,8	94,4	92,9	90,1	97,4	84,0	86,4	64,5	61,4	58,6	56,5	53,1	93,9
Drobnica	6,0	8,4	8,1	8,4	9,0	9,1	8,7	8,1	8,6	7,9	6,5	6,3	6,3	99,7
Perutnina	69,9	63,0	69,5	68,8	65,4	59,3	77,2	92,0	88,6	90,4	91,5	94,0	98,2	104,4
Živalski proizvodi	197,2	208,6	190,4	186,4	192,4	199,5	199,2	229,6	190,6	194,6	223,2	219,6	227,8	103,7
Mleko	164,4	172,8	162,0	157,4	164,3	169,6	164,3	189,8	147,9	152,1	172,4	175,9	182,3	103,6
Jajca	21,8	23,7	18,0	16,9	16,9	17,6	24,6	29,3	29,3	29,5	31,0	29,9	30,4	101,4
Drugi živalski proizvodi	11,0	12,2	10,3	12,1	11,1	12,2	10,3	10,5	13,4	13,1	19,7	13,8	15,2	110,4
Živinoreja	535,3	522,9	512,8	504,7	515,8	529,6	509,2	556,7	495,4	496,7	538,4	535,4	536,4	100,2
KMETIJSKA PROIZVODNJA	966,5	1.057,4	944,2	1.076,8	1.046,5	1.046,8	1.108,1	1.156,8	1.040,9	1.088,6	1.215,0	1.128,8	1.148,9	101,8
Kmetijske storitve	15,2	16,2	15,9	16,7	18,7	19,4	18,8	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	20,6	101,7
Proizvodnja kmetijske dejavnosti	981,6	1.073,5	960,1	1.093,5	1.065,3	1.066,1	1.126,9	1.177,5	1.061,4	1.109,2	1.235,0	1.149,1	1.169,5	101,8

* začasni podatki

Vir: SIRS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 17: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Žito	7,9	8,2	7,4	8,2	7,5	7,5	8,4	6,8	5,2	7,2	8,6	9,5	6,7
od tega Pšenica	3,4	3,0	2,6	2,4	2,1	2,2	2,0	2,4	1,5	1,8	2,4	3,2	2,1
Ječmen	0,9	0,8	0,8	0,9	0,9	1,1	0,8	1,0	0,7	0,7	1,1	1,3	1,1
Koruzza za zrnje	3,4	4,0	3,7	4,6	4,0	3,8	5,2	3,0	2,7	4,2	4,6	4,6	3,1
Industrijske rastline	1,9	2,5	2,4	2,3	2,6	2,8	2,7	3,5	2,4	2,3	2,2	1,9	1,3
od tega Oljnice	0,4	0,8	0,9	0,6	0,6	0,9	0,8	0,7	0,9	1,5	1,5	1,3	0,9
Hmelj	0,8	0,7	0,5	0,7	0,8	0,8	1,7	2,6	1,4	0,6	0,5	0,4	:
Krmne rastline	14,4	15,3	12,6	17,4	16,7	13,7	15,7	14,7	15,8	16,7	16,6	16,8	17,2
od tega Silažna koruza	3,0	3,2	3,4	4,2	4,4	3,4	3,3	2,7	2,8	3,0	3,5	3,7	:
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	5,4	5,6	6,0	5,4	6,5	6,5	5,7	6,5	7,8	5,9	5,8	6,6	6,6
od tega Sveže vrtnine	3,1	2,9	3,8	3,1	3,7	4,0	3,5	4,3	4,9	3,8	4,0	4,4	4,6
Krompir	1,8	2,0	2,1	1,8	1,3	2,2	2,5	2,0	1,8	1,9	1,6	1,4	2,3
Sadje, grozdje, oljke	6,2	7,5	7,2	7,1	6,7	7,6	8,4	8,7	8,4	9,0	8,5	6,9	9,7
Sadje	4,0	5,4	5,4	5,5	4,7	5,7	6,4	7,0	6,5	7,3	7,1	5,6	8,3
Grozdje	2,1	1,6	1,6	1,3	1,6	1,6	1,8	1,4	1,6	1,3	1,2	1,2	1,3
Oljke	0,1	0,4	0,2	0,3	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,2	0,1	0,1
Vino	6,3	8,7	7,3	10,2	8,4	8,2	9,8	8,8	10,0	10,5	11,6	8,6	8,5
Oljčno olje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugi rastlinski proizvodi	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rastlinska pridelava	43,9	49,8	44,9	52,3	49,8	48,5	53,1	51,0	51,4	53,4	54,8	51,6	52,4
Živina	34,5	29,3	33,6	29,1	30,4	31,0	27,5	27,8	28,7	27,2	25,5	27,5	26,4
od tega Govedo	13,9	12,6	15,1	13,2	14,5	15,0	12,1	11,6	13,1	12,4	12,5	13,4	12,5
Prašiči	12,3	9,5	9,8	8,5	8,5	9,1	7,5	7,3	6,1	5,5	4,7	4,9	4,5
Drobnica	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	0,5	0,6	0,5
Perutnina	7,1	5,9	7,2	6,3	6,1	5,6	6,8	7,8	8,3	8,1	7,4	8,2	8,4
Živalski proizvodi	20,1	19,4	19,8	17,0	18,1	18,7	17,7	19,5	18,0	17,5	18,1	19,1	19,5
Mleko	16,7	16,1	16,9	14,4	15,4	15,9	14,6	16,1	13,9	13,7	14,0	15,3	15,6
Jajca	2,2	2,2	1,9	1,5	1,6	1,7	2,2	2,5	2,8	2,7	2,5	2,6	2,6
Drugi živalski proizvodi	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,1	0,9	0,9	1,3	1,2	1,6	1,2	1,3
Živinoreja	54,5	48,7	53,4	46,2	48,4	49,7	45,2	47,3	46,7	44,8	43,6	46,6	45,9
KMETIJSKA PROIZVODNJA	98,5	98,5	98,3	98,5	98,2	98,2	98,3	98,2	98,1	98,1	98,4	98,2	98,2
Kmetijske storitve	1,5	1,5	1,7	1,5	1,8	1,8	1,7	1,8	1,9	1,9	1,6	1,8	1,8
Proizvodnja kmetijske dejavnosti	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* začasni podatki
Vir: SURS, Eurostat , preračuni KIS

Priloga 18: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
Vrednost (mio EUR; tekoče cene; tekoči tečaj)														
Seme in sadike	24,5	24,6	27,0	28,0	29,1	27,9	29,9	31,1	31,0	29,8	31,6	32,4	33,4	103,2
Energija	62,3	62,7	63,7	65,9	80,2	83,3	86,8	101,1	88,6	101,4	110,1	118,6	116,9	98,6
Gnojila	39,3	36,8	37,0	34,9	32,7	34,2	35,1	68,7	43,8	49,3	57,1	58,9	53,5	90,9
Sredstva za varstvo rastlin	18,5	19,0	20,0	19,2	19,9	20,6	20,7	22,6	23,1	23,4	23,8	25,2	26,5	104,9
Veterinarski izdatki	23,1	23,9	24,2	25,9	24,5	26,6	26,7	28,0	28,5	26,8	25,9	26,5	26,5	99,9
Krma	335,6	317,2	318,1	343,9	306,7	315,2	399,7	420,4	343,9	359,4	400,7	393,4	414,0	105,2
<i>Kupljena krma</i>	149,5	129,9	137,0	145,1	118,1	119,6	147,5	187,9	125,2	114,8	124,8	121,3	158,7	130,9
<i>Domača krma</i>	186,1	187,3	181,0	198,9	188,6	195,5	252,2	232,5	218,8	244,6	275,9	272,1	255,3	93,8
Vzdrževanje strojev in opreme	22,4	23,3	23,9	24,1	24,7	26,1	30,7	32,2	34,1	33,8	34,0	34,3	34,9	101,7
Vzdrževanje zgradb	9,0	9,1	9,1	10,4	10,6	10,6	12,1	12,7	13,2	13,3	13,2	13,5	13,7	101,6
Kmetijske storitve	15,2	16,2	15,9	16,7	18,7	19,4	18,8	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	20,6	101,7
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	2,8	2,6	2,3	2,1	1,7	2,1	1,1	1,4	2,4	2,4	1,7	1,3	1,3	101,6
Drugi proizvodi in storitve	32,6	35,1	31,8	34,0	36,6	33,5	35,7	35,5	37,4	39,4	39,4	37,9	38,6	101,7
VMESNA POTROŠNJA	585,1	570,5	572,9	604,9	585,4	599,3	697,3	774,4	666,6	699,7	757,4	762,2	779,7	102,3
Struktura (%)														
Seme in sadike	4,2	4,3	4,7	4,6	5,0	4,7	4,3	4,0	4,7	4,3	4,2	4,2	4,3	
Energija	10,6	11,0	11,1	10,9	13,7	13,9	12,4	13,1	13,3	14,5	14,5	15,6	15,0	
Gnojila	6,7	6,5	6,5	5,8	5,6	5,7	5,0	8,9	6,6	7,0	7,5	7,7	6,9	
Sredstva za varstvo rastlin	3,2	3,3	3,5	3,2	3,4	3,4	3,0	2,9	3,5	3,3	3,1	3,3	3,4	
Veterinarski izdatki	3,9	4,2	4,2	4,3	4,2	4,4	3,8	3,6	4,3	3,8	3,4	3,5	3,4	
Krma	57,4	55,6	55,5	56,8	52,4	52,6	57,3	54,3	51,6	51,4	52,9	51,6	53,1	
<i>Kupljena krma</i>	25,6	22,8	23,9	24,0	20,2	20,0	21,1	24,3	18,8	16,4	16,5	15,9	20,4	
<i>Domača krma</i>	31,8	32,8	31,6	32,9	32,2	32,6	36,2	30,0	32,8	35,0	36,4	35,7	32,7	
Vzdrževanje strojev in opreme	3,8	4,1	4,2	4,0	4,2	4,4	4,4	4,2	5,1	4,8	4,5	4,5	4,5	
Vzdrževanje zgradb	1,5	1,6	1,6	1,7	1,8	1,8	1,7	1,6	2,0	1,9	1,7	1,8	1,8	
Kmetijske storitve	2,6	2,8	2,8	2,8	3,2	3,2	2,7	2,7	3,1	2,9	2,6	2,7	2,6	
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	0,5	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	
Drugi proizvodi in storitve	5,6	6,2	5,5	5,6	6,3	5,6	5,1	4,6	5,6	5,6	5,2	5,0	4,9	
VMESNA POTROŠNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* začasni podatki

Vir: SURS, Eurostat , preračuni KIS

Priloga 19: Osnovni kazalci ekonomskega računa za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	944,2	1.028,7	894,7	1.018,1	982,9	965,8	1.116,2	1.166,3	1.050,5	1.098,3	1.223,8	1.149,1	1.169,5	101,8
Subvencije na proizvod	37,4	44,8	65,4	75,4	82,4	100,3	10,7	11,2	10,8	10,9	11,2	0,0	0,0	
Davki na proizvod														
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	981,6	1.073,5	960,1	1.093,5	1.065,3	1.066,1	1.126,9	1.177,5	1.061,4	1.109,2	1.235,0	1.149,1	1.169,5	101,8
Vmesna potrošnja	585,1	570,5	572,9	604,9	585,4	599,3	697,3	774,4	666,6	699,7	757,4	762,2	779,7	102,3
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	396,5	503,0	387,2	488,6	479,9	466,8	429,6	403,2	394,8	409,5	477,5	387,0	389,8	100,7
Poraba fiksnega kapitala	183,3	187,7	192,7	195,7	204,6	212,6	223,9	236,7	245,3	241,1	242,5	245,2	249,3	101,7
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	213,3	315,3	194,5	292,8	275,2	254,3	205,7	166,4	149,5	168,4	235,0	141,8	140,5	99,1
Druge subvencije na proizvodnjo	75,7	75,6	90,7	124,4	149,8	161,4	254,4	254,7	247,8	241,8	236,6	251,1	248,7	99,0
Drugi davki na proizvodnjo	3,3	3,5	4,1	4,0	4,4	4,0	3,4	2,8	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	102,0
Faktorski dohodek (FD)	285,7	387,5	281,1	413,2	420,5	411,7	456,7	418,3	395,8	408,6	470,1	391,4	387,6	99,0
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	107,1	106,0	95,6	90,2	90,0	88,7	84,0	83,2	80,2	77,0	78,0	76,7	74,9	97,7
BDV/PDM (EUR)	3.703	4.747	4.050	5.419	5.329	5.265	5.117	4.847	4.923	5.317	6.123	5.045	5.204	103,2
NDV/PDM (EUR)	1.992	2.975	2.034	3.248	3.057	2.867	2.450	2.001	1.865	2.186	3.013	1.848	1.875	101,5
FD/PDM (EUR)	2.668	3.656	2.940	4.583	4.670	4.643	5.440	5.029	4.936	5.306	6.029	5.103	5.175	101,4
EU-27														
BDV/PDM (EUR)	11.669	11.777	12.182	13.383	11.654	11.568	13.213	13.494	12.235	14.052	15.498	15.878	16.169	101,8
NDV/PDM (EUR)	8.562	8.389	8.671	9.623	7.771	7.439	8.643	8.529	7.067	8.520	9.602	9.808	9.838	100,3
FD/PDM (EUR)	9.294	9.175	9.614	10.597	9.759	10.531	12.076	12.207	11.140	12.884	14.326	14.466	14.499	100,2

* začasni podatki

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 20: Indeksi osnovnih kazalcev ekonomskega računa za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2010=100); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	2013/12
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	105,5	110,8	94,5	106,4	101,2	97,4	108,1	108,5	94,6	100,0	110,1	103,2	103,3	0,1%
Subvencije na proizvod	422,5	487,6	698,4	796,3	857,8	1022,9	104,5	105,5	98,6	100,0	101,4	0,0	0,0	
Davki na proizvod	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	108,6	114,5	100,4	113,2	108,7	106,5	108,0	108,5	94,6	100,0	110,0	102,2	102,2	0,1%
Vmesna potrošnja	102,7	96,4	95,0	99,3	94,7	94,9	106,0	113,1	94,2	100,0	107,0	107,4	108,1	0,6%
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	118,9	145,3	109,7	137,0	132,6	126,3	111,6	100,6	95,3	100,0	115,2	93,2	92,3	-1,0%
Poraba fiksnega kapitala	93,3	92,1	92,7	93,2	96,0	97,7	98,8	100,3	100,6	100,0	99,4	100,3	100,3	0,0%
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	155,5	221,5	134,0	199,7	184,9	167,4	129,9	101,0	87,8	100,0	137,9	83,0	80,9	-2,6%
Druge subvencije na proizvodnjo	38,4	37,0	43,5	59,1	70,1	74,0	111,9	107,6	101,4	100,0	96,7	102,4	99,7	-2,6%
Drugi davki na proizvodnjo	268,3	271,0	314,2	307,2	331,9	295,0	241,6	190,8	96,9	100,0	97,5	97,3	97,6	0,3%
Faktorski dohodek (FD)	85,8	112,2	79,8	116,1	116,4	111,7	118,9	104,6	95,8	100,0	113,7	94,5	92,0	-2,6%
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	139,0	137,6	124,1	117,1	116,9	115,1	109,0	108,0	104,1	100,0	101,3	99,6	97,3	-2,3%
BDV/PDM (EUR)	85,5	105,6	88,4	117,0	113,4	109,7	102,3	93,1	91,6	100,0	113,8	93,6	94,9	1,4%
NDV/PDM (EUR)	111,8	161,0	108,0	170,6	158,2	145,3	119,2	93,5	84,4	100,0	136,2	83,4	83,2	-0,2%
FD/PDM (EUR)	61,7	81,5	64,3	99,2	99,6	97,0	109,0	96,8	92,0	100,0	112,3	94,9	94,6	-0,3%
EU-27														
BDV/PDM (EUR)	99,1	97,5	98,5	107,2	91,0	87,2	96,5	94,8	85,6	100,0	107,8	109,3	109,6	0,3%
NDV/PDM (EUR)	120,6	115,1	116,1	127,6	100,4	92,4	104,0	98,1	81,0	100,0	110,1	111,5	110,3	-1,0%
FD/PDM (EUR)	86,0	82,8	84,7	92,4	82,9	86,2	95,8	93,1	84,7	100,0	108,4	108,3	107,0	-1,2%

* začasni podatki
Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO

Priloga 21: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
PRORAČUN MKGP/MKO*	204.077	208.904	231.132	273.090	320.358	372.801	379.908	466.321	479.220	427.894	421.645	604.215	617.335	102,2
ADMINISTRATIVNI IN UPRAVNI STROŠKI														
TER DRUGI TRANSFERI*	57.172	56.409	61.415	68.018	67.460	72.928	80.235	80.791	83.007	85.664	88.228	234.904	264.236	112,5
<i>Stroški MKGP/MKO in organov v sestavi*</i>	<i>36.941</i>	<i>37.192</i>	<i>41.018</i>	<i>45.762</i>	<i>44.510</i>	<i>49.078</i>	<i>52.878</i>	<i>53.942</i>	<i>54.737</i>	<i>55.127</i>	<i>57.429</i>	<i>205.951</i>	<i>236.336</i>	<i>114,8</i>
MKGP/MKO brez organov v sestavi**	9.919	9.539	9.798	10.241	10.180	11.654	12.517	12.803	12.117	12.715	16.984	133.827	164.464	122,9
Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja	4.813	5.721	7.286	9.787	10.278	11.504	14.355	13.976	14.274	13.354	11.554	10.206	9.437	92,5
Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, hrano in okolje*	4.361	4.898	5.726	5.996	6.273	6.555	6.543	6.709	6.628	7.842	8.045	10.374	6.159	59,4
Veterinarska uprava RS***	17.629	16.456	17.469	18.897	16.980	18.314	18.186	19.126	20.424	20.048	19.777	18.508	21.378	115,5
Fitosanitarna uprava RS	135	417	567	842	800	1.051	1.277	1.328	1.293	1.168	1.069	872	-	-
Urad RS za priznavanje označb	84	161	172	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Agencija RS za okolje												29.843	32.523	109,0
Uprava RS za jedrsko varnost												2.321	2.375	102,3
<i>Proračunski transferi drugim sektorjem</i>	<i>20.231</i>	<i>19.217</i>	<i>20.397</i>	<i>22.256</i>	<i>22.950</i>	<i>23.850</i>	<i>27.357</i>	<i>26.849</i>	<i>28.271</i>	<i>30.537</i>	<i>30.799</i>	<i>28.952</i>	<i>27.900</i>	<i>96,4</i>
Gozdarstvo****	19.582	18.488	19.794	21.800	22.078	22.777	24.594	25.084	27.314	26.948	26.176	23.203	22.341	96,3
Ribištvo	649	729	603	456	872	1.073	2.763	1.765	957	3.589	4.623	5.749	5.559	96,7
PRORAČUNSKI IZDATKI MKGP/MKO ZA KMETIJSTVO	146.905	152.494	169.717	205.072	252.898	299.873	299.673	385.530	396.212	342.230	333.417	369.311	353.099	95,6
TRANSFERI ZA KMETIJSTVO IZ DRUGIH VIROV	24.995	19.546	20.389	23.498	12.109	15.757	14.225	12.036	8.070	13.445	15.163	14.839	22.099	148,9
Ministrstvo za okolje in prostor/ proračunska rezerva	23.262	17.343	17.625	19.767	7.099	10.056	9.143	5.654	339	26	37	0	5.604	
Ministrstvo za finance	1.733	2.204	2.764	3.730	5.010	5.701	5.082	6.381	7.731	13.418	15.126	14.839	16.496	111,2
PRORAČUNSKI IZDATKI POVEZANI S KMETIJSTVOM	171.900	172.041	190.106	228.569	265.007	315.630	313.898	397.566	404.282	355.675	348.580	384.151	375.199	97,7
- od tega EU	1.949	1.011	5.993	42.494	129.727	156.804	142.778	214.384	232.094	203.743	215.140	263.466	266.720	101,2
Po skupinah ukrepov:														
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	98.883	93.531	101.034	109.319	111.024	139.601	97.324	183.054	178.941	163.074	161.160	163.285	169.269	103,7
RAZVOJ PODEŽELJA IN KMETIJSKA STRUKTURNA POLITIKA	41.038	41.135	48.831	77.941	114.307	133.030	175.361	170.887	181.512	149.713	143.360	182.444	168.936	92,6
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	31.979	37.375	40.240	41.309	39.675	42.998	41.213	43.625	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	96,3

* do leta 2012 proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, od leta 2012 proračun Ministrstva za kmetijstvo in okolje; podatki med seboj niso primerljivi

** plače, materialni stroški, upravni transferi, vračila sredstev proračunu EU

*** brez predpisanega in preventivnega varstva živali, ukrepov v veterini in odstranjevanja klavničnih odpadkov

**** brez odškodnin za škodo po divjadi

Vir: MKGP/MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 22: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Ukrepi za podporo trgu	34.901	26.967	30.407	26.242	6.337	12.751	4.104	3.012	3.120	2.341	1.561	3.414	3.653	107,0
<i>Izvozne podpore</i>	34.454	25.403	29.443	26.030	5.772	4.095	2.505	835	813	702	546	261	2	0,9
<i>Intervencijski ukrepi</i>	447	1.395	934	179	81	6.992	22	73	31	0	0	0	0	
Intervencijski odkup	12	0	0	0	0	6.854	0	0	0	0	0	0	0	
Podpora zasebnemu skladiščenju	434	1.395	934	179	81	139	22	73	31	0	0	0	0	
<i>Splošni in drugi stroški</i>	0	3	0	0	85	221	193	104	98	64	3	206	0	
<i>Podpore porabnikom</i>	0	166	30	33	399	1.443	1.383	2.000	2.178	1.576	1.012	2.948	3.651	123,9
Neposredne podpore proizvajalcem	63.982	66.564	70.628	83.076	104.687	126.850	93.220	180.042	175.821	160.732	159.599	159.870	165.616	103,6
Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov	40.443	48.504	51.280	62.855	97.395	115.138	83.660	151.436	172.985	151.772	157.851	159.531	159.114	99,7
<i>Neposredna plačila proizvajalcem</i>	37.215	45.966	48.203	59.125	92.385	107.699	74.607	138.703	152.364	131.643	137.494	140.249	137.873	98,3
Neposredna plačila na enoto pridelka	0	0	0	0	5.079	10.776	18.136	29	12	245	1.936	1.808	1.919	106,2
Neposredna plačila na površino/žival	37.215	45.966	48.203	59.125	87.233	96.923	56.441	17.617	19.040	18.306	17.488	17.786	6.612	37,2
Proizvodno nevtralna neposredna plačila	0	0	0	0	0	0	0	121.455	133.797	115.235	118.836	121.106	129.543	107,0
Nerazporejeno, vračila	0	0	0	0	73	0	29	-398	-485	-2.143	-767	-451	-201	44,6
<i>Ukrepi za zniževanje stroškov</i>	3.228	2.538	3.077	3.730	5.010	7.440	9.054	12.733	20.621	20.129	20.357	19.282	21.240	110,2
Regres za živali	338	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vračilo trošarine	1.733	2.204	2.764	3.730	5.010	5.701	5.082	6.381	7.731	13.418	15.126	14.839	16.496	111,2
Sofinanciranje zavarovanja	0	0	0	0	0	1.739	3.972	6.351	12.890	6.648	5.174	4.387	4.670	106,5
Drugi ukrepi za zniževanje tekočih stroškov	1.157	334	313	0	0	0	0	0	0	62	58	56	75	134,3
Odškodnine in druga izredna plačila	23.539	18.060	19.347	20.221	7.292	11.712	9.560	28.607	2.835	8.960	1.748	339	6.502	1918,3
<i>Kompensacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje</i>	0	0	0	0	17	15	18	21.667	329	501	524	10	0	
<i>Kompensacijska plačila na površino/žival</i>	0	0	1.259	152	0	0	0	1.056	1.848	4.330	571	25	139	551,5
<i>Druge odškodnine in nadomestila</i>	23.539	18.060	18.088	20.069	7.276	11.698	9.541	5.884	659	4.128	653	304	6.364	2092,8
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	98.883	93.531	101.034	109.319	111.024	139.601	97.324	183.054	178.941	163.074	161.160	163.285	169.269	103,7
- od tega EU	-	-	-	6.042	48.223	59.724	32.123	80.272	83.400	85.754	101.908	118.679	131.906	111,1

Vir: MKGP/MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 23: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Ukrepi za izboljšanje okolja in krajine (izravna plačila)	22.995	29.252	27.102	32.991	69.015	66.854	91.721	110.342	94.236	74.049	79.851	94.425	85.457	90,5
<i>Plačila za območja z omejenimi dejavniki</i>	16.562	21.053	18.808	17.658	40.594	27.289	44.566	69.694	53.337	35.959	41.512	55.750	46.995	84,3
<i>Plačila za kmetijsko-okoljske ukrepe</i>	6.433	8.198	8.294	15.333	28.421	39.566	47.155	40.648	40.899	38.091	38.338	38.675	38.463	99,5
Ukrepi za prestrukturiranje	13.579	7.941	17.463	38.110	39.677	61.288	81.323	57.655	75.216	56.587	39.400	59.484	61.113	102,7
Podpore prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev	8.078	4.743	7.767	17.614	27.807	48.384	71.020	26.072	33.762	27.474	17.633	34.049	36.505	107,2
<i>Podpore naložbam na gospodarstvih</i>	7.702	4.385	7.441	16.523	11.484	7.770	10.589	17.759	22.326	19.061	16.219	26.419	23.106	87,5
<i>Naložbe v posodobitev gospodarstev</i>	3.127	687	4.082	12.488	5.744	3.646	7.781	15.234	17.888	14.634	12.419	21.010	14.689	69,9
<i>Naložbe v trajne nasade</i>	3.333	2.747	2.565	3.191	4.360	2.401	2.153	2.405	2.789	2.915	2.854	4.089	4.220	103,2
<i>Naložbe v izboljšanje zemljišč in infrastrukturo</i>	1.243	950	794	844	1.380	1.724	655	119	1.649	1.511	946	1.320	4.197	317,9
<i>Druge podpore prestrukturiranju gospodarstev</i>	376	358	326	1.091	16.323	40.614	60.430	8.313	11.436	8.413	1.415	7.630	13.399	175,6
<i>Mladi kmetje</i>	0	0	0	410	2.067	3.337	277	6.769	11.060	7.841	1.025	7.380	13.062	177,0
<i>Prilagajanje in izvajanje EU standardov</i>	0	0	0	0	12.900	35.945	59.518	1.507	186	66	10	0	0	
<i>Sodelovanje v shemah kakovosti</i>	0	0	0	108	253	478	487	34	65	45	51	86	104	121,7
<i>Druge podpore gospodarstvom</i>	376	358	326	573	1.103	853	149	3	125	461	329	164	233	141,8
Splošne podpore prestrukturiranju kmetijstva in živilstva	5.501	3.198	9.696	20.093	11.212	11.543	9.885	26.674	36.063	23.945	20.327	23.730	21.132	89,0
<i>Splošne podpore prestrukturiranju kmetijstva</i>	1.063	479	976	1.695	1.602	3.243	3.846	4.149	4.427	3.912	3.931	3.594	3.319	92,4
<i>Izboljšanje kmetijske infrastrukture</i>	1.063	479	976	1.695	240	400	807	1.466	884	336	581	295	247	83,8
<i>Zgodnje upokojevanje</i>	0	0	0	0	950	2.337	2.568	2.468	2.641	2.794	2.569	2.604	2.377	91,3
<i>Druge podpore kmetijstvu*</i>	0	0	0	0	412	506	471	215	902	782	781	694	695	100,1
<i>Podpore predelavi, trženju in promociji</i>	4.438	2.719	8.720	18.398	9.609	8.299	6.039	22.525	31.636	20.032	16.396	20.136	17.812	88,5
<i>Naložbe v posodobitev predelave</i>	3.924	2.251	8.291	17.195	7.155	5.859	3.179	7.998	4.798	16.132	12.150	15.957	14.109	88,4
<i>Marketing in promocija</i>	515	467	430	1.203	2.454	2.440	2.861	1.977	2.748	2.750	2.891	2.619	2.483	94,8
<i>Skupine proizvajalcev</i>	0	0	0	0	0	0	0	49	886	1.151	1.354	1.560	1.220	78,2
<i>Prestrukturiranje TSO</i>	0	0	0	0	0	0	0	12.502	23.204	0	0	0	0	
Podpore gozdarstvu	0	0	0	403	659	1.361	419	4.909	5.391	5.169	1.440	1.705	3.476	203,9
Ukrepi za spodbujanje razvoja podeželskih območij	4.463	3.942	4.266	6.840	5.615	4.887	2.316	2.890	12.060	19.076	24.109	28.535	22.366	78,4
<i>Podpore ekonomski diverzifikaciji kmetij</i>	1.641	1.147	1.763	3.108	3.961	4.458	2.124	1.925	4.412	3.335	2.763	4.664	2.076	44,5
<i>Podpore podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu**</i>	2.822	2.795	2.503	3.732	1.654	429	192	966	6.685	11.255	16.743	19.140	12.917	67,5
<i>Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	963	4.486	4.603	4.731	7.373	155,9
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	41.038	41.135	48.831	77.941	114.307	133.030	175.361	170.887	181.512	149.713	143.360	182.444	168.936	92,6
<i>- od tega EU</i>	-	-	4.095	34.828	78.687	94.082	108.609	131.675	146.065	115.527	110.807	142.170	131.361	92,4

* program ukrepov v čebelarstvu (EU+SLO)

** ustanavljanje podjetij, podeželska infrastruktura in obnova vasi, ohranjanje dediščine podeželja ter drugi ukrepi za razvoj podeželskih območij

Vir: MKGP/MKO, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 24: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indeks 2013/12
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	21.163	21.709	21.644	21.935	22.014	23.030	22.659	24.145	24.208	23.660	23.897	20.329	18.887	92,9
Raziskave in razvoj	1.705	1.675	1.536	1.614	1.518	1.799	1.847	1.958	2.066	1.864	2.471	2.004	1.376	68,7
Svetovalna služba	9.528	9.401	9.389	9.483	10.091	10.358	10.760	11.603	11.624	11.585	11.069	9.739	8.396	86,2
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	825	533	1.017	804	785	522	444	410	413	400	398	168	995	592,1
Strokovne naloge	9.106	10.101	9.701	10.034	9.620	10.351	9.609	10.174	10.105	9.812	9.959	8.418	8.120	96,5
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo	6.436	12.217	14.244	14.473	12.814	14.832	14.363	15.383	14.946	15.225	16.092	12.968	12.040	92,8
Ukrepi na področju veterine	5.100	10.900	12.868	12.603	11.031	12.798	12.152	13.094	12.662	13.125	12.710	10.566	9.765	92,4
Fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo sort	880	911	997	1.642	1.584	1.665	1.810	1.999	1.997	2.016	3.229	2.319	1.909	82,3
Ukrepi na področju varnosti in kakovosti hrane in krme	455	407	379	228	200	370	400	289	287	84	152	83	365	441,7
Druge splošne storitve	4.380	3.449	4.353	4.901	4.847	5.136	4.191	4.097	4.676	4.003	4.071	5.124	6.066	118,4
Podpora nevladnim organizacijam	365	338	210	202	188	256	330	321	468	314	324	220	233	105,6
Identifikacija in registracija živali	807	840	725	912	794	1.074	1.006	940	961	828	847	702	629	89,7
Tehnična pomoč	163	131	91	236	74	1.114	1.004	1.434	1.737	1.646	1.800	2.012	2.345	116,5
Drugo	3.045	2.139	3.326	3.552	3.792	2.692	1.850	1.402	1.511	1.216	1.100	2.190	2.859	130,6
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	31.979	37.375	40.240	41.309	39.675	42.998	41.213	43.625	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	96,3
- od tega EU	1.949	1.011	1.898	1.625	2.817	2.998	2.046	2.437	2.628	2.461	2.425	2.617	3.453	132,0

Vir: MKGP/MKO, preračuni KIS

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Priloga 25: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	2.619	7.936	3.571	2.940	8.358	23.334	21.191	35.901	27.510	32.586	41.867	45.801	46.339	101,2
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	36.629	27.112	28.157	30.639	35.887	39.520	51.218	55.057	47.999	54.393	63.720	61.022	61.407	100,6
03 Ribe, raki	979	511	989	1.425	2.109	2.846	2.767	4.430	4.027	1.919	1.988	1.837	1.026	55,9
04 Mlečni izdelki, jajca, med	51.032	47.624	48.626	51.410	65.298	86.641	106.260	122.135	96.121	123.558	132.569	132.801	143.566	108,1
05 Proizvodi živalskega porekla	184	158	200	397	491	380	566	663	1.295	1.061	1.650	2.734	2.333	85,3
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	969	1.680	2.285	2.837	2.304	3.169	5.373	4.919	5.054	5.213	5.560	6.430	5.864	91,2
07 Užitne vrtnine	3.077	956	1.221	1.505	4.545	4.979	7.818	9.283	7.158	10.157	11.534	12.211	12.220	100,1
08 Užito sadje	5.114	4.442	8.664	6.555	25.473	19.557	34.058	51.445	50.886	43.179	54.007	30.086	32.005	106,4
09 Kava, čaj, začimbe	1.885	1.989	1.958	1.833	2.367	3.515	3.512	3.663	3.456	2.946	3.768	8.831	13.086	148,2
10 Žita	2.014	1.663	1.798	2.367	4.181	7.527	6.883	11.314	12.583	19.328	23.012	38.988	33.024	84,7
11 Proizvodi mlinske industrije	1.512	1.411	1.422	1.440	1.286	1.053	1.309	1.291	3.657	7.724	8.433	9.066	3.805	42,0
12 Oljna semena in plodovi	12.983	11.411	11.531	12.978	14.572	18.121	22.600	78.049	20.617	92.712	105.397	37.524	31.645	84,3
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	2.110	1.847	3.351	1.942	2.592	3.283	5.436	12.498	8.473	9.072	7.342	7.799	6.543	83,9
14 Rastlinski material za pletarstvo	72	152	107	109	70	75	64	67	72	22	29	13	12	95,4
15 Masti in olja	7.709	10.821	7.259	6.046	7.626	7.289	13.421	14.803	10.020	11.007	14.658	21.120	16.413	77,7
16 Izdelki iz mesa	46.002	48.911	47.869	46.969	55.091	57.403	54.526	60.165	59.025	61.995	65.931	67.865	70.902	104,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	13.109	13.318	13.272	18.981	35.937	34.647	26.428	17.085	14.436	25.163	34.820	39.595	35.811	90,4
18 Kakav in kakavovi izdelki	3.967	4.766	6.314	8.455	9.046	8.112	8.798	11.189	9.685	8.317	10.898	14.410	14.989	104,0
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	20.053	20.914	19.867	20.453	22.453	24.230	26.598	28.616	26.806	27.958	32.339	37.892	43.118	113,8
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	13.804	13.535	13.968	13.206	12.435	11.274	12.888	13.090	12.777	13.259	13.003	12.460	10.999	88,3
21 Razna živila	22.276	26.613	24.826	24.380	24.952	30.740	38.961	68.108	76.486	75.011	77.759	83.426	98.735	118,4
22 Pijače, alkoholi in kis	101.135	125.931	123.818	78.923	63.518	64.145	67.489	72.724	73.805	73.698	81.352	87.901	90.370	102,8
23 Ostanke in odpadki živil, krma	15.634	15.943	12.508	13.596	15.163	67.686	128.448	102.608	135.484	80.528	83.626	67.188	83.091	123,7
24 Tobak	21.472	17.843	19.648	7.967	232	1.105	52	52	143	147	70	91	145	159,8
SKUPAJ	386.340	407.487	403.229	357.352	415.987	520.633	646.665	779.154	707.573	780.954	875.333	827.092	857.449	103,7

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 26: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	6.567	5.613	6.098	12.014	20.430	18.709	16.188	16.886	20.448	19.676	19.868	20.690	20.674	99,9
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	64.731	57.588	49.944	66.705	99.441	112.902	124.241	146.934	149.663	159.304	171.499	183.196	188.555	102,9
03 Ribe, raki	20.247	20.599	22.281	24.694	25.040	30.994	32.639	37.168	36.206	35.529	41.135	39.841	37.356	93,8
04 Mlečni izdelki, jajca, med	13.241	15.063	17.381	26.336	46.259	69.459	86.633	108.639	102.054	125.481	132.501	134.897	153.837	114,0
05 Proizvodi živalskega porekla	3.697	3.815	4.018	4.161	4.304	4.360	4.736	6.899	6.013	5.793	5.678	7.646	7.304	95,5
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	23.815	25.284	25.449	25.697	24.857	28.853	38.741	43.340	40.928	42.235	40.463	40.623	39.471	97,2
07 Užitne vrtnine	47.474	45.909	49.837	54.969	61.917	74.330	87.546	91.343	90.187	99.813	93.446	95.149	108.101	113,6
08 Užitno sadje	66.774	70.745	71.779	78.660	102.339	97.805	117.348	153.602	142.098	140.962	143.028	138.657	153.826	110,9
09 Kava, čaj, začimbe	21.577	18.819	15.448	17.465	20.948	23.684	28.550	30.970	30.260	33.713	44.000	46.808	45.558	97,3
10 Žita	58.059	44.670	52.059	63.819	45.344	60.865	88.622	75.430	48.898	55.933	89.741	68.217	85.251	125,0
11 Proizvodi mlinске industrije	24.164	23.516	22.104	20.392	20.150	19.566	28.963	37.467	29.252	25.973	34.036	33.318	32.777	98,4
12 Oljna semena in plodovi	11.976	11.337	11.269	15.418	19.546	21.115	17.744	57.951	20.051	92.094	112.512	43.214	37.267	86,2
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	5.272	5.428	6.680	6.243	7.800	6.477	9.231	10.581	8.342	10.726	10.875	8.440	10.092	119,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	288	313	363	330	362	394	528	507	471	464	415	356	416	116,8
15 Masti in olja	39.198	45.068	41.640	39.984	44.562	50.578	54.974	68.684	55.769	68.722	69.241	75.780	70.865	93,5
16 Izdelki iz mesa	13.755	16.673	15.322	18.721	25.578	30.326	40.588	50.599	54.256	55.021	60.757	61.929	65.498	105,8
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	22.788	27.426	29.486	35.940	41.214	46.332	50.759	59.300	65.201	59.676	100.063	97.223	87.448	89,9
18 Kakav in kakavovi izdelki	36.089	39.378	43.883	48.801	52.982	56.148	64.943	67.709	67.434	72.649	78.875	76.358	83.094	108,8
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	44.631	49.046	53.307	59.826	69.773	75.076	86.878	99.047	108.038	114.670	120.236	128.424	135.137	105,2
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	38.733	43.293	43.946	44.451	50.926	56.219	70.088	73.207	70.143	72.147	76.783	76.039	78.962	103,8
21 Razna živila	57.636	58.664	63.298	67.662	71.025	79.139	88.312	118.712	129.263	122.850	135.040	133.172	141.891	106,5
22 Pijače, alkoholi in kis	30.496	32.651	34.738	45.110	52.590	67.196	86.080	96.147	96.664	102.088	106.534	112.350	104.316	92,8
23 Ostanki in odpadki živil, krma	65.259	64.585	62.733	67.848	62.712	106.649	180.801	162.237	199.430	95.074	145.396	149.718	158.072	105,6
24 Tobak	30.968	33.656	29.842	43.238	52.701	53.042	56.167	71.492	71.214	70.340	73.714	78.772	68.794	87,3
SKUPAJ	747.433	759.138	772.905	888.486	1.022.801	1.190.218	1.461.301	1.684.851	1.642.282	1.680.934	1.905.838	1.850.816	1.914.562	103,4

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 27: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
01 Žive živali	-3.947	2.323	-2.527	-9.075	-12.072	4.625	5.003	19.015	7.062	12.909	21.999	25.111	25.666
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-28.102	-30.476	-21.787	-36.066	-63.554	-73.382	-73.023	-91.877	-101.664	-104.911	-107.779	-122.173	-127.148
03 Ribe, raki	-19.268	-20.088	-21.292	-23.269	-22.931	-28.148	-29.872	-32.738	-32.178	-33.611	-39.147	-38.005	-36.330
04 Mlečni izdelki, jajca, med	37.791	32.561	31.244	25.074	19.039	17.182	19.627	13.496	-5.933	-1.923	67	-2.095	-10.271
05 Proizvodi živalskega porekla	-3.514	-3.657	-3.818	-3.764	-3.813	-3.980	-4.170	-6.235	-4.718	-4.732	-4.028	-4.912	-4.971
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	-22.846	-23.604	-23.164	-22.860	-22.553	-25.684	-33.368	-38.421	-35.875	-37.022	-34.903	-34.193	-33.608
07 Užitne vrtnine	-44.397	-44.953	-48.617	-53.464	-57.373	-69.351	-79.728	-82.060	-83.029	-89.656	-81.913	-82.938	-95.881
08 Užitno sadje	-61.660	-66.303	-63.115	-72.105	-76.866	-78.248	-83.290	-102.157	-91.212	-97.783	-89.021	-108.571	-121.821
09 Kava, čaj, začimbe	-19.692	-16.831	-13.491	-15.632	-18.581	-20.169	-25.039	-27.307	-26.805	-30.767	-40.232	-37.976	-32.472
10 Žita	-56.045	-43.007	-50.261	-61.452	-41.164	-53.338	-81.739	-64.117	-36.315	-36.605	-66.729	-29.229	-52.227
11 Proizvodi mlinске industrije	-22.652	-22.106	-20.681	-18.952	-18.863	-18.513	-27.654	-36.176	-25.595	-18.249	-25.602	-24.253	-28.973
12 Oljna semena in plodovi	1.007	74	262	-2.440	-4.974	-2.994	4.856	20.098	566	618	-7.115	-5.689	-5.622
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-3.161	-3.581	-3.329	-4.301	-5.208	-3.194	-3.795	1.917	131	-1.654	-3.533	-641	-3.548
14 Rastlinski material za pletarstvo	-216	-161	-256	-221	-293	-319	-465	-440	-399	-443	-386	-343	-404
15 Masti in olja	-31.489	-34.247	-34.381	-33.939	-36.937	-43.289	-41.553	-53.881	-45.749	-57.714	-54.583	-54.660	-54.452
16 Izdelki iz mesa	32.247	32.239	32.548	28.248	29.513	27.077	13.938	9.566	4.769	6.974	5.174	5.937	5.404
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-9.679	-14.108	-16.214	-16.959	-5.277	-11.685	-24.330	-42.215	-50.765	-34.512	-65.243	-57.628	-51.637
18 Kakav in kakavovi izdelki	-32.123	-34.612	-37.569	-40.346	-43.936	-48.036	-56.145	-56.520	-57.749	-64.333	-67.977	-61.948	-68.105
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-24.578	-28.131	-33.440	-39.373	-47.320	-50.846	-60.280	-70.431	-81.233	-86.713	-87.897	-90.532	-92.019
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	-24.929	-29.758	-29.977	-31.245	-38.490	-44.945	-57.199	-60.118	-57.366	-58.888	-63.780	-63.580	-67.963
21 Razna živila	-35.359	-32.051	-38.472	-43.283	-46.072	-48.399	-49.351	-50.603	-52.777	-47.839	-57.281	-49.746	-43.156
22 Pijače, alkoholi in kis	70.639	93.279	89.080	33.813	10.928	-3.051	-18.591	-23.423	-22.859	-28.390	-25.182	-24.449	-13.946
23 Ostanke in odpadki živil, krma	-49.624	-48.642	-50.226	-54.252	-47.548	-38.963	-52.353	-59.630	-63.946	-14.545	-61.769	-82.530	-74.981
24 Tobak	-9.496	-15.813	-10.193	-35.271	-52.469	-51.937	-56.115	-71.441	-71.071	-70.192	-73.644	-78.681	-68.649
SKUPAJ	-361.093	-351.651	-369.676	-531.133	-606.814	-669.585	-814.637	-905.697	-934.709	-899.980	-1.030.505	-1.023.724	-1.057.113

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 28: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2001-2013

KNCT		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
0102	Živo govedo	777	5.386	2.198	1.308	4.408	11.305	8.685	13.731	13.104	16.835	18.799	20.855	21.149	101,4
0103	Živi prašiči	0	53	0	233	419	3.735	7.180	9.798	4.320	2.617	3.787	2.675	1.464	54,7
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	20.142	13.810	14.631	14.709	14.726	14.852	17.977	21.298	20.040	24.950	25.951	24.281	24.399	100,5
0201,0202	Od tega: goveje	9.348	4.984	3.838	3.408	2.520	2.313	2.343	2.547	2.441	3.312	3.633	2.047	1.950	95,3
0203	prašičje	63	187	208	321	828	706	970	1.260	1.196	1.531	1.531	1.276	955	74,9
0207	perutninsko	8.913	6.943	8.659	9.204	8.601	9.273	12.584	14.429	13.601	17.204	17.669	18.145	18.765	103,4
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	58.858	48.336	35.649	59.492	104.441	192.081	218.882	225.927	224.606	254.308	254.003	276.222	277.842	100,6
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	1.057	1.962	4.320	1.674	1.096	334	69	561	503	2.012	612	606	119	19,6
0403,0404	Fermentirani izdelki in sirotka	23.347	23.572	25.693	23.118	26.652	38.614	37.398	29.058	14.781	17.819	31.924	28.237	21.234	75,2
0405	Maslo in namazi	1.622	1.837	3.487	2.108	1.911	876	656	590	719	870	613	436	91	21,0
0406	Sir in skuta	3.987	3.885	6.173	5.063	4.711	3.394	2.936	3.069	3.926	4.299	3.967	3.029	3.472	114,6
0407	Užitne vrtnine	783	950	1.655	1.544	1.341	1.679	1.593	1.927	1.800	1.892	2.162	1.718	1.483	86,3
07	Užitne vrtnine	9.012	932	3.479	1.477	3.837	4.819	7.645	10.671	6.618	11.917	21.156	14.599	11.977	82,0
08	Užitno sadje	21.670	14.373	27.083	19.613	52.545	44.498	72.814	87.849	89.528	87.129	96.509	60.057	64.468	107,3
0808	Od tega: jabolka, hruške	21.082	13.907	21.575	13.956	26.414	21.683	35.949	29.766	25.912	36.269	40.985	33.433	34.721	103,9
10	Žita	4.057	3.812	3.079	6.288	26.300	47.057	31.186	57.652	87.119	110.133	104.970	164.644	145.262	88,2
1001	Od tega: pšenica	193	148	687	3.027	1.459	1.565	11.290	4.941	29.205	35.995	12.383	65.046	52.071	80,1
1003	ječmen	66	1.096	50	0	1.725	2.193	862	3.247	2.371	4.880	7.138	8.161	4.971	60,9
1005	koruza	1.187	926	767	1.592	21.494	41.193	16.871	46.589	53.766	67.032	82.927	88.356	85.603	96,9
11	Proizvodi mlinске industrije	4.989	4.538	3.290	2.797	2.251	2.045	2.601	2.022	11.170	23.714	17.044	21.534	6.396	29,7
1101	Od tega: pšenična moka	3.036	3.092	1.580	733	452	246	581	364	9.061	20.669	13.191	17.992	3.408	18,9
1210	Hmelj	1.774	1.579	1.922	1.854	1.963	1.574	1.680	1.474	1.628	2.642	1.632	1.262	1.284	101,8
15	Masti in olja	17.292	17.804	13.670	13.701	18.090	16.377	19.741	15.915	13.128	13.517	15.385	22.506	18.183	80,8
1512	Od tega: olje iz sončnic	2.373	2.350	3.294	2.141	1.429	1.576	3.151	2.208	182	973	762	3.689	1.082	29,3
16	Izdelki iz mesa	16.318	17.027	23.953	17.211	19.483	21.039	20.865	22.556	20.944	20.693	20.628	21.149	20.639	97,6
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	18.518	13.778	15.025	22.700	51.238	54.353	30.005	12.121	8.271	30.890	30.520	37.128	36.636	98,7
1701	Od tega: sladkor iz trsta ali pese	118	110	158	6.466	35.492	38.120	19.333	6.919	3.662	26.180	25.305	32.327	32.295	99,9
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	11.383	12.099	11.611	12.002	12.690	14.005	15.193	15.262	13.353	14.354	14.225	16.399	18.015	109,9
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	10.587	9.958	10.186	8.888	8.394	8.173	9.170	8.570	8.309	8.809	7.772	7.441	9.207	123,7
2204	Vino	13.321	11.188	5.972	4.923	4.091	5.291	4.317	5.129	6.199	5.227	5.576	4.682	7.873	168,2
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	99	591	695	316	4.114	279.399	502.217	246.075	378.703	183.823	201.507	135.717	151.639	111,7

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 29: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2001-2013

KNCT		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
0102	Živo govedo	2.757	1.738	1.679	4.920	6.501	5.800	4.535	4.606	4.476	4.260	4.139	3.821	4.030	105,5
0103	Živi prašiči	0	221	535	402	2.003	1.265	680	1.177	2.728	2.234	2.264	2.149	2.011	93,5
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	29.435	29.795	28.091	31.190	44.719	50.803	52.733	58.309	62.954	66.149	66.890	68.617	70.115	102,2
0201,0202	Od tega: goveje	483	623	523	2.346	3.626	3.822	5.572	6.904	7.291	6.862	7.070	5.995	6.714	112,0
0203	prašičje	22.270	22.484	22.071	22.528	31.253	34.514	33.952	36.116	39.582	42.188	42.065	43.109	43.514	100,9
0207	perutninsko	4.757	4.369	3.376	4.325	6.887	8.279	8.879	10.559	11.083	12.091	13.191	14.810	15.047	101,6
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	590	348	243	1.457	14.388	52.917	41.835	67.584	57.699	85.330	84.130	87.408	77.398	88,5
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	434	736	1.238	1.042	1.681	1.958	2.567	2.758	2.789	4.627	3.285	4.032	4.443	110,2
0403,0404	Fermentirani izdelki in sirotka	1.332	1.731	2.860	5.316	9.172	11.358	15.176	16.325	18.757	19.172	18.332	18.828	18.438	97,9
0405	Maslo in namazi	170	193	200	236	317	482	609	733	1.065	1.174	943	1.205	1.421	117,9
0406	Sir in skuta	2.005	2.439	3.014	4.371	6.507	9.267	12.150	14.418	14.907	15.042	14.825	15.070	17.051	113,1
0407	Jajca v lupini	104	212	132	253	1.016	906	1.536	2.059	2.244	2.319	1.817	2.175	2.134	98,1
07	Užitne vrtnine	72.783	74.201	86.560	98.885	83.816	110.459	111.958	123.122	119.952	116.438	121.748	114.597	126.468	110,4
08	Užitno sadje	104.777	109.899	111.902	128.110	150.731	142.121	157.399	194.738	203.193	189.601	193.876	174.532	188.857	108,2
0808	Od tega: jabolka, hruške	5.905	10.489	4.899	7.713	11.655	13.448	12.606	22.177	23.068	25.668	24.655	32.295	34.228	106,0
10	Žita	444.600	350.694	363.771	467.080	340.680	440.815	432.481	354.430	317.160	305.685	385.131	290.315	373.855	128,8
1001	Od tega: pšenica	110.243	65.994	72.201	143.381	118.910	157.237	138.757	142.525	121.056	106.156	157.977	101.391	145.961	144,0
1003	ječmen	50.875	57.838	64.542	54.478	45.007	52.000	36.157	30.069	22.821	31.013	30.213	15.718	19.918	126,7
1005	koruza	229.451	174.184	193.846	225.407	133.980	192.885	231.090	158.062	149.913	149.764	175.514	152.243	190.679	125,2
11	Proizvodi mlinske industrije	75.960	71.749	68.270	59.191	65.664	67.528	76.485	81.132	72.997	72.181	75.566	73.047	70.112	96,0
1101	Od tega: pšenična moka	7.465	2.977	4.320	5.115	10.138	10.562	14.454	19.156	18.610	19.767	18.726	19.122	18.161	95,0
1210	Hmelj	42	107	42	31	186	244	182	141	115	241	40	37	64	172,5
15	Masti in olja	64.432	68.108	61.753	58.253	69.810	77.064	71.829	66.207	67.675	76.540	60.366	68.747	63.941	93,0
1512	Od tega: olje iz sončnic	18.999	14.421	20.876	22.404	14.258	23.314	21.266	15.972	21.017	18.986	16.665	20.008	21.033	105,1
16	Izdelki iz mesa	3.815	4.315	10.597	10.648	6.961	8.436	10.575	12.984	14.040	14.349	15.101	14.761	15.286	103,6
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	41.478	69.016	75.661	54.779	54.461	63.414	64.688	78.184	94.560	91.326	126.619	113.236	113.190	100,0
1701	Od tega: sladkor iz trsta ali pese	18.429	44.285	48.771	34.918	35.383	40.913	40.892	54.918	72.535	68.933	103.217	90.510	91.133	100,7
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	23.509	26.078	27.761	30.054	36.532	40.495	43.885	48.249	51.591	54.108	53.954	56.947	61.130	107,3
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	37.717	40.445	42.283	43.310	48.891	52.434	64.054	70.103	69.260	66.421	62.709	60.456	62.287	103,0
2204	Vino	5.598	3.430	4.805	3.892	2.987	6.534	6.703	6.861	6.502	7.175	9.931	8.697	9.311	107,1
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	124.537	121.945	127.518	110.083	116.265	354.113	625.973	365.438	488.881	133.227	262.761	231.445	209.237	90,4

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 30: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2001-2013

KNCT		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
0102	Živo govedo	-1.980	3.648	519	-3.612	-2.093	5.505	4.150	9.125	8.627	12.575	14.659	17.034	17.119
0103	Živi prašiči	0	-167	-535	-170	-1.583	2.471	6.500	8.620	1.592	383	1.523	525	-547
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	-9.292	-15.985	-13.461	-16.482	-29.993	-35.951	-34.757	-37.011	-42.914	-41.199	-40.939	-44.336	-45.715
0201,0202	Od tega: goveje	8.865	4.360	3.315	1.062	-1.106	-1.509	-3.228	-4.357	-4.850	-3.550	-3.437	-3.948	-4.764
0203	prašičje	-22.207	-22.297	-21.863	-22.207	-30.425	-33.808	-32.982	-34.856	-38.386	-40.657	-40.534	-41.834	-42.559
0207	perutninsko	4.155	2.575	5.283	4.879	1.714	994	3.705	3.870	2.518	5.113	4.478	3.336	3.718
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	58.268	47.988	35.406	58.034	90.052	139.164	177.046	158.343	166.907	168.978	169.873	188.815	200.444
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	623	1.226	3.081	631	-585	-1.624	-2.498	-2.197	-2.286	-2.614	-2.674	-3.426	-4.324
0403,0404	Fermentirani izdelki in sirotka	22.015	21.840	22.833	17.802	17.480	27.256	22.222	12.734	-3.976	-1.352	13.592	9.410	2.796
0405	Maslo in namazi	1.453	1.644	3.288	1.872	1.594	394	47	-144	-346	-304	-330	-769	-1.329
0406	Sir in skuta	1.982	1.446	3.159	692	-1.796	-5.873	-9.214	-11.349	-10.981	-10.743	-10.858	-12.041	-13.579
0407	Jajca v lupini	679	739	1.523	1.291	325	773	58	-132	-445	-426	345	-457	-651
07	Užitne vrtnine	-63.771	-73.269	-83.080	-97.408	-79.978	-105.639	-104.312	-112.452	-113.335	-104.521	-100.592	-99.998	-114.490
08	Užitno sadje	-83.107	-95.526	-84.819	-108.498	-98.186	-97.622	-84.584	-106.889	-113.665	-102.472	-97.367	-114.476	-124.389
0808	Od tega: jabolka, hruške	15.177	3.418	16.676	6.243	14.760	8.235	23.343	7.589	2.844	10.600	16.329	1.138	493
10	Žita	-440.543	-346.883	-360.692	-460.792	-314.381	-393.758	-401.296	-296.779	-230.041	-195.551	-280.160	-125.671	-228.593
1001	Od tega: pšenica	-110.050	-65.845	-71.514	-140.354	-117.451	-155.672	-127.467	-137.584	-91.852	-70.161	-145.594	-36.345	-93.890
1003	ječmen	-50.809	-56.742	-64.492	-54.478	-43.283	-49.806	-35.295	-26.823	-20.449	-26.133	-23.075	-7.557	-14.947
1005	koruza	-228.264	-173.258	-193.079	-223.815	-112.486	-151.692	-214.219	-111.473	-96.147	-82.732	-92.586	-63.887	-105.076
11	Proizvodi mlinske industrije	-70.970	-67.211	-64.980	-56.394	-63.412	-65.483	-73.884	-79.110	-61.826	-48.466	-58.521	-51.513	-63.716
1101	Od tega: pšenična moka	-4.428	115	-2.740	-4.382	-9.685	-10.316	-13.873	-18.792	-9.549	902	-5.535	-1.130	-14.753
1210	Hmelj	1.732	1.472	1.880	1.823	1.776	1.330	1.498	1.333	1.512	2.400	1.592	1.224	1.220
15	Masti in olja	-47.140	-50.303	-48.083	-44.552	-51.720	-60.686	-52.088	-50.293	-54.547	-63.023	-44.980	-46.241	-45.758
1512	Od tega: olje iz sončnic	-16.626	-12.070	-17.582	-20.263	-12.829	-21.738	-18.114	-13.764	-20.836	-18.013	-15.903	-16.318	-19.951
16	Izdelki iz mesa	12.504	12.712	13.356	6.563	12.522	12.603	10.289	9.572	6.904	6.344	5.527	6.387	5.353
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-22.960	-55.238	-60.635	-32.079	-3.223	-9.061	-34.683	-66.063	-86.289	-60.436	-96.099	-76.108	-76.554
1701	Od tega: sladkor iz trsta ali pese	-18.312	-44.175	-48.613	-28.452	109	-2.793	-21.559	-47.999	-68.873	-42.752	-77.912	-58.184	-58.837
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	-12.125	-13.979	-16.150	-18.052	-23.843	-26.490	-28.692	-32.988	-38.239	-39.754	-39.729	-40.548	-43.116
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	-27.130	-30.487	-32.097	-34.422	-40.497	-44.261	-54.884	-61.532	-60.952	-57.612	-54.937	-53.015	-53.080
2204	Vino	7.723	7.757	1.167	1.030	1.104	-1.243	-2.385	-1.732	-303	-1.948	-4.355	-4.015	-1.438
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	-124.438	-121.354	-126.823	-109.766	-112.151	-74.714	-123.755	-119.363	-110.178	50.596	-61.254	-95.728	-57.598

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 31: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-15 (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	1.242	1.235	607	1.570	6.898	20.846	19.425	31.799	23.988	28.854	40.868	44.619	42.283	94,8
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	10.798	12.990	17.868	20.967	26.091	29.550	37.676	37.191	31.472	33.284	38.062	33.163	31.998	96,5
03 Ribe, raki	320	101	213	419	1.192	1.412	964	2.643	2.601	971	639	550	470	85,4
04 Mlečni izdelki, jajca, med	5.801	6.121	10.185	14.954	38.503	64.123	83.243	94.970	70.747	89.627	94.499	95.973	100.361	104,6
05 Proizvodi živalskega porekla	0	29	80	102	203	127	183	245	181	209	457	901	747	83,0
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	156	241	152	123	592	1.129	2.255	1.404	1.094	1.216	1.604	1.249	1.250	100,1
07 Užitne vrtnine	1.464	501	557	598	2.644	2.786	4.324	3.123	3.929	5.330	7.153	7.935	6.996	88,2
08 Užitno sadje	635	1.054	880	1.091	15.838	8.970	17.032	16.130	13.607	12.913	13.572	7.283	11.912	163,6
09 Kava, čaj, začimbe	505	448	386	135	144	232	426	367	448	326	632	1.372	734	53,5
10 Žita	414	341	353	602	2.918	5.801	4.954	7.818	10.839	15.459	16.903	32.813	28.748	87,6
11 Proizvodi mlinске industrije	61	71	52	89	43	52	226	53	120	81	137	90	379	420,7
12 Oljna semena in plodovi	5.830	4.825	5.501	7.239	6.603	11.667	10.010	43.824	9.737	84.936	96.325	30.018	24.511	81,7
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	1.738	1.443	2.787	1.565	2.276	2.810	3.756	3.183	3.933	5.613	4.263	5.275	3.837	72,7
14 Rastlinski material za pletarstvo	68	148	94	90	22	27	2	0	12	0	1	1	0	18,0
15 Masti in olja	583	1.071	1.170	1.364	3.521	2.128	5.538	3.472	2.796	4.433	6.143	6.546	4.167	63,7
16 Izdelki iz mesa	7.792	10.609	11.006	11.478	19.143	18.132	19.496	23.112	23.375	27.322	32.888	32.727	35.219	107,6
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	5.731	5.448	6.248	11.982	30.179	25.573	21.702	11.679	8.700	17.340	25.918	23.396	22.172	94,8
18 Kakav in kakavovi izdelki	350	1.664	2.818	4.304	5.208	4.326	4.617	6.305	5.007	4.628	5.403	7.269	7.621	104,8
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	3.130	3.122	1.660	806	1.072	2.821	3.814	4.906	5.882	7.460	9.415	10.789	12.420	115,1
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	1.822	1.353	1.135	1.390	2.165	2.257	2.969	2.693	3.779	3.853	3.255	3.544	3.420	96,5
21 Razna živila	1.261	2.410	2.700	3.516	3.282	2.104	3.316	6.976	7.352	9.482	15.393	18.884	24.894	131,8
22 Pijače, alkoholi in kis	12.151	24.594	34.704	16.468	10.427	11.731	13.815	16.581	18.694	16.676	19.303	27.914	26.432	94,7
23 Ostanke in odpadki živil, krma	3.462	3.336	2.806	1.986	3.090	36.177	67.608	62.068	69.242	13.077	14.932	3.844	8.350	217,2
24 Tobak	464	32	27	2.332	0	0	0	0	11	105	42	0	0	
SKUPAJ	65.779	83.188	103.987	105.170	182.053	254.784	327.352	380.541	317.547	383.193	447.808	396.155	398.921	100,7

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 32: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-15 (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	885	893	1.324	1.439	4.912	4.744	5.115	6.419	8.872	7.447	7.502	7.768	8.772	112,9
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	35.798	38.012	32.861	50.090	80.352	92.008	103.428	122.857	129.386	137.129	148.404	157.889	157.443	99,7
03 Ribe, raki	12.703	12.347	12.960	19.787	19.960	24.152	25.516	29.666	28.266	28.288	31.745	30.267	27.235	90,0
04 Mlečni izdelki, jajca, med	8.270	10.844	13.228	22.472	38.977	51.370	73.005	87.033	89.444	100.633	104.565	109.485	127.655	116,6
05 Proizvodi živalskega porekla	1.120	1.438	1.759	3.822	3.901	3.685	4.142	6.157	5.431	5.091	4.681	4.862	4.899	100,8
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	21.724	22.896	22.731	24.670	24.321	28.031	38.072	42.554	40.230	41.216	39.468	38.943	37.858	97,2
07 Užitne vrtnine	33.261	31.271	35.134	43.195	47.962	59.376	72.215	75.737	75.781	82.922	76.873	77.434	87.989	113,6
08 Užitno sadje	34.374	34.860	34.772	49.860	64.629	68.462	87.898	106.811	91.458	97.529	90.169	100.302	104.660	104,3
09 Kava, čaj, začimbe	3.542	3.857	3.977	8.133	8.193	10.686	14.434	14.391	15.446	15.105	18.471	20.504	20.339	99,2
10 Žita	18.795	6.747	7.223	21.278	12.378	13.314	23.601	22.053	16.169	15.120	32.149	18.222	21.968	120,6
11 Proizvodi mlinске industrije	18.991	17.996	15.179	15.842	15.415	12.487	20.477	25.145	18.739	17.567	21.580	19.325	20.266	104,9
12 Oljna semena in plodovi	8.262	7.578	7.321	9.842	11.431	12.695	13.640	17.841	14.472	16.327	17.617	16.850	18.797	111,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	4.565	4.586	6.016	5.522	6.793	5.805	8.105	9.913	7.736	9.973	10.289	7.688	9.112	118,5
14 Rastlinski material za pletarstvo	63	80	70	233	261	258	335	327	253	217	268	244	259	105,9
15 Masti in olja	23.067	24.852	22.963	19.186	24.878	24.064	22.500	31.453	25.888	25.030	30.911	30.661	35.983	117,4
16 Izdelki iz mesa	7.706	9.727	7.557	11.485	17.819	22.727	32.137	40.242	42.750	43.255	47.702	48.528	50.627	104,3
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	14.731	16.321	17.959	14.956	18.283	20.692	25.122	31.156	24.845	24.467	31.434	23.547	32.596	138,4
18 Kakav in kakavovi izdelki	26.416	27.715	32.858	38.315	39.993	42.899	52.000	53.680	52.720	58.309	62.837	60.840	66.065	108,6
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	27.806	29.076	31.192	39.216	46.602	52.293	63.575	72.581	79.329	85.384	89.261	95.933	98.571	102,7
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	23.278	22.926	22.820	30.790	35.892	39.845	50.149	54.442	54.266	57.150	60.387	59.238	61.740	104,2
21 Razna živila	34.888	35.319	36.989	43.706	44.255	48.383	55.339	67.267	71.551	74.565	83.423	82.013	86.558	105,5
22 Pijače, alkoholi in kis	19.149	20.762	22.162	34.176	38.927	49.841	65.185	72.813	71.787	68.067	69.666	74.121	62.372	84,1
23 Ostanki in odpadki živil, krma	18.489	22.508	20.035	31.138	29.692	30.833	34.910	41.047	46.496	44.991	52.777	56.855	58.733	103,3
24 Tobak	9.074	11.351	9.438	37.046	48.397	31.894	20.688	23.069	16.589	15.652	13.750	16.483	16.123	97,8
SKUPAJ	406.958	413.962	418.531	576.199	684.223	750.545	911.588	1.054.655	1.027.904	1.071.430	1.145.932	1.158.002	1.216.621	105,1

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 33: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-15 (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
01 Žive živali	357	342	-717	131	1.986	16.102	14.310	25.380	15.116	21.407	33.365	36.852	33.511
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-25.000	-25.022	-14.993	-29.123	-54.260	-62.457	-65.753	-85.666	-97.914	-103.845	-110.342	-124.726	-125.445
03 Ribe, raki	-12.384	-12.246	-12.747	-19.368	-18.768	-22.740	-24.552	-27.024	-25.665	-27.317	-31.106	-29.717	-26.765
04 Mlečni izdelki, jajca, med	-2.470	-4.723	-3.044	-7.518	-474	12.753	10.238	7.937	-18.696	-11.006	-10.066	-13.512	-27.294
05 Proizvodi živalskega porekla	-1.120	-1.409	-1.680	-3.719	-3.698	-3.558	-3.958	-5.911	-5.249	-4.883	-4.223	-3.961	-4.151
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	-21.569	-22.655	-22.579	-24.547	-23.730	-26.902	-35.818	-41.151	-39.135	-40.000	-37.863	-37.695	-36.608
07 Užitne vrtnine	-31.797	-30.770	-34.577	-42.596	-45.318	-56.589	-67.890	-72.615	-71.852	-77.592	-69.720	-69.499	-80.994
08 Užitno sadje	-33.739	-33.806	-33.892	-48.769	-48.791	-59.491	-70.867	-90.681	-77.851	-84.616	-76.598	-93.019	-92.748
09 Kava, čaj, začimbe	-3.037	-3.409	-3.591	-7.999	-8.050	-10.454	-14.008	-14.024	-14.998	-14.779	-17.839	-19.132	-19.605
10 Žita	-18.381	-6.406	-6.870	-20.675	-9.459	-7.513	-18.647	-14.235	-5.330	339	-15.247	14.591	6.779
11 Proizvodi mlinске industrije	-18.930	-17.925	-15.127	-15.753	-15.372	-12.436	-20.250	-25.091	-18.619	-17.486	-21.443	-19.234	-19.887
12 Oljna semena in plodovi	-2.432	-2.753	-1.820	-2.604	-4.828	-1.028	-3.630	25.983	-4.735	68.609	78.707	13.169	5.714
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-2.828	-3.143	-3.229	-3.957	-4.517	-2.995	-4.348	-6.730	-3.803	-4.360	-6.026	-2.413	-5.276
14 Rastlinski material za pletarstvo	5	68	23	-143	-239	-231	-333	-327	-242	-216	-268	-243	-259
15 Masti in olja	-22.484	-23.781	-21.793	-17.823	-21.357	-21.936	-16.962	-27.981	-23.092	-20.597	-24.768	-24.115	-31.817
16 Izdelki iz mesa	86	882	3.450	-7	1.324	-4.595	-12.641	-17.130	-19.375	-15.933	-14.814	-15.801	-15.409
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-9.000	-10.873	-11.711	-2.975	11.896	4.882	-3.420	-19.477	-16.145	-7.126	-5.516	-152	-10.425
18 Kakav in kakavovi izdelki	-26.066	-26.051	-30.040	-34.011	-34.785	-38.573	-47.383	-47.375	-47.714	-53.681	-57.435	-53.571	-58.444
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-24.675	-25.954	-29.532	-38.410	-45.530	-49.472	-59.761	-67.675	-73.447	-77.924	-79.846	-85.144	-86.151
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	-21.455	-21.573	-21.685	-29.400	-33.727	-37.588	-47.180	-51.749	-50.487	-53.297	-57.133	-55.694	-58.320
21 Razna živila	-33.627	-32.909	-34.290	-40.190	-40.973	-46.278	-52.023	-60.291	-64.199	-65.082	-68.030	-63.129	-61.664
22 Pijače, alkoholi in kis	-6.998	3.833	12.542	-17.708	-28.500	-38.110	-51.369	-56.232	-53.093	-51.391	-50.363	-46.207	-35.939
23 Ostanke in odpadki živil, krma	-15.026	-19.172	-17.229	-29.152	-26.603	5.344	32.699	21.020	22.745	-31.913	-37.844	-53.011	-50.384
24 Tobak	-8.610	-11.320	-9.412	-34.713	-48.397	-31.894	-20.688	-23.069	-16.578	-15.546	-13.707	-16.483	-16.123
SKUPAJ	-341.178	-330.774	-314.544	-471.029	-502.169	-495.761	-584.236	-674.113	-710.357	-688.237	-698.124	-761.846	-817.699

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 34: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-12 (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	10	3	0	450	415	617	693	754	198	1.043	99	233	1.065	456,8
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	1.818	1.210	995	1.183	1.336	1.668	3.917	5.834	2.794	3.071	2.656	3.760	2.955	78,6
03 Ribe, raki	0	11	8	8	0	213	299	296	327	299	689	339	56	16,5
04 Mlečni izdelki, jajca, med	311	343	4.401	4.258	2.799	1.093	1.032	1.669	825	2.399	2.761	2.043	1.755	85,9
05 Proizvodi živalskega porekla	73	76	57	73	166	182	147	272	155	178	249	1.101	1.213	110,1
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	222	576	1.022	1.385	183	243	245	528	933	745	845	2.325	2.398	103,1
07 Užitne vrtnine	42	8	19	40	38	163	687	2.592	248	1.081	913	282	540	191,4
08 Užitno sadje	135	21	81	56	454	1.954	6.515	19.600	23.541	17.404	28.236	8.963	9.590	107,0
09 Kava, čaj, začimbe	29	51	63	5	147	273	597	718	737	386	272	445	5.397	1.212,0
10 Žita	12	17	28	17	11	171	290	1.081	126	1.835	4.280	4.019	1.787	44,5
11 Proizvodi mlinске industrije	10	8	16	7	5	2	18	6	0	0	20	216	318	146,8
12 Oljna semena in plodovi	829	608	562	432	755	768	2.977	8.832	845	802	2.942	2.028	1.666	82,2
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	95	136	174	62	3	1	6	1.217	12	85	369	454	356	78,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	0	0	0	0	23	3	1	0	0	0	0	0	0	49,8
15 Masti in olja	337	837	355	82	7	817	2.647	2.715	1.627	1.085	2.510	3.270	648	19,8
16 Izdelki iz mesa	619	472	380	170	339	622	1.044	1.086	1.174	1.481	1.837	1.969	2.128	108,1
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	404	707	905	582	629	653	680	773	1.314	3.906	3.805	10.649	8.165	76,7
18 Kakav in kakavovi izdelki	224	195	485	773	892	1.267	1.089	1.419	1.473	1.574	1.849	2.706	2.904	107,3
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	678	837	749	718	562	570	602	1.016	649	885	1.248	1.380	1.726	125,0
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	523	642	1.025	877	1.113	1.155	1.550	1.326	1.155	1.640	1.797	1.129	516	45,7
21 Razna živila	612	545	754	790	1.382	2.007	4.058	9.130	13.644	6.051	6.303	7.580	13.139	173,3
22 Pijače, alkoholi in kis	3.424	3.589	2.171	1.890	1.429	2.325	1.991	2.530	2.375	3.572	3.424	2.608	6.563	251,6
23 Ostanke in odpadki živil, krma	1.153	1.132	1.494	2.233	2.165	20.372	46.170	20.154	47.787	47.548	55.007	51.615	52.326	101,4
24 Tobak	18	156	0	54	3	6	0	0	0	0	0	0	0	
SKUPAJ	11.577	12.181	15.745	16.146	14.856	37.143	77.255	83.548	101.938	97.070	122.111	109.116	117.212	107,4

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 35: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-12 (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	5.542	4.648	4.747	10.553	15.512	13.741	10.878	10.444	11.561	12.207	12.237	12.288	10.913	88,8
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	27.636	17.907	15.459	16.362	18.892	20.490	20.435	23.387	20.038	21.354	22.268	24.827	29.310	118,1
03 Ribe, raki	242	73	194	224	237	311	237	176	348	325	496	709	608	85,8
04 Mlečni izdelki, jajca, med	434	236	449	1.660	5.380	15.334	11.141	19.103	9.573	20.064	22.270	20.023	20.118	100,5
05 Proizvodi živalskega porekla	491	538	430	75	96	100	36	89	141	259	270	248	505	203,9
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	621	697	812	806	151	458	348	405	431	434	355	627	711	113,3
07 Užitne vrtnine	4.933	4.930	4.374	3.529	2.579	3.600	4.604	4.855	4.362	3.859	3.805	4.646	4.973	107,0
08 Užitno sadje	3.849	5.331	4.376	3.430	4.133	3.902	3.396	5.876	5.138	4.807	5.804	6.441	8.625	133,9
09 Kava, čaj, začimbe	506	245	313	148	242	201	573	699	442	725	760	978	5.629	575,7
10 Žita	34.416	34.658	36.454	33.238	31.845	44.374	55.409	51.171	31.240	38.942	54.675	45.731	50.101	109,6
11 Proizvodi mlinske industrije	4.363	4.466	5.103	2.315	3.387	4.261	3.521	7.175	7.526	5.370	6.967	7.787	6.182	79,4
12 Oljna semena in plodovi	948	886	1.403	3.766	6.604	2.579	914	2.123	2.745	2.795	2.998	3.320	2.541	76,5
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	30	37	40	51	50	17	20	17	57	31	50	147	38	25,7
14 Rastlinski material za pletarstvo	7	4	16	17	6	13	6	2	3	39	1	1	33	
15 Masti in olja	3.265	5.273	5.782	6.885	7.521	8.310	8.735	9.193	7.871	10.923	7.449	20.201	23.258	115,1
16 Izdelki iz mesa	1.218	1.539	1.990	2.382	2.933	3.228	3.011	3.759	4.287	4.915	5.684	6.076	6.489	106,8
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	5.118	4.234	3.635	6.326	13.449	13.157	9.754	14.098	17.436	10.764	20.480	40.057	30.449	76,0
18 Kakav in kakavovi izdelki	4.366	4.783	4.666	4.173	5.503	5.718	5.426	5.229	5.132	5.583	6.788	7.797	8.283	106,2
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	5.315	7.366	10.197	8.846	9.819	8.609	8.525	9.032	9.435	9.705	9.347	9.981	10.300	103,2
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	5.790	8.413	8.322	9.258	9.978	9.643	11.755	9.742	7.922	8.267	8.089	8.468	7.412	87,5
21 Razna živila	7.799	8.505	9.441	10.007	11.807	15.152	15.786	26.846	28.100	26.632	29.985	30.600	35.395	115,7
22 Pijače, alkoholi in kis	3.219	3.979	3.747	4.249	6.010	8.373	8.759	10.041	10.342	10.728	12.547	13.301	15.149	113,9
23 Ostanki in odpadki živil, krma	10.633	10.905	9.476	12.613	9.970	8.343	10.677	15.276	13.396	12.681	13.137	15.102	17.760	117,6
24 Tobak	663	902	973	32	2.658	19.527	33.778	46.619	52.577	52.636	56.266	58.610	49.964	85,2
SKUPAJ	131.404	130.555	132.398	140.944	168.763	209.440	227.725	275.357	250.102	264.046	302.729	337.963	344.744	102,0

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 36: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-12 (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
01 Žive živali	-5.533	-4.644	-4.747	-10.102	-15.097	-13.124	-10.185	-9.690	-11.363	-11.164	-12.138	-12.055	-9.847
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-25.818	-16.696	-14.464	-15.180	-17.557	-18.822	-16.519	-17.553	-17.244	-18.283	-19.611	-21.067	-26.355
03 Ribe, raki	-242	-62	-186	-215	-237	-99	62	121	-21	-26	193	-369	-552
04 Mlečni izdelki, jajca, med	-123	107	3.952	2.598	-2.581	-14.242	-10.109	-17.434	-8.748	-17.665	-19.509	-17.980	-18.362
05 Proizvodi živalskega porekla	-418	-461	-374	-2	70	82	111	182	14	-82	-21	854	708
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	-399	-121	209	579	32	-215	-103	123	502	311	489	1.698	1.687
07 Užitne vrtnine	-4.891	-4.922	-4.355	-3.489	-2.541	-3.438	-3.916	-2.262	-4.114	-2.778	-2.892	-4.364	-4.432
08 Užitno sadje	-3.714	-5.311	-4.294	-3.374	-3.680	-1.948	3.120	13.724	18.403	12.597	22.432	2.522	965
09 Kava, čaj, začimbe	-477	-194	-250	-143	-95	72	24	19	296	-339	-489	-532	-231
10 Žita	-34.404	-34.641	-36.426	-33.221	-31.833	-44.203	-55.120	-50.090	-31.114	-37.108	-50.395	-41.712	-48.315
11 Proizvodi mlinске industrije	-4.352	-4.458	-5.087	-2.308	-3.383	-4.258	-3.502	-7.169	-7.526	-5.369	-6.947	-7.570	-5.864
12 Oljna semena in plodovi	-119	-278	-841	-3.333	-5.850	-1.811	2.063	6.709	-1.900	-1.993	-56	-1.292	-874
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	65	99	134	12	-47	-16	-13	1.200	-45	54	319	307	319
14 Rastlinski material za pletarstvo	-7	-4	-16	-17	17	-10	-5	-2	-3	-39	-1	0	-33
15 Masti in olja	-2.927	-4.436	-5.426	-6.803	-7.514	-7.493	-6.088	-6.478	-6.244	-9.838	-4.940	-16.931	-22.609
16 Izdelki iz mesa	-599	-1.067	-1.609	-2.211	-2.594	-2.606	-1.967	-2.674	-3.113	-3.434	-3.847	-4.107	-4.361
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-4.714	-3.527	-2.731	-5.744	-12.820	-12.504	-9.074	-13.324	-16.122	-6.858	-16.675	-29.407	-22.284
18 Kakav in kakavovi izdelki	-4.143	-4.588	-4.181	-3.400	-4.612	-4.451	-4.337	-3.811	-3.659	-4.009	-4.940	-5.091	-5.378
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-4.638	-6.529	-9.448	-8.128	-9.257	-8.039	-7.924	-8.016	-8.785	-8.820	-8.099	-8.601	-8.574
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	-5.267	-7.772	-7.297	-8.381	-8.865	-8.488	-10.206	-8.416	-6.767	-6.627	-6.292	-7.338	-6.896
21 Razna živila	-7.187	-7.959	-8.687	-9.217	-10.424	-13.144	-11.728	-17.716	-14.456	-20.581	-23.682	-23.020	-22.257
22 Pijače, alkoholi in kis	205	-391	-1.576	-2.359	-4.580	-6.049	-6.768	-7.511	-7.968	-7.156	-9.122	-10.693	-8.586
23 Ostanke in odpadki živil, krma	-9.480	-9.773	-7.982	-10.380	-7.806	12.029	35.492	4.878	34.392	34.867	41.870	36.513	34.566
24 Tobak	-645	-746	-973	22	-2.655	-19.521	-33.778	-46.619	-52.577	-52.636	-56.266	-58.610	-49.964
SKUPAJ	-119.827	-118.375	-116.654	-124.798	-153.907	-172.296	-150.471	-191.809	-148.164	-166.975	-180.618	-228.847	-227.532

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 37: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	300	325	576	493	528	1.002	647	452	375	227	330	262	438	167,3
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	3.355	2.324	2.371	3.032	3.688	3.391	3.734	3.793	2.648	2.789	2.664	2.924	4.385	150,0
03 Ribe, raki	199	43	62	237	52	413	658	884	702	532	625	885	395	44,6
04 Mlečni izdelki, jajca, med	11.586	9.056	7.940	7.709	4.534	5.111	5.832	6.513	5.416	7.417	8.516	8.543	13.380	156,6
05 Proizvodi živalskega porekla	4	9	23	121	24	10	4	1	874	626	428	269	155	57,6
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	543	827	959	1.113	1.357	1.358	1.899	2.117	2.044	2.627	2.399	2.244	1.702	75,8
07 Užitne vrtnine	628	87	323	221	538	635	849	830	636	753	770	1.081	1.502	139,0
08 Užitno sadje	2.548	2.051	3.945	2.250	3.332	3.410	2.857	4.709	2.949	1.870	2.127	3.503	3.236	92,4
09 Kava, čaj, začimbe	615	645	580	679	966	1.312	1.003	979	1.005	979	1.583	4.977	5.015	100,8
10 Žita	943	748	712	720	711	892	912	1.071	941	1.156	900	1.108	1.161	104,7
11 Proizvodi mlinске industrije	696	510	623	570	641	628	586	600	554	964	1.506	1.738	1.481	85,2
12 Oljna semena in plodovi	2.740	2.386	2.104	2.738	2.816	2.944	3.328	3.561	2.758	1.734	1.631	1.602	1.245	77,7
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	88	87	98	36	89	49	69	68	89	341	464	285	224	78,5
14 Rastlinski material za pletarstvo	2	2	13	3	8	16	23	27	16	8	15	3	4	114,7
15 Masti in olja	3.474	6.893	4.159	3.379	3.139	3.255	3.567	6.110	3.553	3.749	4.171	8.892	9.877	111,1
16 Izdelki iz mesa	10.011	6.663	6.768	6.424	7.538	8.088	8.258	8.430	8.082	6.852	6.109	7.183	8.303	115,6
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	3.735	3.014	2.831	3.030	2.197	5.526	1.521	1.891	1.594	1.619	1.987	2.057	2.513	122,2
18 Kakav in kakavovi izdelki	1.520	1.200	1.392	1.269	954	821	1.240	2.090	1.793	757	1.893	2.486	2.416	97,2
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	6.728	7.581	8.155	7.755	7.784	7.845	9.070	9.185	6.832	6.169	6.122	6.491	6.646	102,4
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	6.024	5.623	5.847	4.966	4.280	3.917	5.084	4.901	4.270	3.987	3.768	3.550	2.801	78,9
21 Razna živila	8.580	9.051	9.844	9.635	8.886	8.831	9.591	9.408	8.709	7.196	7.769	7.632	7.386	96,8
22 Pijače, alkoholi in kis	18.535	17.056	18.441	15.153	16.381	14.766	16.193	16.306	13.176	14.733	17.161	16.857	15.662	92,9
23 Ostanke in odpadki živil, krma	1.591	1.664	1.757	2.340	2.607	3.102	2.952	2.198	1.422	1.449	2.074	1.867	10.413	557,8
24 Tobak	35	32	20	58	0	41	1	3	10	0	0	19	0	
SKUPAJ	84.479	77.877	79.542	73.932	73.050	77.362	79.879	86.128	70.447	68.535	75.013	86.459	100.340	116,1

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 38: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	25	6	15	11	1	170	105	1	5	3	118	619	973	157,3
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	599	717	853	253	94	398	378	690	234	791	668	349	1.754	502,9
03 Ribe, raki	1.372	1.982	2.270	2.078	1.531	1.929	2.124	2.474	2.870	2.554	3.232	2.761	4.759	172,4
04 Mlečni izdelki, jajca, med	3.882	3.541	3.557	2.083	1.893	2.703	2.353	2.395	2.984	4.520	5.485	5.156	5.870	113,8
05 Proizvodi živalskega porekla	6	15	0	17	16	184	27	181	216	53	87	490	595	121,3
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	26	25	41	18	33	27	63	67	67	57	73	91	75	81,9
07 Užitne vrtnine	469	455	802	735	828	1.241	1.622	1.837	935	822	997	1.617	3.598	222,5
08 Užitno sadje	2.522	1.377	1.291	2.266	830	3.328	3.365	3.987	3.311	4.299	3.135	3.943	6.526	165,5
09 Kava, čaj, začimbe	505	436	541	747	822	738	566	949	988	1.023	1.411	1.491	1.269	85,1
10 Žita	682	1.230	796	382	575	687	3.976	457	1.139	572	485	1.879	10.118	538,4
11 Proizvodi mlinske industrije	42	85	709	689	8	795	1.267	756	122	270	1.110	2.356	2.220	94,2
12 Oljna semena in plodovi	456	440	477	724	453	680	1.133	607	1.044	1.228	1.025	449	849	189,2
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	129	161	182	170	146	123	197	69	80	214	172	123	189	154,1
14 Rastlinski material za pletarstvo	17	33	35	11	43	24	22	28	24	34	39	39	36	94,4
15 Masti in olja	4.809	7.998	4.363	3.110	4.555	4.418	5.530	4.485	4.795	4.555	3.792	4.259	3.536	83,0
16 Izdelki iz mesa	3.430	4.190	4.530	4.154	4.272	3.782	4.704	5.674	6.384	6.279	6.765	6.749	7.946	117,7
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.691	1.348	1.087	1.393	6.809	10.345	12.128	9.576	19.694	23.237	29.498	28.657	3.879	13,5
18 Kakav in kakavovi izdelki	3.465	4.176	3.809	3.909	4.836	4.160	4.465	5.319	5.514	5.186	5.497	4.760	5.788	121,6
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	9.339	9.916	9.568	9.015	9.532	9.995	10.496	11.739	13.162	13.121	14.135	14.320	17.015	118,8
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	1.218	1.546	1.471	1.139	1.491	2.915	2.717	3.133	2.696	2.598	2.605	2.611	2.820	108,0
21 Razna živila	9.632	9.545	9.726	7.894	9.415	9.837	11.241	16.550	19.934	12.533	12.686	12.319	12.585	102,2
22 Pijače, alkoholi in kis	2.682	3.183	3.615	3.454	4.266	4.360	4.975	5.433	6.926	14.670	15.603	16.376	16.767	102,4
23 Ostanki in odpadki živil, krma	6.013	8.612	7.512	1.693	1.283	1.112	2.304	2.372	3.404	1.282	2.703	1.691	2.778	164,3
24 Tobak	1.998	1.841	2.102	1.649	1.527	1.532	1.560	1.697	1.931	1.765	2.100	1.917	1.650	86,0
SKUPAJ	55.009	62.859	59.351	47.595	55.259	65.484	77.317	80.476	98.458	101.664	113.422	115.022	113.593	98,8

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 39: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
01 Žive živali	276	319	560	483	527	832	542	451	369	224	212	-357	-535
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	2.756	1.607	1.518	2.779	3.594	2.993	3.356	3.103	2.414	1.999	1.996	2.576	2.631
03 Ribe, raki	-1.173	-1.939	-2.208	-1.841	-1.479	-1.516	-1.466	-1.590	-2.168	-2.021	-2.607	-1.875	-4.364
04 Mlečni izdelki, jajca, med	7.704	5.516	4.383	5.626	2.641	2.407	3.479	4.118	2.433	2.896	3.030	3.387	7.510
05 Proizvodi živalskega porekla	-2	-6	23	105	8	-175	-23	-180	658	573	341	-221	-439
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	517	802	919	1.095	1.324	1.331	1.836	2.050	1.978	2.571	2.326	2.152	1.627
07 Užitne vrtnine	159	-368	-478	-515	-290	-606	-773	-1.007	-300	-69	-227	-537	-2.096
08 Užitno sadje	25	673	2.654	-16	2.502	81	-508	722	-362	-2.429	-1.008	-440	-3.289
09 Kava, čaj, začimbe	109	208	38	-67	144	575	437	30	17	-44	172	3.486	3.746
10 Žita	261	-482	-84	338	136	205	-3.064	614	-198	585	415	-771	-8.957
11 Proizvodi mlinске industrije	654	425	-86	-118	633	-167	-681	-155	432	694	395	-618	-739
12 Oljna semena in plodovi	2.285	1.945	1.627	2.014	2.364	2.264	2.195	2.954	1.714	506	606	1.153	395
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-41	-74	-84	-134	-57	-74	-127	-1	9	127	292	162	35
14 Rastlinski material za pletarstvo	-15	-31	-22	-8	-35	-8	1	-1	-8	-26	-23	-35	-33
15 Masti in olja	-1.334	-1.104	-204	269	-1.416	-1.163	-1.964	1.625	-1.242	-806	380	4.633	6.341
16 Izdelki iz mesa	6.581	2.473	2.238	2.270	3.266	4.306	3.554	2.757	1.698	573	-655	434	356
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	2.044	1.666	1.744	1.636	-4.612	-4.819	-10.607	-7.686	-18.099	-21.618	-27.511	-26.600	-1.366
18 Kakav in kakavovi izdelki	-1.945	-2.977	-2.417	-2.640	-3.882	-3.339	-3.225	-3.229	-3.721	-4.429	-3.603	-2.275	-3.371
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-2.611	-2.336	-1.412	-1.260	-1.748	-2.151	-1.425	-2.554	-6.330	-6.952	-8.013	-7.829	-10.369
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	4.806	4.077	4.376	3.826	2.789	1.002	2.368	1.767	1.574	1.389	1.163	939	-19
21 Razna živila	-1.052	-494	119	1.740	-529	-1.006	-1.649	-7.142	-11.226	-5.337	-4.917	-4.687	-5.199
22 Pijače, alkoholi in kis	15.853	13.873	14.826	11.699	12.115	10.406	11.218	10.873	6.250	63	1.558	481	-1.104
23 Ostanke in odpadki živil, krma	-4.422	-6.947	-5.755	647	1.324	1.990	647	-174	-1.982	167	-629	176	7.634
24 Tobak	-1.963	-1.809	-2.082	-1.591	-1.527	-1.491	-1.559	-1.694	-1.921	-1.765	-2.100	-1.898	-1.650
SKUPAJ	29.470	15.018	20.191	26.337	17.791	11.878	2.562	5.652	-28.011	-33.129	-38.408	-28.562	-13.254

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 40: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-28 (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	1.552	1.563	1.183	2.514	7.841	22.465	20.765	33.005	24.561	30.124	41.297	45.114	43.786	97,1
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	15.971	16.525	21.233	25.181	31.115	34.609	45.327	46.818	36.914	39.144	43.383	39.847	39.338	98,7
03 Ribe, raki	518	156	283	664	1.244	2.037	1.922	3.824	3.630	1.802	1.953	1.775	921	51,9
04 Mlečni izdelki, jajca, med	17.698	15.521	22.526	26.921	45.837	70.326	90.107	103.152	76.988	99.443	105.776	106.559	115.497	108,4
05 Proizvodi živalskega porekla	77	115	159	296	393	319	334	519	1.210	1.012	1.135	2.271	2.115	93,1
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	921	1.645	2.133	2.622	2.132	2.729	4.398	4.048	4.072	4.588	4.848	5.818	5.350	92,0
07 Užitne vrtnine	2.134	596	899	859	3.220	3.584	5.861	6.545	4.812	7.164	8.836	9.298	9.038	97,2
08 Užitno sadje	3.318	3.126	4.906	3.396	19.624	14.334	26.404	40.439	40.097	32.187	43.935	19.749	24.738	125,3
09 Kava, čaj, začimbe	1.148	1.143	1.028	819	1.257	1.818	2.026	2.064	2.191	1.692	2.486	6.794	11.146	164,1
10 Žita	1.370	1.105	1.094	1.340	3.641	6.864	6.156	9.970	11.906	18.450	22.082	37.940	31.695	83,5
11 Proizvodi mlinske industrije	768	590	692	666	689	682	831	659	674	1.045	1.663	2.045	2.178	106,5
12 Oljna semena in plodovi	9.399	7.819	8.167	10.409	10.174	15.379	16.315	56.217	13.341	87.472	100.898	33.648	27.422	81,5
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	1.921	1.665	3.060	1.663	2.368	2.860	3.832	4.468	4.034	6.039	5.096	6.013	4.417	73,5
14 Rastlinski material za pletarstvo	70	150	107	93	53	47	26	28	28	9	16	5	4	83,5
15 Masti in olja	4.395	8.801	5.684	4.825	6.668	6.200	11.751	12.297	7.976	9.266	12.824	18.709	14.692	78,5
16 Izdelki iz mesa	18.423	17.745	18.155	18.073	27.020	26.842	28.798	32.628	32.631	35.655	40.835	41.879	45.649	109,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	9.870	9.169	9.983	15.593	33.004	31.753	23.903	14.343	11.608	22.865	31.710	36.102	32.850	91,0
18 Kakav in kakavovi izdelki	2.094	3.058	4.694	6.346	7.053	6.415	6.946	9.814	8.273	6.959	9.145	12.460	12.942	103,9
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	10.536	11.540	10.564	9.279	9.419	11.236	13.486	15.107	13.363	14.514	16.785	18.661	20.792	111,4
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	8.369	7.618	8.007	7.233	7.557	7.329	9.603	8.919	9.204	9.480	8.820	8.224	6.736	81,9
21 Razna živila	10.453	12.006	13.298	13.940	13.550	12.942	16.966	25.513	29.704	22.729	29.465	34.096	45.419	133,2
22 Pijače, alkoholi in kis	34.110	45.239	55.316	33.512	28.238	28.822	31.999	35.418	34.245	34.980	39.888	47.379	48.658	102,7
23 Ostanki in odpadki živil, krma	6.206	6.132	6.057	6.559	7.861	59.651	116.729	84.420	118.450	62.074	72.014	57.325	71.088	124,0
24 Tobak	516	219	46	2.445	3	47	1	3	21	105	42	19	0	
SKUPAJ	161.836	173.246	199.274	195.247	269.959	369.289	484.486	550.217	489.932	548.799	644.932	591.731	616.473	104,2

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 41: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-28 (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	6.452	5.546	6.086	12.002	20.425	18.655	16.097	16.864	20.437	19.656	19.858	20.675	20.658	99,9
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	64.033	56.636	49.173	66.705	99.338	112.896	124.241	146.934	149.658	159.273	171.340	183.065	188.506	103,0
03 Ribe, raki	14.317	14.402	15.425	22.089	21.728	26.391	27.878	32.316	31.484	31.167	35.474	33.736	32.602	96,6
04 Mlečni izdelki, jajca, med	12.586	14.621	17.234	26.216	46.250	69.408	86.500	108.531	102.000	125.217	132.320	134.664	153.642	114,1
05 Proizvodi živalskega porekla	1.617	1.991	2.190	3.913	4.013	3.969	4.204	6.427	5.787	5.403	5.038	5.600	5.998	107,1
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	22.371	23.618	23.585	25.495	24.506	28.516	38.483	43.025	40.727	41.706	39.896	39.662	38.643	97,4
07 Užitne vrtnine	38.663	36.657	40.310	47.459	51.368	64.217	78.440	82.429	81.078	87.602	81.675	83.697	96.560	115,4
08 Užitno sadje	40.745	41.569	40.439	55.555	69.593	75.692	94.659	116.674	99.907	106.635	99.108	110.687	119.811	108,2
09 Kava, čaj, začimbe	4.553	4.538	4.831	9.028	9.257	11.625	15.573	16.039	16.876	16.853	20.642	22.973	27.237	118,6
10 Žita	53.894	42.634	44.474	54.897	44.797	58.376	82.987	73.681	48.548	54.634	87.310	65.832	82.188	124,8
11 Proizvodi mlinске industrije	23.396	22.547	20.991	18.846	18.811	17.543	25.264	33.075	26.387	23.207	29.658	29.467	28.668	97,3
12 Oljna semena in plodovi	9.666	8.905	9.201	14.332	18.488	15.954	15.687	20.570	18.261	20.350	21.640	20.619	22.187	107,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	4.725	4.784	6.238	5.743	6.989	5.945	8.322	9.998	7.873	10.218	10.511	7.957	9.339	117,4
14 Rastlinski material za pletarstvo	87	117	121	261	310	296	364	358	280	290	309	284	329	115,9
15 Masti in olja	31.140	38.122	33.108	29.182	36.955	36.792	36.765	45.131	38.554	40.507	42.152	55.121	62.777	113,9
16 Izdelki iz mesa	12.355	15.456	14.076	18.021	25.024	29.737	39.852	49.675	53.421	54.449	60.151	61.353	65.062	106,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	21.540	21.903	22.681	22.675	38.541	44.193	47.005	54.830	61.975	58.468	81.412	92.261	66.925	72,5
18 Kakav in kakavovi izdelki	34.248	36.675	41.333	46.398	50.332	52.777	61.891	64.228	63.366	69.078	75.122	73.397	80.135	109,2
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	42.460	46.359	50.956	57.077	65.953	70.897	82.596	93.352	101.926	108.210	112.743	120.234	125.886	104,7
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	30.286	32.886	32.614	41.187	47.360	52.403	64.621	67.317	64.884	68.015	71.081	70.317	71.972	102,4
21 Razna živila	52.318	53.369	56.156	61.607	65.477	73.371	82.366	110.662	119.585	113.729	126.094	124.932	134.538	107,7
22 Pijače, alkoholi in kis	25.050	27.925	29.524	41.879	49.203	62.575	78.918	88.288	89.055	93.464	97.816	103.798	94.287	90,8
23 Ostanki in odpadki živil, krma	35.135	42.025	37.023	45.444	40.945	40.288	47.891	58.696	63.296	58.954	68.617	73.648	79.272	107,6
24 Tobak	11.735	14.094	12.513	38.727	52.582	52.953	56.025	71.384	71.097	70.052	72.116	77.009	67.736	88,0
SKUPAJ	593.371	607.377	610.281	764.738	908.244	1.025.469	1.216.631	1.410.488	1.376.463	1.437.140	1.562.083	1.610.987	1.674.958	104,0

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 42: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-28 (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
01 Žive živali	-4.900	-3.983	-4.904	-9.488	-12.584	3.810	4.668	16.141	4.123	10.468	21.440	24.439	23.128
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-48.062	-40.111	-27.940	-41.524	-68.223	-78.286	-78.915	-100.116	-112.744	-120.129	-127.957	-143.217	-149.168
03 Ribe, raki	-13.798	-14.246	-15.142	-21.425	-20.484	-24.354	-25.956	-28.493	-27.854	-29.365	-33.521	-31.961	-31.681
04 Mlečni izdelki, jajca, med	5.112	900	5.292	706	-414	919	3.607	-5.379	-25.012	-25.775	-26.545	-28.105	-38.145
05 Proizvodi živalskega porekla	-1.540	-1.876	-2.031	-3.617	-3.620	-3.651	-3.871	-5.909	-4.577	-4.391	-3.903	-3.328	-3.883
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	-21.451	-21.973	-21.451	-22.873	-22.374	-25.787	-34.085	-38.978	-36.656	-37.119	-35.048	-33.844	-33.293
07 Užitne vrtnine	-36.528	-36.060	-39.411	-46.601	-48.149	-60.633	-72.580	-75.884	-76.266	-80.438	-72.839	-74.399	-87.522
08 Užitno sadje	-37.428	-38.443	-35.533	-52.159	-49.968	-61.358	-68.255	-76.235	-59.810	-74.448	-55.173	-90.937	-95.072
09 Kava, čaj, začimbe	-3.405	-3.395	-3.803	-8.209	-8.001	-9.807	-13.547	-13.975	-14.685	-15.161	-18.156	-16.178	-16.091
10 Žita	-52.524	-41.529	-43.380	-53.558	-41.156	-51.512	-76.831	-63.711	-36.642	-36.185	-65.227	-27.892	-50.492
11 Proizvodi mlinске industrije	-22.628	-21.957	-20.300	-18.180	-18.122	-16.861	-24.434	-32.416	-25.713	-22.162	-27.995	-27.422	-26.490
12 Oljna semena in plodovi	-267	-1.086	-1.034	-3.923	-8.314	-575	628	35.646	-4.921	67.123	79.258	13.030	5.235
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-2.804	-3.118	-3.178	-4.079	-4.621	-3.085	-4.489	-5.531	-3.839	-4.179	-5.415	-1.944	-4.922
14 Rastlinski material za pletarstvo	-17	33	-14	-168	-257	-249	-337	-330	-252	-281	-292	-279	-324
15 Masti in olja	-26.745	-29.322	-27.424	-24.357	-30.287	-30.591	-25.014	-32.834	-30.578	-31.241	-29.328	-36.412	-48.085
16 Izdelki iz mesa	6.068	2.289	4.079	52	1.996	-2.895	-11.054	-17.047	-20.790	-18.794	-19.316	-19.474	-19.413
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-11.670	-12.734	-12.698	-7.082	-5.536	-12.441	-23.102	-40.487	-50.367	-35.603	-49.702	-56.159	-34.074
18 Kakav in kakavovi izdelki	-32.154	-33.616	-36.638	-40.051	-43.279	-46.362	-54.945	-54.415	-55.093	-62.119	-65.978	-60.937	-67.193
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-31.923	-34.818	-40.392	-47.798	-56.534	-59.661	-69.110	-78.245	-88.563	-93.696	-95.958	-101.573	-105.094
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	-21.917	-25.267	-24.607	-33.954	-39.803	-45.074	-55.018	-58.398	-55.680	-58.534	-62.262	-62.094	-65.235
21 Razna živila	-41.865	-41.363	-42.858	-47.667	-51.926	-60.429	-65.400	-85.149	-89.881	-91.000	-96.629	-90.836	-89.120
22 Pijače, alkoholi in kis	9.061	17.315	25.792	-8.368	-20.965	-33.753	-46.919	-52.870	-54.811	-58.485	-57.927	-56.419	-45.630
23 Ostanki in odpadki živil, krma	-28.929	-35.893	-30.966	-38.885	-33.084	19.363	68.838	25.724	55.155	3.120	3.397	-16.322	-8.184
24 Tobak	-11.218	-13.875	-12.467	-36.282	-52.580	-52.906	-56.024	-71.381	-71.077	-69.947	-72.074	-76.991	-67.736
SKUPAJ	-431.535	-434.131	-411.007	-569.491	-638.285	-656.179	-732.145	-860.270	-886.531	-888.341	-917.150	-1.019.256	-1.058.485

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 43: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	147	5.802	2.296	361	402	346	344	1.907	716	306	376	126	256	202,2
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	19.557	9.903	6.521	5.383	4.772	4.905	5.877	8.168	8.566	8.477	10.766	10.529	11.305	107,4
03 Ribe, raki	460	340	698	754	812	771	780	606	354	117	35	0	105	
04 Mlečni izdelki, jajca, med	31.132	30.520	23.728	22.611	18.550	16.055	16.079	18.920	17.956	20.795	23.165	21.580	23.711	109,9
05 Proizvodi živalskega porekla	37	43	41	83	98	62	175	145	85	49	42	100	126	125,2
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	49	32	130	216	172	417	542	841	962	484	604	613	514	83,9
07 Užitne vrtnine	631	234	315	642	1.312	1.362	1.768	2.660	2.315	2.981	2.665	2.730	3.099	113,5
08 Užitno sadje	1.778	1.316	3.757	3.154	5.725	5.145	7.572	10.764	9.794	9.972	8.551	8.958	6.361	71,0
09 Kava, čaj, začimbe	554	752	821	953	1.062	1.559	1.435	1.393	1.206	1.169	1.222	1.989	1.853	93,2
10 Žita	643	552	701	575	529	657	711	1.341	674	875	926	1.040	935	89,9
11 Proizvodi mlinске industrije	727	803	716	758	587	359	476	510	678	742	1.110	579	699	120,6
12 Oljna semena in plodovi	2.828	1.956	2.016	2.264	3.943	1.766	4.915	5.929	3.603	2.901	2.941	2.910	2.310	79,4
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	96	115	140	174	201	114	61	730	75	91	83	80	69	86,1
14 Rastlinski material za pletarstvo	1	2	0	10	16	28	37	39	35	12	13	8	8	103,4
15 Masti in olja	3.181	1.993	1.451	1.072	625	743	1.216	1.765	1.539	992	1.159	1.740	1.035	59,5
16 Izdelki iz mesa	26.683	29.841	28.753	27.802	26.499	27.915	23.670	25.033	22.882	22.851	21.191	20.934	19.404	92,7
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.996	2.954	2.578	2.854	1.949	2.094	1.627	2.117	2.290	1.872	2.602	2.633	2.519	95,7
18 Kakav in kakavovi izdelki	1.709	1.460	1.356	1.672	1.261	944	1.200	979	1.126	1.005	1.215	1.385	1.569	113,3
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	2.946	2.577	2.173	2.557	2.277	1.990	1.595	1.867	2.574	1.664	2.022	1.959	2.590	132,2
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	4.575	5.253	4.942	4.953	4.536	3.484	2.809	3.530	3.213	3.351	3.593	3.683	3.685	100,1
21 Razna živila	10.165	13.621	10.574	9.634	7.847	7.003	6.418	21.877	30.236	28.732	30.460	32.505	34.216	105,3
22 Pijače, alkoholi in kis	62.000	75.197	63.372	39.666	28.018	27.501	28.687	30.324	32.992	28.656	31.853	31.076	31.875	102,6
23 Ostanke in odpadki živil, krma	1.915	3.331	3.139	4.116	3.571	4.063	7.722	14.462	13.996	15.142	7.661	7.074	9.386	132,7
24 Tobak	4.933	2.823	4.271	1.794	2	46	51	49	122	42	28	71	143	201,1
SKUPAJ	178.742	191.422	164.493	134.058	114.767	109.329	115.766	155.955	157.989	153.278	154.285	154.300	157.771	102,2

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 44: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2001-2013

KNCT	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Indeks 2013/12
01 Žive živali	0	0	3	4	4	2	37	20	1	0	11	1	0	
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	8	43	40	0	23	6	0	0	5	21	4	3	49	1.571,7
03 Ribe, raki	0	5	112	3	59	20	2	0	94	238	489	547	295	53,9
04 Mlečni izdelki, jajca, med	249	61	69	113	6	0	75	38	0	203	154	219	186	84,7
05 Proizvodi živalskega porekla	1	0	0	1	0	1	0	84	42	23	132	1.244	1.049	84,4
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	27	39	35	44	72	166	71	121	35	347	358	795	754	94,8
07 Užitne vrtnine	3.459	3.630	4.647	4.011	4.581	5.228	4.457	5.362	5.546	6.284	4.960	5.221	5.683	108,8
08 Užitno sadje	3.417	3.359	4.094	3.606	2.502	2.323	2.421	2.282	2.270	2.310	2.131	3.395	5.202	153,3
09 Kava, čaj, začimbe	510	498	444	298	801	1.064	1.135	1.800	1.535	1.632	1.988	1.242	1.403	113,0
10 Žita	62	44	351	306	408	2.404	609	197	266	1.250	2.348	425	2.064	485,3
11 Proizvodi mlinске industrije	406	477	781	1.193	1.096	1.509	2.957	3.317	2.106	2.165	3.695	3.105	3.170	102,1
12 Oljna semena in plodovi	706	544	768	709	837	571	1.040	1.851	584	557	1.170	361	408	113,2
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	5	9	0	0	5	0	0	0	4	44	1	10	30	300,1
14 Rastlinski material za pletarstvo	21	22	24	42	23	64	55	44	15	8	8	0	0	
15 Masti in olja	1.966	743	2.171	10.535	7.367	5.260	10.988	18.940	15.104	26.686	24.923	20.057	7.058	35,2
16 Izdelki iz mesa	71	1	20	0	4	2	10	0	11	38	15	9	53	570,4
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	202	280	300	971	1.031	613	1.454	2.633	2.063	561	6.373	3.724	18.858	506,4
18 Kakav in kakavovi izdelki	512	671	820	952	1.198	1.767	1.586	1.623	1.629	1.344	1.343	1.033	1.237	119,7
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	1.618	2.112	1.882	2.408	3.678	4.073	4.175	5.447	5.931	6.166	7.345	8.024	8.870	110,5
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	1.089	1.313	2.867	1.447	1.710	1.418	2.493	2.450	2.651	2.906	4.689	4.250	5.670	133,4
21 Razna živila	187	404	1.186	1.797	1.902	1.710	1.899	2.415	2.828	2.694	2.395	2.672	2.300	86,1
22 Pijače, alkoholi in kis	3.006	2.023	2.735	1.723	1.765	1.637	2.263	1.770	2.435	2.802	3.155	3.197	4.351	136,1
23 Ostanki in odpadki živil, krma	15	91	720	521	198	256	219	557	1.242	1.159	957	954	918	96,3
24 Tobak	1.659	1.000	823	65	14	31	58	23	25	4	1.077	1.055	841	79,7
SKUPAJ	19.198	17.368	24.890	30.750	29.285	30.125	38.004	50.975	46.423	59.441	69.722	61.543	70.449	114,5

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 45: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2001-2013

KNCT		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
01	Žive živali	147	5.802	2.294	356	398	344	307	1.887	714	306	365	125	256
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	19.549	9.860	6.481	5.383	4.749	4.899	5.877	8.168	8.562	8.456	10.762	10.526	11.256
03	Ribe, raki	460	336	586	751	752	752	778	606	260	-121	-454	-547	-189
04	Mlečni izdelki, jajca, med	30.883	30.458	23.659	22.498	18.544	16.055	16.004	18.882	17.956	20.593	23.012	21.360	23.526
05	Proizvodi živalskega porekla	36	43	41	82	98	60	175	61	43	27	-90	-1.143	-924
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	22	-6	96	172	100	250	472	720	927	137	246	-182	-240
07	Užitne vrtnine	-2.828	-3.396	-4.332	-3.369	-3.269	-3.865	-2.689	-2.702	-3.231	-3.303	-2.295	-2.491	-2.584
08	Užitno sadje	-1.639	-2.042	-337	-453	3.223	2.822	5.151	8.482	7.523	7.662	6.420	5.563	1.159
09	Kava, čaj, začimbe	44	254	377	655	261	495	300	-408	-329	-464	-766	748	450
10	Žita	581	509	350	268	122	-1.748	102	1.144	408	-374	-1.422	614	-1.129
11	Proizvodi mlinске industrije	321	326	-64	-435	-509	-1.150	-2.481	-2.807	-1.428	-1.423	-2.585	-2.526	-2.472
12	Oljna semena in plodovi	2.122	1.412	1.248	1.555	3.107	1.195	3.875	4.078	3.019	2.344	1.771	2.549	1.901
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	91	106	140	174	195	114	61	730	71	47	81	70	39
14	Rastlinski material za pletarstvo	-19	-19	-23	-31	-7	-36	-18	-5	20	5	5	8	8
15	Masti in olja	1.215	1.251	-720	-9.463	-6.742	-4.517	-9.772	-17.175	-13.565	-25.694	-23.764	-18.317	-6.024
16	Izdelki iz mesa	26.612	29.840	28.733	27.802	26.495	27.912	23.660	25.033	22.871	22.813	21.176	20.924	19.350
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	1.794	2.674	2.278	1.883	918	1.481	172	-516	227	1.311	-3.770	-1.092	-16.339
18	Kakav in kakavovi izdelki	1.197	789	537	720	62	-823	-387	-644	-502	-339	-128	352	332
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	1.327	464	292	150	-1.400	-2.083	-2.580	-3.579	-3.357	-4.503	-5.323	-6.065	-6.280
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	3.486	3.940	2.075	3.506	2.825	2.065	316	1.080	562	445	-1.095	-567	-1.985
21	Razna živila	9.978	13.217	9.388	7.837	5.946	5.293	4.519	19.462	27.408	26.038	28.065	29.832	31.916
22	Pijače, alkoholi in kis	58.994	73.173	60.637	37.943	26.253	25.865	26.423	28.553	30.556	25.854	28.698	27.879	27.524
23	Ostanki in odpadki živil, krma	1.900	3.240	2.419	3.595	3.373	3.807	7.502	13.904	12.754	13.983	6.704	6.121	8.468
24	Tobak	3.274	1.823	3.448	1.729	-12	15	-7	26	97	38	-1.050	-984	-698
	SKUPAJ	159.544	174.054	139.603	103.308	85.482	79.204	77.762	104.980	111.566	93.837	84.563	92.757	87.322

* začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE

Priloga 46: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih ter pri PRP 2007-2013 za evropsko proračunsko leto 2013 (od 16.10.2012 do 15.10.2013)

	PRP 2007-2013 (pravice porabe 2007-2013)*	Neposredna plačila 2012**	Tržni ukrepi***
Razpoložljiva sredstva (EUR)	915.992.729,00	144.273.500,00	9.679.308,33
Neto izplačila (EUR)	689.114.643,28	139.155.086,58	9.117.420,25
Razlika (EUR)	226.878.085,72	5.118.413,42	561.888,08
Razlika (%)	24,77	3,55	5,81
Nepravilnosti (EUR)	1.208.795,89	1.023.239,84	194.471,30
Nepravilnosti (%)	0,13	0,71	2,01
Nepravilnosti upravičencev (EUR)	1.208.772,05	1.023.239,84	188.567,55
Administrativne napake (EUR)	23,84	0	5.903,75
Finančni popravki (EUR)****	3.229.108,00	4.274.902,85	0
Finančni popravki (%)	0,35	2,96	0

* Za PRP 2007-2013 je med razpoložljivimi sredstvi upoštevana višina pravic porabe, kumulativno za obdobje 2007-2013 (EU del). V izplačilih je upoštevana kumulativna višina izplačil EU sredstev za celotno programsko obdobje, in sicer na dan 15.10.2013. Pravice porabe 2007-2013 je potrebno počrpati po pravilu n+2, torej do leta 2014.

** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2012.

*** Razpoložljiva sredstva za tržne urepe so določena za ukrepe podpore tržne ureditve za vino (5.041.000,00 EUR), šolsko sadje (EU del v višini 606.975,00 EUR) ter program ukrepov v čebelarstvu (EU del v višini 384.351,00 EUR), medtem ko za ukrepa stabilizacija trga in programi informiranja in promocije ovojnic ni določena. V letu 2013 se je v sklopu tržnih ukrepov v glavnini izplačalo za ukrepe v čebelarstvu, pomoč v hrani za revne, ukrepe promocije, šolsko mleko, šolsko sadje, ukrepe za sektor vino in ukrepe zunanje trgovine.

**** Finančni popravki na skladu EKJS so posledica izključitve odhodkov v zvezi z ugotovljenimi napakami glede površin, prekoračitve zgornje finančne meje ne ukrepu neposrednih plačil in potrditve letnega obračuna za FY 2012. Finančni popravki na skladu EKSRP so izključitev odhodkov v zvezi z ugotovljenimi napakami glede površin in razlike med letnim obračunom ter vmesnimi zahtevki zaradi zaokroževanja decimalnih mest.

Vir: MKO in AKTRP

Priloga 47: Višina neposrednih plačil na enoto za rastlinske pridelke ter regionalna enotna plačila (tekoči tečaj); 2001-2013

	Enota	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ŽITO, OLJNICE, SUHE STROČNICE														
Neposredna plačila														
- pšenica, pira, rž, ajda	EUR/ha	248,6	269,6	246,0	281,6	297,7	314,31	-	-	-	-	-	-	-
- koruza in ostalo žito, suhe stročnice	EUR/ha	138,1	185,7	246,0	281,6	297,7	314,31	-	-	-	-	-	-	-
- oljna ogrščica	EUR/ha	324,6	311,6	246,0	281,6	297,7	314,31	-	-	-	-	-	-	-
- oljne buče	EUR/ha	138,1	185,7	246,0	240,7	240,7	239,94	-	-	-	-	-	-	-
- druge oljnice	EUR/ha	138,1	185,7	246,0	281,6	297,7	314,31	-	-	-	-	-	-	-
- lan in konoplja za vlakna	EUR/ha	-	-	-	-	199,2	215,80	-	-	-	-	-	-	-
- praha	EUR/ha	-	-	-	281,6	297,7	314,31	-	-	-	-	-	-	-
Pomoč za stročnice	EUR/ha	-	-	-	30,6	33,3	36,12	38,89	44,45	50,00	55,57	55,57	*	*
Pomoč za energetske rastline	EUR/ha	-	-	-	24,7	27,0	29,25	31,65	45,00	45,00	-	-	-	-
SLADKORNA PESA														
Neposredno plačilo	EUR/ha	193,4	247,5	239,6	-	-	341,71	*	*	*	*	*	*	*
HMELJ														
Neposredno plačilo za pridelavo	EUR/ha	543,3	334,2	357,3	408,8	432,0	456,0	120,0	120,0	120,0	*	*	*	*
Neposredno plačilo za obnovo	EUR/ha	3 683,5	3 067,5	2 969,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LUPINASTO SADJE - neposredno plačilo	EUR/ha	-	-	-	30,1	72,5	78,49	84,52	96,60	108,67	120,75	120,75	*	*
OLJČNO OLJE - proizvodna pomoč	EUR/t	-	-	-	-	793,5	-	-	-	-	-	-	-	-
- neposredno plačilo	EUR/ha	-	-	-	-	-	567,00	-	-	-	-	-	-	-
SEME - proizvodna pomoč za seme krmnih rastlin	EUR/ha	368,3	353,6	342,3	**	**	**	-	-	-	-	-	-	-
- proizvodna pomoč za seme sladkorne pese	EUR/ha	368,3	353,6	342,3	**	**	**	-	-	-	-	-	-	-
- proizvodna pomoč za seme vrtnin	EUR/ha	575,5	552,6	534,9	**	**	**	-	-	-	-	-	-	-
SEMENSKI KROMPIR - nasadi v 100-m izolacijskem pasu	EUR/ha	460,4	442,0	427,9	418,7	417,3	417,3	170,0	170,0	170,00	-	-	-	-
- semenski nasadi	EUR/ha	736,7	707,3	684,6	669,8	667,7	667,7	420,0	420,0	420,00	-	-	-	-
SHEMA ENOTNIH PLAČIL														
- njive	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	332,00	332,00	332,00	332,00	332,00	332,00	338,15
- trajno travinje	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	108,70	108,70	108,70	108,70	108,70	108,70	114,85

* pretvorjeno v individualni dodatek k plačilnim pravicam posameznega kmetijskega gospodarstva

** neposredna plačila na kg semena – različna višina glede na vrsto semena

Vir: Uradni list RS (različne številke)

Priloga 48: Višina neposrednih plačil na enoto za živalske proizvode ter zgodovinski dodatki (tekoči tečaj); 2001-2013

	Enota	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
KRAVJE MLEKO														
- premija za mleko	EUR/t kvote	-	-	-	6,94	14,67	23,27	-	-	-	-	-	-	-
- dodatno plačilo za mleko*	EUR/t kvote	-	-	-	3,74	7,03	10,93	-	-	-	-	-	-	-
- dodatno plačilo za mleko za gorsko višinske in strme kmetije*	EUR/t kvote	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17,06	17,50	16,57	16,67
GOVEDO - MESO														
- klavna premija za odraslo govedo	EUR/glavo	-	59,7	59,1	67,9	72,0	76,0	-	-	-	-	-	-	-
- klavna premija za teleta	EUR/glavo	-	-	36,8	42,3	44,9	47,4	-	-	-	-	-	-	-
- dodatno plačilo (odraslo govedo)*	EUR/glavo	-	-	21,8	22,2	22,2	20,8	-	-	-	-	-	-	-
- premija za krave dojlilje	EUR/glavo	115,1	148,1	147,6	169,7	180,	190,0	-	-	-	-	-	-	-
- dodatna premija za krave dojlilje	EUR/glavo	-	-	-	20,5	21,7	22,9	-	-	-	-	-	-	-
- posebna premija za bike	EUR/glavo	115,1	154,7	154,0	177,2	188,0	198,5	136,5	136,5	136,5	136,5	136,5	-	-
- posebna premija za vole	EUR/glavo	115,1	110,5	111,3	127,3	135,0	142,5	97,5	97,5	97,5	97,5	97,5	-	-
- premija za ekstenzivno rejo	EUR/glavo	-	-	74,0	84,8	90,0	95,0	-	-	-	-	-	-	-
- dodatno plačilo za ekstenzivno rejo ženskih govedi*	EUR/glavo	-	-	-	-	-	-	161,0	193,2	182,3	133,5	133,4	151,8	126,1
DROBNICA - MESO														
- osnovna premija za ovce mesnih pasem	EUR/glavo	15,65	15,47	15,40	17,72	18,80	19,85	10,50	10,50	10,50	-	-	-	-
- osnovna premija za koze in mlečne ovce	EUR/glavo	12,52	12,38	12,41	14,26	15,13	15,97	8,40	8,40	8,40	-	-	-	-
- dodatna premija za težje razmere	EUR/glavo	-	-	5,13	5,91	6,27	6,62	3,50	3,50	3,50	-	-	-	-
- dodatno plačilo*	EUR/glavo	-	-	0,71	0,94	1,10	0,97	-	-	-	-	-	-	-
INDIVIDUALNI DODATKI K PLAČILNIM PRAVICAM														
- za mleko (pretvorba 80% osnovne premije in dodatnega plačila)	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	**	**	**	**	**	**	**
- za govedorejo (pretvorba 30% vseh premij za govedo)	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	**	**	**	**	**	**	**
- za drobnico (pretvorba osnovne in dodatne premije)	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**	**	**	**
- za živinorejo na travinju	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**	**	**	**
- za bike in vole (pretvorba posebne premije za bike in vole)	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**	**

* določena skupna masa sredstev; plačilo na enoto odvisno od obsega uveljavljenih (izplačanih) pravic

** pretvorjeno v individualni dodatek k plačilnim pravicam posameznega kmetijskega gospodarstva

Vir: MKGP/MKO, Uradni list RS (različne številke)

Priloga 49: Neposredna plačila po letnih uredbah (subvencijsko leto); 2009-2013

	Število gospodarstev (KG_MID)*					Število pravic*					Izplačana sredstva (000 EUR)*				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Proizvodno vezana plačila											18.336	19.398	19.361	8.503	8.434
Pomoč za stročnice (na ha)	447	327	289	-	-	619	456	562	-	-	31	25	31	-	-
Pomoč za energetske rastline (na ha)	21	-	-	-	-	102	-	-	-	-	5	-	-	-	-
Plačila za pridelavo semenskega krompirja (na ha)	19	-	-	-	-	59	-	-	-	-	18	-	-	-	-
Plačilo za pridelavo hmelja (na ha)	138	-	-	-	-	1688	-	-	-	-	202	-	-	-	-
Plačilo za lupinasto sadje (na ha)	124	149	163	-	-	164	189	211	-	-	18	23	25	-	-
Posebna premija za bike in vole (na glavo)	18.170	18.748	18.256	-	-	72.232	79.349	81.328	-	-	9.823	10.832	11.098	-	-
Premija za ovce in koze (na glavo)	2.978	-	-	-	-	74.746	-	-	-	-	748	-	-	-	-
Dodatna premija za ovce in koze (na glavo)	2.867	-	-	-	-	72.256	-	-	-	-	249	-	-	-	-
Plačilo za ekstenzivno rejo ženskih govedi (na glavo)	13.425	15.917	15.714	15.388	16.640	39.725	49.085	49.404	43.291	51.496	7.242	6.549	6.594	6.571	6.493
Plačilo za mleko za gorsko višinske in strme kmetije (na t kvote)	-	2.086	1.738	2.011	1.708	-	115.371	112.597	116.576	116.465	-	1.969	1.971	1.931	1.941
Regionalna plačila in dodatki (plačilne pravice) (na ha)	58.603	58.151	57.400	56.818	56.521	423.186	418.599	417.790	415.069	412.745	116.442	122.441	122.309	130.639	131.497
SKUPAJ neposredna plačila	59.057	58.263	57.424	56.903	56.656						134.778	141.839	142.028	139.142	139.931

* izplačano do določenega datuma, brez naknadno rešenih pritožb (2009: izplačano do 15.10.2010; 2010: do 31.5.2012; 2011: do 30.6.2012; 2012: do 31.5.2013; 2013: do 31.5.2014)

Vir: ARSKTRP

Priloga 50: Višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
FIKSNI DEL PLAČIL (EUR/ha)													
OMD plačila po območjih*													
Gorsko višinska območja	73,7	79,6	81,3	185,3	201,6	201,6	185,30	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45
KMG-planine	36,8	38,9	81,3	185,3	201,6	201,6	185,30	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45
Strma območja	73,7	79,6	79,2	158,4	172,4	172,4	158,40	156,82	156,82	85,69	85,69	85,69	85,69
Kraška območja	50,6	53,5	66,3	158,4	172,4	172,4	158,40	156,82	156,82	99,18	99,18	99,18	99,18
Gričevnato hribovita območja	50,6	53,5	57,8	130,3	141,8	141,8	130,30	129,00	129,00	70,49	70,49	70,49	70,49
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	50,6	53,5	53,5	63,9	69,5	69,5	63,90	63,26	63,26	34,43	34,43	34,43	34,43
Osnovna KMG	-	-	25,7	25,6	25,3	25,3	25,00	25,00	25,00	13,66	13,66	13,66	13,66
Nacionalna prehodna plačila**													
Gorsko višinska območja	-	-	-	-	79,3	79,3	-	-	-	-	-	-	-
Strma območja	-	-	-	-	77,2	77,2	-	-	-	-	-	-	-
Kraška območja	-	-	-	-	64,7	64,7	-	-	-	-	-	-	-
Gričevnato hribovita območja	-	-	-	-	56,3	56,3	-	-	-	-	-	-	-
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	-	-	-	-	52,2	52,2	-	-	-	-	-	-	-
Osnovna KMG	-	-	-	-	25,0	25,0	-	-	-	-	-	-	-
VARIABILNI DEL PLAČIL													
Vrednost točke za variabilni del	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,43	0,43	0,43	0,43
Delež variabilnega dela (%)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45%	45%	45%	45%

* Do leta 2003 nacionalni ukrep, od leta 2004 ukrep v okviru Programa razvoja podeželja (PRP), 80% sofinanciran iz EU sredstev.

** Plačila za kmetijska gospodarstva, ki niso bila več upravičena do izravnalnih plačil za OMD v okviru PRP 2004-2006, so pa razvrščena v OMD po seznamu iz leta 2003.

Vir: Uradni list RS (različne številke)

Priloga 51: Izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki po letnih uredbah (subvencijsko leto); 2009-2013

	Število gospodarstev (KG_MID)*					Kmetijska zemlja v uporabi (ha)*					Izplačana sredstva (000 EUR)*				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Gorsko višinska KMG	12.904	12.739	12.662	12.674	12.681	94.140	93.611	93.878	93.981	94.175	17.205	16.818	16.833	16.869	16.906
KMG – planine	207	203	200	198	193	6.136	5.977	6.215	6.008	5.957	1.089	1.045	1.086	1.051	1.045
Strma KMG	2.279	2.267	2.249	2.254	2.242	19.172	18.975	18.941	19.066	18.985	2.999	2.869	2.860	2.937	2.922
Kraška KMG	5.989	5.885	5.867	5.895	5.941	41.834	41.817	42.224	42.258	42.496	6.310	6.188	6.240	6.322	6.383
Gričevnato hribovita KMG	13.260	13.030	12.929	12.970	13.042	78.063	77.048	77.090	77.621	78.003	9.981	9.493	9.493	9.755	9.821
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	8.387	8.224	8.119	8.140	8.116	56.137	56.643	56.630	57.101	57.544	3.523	5.694	5.695	6.159	6.215
Osnovna KMG	5.152	4.605	4.440	4.516	4.502	28.630	28.406	29.142	29.352	29.271	676	1.573	1.623	1.676	1.675
SKUPAJ OMD	48.178	46.953	46.466	46.647	46.717	324.111	322.477	324.120	325.386	326.431	41.785	43.680	43.830	44.770	44.967

* izplačano do določenega datuma, brez naknadno rešenih pritožb in sankcij (2009: izplačano do 15.10.2010; 2010 in 2011: do 31.5.2012; 2012 in 2013: do 31.5.2014)

Vir: ARSKTRP

Priloga 52: Višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001-2013

Enota	SKOP (tekoči tečaj)			SKOP 2004-2006*		KOP 2007-2013		
	2001	2002	2003	2004-06	2007-10	2007-09	2010-11	2012-13
Zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje								
Odpravljanje zaraščanja	EUR/ha	193,38	185,66	179,71	-	-	-	-
Zmanjšanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu	EUR/ha	-	-	-	232,00	139,20	-	-
Ohranjanje kolobarja	EUR/ha	46,04	44,20	42,79	147,00	88,20	91,84	91,84
Ozelenitev njivskih površin	EUR/ha	-	176,82	171,16	211,00	126,60	172,20	172,20
Neprezimni posevki	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	61,09
Integrirana pridelava								
- poljedelstvo	EUR/ha	-	-	-	253,00	151,80	197,21	197,21
- sadjarstvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	442,00	265,20	336,61	336,61
- vinogradništvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	442,00	265,20	381,71	381,71
- vrtnarstvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	402,00	214,20	184,91	184,91
Ekološko kmetovanje (do leta 2012 tudi preusmerjanje v ekološko pridelavo)								
- njive, poljščine	EUR/ha	370,65	355,84	344,45	463,00	277,80	298,07	298,07
- vrtnine na prostem	EUR/ha	476,55	457,51	442,87	548,00	328,80	551,45	551,45
- vrtnine v zavarovanih prostorih	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	590,00	354,00	487,90	487,90
- intenzivni sadovnjaki in oljčniki	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	800,00	480,00	554,73	554,73
- travniški visokodebelni sadovnjaki	EUR/ha	230,22	221,02	213,95	295,00	177,00	237,80	237,80
- vinogradi, hmeljišča, drevesnice	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	800,00	480,00	578,92	578,92
- travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,2-0,5 GVŽ/ha	EUR/ha	-	-	-	232,00	139,20	227,55	213,20
- travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,5-1,9 GVŽ/ha	EUR/ha	-	-	-	232,00	139,20	227,55	227,55
Ekološko kmetovanje - preusmerjanje								
- njive, poljščine	EUR/ha							357,52
- vrtnine na prostem	EUR/ha							600,00
- vrtnine v zavarovanih prostorih	EUR/ha							600,00
- intenzivni sadovnjaki in oljčniki	EUR/ha							753,58
- travniški visokodebelni sadovnjaki	EUR/ha							411,23
- vinogradi, hmeljišča, drevesnice	EUR/ha							635,91
- travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,2-0,5 GVŽ/ha	EUR/ha							197,21
- travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,5-1,9 GVŽ/ha	EUR/ha							450,00

Priloga 52: Višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001-2013 - nadaljevanje

			SKOP (tekoči tečaj)			SKOP 2004-2006*		KOP 2007-2013	
			2001	2002	2003	2004-06	2007-10	2007-09	2010-13
Enota									
Ohranjanje naravnih danosti, biotske pestrosti, rodovitnosti tal in tradicionalne kulturne krajine									
Planinska paša	- brez pastirja	EUR/ha	18,42	17,68	17,12	61,00	36,60	61,09	61,09
	- s pastirjem	EUR/ha	18,42	30,94	29,95	82,00	49,20	72,57	72,57
Košnja strmih travnikov	- nagib 35-50%	EUR/ha	-	-	-	168,00	100,80	90,20	90,20
	- nagib nad 50%	EUR/ha	-	-	-	253,00	151,80	147,27	147,27
Košnja grbinastih travnikov		EUR/ha	-	-	-	253,00	151,80	132,84	132,84
Travniški sadovnjaki		EUR/ha	124,32	119,35	115,53	190,00	114,00	93,89	93,89
Strmi vinogradi	- nagib 30-40%	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	326,77
	- nagib nad 40%	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	900,00
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	- vse živali	EUR/GVŽ	-	-	-	-	-	89,38	89,38
	- govedo, konji	EUR/žival	-	-	-	120,00	72,00	-	-
	- ovce in koze	EUR/žival	-	-	-	18,00	10,80	-	-
	- prašiči	EUR/žival	-	-	-	48,00	28,00	-	-
	- perutnina	EUR/žival	-	-	-	1,68	1,008	-	-
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin		EUR/ha	-	-	-	126,00	75,60	102,91	102,91
Sonaravna reja domačih živali		EUR/ha	41,44	39,78	38,51	84,00	50,40	84,46	84,46
Ohranjanje ekstenzivnega travinja		EUR/ha	-	-	21,39	84,00	50,40	48,38	48,38
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov		EUR/ha	-	-	-	-	-	-	191,40
Varovanje zavarovanih območij									
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri		EUR/ha	-	30,94	29,95	31,00	18,60	29,11	29,11
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov		EUR/ha	-	-	-	147,00	88,20	66,83	121,36
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev		EUR/ha	-	-	-	-	-	66,83	121,36
Ohranjanje steljnikov		EUR/ha	-	-	-	-	-	143,91	198,44
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (Natura 2000)		EUR/ha	-	-	-	-	-	83,23	83,23
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	- njive	EUR/ha	-	-	256,73	337,00	202,20	83,64	83,64**
	- trajni nasadi	EUR/ha	-	-	128,37	253,00	151,80	184,50	184,50**
	- travinje	EUR/ha	-	-	128,37	211,00	126,60	31,57	31,57
Zatravljanje in zelena praha		EUR/ha	-	-	-	253,00	151,80	-	-
Delno pokrivanje stroškov kontrole pridelave									
Delno pokrivanje stroškov kontrole integrirane pridelave		EUR/KMG	-	-	-	63,00	37,80	-	-
Delno pokrivanje stroškov kontrole ekološkega kmetovanja		EUR/KMG	-	-	-	110,00	37,80	-	-

* V zavarovanih območjih so upravičenci lahko uveljavljali dodatek na skupni znesek plačil (20% v območjih narodnih parkov, 15% v območjih regijskih parkov, 10% v ostalih zavarovanih območjih) za ostale ukrepe SKOP, razen za ukrepe zmanjševanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu, ohranjanje posebnih traviščnih habitatov, pokritost tal na vodovarstvenem območju, zatravljanje in zelena praha.

** Od leta 2011 so plačila na najozžjih vodovarstvenih območjih znižana na 55,56 EUR/ha za njive in 140,63 EUR/ha za trajne nasade (zaradi prekrivanja zahteve po prepovedi uporabe fitofarmacevtskih sredstev)

Vir: Uradni list RS (različne številke)

Priloga 53: Kmetijsko-okoljska plačila po letnih uredbah (subvencijsko leto); 2008-2012

	Število gospodarstev (KG_MID)*					Kmetijska zemlja v uporabi (ha)*					Izplačana sredstva (000 EUR)*				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Zmanjševanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu	196	59	-	-	-	152	49	-	-	-	20,9	6,7	-	-	-
Ohranjanje kolobarja	2.123	2.045	1.973	1.957	1.645	18.072	18.387	17.782	18.035	17.100	1.633,9	1.654,1	1.599,4	1.547,6	1.532,8
Neprezimni posevki	-	-	-	-	215	-	-	-	-	1.275	-	-	-	-	69,1
Ozelenitev njivskih površin	5.035	4.859	4.669	4.657	3.992	60.172	60.321	59.085	60.423	59.806	9.040,8	9.140,8	8.961,9	9.103,1	9.032,5
Integrirano poljedelstvo	1.822	1.780	1.766	1.759	1.655	44.295	43.382	44.555	44.683	45.156	7.160,1	7.076,7	7.234,2	7.246,5	7.357,0
Integrirano sadjarstvo	945	796	778	769	627	3.415	3.091	3.089	3.068	2.787	1.028,5	950,2	940,5	933,9	860,8
Integrirano vinogradništvo	2.394	2.201	2.131	2.130	1.841	8.616	8.263	8.054	7.988	7.603	2.905,6	2.829,4	2.721,4	2.706,6	2.574,7
Integrirano vrtnarstvo	300	242	251	251	229	956	794	788	757	697	183,4	146,4	143,5	137,5	127,3
Ekološko kmetovanje	3.730	3.680	4.272	4.552	4.118	26.690	24.690	28.758	29.902	27.846	5.934,6	5.697,4	6.667,0	6.915,8	6.414,7
Ekološko kmetovanje - preusmerjanje	-	-	-	-	1.417	-	-	-	-	5.287	-	-	-	-	2.167
Planinska paša	157	104	126	120	100	5.778	4.203	4.428	4.596	4.170	356,9	280,4	301,1	311,3	278,7
Košnja strmih travnikov	11.435	8.862	8.045	8.031	9.131	25.070	19.839	17.823	17.809	12.466	2.644,3	2.062,5	1.837,8	1.828,8	1.286,3
Košnja grbinastih travnikov	31	26	29	26	20	27	24	22	22	19	3,6	3,1	2,8	2,9	2,5
Travniški sadovnjaki	973	736	727	722	533	837	648	610	604	456	80,6	59,9	55,8	54,9	41,5
Strmi vinogradi	-	-	911	924	939	-	-	1.592	1.603	1.656	-	-	613,0	625,5	650,2
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	1.386	1.145	1.040	1.022	848	-	-	-	-	13.641	541,1	500,3	491,4	486,0	449,3
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	2.215	2.025	1.863	1.889	1.402	5.071	5.196	4.588	4.851	3.605	465,7	477,7	421,3	443,7	344,4
Sonaravna reja domačih živali	13.677	10.132	9.074	9.095	6.966	101.280	78.641	70.444	70.832	59.283	7.487,7	6.327,7	5.798,0	5.807,1	4.890,7
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	2.424	1.580	1.338	1.353	1.024	13.026	8.275	7.109	7.268	5.719	618,3	383,0	328,4	333,7	263,2
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	-	-	16	17	20	-	-	419	387	434	-	-	59,1	64,3	73,4
Ohranjanje krajine na zavarovanih območjih	2.314	559	8	-	-	13.375	2.380	106	-	-	108,9	19,6	1,5	-	-
Reja domačih živali v območju pojavljanja velikih zveri	803	599	596	600	495	7.635	7.012	7.314	7.459	6.738	204,4	183,4	192,4	195,4	176,2
Ohranjanje posebnih travniških habitatov	261	255	213	200	171	628	618	622	604	615	46,0	44,1	72,5	71,8	72,1
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	408	356	293	280	107	861	740	604	599	240	67,2	47,1	30,0	27,2	8,5
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih travnikov (Natura 2000)	20	37	39	40	38	317	371	373	383	363	20,2	24,5	25,3	25,8	24,1
Ohranjanje steljnikov	13	17	28	21	19	25	36	40	32	40	3,6	5,1	6,9	6,1	7,5
Ohranjanje travniških habitatov metuljev	64	73	97	95	87	120	140	224	218	270	7,8	9,3	26,1	26,3	31,0
Delno pokrivanje stroškov kontrole pridelave (na KMG)															
- integrirana pridelava	496	94	-	-	-	-	-	-	-	-	18,7	3,6	-	-	-
- ekološka pridelava	242	54	9	-	-	-	-	-	-	-	16,0	3,6	0,6	-	-
SKUPAJ ukrepi SKOP/KOP	53.464	42.316	40.292	40.510	37.639	336.418	287.101	278.429	282.121	277.271	40.598,9	37.936,5	38.531,8	38.901,8	38.735,6
Skupaj neto (en ali več ukrepov na isti površini)**	26.392	20.950	18.343	18.456	16.163	247.420	212.939	197.662	:	:					

* izplačano do določenega datuma, brez naknadno rešenih pritožb in večletnih sankcij (2008: izplačano do 15.10.2009; 2009: do 15.10.2010; 2010: do 30.5.2012; 2011: do 30.5.2013; 2012: do 30.5.2014)

** leto 2010: ocena KIS

Vir: ARSKTRP

Priloga 54: Javni razpisi in sredstva v okviru prve osi Programa razvoja podeželja 2007-2013 (do 31.12.2013)

Ime ukrepa	Razpoložljivo 2007-2013 (000 EUR)	Javni razpisi		Razpisano (000 EUR)	Število vlog		Vrednost odobrenih projektov (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	
		Objave	Zaprtje		Prejete	Odobrene			Skupaj	2013
111 Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	2.542,7			8.000,0	131	106	6.354	2.492,2	841,8	826,7
Splošen razpis		15.5.2009	14.9.2009	5.000,0	104	85	udeležencev	15,0	15,0	0,0
Splošen razpis		30.12.2011	6.2.2012	3.000,0	27	21	1.952 dni	2.477,2	826,7	826,7
112 Pomoč mladim kmetovalcem	49.113,2			54.300,0	2.623	2.265		46.985,4	47.135,9	13.061,8
Razpis za leti 2007 in 2008		26.10.2007	7.12.2007	10.300,0	355	320		6.730,0	6.735,0	-33,2
Razpis za leti 2008 in 2009		19.9.2008	7.11.2008	12.000,0	443	390		8.431,8	8.557,5	7,2
Splošen razpis		7.8.2009	5.10.2010	12.000,0	662	567		10.564,2	10.585,2	-7,6
Splošen razpis		17.6.2011	23.11.2011	10.000,0	519	408		8.213,2	8.212,0	49,1
Splošen razpis		30.11.2012	4.1.2013	10.000,0	434	390		8.944,6	8.944,6	8.944,6
Splošen razpis		26.4.2013	27.5.2013	5.000,0	210	190		4.101,6	4.101,6	4.101,6
113 Predčasno upokojevanje	20.478,4			25.760,0	216	201	2.511 ha	24.805,7	14.093,1	2.377,3
Splošen razpis		25.1.2008	23.5.2008	8.160,0	28	26	325 ha	1.787,0	855,8	99,2
Splošen razpis		19.9.2008	6.10.2009	3.000,0	68	68	766 ha	3.838,3	1.947,5	300,3
Splošen razpis		9.10.2009	5.10.2010	14.000,0	49	45	513 ha	2.166,4	1.019,9	212,2
Splošen razpis		6.1.2012	24.1.2012	600,0	71	62	907 ha	2.514,0	864,2	448,0
Obveznosti iz PRP 2004-2006								14.500,0	9.405,8	1.317,6
121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	133.406,3			191.817,6	4.817	3.011	377.775,6	133.460,8	86.958,6	14.689,2
Razpis za leti 2007 in 2008		26.10.2007	1.12.2007	20.349,8	1.336	856	64.817,4	18.527,7	17.799,8	-5,3
Razpis za postavitev in prestrukturiranje hmeljišč		28.3.2008	9.5.2008	3.500,0	65	54	9.030,1	3.025,4	2.292,5	0,0
Razpis za področje vrtnarstva za leto 2009		25.7.2008	4.11.2008	3.000,0	92	67	9.900,1	2.644,8	2.584,1	-0,7
Razpis v povezavi z naravnimi nesrečami v letu 2008		19.9.2008	17.8.2009	2.000,0	57	44	3.427,6	1.354,3	1.260,9	7,1
Razpis za rejo prašičev in perutnine za leto 2009		10.10.2008	11.12.2008	10.000,0	39	25	17.982,6	6.213,6	4.198,2	0,0
Razpis za naložbe v trajne nasade		23.1.2009	11.2.2009	8.000,0	138	101	20.080,2	6.684,2	6.227,7	20,0
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij		23.1.2009	11.3.2009	12.000,0	14	9	1.056,1	343,7	337,3	64,9
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij		3.7.2009	14.9.2009	12.000,0	292	263	30.903,4	10.365,6	10.001,7	59,0
Razpis namenjen že začetim naložbam		18.6.2009	31.8.2010	8.537,8	164	139	20.408,9	7.203,6	6.002,7	24,6
Razpis za področje živinoreje in medu		4.12.2009	29.12.2009	8.000,0	780	453	36.077,7	11.802,3	9.775,0	1.538,8
Razpis na področju novih izzivov		18.6.2010	31.8.2010	13.000,0	63	48	15.536,1	6.865,1	5.207,4	52,1
Razpis za področje rastlinske pridelave		31.12.2010	15.3.2011	12.000,0	276	185	28.875,0	9.922,5	4.125,4	1.379,2
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij		1.4.2011	15.6.2011	9.000,0	270	221	23.085,1	8.388,6	7.199,4	4.059,7
Razpis za področje živinoreje		21.10.2011	30.11.2011	4.000,0	105	78	30.884,7	11.908,4	5.598,7	5.240,3
Razpis za naložbe v trajne nasade		21.10.2011	30.11.2011	16.000,0	66	62	5.900,8	2.751,0	827,0	477,5
Razpis za področje prašičereje		29.6.2012	31.8.2012	4.000,0	71	65	9.114,0	3.045,3	694,6	694,6

Priloga 54: Javni razpisi in sredstva v okviru prve osi Programa razvoja podeželja 2007-2013 (do 31.12.2013) - nadaljevanje

Ime ukrepa	Razpoložljivo 2007-2013 (000 EUR)	Javni razpisi		Razpisano (000 EUR)	Število vlog		Vrednost odobrenih projektov (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	
		Objave	Zaprtje		Prejete	Odobrene			Skupaj	2013
121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev (nadaljevanje)										
Razpis za področje rastlinske pridelave		20.7.2012	30.9.2012	9.430,0	145	130	13.750,1	4.951,9	1.022,2	1.022,2
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij		4.1.2013	13.2.2013	8.000,0	30	27	4.049,3	1.498,1	0,0	0,0
Razpis za naložbe na vodovarstvenih območjih		4.1.2013	13.2.2013	4.000,0	264	63	16.544,5	8.000,0	55,3	55,3
Posodabljanje kmetijskih gospodarstev na področju novih izzivov		29.3.2013	15.5.2013	8.000,0	208	121	16.352,1	6.215,9	0,0	0,0
Razpis za naložbe mladih prevzemnikov kmetij		30.8.2013	23.10.2013	15.000,0	342	0		0,0	0,0	0,0
Razpis v namakano infrastrukturo in protitočne mreže		20.12.2013	12.3.2014	2.000,0	0	0		0,0	0,0	0,0
Obveznosti iz EPD 2004-2006								1.748,7	1.748,7	0,0
122 Izboljševanje gospodarske vrednosti gozdov	22.513,8			27.425,7	2.429	1.357	51.708,1	24.626,3	21.676,4	3.476,3
Splošen razpis		2.11.2007	23.11.2007	7.295,5	515	320	16.379,0	7.586,7	7.446,3	-6,1
Razpis za gozdno infrastrukturo za leto 2008		17.10.2008	4.11.2008	2.433,3	317	248	3.885,6	1.656,0	1.396,0	0,0
Splošen razpis		8.5.2009	16.9.2009	9.197,0	610	212	16.187,0	8.016,0	7.646,3	89,0
Splošen razpis		24.10.2010	1.3.2011	2.500,0	427	320	4.469,9	2.211,9	1.783,8	322,4
Splošen razpis		30.12.2011	29.2.2012	6.000,0	560	257	10.786,5	5.155,8	3.404,1	3.071,0
123 Dodajanje vrednosti kmetijskim proizvodom	103.762,0			160.654,7	1.086	596	346.077,3	111.362,6	66.646,3	14.109,1
Splošen razpis		7.12.2007	23.5.2008	12.979,1	66	48	25.782,5	7.022,4	6.727,6	-1,4
Splošen razpis		25.7.2008	23.1.2009	8.675,6	17	8	9.450,5	2.485,6	1.889,8	0,0
Razpis za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruga		20.3.2009	4.6.2009	20.000,0	66	45	8.322,4	3.127,1	2.633,5	19,8
Razpis za kmetije in pašne skupnosti		20.3.2009	14.9.2009	8.000,0	74	62	41.811,8	13.850,5	12.484,9	0,0
Razpis za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruga		4.9.2009	5.3.2010	15.000,0	93	59	32.540,0	11.398,5	7.761,5	254,3
Razpis za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruga		4.12.2009	31.1.2009	10.000,0	18	14	12.556,4	3.380,8	3.218,3	40,0
Splošen razpis		18.6.2010	25.11.2010	8.000,0	69	59	10.347,6	3.590,4	2.534,1	525,3
Razpis za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruga		16.7.2010	23.8.2010	16.000,0	82	40	43.138,2	15.296,2	11.496,3	717,6
Razpis za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruga		4.3.2011	8.4.2011	20.000,0	136	40	65.679,6	17.690,6	10.661,9	8.322,1
Razpis za kmetije in pašne skupnosti		5.8.2011	30.9.2011	8.000,0	78	66	19.365,4	7.175,4	4.602,9	2.665,8
Razpis za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruga		30.12.2011	20.2.2012	10.000,0	149	46	28.592,6	9.367,7	1.840,2	1.565,7
Razpis za kmetije in pašne skupnosti		15.2.2013	3.4.2013	4.000,0	130	57	13.276,1	4.000,0	0,0	0,0
Razpis za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruga		26.4.2013	12.6.2013	14.000,0	83	52	35.214,1	12.182,2	0,0	0,0
Razpis za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in zadruga		4.10.2013	27.11.2013	6.000,0	25			0,0	0,0	0,0
Obveznosti iz EPD 2004-2006								795,1	795,1	0,0

Priloga 54: Javni razpisi in sredstva v okviru prve osi Programa razvoja podeželja 2007-2013 (do 31.12.2013) - nadaljevanje

Ime ukrepa	Razpoložljivo 2007-2013 (000 EUR)	Javni razpisi		Razpisano (000 EUR)	Število vlog		Vrednost odobrenih projektov (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	
		Objave	Zaprtje		Prejete	Odobrene			Skupaj	2013
125 Infrastruktura povezana z razvojem kmetijstva	29.000,0			56.105,7	81	74	33.185,9	25.690,3	9.521,4	4.196,9
Razpis za komasacije in infrastrukturo za leti 2007 in 2008		25.1.2008	23.5.2008	5.105,7	7	6	2.377,4	1.968,5	1.906,0	0,0
Razpis za komasacije in infrastrukturo za leti 2007 in 2008		25.7.2008	23.4.2010	2.000,0	9	8	2.309,0	1.921,4	1.800,9	0,0
Razpis za izgradnjo velikih namakalnih sistemov		25.7.2008	11.3.2009	4.500,0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Razpis za izgradnjo velikih namakalnih sistemov		31.7.2009	8.6.2010	10.000,0	2	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Razpis za izgradnjo velikih namakalnih sistemov		30.7.2010	26.7.2011	10.000,0	4	4	4.495,2	3.516,9	2.629,5	2.191,0
Razpis za komasacije in infrastrukturo za leto 2010		19.11.2010	28.2.2012	5.000,0	12	12	3.198,3	2.564,6	1.917,7	738,7
Razpis za komasacije in agromelioracije na komasacijskih območjih		17.8.2012	1.10.2012	5.500,0	23	23	6.212,8	5.139,7	1.251,4	1.251,4
Razpis za izgradnjo velikih namakalnih sistemov		28.12.2012		10.000,0	5	5	11.385,8	8.025,4		0,0
Razpis za komasacije in agromelioracije na komasacijskih območjih		25.1.2013	30.4.2013	4.000,0	19	16	3.207,5	2.553,8	15,8	15,8
131 Izpolnjevanje EU standardov	41.824,5							41.814,4	41.814,4	0,0
Sodelovanje kmet. proizvajalcev v shemah kakovosti										
132 hrane	869,0			6.432,4	944	667	483,7	307,3	303,5	104,3
Splošen razpis		26.9.2008	25.2.2011	5.432,4	251	226	187,9	101,8	101,3	-0,1
Splošen razpis		3.6.2011		1.000,0	693	441	295,8	205,5	202,2	104,5
133 Informiranje in pospeševanje prodaje	12.096,2			14.936,3	108	72	20.862,4	12.103,3	5.624,2	1.075,8
Splošen razpis		25.1.2008	23.5.2008	1.936,3	7	6	1.316,5	768,4	744,4	0,0
Splošen razpis		26.9.2008	31.7.2009	2.000,0	13	11	2.844,7	1.646,6	1.363,9	0,0
Splošen razpis		23.7.2010	28.10.2010	3.000,0	19	16	4.941,0	2.882,3	2.583,9	143,8
Splošen razpis		30.11.2011	29.2.2012	3.000,0	40	17	5.230,3	2.997,7	932,0	932,0
Splošen razpis		28.12.2012	20.2.2013	5.000,0	29	22	6.529,9	3.808,2		0,0
142 Skupine proizvajalcev	870,4			3.847,2	31	24	881,7	762,1	595,9	144,1
Splošen razpis		25.1.2008	23.5.2008	847,2	3	3	69,4	57,9	56,9	0,0
Splošen razpis		26.9.2008	29.12.2009	800,0	4	4	192,0	169,3	120,6	0,0
Splošen razpis		12.11.2010	31.1.2011	800,0	7	4	311,1	277,9	258,8	0,0
Splošen razpis		10.6.2011	30.6.2011	200,0	3	3	12,7	11,5	11,5	0,0
Splošen razpis		30.12.2011	15.2.2012	400,0	8	7	234,3	200,3	144,0	139,9
Splošen razpis		28.12.2012	20.2.2013	800,0	6	3	62,1	45,4	4,1	4,1
Skupaj 1. os	416.476,4	75	73	549.279,7	12.466	8.373	830.974,8	424.410,3	295.211,5	54.061,5

Vir: MKO

Priloga 55: Javni razpisi in sredstva za ukrepe tretje osi Programa razvoja podeželja 2007-2013 (do 31.12.2013)

Šifra	Ime ukrepa	Razpoložljivo 2007-2013 (000 EUR)	Javni razpisi		Razpisano (000 EUR)	Število vlog		Vrednost odobrenih projektov (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	
			Objave	Zaprtje		Prejete	Odobrene			Skupaj	2013
311	Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	30.707,9			67.500,0	712	314	72.412,6	31.287,2	18.190,8	2.075,6
	Splošen razpis		7.12.2007	23.5.2008	11.500,0	131	84	17.962,6	7.107,3	6.502,0	0,0
	Splošen razpis		12.9.2008	11.3.2009	10.000,0	46	33	7.949,8	3.119,4	2.629,9	98,9
	Splošen razpis		27.3.2009	31.5.2010	15.000,0	62	24	6.492,7	2.562,6	2.176,5	353,4
	Splošen razpis		4.6.2010	11.5.2011	10.000,0	102	55	13.843,7	6.301,9	5.393,1	133,9
	Splošen razpis		30.12.2011	29.2.2012	6.000,0	193	57	13.881,6	5.988,2	1.489,4	1.489,4
	Splošen razpis		28.12.2012	28.2.2013	7.000,0	123	61	12.282,2	6.207,8		
	Splošen razpis		30.8.2013	9.10.2013	8.000,0	55	0				
312	Ustanavljanje in razvoj mikro podjetij	53.469,9			82.000,0	1.232	484	123.036,6	53.617,3	37.270,4	3.792,4
	Splošen razpis		7.3.2008	23.5.2008	12.000,0	72	46	11.016,9	4.534,5	4.251,7	13,7
	Splošen razpis		12.9.2008	11.3.2009	16.000,0	110	69	17.726,7	6.972,5	6.789,7	0,0
	Splošen razpis		27.3.2009	18.1.2010	20.000,0	205	104	23.670,2	9.366,6	8.316,8	-1,5
	Splošen razpis		4.6.2010	27.7.2010	15.000,0	160	124	32.641,8	14.440,9	12.682,0	404,4
	Splošen razpis		10.6.2011	12.8.2011	10.000,0	408	71	20.462,6	9.302,8	5.063,4	3.209,1
	Splošen razpis		7.12.2012	16.1.2013	9.000,0	277	70	17.518,4	9.000,0	166,8	166,8
321	Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	4.268,9			4.268,9	6	3	6.215,9	3.775,4	2.096,3	2.096,3
	Splošen razpis		4.6.2010	27.6.2011	4.268,9	6	3	6.215,9	3.775,4	2.096,3	2.096,3
322	Obnova in razvoj vasi	38.677,6			70.000,0	695	277	93.918,7	47.992,5	21.840,3	4.770,9
	Splošen razpis		29.2.2008	23.5.2008	6.000,0	32	15	2.914,9	1.027,9	856,5	108,1
	Splošen razpis		25.7.2008	11.3.2009	9.000,0	39	19	7.024,0	2.695,4	1.669,4	-108,1
	Splošen razpis		27.3.2009	8.6.2010	10.000,0	91	54	15.653,3	6.008,6	3.563,1	408,8
	Splošen razpis		18.6.2010	26.8.2010	15.000,0	63	43	16.274,2	10.054,2	7.491,0	643,5
	Splošen razpis		10.12.2010	10.1.2011	3.000,0	15	10	4.255,0	2.645,4	2.246,7	330,9
	Splošen razpis		10.6.2011	16.6.2011	6.000,0	55	26	10.332,4	6.705,4	4.316,3	1.690,5
	Splošen razpis		6.1.2012	25.2.2012	6.000,0	274	35	9.049,3	5.990,7	1.697,2	1.697,2
	Splošen razpis		4.1.2013	12.2.2013	15.000,0	126	75	28.415,5	12.865,0		0,0
323	Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja	9.183,8			29.847,0	544	158	17.745,9	10.454,8	6.480,8	2.257,5
	Splošen razpis		29.2.2008	23.5.2008	2.847,0	14	5	346,8	143,9	125,0	0,0
	Splošen razpis		26.9.2008	11.3.2009	6.000,0	32	15	1.345,5	511,7	392,0	0,0
	Splošen razpis		27.3.2009	11.11.2009	6.000,0	25	16	1.574,1	618,8	500,5	0,0
	Splošen razpis		18.6.2010	25.11.2010	8.000,0	93	56	5.027,3	3.332,8	2.978,7	583,7
	Splošen razpis		29.7.2011	5.8.2011	4.000,0	64	39	4.895,3	3.138,2	1.742,1	931,4
	Splošen razpis		6.1.2012	25.2.2012	3.000,0	316	27	4.556,8	2.708,9	742,4	742,4
Skupaj os 3		136.308,0	28	28	253.615,8	3.189	1.236	313.329,7	147.127,2	85.878,6	14.992,8

Vir: MKO

JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

Priloga 56: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2013

Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov

Šifra	Opis ukrepa	Ure
41	Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov	190.287
41.A	Svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti	158.847
41.A.1	Izobraževanje in usposabljanje kmetov in njihovih družin	127.799
41.A.1.1	Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice	18.554
41.A.1.3	Krožki	3.136
41.A.1.6	Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	7.869
41.A.1.7	Prikazi tehnologij, veščin, poskusov, ogledi vzorčnih objektov in izvajanje preskusov	5.377
41.A.1.8	Osebo svetovanje	77.131
41.A.1.15	Izdelava krmnih obrokov	1.810
41.A.1.19	Obisk kmetije v zvezi z izvajanjem zahtev NS na poziv kmeta	13.923
41.A.3	Organizacija in izvedba strokovno pospeševalnih prireditev	4.993
41.A.3.1	Organizacija in izvedba strokovno pospeševalnih prireditev	4.962
41.A.4.2	-	31
41.A.5	Prenos znanja in izkušenj v prakso in svetovalna orodja	17.858
41.A.5.1	Sodelovanje z znanstvenimi, raziskovalnimi, strokovnimi in izobraževalnimi inštitucijami doma in v tujini, prenos znanja in izkušenj v prakso	10.151
41.A.5.2	Svetovalna orodja	1.474
41.A.5.3	Kolegiji strokovnih skupin	6.234
41.A.6	Varstvo rastlin - napovedovalna služba	8.198
41.A.6.1	Opravljeni pregledi	5.250
41.A.6.2	Poročila pojava bolezni in škodljivcev	1.631
41.A.6.3	Število odvzetih vzorcev	521
41.A.6.4	Postavljanje vab	797
41.B	Svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov	23.140
41.B.1	Kmetijska pridelava in priraja	23.140
41.B.1.2	Svetovanje pri pripravi tehnoloških projektov – novogradnje in adaptacije	3.857
41.B.1.3	Svetovanje pri pripravi trajnih nasadov	643
41.B.1.5	Svetovanje pri pripravi vlog in poslovnih načrtov	5.771
41.B.1.7	Svetovanje pri pripravi zahtevka za izplačilo	3.285
41.B.1.8	Izdelava celostnih načrtov kmetij	3.433
41.B.1.9	Priprava programov sanacij	113
41.B.1.10	Pregled kmetij ob in po izpeljani investiciji	6.039
41.C	Svetovanje pri izpolnjevanju obrazcev	3.594
41.E	Svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov	4.706
41.E.2	Strokovna pomoč komisijam in odborom pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike (tudi na nivoju lokalnih skupnosti)	4.706

Vir: KGZS – Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo

Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje

Šifra	Opis ukrepa	Ure
42	Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje	47.380
42.A	Podjetniško svetovanje, svetovanje na področju dopolnilnih dejavnosti in poslovnega povezovanja	29.248
42.A.1	Izobraževanje in usposabljanje kmetov in njihovih družin	18.391
42.A.1.1	Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice	4.602
42.A.1.3	Krožki	610
42.A.1.6	Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	1.433
42.A.1.7	Prikazi tehnologij, veščin, poskusov, ogledi vzorčnih objektov, izvajanje preskusov	793
42.A.1.8	Osebnostno svetovanje	10.954
42.A.3	Organizacija in izvedba strokovno pospeševalnih prireditvev	7.576
42.A.3.1	Razstave	3.226
42.A.3.7	Ocenjevanje izdelkov	2.778
42.A.3.8	Ostale prireditve	1.573
42.A.5	Prenos znanja in izkušenj v prakso in svetovalna orodja	3.281
42.A.5.1	Sodelovanje z znanstvenimi, raziskovalnimi, strokovnimi in izobraževalnimi institucijami doma in v tujini, prenos znanja in izkušenj v prakso	1.497
42.A.5.2	Svetovalna orodja	352
42.A.5.3	Kolegiji strokovnih skupin	1.433
42.B	Svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov	2.183
42.B.3	Razvoj podeželja - ožje	2.183
42.B.3.4	Strokovna pomoč pri uvajanju blagovnih znamk in projektih trženja	2.183
42.D	Ekonomske vsebine	15.949
42.D.2	Strokovna pomoč pri delovanju naštetih oblik združevanja	1.431
42.D.2.3	Zadruge	239
42.D.2.4	GIZ	0
42.D.2.5	Ostale oblike združevanja	1.057
42.D.2.6	Organizacije proizvajalcev	135
42.D.3	Ekonomske vsebine in FADN	14.518
42.D.3.1	Svetovanje pri izbiri najustreznejšega načina obdavčitve	4.209
42.D.3.2	Izdelava kalkulacij	327
42.D.3.3	Svetovanje pri vodenju knjigovodstva FADN	9.983

Vir: KGZS – Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo

Izvajanje ukrepov kmetijske politike

Šifra	Opis ukrepa	Ure
43	Izvajanje ukrepov kmetijske politike	69.312
43.A	Svetovanje v zvezi z izvajanjem ukrepov kmetijske politike	7.474
43.A.1	Izobraževanje in usposabljanje in informiranje kmetov in njihovih družin	7.474
43.A.1.1	Predavanja, tečaji, krožki, seminarji, delavnice	1.633
43.A.1.6	Članki, prispevki, tehnološka navodila, obvestila	618
43.A.1.8	Osebnostno svetovanje	5.223
43.C	Svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike	6.089
43.C.3	Svetovanje pri odpravljanju napak, dopolnitve, preveritve	6.089
43.G	Vlaganje zahtevkov za ukrepe kmetijske politike	55.750
43.G.1	Pomoč pri pripravi in vnos zbirnih vlog	55.750

Vir: KGZS – Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo

Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja

Šifra	Opis ukrepa	Ure
44	Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja	18.219
44.A	Svetovanje v zvezi z zmanjševanjem tveganj v kmetijstvu in delu z družbi	5.740
44.A.1	Izobraževanje in usposabljanje kmetov in njihovih družin	1.640
44.A.1.1	Predavanja, tečaji, krožki, seminarji, delavnice	760
44.A.1.6	Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	239
44.A.1.8	Osebnostno svetovanje	642
44.A.3	Organizacija in sodelovanje na društvenih prireditvah	1.720
44.A.5	Prenos znanja in izkušenj v prakso ter svetovalna orodja	2.381
44.A.5.1	Sodelovanje z znanstvenimi, raziskovalnimi, strokovnimi in izobraževalnimi institucijami doma in v tujini, prenos znanja in izkušenj v prakso	1.804
44.A.5.3	Strokovni kolegiji	577
44.D	Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju društev, zvez...	8.171
44.D.2	Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju društev, zvez, ...	8.171
44.D.2.2	Društva, združenja, zveze društev	7.750
44.D.2.7	Izvedba državnih in regijskih tekmovanj	421
44.G	Izvajanje programov državnega pomena po posebnih pogodbah	4.308
44.G.4	Naravne nesreče	4.308
44.G.4.1	Ocene škode po naravnih nesrečah	2.681
44.G.4.2	Izpolnjevanje obrazcev v zvezi z naravnimi nesrečami	1.627

Vir: KGZS – Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo

Priloga 57: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2013 financiralo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

Aplikativni in razvojni projekti

1. L4-5521 REJA MERJAŠČKOV IN IMUNOKASTRACIJA: RAZISKAVE UKREPOV ZA ZMANJŠANJE VONJA PO MERJASCU IN NOVIH PROBLEMOV KAKOVOSTI PROIZVODOV, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec dr. Marjeta Čandek-Potokar, (2013), skupna vrednost projekta v letu 2013: 28.643,20 EUR, delež MKO 31,17% (8.928,00 EUR)
2. L4-5522 VZPOSTAVITEV ČEBELJIH CELIČNIH LINIJ IN STANDARDIZIRANIH IN VITRO TESTOV ZA OCENO ŠKODLJIVIH UČINKOV STRUPOV IN OKUŽB NA ČEBELE, UL Biotehniška fakulteta, nosilec dr. Mojca Narat, (2013), skupna vrednost projekta v letu 2013: 10.988,88 EUR, delež MKO 60,66% (6.666,00EUR)
3. L4-5525 ŠTUDIJ EPIDEMIOLOGIJE IN RAZNOLIKOSTI MIKROBNIH POVZROČITELJEV BOLEZNI RASTLIN, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec: dr. Maja Ravnikar, (2013), skupna vrednost projekta v letu 2013: 42.826,00 EUR, delež MKO 31,14% (13.334,00EUR)

Ciljni raziskovalni program »Konkurenčnost Slovenije 2006-2013«

Razpis 2010

4. V4-1058-10 MOŽNOSTI KMETOVANJA NA VODOVARSTVENIH OBMOČJIH, Geološki zavod Slovenije, nosilec: Janko Urbanc, (2010), skupna vrednost projekta v letu 2013: 14.060,00 EUR, delež MKO: 35,99% (5.060,00 EUR)
5. V4-1062-10 PROUČEVANJE VPLIVA ALTERNATIVNIH NAČINOV OBDELAVE TAL NA IZBOLJŠANJE RODOVITNOSTI TAL IN POVEČEVANJE HUMUSA V TLEH TER ZMANJŠANJE IZPUSTOV CO₂ V OZRAČJE, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec: Denis Stajnko, (2010), skupna vrednost projekta v letu 2013: 3.300,00 EUR, delež MKO: 39,39% (1.300,00 EUR)
6. V4-1071-10 RAZISKOVANJE BIOLOŠKIH IN EKOLOŠKIH ZNAČILNOSTI TER SEZONSKE DINAMIKE NEKATERIH GOSPODARSKO POMEMBNIH VRST RIB V PORTOROŠKEM RIBOLOVNEM REZERVATU, Zavod za ribištvo Slovenije, nosilec: Irena Fonda, (2010), skupna vrednost projekta v letu 2013: 13.000,00 EUR, delež MKO: 38,46% (5.000,00 EUR)
7. V4-1073-10 ANALIZA AVTOHTONEGA MATERIALA IZBRANIH VRST METULJNIC KOT POMOČ PRI OHRANJANJU BIODIVERZITETE IN ŽLAHTNENJU V SPREMINJAJOČIH SE PODNEBNIH RAZMERAH, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Vladimir Meglič, (2010), skupna vrednost projekta v letu 2013: 12.500,00 EUR, delež MKO: 42,86% (5.250,00 EUR)
8. V4-1075-10 OGROŽENOST NAŠIH GOZDOV ZARADI BOROVE OGORČICE BURSAPHELENCHUS XYLOPHILUS, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Saša Širca, (2010), skupna vrednost projekta v letu 2013: 17.000,00 EUR, delež MKO: 41,18% (7.000,00 EUR)
9. V4-1083-10 VLOGA BAKROVIH PRIPRAVKOV V KMETIJSTVU DANES IN JUTRI - ANALIZA STANJA TER PRIPOROČILA ZA NADALJNJE UKREPE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Ana Gregorčič, (2010), skupna vrednost projekta v letu 2013: 15.000,00 EUR, delež MKO: 49,37% (7.800,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo.si hrano za jutri 2011-2020«

Razpis 2011

10. V4-1101-11 RAZISKAVA OKUŽENOSTI/ONESNAŽENOSTI ŽIT, IZDELKOV IZ ŽIT IN SILAŽE S PLESNIMI IN MIKOTOKSINI TER UKREPI ZA NJUNO ZMANJŠANJE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilka: Gabrijela Tavčar Kalcher, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 66.667,00 EUR, delež MKO: 60,00% (40.000,00 EUR)
11. V4-1102-11 REŠEVANJE PROBLEMATIKE USTALJENIH KARANTENSKIH BOLEZNI SADNIH VRST PRUNUS SPP. ZA OHRANITEV PRIDELAVE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilka: Irena Mavrič Pleško, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 40.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (24.000,00 EUR)
12. V4-1103-11 TRSNE RUMENICE: METODE ZGODNJEGA ODKRIVANJA IN OBVLADOVANJA, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilka: Marina Dermastia, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 50.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (30.000,00 EUR)
13. V4-1104-11 OPTIMIZACIJA IN IMPLEMENTACIJA METOD TER UKREPOV ZA ZMANJŠEVANJE ŠKODLJIVOSTI OGRCEV MAJSKEGA HROŠČA V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Stanislav Trdan, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: : 50.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (30.000,00 EUR)
14. V4-1105-11 UPORABA ZDRAVIL IN PESTICIDOV PRI ZDRAVSTVENEM VARSTVU ŽIVALI Z VIDIKA VAROVANJA OKOLJA, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilka: Silvestra Kopal, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: : 50.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (30.000,00 EUR)

15. V4-1106-11 UGOTAVLJANJE IZVORA IN ŠIRJENJA L. MONOCYTOGENES V REJAH ŽIVALI IN PROIZVODNJI ŽIVIL ZA ZAGOTAVLJANJE VARNE HRANE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilka: Irena Zdovc, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: : 50.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (30.000,00 EUR)
16. V7-1107 PREHRANSKE IN ZDRAVSTVENE TRDITVE NA ŽIVILIH, Inštitut za nutricionistiko, nosilec: Igor Pravst, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 16.000,00 EUR, delež MKO 43,75% (7.000,00 EUR)
17. V4-1108-11 UPORABA SPECIFIČNIH METOD ZA UGOTAVLJANJE IN PREPREČEVANJE POTVORB MLEKA IN MLEČNIH IZDELKOV, Institut "Jožef Stefan", nosilka: Nives Ogrinc, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 49.836,00 EUR, delež MKO: 60,00% (29.900,00 EUR)
18. V4-1109 ANALIZA ONESNAŽENOSTI IN MOŽNOSTI ZA ZMANJŠANJE POLICIKLIČNIH AROMATSKIH OGLJIKOVODIKOV V ŽIVILIH, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Božidar Žlender, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 27.610,00 EUR, delež MKO: 45,67% (12.610,00 EUR)
19. V4-1110-11 ZAGOTAVLJANJE VARNE HRANE: PROBLEMATIKA KONTAMINACIJE PERUTNINE IN PERUTNINSKEGA MESA S KAMPILOBAKTRI V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec: Matjaž Očepek, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 50.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (30.000,00 EUR)
20. V4-1111-11 CELOVITE REŠITVE SISTEMOV REJ PRAŠIČEV Z NAMENOM IZBOLJŠANJA KONKURENČNOSTI SLOVENSKE PRAŠIČJEREJE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilka: Milena Kovač, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 66.667,00 EUR, delež MKO: 60,00% (40.000,00 EUR)
21. V4-1112-11 UPORABA HMELJA KOT ALTERNATIVNE FUNKCIONALNE SESTAVINE V PREHRANI ŽIVALI, Inštitut za čmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec: Andreja Čerenak, skupna vrednost projekta v letu 2013: 27.610,00 EUR, delež MKO: 45,67% (12.610,00 EUR)
22. V4-1113-11 OPTIMIRANJE PREHRANE KRAV MOLZNIC, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Drago Babnik, skupna vrednost projekta v letu 2013: 22.100,00 EUR, delež MKO: 45,70% (10.100,00 EUR)
23. V4-1114-11 ČEBELARJENJE V AŽ PANJU IN ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTNIH IN VARNIH PRIDELKOV, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Aleš Gregorc, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 66.667,00 EUR, delež MKO: 60,00% (40.000,00 EUR)
24. V4-1115-11 NOVI TEHNOLOŠKI UKREPI ZA PRIDELAVO SADJA BREZ UPORABE ZAŠČITNIH SREDSTEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Janez Hribar, skupna vrednost projekta v letu 2013: 55.200,00 EUR, delež MKO: 45,65% (25.200,00 EUR)
25. V4-1116-11 RAZVOJ NOVIH SORT OLJNIH BUČ, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Borut Bohanec, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 49.836,00 EUR, delež MKO: 60,00% (29.900,00 EUR)
26. V4-1117-11 RAZVOJ CELOVITEGA SISTEMA ZA OBVLADOVANJE PROIZVODNIH IN DOHODKOVNIH TVEGANJ V SLOVENSKEM KMETIJSTVU IN RIBIŠTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Luka Juvančič, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 15.266,00 EUR, delež MKO: 56,32% (8.600,00 EUR)
27. V4-1118-11 EKONOMIKA EKOLOŠKIH KMETIJ V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec: Črtomir Rozman, skupna vrednost projekta v letu 2013: 24.850,00 EUR, delež MKO: 45,67% (11.350,00 EUR)
28. V5-1119-11 ANALIZA OBLIKOVANJA IN MODEL SPREMLJANJA CEN VZDOLŽ PONUDBENE VERIGE HRANE, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, nosilec: Igor Masten, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 40.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (24.000,00 EUR)
29. V4-1120-11 KAKOVOST RIB NA SLOVENSKEM TRGU IN ANALIZA MOŽNOSTI PRILAGAJANJA PONUDBE RIB POVPRASEVANJU Z NAMENOM ZAGOTAVLJANJA PREHRANSKE VARNOSTI PREBIVALSTVA IN ZVIŠEVANJA KONKURENČNOSTI RIBIŠKEGA SEKTORJA(ZDRAVA RIBA - ZDRAV KOT RIBA, KONKURENČEN RIBIČ - ZADOVOLJEN POTROŠNIK, Institut "Jožef Stefan", nosilka: Vekoslava Stibilj, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 41.513,00 EUR, delež MKO: 59,98% (24.900,00 EUR)
30. V1-1121-11 RAZVOJ IN UPORABA INFORMACIJSKIH ORODIJ ZA UGOTAVLJANJE PRIMERNOSTI HABITATOV ZA POTOČNO POSTRV (SALMO TRUTTA) IN ZA DOLOČITEV UKREPOV ZA NJIHOVO IZBOLJŠANJE, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, nosilec: Franc Steinman, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 29.000,00 EUR, delež MKO: 48,28% (14.000,00 EUR)
31. V4-1127-11 GENETSKE KARAKTERISTIKE KRANJSKE ČEBELE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Peter Dovč, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 30.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (18.000,00 EUR)
32. V4-1128-11 OHRANJANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI TRAVINJA Z VZPOSTAVITVIJO SISTEMA PRIDELOVANJA OHRANJEVALNIH SEMENSKIH MEŠANIC, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Vladimir Meglič, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 13.800,00 EUR, delež MKO: 45,65% (6.300,00 EUR)
33. V4-1130-11 PREUČEVANJE OKOLJU PRIJAZNIH TEHNOLOGIJ PRIDELOVANJA KORUZE IN ZATIRANJA PLEVELA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Andrej Simončič, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 36.000,00 EUR, delež MKO: 55,56% (20.000,00 EUR)

34. V4-1131-11 TRAJNOSTNA RABA VODE ZA KREPITEV RASTLINSKEGA PRIDELOVALNEGA POTENCIALA V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Marina Pintar, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 13.446,00% EUR, delež MKO: 50,42% (6.780,00 EUR)
35. V4-1132-11 VREDNOTENJE POTENCIALNEGA VPLIVA KMETIJSTVA NA KEMIJSKO IN EKOLOŠKO STANJE VODA V POMURJU S PREDLOGI STROŠKOVNO UČINKOVITIH UKREPOV ZA NJEGOVO PREPREČEVANJE, ERICO Velenje Inštitut za ekološke raziskave d.o.o., nosilec: Zdenka Mazej Grudnik, skupna vrednost projekta v letu 2013: 15.130,00 EUR, delež MKO 45,47% (6.880,00 EUR)
36. V4-1133-11 MODELI RASTLINSKE PRIDELAVE NA OBMOČJIH DEGRADIRANEGA OKOLJA, Inštitut za okolje in prostor, nosilec: Cvetka Ribarič-Lasnik, skupna vrednost projekta v letu 2013: 20.650,00 EUR, delež MKO 45,32% (9.400,00 EUR)
37. V4-1134-11 VZPOSTAVITEV NACIONALNEGA SISTEMA PRILAGODLJIVIH VAROVALNIH PASOV ZA UPORABO FFS V BLIŽINI VODA, VAROVALNIH OBMOČIJ IN URBANIH OBMOČIJ, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec: Miran Lakota, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 33.333,00 EUR, delež MKO: 60,00% (20.000,00 EUR)
38. V4-1135-11 OKOLJSKI ODTIS KMETIJSTVA IN ŽVILSKO PREDELOVALNE INDUSTRIJE TER TEHNOLOŠKI UKREPI ZA NJEGOVO ZNIŽANJE V PRIHODNOSTI, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Viktor Jejčič, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 19.330,00, delež MKO: 45,68% (8.830,00)
39. V4-1136-11 ZMANJŠANJE IZPUSTOV TOPLOGREDNIH PLINOV V GOVEDOREJI, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Jože Verbič, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 32.833,00 EUR, delež MKO: 60,00% (19.700,00 EUR)
40. V4-1137-11 ALTERNATIVNE POLJŠČINE V RAZLIČNIH PRIDELOVALNIH SISTEMIH IN KOLOBARJIH KOT OSNOVA ZA PRILAGAJANJE KLIMATSKIM RAZMERAM TER OSKRBE S KAKOVOSTNO KRMO IN HRANO, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec: Franc Bavec, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 30.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (18.000,00 EUR)
41. V4-1138-11 VKLJUČEVANJE ALTERNATIVNIH OLJNIC Z VISOKO VSEBNOSTJO VEČKRAT NENASIČENIH MAŠČOBNIH KISLIN V KOLOBAR, FUNKCIONALNA RABA SEMEN, OLJA IN SEKUNDARNIH PRODUKTOV V SLOVENIJI, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilka: Barbara Čeh, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 30.000,00 EUR, delež MKO: 60,00% (18.000,00 EUR)
42. V4-1148-11 RAZVOJNE USMERITVE KMETIJ V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Andrej Udovč, (2011), skupna vrednost projekta v letu 2013: 22.025,00 EUR, delež MKO: 45,59% (10.040,00)

ERA-NET CORE ORGANIC 2, mednarodni raziskovalni projekt

43. BICOPOLL - Tarčno precizna biokontrola in pospeševanje oprasčevanja v ekoloških poljedeljskih sistemih, Nacionalni inštitut za biologijo, nacionalni nosilec: dr. Andrej Čokl, (2011), celotna vrednost projekta SLO: 48.000 EUR, delež v letu 2013: 33,33% (16.000,00 EUR)
44. InterVeg - Večnamenska izraba ekoloških posevkov – sistem ekološke pridelave zelenjave – intercropping, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijske in biosistemske vede, nacionalna nosilka: dr. Martina Bavec, (2011), celotna vrednost projekta SLO: 35.000 EUR, delež v letu 2013: 22,86% (8.000,00 EUR)
45. VineMan.org - Združevanje odpornosti rastlin, pridelovalnih postopkov in organizmov za biotično varstvo za izboljšanje obvladovanja bolezni, učinkovitosti pridelave in biotske raznolikosti v evropskih ekoloških vinogradih, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: dr. Hans – Josef Schroers, (2011), celotna vrednost projekta SLO: 67.000 EUR, delež v letu 2013: 32,84% (22.000,00 EUR)
46. COBRA - Koordinacija ekološkega žlahtnenja za večjo diverziteto, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijske in biosistemske vede, nacionalni nosilec: prof. dr. Franc Bavec, (2012), celotna vrednost projekta SLO: 99.296 EUR, delež v letu 2013: 29,71% (29.500,00 EUR)
47. HEALTHYGROW - Zdrava rast: od niše do večjega obsega z integriteto in zaupanjem, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijske in biosistemske vede, nacionalna nosilka: prof. dr. Andreja Borec, (2012), celotna vrednost projekta SLO: 98.700 EUR, delež v letu 2013: 28,72% (28.350,00 EUR)

GOZDARSTVO

Priloga 58: Posek v gozdovih v primerjavi z načrtovanim; 1991-2013

	Iglavci (000 m ³)	Indeks načrt=100	Listavci (000 m ³)	Indeks načrt=100	Skupaj (000 m ³)	Indeks načrt=100
Načrt 1991-2000	1.680	100	1.232	100	2.912	100
1991	1.243	74	856	69	2.099	72
1992	1.208	72	960	78	2.168	75
1993	1.290	77	789	64	2.088	72
1994	1.411	84	844	69	2.255	78
1995	1.248	74	844	69	2.092	72
1996	1.512	90	818	66	2.330	80
1997	1.388	83	1.179	96	2.567	88
1998	1.396	83	1.074	87	2.470	85
1999	1.349	80	1.047	85	2.396	82
2000	1.423	85	1.186	96	2.609	90
Načrt 2001-2010	2.050	100	2.050	100	4.101	100
2001	1.459	71	1.155	56	2.614	64
2002	1.496	73	1.148	56	2.645	64
2003	1.823	89	1.184	58	3.007	73
2004	1.820	89	1.138	56	2.958	72
2005	2.033	99	1.203	59	3.236	79
2006	2.243	109	1.476	72	3.719	91
2007	2.043	100	1.199	58	3.242	79
2008	2.055	100	1.372	67	3.427	84
2009	1.853	90	1.520	74	3.374	82
2010	1.808	88	1.566	76	3.374	82
Načrt 2011-2020	3.140	100	3.409	100	6.549	100
2011	2.040	65	1.856	54	3.896	60
2012	2.153	69	1.758	51	3.911	60
2013	2.191	70	1.733	51	3.924	60

Vir: ZGS

Priloga 59: Struktura poseka po lastništvu in debelinskih razredih; 2001-2013

	Igl-1 (%)	Igl-2 (%)	Igl-3 (%)	Iglavci (000 m ³)	Lst-1 (%)	Lst-2 (%)	Lst-3 (%)	Listavci (000 m ³)	SKUPAJ (000 m ³)
Državni gozdovi									
2001	18	37	45	528	28	40	32	448	977
2002	17	38	45	549	28	42	30	414	963
2003	16	43	41	695	27	42	31	451	1.146
2004	15	43	42	690	26	42	32	433	1.123
2005	14	43	42	782	26	42	32	478	1.260
2006	15	42	43	810	25	40	35	500	1.310
2007	18	39	43	699	24	41	35	470	1.169
2008	15	37	48	659	23	42	35	502	1.161
2009	17	37	46	637	22	39	38	582	1.219
2010	16	36	48	592	23	40	37	563	1.556
2011	15	34	51	611	23	41	36	619	1.230
2012	15	34	51	658	25	41	34	547	1.205
2013	14	34	52	660	24	42	34	519	1.179
Zasebni gozdovi									
2001	15	55	30	917	28	40	32	697	1.614
2002	14	54	32	940	28	49	23	730	1.671
2003	15	55	30	1.119	28	49	23	730	1.849
2004	15	56	29	1.117	29	48	23	695	1.912
2005	15	55	30	1.244	30	48	22	721	1.965
2006	16	54	30	1.420	32	47	21	966	2.386
2007	17	52	31	1.335	30	48	22	724	2.059
2008	15	53	32	1.389	28	49	23	866	2.255
2009	16	51	33	1.204	31	48	21	930	2.134
2010	14	50	36	1.203	33	47	20	992	2.195
2011	14	49	37	1.418	31	47	22	1.227	2.645
2012	13	49	38	1.481	31	48	21	1.193	2.674
2013	14	49	37	1.517	30	49	21	1.201	2.718
Gozdovi drugih pravnih oseb									
2001	15	54	31	13	44	45	11	9	22
2002	23	58	19	7	49	38	13	4	11
2003	18	57	25	8	48	40	12	3	11
2004	24	50	26	13	43	54	15	9	22
2005	16	58	25	7	56	32	13	4	11
2006	18	49	33	13	65	27	8	9	22
2007	20	56	24	9	49	38	13	5	14
2008	22	60	18	7	39	49	12	4	11
2009	26	58	16	12	40	49	10	9	21
2010	21	48	31	12	32	40	28	11	23
2011	28	46	26	11	41	34	25	9	20
2012	20	49	31	14	21	45	34	18	32
2013	18	46	36	13	33	43	24	13	26
Skupaj									
2001	16	48	36	1.458	28	45	27	1.155	2.614
2002	16	48	36	1.496	28	46	26	1.148	2.645
2003	15	51	34	1.823	28	46	26	1.184	3.007
2004	15	51	34	1.820	28	46	26	1.138	2.958
2005	15	51	34	2.033	28	46	26	1.203	3.236
2006	16	49	35	2.243	29	45	26	1.475	3.718
2007	17	48	35	2.043	28	45	27	1.199	3.242
2008	15	48	37	2.055	26	46	27	1.372	3.427
2009	16	46	37	1.854	28	45	27	1.520	3.374
2010	15	45	40	1.808	29	44	26	1.566	3.374
2011	14	45	41	2.040	28	45	27	1.856	3.896
2012	13	44	43	2.153	29	46	25	1.758	3.911
2013	14	46	40	2.190	28	47	25	1.733	3.923

Vir: ZGS

Priloga 60: Struktura poseka po vrstah sečenj (%); 2001-2013

	Negovalni posek	Za umetno obnovo	Sanitarni posek*	Za gozdne prometnice	Krčitve	Drugo	Nedovoljen posek	Skupaj
Iglavci								
2001	66,8	0,3	26,4	2,0	1,9	0,1	2,5	100
2002	63,3	0,2	30,4	1,9	2,0	0,1	2,1	100
2003	48,8	0,1	46,8	1,6	1,2	0,1	1,4	100
2004	44,6	0,1	50,7	1,5	1,9	0,1	1,3	100
2005	43,3	0,1	52,7	1,5	1,7	0,0	0,8	100
2006	47,2	0,2	48,7	1,4	1,5	0,0	1,0	100
2007	48,9	0,0	46,0	1,4	2,2	0,0	0,0	100
2008	50,8	0,1	44,0	1,9	1,7	0,3	1,0	100
2009	55,5	0,1	37,6	2,1	2,3	0,6	1,6	100
2010	63,9	0,2	29,8	2,2	2,2	0,6	1,1	100
2011	68,0	0,2	24,9	2,6	2,0	0,7	1,0	100
2012	69,3	0,1	25,1	2,6	1,6	0,7	0,6	100
2013	60,8	0,1	34,3	1,9	1,6	0,9	0,5	100
Listavci								
2001	81,8	1,3	10,2	1,5	2,2	0,1	2,9	100
2002	81,6	1,3	9,7	1,4	3,1	0,2	2,7	100
2003	82,4	1,2	10,4	1,3	2,2	0,1	2,4	100
2004	81,0	0,8	11,8	1,5	3,2	0,1	1,7	100
2005	81,9	1,3	11,1	1,5	2,5	0,1	1,6	100
2006	83,2	1,0	8,9	1,3	3,6	0,1	1,9	100
2007	80,6	0,9	11,3	1,6	3,6	2,4	1,7	100
2008	76,9	0,5	16,3	1,6	2,4	0,3	2,0	100
2009	76,8	0,6	15,2	1,6	2,6	0,3	2,9	100
2010	78,8	0,8	10,2	1,6	5,3	0,3	3,1	100
2011	84,3	0,7	8,2	1,9	2,6	0,4	2,1	100
2012	83,1	0,7	10,1	2,1	2,2	0,4	1,4	100
2013	72,6	0,7	21,8	1,4	2,0	0,5	1,0	100
Skupaj								
2001	73,5	0,7	19,3	1,8	1,9	0,1	2,7	100
2002	71,2	0,7	21,4	1,7	2,5	0,1	2,4	100
2003	62,0	0,6	32,4	1,5	1,6	0,1	1,8	100
2004	58,6	0,3	35,7	1,5	2,4	0,1	1,4	100
2005	57,6	0,5	37,3	1,5	2,0	0,1	1,1	100
2006	61,6	0,5	32,9	1,4	2,3	0,0	1,3	100
2007	60,7	0,4	33,3	1,5	2,7	0,7	1,2	100
2008	61,3	0,3	32,9	1,8	2,0	0,3	1,4	100
2009	65,1	0,3	27,5	1,9	2,4	0,5	2,2	100
2010	70,8	0,5	20,7	1,9	3,6	0,5	2,0	100
2011	76,0	0,4	16,9	2,2	2,3	0,5	1,5	100
2012	75,5	0,4	18,2	2,4	1,9	0,6	1,0	100
2013	66,0	0,3	28,8	1,7	1,8	0,8	0,7	100

* vključen tudi posek poškodovanega drevja
Vir: ZGS

Priloga 61: Pregled virov za financiranje vzdrževanja gozdnih cest; 2001-2013

	Skupaj (000 EUR)	Proračun RS (%)	Lastniki gozdov (%)	Sklad KZG RS (%)	Občine (%)	Zavaro- vanje (%)	Drugo (%)
Zasebni gozdovi							
2001	2.744	32	50	-	16	2	-
2002	2.670	28	50	-	22	0	-
2003	2.593	26	50	-	24	0	-
2004	2.658	25	47	-	28	0	-
2005	3.109	22	43	-	35	0	-
2006	3.393	21	49	-	30	0	-
2007	2.972	31	38	-	31	-	-
2008	3.948	24	47	-	26	-	2
2009	3.840	23	41	-	32	-	4
2010	3.618	24	37	-	39	-	-
2011	3.453	25	38	-	35	-	3**
2012	3.277	27	42	-	31	-	-
2013	3.513	25	39	-	36	-	-
Gozdovi v postopku denacionalizacije*							
2001	170	95	-	-	0	5	-
2002	155	92	-	-	1	7	-
2003	133	98	-	-	0	2	-
2004	130	98	-	-	1	-	-
Državni gozdovi							
2001	1.211	21	61	16	2	0	-
2002	1.101	22	61	14	3	0	0
2003	1.194	18	56	19	7	0	-
2004	1.093	21	60	16	2	0	-
2005	1.173	31	54	10	5	-	-
2006	1.398	29	49	15	7	-	-
2007	1.249	30	31	35	4	-	-
2008	2.349	17	28	53	2	-	-
2009	1.960	20	33	42	3	-	2
2010	2.001	21	33	44	3	-	-
2011	1.793	21	35	-	4	37	3**
2012	2.050	19	32	44	4	-	-
2013	2.126	19	31	46	4	-	-
Skupaj							
2001	4.135	31	51	5	11	2	0
2002	3.925	29	51	4	15	1	0
2003	3.919	26	50	6	18	0	-
2004	3.881	26	49	5	20	0	-
2005	4.281	25	46	3	27	0	-
2006	4.786	23	50	4	23	0	-
2007	4.221	31	36	10	23	-	-
2008	6.296	21	40	20	17	-	2
2009	5.801	22	38	14	22	-	3
2010	5.619	23	35	16	26	-	-
2011	5.246	23	37	-	24	13	3**
2012	5.276	24	38	-	21	-	17***
2013	5.639	22	36	18	24	-	-

* Z letom 2005 ukinjeno ločeno spremljanje; gozdne ceste iz »gozdov, ki so lahko predmet denacionalizacije« so bile prenesene v zasebne in državne gozdove.

** Sredstva iz proračuna RS, namenjena sanaciji po ujmah.

*** Sredstva Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS, namenjena sanaciji po ujmah.

Vir: ZGS

Priloga 62: Gozdni lesni sortimenti pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2001-2013

Leto		Hlodovina	Les za celulozo in plošče	Drug okrogel industrijski les	Les za kurjavo	Skupaj
2001	Iglavci	819	310	112	0	1.240
	Listavci	325	100	296	295	1.017
	Skupaj	1.144	410	408	295	2.257
2002	Iglavci	844	323	105	0	1.272
	Listavci	320	91	320	280	1.011
	Skupaj	1.164	414	425	280	2.283
2003	Iglavci	939	452	158	0	1.549
	Listavci	352	120	211	359	1.042
	Skupaj	1.291	572	369	359	2.591
2004	Iglavci	1.107	210	114	125	1.556
	Listavci	265	73	57	600	995
	Skupaj	1.372	283	171	725	2.551
2005	Iglavci	1.210	246	85	171	1.713
	Listavci	192	42	14	772	1.020
	Skupaj	1.403	288	99	943	2.733
2006	Iglavci	1.422	331	22	110	1.885
	Listavci	290	114	16	874	1.294
	Skupaj	1.712	445	39	984	3.179
2007	Iglavci	1.413	223	27	126	1.789
	Listavci	286	131	15	662	1.093
	Skupaj	1.699	353	41	788	2.882
2008	Iglavci	1.386	204	26	130	1.746
	Listavci	300	112	34	798	1.244
	Skupaj	1.686	316	60	928	2.990
2009	Iglavci	1.213	211	44	114	1.582
	Listavci	301	159	19	869	1.348
	Skupaj	1.514	370	63	983	2.930
2010	Iglavci	1.180	187	52	136	1.555
	Listavci	272	129	21	968	1.390
	Skupaj	1.452	316	73	1.104	2.945
2011	Iglavci	1.297	222	63	177	1.759
	Listavci	284	158	27	1.159	1.629
	Skupaj	1.582	380	90	1.336	3.388
2012	Iglavci	1.390	232	41	192	1.855
	Listavci	252	302	23	1.009	1.586
	Skupaj	1.641	534	65	1.201	3.440
2013	Iglavci	1.429	251	42	194	1.915
	Listavci	266	241	79	1.013	1.599
	Skupaj	1.695	492	121	1.207	3.515

Priloga 63: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Skupaj iglavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
- hlodovina	66	67	66	65	66	74	75	71	68	69	71	75	74
- drug okrogel industrijski les	5	7	8	6	6	2	2	6	5	7	8	4	4
- les za cel. in pl. ter les za kurjavo	29	26	26	29	28	24	23	23	27	24	21	21	22
Skupaj listavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
- hlodovina	32	32	31	32	34	34	35	36	32	28	28	22	24
- drugo	68	68	69	68	66	66	65	64	68	72	72	78	76

Vir: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

Priloga 64: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2004-2013

		Leto	IZVOZ		UVOZ	
			m ³	000 EUR	m ³	000 EUR
Okrogel industrijski les	Iglavci	2004	87.616	4.572	224.280	9.771
	Listavci	2004	96.032	8.233	178.526	23.929
	Skupaj	2004	183.648	12.805	402.806	33.700
	Iglavci	2005	194.507	11.998	186.838	8.127
	Listavci	2005	87.469	8.379	208.565	24.111
	Skupaj	2005	281.976	20.377	395.403	32.238
	Iglavci	2006	274.440	16.601	187.383	7.881
	Listavci	2006	103.276	9.215	167.729	23.441
	Skupaj	2006	377.716	25.816	355.112	31.322
	Iglavci	2007	309.217	19.380	74.446	4.295
	Listavci	2007	197.271	14.231	121.628	23.831
	Skupaj	2007	506.488	33.611	196.074	28.126
	Iglavci	2008	274.148	17.917	48.360	3.014
	Listavci	2008	201.375	12.992	111.922	17.098
	Skupaj	2008	475.523	30.909	160.282	20.112
	Iglavci	2009	304.929	17.599	58.632	3.097
	Listavci	2009	200.776	10.973	104.758	12.369
	Skupaj	2009	505.704	28.572	163.389	15.466
	Iglavci	2010	337.412	24.030	59.238	3.626
	Listavci	2010	228.089	14.463	134.265	14.307
	Skupaj	2010	565.501	38.493	193.502	17.933
	Iglavci	2011	504.661	40.932	103.691	6.806
	Listavci	2011	295.485	17.946	141.860	17.033
	Skupaj	2011	800.146	58.878	245.551	23.839
	Iglavci	2012	671.190	51.134	119.216	7.841
	Listavci	2012	358.322	19.974	85.200	13.762
	Skupaj	2012	1.029.512	71.107	204.416	21.603
	Iglavci	2013	743.153	58.150	198.358	13.804
	Listavci	2013	404.984	23.994	128.890	15.824
	Skupaj	2013*	1.148.136	82.144	327.248	29.628
Les za kurjavo		2004	62.775	2.827	8.730	464
		2005	128.511	6.121	20.375	1.151
		2006	175.822	9.768	59.253	3.395
		2007	213.618	12.785	63.651	3.549
		2008	248.844	14.886	80.822	4.969
		2009	260.009	15.270	97.838	6.017
		2010	278.343	18.613	113.346	7.452
		2011	334.324	22.705	202.586	12.301
		2012	294.107	19.928	255.778	15.468
		2013*	359.535	25.616	247.489	16.193
Skupaj okrogel industrijski les in les za kurjavo		2004	246.423	15.631	411.536	34.164
		2005	410.487	26.498	415.778	33.389
		2006	553.538	35.584	414.365	34.717
		2007	720.106	46.396	259.725	31.675
		2008	724.367	45.795	241.103	25.081
		2009	765.713	43.842	261.227	21.483
		2010	843.844	57.106	306.848	25.385
		2011	1.134.469	81.582	448.137	36.140
		2012	1.323.619	91.035	460.194	37.071
		2013*	1.507.672	107.760	574.737	45.821

* začasni podatki

Vir: SURS, GIS

Priloga 65: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Javna gozdarska služba	15.518,6	14.867,5	16.213,7	18.671,9	18.484,7	18.656,4	18.648,3	20.341,5	22.656,9	22.654,5	21.524,0	20.317,5	19.429,8
Obnova gozdov	592,1	480,7	473,2	476,6	576,3	611,6	1.656,4	1.594,1	1.196,0	822,9	786,3	373,0	374,9
Nega gozdov	772,0	692,1	584,4	399,7	354,9	266,0	319,8	352,6	390,4	570,0	676,8	341,0	383,9
Varstvo gozdov	767,6	652,3	753,7	661,0	776,6	899,4	1.410,7	852,7	1.055,7	1.007,0	1.071,3	341,6	448,2
Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest	1.346,2	1.270,4	1.159,0	1.025,7	1.111,1	1.272,6	1.525,8	1.335,9	1.268,3	1.257,1	1.233,5	1.266,7	1.264,5
Druge naloge	585,2	524,9	610,4	565,1	572,1	838,5	782,1	606,8	604,9	636,5	884,4	563,5	440,1
<i>Semenarska in drevesničarska dejavnost</i>	:	:	:	:	:	:	:	7,8	7,3	2,6	14,1	3,3	5,9
<i>Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali</i>	:	:	:	:	:	:	:	97,1	73,9	74,3	97,9	43,0	50,0
<i>Nakup varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom</i>	:	:	:	:	:	:	:	0,0	3,4	76,0	0,0	0,0	0,0
<i>Izvršba odločb ZZG Slovenije</i>	:	:	:	:	:	:	:	0,3	3,5	4,3	7,3	0,1	0,2
<i>Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom</i>	:	:	:	:	:	:	:	0,5	8,0	2,0	0,0	2,6	2,1
<i>Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika</i>	:	:	:	:	:	:	:	52,0	4,7	18,5	4,7	3,3	3,7
<i>Znanstveno raziskovalno delo v gozdarstvu</i>	422,6	370,6	420,9	402,8	386,5	552,4	480,2	449,2	504,1	458,8	760,4	511,2	378,2
Odškodnina za škodo od divjadi	156,0	181,7	352,3	229,7	62,4	116,9	31,7	46,6	156,6	131,9	149,6	104,1	149,5
Naloge na področju gozdarstva po ZGS	19.737,6	18.669,6	20.146,7	22.029,9	21.938,3	22.661,6	24.374,8	25.130,3	27.329,0	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9
Forest focus (EU+SLO)	-	-	-	-	201,8	232,0	250,5	-	141,8	-	-	-	-
Ukrepi za gozdarstvo v okviru kmetijske politike* (EU+SLO)	-	-	-	402,8	658,5	1.361,4	418,5	4.909,3	5.391,3	5.169,2	1.440,1	1.704,7	3.476,3
Naloge v gozdarstvu v okviru Akcijskega načrta prilagajanja kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	116,3	-	-

* ukrepi za gozdarstvo v okviru Enotnega programskega dokumenta 2004-2006 in Programa razvoja podeželja 2007-2013

Vir: MKGP/MKO, ARSKTRP

Priloga 66: Raziskovalni projekti s področja gozdarstva, ki jih je v letu 2013 financiralo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

Razvojne in aplikativne raziskave, projekti ter ekspertize

1. EKOLOŠKA SANACIJA NARAVNIH UJM V GOZDOVIH, BF-Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, nosilec: dr. Jurij Diaci, sredstva MKO v letu 2013: 37.518,80,00 EUR (25%).
2. DINAMIKA OGLJIKA V GOZDNIH TLEH IN RIZOSFERI, Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec: dr. Hojka Kraigher, sredstva MKO v letu 2013: 37.518,00 EUR (25%).

Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo.si hrano za jutri« (Razpis 2011)

1. LESNI POTENCIALI ZA PERSPEKTIVNE GOZDNO-LESNE VERIGE V SLOVENIJI (V4-1122), Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec: dr. Nike Krajnc, sredstva MKO v letu 2013: 36.000 EUR (60%).
2. UGOTAVLJANJE PROIZVODNE SPOSOBNOSTI GOZDNIH RASTIŠČ (V4-1123), BF-Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, nosilec: dr. Andrej Bončina, sredstva MKO v letu 2013: 18.000,00 EUR (60%).
3. UKREPI ZA IZBOLJŠANJE IZKORIŠČENOSTI PROIZVODNIH POTENCIALOV GOZDOV (V4-1124), BF-Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, nosilec: dr. Jurij Diaci, sredstva MKO v letu 2013: 33.000,00 EUR (60%).
4. OCENJEVANJE VREDNOSTI GOZDNIH ZEMLJIŠČ IN EKOSISTEMSKIH STORITEV TER ŠKOD PO DIVJADI V GOZDOVIH (V4-1125), Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec: dr. Tomislav Levanič, sredstva MKO v letu 2013: 6.000,00 EUR (60%).
5. MOŽNOSTI IN OMEJITVE PRIDOBIVANJA BIOMASE IZ GOZDOV (V4-1126), Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec: dr. Primož Simončič, sredstva MKO v letu 2013: 18.000,00 EUR (60%).
6. POSODOBITEV SISTEMA VEGETACIJSKIH OSNOV ZA POTREBE NAČRTOVANJA V GOZDARSTVU (V4-1141), Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec: dr. Lado Kutnar, sredstva MKO v letu 2013: 22.200,00 EUR (60%).
7. IZPOPOLNJEVANJE MREŽE GOZDNIH REZERVATOV V SLOVENIJI: OCENA NARAVNOSTI, MOŽNOSTI ŠIRJENJA, UPRAVLJANJE, RAZISKAVE IN PRENOSI ZNANJ (V4-1142), BF-Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, nosilec: Thomas Andrew Nagel, sredstva MKO v letu 2013: 12.000,00 EUR (60%).
8. KAZALCI OHRANITVENEGA STANJA IN UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE UGODNEGA STANJA OHRANJENOSTI VRST IN HABITATNIH TIPOV V GOZDOVIH NATURE 2000 (V4-1143), Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec: dr. Marko Kovač, sredstva MKO v letu 2013: 21.000,00 EUR (60%).
9. KRITERIJI ZA PRESOJO IZVEDBE KRČITEV GOZDOV (V4-1144), BF-Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, nosilec: dr. Janez Pirnat, sredstva MKO v letu 2013: 12.000,00 EUR (60%).
10. MOŽNOSTI IN OMEJITVE PRI NABIRANJU GOB V GOZDOVIH IN RAZVOJ GOMOLJIKARSTVA V SLOVENIJI (V4-1145), Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec: dr. Dušan Jurc, sredstva MKO v letu 2013: 12.000,00 EUR (60%).
11. DOLOČITEV NAJBOLJ PRIMERNIH KAZALNIKOV ZA SPREMLJANJE STANJA POPULACIJ DIVJADI IN NJIHOVEGA OKOLJA PRI ADAPTIVNEM UPRAVLJANJU (V4-1146), BF-Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, nosilec: dr. Klemen Jerina, sredstva MKO v letu 2013: 45.000,00 EUR (60%).
12. DOLOČITEV OGLJIČNEGA ODTISA PRIMARNIH LESNIH PROIZVODOV (V4-1139), BF, nosilec: dr. Miha Humar, sredstva MKO v letu 2013: 12.000,00 EUR (60%).
13. DOLOČITEV UKREPOV ZA ZAGOTAVLJANJE GENSKEGA VARSTVA GOZDOV (V4-1140), Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec: dr. Hojka Kraigher, sredstva MKO v letu 2013: 36.000,00 EUR (60%).

RIBIŠTVO

Priloga 67: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ulov plave ribe	282,0	213,7	223,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Monitoring ribolovnih fondov	46,0	396,3	47,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sladkovodno ribogojstvo	93,5	119,3	115,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Informacijski sistem	-	-	-	100,4	-	-	-	2,7	178,2	61,6	3,2	16,2	3,9
Javni zavod za ribištvo	227,9	0,0	216,5	292,4	398,1	523,3	703,9	882,3	565,1	565,2	537,6	471,8	415,4
Varstvo naravnih virov	-	-	-	62,8	61,8	41,7	128,6	100,5	12,7	32,6	101,8	14,7	-
Morsko ribištvo in marikultura	-	-	-	-	124,1	87,6	-	127,3	-	-	-	-	-
Naložbe v ribogojstvo, predelavo in trženje – EPD 2004-06 (EU+SLO)	-	-	-	-	188,3	147,7	1.517,1	-	-	-	-	-	-
Naložbe v posodobitev plovil in mali priobalni ribolov – EPD 2004-06 (EU+SLO)	-	-	-	-	99,8	122,6	0,0	466,9	-	-	-	-	-
Ukrepi v ribištvu	-	-	-	-	-	150,5	413,5	185,6	144,8	185,8	230,7	214,1	245,4
Evropski sklad za ribištvo 2007-13 (EU+SLO)	-	-	-	-	-	-	-	-	55,6	2.744,2	3.749,7	5.032,4	4.894,2
Ribištvo skupaj	649,4	729,3	603,0	455,6	872,1	1.073,4	2.763,1	1.765,3	956,4	3.589,4	4.623,0	5.749,2	5.558,9
- od tega EU	-	-	-	-	216,1	272,0	1.240,3	427,9	106,3	2.296,8	3.142,4	3.860,6	3.935,6
Sredstva občin (Evropski sklad za ribištvo 2007-13)										209,7	279,5	51,5	163,4
Skupaj	649,5	729,3	603,0	455,7	872,1	1.073,4	2.763,1	1.765,2	956,5	3.799,1	4.902,5	5.800,7	5.722,3

Vir: MKGP/MKO
